

༥ རྩ་ཆེས་ཡིད་བཞིན་གྱི་ནོར་བུ་ཐར་པ་རིན་པོ་ཆའི་རྒྱན་གྱི་
དཀར་ཆག

ལུས་རྣམ་གཞག

༡རྒྱའི་ལེན།

༢རྟེན་གྱི་ལེན།

༣དག་བའི་བཤེས་གཉེན་བསྟེན་པའི་ལེན།

༤འདུས་བྱས་མི་རྟག་པར་བསྟེན་པའི་ལེན།

༥འཁོར་བའི་སྐྱག་བསྐྱལ་བསྟེན་པའི་ལེན།

༦ལས་འབྲས་ཡོངས་སུ་བསྟེན་པའི་ལེན།

༧བྱམས་པ་དང་སྦྱང་རྩེ་བསྟེན་པའི་ལེན།

༨སྐབས་སུ་འགོ་ཞིང་སྒྲོམ་པ་བཟུང་བའི་ལེན།

༩བྱང་རྒྱུ་གྱི་སེམས་ཡོངས་སུ་བཟུང་བའི་ལེན།

༡༠སྒྲོན་པ་བྱང་རྒྱུ་དུ་སེམས་བསྐྱེད་པའི་བསྐྱབ་བྱ་བསྟེན་པའི་
ལེན།

༡༡ཕ་རོལ་དུ་སྦྱིན་པ་དུག་གི་རྣམ་གཞག་བསྟེན་པའི་ལེན།

- ༡༢ ཕྱིན་པའི་ཕ་རོལ་དུ་ཕྱིན་པའི་ལེན།
༡༣ ཚུལ་ཁྲིམས་ཀྱི་ཕ་རོལ་དུ་ཕྱིན་པའི་ལེན།
༡༤ བཟོད་པའི་ཕ་རོལ་དུ་ཕྱིན་པའི་ལེན།
༡༥ བཙུན་འགྲུས་ཀྱི་ཕ་རོལ་དུ་ཕྱིན་པའི་ལེན།
༡༦ བསམ་གཏན་ཀྱི་ཕ་རོལ་དུ་ཕྱིན་པའི་ལེན།
༡༧ ཤེས་རབ་ཀྱི་ཕ་རོལ་དུ་ཕྱིན་པའི་ལེན།
༡༨ ལམ་གྱི་རྣམ་པར་གཞག་པ་བསྟན་པའི་ལེན།
༡༩ སའི་རྣམ་གཞག་བསྟན་པའི་ལེན།
༢༠ འབྲས་བུ་རྫོགས་པའི་སངས་རྒྱས་བསྟན་པའི་ལེན།
༢༡ སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཕྱིན་ལས་བསྟན་པའི་ལེན།

མཛད་བྱང་།

པར་བྱང་།

སའ་མཛད་པ།

༄༅། །དམ་ཆོས་ཡིད་བཞིན་གྱི་ནོར་བུ་ཐར་པ་རིན་པོ་ཆེའི་
རྒྱུ་ཞེས་བྱ་བ་བཀའ་ཤུག་ཆུ་བོ་གཉིས་ཀྱི་ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་ལམ་
རིམ་གྱི་བཤད་པ་བཞུགས་སོ། །

༄༅། །འཕགས་པ་འཇམ་དཔལ་གཞིན་རྒྱར་གྱུར་པ་ལ་ཤུག་
འཆ་ལ་ལོ། །

རྒྱལ་དང་དེ་སྤྲས་རྣམས་དང་དམ་པའི་ཆོས་རྣམས་དང་། །
དེའི་ཡང་རྩ་བར་གྱུར་པ་སྤྲ་མ་ལ་བདུད་ནས། །
ཡིད་བཞིན་ནོར་བུ་ལྟ་བུའི་དམ་ཆོས་རིན་ཆེན་འདི། །
མི་ལ་ཇེ་ཡི་དྲིན་ལ་བརྟེན་ནས་རང་གཞན་དོན་དུ་བྱི། །

།སྦྱིར་ཆོས་ཐམས་ཅད་འཁོར་བ་དང་སྤྱད་ན་ལས་འདས་པ་
གཉིས་སུ་འདུས་སོ། །དེ་ལ་འཁོར་བ་ཞེས་བྱ་བ་ནི་རང་བཞིན་
སྟོང་པ་ཉིད་ཡིན། རྣམ་པ་འབྱུལ་པ་ཡིན། མཚན་ཉིད་སྤུག་
བསྐལ་དུ་ཤར་བ་ཡིན་ནོ། །སྤྱད་ན་ལས་འདས་པ་ཞེས་བྱ་བ་ནི་

རང་བཞིན་སྟོང་པ་ཉིད་ཡིན། རྣམ་པ་འབྲུལ་པ་ཐམས་ཅད་ཟད་
ཅིང་ཡལ་བ་ཡིན། མཚན་ཉིད་རྒྱལ་བ་སྤུལ་ཐམས་ཅད་ལས་གྲོལ་
བ་ཡིན་ནོ། །དེ་ལ་འཁོར་བར་འབྲུལ་པ་འདི་ཡང་། སྤུལ་འབྲུལ་ན།
ཁམས་གསུམ་གྱི་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་འབྲུལ་ལོ། །གཞི་ཅི་
ལས་འབྲུལ་ན། སྟོང་པ་ཉིད་ལས་འབྲུལ་ལོ། །རྒྱ་ཅི་ལས་འབྲུལ་
ན། མ་རིག་པ་ཆེན་པོས་འབྲུལ་ལོ། །ཚུལ་ཇི་ལྟར་འབྲུལ་ན།
འགྲོ་བ་རིགས་རྒྱལ་གི་སྟོང་ཡུལ་དུ་འབྲུལ་ལོ། །དཔེ་ཇི་ལྟར་
འབྲུལ་ན། གཉིད་དང་མི་ལམ་ལྟར་འབྲུལ་ལོ། །དུས་ནམ་ནས་
འབྲུལ་ན། འཁོར་བ་ཐོག་མ་མེད་པ་ནས་འབྲུལ་ལོ། །འབྲུལ་པ་
ལ་སྟོན་ཅི་ཡོད་ན། རྒྱལ་བ་སྤུལ་འབྲུལ་ཞིག་ལ་སྟོང་དོ། །འབྲུལ་
པ་ཡེ་ཤེས་སུ་ནམ་འགྱུར་ན། ལྷ་མེད་ཀྱི་བྱང་རྒྱལ་ཐོབ་ཅ་ན་
འགྱུར་རོ། །འབྲུལ་པ་ལ་རང་སངས་ཡོད་དམ་སྟུམ་ན། འཁོར་བ་
མཐའ་མེད་པར་གྲགས་པ་དེ་ཡིན་ནོ། །དེ་ལྟར་ན་འཁོར་བ་འདི་
འབྲུལ་པ་ཡིན་ལྷགས་སམ། རྒྱལ་བ་སྤུལ་ཆེ་ཆོད་དམ། ཡུན་གྱི་
རིང་ལྷགས་སམ། རང་གྲོལ་མེད་ལྷགས་དེ་ལྟར་ལགས་པས།

དུས་དེ་རིང་ནས་བཟུང་སྟེ་སྤྲ་མེད་ཀྱི་བྱང་རྒྱལ་ཅི་ཐོབ་ལ་འབད་
འཛལ་ལོ།།

དེ་ལྟར་འབད་པ་ལ་ཅི་དགོས་ཤེ་ན། སྟོམ་ནི།

རྒྱ་དང་རྟེན་དང་རྟེན་དང་ནི། །

ཐབས་དང་འབྲས་བུ་འཕྲིན་ལས་ཏེ། །

སྤྲ་མེད་བྱང་རྒྱལ་སྟེ་སྟོམ་དུག།

སྟོ་ལྟ་རྣམས་ཀྱིས་ཤེས་པར་བྱ། །ཞེས་པ་སྟེ།

སྤྲ་མེད་ཀྱི་བྱང་རྒྱལ་དེའི་རྒྱ་དང་། དེ་སྐྱབ་པའི་རྟེན་གྱི་གང་ཟག་

དང་། དེ་སྐྱབ་པ་ལ་བསྐྱལ་བའི་རྟེན་དང་། དེ་སྐྱབ་པའི་ཐབས་

དང་། དེ་བྱུང་པའི་འབྲས་བུ་དང་། དེ་བྱུང་ནས་སངས་རྒྱས་ཀྱི་

འཕྲིན་ལས་རྣམས་ཤེས་དགོས་པའོ། །དེ་དག་རིམ་པར་བསྟན་པ་

ནི།

རྒྱ་ནི་བདེ་ག་ཤེགས་སྟོང་པོ་སྟེ། །

རྟེན་ནི་མི་ལུས་རིན་ཆེན་མཆོག།

རྟེན་ནི་དག་བའི་བཤེས་གཉེན་ཡིན། །

ཐབས་ནི་དེ་ཡི་གདམས་ངག་སྟེ། །

འབྲས་བུ་རྩོགས་སངས་རྒྱས་ཀྱི་སྐུ། །

འཕྱིན་ལས་རྟོག་མེད་འགྲོ་དོན་མཛད། །ཅེས་པ་རྣམས་ཡིན་ནོ། །

དེ་རྣམས་ཀྱིས་ནི་ལུས་རྣམ་གཞག་བསྟན་པ་ཅམ་ཡིན་ནོ། །

རྟོག་ནི་ཡན་ལག་རྒྱས་པར་འཆད་དོ། །དེ་ལ་དང་པོ། རྒྱ་ནི་བདེ་
གཤེགས་སྟིང་པོ་སྟེ། །ཞེས་པ་ནི། འོ་ན་འཁོར་བར་འབྱུལ་པའི་

རང་བཞིན་འདི་ལས་གྲོལ་ནས། ལྷ་མེད་ཀྱི་བྱང་རྒྱལ་ཐོབ་དགོས་

པ་དེ། བདག་ཅག་ལ་སོགས་པ་གང་ཟག་དམན་པ་དག་གིས་

འབད་པ་བྱས་ཀྱང་ཐོབ་པར་ཅང་འགྱུར་རམ་སྟམ་ན། འབད་

པས་བསྐྱབས་ན་བྱང་རྒྱལ་ཅེས་ཏེ་མི་ཐོབ་སྟེ། བདག་ཅག་ལ་

སོགས་པའི་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ལ་སངས་རྒྱས་ཀྱི་རྒྱ། དེ་

བཞིན་གཤེགས་པའི་སྟིང་པོ་ཡོད་པའི་ཕྱིར་རོ། །

དེ་ལྟར་ཡང་ཏིང་ངེ་འཛིན་རྒྱལ་པོའི་མདོ་ལས། བདེ་གཤེགས་

སྟིང་པོས་འགྲོ་ཀྱན་ཡོངས་ལ་བྱབ། །ཅེས་གསུངས་སོ། །མདོ་ཟུ་

ངན་ལས་འདས་རྒྱང་ལས་ཀྱང་། སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ནི་དེ་

བཞིན་གཤེགས་པའི་སྟིང་པོ་ཅན་ཡིན་ནོ། །ཞེས་དང་། མདོ་སྟེ་

ཟུ་ངན་ལས་འདས་པ་ཆེན་པོ་ལས་ཀྱང་། དཔེར་ན་འོ་མ་ལ་མར་

གྱིས་ཁྱབ་པར་གནས་སོ། །དེ་བཞིན་དུ་དེ་བཞིན་གཤེགས་པའི་
སྣང་པོས་ཀྱང་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ལ་ཁྱབ་པར་གནས་སོ། །
ཞེས་དང་། མདོ་སྡེ་རྒྱུ་ལས་ཀྱང་། དེ་བཞིན་ཉིད་ནི་ཐམས་ཅད་
ལ། །ཁྱད་པར་མེད་ཀྱང་དག་གུར་པ། །དེ་བཞིན་གཤེགས་ཉིད་
དེ་ཡི་ཕྱིར། །འགྲོ་ཀྱན་དེ་ཡི་སྣང་པོ་ཅན། །ཞེས་གསུངས་སོ། །
འོ་ན་རྒྱ་མཚན་ཅིའི་ཕྱིར་སེམས་ཅན་སངས་རྒྱས་ཀྱི་སྣང་པོ་ཅན་
ཡིན་ཞེ་ན། ཆོས་སྐུ་སྣང་ཉིད་ཀྱིས་སེམས་ཅན་ལ་ཁྱབ་པའི་ཕྱིར་
དང་། ཆོས་ཉིད་དེ་བཞིན་ཉིད་ལ་དབྱེ་བ་མེད་པའི་ཕྱིར་དང་།
སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ལ་རིགས་ཡོད་པའི་ཕྱིར་ཏེ། དེས་ན་རྒྱ་
མཚན་གསུམ་ཡོད་པས། སེམས་ཅན་སངས་རྒྱས་ཀྱི་སྣང་པོ་ཅན་
ཡིན་ཏེ། དེ་ལྟར་ཡང་རྒྱད་སྟེ་མ་ལས། རྗེགས་སངས་སྐུ་ནི་འགྲོ་
ཕྱིར་དང་། །དེ་བཞིན་ཉིད་དབྱེར་མེད་ཕྱིར་དང་། རིགས་ཡོད་
ཕྱིར་ན་ལྷས་ཅན་ཀྱན། རྟག་དུ་སངས་རྒྱས་སྣང་པོ་ཅན། །ཞེས་
གསུངས་སོ། །

དེ་ལ་དང་པོ་ཆོས་སྐུ་སྣང་ཉིད་ཀྱིས་སེམས་ཅན་ལ་ཁྱབ་པ་ཞེས་
པ་ནི། སངས་རྒྱས་ནི་ཆོས་ཀྱི་སྐུ་ཡིན་ལ། ཆོས་སྐུ་ནི་སྣང་ཉིད་

ཡིན་ཏེ། སྟོང་ཉིད་དེས་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ལ་ཁྱབ་པའི་སྤྱིར་
ན་ཡང་། སེམས་ཅན་སངས་རྒྱས་ཀྱི་སྟོང་པོ་ཅན་ཡིན་པའོ། །
ཆོས་ཉིད་དེ་བཞིན་ཉིད་ལ་དབྱེ་བ་མེད་པ་ཞེས་པ་ནི། སངས་
རྒྱས་ཀྱི་དེ་བཞིན་ཉིད་དང་། སེམས་ཅན་གྱི་དེ་བཞིན་ཉིད་ལ་
བཟང་ངན་ནམ། ཆེ་ཆུང་ངམ། མཐོ་དམའ་ཡི་དབྱེ་བ་མེད་པས་
ན་ཡང་། སེམས་ཅན་སངས་རྒྱས་ཀྱི་སྟོང་པོ་ཅན་ཡིན་པའོ། །
སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ལ་རིགས་ཡོད་པ་ཞེས་པ་ནི། སེམས་
ཅན་རྣམས་སངས་རྒྱས་ཀྱི་རིགས་རྣམ་པ་ལྔར་གནས་ཏེ། གང་ཞེ་
ན། སྟོམ་ནི།

རིགས་ཆད་རིགས་དང་མ་ངེས་རིགས། །

ཉན་ཐོས་རིགས་དང་རང་རྒྱལ་རིགས། །

ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་རིགས་ཅན་ཏེ། །

ལུས་ནི་སངས་རྒྱས་རིགས་ཅན་བསྟུས། །ཞེས་པའོ། །

དེ་ལ་རིགས་ཆད་ཀྱི་རིགས་ནི། གང་དག་ཁྱེལ་མེད་པ། འོ་ཆ་མེད་
པ། སྟོང་ཇེ་མེད་པ་ལ་སོགས་པ་མཚན་ཉིད་དུག་ལྟར་དུ། སྟོབ་
དཔོན་ཆེན་པོ་ཐོགས་མེད་ཀྱིས་གསུངས་པ་དེ་དག་སྟེ། ཇི་སྐད་དུ།

འཁོར་བའི་སྒྲིན་རྣམས་མཐོང་ཡང་སྒྲིབ་ཅུང་ཟད་མེད། །སངས་
རྒྱལ་ཡོན་ཏན་ཐོས་ཀྱང་དད་པ་ཅུང་ཟད་མེད། །ཁྱེལ་མེད་ངོ་ཚ་
མེད་ཅིང་སྤྱིང་ཇེ་ཅུང་ཟད་མེད། །སྤྱིག་པ་ལྷག་པར་སྦྱོད་ལ་
འགྱོད་པ་ཅུང་ཟད་མེད། །མེད་དུག་འཛོམ་ལ་སངས་རྒྱལ་སྐལ་
བ་མེད། །ཅེས་གསུངས་པའོ། །མདོ་སྤེ་རྒྱན་ལས་ཀྱང་། ལ་ལ་
གཅིག་དུ་ཉེས་པ་སྦྱོད་ངེས་ཡོད། །ལ་ལ་དཀར་པོའི་ཆོས་རྣམས་
ཀུན་དུ་བཅོམ། །ལ་ལ་ཐར་པ་ཆ་མཐུན་དགེ་བ་མེད། །དཀར་པོ་
དམན་པ་ཡོད་པ་རྒྱ་དང་བྲལ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །

ལར་རྟགས་དེ་དག་དང་ལྡན་པ་རིགས་ཆད་དུ་གསུངས་པ་དེ་
ཡང་། འཁོར་བར་ཡུན་རིང་དུ་འགོར་བ་ལ་དགོངས་པ་ཡིན་
གྱིས། གཏན་ནས་བྱང་རྒྱལ་མི་ཐོབ་པ་ནི་མ་ཡིན་ཏེ། འབད་པ་
བྱས་ན་དེས་ཀྱང་བྱང་རྒྱལ་ཐོབ་པ་ཡིན་ནོ། །དེ་ལྟར་ཡང་སྤྱིང་ཇེ་
པར་དཀར་པོའི་མདོ་ལས། ཀུན་དགའ་བོ། གལ་ཏེ་སེམས་ཅད་
སྤྱང་ན་ལས་འདའ་བའི་སྐལ་བ་མེད་པ་ཞིག་གིས། སངས་རྒྱལ་
ལ་དམིགས་ནས་ཐ་ན་མེ་ཏོག་གཅིག་ནམ་མཁའ་ལ་འཐོར་ན་
ཡང་། དེ་སྤྱང་ན་ལས་འདའ་བའི་འབྲས་བུ་ཅན་ཡིན་ཏེ། སྤྱང་ན་

ལས་འདས་པ་གྲས་པ་དང་། ཟུང་ན་ལས་འདས་པའི་མཐས་
གདུགས་པར་ང་སྒྲོའ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །
མ་ངེས་པའི་རིགས་ཅན་ནི། རྒྱུན་ལ་རག་ལས་པ་ཅན་ཏེ། གང་
དག་ཉན་ཐོས་ཀྱི་དགོ་བའི་བཤེས་གཉེན་བསྟེན་པའམ། ཉན་
ཐོས་ཀྱི་གྲོགས་པོ་དང་འགྲོགས་པའམ། ཉན་ཐོས་ཀྱི་མདོ་སྡེ་
མཐོང་ན་ཉན་ཐོས་ལ་དད་དེ། ཉན་ཐོས་ཀྱི་རིགས་སུ་གྱུར་ནས་
ཉན་ཐོས་སུ་མངོན་པར་འབྱུང་བར་འགྱུར་ལ། དེ་བཞིན་དུ་རང་
རྒྱལ་ལམ། ཐེག་ཆེན་གྱི་རྒྱུན་དག་དང་ཕྱད་ན། རང་རྒྱལ་ལམ།
ཐེག་པ་ཆེན་པོ་བར་འགྱུར་བ་དེ་དག་ཡིན་ནོ། །
ཉན་ཐོས་ཀྱི་རིགས་ནི། གང་དག་འཁོར་བ་ལ་འཇིགས་པ། ཟུ་
ང་ན་ལས་འདས་པ་ལ་དད་པ། སྤྱིང་རྗེ་རྒྱུང་བ་དེ་དག་ཡིན་ཏེ། ཇི་
སྐད་དུ། འཁོར་བའི་སྤྱག་བསྐྱལ་མཐོང་ནས་འཇིགས། །ཟུང་ན་
འདས་ལ་མངོན་པར་དད། །མེས་ཅན་དོན་ལ་མི་དགའ་བ། །
རྟགས་གསུམ་ལྡན་པ་ཉན་ཐོས་རིགས། །ཞེས་གསུངས་སོ། །
རང་སངས་རྒྱས་ཀྱི་རིགས་ནི། གང་དག་རྟགས་དེ་གསུམ་གྱི་སྟེང་
དུང་རྒྱལ་ཆེ་བ་དང་། སྟོབ་དཔོན་གསང་བ་དང་། གཅིག་ཕུར་

དབེན་པ་ལ་དགའ་བ་དེ་དག་ཏེ། ཇི་སྐད་དུ། སྤིང་པས་སྒྲིལ་བྱ་
ངན་འདས་ལ་སྒྲོ། །སྤིང་ཇེ་ཆུང་ཞིང་ལྷག་པར་ང་རྒྱལ་ཆེ། །སྒྲོབ་
དཔོན་གསང་ཞིང་གཅིག་ཕུར་འདུག་ལ་དགའ། །མཁས་པས་
རང་རྒྱལ་རིགས་སུ་ཤེས་པར་བྱ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །

ཉན་རང་གི་རིགས་དེ་གཉིས། ཐེག་པ་དེ་གཉིས་ལ་ཉུགས་ནས།
རང་རང་གི་འབྲས་བུ་ཐོབ་ཀྱང་མྱ་ངན་ལས་འདས་པ་དངོས་མ་
ཡིན་ནོ། །འོ་ན་དེའི་ཆེ་དེ་དག་ཇི་ལྟར་གནས་ན། མ་རིག་པའི་
བག་ཆགས་ཀྱི་ས་ལ་བརྟེན་ནས། ཟག་པ་མེད་པའི་ལས་ཀྱིས་
ཡིད་ཀྱི་རང་བཞིན་གྱི་ལུས་བབྱང་ནས་གནས་སོ། །འོ་ན་ཀྱང་དེའི་
ཆེ་ཟག་པ་མེད་པའི་ཏིང་ངེ་འཛིན་ཡོད་པས། དེ་ལ་མྱ་ངན་ལས་
འདས་པ་ཡིན་ནོ་སྙམ་པའི་འདུ་ཤེས་ཀྱིས་གནས་པ་ཡིན་ནོ། །

འོ་ན་མྱ་ངན་ལས་འདས་པ་དངོས་མིན་ན། བཅོམ་ལྷན་འདས་
ཀྱིས་ལམ་དེ་གཉིས་སྟོན་པ་མི་རིགས་ཤེ་ན། རིགས་ཏེ། དཔེར་ན་
འཇམ་བུའི་གླིང་ནས་ཆོང་པ་དག་ཕྱིའི་རྒྱ་མཚོར་ནོར་བུ་རིན་པོ་
ཆེ་ལེན་དུ་འགོ་བ་ལ། བར་སྐབས་སུ་འབྲོག་དགོན་པ་ཆེན་པོར་
ངལ་ཞིང་ཆད་ནས། བདག་གི་ནོར་བུ་མི་ལོན་སྙམ་སྟེ། ཕྱིར་ལྷོག་

པར་འགྱུར་བ་རྣམས་ལ་དེད་དཔོན་ཆེན་པོའི་རྩུ་འཕུལ་གྱིས།
གྲོང་ཁྱིམ་ཆེན་པོ་ཞིག་དེར་སྐྱུལ་ནས་ངལ་བཅོར་འཇུག་པ་ལྟར།
སེམས་ཅན་སྣོང་སྟོབས་རྒྱུང་བས་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཡེ་ཤེས་ཐོས་
ནས་དངངས་ཏེ། སངས་རྒྱས་བསྐྱབས་པ་འདི་ཉོན་མོངས་སོ། །
བདག་གིས་མི་རྒྱས་སོ་སྟུམ་ནས་མི་འཇུག་པའམ། ཕྱིར་ལྟོག་པ་
རྣམས་ལ་ཉན་རང་གི་ལམ་འདི་གཉིས་བསྟན་ནས། ཉན་རང་གི་
གོ་འཕང་དུ་ངལ་བཅོར་འཇུག་པ་ཡིན་ནོ། །དམ་ཆོས་པམྱ་
དཀར་པོ་ལས་ཀྱང་། དེ་བཞིན་ཉན་ཐོས་ཐམས་ཅད་ཀྱང་། །ཁྱ་
ངན་འདས་ཐོབ་འདུ་ཤེས་ཏེ། །རྒྱལ་བས་གསུངས་པ་དེ་དག་
ལ། །ཁྱ་ངན་མ་འདས་དེ་ངལ་བཅོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །སེམས་
ཅན་དེ་དག་ཉན་རང་གི་གོ་འཕང་དུ་ངལ་སོས་པ་དང་། དེ་
བཞིན་གཤེགས་པས་མཁྱེན་ནས་དེ་དག་སངས་རྒྱས་བསྐྱབ་པ་
ལ་བསྐྱུལ་བའོ། །

དེ་ཡང་ཇི་ལྟར་བསྐྱུལ་ན། རྒྱ་གསུང་ཐུགས་ཀྱིས་བསྐྱུལ་བ་ཡིན་
ཏེ། ཐུགས་ཀྱིས་འོད་ཟེར་སྟོས་པས། ཉན་རང་ཡིད་ཀྱི་ལུས་ཅན་
དེ་དག་ལ་རེག་པ་ཅུམ་གྱིས། ཟག་མེད་ཀྱི་ཏིང་ངེ་འཛིན་ལས་

སང་པར་བྱེད་དོ། །དེ་ནས་སྐྱེའི་སྒྲིང་བ་བསྟན་ཏེ། གསུང་གིས་
འདི་སྐད་དུ། དག་སྟོང་དག་ཁྱེད་དེ་ཙམ་གྱིས་བྱ་བ་བྱས་པ་མ་
ཡིན། བྱེད་པ་བྱས་པ་མ་ཡིན་ཁྱེད་ཀྱི་སྤྱད་ན་ལས་འདས་པ་དེ་སྤྱ་
ད་ན་ལས་འདས་པ་མ་ཡིན་ཏེ། དག་སྟོང་དག་ད་ནི་ཁྱེད་དེ་བཞིན་
གཤེགས་པ་ལ་ཉེ་བར་གྱུར་གྱི་ལྟོས་ཤིག །རྟོགས་ཤིག་ཅེས་བསྐྱེད་
བའོ། །དེ་ཉིད་དམ་ཆོས་པད་དཀར་ལས་ཆོགས་སུ་བཅད་དེ།
ཡང་གསུངས་པ། དག་སྟོང་ཁྱེད་ཅག་དེ་ཕྱིར་དེ་རིང་ངས། །འདི་
ཙམ་གྱིས་ནི་སྤྱད་ན་མི་འདའ་སྟེ། །ཁྱེད་ཅག་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་
པའི་ཡེ་ཤེས་ཕྱིར། །བཙུན་འགྲུས་རྒྱབས་ཆེན་དམ་པ་བསྐྱེད་པར་
གྱིས། །ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པའི་ཡེ་ཤེས་ཐོབ་པར་འགྱུར། །ཞེས་
གསུངས་སོ། །དེ་ལྟར་བསྐྱེད་བས་ཉན་རང་དེ་དག་དེ་ནས་བྱང་
རྒྱུ་ཆེན་པོར་སེམས་བསྐྱེད་དེ། བསྐྱེད་པ་དཔག་དུ་མེད་པར་
བྱང་རྒྱུ་སེམས་དཔའི་སྟོང་པ་སྟོང་ནས་འཛང་རྒྱ་བ་ཡིན་ནོ། །
འཕགས་པ་ལང་ཀར་གཤེགས་པའི་མདོ་ལས་ཀྱང་། དེ་བཞིན་དུ་
བཤད་ལ། དམ་ཆོས་པད་དཀར་ལས་ཀྱང་། ཉན་ཐོས་དེ་དག་སྤྱ་
ད་ན་མ་འདས་ཏེ། །དེ་དག་བྱང་རྒྱུ་སྟོང་པ་རབ་སྟོང་ནས། །

ཉན་ཐོས་འདི་དག་ཐམས་ཅད་སངས་རྒྱས་འགྱུར། །ཞེས་
གསུངས་སོ།།

ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་རིགས་ནི་ཇི་ལྟ་བུ་ཞེ་ན། རྩོམ་ནི།
དབྱེ་བ་ངོ་བོ་རྣམ་གྲངས་དང་། །

གཞན་ལས་ཁྱད་འཕགས་རྒྱ་མཚན་དང་། །

རྣམ་པ་རྟགས་དང་དོན་དུག་གིས། །

ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་རིགས་བསྐྱུས་སོ། །

ཞེས་པ་སྟེ། དེ་ལ་རིགས་ཀྱི་དབྱེ་བ་ནི་གཉིས་ཏེ། རང་བཞིན་གྱིས་
གནས་པའི་རིགས་དང་། ཡང་དག་པར་བསྐྱབས་པའི་རིགས་སོ།

།

རིགས་དེ་དག་སོ་སོའི་ངོ་བོ་འཆད་པ་ལ། དང་པོ་རང་བཞིན་
གྱིས་གནས་པའི་རིགས་ནི། སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཆོས་སྐྱེད་པའི་རུས་པ་
ཐོག་མ་མེད་པའི་དུས་ཅན། ཆོས་ཉིད་ཀྱིས་ཐོབ་པའོ། །ཡང་དག་
པར་བསྐྱབས་པའི་རིགས་ནི། སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཆོས་སྐྱེད་པའི་རུས་
པ་སྟོན་དགེ་བའི་རྩ་བ་གོམས་པར་བྱས་པ་ལས་ཐོབ་པ་དེའོ། །
དེ་ལྟར་རྣམ་པ་གཉིས་ཀྱི་སངས་རྒྱས་ཀྱི་སྐལ་བ་ཅན་ཡིན་ནོ། །

རིགས་ཀྱི་མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ནི། རིགས་ཞེས་ཀྱང་བྱ། ས་བོན་
ཞེས་ཀྱང་བྱ། ཁམས་ཞེས་ཀྱང་བྱ། རང་བཞིན་ཞེས་ཀྱང་བྱའོ། །
རིགས་གཞན་ལས་ཁྱད་པར་དུ་འཕགས་པའི་རྒྱ་མཚན་ནི། ཉན་
རང་རྣམ་གཉིས་ཀྱི་རིགས་ནི་དམན་པ་ཡིན་ཏེ། ཉོན་མོངས་པའི་
སྒྲིབ་པ་བྱང་བ་ཙམ་གྱིས་རིགས་རྣམ་པར་དག་པར་འགྱུར་བའི་
ཕྱིར་རོ། །ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་རིགས་ནི་མཆོག་ཡིན་ཏེ། སྒྲིབ་པ་
གཉིས་ཆར་བྱང་བས་རིགས་རྣམ་པར་དག་པར་འགྱུར་བའི་ཕྱིར་
རོ། །དེས་ན་ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་རིགས་དེ་རིགས་ཐམས་ཅད་ལས་
ཁྱད་པར་དུ་འཕགས་པ་སྤྲ་ན་མེད་པ་ཡིན་ནོ། །

རིགས་ཀྱི་རྣམ་པ་ནི། རིགས་སད་པ་དང་། མ་སད་པའོ། །དེ་ལ་
རིགས་སད་པ་ནི། འབྲས་བུ་ཡང་དག་པར་གྲུབ་པ་ཞེས་བྱ་སྟེ་
རྟགས་དམིགས་པའོ། །རིགས་མ་སད་པ་ནི། འབྲས་བུ་ཡང་དག་
པར་མ་གྲུབ་པ་ཞེས་བྱ་སྟེ་རྟགས་མི་དམིགས་པའོ། །འོ་ན་རིགས་
དེ་རྒྱུན་ཅིས་སད་པར་འགྱུར་ཞེ་ན། འགལ་བའི་རྒྱུན་དང་ནི་བྲལ།
མཐུན་པའི་རྒྱུན་གྱིས་བེན་ན་ནི་རིགས་སད་པར་འགྱུར་ཏེ། དེ་
ལས་བསྒྲོག་ན་རིགས་མི་སད་པར་གནས་སོ། །དེ་ལ་འགལ་བའི་

ཀྱེན་བཞི་སྟེ། མི་ཁོམ་པར་སྐྱེས་པ་དང་། བག་ཆགས་མེད་པ་
དང་། ལོག་པར་ཉུགས་པ་དང་། སྒྲིབ་པའི་ཉེས་པའོ། །མཐུན་
པའི་ཀྱེན་གཉིས་ཏེ། ཕྱི་དམ་པའི་ཆོས་སྟོན་པ་གཞན་གྱི་ཀྱེན་
དང་། ནང་ཚུལ་བཞིན་ཡིད་ལ་བྱེད་པ་དག་བའི་ཆོས་ལ་འདུན་
པ་ལ་སོགས་པའོ། །

རིགས་གྱི་རྟགས་ནི། བྱང་རྒྱལ་སེམས་དཔའི་རིགས་མཆོན་པར་
བྱེད་པའི་མཆོན་མ་སྟེ། ཇི་སྐད་དུ། ཆོས་བརྒྱུ་པའི་མདོ་ལས།
བྱང་རྒྱལ་སེམས་དཔའ་སྟོ་ལྟ་གྱི། །རིགས་ནི་མཆོན་མ་དག་
ལས་ཤེས། །དུ་བ་ལས་ནི་མེར་ཤེས་དང་། །རྒྱ་སྐྱར་ལས་ནི་རྒྱ་
བཞིན་ནོ། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟ་བུའོ། །འོ་ན་མཆོན་མ་ཇི་ལྟ་བུ་ཞེ་
ན། གཉེན་པོ་ལ་མ་ལྟོས་པར་ལུས་ངག་རང་བཞིན་གྱིས་འཇམ་པ་
དང་། སེམས་གཡོ་སྒྱུ་ཤས་རྒྱང་བ་དང་། སེམས་ཅན་ལ་བྱམས་
ཤིང་དང་བ་དག་ཡིན་ནོ། །དེ་ལྟར་ཆོས་བརྒྱུ་པའི་མདོ་ལས། མི་
རྒྱལ་བརྒྱང་བ་མ་ཡིན་ལ། །གཡོ་དང་སྒྱུ་ནི་རྣམ་སྤངས་ཤིང་། །
སེམས་ཅན་ཀྱན་ལ་རབ་དང་བ། །དེ་ནི་བྱང་རྒྱལ་སེམས་དཔའ་
ཡིན། །ཞེས་གསུངས་སོ། །ཡང་ན་སྐྱུར་བ་ཅི་བྱེད་གྱི་སྟོན་རྟེན་

ནས། སེམས་ཅན་ལ་སྟིང་ཇེ་སྟེ་བ་དང་། ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་ཆོས་
ལ་མོས་པ་དང་། དཀའ་བ་སྟོད་པ་ལ་ཇི་མི་སྟམ་དུ་བཟོད་པ་
དང་། ཡ་རོལ་དུ་ཕྱིན་པའི་རང་བཞིན་གྱི་དགོ་བའི་རྩ་བ་ཡང་
དག་པར་སྟོད་པའོ། །དེ་ལྟར་མདོ་སྡེ་རྒྱན་ལས། སྟོར་བའི་སྡོན་དུ་
སྟིང་ཇེ་དང་། །མོས་པ་དང་ནི་བཟོད་པ་དང་། །དགོ་བ་ཡང་དག་
སྟོད་པ་ནི། །རིགས་ཀྱི་རྟགས་སུ་གྲུ་གཤམ་པར་བྱ། །ཞེས་གསུངས་སོ།
།

དེ་ལྟར་ན་རིགས་ལྔ་པོ་དེ་ལས། ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་རིགས་ཡོད་པ་
ནི། སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཉེ་བའི་རྒྱ་ཡིན་ནོ། །ཉན་ཐོས་དང་རང་སངས་
རྒྱས་ཀྱི་རིགས་ཀྱང་མཐར་སངས་རྒྱས་ཐོབ་པས་ན་རིང་བའི་རྒྱ་
ཡིན་ནོ། །རིགས་མངས་པ་ནི། ཁ་ཅིག་ཉེ་བའི་རྒྱ། ཁ་ཅིག་རིང་
བའི་རྒྱ་ཡིན་ནོ། །རིགས་ཆད་པའི་རིགས་ཀྱང་། ཡུན་རིང་བ་ལ་
དགོངས་པ་ཅོམ་ལས། གཏན་ནས་བྱང་ཆུབ་མི་ཐོབ་པ་མ་ཡིན་
པས་ཤིན་ཏུ་རིང་བའི་རྒྱ་ཡིན་ནོ། །

དེས་ན་སེམས་ཅན་ལ་རིགས་དེ་རྣམས་ཡོད་པའི་ཕྱིར་ན་ཡང་།
སེམས་ཅན་སངས་རྒྱས་ཀྱི་སྟིང་པོ་ཅན་ཡིན་ནོ། །དེ་ལྟར་རྒྱ་

མཚན་གསུམ་གྱིས། སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ལ་སངས་རྒྱས་ཀྱི་
སྤྲིང་པོ་ཡོད་པར་བསྟན་དོ། །དེ་ཡང་དཔེ་ཇི་ལྟར་ཡོད་ན། དངུལ་
རྩོལ་དངུལ་གནས་པའམ། ཏིལ་ལ་ཏིལ་མར་གནས་པའམ། འོ་
མ་ལ་མར་གནས་པ་ལྟར་ཡོད་དོ། །དེས་ན་དངུལ་རྩོལ་དངུལ་
བསྐྱབ་དུ་བདུབ་པའམ། ཏིལ་ལ་ཏིལ་མར་བསྐྱབ་དུ་བདུབ་
པའམ། འོ་མ་ལ་མར་བསྐྱབ་དུ་བདུབ་པ་ལྟར། སེམས་ཅན་ལ་
སངས་རྒྱས་བསྐྱབ་དུ་བདུབ་པ་ཡིན་ནོ། །
དམ་པའི་ཆོས་ཡིད་བཞིན་གྱི་ནོར་བུ་ཐར་པ་རིན་པོ་ཆེའི་རྒྱན་
ལས་རྒྱའི་ལེའུ་སྟེ་དང་པོའོ། །

༥ རྟེན་ནི་མི་ལུས་རིན་ཆེན་མཆོག་ །ཅེས་པ་ལ། འོ་ན་སེམས་
ཅན་ཐམས་ཅད་སངས་རྒྱས་ཀྱི་སྤྲིང་པོ་ཅན་ཡིན་ན། དཔྱུལ་བ་
ཡི་དྲགས་ལ་སོགས་པ་ལྔ་ཆར་གྱིས་སངས་རྒྱས་བསྐྱབ་དུ་རུས་པ་
ཞིག་ཡིན་ནམ་ཞེ་ན། མ་ཡིན་ཏེ། མི་ལུས་རིན་པོ་ཆེ་ཞེས་བྱ་བ།
ལུས་དལ་འབྱོར་རྣམ་གཉིས་དང་ལྡན་པ། སེམས་དང་པ་རྣམ་

གསུམ་དང་ལྷན་པ་འདི། སངས་རྒྱལ་སྐུ་བ་པའི་རྟེན་གྱི་གང་ཟག་
དུ་བཟང་ངོ་། །

དེ་འཆད་པ་ལ། ལྷོ་མ་ནི།

དལ་བ་དང་ནི་འགྱུར་བ་དང་། །

ཡིད་ཆེས་འདོད་དང་དང་བ་སྟེ། །

ལུས་ནི་གཉིས་དང་སེམས་ནི་གསུམ། །

དོན་ལྡ་ཡིས་ནི་རྟེན་མཆོག་བསྐྱུས། །

ཞེས་པ་སྟེ། དེ་ལ་དལ་བ་ནི་མི་ཁོམ་པ་བརྒྱད་དང་བྲལ་བའོ། །མི་

ཁོམས་པ་བརྒྱད་ནི། མདོ་དྲན་པ་ཉེར་བཞག་ལས། དཔྱལ་བ་ཡི་

དྲགས་དུད་འགོ་དང་། །ལྷ་ལྷོ་ཆེ་རིང་ལྷ་དང་ནི། །ལོག་ལྷ་སངས་

རྒྱལ་གྱིས་སྟོངས་པ། །སྐྱགས་པ་འདི་དག་མི་ཁོམ་བརྒྱད། །ཅེས་

གསུངས་སོ། །

འདི་དག་ཇི་ལྟར་མི་ཁོམ་པ་ཡིན་ཞེ་ན། དཔྱལ་བ་ནི་རྟག་དུ་སྐྱག་

བསྐྱལ་བའི་རང་བཞིན་ཡིན་པའི་ཕྱིར་དང་། ཡི་དྲགས་ནི་སེམས་

འཆོག་པའི་རང་བཞིན་ཡིན་པའི་ཕྱིར་དང་། དུད་འགོ་ནི་ཀུན་དུ་

སྟོངས་པ་གས་ཆེ་བའི་ཕྱིར། དེ་དག་གསུམ་ཆར་ཡང་ངོ་ཆ་མེད་

པ་དང་། བྲེལ་མེད་པས་རྒྱུད་མ་རུངས་པར་གྱུར་པའི་ཕྱིར། ཚེས་
ཉམས་སུ་ལེན་པའི་གོ་སྐབས་མེད་པ་ཡིན་ནོ། །ལྷ་ཆེ་རིང་པོ་ཞེས་
བྱ་བ་ནི། འདུ་ཤེས་མེད་པ་སྟེ། དེར་འཇུག་པའི་རྣམ་ཤེས་འཁོར་
དང་བཅས་པ་རྒྱུན་ཆད་པའི་ཕྱིར། ཚེས་ཉམས་སུ་ལེན་པའི་གོ་
སྐབས་མེད་པ་ཡིན་ནོ། །ཡང་ན་འདོད་ཁམས་ཀྱི་ལྷ་རང་ཡིན་ཏེ།
མི་ལ་ལྟོས་ན་ལྷ་ཆེ་རིང་བའི་ཕྱིར་རོ། །ཡང་ན་ལྷ་ཐམས་ཅད་
ཀྱང་མི་ཁོམ་པ་ཡིན་ཏེ། གནས་སྐབས་ཀྱི་བདེ་བ་ལ་ཆགས་ནས་
དགོ་བ་ལ་འབད་པ་མི་ཁོམ་པས་སོ། །དེ་བས་ན་ད་ལྟའི་མིའི་
སྐྱུག་བསྐྱེལ་བག་ཅུ་པ་འདི་ལ་ཡོན་ཏན་ཡོད་པ་ཡིན་ཏེ།
འཁོར་བ་ལ་སྐྱོ་བ་སྐྱེ་བར་འགྱུར། རང་གི་ང་རྒྱལ་ཞི་བར་འགྱུར།
སེམས་ཅན་ལ་སྦྱིང་ཇེ་སྐྱེ་བར་འགྱུར། སྒྲིག་པའི་ལས་ལ་འཛེམ་
ཞིང་དགོ་བ་ལ་དགའ་བར་འགྱུར་རོ། །བྱང་རྒྱུ་སེམས་དཔའི་
སྦྱོད་པ་ལ་འཇུག་པ་ལས་ཀྱང་། གཞན་ཡང་སྐྱུག་བསྐྱེལ་ཡོན་
ཏན་ནི། །སྐྱོ་བས་དྲེགས་པ་སེལ་བར་བྱེད། །འཁོར་བ་པ་ལ་སྦྱིང་
ཇེ་སྐྱེ། །སྒྲིག་ལ་འཛེམ་ཞིང་དགོ་བ་དགའ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །
དེ་ལྟར་ན་འགྲོ་བ་རིགས་བཞི་ལ་དལ་བ་མེད་པར་བཤད་པ་ཡིན་

ནོ། །མི་ཡིན་དུ་བློན་ཀྱང་། ལྷ་ལྷོ་ནི་སྐྱེས་བུ་དམ་པ་དང་འཕྲད་
པར་དཀའ་བའི་ཕྱིར་རོ། །ལོག་ལྷ་ཅན་ནི་དགོ་བ་ལ་མཐོ་རིས་
དང་ཐར་པའི་རྒྱར་མ་མཐོང་བའི་ཕྱིར་རོ། །སངས་རྒྱས་ཀྱིས་སྟོང་
པའི་འཇིག་རྟེན་དུ་སྐྱེས་པ་ནི། བྱ་བ་དང་བྱ་བ་མ་ཡིན་པ་སྟོན་
པར་བྱེད་པ་མེད་པའི་ཕྱིར་རོ། །སྐྱགས་པ་ནི་ལོགས་པར་བཤད་
པ་དང་ཉེས་པར་བཤད་པའི་ཆོས་རང་ཉིད་ཀྱིས་ཤེས་པར་མི་
རྒྱས་པའི་ཕྱིར་རོ། །དེ་ལྟར་བརྒྱད་པོ་དེ་དག་དང་བྲལ་བ་ནི་དལ་
བ་ལུན་སུམ་ཆོགས་པ་ཞེས་བྱ་བའོ། །

འབྱོར་པ་ནི། རང་གི་འབྱོར་པ་ལྡ་དང་། གཞན་གྱི་འབྱོར་པ་ལྡ་སྟེ་
བཅུ་འོ། །དེ་ལ་རང་གི་འབྱོར་པ་ལྡ་ནི། ཇི་སྐད་དུ། མི་ཉིད་དབུས་
སྐྱེས་དབང་པོ་ཆང་། །ལས་མཐའ་མ་ལོག་གནས་ལ་དད། །ཅེས་
པ་རྣམས་སོ། །དེ་ལ་མི་ཉིད་ནི། མི་རྣམས་དང་སྐལ་པ་མཉམ་པ་
སྐྱེས་པ་དང་བུད་མེད་ཀྱི་དབང་པོ་དང་ལྷན་པའོ། །ཡུལ་དབུས་
སུ་སྐྱེས་པ་ནི། སྐྱེས་བུ་དམ་པ་རྣམས་ལ་བསྟེན་དུ་ཡོད་པའི་སར་
སྐྱེས་པའོ། །དབང་པོ་ཆང་བ་ནི། སྟོན་པ་དང་སྐྱགས་པ་མ་ཡིན་
པ་སྟེ། དགོ་བའི་ཆོས་བསྐྱབ་པའི་སྐལ་བ་ཡོད་པའོ། །གནས་ལ་

དད་པ་ནི། སྟོན་པས་གསུངས་པའི་དམ་པའི་ཆོས་འདུལ་བ་
དཀར་པོའི་ཆོས་ཐམས་ཅད་ཀྱི་གནས་སུ་གྱུར་པ་ལ་དད་པ་འོ། །
ལས་ཀྱི་མཐའ་མ་ལོག་པ་ནི། ཆེ་འདི་ལ་མཆོམས་མེད་པའི་ལས་
མ་བྱས་པ་འོ། །གཞན་གྱི་འབྱོར་པ་ལྗེ་ནི། སངས་རྒྱས་འཛིག་རྟེན་
དུ་བྱོན་པ་དང་། དམ་པའི་ཆོས་བསྟན་པ་དང་། ཆོས་བསྟན་པ་
རྣམས་གནས་པ་དང་། ཆོས་གནས་པ་རྣམས་ཀྱི་རྗེས་སུ་འཇུག་
པ་དང་། གཞན་གྱི་ཕྱིར་སྟོང་བརྩེ་བར་བྱེད་པ་ཡོད་པ་འོ། །དེ་
ལྟར་རང་གཞན་གཉིས་ཀྱི་བརུ་པོ་དེ་དག་དང་ལྡན་པ་ནི་འབྱོར་
པ་ལྟན་སུམ་ཆོག་པ་དང་ལྡན་པ་ཞེས་བྱའོ། །དེ་ལྟར་དལ་
འབྱོར་རྣམ་གཉིས་འཛོམས་པ་དེ་མི་ལུས་རིན་པོ་ཆེ་ཡིན་ནོ། །
ཅིའི་ཕྱིར་དེ་ལ་རིན་པོ་ཆེ་ཞེས་བྱ་ཞེ་ན། ཡིད་བཞིན་གྱི་ནོར་བུ་
རིན་པོ་ཆེ་དང་ཆོས་མཐུན་པ་སྟེ། རྟེན་པར་དཀའ་བས་ན་རིན་
པོ་ཆེ་ཞེས་བྱའོ། །ཤན་འདོགས་ཆེ་བས་ན་རིན་པོ་ཆེ་ཞེས་བྱའོ། །
དེ་ལ་རྟེན་པར་དཀའ་བ་ནི། བྱང་རྒྱལ་སེམས་དཔའི་སྡེ་སྡོད་
ལས། མིར་གྱུར་པ་ནི་དཀའ་བ་སྟེ། །མི་སྟོག་ཐོབ་པ་འང་དཀའ་
བ་ཡིན། །དམ་པའི་ཆོས་ཐོབ་དཀའ་བ་སྟེ། །སངས་རྒྱས་འབྱུང་

བའང་དཀའ་བ་ཡིན། །ཞེས་གསུངས་པ་དང་། སྤྱིང་ཇེ་པར་
དཀའ་པོའི་མདོ་ལས་ཀྱང་། མིར་སྐྱེ་བ་ནི་རྟེན་པར་དཀའ། དལ་
བ་ལུན་སུམ་ཚོགས་པའང་རྟེན་པར་དཀའ། སངས་རྒྱས་འཇིག་
རྟེན་དུ་འབྱུང་བའང་རྟེན་པར་དཀའ། དག་བའི་ཆོས་ལ་འདུན་
པའང་རྟེན་པར་དཀའ། ཡང་དག་པའི་སྒྲོན་ལམ་ཡང་རྟེན་པར་
དཀའ་བ་ལགས་སོ། །ཞེས་གསུངས་པ་དང་། འཕགས་པ་སྤྱིང་པོ་
བཀོད་པའི་མདོ་ལས་ཀྱང་། མི་ཁོམ་པ་བརྒྱད་ལས་བརྒྱུག་པའང་
རྟེན་པར་དཀའ། མིར་གྱུར་པའང་རྟེན་པར་དཀའ། དལ་བ་ལུན་
སུམ་ཚོགས་པ་རྣམ་པར་དག་པའང་རྟེན་པར་དཀའ། སངས་
རྒྱས་འབྱུང་བའང་རྟེན་པར་དཀའ། དབང་པོ་མ་ཆང་བ་མེད་
པའང་རྟེན་པར་དཀའ། སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཆོས་ཉིད་པའང་རྟེན་
པར་དཀའ། སྐྱེས་བུ་དམ་པ་དང་འགྲོགས་པའང་རྟེན་པར་
དཀའ། ཡང་དག་པའི་དག་བའི་བཤེས་གཉེན་རྣམས་ཀྱང་རྟེན་
པར་དཀའ། ཡང་དག་པའི་ཚུལ་ཇེས་སུ་བསྟན་པ་ཉེ་བར་བསྐྱབ་
པའང་རྟེན་པར་དཀའ། ཡང་དག་པའི་འཛོ་བའང་རྟེན་པར་
དཀའ། མིའི་འཇིག་རྟེན་ན་ཆོས་དང་ཇེས་སུ་མཐུན་པའི་ཆོས་ལ་

ནམ་ཏམ་བྱེད་པའང་རྟེན་པར་དགའ། ཞེས་གསུངས་པ་དང་།
བྱང་རྒྱལ་སེམས་དཔའི་སྦྱོད་པ་ལ་འཇུག་པ་ལས་ཀྱང་། དལ་
འབྱོར་འདི་ནི་ཤིན་ཏུ་རྟེན་པར་དགའ། ཞེས་གསུངས་སོ། །དེ་
ཡང་དཔེ་ཇི་ལྟར་རྟེན་པར་དགའ། གང་ཟག་གང་གིས་རྟེན་པར་
དགའ། རྒྱ་མཚན་ཅིའི་ཕྱིར་རྟེན་པར་དགའ་ཞེ་ན། དེ་ལ་དཔེ་ནི་
བྱང་རྒྱལ་སེམས་དཔའི་སྦྱོད་པ་ལ་འཇུག་པ་ལས། དེ་ཉིད་ཕྱིར་ན་
བཅོམ་ལྡན་གྱིས། རྒྱ་མཚོ་ཆེར་གཡེངས་གཉའ་ཤིང་གི་ རྩ་གར་
རུས་སྤལ་མགོན་རྒྱུད་ལྟར། མི་ཉིད་ཤིན་ཏུ་ཐོབ་དགར་གསུངས།
ཞེས་པ་ལྟར་རོ། །གང་ནས་གསུངས་ན་ཡང་དག་པའི་ལུང་ལས་
ཏེ། ཇི་སྐད་དུ། ས་ཆེན་པོ་འདི་རྒྱ་འབར་ཞིག་ཏུ་གྱུར་ལ། དེར་མི་
ཞིག་གིས་གཉའ་ཤིང་བྱ་ག་གཅིག་པ་ཞིག་བོར་བ་རྒྱུད་གིས་
ཕྱོགས་བཞིར་འཕྱོལ། །དེ་ན་རུས་སྤལ་ཞར་བ་ལོ་སྟོང་ཕྱག་དུ་མ་
ཐུབ་པ་ཞིག །ཅེས་བྱ་བ་ལ་སོགས་པ་གསུངས་སོ། །གང་ཟག་ནི་
ངན་སོང་གསུམ་དུ་སྐྱེས་པ་རྣམས་ཀྱིས་རྟེན་པར་དགའ་བ་ཡིན་
ནོ། །དེས་རྒྱ་རྒྱུན་ཅིའི་ཕྱིར་རྟེན་པར་དགའ་ན་དལ་འབྱོར་གྱི་
ལུས་ནི་རྒྱ་དགེ་བ་བསགས་པས་ཐོབ་པ་ཡིན་ལ། ངན་སོང་

གསུམ་དུ་སྐྱེས་པས་ནི་དགོ་བའི་ལས་གསོག་མི་ཤེས་པར་རྟག་དུ་
སྡིག་པ་འབའ་ཞིག་ལ་སྦྱོད་པའི་ཕྱིར་རོ། །དེས་ན་ངན་སོང་
གསུམ་དུ་སྐྱེས་ཀྱང་སྡིག་པ་ཤས་རྒྱུང་བ་དང་། ལན་གྲངས་གཞན་
ལ་སྦྱོང་བར་འགྱུར་བའི་ལས་བསགས་པ་ཞིག་གིས་རྟེན་པ་ཡིན་
ནོ། །

ཕན་འདོགས་པ་ཆེ་བ་ནི། བྱང་རྒྱལ་སེམས་པའི་སྦྱོད་པ་ལ་
འཇུག་པ་ལས། སྐྱེས་བུའི་དོན་སྐྱབ་ཐོབ་པར་གྱུར་པ་ལ། །ཞེས་
གསུངས་ཏེ། དེ་ལ་སྐྱེས་བུ་ནི་རྒྱ་གར་གྱི་སྐད་དུ་ན། ལུ་རུ་ཤ་བྱ་བ་
ཡིན་ལ། ལུ་རུ་ཤ་འི་སྐྱ་ནི་སྟོབས་སམ་རྒྱས་པ་ལ་འཇུག་སྟེ། དལ་
འབྱོར་གྱི་ལུས་ལ་མངོན་མཐོ་དང་ངེས་ལེགས་སྐྱབ་པའི་སྟོབས་
སམ་རྒྱས་པ་ཡོད་པས་སྐྱེས་བུ་ཞེས་བྱ་བ་ཡིན་ནོ། །དེ་ཡང་རྒྱས་
པ་རབ་འབྱིང་གསུམ་ཡོད་པས། སྐྱེས་བུ་ཡང་རབ་འབྱིང་གསུམ་
ཡོད་པ་ཡིན་ནོ། །དེ་ལྟར་ཡང་བྱང་རྒྱལ་ལམ་གྱི་སྟོན་མ་ལས།
རྒྱུང་དུ་འབྱིང་དང་མཆོག་གྱུར་པའི། །སྐྱེས་བུ་གསུམ་དུ་ཤེས་
པར་བྱ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །དེ་ཡང་སྐྱེས་བུ་རྒྱུང་དུ་ལ་རང་ཉིད་
ངན་སོང་དུ་མི་ལྟང་བར་ལྟ་མི་ཐོབ་པའི་རྒྱས་པ་ཡོད་པ་ཡིན་

ནོ། །དེ་ལྟར་ཡང་། གང་ཞིག་ཐབས་ནི་གང་དག་གིས། །འཁོར་
བའི་བདེ་བ་ཙམ་དག་ལ། །རང་ཉིད་དོན་དུ་གཉེར་བྱེད་པ། །
སྐྱེས་བུ་དེ་ནི་ཐ་མར་བཤད། །ཅེས་གསུངས་སོ། །སྐྱེས་བུ་འབྲིང་
ལ་རང་ཉིད་འཁོར་བ་ལས་གོལ་ནས་ཞི་བདེའི་གོ་འཕང་ཐོབ་
པའི་རྒྱས་པ་ཡོད་པ་ཡིན་ནོ། །དེ་ལྟར་ཡང་། སྤྱིད་པའི་བདེ་ལ་
རྒྱབ་ཕྱོགས་ཤིང་། །སྤྲིག་པའི་ལས་ལས་བསྐྱོག་བདག་ཉིད། །
གང་ཞིག་རང་ཞི་ཙམ་དོན་གཉེར། །སྐྱེས་བུ་དེ་ནི་འབྲིང་ཞེས་
བྱ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །སྐྱེས་བུ་རབ་ལ་སེམས་ཅན་གྱི་དོན་དུ་
སངས་རྒྱས་ཐོབ་པའི་རྒྱས་པ་ཡོད་པ་ཡིན་ནོ། །དེ་ལྟར་ཡང་།
རང་རྒྱུད་རྟོགས་པའི་སྤྱུག་བསྐྱེད་གྱིས། །གང་ཞིག་གཞན་གྱི་སྤྱུག་
བསྐྱེད་ཀྱང་། །ཡང་དག་ཟད་པར་ཀྱན་ནས་འདོད། །སྐྱེས་བུ་དེ་
ནི་མཆོག་ཡིན་ནོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །

ཡང་ཕན་འདོགས་པ་ཆེ་བར་སློབ་དཔོན་ཙུ་གོ་མིའི་ཞལ་ནས་
ཀྱང་། གང་ཞིག་ཐོབ་ནས་སྐྱེ་བའི་རྒྱ་མཆོ་མཐར་འབྱིན་ཞིང་། །
བྱང་རྒྱུ་མཆོག་གི་ས་བོན་དག་བའང་འདེབས་བྱེད་པ། །ཡིད་
བཞིན་ནོར་བུ་བས་ཀྱང་ཡོན་ཏན་ཆེས་ལྷག་པའི། །མི་ཉིད་དེ་ནི་

སུ་ཞིག་འབྲས་བུ་མེད་པར་བྱེད། །སེམས་ཀྱི་སྟོབས་ཆེན་མི་ཡིས་
རྟེན་པ་གང་ཡིན་པའི། །ལམ་དེ་ལྟ་དང་ཀླ་ཡིས་མི་རྟེན་ལྟ་མིན་
དང་། །མཁའ་ཁྲིལ་རིག་འཛིན་མིའམ་ཅི་དང་ལྟོ་འཕྲེས་མིན། །
ཞེས་གསུངས་ཏེ། དལ་འབྱོར་གྱི་མི་ལུས་འདིས་མི་དགེ་བ་སྤྲོད་
རྒྱས་པ། དགེ་བ་བསྐྱབ་རྒྱས་པ། འཁོར་བའི་རྒྱ་མཚོ་ལས་བཀྲལ་
རྒྱས་པ། བྱང་རྒྱབ་ཀྱི་ལམ་ལ་བསྐྱོད་རྒྱས་པ། རྩོགས་པའི་སངས་
རྒྱས་ཐོབ་རྒྱས་པ་ཡིན་ནོ། །དེས་ན་ལྟ་དང་ཀླ་ལ་སོགས་པ་འགྲོ་
བ་གཞན་ལས་ཁྱད་པར་དུ་འཕགས་པ། ཡིད་བཞིན་གྱི་ནོར་བུ་
རིན་པོ་ཆེ་བས་ཀྱང་ལྟག་པར་གྱུར་པ་ཡིན་ནོ། །དེ་ལྟར་ན་དལ་
འབྱོར་གྱི་མི་ལུས་འདི་རྟེན་པར་དཀའ་ཞིང་ཕན་འདོགས་ཆེ་བས་
རིན་པོ་ཆེ་ཞེས་བྱའོ། །

དེ་ལྟར་རྟེན་པར་དཀའ་ཞིང་ཕན་འདོགས་པ་ཆེ་ཡང་འཇིག་པར་
ཤིན་ཏུ་སྒྲ་སྟེ། ཆོ་སྟོག་ལ་གསོས་མ་འདེབས་མཁན་ནི་མེད། འཆི་
བའི་རྒྱུན་ནི་མང་། དུས་སྐད་ཅིག་མ་ནི་མི་སྟོད་པའི་ཕྱིར་རོ། །དེ་
ལྟར་ཡང་བྱང་རྒྱབ་སེམས་དཔའི་སྟོད་པ་ལ་འཇུག་པ་ལས། དེ་
རིང་ཁོ་ན་མི་འཆི་ཞེས། །བདེ་བར་འདུག་པ་རིགས་མ་ཡིན། །

བདག་ནི་མེད་པར་འགྱུར་བའི་དུས། །དེ་ནི་གདོན་མི་བྱ་བར་
འབྱུང་། །ཞེས་གསུངས་སོ། །དེས་ན་རྟེན་པར་དཀའ་ཆོད་དམ།
འཇིག་པར་སྤྲོ་ཆོད་དམ། །ཕན་འདོགས་ཆེ་ཆོད་དེ་ལྟར་ལགས་
པས། །ལུས་ལ་གྱའི་འདུ་ཤེས་བཞག་ལ་འཁོར་བའི་རྒྱ་མཚོ་ལས་
ཅི་སྒྲེལ་བྱེད་དགོས་སོ། །དེ་ལྟར་ཡང་། མི་ཡི་གྱ་ལ་བརྟེན་ནས་
ནི། །སྤྱག་བསྐྱེད་རྒྱ་བོ་ཆེ་ལས་སྒྲེལ། །གྱ་འདི་ཕྱིས་ནས་རྟེན་
དཀའ་བས། །སྤྲོ་ཆོད་པ་དུས་སུ་གཉིད་མ་ལོག། །ཅེས་གསུངས་སོ། །
ལུས་ལ་ལོག་ཏུ་འདུ་ཤེས་བཞག་ལ། །འཁོར་བ་སྤྱག་བསྐྱེད་གྱི་
འཕྲང་ལས་ཅི་ཐར་བྱའོ། །དེ་ལྟར་ཡང་། མི་ལུས་གཙང་མའི་རྒྱ་
ཞོན་ནས། །འཁོར་བའི་སྤྱག་བསྐྱེད་འཕྲང་ལས་བྲོས། །ཞེས་
གསུངས་སོ། །ལུས་ལ་གཡོག་གི་འདུ་ཤེས་བཞག་ལ་དགོ་བའི་
ལས་ལ་བཀོལ་བར་བྱའོ། །དེ་ལྟར་ཡང་། མི་འོ་ཙག་གི་ལུས་འདི་
ནི། །བཀོལ་བར་བྱ་བ་ཉིད་དུ་བྱེད། །ཅེས་གསུངས་སོ། །
དེ་ལྟར་བྱེད་པ་ལ་ཡང་དད་པ་དགོས་ཏེ། །དད་པ་མེད་ན་དཀའ་
པོའི་ཆོས་རྒྱུད་ལ་མི་སྤྲོ་གསུང་། །དེ་ལྟར་ཡང་འཕགས་པ་ཆོས་
བརྒྱ་པའི་མདོ་ལས། །དད་པ་མེད་པའི་མི་རྣམས་ལ། །དཀའ་པོའི་

ཆོས་རྣམས་མི་སྐྱེ་སྐྱེ། །ས་བོན་མེ་ཡིས་ཆོག་པ་ལ། །སྤྱ་གུ་སྤྱོན་པོ་
ཇི་བཞིན་ནོ། །ཞེས་གསུངས་པ་དང་། སངས་རྒྱས་པལ་པོ་ཆེའི་
མདོ་ལས་ཀྱང་། སྤྱིད་པའི་གནས་ཅན་དད་པ་རྒྱུང་བ་ཡིས། །
སངས་རྒྱས་བྱང་རྒྱལ་ཤེས་པར་མི་རུས་སོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །
དེས་ན་དད་པ་བསྐྱེད་པར་བྱ་སྟེ། འཕགས་པ་རྒྱ་ཆེ་རྒྱལ་པ་ལས་
ཀྱང་། བཀའ་སྤྱུལ་པ། ཀྱན་དགའ་བོ། དད་པ་ལ་སྦྱོར་བར་གྱིས་
ཤིག །འདི་ནི་དེ་བཞིན་གཤེགས་པས་གསོལ་བ་འདེབས་པའོ། །
ཞེས་གསུངས་སོ། །

འོ་ན་དད་པ་ཞེས་བྱ་བ་དེ་ཇི་ལྟ་བུ་ཞིག་ཡིན་ཞེ་ན། དད་པ་ལ་
དབྱེ་ན་གསུམ་ཡོད་དེ། ཡིད་ཆེས་པའི་དད་པ་དང་། འདོད་པའི་
དད་པ་དང་། དང་བའི་དད་པའོ། །དེ་ལ་ཡིད་ཆེས་པའི་དད་པ་
ནི། ཡུལ་ལས་དང་འབྲས་བུ་དང་སྤྱག་བསྐྱེལ་གྱི་བདེན་པ་དང་
ཀྱན་འབྱུང་གི་བདེན་པ་ལ་བརྟེན་ནས་སྐྱེ་བ་ཡིན་ཏེ། དེ་ཡང་
དགེ་བའི་ལས་ཀྱི་འབྲས་བུས་འདོད་ཁམས་ཀྱི་བདེ་བ་འབྱུང་
བར་ཡིད་ཆེས། མི་དགེ་བའི་ལས་ཀྱི་འབྲས་བུས་འདོད་ཁམས་ཀྱི་
སྤྱག་བསྐྱེལ་འབྱུང་བར་ཡིད་ཆེས། མི་གཡོ་བའི་ལས་ཀྱི་འབྲས་

བུས་ཁམས་གོང་མ་གཉིས་ཀྱི་བདེ་བ་འབྱུང་བར་ཡིད་ཆེས། ཀུན་
འབྱུང་གི་བདེན་པ་ཞེས་བྱ་བ། ལས་དང་ཉོན་མོངས་པ་སྤུང་
པས། སྤྱག་བསྐྱེད་ཀྱི་བདེན་པ་ཞེས་བྱ་བ་ཟག་བཅས་ཀྱི་ཡུང་པོ་
ལྷ་ཐོབ་པར་ཡིད་ཆེས་པའོ། །

འདོད་པའི་དད་པ་ནི། སྤྱ་ན་མེད་པའི་བྱང་རྒྱལ་དེ་ཉིད་ཁྱད་པར་
ཅན་དུ་མཐོང་ནས། དེ་ཐོབ་པའི་ཆེད་དུ་གྲུས་པ་དང་ལྷན་པས་
ལམ་ལ་སློབ་པའོ། །

དང་བའི་དད་པ་ནི། དུལ་དགོན་མཆོག་གསུམ་ལ་བརྟེན་ནས་སྐྱེ་
བ་ཡིན་ཏེ། ལམ་སྟོན་པར་བྱེད་པ་སངས་རྒྱས་དགོན་མཆོག་
དང་། ལམ་དུ་གྱུར་པ་ཆོས་དགོན་མཆོག་དང་། ལམ་སྐྱབ་པའི་
གྲོགས་སུ་གྱུར་པ་དགེ་འདུན་དགོན་མཆོག་ལ་མོས་ཤིང་གྲུས་ལ་
སེམས་དང་བའོ། །དེ་ལྟར་ཡང་ཆོས་མངོན་པ་ལས། དད་པ་གང་
ཞེ་ན། ལས་དང་འབྲས་བུ་དང་། བདེན་པ་དང་། དགོན་མཆོག་
ལ་མངོན་པར་ཡིད་ཆེས་པ་དང་། འདོད་པ་དང་སེམས་དང་བའོ།
།ཞེས་གསུངས་སོ། །

ཡང་རིན་ཆེན་ཕྱེང་བ་ལས། འདུན་དང་ཞེ་སྤང་འཇིགས་པ་དང་།
ཁྲིའམ་པས་གང་ཞིག་ཆོས་མི་འདའ། །དེ་ནི་དད་པ་ཅན་ཞེས་བྱ།
།ངེས་པར་ལེགས་པའི་སྒོ་ད་མཆོག་ཡིན། །ཞེས་གསུངས་ཏེ། དེ་
ལ་འདུན་པས་ཆོས་ལས་མི་འདའ་བ་ནི། འདོད་ཆགས་ཀྱི་ཕྱོགས་
ནས་ཆོས་མི་གཏོང་བ་སྟེ། དཔེར་ན་གཞན་ཞིག་ན་རེ། བྱོད་ལ་
ཟས་ནོར་རམ། བུད་མེད་དམ། རྒྱལ་སྤྱིད་ལ་སོགས་པའི་བྱ་
དགའ་ཆེན་པོ་སྟེར་གྱི་ཆོས་ཐོང་བེར་ཡང་མི་གཏོང་བའོ། །ཞེ་
སྤང་གིས་ཆོས་ལས་མི་འདའ་བ་ནི། ཁོང་ཁྱོད་པའི་ཕྱོགས་ནས་
ཆོས་མི་གཏོང་བ་སྟེ། དཔེར་ན་གཞན་ཞིག་གིས་བདག་ལ་སྟར་
ཡང་གཞོད་པ་ཆེན་པོ་བྱས་ལ། ད་རུང་ཡང་གཞོད་པ་ཆེན་པོ་
བྱེད་དུ་བྱུང་ཡང་ཆོས་མི་གཏོང་བའོ། །འཇིགས་པས་ཆོས་ལས་
མི་འདའ་བ་ནི། བྱེད་པའི་ཕྱོགས་ནས་ཆོས་མི་གཏོང་བ་སྟེ།
དཔེར་ན་འགའ་ཞིག་ན་རེ། བྱོད་ཆོས་མི་གཏོང་ན་དཔའ་བོ་སུམ་
བརྒྱས་བཀྲལ་ནས། ཉིན་རེ་བཞིན་བྱོད་ཀྱི་ལུས་ལས་ཤ་སྤང་ལྔ་
ལྔ་གཙོད་བེར་ཡང་ཆོས་མི་གཏོང་བའོ། །ཁྲིའམ་པས་ཆོས་ལས་
མི་འདའ་བ་ནི། མི་ཤེས་པའི་ཕྱོགས་ནས་ཆོས་མི་གཏོང་བ་སྟེ།

དཔེར་ན་འགའ་ཞིག་ན་རེ། ལས་མི་བདེན། འབྲས་བུ་མི་བདེན།
དཀོན་མཆོག་གསུམ་མི་བདེན། བྱིད་ཆོས་བྱས་ནས་ཅི་བྱེད།
ཆོས་ཞིག་ཟེར་ཡང་ཆོས་མི་གཏོང་བའོ། །དེ་ལྟར་རྣམ་པ་བཞི་
དང་ལྟན་པ་དེ་དད་པ་ཅན་ཡིན། དེས་ལེགས་བསྐྱབ་པའི་སྡོད་
མཆོག་ཡིན་ནོ། །

དེ་ལྟར་དད་པ་དེ་དག་ཡོད་ན་ཕན་ཡོན་དཔག་ཏུ་མེད་དེ། སྐྱེས་
བུ་མཆོག་གི་སེམས་སྐྱེ་བ་ཡིན། མི་ཁོམ་པ་རྣམས་སྤོང་བ་ཡིན།
དབང་པོ་རྣེ་ཞིང་གསལ་བ་ཡིན། ཚུལ་བྱིམས་མི་ཉམས་པ་ཡིན།
ཉོན་མོངས་པ་འཇིག་བ་ཡིན། བདུད་ཀྱི་སྦྱོད་ཡུལ་ལས་འདའ་བ་
ཡིན། ཐར་པའི་ལམ་རྟེན་པར་འགྱུར་བ་ཡིན། དག་བ་རྒྱ་ཆེན་པོ་
གསོག་པ་ཡིན། སངས་རྒྱས་མང་པོ་མཐོང་བ་ཡིན། སངས་རྒྱས་
ཀྱིས་བྱིན་གྱིས་རྒྱབས་པ་ཡིན། དེ་ལ་སོགས་པའི་ཡོན་ཏན་
བསམ་གྱིས་མི་བྱབ་པ་འབྱུང་ངོ་། །དེ་ལྟར་ཡང་དཀོན་མཆོག་ཏ་
ལའི་གཟུངས་ལས། རྒྱལ་དང་རྒྱལ་བའི་ཆོས་ལ་དད་གྱུར་ཅིང་། །
སངས་རྒྱས་སྤྲས་ཀྱི་སྦྱོད་ལ་དད་བྱེད་པ། །བྱང་ཆུབ་སྒྲ་ན་མེད་ལ་

དད་ལྟར་ན། །སྤྲེལ་བྱ་ཆེན་པོ་རྣམས་ཀྱི་སེམས་སྤྱོད། །ཞེས་པ་ལ་
སོགས་པ་གསུངས་སོ། །

ཡང་དད་པ་ཡོད་ན་སངས་རྒྱས་བཙུགས་ལྟར་འདས་རྣམས་ཀྱང་
དེའི་བྱང་དུ་བྱོན་ནས་ཆོས་སྟོན་པར་བྱེད་དོ། །དེ་ལྟར་ཡང་བྱང་
རྒྱལ་སེམས་དཔའི་སྡེ་སྟོད་ལས། དེ་ལྟར་དད་པ་ལ་གནས་པའི་
བྱང་རྒྱལ་སེམས་དཔའ་ནི། སངས་རྒྱས་བཙུགས་ལྟར་འདས་
རྣམས་ཀྱིས་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཆོས་རྣམས་ཀྱི་སྟོད་དུ་རིག་ནས། དེའི་
བྱང་དུ་གཤེགས་ཏེ། བྱང་རྒྱལ་སེམས་དཔའི་ལམ་ཡང་དག་པར་
སྟོན་ཏོ། །ཞེས་སོ། །

དེ་ལྟར་ན་མི་ལུས་རིན་པོ་ཆེ་ཞེས་བྱ་བ་ལུས་དལ་འབྱོར་རྣམ་པ་
གཉིས་དང་ལྡན་པ། སེམས་དད་པ་རྣམ་པ་གསུམ་དང་ལྡན་པ་
སྟེ། སྤྲེལ་བྱ་ཀྱི་བྱང་རྒྱལ་སྤྱལ་པའི་རྟེན་གྱི་གང་ཟག་ཡིན་ནོ། །
དམ་པའི་ཆོས་ཡིད་བཞིན་གྱི་ནོར་བུ་ཐར་པ་རིན་པོ་ཆེའི་རྒྱན་
ལས་རྟེན་གྱི་ལེའུ་སྟེ་གཉིས་པའོ། །

རྟེན་ནི་དག་པའི་བཤེས་གཉེན་ཡིན། །ཞེས་པ་ལ། དེ་ལྟར་རྟེན་
ཐུན་སུམ་ཆོགས་པ་དང་ལྡན་ཡང་། རྟེན་དག་པའི་བཤེས་གཉེན་

གྱིས་མ་བསྐྱལ་ན། སྤར་གྱི་བྱ་བ་ངན་པ་ལ་གོམས་ཤིང་། བག་
ཆགས་བརྟས་པའི་སྟོབས་གྱིས་བྱང་ཆུབ་གྱི་ལམ་ལ་འཇུག་པར་
དཀའོ། །དེས་ན་དགོ་བའི་བཤེས་གཉེན་བསྟེན་པར་བྱ་སྟེ། སྟོམ་
ནི།

འཐད་པ་དང་ནི་དབྱེ་བ་དང་། །

ཕྱེ་བ་སོ་སོའི་མཚན་ཉིད་དང་། །

བསྟེན་པའི་ཐབས་དང་ཕན་ཡོན་ཏེ། །

ལྡེ་ཡིས་བཤེས་གཉེན་བསྟེན་པར་བསྐྱུས། །ཞེས་པའོ། །

དེ་ལ་དང་པོ་དགོ་བའི་བཤེས་གཉེན་བསྟེན་དགོས་པའི་འཐད་པ་

ནི་གསུམ་སྟེ། ལྷུང་དང་། རིགས་པ་དང་། དཔེའོ། །དེ་ལ་ལྷུང་ནི།

འཕགས་པ་སྤྱད་པ་ལས། སྟོབས་མ་བཟང་པོས་སྒྲ་མར་གྲུས་ལྡན་

དེ་དག་གིས། །སྒྲ་མ་མཁས་པ་དག་ལ་རྟག་ཏུ་བསྟེན་པར་བྱ། །

ཅིའི་ཕྱིར་ཞེ་ན་མཁས་པའི་ཡོན་ཏན་དེ་ལས་འབྱུང་། །ཞེས་

གསུངས་སོ། །འཕགས་པ་བརྒྱད་སྟོང་པ་ལས་ཀྱང་། འདི་ལྟར་

བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་སེམས་དཔའ་ཆེན་པོ་སྒྲ་ན་མེད་པ་ཡང་

དག་པར་རྫོགས་པའི་བྱང་ཆུབ་མངོན་པར་རྫོགས་པར་འཚང་ཀྱི་

བར་འདོད་པས། དང་པོ་ཉིད་དུ་དག་བའི་བཤེས་གཉེན་དག་ལ་
བསྟེན་པར་བྱ། བསྟེན་པར་བྱ། བསྟེན་བཀྱར་བར་བྱའོ། །ཞེས་
གསུངས་སོ། །

རིགས་པ་ནི། ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་ཐོབ་པར་འདོད་པའི་གང་
ཟག་དེ་ཆོས་ཅན། ཁྱོད་ཀྱིས་དག་བའི་བཤེས་གཉེན་བསྟེན་
དགོས་པར་དམ་བཅའ། རང་ཉིད་ཀྱིས་ཚོགས་གསོག་པ་དང་།
སྒྲིབ་པ་སྦྱང་མི་ཤེས་པའི་ཕྱིར། ཞེས་པ་ནི་གཏན་ཚིགས་སོ། །
མཐུན་པའི་དཔེ་དུས་གསུམ་གྱི་སངས་རྒྱས་བཞིན་ནོ། །བསྐྱོག་
པའི་དཔེ་རང་སངས་རྒྱས་བཞིན་ནོ། །དེའི་དོན་བཤད་ན། བདག་
ཅག་ཚོགས་པའི་སངས་རྒྱས་ཐོབ་པར་བྱེད་པ་ལ་བསོད་ནམས་
དང་ཡེ་ཤེས་ཀྱིས་བསྐྱུས་པའི་ཚོགས་ཐམས་ཅད་གསོག་དགོས་
ཤིང་། དེ་གསོག་པའི་ཐབས་དག་བའི་བཤེས་གཉེན་ལ་རག་ལས་
པའི་ཕྱིར་དང་། ཉོན་མོངས་པ་དང་། ཤེས་བྱས་བསྐྱུས་པའི་སྒྲིབ་
པ་ཐམས་ཅད་སྦྱང་དགོས་ལ། དེ་སྦྱང་བའི་ཐབས་དག་བའི་
བཤེས་གཉེན་ལ་རག་ལུས་པའི་ཕྱིར་རོ། །

དཔེ་ནི། དག་བའི་བཤེས་གཉེན་ནི་ལམ་རྒྱས་མེད་ལ་འགོ་དུས་ཀྱི་
ལམ་མཁན་ལྟ་བུར་མ། འཇིགས་པའི་ས་ཕྱོགས་ལ་འགོ་དུས་ཀྱི་
སྐྱེལ་མ་ལྟ་བུར་མ། རྒྱ་བོ་ཆེན་པོ་ལ་བཀལ་དུས་ཀྱི་མཉམ་པ་ལྟ་
བུ་ཡིན་ནོ། །དེ་ལ་དཔེ་དང་པོ་བཤད་ན། ལམ་རྒྱས་མེད་ལ་འགོ་
བའི་ཆེ་ལམ་མཁན་མེད་ན། ལམ་ནོར་དོགས་དང་། གོལ་དོགས་
དང་། འབྱར་དོགས་ཡོད་དོ། །ལམ་མཁན་དང་འགོགས་ན་ལམ་
ནོར་དོགས་དང་། གོལ་དོགས་དང་། འབྱར་དོགས་མེད་དེ་གོམ་
པ་རྒྱད་མ་བོས་པར་བསྐྱེགས་སར་ཕྱིན་པར་འབྱུང་རོ། །དེ་
བཞིན་དུ་སྤྲོན་མེད་པའི་བྱང་རྒྱལ་ཀྱི་ལམ་ལ་ལྷགས་ནས་རྫོགས་
པའི་སངས་རྒྱས་ཀྱི་སར་འགོ་བཤུ། ལམ་མཁན་དང་འདྲ་བའི་
ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་དག་བའི་བཤེས་གཉེན་མེད་ན། གལ་ཏེ་མུ་
སྟེགས་པའི་ལམ་དུ་ནོར་དོགས་ཡོད། གལ་ཏེ་ཉན་ཐོས་ཀྱི་ལམ་
དུ་གོལ་དོགས་ཡོད། གལ་ཏེ་རང་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ལམ་དུ་འབྱར་
དོགས་ཡོད། ལམ་མཁན་དང་འདྲ་བའི་དག་བའི་བཤེས་གཉེན་
དང་འགོགས་ན། ལམ་ལ་ནོར་དོགས་དང་། གོལ་དོགས་དང་།
འབྱར་དོགས་མེད་པར་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པའི་གྲོང་ཁྱེར་དུ་ཕྱིན་

པར་འགྱུར་རོ། །དེ་ལྟར་ཡང་དཔལ་འབྱུང་གི་རྣམ་ཐར་ལས།
དགེ་བའི་བཤེས་གཉེན་ནི་ཕ་རོལ་དུ་ཕྱིན་པའི་ལམ་དུ་འཇུང་
པའི་ལམ་མཁན་ལྟ་བུའོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །
དཔེ་གཉིས་པ་བཤད་ན། འཇིགས་པའི་ས་ཕྱོགས་ནི་ཆོམ་རྒྱན་
ནས། གཙན་ཟན་ལ་སོགས་པའི་འཆོ་བ་དང་བཙས་པ་ཡིན་ནོ། །
དེ་ལ་འགྲོ་བའི་ཆོ་སྤྱེལ་མ་མེད་ན། ལུས་སམ་སྟོག་གམ་ལོངས་
སྟོང་ལ་ཉེ་ཞོ་བུང་དོགས་ཡོད་ལ། སྤྱེལ་མ་བཙན་པོ་དང་
འགྲོགས་ན་ཉེ་ཞོ་མེད་པར་ཕྱིན་པར་འགྱུར་རོ། །དེ་བཞིན་དུ་བུང་
རྒྱབ་ཀྱི་ལམ་དུ་ལྷགས་ནས་བསོད་ནམས་དང་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་ཆོགས་
གསོག་ཅིང་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པའི་གྲོང་ཁྱེར་དུ་འགྲོ་བ་ལ་སྤྱེལ་
མ་དང་འདྲ་བའི་དགེ་བའི་བཤེས་གཉེན་མེད་ན། ཆོམ་རྒྱན་དང་
འདྲ་བའི་རང་གི་རྣམ་རྟོག་གམ་ཉོན་མོངས་པ་དང་། ཕྱིའི་བདུད་
དང་ལོག་འདྲེན་ལ་སོགས་པས་དགེ་བའི་ནོར་འཕྲོག་དོགས་ཡོད།
བདེ་འགྲོའི་སྟོག་གཙང་དོགས་ཡོད་དོ། །དེ་ལྟར་ཡང་། ཉོན་
མོངས་ཆོམ་རྒྱན་ཆོགས་འདི་ནི། །སྤྲུགས་རྟེན་གྱུར་ན་དགེ་འཕྲོག་
ཅིང་། །བདེ་འགྲོའི་སྟོག་གྲུང་གཙང་པར་བྱེད། །ཅེས་གསུངས་

སོ། །སྐྱེལ་མ་དང་འདྲ་བའི་དགོ་བའི་བཤེས་གཉེན་དང་མ་བྲལ་
ན་དགོ་བའི་ནོར་མི་འཆོར། བདེ་འགྲོའི་སློག་མི་ཆད་པར་ཐམས་
ཅད་མཁུན་པའི་གོང་ཁྱེར་དུ་ཕྱིན་པར་འགྱུར་རོ། །དེ་ལྟར་ཡང་
དཔལ་འབྱུང་གི་རྣམ་ཐར་ལས། བྱང་རྒྱལ་སེམས་དཔའི་བསོད་
ནམས་ཐམས་ཅད་ནི་དགོ་བའི་བཤེས་གཉེན་གྱིས་བསྐྱུང་བའོ། །
ཞེས་གསུངས་པ་དང་། དགོ་བསྟེན་མ་མི་གཡོ་བའི་རྣམ་ཐར་
ལས་ཀྱང་། དགོ་བའི་བཤེས་གཉེན་རྣམས་ནི་བདག་ཅག་ཐམས་
ཅད་མཁུན་པའི་གནས་སུ་ཕྱིན་པར་སྐྱེལ་བའི་སྐྱེལ་མ་ལྟ་བུའོ། །
ཞེས་གསུངས་སོ། །

དཔེ་གསུམ་པ་བཤད་ན། རྒྱ་བོ་ཆེན་པོ་བཀྲལ་བའི་ཆོ་མཉམ་པ་
མེད་པར་གྱུ་ལམ་གཟིངས་སུ་ཉུགས་ཀྱང་། སར་ཀར་མི་ཕྱིན་པར་
རྒྱ་ཉིད་དུ་བྱིང་བའམ། རྒྱ་ཉིད་གྱིས་འཁྱེར་བར་འགྱུར་ལ། མཉམ་
པ་ཡོད་ན་དེའི་འབད་རྩིས་གྱིས་སར་ཀར་ཕྱིན་པར་འགྱུར་རོ། །
དེ་བཞིན་དུ་འཁོར་བའི་རྒྱ་མཆོ་ལས་བཀྲལ་བའི་ཆོ། མཉམ་པ་
དང་འདྲ་བའི་དགོ་བའི་བཤེས་གཉེན་མེད་ན། དམ་པའི་ཆོས་ཀྱི་
གྱུ་གཟིངས་ལ་ཉུགས་ནས་ཕྱིན་ཡང་། འཁོར་བ་ཉིད་དུ་བྱིང་ཞིང་

འཁོར་བའི་རྒྱུན་གྱིས་ཁྱེར་རོ། །དེ་ལྟར་ཡང་། སྐྱ་བ་འཛིན་པ་
མེད་པར་ནི། །བྱ་ཡིས་ཕ་རོལ་ཕྱིན་མི་འགྱུར། །ཡོན་ཏན་ཐམས་
ཅད་རབ་ཇོགས་ཀྱང་། །སྤྲ་མ་མེད་ན་སྤྱིད་མཐར་མིན། །ཞེས་
གསུངས་སོ། །དེས་ན་མཉམ་པ་དང་འདྲ་བའི་དགོ་བའི་བཤེས་
གཉེན་བསྟེན་པར་བྱས་ན་འཁོར་བའི་རྒྱ་མཚོའི་ཕ་རོལ་མྱ་ངན་
ལས་འདས་པའི་སྐམ་སར་ཕྱིན་པར་འགྱུར་རོ། །དེ་ལྟར་ཡང་
སྤྲོད་པོ་བཀོད་པའི་མདོ་ལས། དགོ་བའི་བཤེས་གཉེན་ནི་འཁོར་
བའི་རྒྱ་བོ་ཆེན་པོ་ལས་སྒྲོལ་བས་ན་མཉམ་པ་ལྟ་བུའོ། །ཞེས་
གསུངས་སོ། །དེ་བས་ན་ལམ་མཁན་ནམ། སྦྱེལ་མཁའ་མ། མཉམ་
པ་ལྟ་བུའི་དགོ་བའི་བཤེས་གཉེན་བསྟེན་པར་བྱའོ། །
དགོ་བའི་བཤེས་གཉེན་གྱི་དབྱེ་བ་ནི་བཞི་སྟེ། དགོ་བའི་བཤེས་
གཉེན་སོ་སོའི་སྦྱེ་བོ་དང་། དགོ་བའི་བཤེས་གཉེན་ས་ཆེན་པོ་ལ་
གནས་པའི་བྱང་རྒྱལ་ཐེམས་དཔའ་དང་། དགོ་བའི་བཤེས་
གཉེན་སངས་རྒྱས་སྦྱུལ་པའི་སྐྱ་དང་། དགོ་བའི་བཤེས་གཉེན་
ལོངས་སྤྱོད་ཇོགས་པའི་སྐྱའོ། །དེ་དག་ཀྱང་རང་གི་གནས་སྐབས་
དང་སྦྱར་ཏེ། རང་ལས་དང་པོ་པའི་དུས་སུ་སངས་རྒྱས་དང་ས་

ཆེན་པོ་ལ་གནས་པའི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་རྣམས་ལ་བསྟེན་
པའི་རྒྱས་པ་མེད་པས། དགེ་བའི་བཤེས་གཉེན་སོ་སོའི་སྐྱེ་བོ་ལ་
བསྟེན་པའོ། །རང་ལས་ཀྱི་སྒྲིབ་པ་ཡལ་ཆེར་དག་ཅ་ན། དགེ་
བའི་བཤེས་གཉེན་ས་ཆེན་པོ་ལ་གནས་པའི་བྱང་ཆུབ་སེམས་
དཔའ་ལ་བསྟེན་པར་རྒྱས་པའོ། །རང་ཚོགས་ལམ་ཆེན་པོ་ཡན་
ཆད་ལ་གནས་ཅ་ན། དགེ་བའི་བཤེས་གཉེན་སངས་རྒྱས་སྤྱལ་
པའི་སྐྱེ་ལ་བསྟེན་པར་རྒྱས་པའོ། །རང་ས་ཆེན་པོ་ལ་གནས་ཅ་
ན། དགེ་བའི་བཤེས་གཉེན་ཡོངས་སྤྱོད་རྫོགས་པའི་སྐྱེ་ལ་བསྟེན་
པར་རྒྱས་པའོ། །

དེ་ལྟར་བཞི་ལས་རང་ལ་དྲིན་གང་ཆེ་ན། བདག་ཅག་དང་པོ་
ལས་དང་ཉོན་མོངས་པའི་མུན་ཁང་ན་འདུག་པའི་ཆོ། དགེ་བའི་
བཤེས་གཉེན་གོང་མ་རྣམས་བསྟེན་པ་བས། ཉལ་མཐོང་བ་ཙམ་
ཡང་མེད་པ་ལས་དགེ་བའི་བཤེས་གཉེན་སོ་སོའི་སྐྱེ་བོ་དང་
མཇལ་བས། དེའི་གསུང་གི་སྒྲོན་མེས་ལམ་སྒྲུང་བར་བྱས་ནས།
དགེ་བའི་བཤེས་གཉེན་གོང་མ་རྣམས་དང་མཇལ་བར་འགྱུར་ཏེ།

དེས་ན་དངོས་ཀྱི་དྲིན་ཆེ་བ་ནི་དགེ་བའི་བཤེས་གཉེན་སོ་སོ་སྐྱེ་བོ་
ཡིན་ནོ། །

དགེ་བའི་བཤེས་གཉེན་བཞི་པོ་དེའི་མཚན་ནི་ད་འཆད་པ་ལ།
སངས་རྒྱས་ནི་སྤྱི་བ་པ་རྣམ་པ་གཉིས་སྤངས་པས་ན་སྤངས་པ་
ཡུན་སྐུམ་ཚོགས་པ་ཡིན། མཁྱེན་པ་རྣམ་པ་གཉིས་མངའ་བས་ན་
ཡེ་ཤེས་ཡུན་སྐུམ་ཚོགས་པ་ཡིན་ནོ། །དགེ་བའི་བཤེས་གཉེན་ས་
ཆེན་པོ་ལ་གནས་པའི་བྱང་རྒྱུ་མེས་ས་དཔའ་རྣམས་ལ་ཡང་།
ས་དང་པོ་ནས་ས་བརྒྱ་པའི་བར་གྱི་སྤངས་པ་དང་ཡེ་ཤེས་ཅི་
རིགས་སུ་མངའོ། །ཁྱད་པར་དུ་ཡང་ས་བརྒྱད་པ་ཡན་ཆད་ལ་
གནས་པའི་བྱང་རྒྱུ་མེས་ས་དཔའ་ནི། གཞན་རྗེས་སུ་འཛིན་
པའི་དབང་བརྒྱུ་ལ་མངའ་བརྟེས་པ་ཡིན་ཏེ། ཆོ་ལ་དབང་བ་
དང་། དེ་བཞིན་དུ་མེས་ས་དང་། ཡོ་བྱད་དང་། ལས་དང་། སྐྱེ་བ་
དང་། མོས་པ་དང་། སྒྲོན་ལམ་དང་། རྩ་འཁྱུལ་དང་། ཡེ་ཤེས་
དང་། ཆོས་ལ་དབང་བའོ། །དེ་ལ་ཆོ་ལ་དབང་བ་ནི། ཇི་སྤྱིད་
འདོད་པ་དེ་སྤྱིད་དུ་གནས་པར་རུས་སོ། །མེས་ས་ལ་དབང་བ་ནི།
བདག་གི་དུ་ཇི་ལྟར་འདོད་པ་བཞིན་དུ་ཏིང་ངེ་འཛིན་ལ་མཉམ་

པར་འཛོག་རྒྱས་པའོ། །ཡོ་བྱད་ལ་དབང་བ་ནི། སེམས་ཅན་
རྣམས་ལ་ཡོ་བྱད་རིན་པོ་ཆེ་དཔག་དུ་མེད་པའི་ཆར་འབེབས་
རྒྱས་པའོ། །ལས་ལ་དབང་བ་ནི། ཁམས་དང་། ས་དང་། འགྲོ་བ་
དང་། རྩེ་གནས་དང་། གནས་སྐབས་གཞན་དུ་སྟོང་བར་འགྱུར་
བའི་ལས་རྣམས་གཞན་དུ་སྟོར་རྒྱས་པའོ། །སྐྱེ་བ་ལ་དབང་བ་ནི།
བསམ་གཏན་ལ་གནས་ཤིང་ཡོངས་སུ་མ་ཉམས་བཞིན་དུ།
འདོད་པའི་ཁམས་སུ་སྐྱེ་བར་རྒྱས་ལ། དེར་སྐྱེས་ནས་ཀྱང་དེའི་
ཉེས་པས་མི་གོས་པའོ། །མོས་པ་ལ་དབང་བ་ནི་ས་ལ་སོགས་པ་
རྒྱ་ལ་སོགས་པར་མོས་ནའང་སྐྱར་རྒྱས་པའོ། །སྒྲོན་ལམ་ལ་
དབང་བ་ནི་ཇི་ལྟར་འདོད་པ་བཞིན་དུ། བདག་དང་གཞན་གྱི་
དོན་ཕུན་སུམ་ཆོགས་པར་བྱེད་པའི་སྒྲོན་ལམ་འདེབས་ཤིང་། དེ་
མངོན་པར་འགྱུབ་པའོ། །རྩུ་འཕུལ་ལ་དབང་བ་ནི་སེམས་ཅན་
འདུན་པར་བྱ་བའི་ཕྱིར་རྩུ་འཕུལ་གྱི་ཆོ་འཕུལ་དཔག་དུ་མེད་པ་
སྒྲོན་རྒྱས་པའོ། །ཡེ་ཤེས་ལ་དབང་བ་ནི་ཆོས་དང་དོན་དང་ངེས་
པའི་ཆོག་དང་སྟོབས་པ་རྣམས་རབ་ཀྱི་མཐར་ཕྱིན་པར་མཁྱེན་
པའོ། །ཆོས་ལ་དབང་བ་ནི་ཅི་རིགས་པར་ཅི་ཙམ་དུ་སེམས་ཅན་

ཐམས་ཅད་ལ། མིང་དང་ཚིག་དང་ཡི་གེའི་ཚོགས་གཞན་དང་
གཞན་དག་གིས་མདོ་ལ་སོགས་པའི་ཚོས་རྣམ་པར་བཞག་ནས།
ཅིག་ཆར་གསུང་ག་ཅིག་གིས་སོ་སོའི་སྐད་དང་མཐུན་པའི་སེམས་
ཡོངས་སུ་ཚིམས་པར་བྱེད་རུས་པའོ། །

དགེ་བའི་བཤེས་གཉེན་སོ་སོ་སྐྱེ་བའི་མཚན་ཉིད་ཀྱང་ཡོན་ཏན་
བརྒྱད་དང་ལྡན་པའམ། ཡང་ན་བཞི་དང་ལྡན་པའམ། ཡང་ན་
གཉིས་དང་ལྡན་པའོ། །དེ་ལ་དང་པོ། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་ས་
ལས། དེ་ལ་རྣམ་པ་བརྒྱད་དང་ལྡན་ན་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་
དགེ་བའི་བཤེས་གཉེན་རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་རྫོགས་པ་ཡིན་པར་
རིག་པར་བྱ་སྟེ། བརྒྱད་གང་ཞེ་ན། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་ཚུལ་
ཁྲིམས་དང་ལྡན་པ་དང་། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་སྡེ་སྡོད་མང་དུ་
ཐོས་པ་དང་། རྫོགས་པ་དང་ལྡན་པ་དང་། རྗེས་སུ་སྟོང་བརྩེ་བ་
དང་ལྡན་པ་དང་། མི་འཇིགས་པ་དང་ལྡན་པ་དང་། བཟོད་པ་
དང་ལྡན་པ་དང་། ཡིད་ཡོངས་སུ་མི་སྐྱོ་བ་ཡིན་པ་དང་། ཚིག་གི་
བྱ་བ་དང་ལྡན་པའོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །

གཉིས་པ་ནི། མདོ་སྡེ་རྒྱན་ལས། རྒྱ་ཆེ་ཐེ་ཚོམ་སྤྱང་བ་དང་། །
གཟུང་འོས་དེ་ཉིད་གཉིས་སྟོན་པ། །འདི་ནི་བྱང་རྒྱལ་སེམས་
དཔའ་ཡི། །སྟོན་པ་ལུན་ཚོགས་ཡིན་ཞེས་བྱ། །ཞེས་གསུངས་ཏེ།
མང་དུ་ཐོས་པས་སྟོན་པ་རྒྱ་ཆེ་བ་དང་། ཤེས་རབ་ཆེ་བས་གཞན་
ཀྱི་ཐེ་ཚོམ་གཙོད་པ་དང་། སྤྱེས་བུ་དམ་པའི་ལས་བྱེད་པས་ཚིག་
གཟུང་བར་འོས་པ་དང་། ཀྱན་ནས་ཉོན་མོངས་པ་དང་། རྣམ་
པར་བྱང་བ་གཉིས་ཀྱི་མཚན་ཉིད་ཀྱི་དེ་ཁོ་ན་ཉིད་སྟོན་པའོ། །
གསུམ་པ་ནི་བྱང་རྒྱལ་སེམས་དཔའི་སྤྱོད་པ་ལ་འཇུག་པ་ལས།
རྟག་པར་དགོ་བའི་བཤེས་གཉེན་ནི། །ཐེག་ཆེན་དོན་ལ་མཁས་
པ་དང་། །བྱང་རྒྱལ་སེམས་དཔའི་བརྟལ་ཁྱགས་མཚོག་ །སྟོག་གི་
ཕྱིར་ཡང་མི་གཏོང་ངོ་། །ཞེས་གསུངས་ཏེ། ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་དོན་
ལ་མཁས་པ་དང་། བྱང་རྒྱལ་སེམས་དཔའི་སྟོམ་པ་དང་ལྷན་
པའོ། །

དེ་ལྟ་བུའི་དགོ་བའི་བཤེས་གཉེན་རྟེན་ནས་བསྟེན་པའི་ཐབས་ལ་
གསུམ་སྟེ། བཀྱར་སྟེ་དང་རིམ་གྱི་སྟོན་ནས་ཇི་ལྟར་བསྟེན་པ་
དང་། མོས་པ་དང་གུས་པའི་སྟོན་ནས་ཇི་ལྟར་བསྟེན་པ་དང་།

བསྐྱབ་པ་དང་ནན་ཏན་གྱི་སྒྲོ་ནས་ཇི་ལྟར་བསྟེན་པ་འོ། །དང་པོ་
ལ་གཉིས་ལས། བཀུར་སྟེས་ཇི་ལྟར་བསྟེན་པ་ནི། ཕུག་འཆལ་བ་
དང་། ལྷུང་དུ་ལྔ་བ་དང་། ལྷུས་འདུད་པ་དང་། བསྐྱོར་བ་བྱ་བ་
དང་། གཏུང་བའི་སེམས་ཀྱིས་དུས་སུ་སྤྲོ་བ་དང་། རྩོམས་པ་མེད་
པའི་སེམས་ཀྱིས་ཡང་དང་ཡང་དུ་བལྟ་བ་ལ་སོགས་པ་སྟེ།
དཔེར་ན་ཆོང་དཔོན་གྱི་བུ་ཉོར་བཟང་གིས་དགོ་བའི་བཤེས་
གཉེན་ཇི་ལྟར་བསྟེན་པ་བཞིན་ནོ། །འཕགས་པ་སྤྲོད་པོ་བཀོད་
པའི་མདོ་ལས་ཀྱང་། དགོ་བའི་བཤེས་གཉེན་བལྟ་བ་ལ་རྩོམས་
པ་མེད་པར་གྱིས་ཤིག །དེ་ཅིའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། དགོ་བའི་བཤེས་
གཉེན་རྣམས་ནི་མཐོང་བར་དགའོ། །འབྱུང་བར་དགའོ། །མཇལ་
བར་དགའོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །རིམ་གྲོས་ཇི་ལྟར་བསྟེན་པ་ནི།
ཆོས་དང་མཐུན་པའི་བསམ་དང་། གོས་དང་། མལ་ཆ་དང་། ལྷན་
དང་། བསྐྱུན་གྱི་གསོ་སྦྱོར་དང་། ཉོར་ལ་སོགས་པའི་ཡོ་བྱད་ཀྱིས་
ལྷུས་དང་སྒྲོག་ལ་མི་ལྟ་བར། དགོ་བའི་བཤེས་གཉེན་ལ་བསྟེན་
བཀུར་བྱེད་པ་སྟེ། དཔེར་ན་འཕགས་པ་རྟག་དུ་དུས་དགོ་བའི་
བཤེས་གཉེན་ཇི་ལྟར་བསྟེན་པ་བཞིན་ནོ། །དཔལ་འབྱུང་གི་རྣམ་

ཐར་ལས་ཀྱང་། སངས་རྒྱས་ཀྱི་བྱང་ཆུབ་ནི། དག་བའི་བཤེས་
གཉེན་ལ་རིམ་གྱོ་བྱས་པས་ཐོབ་བོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །
མོས་པ་དང་གུས་པས་ཇི་ལྟར་བསྟེན་པ་ནི། དག་བའི་བཤེས་
གཉེན་ལ་སངས་རྒྱས་ཀྱི་འདུ་ཤེས་བཞག་ལ། ཇི་སྐད་གསུངས་
པའི་བཀའ་མི་གཙོག་པ་དང་། མོས་པ་དང་། གུས་པ་དང་། དད་
པ་བསྐྱེད་པ་སྟེ། དཔེར་ན་པའ་ཆེན་ལྡོ་རོ་པས་དག་བའི་བཤེས་
གཉེན་ཇི་ལྟར་བསྟེན་པ་བཞིན་ནོ། །རྒྱལ་བའི་ཡུམ་ལས་ཀྱང་།
ཁྱོད་ཀྱིས་དག་བའི་བཤེས་གཉེན་ལ་ནན་ཏན་དུ་གུས་པ་བསྐྱེད་
པར་བྱུངོ། །ཕངས་པར་བྱུངོ། །རབ་དུ་དང་བར་བྱུངོ། །ཞེས་
གསུངས་སོ། །གཞན་ཡང་དག་བའི་བཤེས་གཉེན་གྱི་ཐབས་
མཁས་པའི་སྟོད་པ་ལ་ཡང་། ལོག་པར་རྟོག་པ་སྟོང་ཞིང་ལྷག་
པར་ཡང་གུས་པ་བསྐྱེད་པ་སྟེ། དཔེར་ན་རྒྱལ་པོ་མའི་རྣམ་ཐར་
བཞིན་ནོ། །

སྐབ་པ་དང་ནན་ཏན་གྱི་སྒོ་ནས་ཇི་ལྟར་བསྟེན་པ་ནི། དག་བའི་
བཤེས་གཉེན་དེའི་ཆོས་ལ་ཐོས་པ་དང་། བསམ་པ་དང་། སྒོམ་པ་
གསུམ་གྱི་སྒོ་ནས་བསྐབ་པ་དང་། །ནན་ཏན་དུ་བྱེད་པ་སྟེ། དག་

བའི་བཤེས་གཉེན་མཆོག་དུ་མཉེས་པར་འདིས་འགྱུར་བ་ཡིན་ནོ།
།དེ་ལྟར་ཡང་མདོ་སྡེ་རྒྱན་ལས། བསྟན་པ་ཇི་སྐད་བསྟན་པ་
བསྐྱབ་པ་དེས། །དེ་ཡི་སེམས་ནི་ཡང་དག་མགུ་བར་བྱེད། །ཅེས་
གསུངས་སོ། །དགེ་བའི་བཤེས་གཉེན་མགུ་ན་སངས་རྒྱས་ཐོབ་
པར་འགྱུར་ཏེ། དཔལ་འབྱུང་གི་རྣམ་ཐར་ལས་ཀྱང་། དགེ་བའི་
བཤེས་གཉེན་མགུ་བར་བྱས་ན་སངས་རྒྱས་ཐམས་ཅད་ཀྱི་བྱང་
ཆུབ་ཐོབ་བོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །

དགེ་བའི་བཤེས་གཉེན་ལ་ཆོས་ལུ་བ་དེ་ཡང་། སྦྱར་བ་དང་
དངོས་གཞི་མཇུག་གསུམ་འཛོམ་པའི་ཚུལ་གྱིས་ལུ་བ་སྟེ། དེ་ཡང་
སྦྱར་བ་ལ་ནི་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་དང་ལྷན་པས་ལུ་འོ། །དངོས་
གཞི་ལ་རང་ལ་ནད་པའི་འདུ་ཤེས་དང་། ཆོས་ལ་སྦྲན་གྱི་འདུ་
ཤེས་དང་། དགེ་བའི་བཤེས་གཉེན་ལ་སྦྲན་པའི་འདུ་ཤེས་དང་།
ཆོས་ལ་ནན་ཏན་དུ་ཉམས་སུ་ལེན་པ་ནི་ནད་ཉེ་བར་འཆོ་བའི་
འདུ་ཤེས་བསྐྱེད་པས་ལུ་འོ། །མཇུག་ལ་ནི་སྟོང་ཁ་སྐྱབས་ལྟ་བུ་
དང་། སྟོང་ཞབས་འོལ་ལྟ་བུ་དང་། སྟོང་དུག་ཅན་ལྟ་བུའི་སྟོན་
སྤང་བར་བྱའོ། །

དག་བའི་བཤེས་གཉེན་བསྟེན་པའི་ཡན་མེད་ཀྱི། དཔལ་འབྱུང་
གི་རྣམ་ཐར་ལས་ཀྱང་། རིགས་ཀྱི་བྱ་དག་བའི་བཤེས་གཉེན་
གྱིས་ཡང་དག་པར་བྱེད་པའི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ནི། ངན་
སོང་དུ་མི་ལྷུང་ངོ་། །དག་བའི་བཤེས་གཉེན་གྱིས་ཡོངས་སུ་
བསྐྱུང་བའི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ནི། རིག་པའི་གྲོགས་པོའི་
ལག་དུ་མི་འགྲོའོ། །དག་བའི་བཤེས་གཉེན་གྱིས་ཡོངས་སུ་
བསྐྱུངས་པའི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ནི། ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་ཆོས་
ལས་མི་ལྷོག་གོ། །དག་བའི་བཤེས་གཉེན་གྱིས་ཡང་དག་པར་བྱེད་
པའི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ནི། སོ་སོ་སྐྱེ་བའི་ས་ལས་ཡོངས་སུ་
འདའོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །

རྒྱལ་བའི་ཡུམ་ལས་ཀྱང་། དག་བའི་བཤེས་གཉེན་གྱིས་ཡོངས་
སུ་བྱེད་པའི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་སེམས་དཔའ་ཆེན་པོ་ནི་
སྐུར་དུ་སྒྲ་ན་མེད་པ་ཡང་དག་པར་རྫོགས་པར་འཛང་བྱའོ། །
ཞེས་གསུངས་སོ། །

དམ་པའི་ཆོས་ཡིད་བཞིན་གྱི་ནོར་བུ་ཐར་པ་རིན་པོ་ཆེའི་རྒྱུ་
ལས། དག་བའི་བཤེས་གཉེན་བསྟེན་པའི་ལེའུ་སྟེ་གསུམ་
པའོ།།

༥ ཐབས་ནི་དེ་ཡི་གདམས་ངག་སྟེ། །ཞེས་པ་ལ། འོ་ན་བདག་ཅག་
ལ་རྒྱ་སངས་རྒྱས་ཀྱི་སྟོང་པོ་ཡང་ཡོད། འཁོར་བ་ཐོག་མ་མེད་པ་
ནས་བརྒྱད་པའི་མདོ་མདོར་རྟེན་མི་ལུས་རིན་ཆེན་ཡང་རྟེན་
ཅིང་། རྒྱུ་དག་བའི་བཤེས་གཉེན་དང་ཡང་འཕྲད་འོང་བ་ལ།
དེ་སྔ་སངས་རྒྱས་མ་ཐོབ་པ་སྟེན་ཅི་ཞིག་བྱང་བ་ཡིན་ཞེས། དེ་ནི་
བདག་ཅག་ལ་སོགས་པ་རྣམས་སངས་རྒྱས་མི་ཐོབ་པའི་གོགས་
བཞིའི་དབང་དུ་གྱུར་པའི་ཉེས་སྟེན་ཡིན་ནོ། །

འོ་ན་སངས་རྒྱས་མི་ཐོབ་པའི་གོགས་བཞི་པོ་དེ་གང་ཞེས། ཆེ་
འདྲིའི་སྟོང་ཡུལ་ལ་ཆགས་པ་དང་། སྤྱིད་པའི་བདེ་བ་ལ་ཆགས་
པ་དང་། ཞི་བའི་བདེ་བ་ལ་ཆགས་པ་དང་། སངས་རྒྱས་སྐྱབ་
པའི་ཐབས་མི་ཤེས་པའོ། །གོགས་བཞི་པོ་དེ་གང་གིས་སེལ་ན།
དག་བའི་བཤེས་གཉེན་གྱི་གདམས་ངག་ཐོས་ནས་དེ་ཉམས་སུ་
སྒྲུངས་པས་སེལ་ལོ། །

དག་པའི་བཤེས་གཉེན་གྱི་གདམས་ངག་དེ་ཅི་ཙམ་ཞིག་ཅེ་ན།
སྒྲུབ་ནི།

མི་རྟག་བསྒྲུབ་དང་འཁོར་བ་ཡི། །

ཉེས་དམིགས་ལས་འབྲས་བཅས་པ་དང་། །

བྱམས་དང་སྦྱང་རྩེ་བསྒྲུབ་པ་དང་། །

བྱང་རྒྱལ་སེམས་བསྐྱེད་ཆོས་རྣམས་ཏེ། །

དེ་ལྟར་རྣམ་པ་བཞི་ཡིས་ནི། །

དེ་ཡི་གདམས་ངག་ཐམས་ཅད་བསྐྱུས། །ཞེས་པ་སྟེ།

མི་རྟག་བསྒྲུབ་པའི་གདམས་ངག་དང་། འཁོར་བའི་ཉེས་

དམིགས་ལས་འབྲས་དང་བཅས་པ་བསྒྲུབ་པའི་གདམས་ངག་

དང་། བྱམས་པ་དང་སྦྱང་རྩེ་བསྒྲུབ་པའི་གདམས་ངག་དང་།

བྱང་རྒྱལ་མཆོག་ཏུ་སེམས་བསྐྱེད་པའི་གདམས་ངག་རྣམས་ཡིན་

ལོ།

དེ་ལ་མི་རྟག་པ་བསྒྲུབས་པས་ནི། ཆོ་འདྲིའི་སྦྱོང་ཡུལ་ལ་ཆགས་

པའི་གཉེན་པོར་འགྱུར་བ་ཡིན་ལོ། །འཁོར་བའི་ཉེས་དམིགས་

ལས་འབྲས་དང་བཅས་པ་བསྒྲུབས་པས་ནི། སྦྱིད་པའི་བདེ་བ་ལ་

ཆགས་པའི་གཉེན་པོར་འགྱུར་བ་ཡིན་ནོ། །བྱམས་པ་དང་སྤྱིང་
རྩེ་བསྒྲོམས་པས་ནི། ཞི་བའི་བདེ་བ་ལ་ཆགས་པའི་གཉེན་པོར་
འགྱུར་བ་ཡིན་ནོ། །བྱང་རྒྱལ་མཆོག་ཏུ་སེམས་བསྐྱེད་པའི་ཆོས་
རྣམས་ནི། སངས་རྒྱལ་བསྐྱེད་པའི་ཐབས་མི་ཤེས་པའི་གཉེན་
པོར་འགྱུར་བ་ཡིན་ཏེ། སྐྱབས་འགྲོ་ནས་བཟུང་ནས་བདག་མེད་
རྣམ་གཉིས་ཀྱི་དོན་སྒྲོམ་པ་ཡན་ཆད་དམ། ཡང་ན་ལམ་ལྔ་ས་
བརྩ་མན་ཆད་སེམས་བསྐྱེད་ཀྱི་ཆོས་སུ་འོང་བ་ཡིན་ནོ། །
དེ་ཡང་ཆོས་ཁ་ཅིག་ནི་སེམས་བསྐྱེད་ཀྱི་རྟེན། ཆོས་ཁ་ཅིག་ནི་
སེམས་བསྐྱེད་ཀྱི་དམིགས་པ། ཆོས་ཁ་ཅིག་ནི་སེམས་བསྐྱེད་ཀྱི་
ཆོ་ག། ཆོས་ཁ་ཅིག་ནི་སེམས་བསྐྱེད་ཀྱི་བསྐྱེད་བྱ། ཆོས་ཁ་ཅིག་
ནི་སེམས་བསྐྱེད་ཀྱི་ཕན་ཡོན། ཆོས་ཁ་ཅིག་ནི་སེམས་བསྐྱེད་ཀྱི་
འབྲས་བུ་སྟེ། ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་ཆོས་ནི་སེམས་བསྐྱེད་ལ་མ་
འདུས་པ་མེད་དོ། །དེས་ན་གདམས་ངག་དེ་དག་ཐམས་ཅད་དགོ་
བའི་བཤེས་གཉེན་ལས་འབྱུང་ཞིང་དགོ་བའི་བཤེས་གཉེན་ལ་
རྒྱལ་ལས་པ་ཡིན་ནོ། །འཕགས་པ་སྤྱིང་པོ་བཀོད་པའི་མདོ་ལས་
ཀྱང་། དགོ་བའི་བཤེས་གཉེན་ནི་དགོ་བའི་ཆོས་ཐམས་ཅད་ཀྱི་

འབྱུང་གནས་སོ། །ཞེས་དང་། ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་ནི་དག་བའི་
བཤེས་གཉེན་གྱི་གདམས་ངག་ལ་རག་ལས། ཞེས་གསུངས་སོ། །
དེ་ལ་དང་པོ་ཆོ་འདིའི་སྟོན་ཡུལ་ལ་ཆགས་པའི་གཉེན་པོ་མི་རྟག་
པ་བསྒྲེལ་པ་བཤད་པར་བྱ་སྟེ། དེ་ཡང་སྦྱར་འདུས་བྱས་ཐམས་
ཅད་མི་རྟག་པ་ཡིན་ནོ། །མངས་རྒྱས་ཀྱི་ཞལ་ནས་གྲུང་། དག་
སྟོང་དག་འདུས་བྱས་ཐམས་ཅད་ནི་མི་རྟག་པའོ། །ཞེས་གསུངས་
སོ། །དེ་ཡང་ཇི་ལྟར་མི་རྟག་ན། བསགས་པའི་ཐ་མ་ནི་འཛིང་།
བསྐྱང་བའི་ཐ་མ་ནི་འགྱེལ། འཕྲད་པའི་ཐ་མ་ནི་བྲལ། གསོན་
པའི་ཐ་མ་ནི་འཆི་བ་ཡིན་ནོ། །དེ་ལྟར་ཡང་ཆེད་དུ་བརྗོད་པའི་
ཆོམས་ལས། བསགས་པ་ཀུན་གྱི་མཐའ་འཛིང་ཅིང་། །བསྐྱང་
བའི་ཐ་མ་འགྱེལ་བར་འགྱུར། །འཕྲད་པའི་མཐའ་ནི་བྲལ་བ་
སྟེ། །གསོན་པའི་མཐའ་ནི་འཆི་བར་འགྱུར། །ཞེས་གསུངས་སོ། །
དེ་ཡང་ཇི་ལྟར་བསྒྲེལ་ན། རྩོམ་ནི།
དབྱེ་བ་དང་ནི་རྩོམ་ཐབས་དང་། །
བསྒྲེལས་པ་ཡིས་ནི་ཕན་ཡོན་ཏེ། །
རྣམ་པ་གསུམ་པོ་དེ་དག་གིས། །

མི་རྟག་བསྐྱེམ་པ་ཡོངས་སུ་བསྐྱུས། །ཞེས་པ་འོ། །
དེ་ལ་དབྱེ་བ་ནི་གཉིས་ཏེ། བྱི་སྟོང་གི་འཇིག་རྟེན་མི་རྟག་པ་དང་།
ནང་བཟུང་གི་སེམས་ཅན་མི་རྟག་པ་འོ། །བྱི་སྟོང་གི་འཇིག་རྟེན་
མི་རྟག་པ་ལ་ཡང་གཉིས་ཏེ། རགས་པའི་མི་རྟག་པ་དང་། ལྷ་བའི་
མི་རྟག་པ་འོ། །ནང་བཟུང་གི་སེམས་ཅན་མི་རྟག་པ་ལ་ཡང་
གཉིས་ཏེ། གཞན་མི་རྟག་པ་དང་རང་མི་རྟག་པ་འོ། །
དེ་དག་སྐྱེམ་པའི་ཐབས་ལ་དང་པོ་བྱི་སྟོང་གི་རགས་པའི་མི་རྟག་
པ་ནི། མ་གྱི་རྒྱུ་གི་དཀྱིལ་འཁོར་ནས་ཡ་གྱི་བསམ་གཏན་
བཞིའི་གནས་མན་ཆད་པོ་འདི་རྟག་པའི་རང་བཞིན་སྤྲ་མཁུང་
ཅན་འགྱུར་བ་མེད་པ་མ་ཡིན་ཏེ། རེས་འགའ་ནི་བསམ་གཏན་
དང་པོ་མན་ཆད་མེས་འཇིག་ །རེས་འགའ་ནི་བསམ་གཏན་
གཉིས་པ་མན་ཆད་རྒྱས་འཇིག་ །རེས་འགའ་ནི་བསམ་གཏན་
གསུམ་པ་མན་ཆད་རྒྱུ་གིས་འཇིག་པ་ཡིན་ནོ། །དེ་ལ་མེས་
བཞིག་པའི་དུས་སུ་ཐལ་བ་ཙམ་ཡང་མི་ལུས་ཏེ། དཔེར་ན་མར་
འཆོག་པ་བཞིན་ནོ། །རྒྱས་བཞིག་པའི་དུས་སུ་སྟོགས་མ་ཙམ་
ཡང་མི་ལུས་ཏེ། དཔེར་ན་ལན་ལྷ་རྒྱ་ལ་ཐིམ་པ་བཞིན་ནོ། །རྒྱུ་

གིས་བཞིག་པའི་དུས་སུ་ལྷག་མ་ཙམ་ཡང་མི་ལུས་ཏེ། དཔེར་ན་
ཐལ་བ་རྒྱུད་གིས་ཁྱེར་བ་བཞིན་ནོ། །དེ་ལྟར་ཡང་ཆོས་མངོན་པ་
མངོད་ལས། མེ་ཡིས་བདུན་ནོ་རྒྱ་ཡིས་གཅིག་ །དེ་ལྟར་རྒྱ་བདུན་
ཐལ་ནས་ཀྱང་། །མེ་ཡིས་བདུན་ནི་དེ་ནས་ནི། །མཇུག་དུ་རྒྱུད་
གིས་འཇིག་པ་ཡིན། །ཞེས་གསུངས་སོ། །

བསམ་གཏན་བཞི་པའི་གནས་ནི། མེ་རྒྱུ་རྒྱུད་གསུམ་གྱིས་མི་
འཇིག་སྟེ། རྒྱུད་གི་སེམས་ཅན་གྱི་འཕྲོས་པ་དང་རང་འཇིག་པ་
ཡིན་ནོ། །དེ་ལྟར་ཡང་། མི་རྟག་དེ་ཡི་གཞལ་མེད་ཁང་། །སེམས་
ཅན་བཅས་ཏེ་འབྱུང་འཇིག་ཕྱིར། །ཞེས་གསུངས་སོ། །དེ་ཡང་ད་
རེས་འཇིག་རྟེན་གྱི་ཁམས་འདི་མེ་ཡིས་འཇིག་པར་མངོན་ཏེ་
དཔལ་སྦྱིན་གྱིས་ཉུས་པའི་མདོ་ལས། བསྐལ་པ་གཅིག་ལོན་ནས་
ནི་འཇིག་རྟེན་འདི། །ནམ་མཁའི་རང་བཞིན་ནམ་མཁའ་འགྱུར་
བ་འོང་། །ལྷན་པོ་དག་ཀྱང་འཇིག་ཅིང་རྣམ་པར་འཛིག་ །ཅེས་
གསུངས་སོ། །

གཉིས་པ་ཕྱ་བའི་མི་རྟག་པ་ནི། དུས་བཞི་འགྱུར་བས་མི་རྟག་པ་
དང་། ཉི་ཟླ་ཤར་རུབ་གྱིས་མི་རྟག་པ་དང་། །སྐད་ཅིག་མས་མི་

རྟག་པའོ། །དེ་ལ་དང་པོ་ནི། རྣམ་ཐྱོད་དབྱིང་འབྱུང་བའི་སྟོབས་
གྱིས་སྟོད་གྱི་འཇིག་རྟེན་འདི། ས་གཞི་ཡང་འབོལ་པོ། ཁ་དོག་
ཀྱང་དམར་པོ། རྩ་ཤིང་སྤྲོས་སྤྲོ་ཡང་ཁ་འབུས་ཏེ། དེ་ཡང་མི་རྟག་
འགྱུར་བའི་དུས་ཤིག་ཡོད་དོ། །རྣམ་ཐྱོད་དབྱིང་འབྱུང་བའི་སྟོབས་
གྱིས་ས་གཞི་ཡང་སྟོན་པ། ཁ་དོག་ཀྱང་སྟོན་པོ། རྩ་ཤིང་སྤྲོས་སྤྲོ་
ཡང་ལོ་འདབ་རྒྱས་ཏེ། དེ་ཡང་མི་རྟག་འགྱུར་བའི་དུས་ཤིག་འོང་
དོ། །རྣམ་ཐྱོད་སྟོན་འབྱུང་བའི་སྟོབས་གྱིས་ས་གཞི་ཡང་མཁུང་པོ།
ཁ་དོག་ཀྱང་མེར་པོ། རྩ་ཤིང་སྤྲོས་སྤྲོ་ཡང་འབྲས་བུ་སྟོན་ཏེ། དེ་
ཡང་མི་རྟག་འགྱུར་བའི་དུས་ཤིག་འོང་དོ། །རྣམ་ཐྱོད་དབྱིང་འབྱུང་
བའི་སྟོབས་གྱིས་ས་གཞི་ཡང་འབྲུགས་པ། ཁ་དོག་ཀྱང་སྐྱུ་ལམ།
རྩ་ཤིང་སྤྲོས་སྤྲོ་ཡང་སྐྱམ་ཞིང་ཆག་སྟེ། དེ་ཡང་མི་རྟག་འགྱུར་བའི་
དུས་ཤིག་འོང་དོ། །

ཉི་ཟླ་ཤར་རུབ་གྱིས་མི་རྟག་པ་ནི། ཉིན་མོ་འབྱུང་བའི་སྟོབས་གྱིས་
སྟོད་གྱི་འཇིག་རྟེན་འདི་ཡང་དཀར་ཞིང་གསལ་ལ། མཚན་མོ་
འབྱུང་བའི་སྟོབས་གྱིས་ནག་ལ་འཕྲིབ་སྟེ། དེ་ཡང་མི་རྟག་འགྱུར་
བའི་བརྟོ། །

སྐད་ཅིག་མས་མི་རྟག་པ་ནི། སྐད་ཅིག་མ་སྤྲ་མའི་དུས་ཀྱི་སྒོད་ཀྱི་
འཇིག་རྟེན་དེ་སྐད་ཅིག་མ་སྤྱི་མའི་དུས་ན་མི་གནས་སོ། །གནས་
པ་ལྟར་འདུག་པ་ནི། འདྲ་བ་གཞན་འབྱུང་ཡིན་ཏེ། དཔེར་ན་
འབབ་རྒྱུ་རྒྱུ་བཞིན་ནོ། །

ནང་བརྒྱད་ཀྱི་སེམས་ཅན་མི་རྟག་པ་ལ་གཉིས་ལས། དང་པོ་
གཞན་མི་རྟག་པ་ནི། ཁམས་གསུམ་གྱི་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་མི་
རྟག་པ་ཡིན་ཏེ། འཕགས་པ་རྒྱ་ཆེར་རོལ་པ་ལས། སྤྱིད་གསུམ་
མི་རྟག་སྟོན་ཁའི་སྤྱིན་དང་འདྲ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །

རང་མི་རྟག་པ་ནི། བདག་ཉིད་ཀྱང་སྒོད་དབང་མེད་དེ་འགྲོ་
དགོས་པ་ཡིན་ནོ། །དེ་ཡང་རང་རྒྱུད་ལ་བརྟགས་པ་དང་། གཞན་
རྒྱུད་ལ་སྦྱར་བ་གཉིས་སུ་ཤེས་པར་བྱའོ། །

དེ་ལ་དང་པོ་ནི་འདི་ལྟར་བསྒྲུལ་སྟེ། འཆི་བ་བསྒྲུལ་པ་དང་།
འཆི་བའི་མཆོད་ཉིད་བསྒྲུལ་པ་དང་། ཆེ་འཇོག་པ་བསྒྲུལ་པ་
དང་། འབྲུལ་བར་བསྒྲུལ་པ་འོ། །དེ་ལ་འཆི་བ་བསྒྲུལ་པ་ནི།
བདག་འཇིག་རྟེན་འདིར་ཡུན་རིང་པོར་མི་སྒོད་སྤྱི་མ་ཕན་ཆད་
དུ་འགྲོ་བ་ཡིན་སྟེ། དུ་བསམ་པ་འོ། །འཆི་བའི་མཆོད་ཉིད་

བསྒྲུབ་པ་ནི། བདག་གི་སྟོག་འདི་ནི་ཟད། དབུགས་འདི་ནི་འགག
འལ་འདི་ནི་རྟེན་རྒྱུ་ཡིན་པར་འགྱུར། མེས་པོ་འདི་ནི་གཞན་ཞིག་ན་
ཡང་འབྱུངས་དགོས་པ་ཡིན་སྟེ་བསྒྲུབ་པ་ལོ། །ཆེ་འཇོ་པ་
བསྒྲུབ་པ་ནི། མ་ཞིང་ནས་ད་ཡན་ཆད་ལ་ལོ་གཅིག་སོང་སྟེ། དེ་
ཙམ་གྱིས་ཆེ་ལུང་གིས་བྱུང་དུ་སོང་། ཁ་སང་ནས་མདང་ཡན་
ཆད་ལ་ལྷ་བ་གཅིག་ལོན་ཏེ། དེ་ཙམ་གྱིས་ཆེ་ལུང་གིས་བྱུང་དུ་
སོང་། ཁ་སང་ནས་དེ་རིང་བར་ལ་ཞག་གཅིག་ལོན་ཏེ། དེ་ཙམ་
གྱིས་ཆེ་ལུང་གིས་བྱུང་དུ་སོང་ངོ་། །ད་ཅི་ནས་ད་ལྟ་ཡན་ལ་དར་
ཅིག་སོང་སྟེ། དེ་ཙམ་གྱིས་ཆེ་བྱུང་དུ་སོང་བ་ཡིན་སྟེ་བསྒྲུབ་པ་
ལོ། །བྱུང་ཆུབ་མེས་པོ་དཔའི་སྟོང་པ་ལ་འཇུག་པ་ལས་ཀྱང་།
ཉིན་མཚན་སྟོང་པ་ཡོངས་མེད་པར། །ཆེ་འདི་རྟག་དུ་གུང་གྱུར་
ཅིང་། །བསྒྲུབ་པ་གུང་ནས་ཡོད་མེད་ན། །བདག་ལྟ་འཆི་བར་
ཅིས་མི་འགྱུར། །ཞེས་གསུངས་སོ། །འབྲུལ་བ་བསྒྲུབ་པ་ནི། ད་
ལྟ་ཡོད་པའི་བདག་གི་ཉེ་འབྲུལ་དང་། རྟེན་རྒྱུ་དང་། ལུས་ལ་
སོགས་པའི་རྩིས་པོ་ཆེ་འདི་རྟེན་རྒྱུ་དང་ཡང་བདག་རྟག་དུ་
འགྲོགས་སུ་མི་འོང་སྟེ། ལྟར་དུ་འབྲུལ་བ་ཡིན་སྟེ་བསྒྲུབ་པ་

པའོ། །བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་སྤྱོད་པ་ལ་འཇུག་པ་ལས། ཐམས་
ཅད་བོར་ཏེ་ཆས་དགོས་པར། །བདག་གིས་དེ་ལྟར་མ་ཤེས་
ནས། །ཞེས་པ་ལ་སོགས་པ་གསུངས་སོ། །

ཡང་ན་འཆི་བ་དགུ་ཕུགས་ཀྱི་ཚུལ་དུ་བསྒྲུབ་སྟེ། བདག་ངེས་
པར་འཆི། ནམ་འཆི་ཆ་མེད་པར་འཆི། ཅིས་ཀྱང་མི་སྟོངས་པར་
འཆི་སྟམ་དུ་བསམ་པའོ། །དེ་ཡང་ངེས་པར་འཆི་བ་ལ་རྒྱ་མཚན་
གསུམ་སྟེ། སྤར་མ་ཤི་བ་ལུས་པ་མེད་པའི་ཕྱིར་དང་། ལུས་འདུས་
བྱས་ཡིན་པའི་ཕྱིར་དང་། ཆོ་སྐད་ཅིག་གིས་འཇོག་པའི་ཕྱིར།
ངེས་པར་འཆི་འོ། །དེ་ལ་སྤར་མ་ཤི་བ་ལུས་པ་མེད་པས་ངེས་པར་
འཆི་བ་ནི། སློབ་དཔོན་རྟ་དབྱངས་ཀྱི་ཞལ་ནས། ས་འམ་འོན་ཏེ་
མཐོང་ངེས་ན། །སྤྱེས་ནས་ལ་ལ་མ་ཤི་བ། །འགའ་ཞིག་ཁྱོད་ཀྱིས་
མཐོང་བའམ། །ཐོས་སམ་འོན་ཏེ་ཐེ་ཆོམ་ཟ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །
དེས་ན་དྲང་སྟོང་རྩ་འཕུལ་ཅན་མངོན་ཤེས་དཔག་དུ་མེད་པ་དང་
ལྡན་པ་ནམས་ཀྱང་། མི་འཆི་བའི་ས་ཕྱོགས་སུ་འབྱོས་ས་དང་
ཐར་ས་མི་རྟོག་པར་ཐམས་ཅད་འཆི་བ་ཡིན་ཏེ། འོ་སྐལ་ལྷ་ཅི་
སྟོས། དེ་ལྟར་ཡང་། དྲང་སྟོང་ཆེན་པོ་ལྡ་མངོན་ཤེས། །མཁའ་ལ་

རྒྱུ་རྒྱུ་འགྲོ་བ་ཡང་། གང་ན་སྤྱོད་ཡུལ་འཆི་མེད་པར། །ས་
དེར་འགྲོ་བར་མི་རུས་སོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །དེར་མ་ཟད་ཀྱི་
འཕགས་པ་རང་སངས་རྒྱས་དང་། ཉན་ཐོས་ཆེན་པོ་དག་བཙུམ་
པ་རྣམས་ཀྱང་མཐར་སྐྱེ་ལུས་གཏོང་ན། འོ་སྐྱེ་ལ་ལྟ་ཅི་སྒྲིམ། དེ་
ལྟར་ཡང་ཆེད་དུ་བརྗོད་པའི་ཆོམས་ལས། གང་ཡང་རང་སངས་
རྒྱས་རྣམས་དང་། །སངས་རྒྱས་རྣམས་ཀྱི་ཉན་ཐོས་ཀྱང་། །སྐྱེ་
ལུས་འདི་ནི་སྤྱོད་མཛད་ན། །སྐྱེ་བོ་ཕལ་པ་སྒྲིམ་ཅི་དགོས། །ཞེས་
གསུངས་སོ། །དེར་མ་ཟད་ཡང་དག་པར་རྗོགས་པའི་སངས་རྒྱས་
སྤྱལ་པའི་སྐྱེ། མཆོད་དང་དཔེ་བྱད་ཀྱིས་བརྒྱན་པ་དོ་རྗེའི་རང་
བཞིན་ལྟ་བུ་ཡང་སྐྱེ་ལུས་འཇོག་ན། འོ་སྐྱེ་ལ་ལྟ་ཅི་སྒྲིམ། དེ་ལྟར་
ཡང་སྒྲོབ་དཔོན་དཔལ་བོའི་ཞལ་ནས། ཇི་སྟེད་སངས་རྒྱས་
རྣམས་ཀྱི་སྐྱེ། །མཆོད་དང་དཔེ་བྱད་ཀྱིས་བརྒྱན་པའི། །དོ་རྗེའི་སྐྱེ་
ཡང་མི་རྟག་ན། །ཁུ་ཤིང་སྟེང་པོ་མེད་འདྲ་བའི། །ལུས་ཅན་
གཞན་ལ་ལྟ་ཅི་སྒྲིམ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །
ལུས་འདུས་བྱས་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ངེས་པར་འཆི་བ་ནི། གང་འདུས་
བྱས་ཐམས་ཅད་ནི་མི་རྟག་པ་ཡིན་ལ། འདུས་བྱས་ཐམས་ཅད་

ནི་འཇིག་པའི་ཆོས་ཅན་ཡིན་ཏེ། ཆེད་དུ་བཞེད་པའི་ཆོས་ལས།
ཀྱེ་མ་འདུས་བྱས་ནམས་མི་རྟག། སྦྱེ་གིང་འཇིག་པའི་ཆོས་ཅན་
ཡིན། །ཞེས་གསུངས་སོ། །དེས་ན་ལུས་འདི་འདུས་མ་བྱས་མ་
ཡིན་ཞིང་། འདུས་བྱས་ཡིན་པས་ན་མི་རྟག་སྟེ་ངེས་པར་
འཆི་རོ། །

ཆོ་སྐད་ཅིག་གིས་འཇོག་པའི་ཕྱིར་ན་ངེས་པར་འཆི་བ་ནི། ཆོ་
སྐད་ཅིག་མ་རེ་རེ་འདས་གིང་འཆི་བའི་ཕྱོགས་སུ་ཉེར་སོང་བ་
ཡིན་ཏེ། དེ་མི་མངོན་ཡང་དེ་དང་ཆ་འདྲ་བ་དཔེར་ན། རྩལ་པོ་
ཆེས་མདའ་འཕངས་པའམ། རི་གཟར་གྱི་ངོས་ནས་རྒྱ་འབབ་
པའམ། གསོད་སར་བྲིད་པའི་བཙོན་བཞིན་དུ་ཆོ་སྐྱར་དུ་འདའ་
བ་ཡིན་ནོ། །

དེ་ལ་དཔེ་དང་པོ་སྦྱེས་བུ་རྩལ་པོ་ཆེས་མདའ་འཕངས་པ་ནི།
བར་སྒྲུང་ལ་གཞི་གཅིག་དུ་སྐད་ཅིག་ཀྱང་མི་སྟོད་དེ། བསྡིག་
པའི་ཕྱོགས་སུ་སྐྱར་དུ་ཕྱིན་པ་ལྟར། ཆོ་ཡང་སྐད་ཅིག་ཀྱང་མི་
སྟོད་པར་སྐྱར་དུ་འཆི་བ་ཡིན་ནོ། །དེ་ལྟར་ཡང་། དཔེར་ན་སྦྱེས་
བུ་རྩལ་ཅན་གྱིས། །རྒྱུད་ལ་སྦྱིངས་ནས་མདའ་བསྐྱར་བ། །མི་

སྒོད་བསྐྱེགས་སར་སྐྱར་དུ་ཕྱིན། །མི་རྣམས་ཆེ་ཡང་དེ་བཞིན་
ནོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །

ཡང་དཔེ་གཉིས་པ་རི་གཟར་གྱི་ངོས་ནས་ཁྱུ་འབབ་པ་དེ་དར་
ཅིག་ཀྱང་མི་སྒོད་པར་རྒྱག་པ་ལྟར། མི་ཆེ་ཡང་སྒོད་དུ་མི་བདུབ་
པ་ལྟག་པར་གསལ་བ་ཡིན་ནོ། །དེ་ལྟར་ཡང་འདུས་པ་རིན་པོ་
ཆའི་ཏྲོག་ལས། གྲོགས་དག་ཆེ་འདི་སྐྱར་འགོ་སྟེ། །རི་གཟར་ཁྱུ་
དྲག་མགྲོགས་འདྲ་ན། །བྱིས་པའི་སྐྱེ་བོས་མི་ཤེས་ཏེ། །མི་མཁས་
ལོངས་སྟོད་དྲགས་པས་སྟོས། །ཞེས་གསུངས་སོ། །ཆོམས་ལས་
ཀྱང་། ཁྱུ་གླང་ཆེན་པོའི་རྒྱན་བཞིན་དུ། །ཕྱིར་མི་ལྟོག་པར་འགོ་
བར་འགྱུར། །ཞེས་གསུངས་སོ། །དཔེ་གསུམ་པ་གསོད་སར་བྱིད་
པའི་བཙོན་ནི། །གོམ་པ་རེ་རེ་བོར་ཞིང་འཆི་བ་ལ་བསྟེན་པ་ལྟར།
འོ་སྐྱེལ་གྱི་ཆེ་ཡང་དེ་དང་འདྲའོ། །དེ་ལྟར་ཡང་འཕགས་པ་ལྟོན་
ཤིང་གི་མདོ་ལས། །གསོད་སར་བྱིད་པའི་བཙོན་བཞིན་དུ། །གོམ་
རེ་བོར་ཞིང་འཆི་ལ་ཉེ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །ཆོམས་ལས་ཀྱང་།
དཔེར་ན་ངེས་པར་གསོད་པ་དག །གོམ་པ་གང་དང་གང་བོར་

བ། །གསོད་པའི་དུང་དུ་བསྟེན་པ་ལྟར། །མི་རྣམས་སྟོག་ཀྱང་དེ་
བཞིན་ནོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །

ནམ་འཆི་ཆ་མེད་པའི་ཚུལ་གྱིས་འཆི་བ་ལ་ཡང་རྒྱ་མཚན་གསུམ་
སྟེ། ཆེ་ལ་ངེས་པ་མེད་པའི་ཕྱིར་དང་། ལུས་ལ་སྟིང་པོ་མེད་པའི་
ཕྱིར་དང་། འཆི་བའི་རྒྱུ་མང་བའི་ཕྱིར་ནམ་འཆི་ཆ་མེད་པར་
འཆི་རོ། །དེ་ལ་དང་པོ་ནི། འགྲོ་བ་གཞན་ནམ། གླིང་གཞན་གྱི་མི་
ཆེ་ལ་ངེས་པ་ཡོད་ཀྱང་། འོ་སྟོལ་འཇམ་བུ་གླིང་པའི་ཆེ་ལ་ངེས་
པ་མེད་དེ། ཆོས་མངོན་པ་མཛོད་ལས་ཀྱང་། འདི་ན་མ་ངེས་ཐ་
མར་ནི། །ལོ་བརྒྱ་དང་པོ་དཔག་དུ་མེད། །ཅེས་གསུངས་སོ། །དེ་
ཡང་ཇི་ལྟར་ངེས་པ་མེད་ན། ཆོམས་ལས། ཁ་ཅིག་མངལ་དུ་འཆི་
བར་འགྱུར། །དེ་བཞིན་ཁ་ཅིག་བཙས་པའི་སར། །དེ་བཞིན་ཁ་
ཅིག་གོག་ཙ་ན། །དེ་བཞིན་ཁ་ཅིག་ཡོངས་རྒྱག་ན། །ལ་ལ་རྒྱས་
དང་ལ་ལ་གཞོན། །ལ་ལ་དར་ལ་བབས་པའི་མི། །རིམ་གྱིས་རབ་
དུ་འགྲོ་འགྱུར་ཏེ། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་རོ། །ལུས་ལ་སྟིང་པོ་
མེད་པ་ནི། ལུས་འདི་ལ་མི་གཙང་བའི་རྩ་སྐུ་ཅུ་ཅུ་གྲག་ལས་
མ་གཏོགས་པའི་སྟིང་པོ་སྤྲ་མཁྱེད་གཅིག་ཀྱང་མེད་དེ། ཇི་སྐད་དུ་

སྒྱུད་འཇུག་ལས། ཐོག་མར་པགས་པའི་རིམ་པ་འདི། །རང་གི་སྒོ་
ཡིས་ཐ་དད་ཕྱེ། །ཤ་ཡང་རུས་པའི་དྲ་བ་ལས། །ཤེས་རབ་མཆོན་
གྱིས་གུད་དུ་ཕྱེ། །རུས་པ་རྣམས་ཀྱང་ཕྱེ་བྱས་ནས། །རྒྱུ་གི་བར་
དུ་བལྟ་བུ་ཞིང་། །འདི་ལ་སྤྱིང་པོ་ཅི་ཡོད་ཅེས། །བདག་ཉིད་ཀྱིས་
ནི་བལྟ་བར་གྱིས། །ཞེས་གསུངས་སོ། །འཆི་བའི་རྒྱུ་མང་བ་ནི།
རང་གཞན་ཐམས་ཅད་ལ་འཆི་བའི་རྒྱུ་དུ་མ་གྱུར་པ་མེད་དེ།
བཤེས་སྤྱིང་ལས། ཆོ་འདི་གཞོད་མང་རྒྱུ་གིས་བཏབ་པ་ཡིས། །
རྒྱ་ཡི་རྒྱ་བུར་བས་ཀྱང་མི་རྟག་ན། །དབུགས་འབྱུང་དབུགས་
རྒྱབ་གཉིད་ཀྱིས་ལོག་པ་ནས། །སང་ཁོམ་གང་ལགས་དེ་ནི་ངོ་
མཚར་ཆེ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །ཅིས་ཀྱང་མི་སྤྱོདས་པར་འཆི་བ་
ལ་ཡང་རྒྱ་མཚན་གསུམ་སྟེ། རྟོར་བས་ཀྱིས་མི་སྤྱོདས་པ་དང་།
གཉེན་བཤེས་ཀྱིས་མི་སྤྱོདས་པ་དང་། །རང་གི་ལུས་ཀྱིས་མི་
སྤྱོདས་པའོ། །དེ་ལ་རྟོར་བས་ཀྱིས་མི་སྤྱོདས་པ་ནི། ཇི་སྐད་དུ་
སྒྱུད་འཇུག་ལས། རྟེན་པ་མང་པོ་ཐོབ་གྱུར་ཏེ། །ཡུན་རིང་དུས་སུ་
བདེ་སྤྱད་ཀྱང་། །ཆོམ་པོས་འཕྲོག་པ་ཇི་བཞིན་དུ། །སྒྲེན་མོ་ལག་
པ་སྤྱོད་པར་འགྲོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །དེ་ལྟར་རྟོར་བས་ཀྱིས་

འཆི་བ་ལ་མི་སྟོངས་པར་མ་ཟད་དེ། འདི་ཕྱི་གཉིས་ཀ་རུ་གནོད་
པ་ཡིན་ནོ། །དེ་ལ་ཆེ་འདིར་གནོད་པ་ནི། རྟོག་ཟུང་གི་ཕྱིར་
འཐབ་ཚུད་དང་། རྟུ་བསྐྱུང་བྱེད་ཀྱི་སྐྱུག་བསྐྱེད་ལ་ཕྱི་མ་
དེའི་རྣམ་སྒྲིན་གྱིས་ངན་སོང་དུ་བསྐྱུར་བ་ཡིན་ནོ། །དེ་ལ་གཉེན་
བཤེས་གྱིས་མི་སྟོངས་པ་ནི། ཇི་སྐད་དུ་སྟོན་འཇུག་ལས། འཆི་
བའི་དུས་ལ་བབས་པ་ན། །བྱ་རྣམས་སྐྱབས་སུ་མི་འགྱུར་ཞིང་། །
ཕ་ཡང་མ་ཡིན་གཉེན་འདུན་མིན། །ཁྱོད་ལ་སྐྱབས་སུ་འགྱུར་བ་
མེད། །ཅེས་གསུངས་སོ། །དེ་ལྟར་གཉེན་འདུན་གྱིས་འཆི་བ་ལ་
མི་སྟོངས་པར་མ་ཟད་དེ་འདི་ཕྱི་གཉིས་ཀ་རུ་གནོད་པ་ཡིན་ནོ། །
དེ་ལ་ཆེ་འདི་ལ་གནོད་པ་ནི། དེ་རྣམས་ཤི་དོགས་ན་དོགས་ཕམ་
གྱིས་དོགས་ནས་སྐྱུག་བསྐྱེད་ཆེ་ལ། ཕྱི་མ་དེའི་རྣམ་པར་སྒྲིན་
པས་ངན་སོང་དུ་བསྐྱུར་བ་ཡིན་ནོ། །རང་གི་ལུས་གྱིས་མི་སྟོངས་
པ་ནི། ལུས་ཀྱི་ཡོན་ཏན་གྱིས་མི་སྟོངས་པ་དང་། ལུས་རང་གི་
དངོས་པོས་མི་སྟོངས་པའོ། །

དེ་ལ་དང་པོ་ནི། དཔའ་ཞིང་ཤེད་ཆེ་ཡང་འཆི་བ་མི་བསྐྱོད། །གཟེ་
ཞིང་བང་མགྱོགས་ཀྱང་འཆི་བ་ལ་བྱོས་པས་མི་ཐར། མཇོངས་

ཤིང་སྒྲ་མཁས་ཀྱང་བཤད་བྱང་གིས་མི་ཐར་ཏེ། དཔེར་ན་ཉི་མ་
རིའི་ཕག་དུ་འགྲོ་བ་ལ་ལུས་ཀྱང་བཞོལ་འདེབས་པའམ། བཟུང་
བར་མི་རུས་པ་དང་འདྲའོ། །ལུས་རང་གི་དངོས་པོས་མི་སྟོངས་
པ་ནི། ཇི་སྐད་དུ་སྟོད་འཇུག་ལས། དཀའ་བ་མང་པོས་བསྐྱབས་
པ་ཡི། །ཟས་དང་གོས་ཀྱིས་བསྐྱངས་པའི་ལུས། །ཁྱོད་དང་མི་
འགྲོགས་བྱ་བྱིས་ཟ། །ཡང་ན་འབར་བའི་མེ་ཡིས་འཚིག་ །ཡང་
ན་ཁྱ་ཡི་ནང་དུ་བྱུལ། །ཡང་ན་ས་ཡི་དོང་དུ་སྒྲ། །ཞེས་གསུངས་
སོ། །དེ་ལྟར་ལུས་འདིས་འཆི་བ་ལ་མི་སྟོངས་པར་མ་ཟད་འདི་ཕྱི་
གཉིས་ཀར་གཞོད་པ་ཡིན་ནོ། །དེ་ལ་ཆེ་འདིར་གཞོད་པ་ནི། ལུས་
འདི་ན་མི་བཟོད། ཆ་མི་བཟོད། གང་མི་བཟོད། བཀྲེས་མི་བཟོད།
སྒྲིམ་མི་བཟོད། རྒྱབ་ཀྱི་དོགས། བསང་ཀྱི་དོགས། བཅིངས་ཀྱི་
དོགས། བཤུས་ཀྱི་དོགས་ནས་སྤྱག་བསྐྱལ་དུ་ཆེ་ལ། ཕྱི་མ་ལུས་
འདིའི་ལན་གྲོག་གིས་ངན་སོང་དུ་བསྐྱར་བ་ཡིན་ནོ། །
གཞན་རྒྱད་དང་སྦྱར་བ་ནི། གཞན་ཤི་བ་མིག་གིས་མཐོང་བ་
དང་། རྒྱ་བས་ཐོས་པ་དང་། སེམས་ལ་དྲན་པ་ཀུན་ཀྱང་རང་ལ་
སྦྱར་ཞིང་བསྒྲོམ་པའོ། །དེ་ལ་གཞན་ཤི་བ་མིག་གིས་མཐོང་བ་

དང་སྒྱུར་ན། རང་གི་ཉེ་དུ་ལ་སོགས་པ་ལུས་ནི་སྟོབས་དང་ལྡན།
བྱད་བཞིན་མདངས་དང་ལྡན། ཚོར་བ་ནི་བདེ་བ་དང་ལྡན། འཆི་
བ་ཡིད་ཀྱི་དགུ་ལ་མི་བྱེད་པ་ཞིག །དེ་རིང་ལྟ་བུ་འཆི་ནད་ཀྱིས་
བཏབ་ནས། ལུས་ཀྱི་སྟོབས་ཤོར་ནས་ཅོག་ཕུ་ཡང་མི་རུས། བྱད་
ཀྱི་བཀྲག་ཤོར་དེ། འོས་པོ་བཀྲག་མེད་དུ་སོང་། ཚོར་བ་སྒྲུག་
བསྐལ་དེ་ན་ཆ་ལ་ཚུགས་ཐབས་མེད། ཟུག་ཟེར་ལ་ཚུགས་པ་
མེད། སྤྲོད་དང་དཔྱད་ཀྱང་མ་ཟུག །ཆོ་ག་དང་རིམ་གྲོས་ཀྱང་མ་
ཡན། འཆི་བར་ནི་ཤེས། བྱ་ཐབས་ནི་མེད། གཉེན་ཀྱི་ཐ་མས་ནི་
བསྐྱོར། ཟས་ཀྱི་ཐ་མ་ནི་ཟ། གཏམ་ཀྱི་ཐ་མ་ནི་སྒྲོ་ཙ་ན། བདག་
ཀྱང་འདྲི་རིང་བཞིན་ཅན། འདྲི་ཆོས་ཅན། འདྲི་མཚན་ཉིད་
ཅན། ཆོས་ཉིད་འདི་ལས་མ་འདས་པ་ཡིན་སྟུམ་དུ་བསམ། དེ་
ནས་དེ་དབུགས་ཆད་ནས་དེ་རིང་ཡན་ཆད་ཇི་ལྟར་གཅེས་པ་
ཁྱིམ་དེར་མེད་དུ་མི་བཏུབ་པ་ཞིག་ཡིན་ཀྱང་། ད་རོ་དེ་ཁྱིམ་དེར་
ཞག་གཅིག་ཀྱང་བཞག་མ་འོས་པར། མལ་དུ་ཁུར་ཐག་ཤར་གྱིས་
བྲེས་ནས། ཁྱིམ་པོ་སྒྲུགས་དེ་རོ་ཁུར་གྱིས་ཁུར་ནས་ཕྱིར་འདོན་
པའི་ཆོ། ལ་ལས་ནི་རོ་དེ་ལ་འཇུ་ཞིང་འཕྱང་བ་ལྟར་བྱེད། ལ་

ཅིག་ནི་དུ་ཞིང་གུམ་པ་ལྟར་བྱེད། ཁ་ཅིག་ནི་འབོག་ཅིང་བརྒྱལ་
བ་ལྟར་བྱེད་ལ། གཞན་ཁ་ཅིག་ན་རེ་འདི་ནི་ས་ཡིན། འདི་ནི་རྩོ་
ཡིན། ཁྱོད་དེ་ལྟར་བྱེད་པ་བཙེལ་རྒྱུ་སྐད་ཟེར། རོ་དེ་ནི་ཐེམ་པ་
ཐལ་གྱིས་བརྒྱལ་ནས། ད་ནི་རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་དུ་ནང་དུ་མི་
ལྷོག་པ་མཐོང་ཙ་ན། བདག་ཀྱང་སྤར་བཞིན་དུ་བསམ། དེ་ནས་
རོ་དེ་དུར་ཁྱོད་དུ་བསྐྱལ་ནས་འབུས་གཞིག་པ་དང་། བྱི་དང་ཕྱེ་
སྤྱང་ལ་སོགས་པས་བློས་པ་དང་། ཀེང་རུས་འཕྱོར་བ་ལ་སོགས་
པ་མཐོང་ཙ་ན། བདག་ཀྱང་སྤར་བཞིན་དུ་བསམ་མོ། །གཞན་གྱི་
བ་རྣ་བས་ཐོས་པ་དང་སྒྱུར་ན། ཆེ་གོ་མོ་ཤིང་ཟེར་བའམ། དེ་ན་
གྱི་བའི་རོ་ཞིག་འདུག་གོ་ཟེར་བ་ཐོས་ཙ་ན། བདག་ཀྱང་སྤར་
བཞིན་དུ་བསམ་མོ། །གཞན་གྱི་བ་སེམས་ལ་དྲན་པ་དང་སྒྱུར་ན།
རང་གི་ཡུལ་དང་། གྲོང་དང་། བྱིས་དུ་རྒན་གཞོན་རང་དང་
འགྲོགས་འགྲོགས་པ་ཇི་སྟེད་ཅིག་གི་སྟེ། དེ་ཀུན་བསམས་ལ་རིང་
པོ་མི་ཐོགས་པར་བདག་ཀྱང་སྤར་བཞིན་དུ་བསམ་མོ། །དེ་ལྟར་
ཡང་མདོ་ལས། སང་དང་འཇིག་རྟེན་ཕྱི་མ་གཉིས། །སྟོན་དུ་གང་

འོང་གཏོལ་མེད་པས། །སང་གི་ཆོས་ལ་མི་འབད་པར། །སྤྱི་མའི་
དོན་ལ་འབད་པར་རིགས། །ཞེས་གསུངས་སོ། །

མི་རྟག་པ་བསྒྲམས་པའི་ཡན་ཡོན་ནི། འདུས་བྱས་ཐམས་ཅད་མི་
རྟག་པར་གོ་ནས་ཆེ་འདི་ལ་མངོན་ཞེན་ལྟོག་པ་ཡིན་ནོ། །གཞན་
ཡང་དད་པའི་གསོས་འདེབས། བརྩོན་འགྲུས་ཀྱི་གྲོགས་བྱེད།
ཆགས་སྤང་དང་སྦྱར་དུ་བྲལ་ནས་ཆོས་མཉམ་པ་ཉིད་རྟགས་རྒྱུན་
བྱེད་པ་ཡིན་ནོ། །

དམ་ཆོས་ཡིད་བཞིན་གྱི་ནོར་བུ་ཐར་པ་རིན་པོ་ཆའི་རྒྱན་ལས།
འདུས་བྱས་མི་རྟག་པར་བསྟན་པའི་ལེའུ་སྟེ་བཞི་པའོ། །

རྟེན་ལྟར་མི་རྟག་པ་གི་ཡང་ཅི་སྟོ་སྟེ། ཡང་སྐྱེ་བར་འགྱུར་བ་མ་
ཡིན་ནམ། སྐྱེས་ཅ་ན་ལྟ་མིའི་འོངས་སྤྱོད་ལུན་སུམ་ཆོགས་པ་
ཐོབ་སྟེ་འོང་། བདག་ལ་དེས་ཅིའི་མ་ཆོག་སྟམ་ན། དེ་ནི་སྤྱིད་
པའི་བདེ་བ་ལ་ཆགས་པ་ཡིན་ནོ། །

དེའི་གཉེན་པོར་འཁོར་བའི་ཉེས་དམིགས་སྒྲོམ་པ་བཤད་པར་བྱ་
སྟེ། སྒྲོམ་ནི།

འདུ་བྱེད་ཀྱི་ནི་སྤྱུག་བསྐྱལ་དང་། །

དེ་བཞིན་འགྱུར་བའི་སྐྱུག་བསྐལ་དང་། །

སྐྱུག་བསྐལ་གྱི་ནི་སྐྱུག་བསྐལ་ཏེ། །

གསུམ་གྱིས་འཁོར་བའི་ཉེས་དམིགས་བསྐྱུས། །

ཞེས་པ་སྟེ། དེ་ལྟར་སྐྱུག་བསྐལ་གསུམ་པོ་དེ་དཔེའི་སྒྲི་ནས་

བཤད་ན། འདུ་བྱེད་ཀྱི་སྐྱུག་བསྐལ་ནི་འབྲས་མ་སྒྲིན་པ་དང་

འདྲའོ། །འགྱུར་བའི་སྐྱུག་བསྐལ་ནི། འབྲས་ཆན་དུག་དང་འདྲེས་

པ་བ་བ་དང་འདྲའོ། །སྐྱུག་བསྐལ་གྱི་སྐྱུག་བསྐལ་ནི། འབྲས་ཀྱི་

སྟེང་དུ་ཕོལ་བྱང་བ་དང་འདྲའོ། །

ཡང་སྐྱུག་བསྐལ་གསུམ་པོ་དེ་རང་གི་ངོ་བོའི་སྒྲི་ནས་བཤད་ན།

འདུ་བྱེད་ཀྱི་སྐྱུག་བསྐལ་ནི། ཚོར་བ་བཏང་སྟོམས་པ་ཡིན་ནོ། །

འགྱུར་བའི་སྐྱུག་བསྐལ་ནི། ཚོར་བ་བདེ་བ་ཡིན་ནོ། །སྐྱུག་

བསྐལ་གྱི་སྐྱུག་བསྐལ་ནི། ཚོར་བ་སྐྱུག་བསྐལ་ཡིན་ནོ། །

ཡང་སྐྱུག་བསྐལ་དེ་གསུམ་མཆན་ཉིད་ཀྱི་སྒྲི་ནས་བཤད་ན། འདུ་

བྱེད་ཀྱི་སྐྱུག་བསྐལ་ནི། ཉེ་བར་ལེན་པའི་ཕྱང་པོ་འདི་སྒྲངས་པ་

ཅམ་གྱིས་སྐྱུག་བསྐལ་དང་ལྡན་པ་ཡིན་ནོ། །དེ་ཡང་སོ་སོ་སྐྱེ་བོ་

རྣམས་གྱིས་འདུ་བྱེད་ཀྱི་སྐྱུག་བསྐལ་འདི་མི་ཚོར་ཏེ། དཔེར་ན།

རིམས་ནད་དྲག་པོས་བྱིན་ཅ་ན། རྒྱ་བ་ལ་སོགས་པ་ལུས་ཀྱི་ན་ཆ་
ཁལ་ཁོལ་ཡོད་པ་མི་ཆོར་བ་བཞིན་ནོ། །རྒྱུན་དུ་ཉུགས་པ་ལ་
སོགས་པ་འཕགས་པ་རྣམས་ཀྱིས་འདུ་བྱེད་ཀྱི་སྐྱུག་བསྐྱལ་འདི་
གཟིགས་ཏེ། དཔེར་ན། རིམས་ནད་པ་ལ་ཆེར་སོས་ཅ་ན། རྒྱ་བ་
ལ་སོགས་པ་ལུས་ཀྱི་ན་ཆ་ཁལ་ཁོལ་ཡོད་པ་ཆོར་བ་བཞིན་ནོ། །
དཔེ་གཞན་ཡང་། སྐྱུ་ཉུག་མ་གཅིག་ལག་མཐེལ་ན་འདུག་ན་མི་
བདེ་བ་དང་། སྐྱུག་བསྐྱལ་མེད་དེ། དེ་ཉིད་མིག་དུ་སོང་ན་མི་བདེ་
བ་དང་སྐྱུག་བསྐྱལ་སྐྱེད་དོ། །དེ་བཞིན་དུ་འདུ་བྱེད་ཀྱི་སྐྱུག་
བསྐྱལ་འདི་སོ་སོ་སྐྱེ་བོ་ལ་ཡོད་ཀྱང་སྐྱུག་བསྐྱལ་དུ་མི་ཆོར་ཏེ།
འཕགས་པ་རྣམས་ལ་སྐྱུག་བསྐྱལ་དུ་ཆོའོ། །དེ་ལྟར་ཡང་མཛོད་
ཀྱི་བྲི་ཀ་ལས། ལག་མཐེལ་སྐྱུ་ཉུག་གཅིག་འདུག་པ། །དེ་ནི་མིག་
དུ་སོང་བ་ན། །མི་བདེ་བ་དང་སྐྱུག་བསྐྱལ་བ་སྐྱེད། །བྱིས་པ་ལག་
མཐེལ་འདྲ་བ་ཡིས། །འདུ་བྱེད་སྐྱུག་བསྐྱལ་སྐྱེ་མི་རྟོགས། །
འཕགས་པ་མིག་དང་འདྲ་བ་ཡིས། །འདུ་བྱེད་ལ་ནི་སྐྱུག་བསྐྱལ་
གཟིགས། །ཞེས་གསུངས་སོ། །

གཉིས་པ་འགྱུར་བའི་སྐྱག་བསྐལ་ནི། འཁོར་བའི་བདེ་བ་ཇི་སྟེང་
པ་ཐམས་ཅད་མཐར་འགྱུར་ནས་སྐྱག་བསྐལ་དུ་འགྲོ་བས་ན།
འགྱུར་བའི་སྐྱག་བསྐལ་ཞེས་བྱའོ། །དེ་ལྟར་ཡང་སྟོང་ཇི་པར་
དཀར་པོའི་མདོ་ལས། ལྷའི་རྒྱལ་སྟོང་ནི་སྐྱག་བསྐལ་འབྱུང་བའི་
རྒྱ་ལགས་སོ། །མི་རྣམས་ཀྱི་རྒྱལ་སྟོང་ཁྱད་སྐྱག་བསྐལ་འབྱུང་
བའི་རྒྱ་ལགས་སོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །དེས་ན་མིའི་རྒྱལ་པོ་
འཁོར་ལོས་བསྐྱར་བ་ལྟ་བུའི་སྟོང་ཡུལ་ཐོབ་ཁྱད་། མཐར་སྐྱག་
བསྐལ་དུ་འགྱུར་ཏེ། བཤེས་སྟོང་ལས་ཁྱད་། འཁོར་ལོས་བསྐྱར་
རྒྱལ་ཉིད་དུ་གྱུར་ནས་ཁྱད་། །འཁོར་བ་དག་ན་ཡང་བྲན་ཉིད་དུ་
འགྱུར། །ཞེས་གསུངས་སོ། །དེར་མ་ཟད་ལྷའི་དབང་པོ་བརྒྱ་བྱིན་
ལྟ་བུའི་ལུས་དང་ལོངས་སྟོང་ཐོབ་ཁྱད་། མཐར་འཆི་འཕོ་ཞིང་
ལྷུང་བ་ཡིན་ཏེ། ཇི་སྟེང་དུ། བརྒྱ་བྱིན་མཆོད་ལོས་ཉིད་དུ་གྱུར་
ནས་ཁྱད་། །ལས་ཀྱི་དབང་གིས་སྤྲར་ཡང་ས་སྟོང་ལྷུང་། །ཞེས་
གསུངས་སོ། །དེར་མ་ཟད་ལྷའི་རྒྱལ་པོ་ཆངས་པ་ལ་སོགས་པ་ལྟ་
བུ་འདོད་པའི་འདོད་ཆགས་དང་བྲལ་ནས། །བསམ་གཏན་
སྟོམས་འཇུག་གི་བདེ་བ་ཐོབ་ཁྱད་མཐར་ལྷུང་བ་ཡིན་ཏེ། ཇི་སྟེང་

དུ། ཚངས་ཉིད་ཆགས་བྱལ་བདེ་བ་ཐོབ་ནས་སྤྲུལ། མཉམ་མེད་
མེ་ཡི་བྱུང་ཤིང་གྱུར་པ་ཡི། །སྤྱག་བསྐྱེད་རྒྱུན་མི་ཆད་པ་བསྟེན་
འཆལ་ལོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །

གསུམ་པ་སྤྱག་བསྐྱེད་གྱི་སྤྱག་བསྐྱེད་ནི། སྤྱིར་ཉེ་བར་ལེན་པའི་
ཡུང་པོ་འདི་སྤངས་པ་རང་གིས་སྤྱག་བསྐྱེད་ཡིན་པའི་སྟེང་དུ།
སྤྱག་བསྐྱེད་ཆེན་པོར་མངོན་པ་རྣམས་ཡིན་ཅོ། །དེ་ཡང་ངན་
འགྲོའི་སྤྱག་བསྐྱེད་དང་། བདེ་འགྲོའི་སྤྱག་བསྐྱེད་གཉིས་སུ་ཤེས་
པར་བྱའོ། །

དེ་ལ་དང་པོ་བཤད་ན། ངན་སྟངས་ནི། དམྱལ་བ་ཡི་དྲགས་དུད་
འགྲོ་གསུམ་ཡིན་ཅོ། །དེ་དག་རེ་རེ་བཞིན་དབྱེ་ན་དུ་ཡོད་པ་
དང་། གནས་གང་ན་གནས་པ་དང་། སྤྱག་བསྐྱེད་ཅི་སྟོང་བ་
དང་། ཆོ་ཇི་སྟོང་ཐུབ་པ་དང་བཞི་བཞིས་ཤེས་པར་བྱའོ། །དེ་ལ་
དམྱལ་བ་ལ་དབྱེ་ན། ཚ་བའི་དམྱལ་བ་བརྒྱད། གང་བའི་དམྱལ་
བ་བརྒྱད་དེ་བརྒྱ་དུག །ཉི་ཆོ་བ་དང་། ཉེ་འཁོར་བ་གཉིས་ཏེ་
བཙོ་བརྒྱད་དོ། །

ཚ་བའི་དཔྱལ་བ་འདི་དག་གནས་གང་ན་གནས་ན། འཇམ་བུའི་
གླིང་འདིའི་འོག་ན་གནས་ཏེ། འདི་ནས་དེར་འགྲོ་བ་མང་བའི་
ཕྱིར་རོ། །དེ་ཡང་། འོག་ན་མཉར་མེད་པའི་སེམས་ཅན་དཔྱལ་
བ་གནས་སོ། །དེའི་སྟངས་ན་ཡར་ལ་རབ་དུ་ཚ་བ་དང་། ཚ་བ་
དང་། དུ་འབོད་ཆེན་པོ་དང་། དུ་འབོད་དང་། བསྐྱས་འཇམ་ས་
དང་། ཐིག་ནག་དང་། ཡང་སོས་རྣམས་སོ། །དེ་ལྟར་ཡང་ཆོས་
མངོན་པ་མཛོད་ལས། འདི་འོག་སྟངས་ཕྱག་ཉི་ཤུ་ན། །མཉར་མེད་
པའི་དེ་ཅུ་མོ། །དེ་ཡི་སྟངས་ན་དཔྱལ་བ་བདུན། །ཞེས་གསུངས་
སོ། །

དེ་དག་གིས་སྐྱུག་བསྐྱལ་ཅི་སྟོང་ན། སྐྱ་འཇུག་པའི་རྒྱ་མཚན་དང་
ཐུན་མོང་དུ་བསྟན་པར་བྱ་སྟེ། དེ་ལ་དང་པོ་ཡང་སོས་ནི། དཔྱལ་
བ་གཅིག་ལ་གཅིག་པུ་ཚུན་བཏགས་སྐྱུག་བཅད་ཅིང་བསད་
ནས། རྒྱང་གང་མོ་ལངས་པས་ཡང་སོས་པར་འགྱུར་རོ། །དེ་ལྟར་
ཆོ་མ་ཟད་ཀྱི་བར་དུ་ལོ། །ཐིག་ནག་ནི་གང་དུ་ཐིག་ནག་པོ་བཏབ་
ནས། སོག་ལེ་མེ་རབ་དུ་འབར་བས་གཤོག་པ་དང་། སྤྲེ་མེ་
རབ་དུ་འབར་བས་གཤོག་པར་བྱེད་དེ། ཇི་སྐད་དུ། ལ་ཅིག་སོག་

ལེས་དུས་ཏེ་དེ་བཞིན་གཞན། །སྟ་རེ་མི་བཟད་སོ་རྣམས་
ཀྱིས་གཞོག། །ཅེས་གསུངས་སོ། །བསྐྱུས་འཛམས་ནི། རིའི་བར་དུ་
བསྐྱུས་ཤིང་འཛམས་པ་དང་། ལྷགས་ཀྱི་ཨན་འདར་གྱི་བར་དུ་
བསྐྱུས་ཤིང་འཛམས་པ་ལོ། །དེ་ལ་དང་པོ་ནི། གང་དུ་སྟོགས་
གཉིས་ནས་རི་བོ་ལྷག་གི་གདོང་པ་ལྟ་བུ་གཉིས་འོངས་ནས་
སེམས་ཅན་དེ་དག་འཛམས་པར་བྱེད་དོ། །དེ་ནས་རི་དེ་གཉིས་
སྟེར་བྱས་པ་དང་རྩུང་གང་མོ་ལངས་པས་ལྷས་སྤྲ་མ་ལྟར་སོས།
ཡང་འཛམས་ཏེ་དེ་ཀ་ལྟར་བྱེད་པ་ལོ། །དེ་ལྟར་ཡང་སྟོབ་སྟོང་
ལས། རི་དང་མཉམ་ལྷག་རུ་རིངས་འཛིགས་སུ་རུང་བ་གཉིས། །
འདུས་པའི་སྟག་དུ་ལྷས་ཀྱང་སྟེ་མར་བརྒྱག་ཅིང་འཛམས། །ཞེས་
སོགས་གསུངས་སོ། །ཁ་ཅིག་ལྷགས་ཀྱི་ཨན་འདར་གྱི་བར་དུ་
བཙོར་བས། ལྷག་གི་རྒྱུན་རྒྱ་བོ་བཞི་ཙམ་པ་འབབ་བོ། །དེ་ལྟར་
ཡང་། ཁ་ཅིག་ཏིལ་བཞིན་འཆིར་ཏེ་དེ་བཞིན་གཞན། །སྟེ་མ་ཞིབ་
མོ་བཞིན་དུ་རུལ་དུ་རྫོག། །ཅེས་གསུངས་སོ། །དུ་འབོད་ནི་སེམས་
ཅན་བསྟེགས་པ་རྣམས་སྟག་པའི་ང་རོ་འབྱིན་པ་ལོ། །དུ་འབོད་
ཆེན་པོ་ནི་ལྷག་པར་ང་རོ་འབྱིན་པ་ལོ། །ཆ་བ་ནི། མེ་ལ་སོགས་

པས་གདུང་བར་བྱེད་པ་སྟེ། བློ་ཁྱུ་ཁོལ་མ་ཁར་བླུགས་པས་ཁོང་
པ་འཛིག་པ་དང་། ཡང་མཚོན་རྩེ་གཅིག་པ་ཆེར་མ་ཅན་གྱིས་
བཤང་ལམ་ནས་སྦྱི་བོར་འབྱིགས་པའོ། །རབ་དུ་ཆ་བ་ནི། བྱུང་
པར་དུ་གདུང་བར་བྱེད་པ་སྟེ། བློ་ཁྱུ་ཁོལ་མ་ལ་སོགས་པས་
པགས་པ་མིན་པ་རྣམས་བསྐྱེགས་ནས། བྱ་ག་དགུ་ནས་མེ་འབྱུང་
བ་དང་། ཡང་མཚོན་རྩེ་གསུམ་པས་བཤང་ལམ་དང་རྟེན་མཐེལ་
གཉིས་ནས་སྦྱི་བོ་དང་དཔུང་པ་གཉིས་སུ་འབྱིགས་པའོ། །དེ་
ལྟར་ཡང་། དེ་བཞིན་གཞན་དག་བློ་ཁྱུ་བཅུས་པ་ཡི། །ཁུ་བ་
འབར་བས་འབྲིགས་པ་ལྟུང་པར་བགྱིད། །ཁ་ཅིག་ལྷགས་ཀྱི་
གསལ་ཤིང་རབ་འབར་བ། །ཆེར་མ་ཅན་ལ་ཀུན་དུ་བརྒྱས་པར་
བགྱིད། །ཅེས་གསུངས་སོ། །མནར་མེད་པའི་སེམས་ཅན་དཔྱུལ་
བ་ནི། ལྷགས་ཀྱི་ཁང་པ་མེ་རབ་དུ་འབར་བ་དང་། ཁུ་ཞིང་དང་།
གནམ་འཕང་དུ་དཔག་ཆད་སྟོང་ཕྱག་ནི་བྱ་ཡོད་པའི་ནང་ནས་
ལྷགས་ཟངས་དཔག་ཆད་དུ་མ་ཡོད་པའི་ནང་དུ། བློ་ཁྱུ་དང་
ཟངས་ཁུ་བླུགས་ཏེ། དེར་བརྒྱག་ནས་ཕྱོགས་བཞི་ནས་མི་བཟད་
པའི་སེམས་བསྐྱོལ་བར་བྱེད་པའོ། །དེ་ལྟར་ཡང་། ཁ་ཅིག་ལྷགས་

ལས་བྱས་པའི་ཟངས་ཆེན་དུ། །སྤྱི་ལུ་ཚུགས་འབྲས་ཀྱི་ཐུག་པ་
བཞིན་དུ་འཆོད། །ཅེས་གསུངས་སོ། །ཐུག་བསྐྱལ་བར་མཆོམས་
མེད་པས་ན་མནར་མེད་པ་ཞེས་བྱའོ། །

དེ་དག་གི་ཆེ་ཡང་ཇི་སྤྱིད་དུ་བྱབ་ཅེ་ན། ཡང་སོས་ལ་སོགས་དུག་
རིམ་བཞིན། །འདྲོད་ལྷའི་ཆེ་དང་ཉིན་ཞག་མཉམ། །དེས་ན་དེ་
དག་རྣམས་ཀྱི་ཆོ། །འདྲོད་པའི་ལྷ་དང་འདྲ་བ་ཡིན། །ཞེས་
གསུངས་ཏེ། རྒྱལ་ཆེན་རིགས་བཞིའི་ཆེ་ཆད་གང་ཡིན་པ་དེ་ནི་
དམུལ་བ་ཡང་སོས་ཀྱི་ཉིན་ཞག་གཅིག་ཡིན་ལ། དེ་སུམ་ཅུ་ལ་སྟོ་
བ་གཅིག །སྟོ་བ་བཅུ་གཉིས་ལ་ལོར་བརྩིས་པའི་ཡང་སོས་ཀྱིས་
རང་ལོ་ལྷ་བརྒྱ་བྱབ་བོ། །མི་ལོ་ལྷར་ན་བྱེ་བ་ཕྲག་འབུམ་དུག་ཁྱི་
ཉིས་སྟོང་ཡོད་དོ། །དེ་བཞིན་དུ་ལྷ་སུམ་ཅུ་རྩ་གསུམ་པ་དང་།
དམུལ་བ་ཐོག་ནག་སྐར་བས་དམུལ་བ་དེས་རང་ལོ་སྟོང་བྱབ་སྟེ།
མི་ལོ་ལྷར་ན་བྱེ་བ་འབུམ་ཕྲག་བཅུ་གཉིས་དང་། བྱེ་བ་ཕྲག་དགུ་
ཁྱི་དགུ་སྟོང་ཡོད་དོ། །ལྷ་འཐབ་བྲལ་བ་དང་དམུལ་བ་བསྐྱུས་
འཛོམས་སྐར་བས་དམུལ་བ་དེས་རང་ལོ་ཉིས་སྟོང་བྱབ་སྟེ། མི་
ལོ་ལྷར་ན་བྱེ་བ་ཕྲག་བྱེ་བ་གཅིག་དང་། བྱེ་བ་ཕྲག་དུག་ཁྱི་

བརྒྱད་སྟོང་ཡོད་དོ། །ལྷ་དགའ་ལྷན་པ་དང་། དམྱལ་བ་དུ་འབོད་
སྐྱར་བས་དམྱལ་བ་དེས་རང་ལོ་བཞི་སྟོང་བྱབ་སྟེ། མི་ལོ་ལྷར་ན།
བྱེ་བ་ཕྱག་བྱེ་བ་བརྒྱད་དང་། བྱེ་བ་ཕྱག་ལྷ་འབུམ་བཞི་དང་། བྱེ་
བ་ཕྱག་ས་ཡ་ལྷ་བཞི་བྷི་ཉིས་སྟོང་ཡོད་དོ། །ལྷ་འཕུལ་དགའ་བ་
དང་། དམྱལ་བ་དུ་འབོད་ཆེན་པོ་སྐྱར་བས་དམྱལ་བ་དེས་རང་
ལོ་བརྒྱད་སྟོང་བྱབ་སྟེ། མི་ལོ་ལྷར་ན། བྱེ་བ་ཕྱག་བྱེ་བ་དུག་རུ་རྩ་
དུག་དང་། བྱེ་བ་ཕྱག་ས་ཡ་གསུམ་དང་། བྱེ་བ་ཕྱག་ལྷ་འབུམ་ལྷ་
བྷི་ཉིས་སྟོང་ཡོད་དོ། །གཞན་འཕུལ་དབང་བྱེད་པ་དང་། དམྱལ་
བ་ཆ་བ་སྐྱར་བས་དེས་རང་ལོ་བྷི་དུག་སྟོང་བྱབ་སྟེ། མི་ལོ་ལྷར་
ན། ལོ་བྱེ་བ་ཕྱག་བྱེ་བ་ལྷ་བརྒྱ་དང་། བྱེ་བ་ཕྱག་བྱེ་བ་བརྒྱ་དང་།
བྱེ་བ་ཕྱག་ས་ཡ་བརྒྱད་དང་། བྱེ་བ་ཕྱག་བཞི་འབུམ་དང་། བྱེ་བ་
ཕྱག་བྷི་དུག་སྟོང་ཡོད་དོ། །དམྱལ་བ་རབ་དུ་ཆ་བས་ནི་ཆོ་བར་
གྱི་བསྐལ་པ་ཕྱེད་བྱབ་བོ། །མནར་མེད་པས་ནི་ཆོ་བར་གྱི་བསྐལ་
པ་གཅིག་བྱབ་བོ། །དེ་ལྷར་ཡང་། རབ་དུ་ཆ་ཕྱེད་མནར་མེད་ནི།
།བར་གྱི་བསྐལ་པ་ལོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །

ཉེ་འཁོར་གྱི་དཔྱལ་བ་ནི། དཔྱལ་བ་བརྒྱད་པོ་དེ་དག་གི་ཕྱོགས་
བཞི་ན་ཡོད་དེ། དེ་ཡང་ཐོག་མར་མེ་མ་མུར་ཕུས་རྒྱབ་ཅམ་ཡོད་
ལ། སེམས་ཅན་དེ་དག་གནས་ཚུལ་དུ་འགྲོ་བ་ན། དེ་དག་གིས་
རྐང་པ་བཞག་ན་ནི་པགས་པ་དང་། ཤ་དང་། བྲག་ཀྱན་ཞིག་
པར་འབྱུར་རོ། །རྐང་པ་བཏེག་ན་དེ་དག་སོས་པར་འབྱུར་ཏེ། དེ་
ནི་ལྷག་པ་དང་པོའོ། །དེའི་རྩུང་ཉིད་དུ་རོ་ལྷགས་མི་གཙང་བའི་
འདམ་རྩ་བ་དག་དུ་འབྱུ་ལུས་དཀར་ཞིང་། མགོ་ནག་ལ་མཆུ་རྩ་
བ་དག་གནས་ཤིང་། དེ་དག་གིས་སེམས་ཅན་དེ་དག་གི་རུས་
པའི་བར་དུ་འབྲིགས་པར་བྱེད་པ་སྟེ། དེ་ནི་ལྷག་པ་གཉིས་
པའོ། །དེའི་རྩུང་ཉིད་ལ་སྦྱ་གྲིས་གཏམས་པའི་ལམ་པོ་ཆེ་དང་།
རལ་གྱི་ལོ་མའི་ནགས་ཚལ་དང་། བྱི་བསེ་བོ་དང་། ལྷགས་ཀྱི་
ཤལ་མ་ལི་དང་། ལ་ལྷགས་ཀྱི་མཆུ་ཅན་རྣམས་ཀྱིས་གནོད་པ་
བྱེད་པ་སྟེ། དེ་ནི་ལྷག་པ་གསུམ་པའོ། །དེའི་རྩུང་ན་ཆུ་བོ་རབ་
མེད་ཐལ་ཆུ་འཁོལ་མས་གང་བ་སྟེ། དེར་སེམས་ཅན་དེ་དག་
འཚོད་ལ། འབྲམ་ན་སྦྱེས་བྱ་ལག་ན་མཚོན་ཐོགས་པས་འགོག་
སྟེ། དེ་ནི་ལྷག་པ་བཞི་པའོ། །དེ་ལྟར་ཡང་། བརྒྱད་པོ་ཀྱན་ལས་

ལྷག་བཙུ་བྱུག་། དེ་དག་གི་ནི་ངོས་བཞིན། །མེ་མ་མུར་དང་རོ་
མུགས་འདམ། །སྤྱ་གྲིའི་ལམ་སོགས་ཀྱི་བོ་ཡིན། །ཞེས་གསུངས་
སོ། །

ཅི་སྒྲེས་བུའི་ཆ་བྱད་ཀྱིས་བསུང་མ་དང་། །ལྷ་ལྷགས་ཀྱི་མཆུ་ཅན་
ལ་སོགས་པ་དམུལ་སུང་གི་འཁོར་དེ་དག་སེམས་ཅན་ཡིན་ནམ་
མ་ཡིན་ཞེ་ན། གྱེ་བྲག་དུ་སྤྱ་བ་རྣམས་ནི་སེམས་ཅན་ཡིན་པར་
འདོད། མདོ་སྤེ་པ་རྣམས་སེམས་ཅན་མ་ཡིན་པར་འདོད། རྣལ་
འབྱོར་སྦྱོང་པ་དང་། མར་པ་དང་མི་ལ་ཡབ་སྲས་ཀྱི་བཞེད་པ་ནི་
སེམས་ཅན་སྒྲིག་པ་བྱས་པའི་དབང་གིས་རང་གི་སེམས་ཉིད་དེ་
ལྟར་སྤང་བར་འདོད། དོན་འདི་དང་མཐུན་པར་སྦྱོང་འཇུག་ལས།
སེམས་ཅན་དམུལ་བའི་མཚོན་ཆ་རྣམས། །སྤྱ་ཞིག་གིས་ནི་ཆེད་
དུ་བྱས། །ལྷགས་བསྐྱེགས་ས་གཞི་སྤྱ་ཡིས་བྱས། །མེ་ཚོགས་དེ་
དག་ཅི་ལས་བྱུང་། །དེ་འདྲ་དེ་དག་ཐམས་ཅད་ཀྱང་། །སྒྲིག་
སེམས་ཡིན་པར་བྱབ་པས་གསུངས། །ཞེས་འབྱུང་ངོ་། །

གང་བའི་དམུལ་བ་བརྒྱད་ནི། རྩ་བུར་ཅན། རྩ་བུར་ཚོལ་བ་ཅན་
དང་། སོ་ཐམ་ཐམ་པ་དང་། ཡུ་རྩ་བུར་བ་དང་། ཀྱི་རྩ་བུར་བ་

དང་། ཡུལ་ལྟར་གས་པ་དང་། པར་ལྟར་གས་པ་དང་། པར་
ཆེན་པོ་ལྟར་གས་པ་ལྟོ། །དེ་ལྟར་ཡང་། རྩ་བུར་ཅན་སོགས་གང་
བརྒྱད་གཞན། །ཞེས་གསུངས་སོ། །

འདི་དག་གནས་གང་ན་གནས་ཤེ་ན། འཇམ་བུ་གླིང་འདི་ཉིད་ཀྱི་
འོག་ན་དཔུལ་བ་ཆེན་པོ་རྣམས་ཀྱི་ཐད་ཀ་ན་གནས་སོ། །དེ་དག་
གིས་སྒྲུག་བསྐལ་ཅི་ཞིག་སྤྱོད་ཞེ་ན། སྤྱི་འཇུག་པའི་རྩ་མཚན་དང་
ཐུན་མེད་དུ་བསྟན་པར་བྱ་སྟེ། དང་པོ་གཉིས་ནི་གང་བ་མི་
བཟོད་པས་ཉེན་པས་ལུས་ལ་རྩ་བུར་བྱུང་བ་དང་། རྩ་བུར་རྟོལ་
བ་ལྟ་བུར་གྱུར་པ་སྟེ། ལུས་འགྱུར་བ་ལས་མིང་དུ་བཏགས་སོ། །
བར་པ་གསུམ་ནི་གང་བ་མི་བཟོད་པའི་ཉེན་པས་སྤྱི་འགྱུར་བ་
ལས་བཏགས་པ་ལྟོ། །པགས་པ་སྟོ་ཞིང་། ཁ་ལྟའམ་དུག་དུ་གས་
པ་ནི་ཡུལ་ལྟར་གས་པ་ལྟོ། །སྟོ་བ་ལས་ཐལ་ནས་དམར་ཞིང་།
ཁ་བརྩའམ་དེ་ལས་ལྟག་པར་གས་པ་ནི་པར་ལྟར་གས་པ་ལྟོ། །
ཤིན་དུ་དམར་བར་གྱུར་ནས་ཁ་བརྩའམ་དེ་ལས་ལྟག་པར་གས་
པ་ནི། པར་ལྟར་ཆེར་གས་པ་ལྟོ། །སྤྱི་མ་འདི་གསུམ་ཡང་ལུས་
འགྱུར་བ་ལས་མིང་དུ་བཏགས་པ་ལྟོ། །

དེ་དག་གི་ཆེ་ཐིམ་སྤྱོད་ཐུབ་ཅེ་ན། བཙམ་ལྷན་འདས་གྲིས་དེ་དག་
དཔེ་ཙམ་དུ། དགོ་སྒྲོང་དག་དཔེར་ན། འདི་ན་ཡུལ་མ་ག་རྒྱུ་འི་
ཏིལ་རྩང་ཁལ་བརྒྱད་རུ་འགྲོ་བ་ཞིག་ཏིལ་གྲིས་ཕུར་པོར་བཀང་
སྟེ། དེ་ནས་ལ་ལ་ཞིག་གིས་ལོ་བརྒྱ་བརྒྱ་འདས་ཤིང་ཏིལ་རེ་རེ་
ཕུར་པོར་ན། དགོ་སྒྲོང་དག་རིམ་པ་དེས་ན། ཡུལ་མ་ག་རྒྱུ་འི་ཏིལ་
རྩང་ཁལ་བརྒྱད་རུ་པོ་དེ་མ་ལུས་པར་ཡོངས་སུ་ཟད་པར་འགྱུར་
བ་ནི་ཆེས་སྤྱོད་གྱི། རུ་བུར་ཅན་དུ་སྦྱེས་པའི་སེམས་ཅན་རྣམས་
གྱི་ཆེ་ཡོངས་སུ་གཏུགས་པར་ནི་ང་མི་སྤྲོད། །དགོ་སྒྲོང་དག་རུ་
བུར་ཅན་ནི་ཤུ་ཐིམ་ལྷ་བ་དེ་བཞིན་དུ་རུ་བུར་ཐོལ་བ་ཅན་གཅིག་
ཡིན་ནོ། །ཞེས་པ་ནས། དགོ་སྒྲོང་དག་པར་ལྷ་ལྷར་གས་པ་ནི་ཤུ་ཐིམ་
ལྷ་བ་དེ་བཞིན་དུ། པར་ལྷ་ལྷར་གས་པ་ཆེན་པོ་གཅིག་ཡིན་ནོ། །
ཞེས་གསུངས་སོ། །

སྒྲོབ་དཔོན་དབྱིག་གཉེན་གྲིས་དེའི་དོན་མདོར་བསྐྱུས་ནས་
བསྟན་པ་ནི། ཏིལ་རྩང་ནང་ནས་ལོ་བརྒྱ་བཞིན། ཏིལ་གཅིག་
ཕུང་བས་ཟད་གྱུར་པ། རུ་བུར་ཅན་གྱི་ཆེ་ཡིན་ཏེ། །གཞན་གྱི་ཆེ་
ནི་ནི་ཤུ་འགྱུར། །ཞེས་པ་སྟེ། དེས་ན་རུ་བུར་ཅན་གྲིས་ཏིལ་རྩང་

གང་ངོ་། །ཀུ་བུར་རྟོལ་བ་ཅན་གྱིས་ཉི་ཤུའོ། །སོ་ཐམ་ཐམ་གྱིས་
བཞི་བརྒྱའོ། །ཨ་ཀུ་ཟེར་བས་སྟོང་ཕྱག་བརྒྱད་ཡིན་ནོ། །ཀྱི་དུང་
ཟེར་བས་འབུམ་ཕྱག་གཅིག་དང་དུག་བྲི་ཡིན་ནོ། །ཟུཊལ་ལྟར་
གས་པས་ས་ཡ་ཕྱག་གསུམ་དང་། འབུམ་ཕྱག་གཉིས་སོ། །པརྩ་
ལྟར་གས་པས་བྱེ་བ་ཕྱག་དུག་དང་ས་ཡ་ཕྱག་བཞི་ཡིན་ནོ། །
པརྩ་ཆེན་པོ་ལྟར་གས་པས་ཏིལ་རྩང་ཐེར་འབུམ་ཕྱག་གཅིག་
དང་། དུང་ཕུར་ཕྱག་གཉིས་དང་། བྱེ་བ་ཕྱག་བཞི་ཡིན་ནོ། །
ཉི་ཆེ་བའི་སེམས་ཅན་དཔྱལ་བ་ནི་མང་པོ་འམ་གཉིས་སམ་
གཅིག་གམ། སོ་སའི་ལས་དག་གིས་གྲུབ་པ་ཡིན་ཏེ། དེ་དག་གི་
རྣམ་པའི་བྱེ་བྲག་དུ་མ་ཡོད་དོ། །འདྲིའི་གནས་ལ་ངེས་པ་མེད་དེ།
ཀུ་བོ་དང་། རི་དང་། ལྷ་ངམ་གྱི་ཕྱོགས་དང་། གཞན་དག་དང་།
ས་འོག་དང་། ཁ་ཅིག་མའི་ཡུལ་ན་གནས་ཏེ། འཕགས་པ་མོ་ཁུ་
གལ་གྱི་བུས་གཟིགས་པ་ལྟ་བུའོ། །དེ་བཞིན་དུ་ལྷ་ངམ་གྱི་ཕྱོགས་
སུ་བཙུན་པ་དག་འདུན་འཆོས་གཟིགས་པ་ལྟ་བུའོ། །འདྲིའི་ཆེ་
ཆད་ལ་ངེས་པ་མེད་པའོ། །སེམས་ཅན་དཔྱལ་བའི་སྤྱག་བསྐྱལ་
བཤད་བྱིན་ཏོ། །

ཡི་དྲགས་ལ་དབྱེ་ན་ཡི་དྲགས་ཀྱི་རྒྱལ་པོ་གཤེན་རྗེ་དང་། དེ་ལས་
འཕྲོས་པའི་ཡི་དྲགས་སོ། །དེ་དག་གང་ན་གནས་ཤེ་ན། ཡི་
དྲགས་ཀྱི་རྒྱལ་པོ་གཤེན་རྗེ་ནི། འཇམ་བུ་གླིང་གི་འོག་དཔག་ཚད་
ལྷ་བརྒྱ་བཅད་པ་ན་ཡོད་དོ། །འཕྲོས་པའི་ཡི་དྲགས་ནི་སྤྱང་མ་གྱི་
ཕྱོགས་ལ་སོགས་པ་ངེས་པ་མེད་པར་གནས་སོ། །

འཕྲོས་པའི་ཡི་དྲགས་ལ་དབྱེ་ན་གསུམ་སྟེ། ཟས་སྒྲིམ་ལ་ཕྱི་རི་
སྒྲིབ་པ་ཡོད་པ་དང་། རྟང་གི་སྒྲིབ་པ་ཡོད་པ་དང་། ཟས་སྒྲིམ་ལ་
སྒྲིབ་པ་ཡོད་པ་འོ། །དེ་དག་གིས་སྤྱག་བསྐྱེད་ཅི་སྤྱོད་ཞེ་ན། ཡི་
དྲགས་རྒྱ་འཕུལ་ཅན་ཁ་ཅིག་གིས་ནི་ལྟ་རི་དཔལ་ལྷ་བུ་ཡང་
ཉམས་སུ་སྤྱོད་དོ། །ཟས་སྒྲིམ་ལ་ཕྱི་རི་སྒྲིབ་པ་ཡོད་པས་ནི། ཟས་
སྒྲིམ་ལ་རྟག་ཁྲག་དུ་མཐོང་བ་དང་། གཞན་གྱིས་འགོག་པར་
མཐོང་ནས་བཟའ་བདུང་གི་དབང་མེད་པ་འོ། །རྟང་གི་སྒྲིབ་པ་
ཡོད་པ་ནི། གཞན་གྱི་མི་འགོགས་ཀྱང་། རང་གིས་བཟའ་བ་དང་
བདུང་བར་མི་རུས་པ་སྟེ། ཇི་སྐད་དུ། ཁ་ཅིག་ཁ་ནི་ཁབ་གྱི་མིག་
ཅམ་ལ། །ལྟོ་བ་རི་ཡི་ཁྱོན་ཅམ་བཀྲེས་པས་ཉེན། །མི་གཙང་གྱི་
ནར་བོར་བ་རུང་ཟད་ཀྱང་། །འཚལ་བའི་མཐུ་དང་ལྷན་པ་མ་

ལགས་སོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །ཟས་སྒྲིམ་ལ་སྒྲིབ་པ་ཡོད་པ་ལ་
ཡང་གཉིས། མེ་ལྷེའི་ཕྱང་བ་ཅན་དང་། ལྷན་ལྷན་བ་བའོ། །དེ་
དང་པོ་ནི། ཟས་པ་དང་། འབྲུངས་པ་ཙམ་གྱིས་འཆོག་པར་
འགྱུར་རོ། །གཉིས་པ་ནི། ཕྱི་ས་དང་། གཅིན་འབྲུང་བ་དང་།
རང་གི་ཤ་བཅད་ཅིང་བ་བའོ། །དེ་ལས་ཡང་སྤྱང་མ་གྱི་ཕྱོགས་སུ་
གོ་བཞིན་སྒྲིམ་ན་བ་བྱེ་བ་རིས་མཐོང་བ་ལྟ་བུའོ། །

ཡི་དྲགས་ཀྱི་ཆེ་ཇི་སྤྱད་ཐུབ་ཅེ་ན། མི་རྒྱམས་ཀྱི་ལྷ་བ་གཅིག་གང་
ཡིན་པ། ཡི་དྲགས་རྒྱམས་ཀྱི་ཉིན་ཞག་གཅིག་ཡིན་ལ། དེ་ལྷ་བ་
དང་ལོར་བརྩིས་པའི་ལོ་ལྔ་བརྒྱ་ཐུབ་བོ། །དེ་ལྟར་ཡང་། ཡི་
དྲགས་རྒྱམས། །ལྷ་བ་ཉིན་ཞག་གི་ལྔ་བརྒྱ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །
དུད་འགྲོ་ལ་དབྱེ་ན། ཀང་མང་དང་། ཀང་བཞི་དང་། ཀང་
གཉིས་དང་། ཀང་མེད་དང་བཞིའོ། །འདི་དག་གང་ན་གནས་ཤེ་
ན། རྩ་དང་། ཐང་དང་། ནགས་མཐའི་སྤྱོད་ཡུལ་དག་ཡིན་ནོ། །
དེ་ཡང་གནས་ཀྱི་རྩ་བ་ནི་རྩ་མཆོ་ཆེན་པོ་ཡིན་ནོ། །དེ་དག་གིས་
སྤྱག་བསྐྱལ་ཅི་སྤྱོད་ཞེ་ན། བཀོལ་སྤྱད་ཀྱི་སྤྱག་བསྐྱལ་དང་།
བསད་བཅད་ཀྱི་སྤྱག་བསྐྱལ་དང་། གཅིག་ལ་གཅིག་བ་བའི་

སྐྱུག་བསྐྱེལ་ལོ། །དེ་ལ་དང་པོ་ནི། མིའི་དབང་དུ་གྱུར་པའི་དུད་
འགྲོ་རྣམས་ཏེ། ཇི་སྐད་དུ། དབང་མེད་གཞན་དག་རྟོག་པ་ལག་
པ་དང་། །ལྷག་དང་ལྷགས་ཀྱས་གདབ་པས་བཏབ་སྟེ་བཀོལ། །
ཞེས་གསུངས་སོ། །གཉིས་པ་ནི་རི་དྲགས་ལ་སོགས་པ་རྣམས་ཏེ།
ཇི་སྐད་དུ། ཁ་ཅིག་སྤྱི་ཏིག་བལ་དང་རུས་པ་ཁྲག །ཤ་དང་
པགས་པའི་ཆེད་དུ་འཆི་བར་འགྱུར། །ཞེས་གསུངས་སོ། །གསུམ་
པ་ནི། སལ་ཆར་སྤྱིའི་རྒྱ་མཚོ་ན་གནས་པ་རྣམས་ཏེ། ཇི་སྐད་དུ།
བས་སྤྱ་གདོང་དུ་གང་བབ་བ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །
དུད་འགྲོས་ཆོ་ཇི་སྤྱད་བྱབ་ཅེ་ན། དེས་པ་མེད་དེ། ཡུན་རིང་ཤོས་
ཀྱིས་བར་གྱི་བསྐལ་པ་རེ་རེ་བྱབ་པ་ཡང་ཡོད་དོ། །དེ་ལྟར་ཡང་།
དུད་འགྲོ་རྣམས། མཚོག་རིང་བསྐལ་པའོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །
ངན་འགྲོའི་སྐྱུག་བསྐྱེལ་བཤད་བྱིན་ཏོ། །
བདེ་འགྲོའི་སྐྱུག་བསྐྱེལ་ལ་གསུམ་སྟེ། མིའི་སྐྱུག་བསྐྱེལ་དང་། ལྷ་
མིན་གྱི་སྐྱུག་བསྐྱེལ་དང་། ལྷའི་སྐྱུག་བསྐྱེལ་ལོ། །དེ་ཡང་མི་ལ་
སྐྱུག་བསྐྱེལ་བརྒྱད་ཡོད་དེ། ཇི་སྐད་དུ། མངལ་འཇུག་གི་མདོ་
ལས། དེ་བཞིན་དུ་སྟེ་བ་ཡང་སྐྱུག་བསྐྱེལ་ལོ། །ཆ་བ་ཡང་སྐྱུག་

བསྐྱེལ་ཡིན་ནོ། །རྒྱ་བ་ཡང་སྐྱེལ་བསྐྱེལ་ཡིན་ནོ། །འཆི་བ་ཡང་
སྐྱེལ་བསྐྱེལ་ཡིན་ནོ། །སྐྱེལ་པ་དང་བྲལ་བ་ཡང་སྐྱེལ་བསྐྱེལ་ཡིན་
ནོ། །མི་སྐྱེལ་པ་དང་འཕྲད་པ་ཡང་སྐྱེལ་བསྐྱེལ་ཡིན་ནོ། །གང་
འདོད་པ་བཙལ་ཏེ་མ་རྟོག་པ་ཡང་སྐྱེལ་བསྐྱེལ་ཡིན་ནོ། །ཡོད་པ་
བསྐྱེལ་དཀའ་བ་ཡང་སྐྱེལ་བསྐྱེལ་ཡིན་ནོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །
དེ་ལ་སྐྱེ་བ་ནི་གཞན་ཐམས་ཅད་ཀྱི་རྩ་བ་ཡང་ཡིན་ལ། དེ་ཡང་
སྐྱེ་གནས་བཞི་ལས་སྐྱེ་བར་གསུངས་ཀྱང་ཕལ་ཆེར་མངལ་ནས་
སྐྱེ་ལོ། །འདི་འི་དབང་དུ་བྱས་ན། དང་པོ་སྤྲིད་པ་བར་དོ་ནས་
མངལ་དུ་འཇུག་ཁར་ཡང་སྐྱེལ་བསྐྱེལ་འདི་ལྟར་ཡོད་དེ། བར་
དོ་འི་སྤྲིད་པ་ཐམས་ཅད་རྩ་འཁྱུལ་དང་ལྡན་པ། ནམ་མཁའ་ལ་
འགོ་ཞིང་ལྟ་འི་མིག་བཞིན་དུ་སྐྱེ་གནས་ཐག་རིང་པོ་ཡང་མཐོང་
བར་རུས་སོ། །དེ་ཡང་ལས་ཀྱི་དབང་གིས་ལོག་པའི་སྤྲིང་བ་བཞི་
འཆར་ཏེ། དཔེར་ན་རྩྱུང་ཆེན་པོ་ལངས་པ་དང་། ཆར་ཆེན་པོ་
བབས་པ་དང་། ནམ་རྒྱུག་པ་དང་། སྐྱེ་བོ་མང་པོའི་སྤྱི་ཅ་ཅོ་
འཇིགས་སུ་རུང་བ་གྲགས་པ་ལྟ་བུའི་སྤྲིད་ཡུལ་དུ་ཤར་བས།
ལས་བབས་ངན་ཇི་ལྟ་བུ་བཞིན་དུ་ཡང་དག་པ་མ་ཡིན་པའི་འདུ་

ཤེས་བརྩུ་འབྱུང་བར་འགྱུར་ཏེ། བདག་ནི་གཞལ་མེད་ཁང་དུ་
འཇུག་གོ་སྟམ་པ་དང་། ཁང་པ་བརྟེན་པ་པའི་སྟེང་དུ་འཛིན་གོ་
སྟམ་པ་དང་། བྱི་ལ་འཛིན་གོ་སྟམ་པ་དང་། རྩའི་སྤྱིལ་པོར་
འཇུག་གོ་སྟམ་པ་དང་། ལོ་མའི་བྱིས་དུ་འཇུག་གོ་སྟམ་པ་དང་།
རྩ་གསེབ་དུ་འཇུག་ལོ་སྟམ་པ་དང་། རྟགས་ཀྱི་ནང་དུ་འཇུག་གོ་
སྟམ་པ་དང་། རྩལ་པའི་བྱ་གར་འཇུག་ལོ་སྟམ་པ་དང་། རོག་
མའི་གསེབ་དུ་འཇུག་ལོ་སྟམ་དུ་སེམས་པ་སྟེ། དེ་ལྟར་སེམས་པ་
དང་། ས་མ་འབྲིག་པ་སྟོང་པ་དེ་ཐག་རིང་པོ་ནས་ཀྱང་མཐོང་
ནས་དེར་འགྲོ་སྟེ། དེ་ཡང་བསོད་ནམས་ཆེར་བསགས་པ་དང་།
སྟེ་གནས་མཐོན་པོ་འཛིན་པ་རྣམས་ཀྱིས་ནི། གཞལ་མེད་ཁང་
དང་། ཁང་པ་བརྟེན་པ་ལ་རོགས་པར་མཐོང་ནས་དེར་རྒྱུག་གོ་
།བསོད་ནམས་འབྲིང་དུ་བསགས་པ་དང་། སྟེ་གནས་འབྲིང་དུ་
འཛིན་པ་རྣམས་ཀྱིས་ནི། རྩའི་སྤྱིལ་བྱ་ལ་རོགས་པར་མཐོང་ནས་
དེར་རྒྱུག་གོ། །བསོད་ནམས་མ་བསགས་པ་སྟེ་གནས་ངན་པ་
འཛིན་པ་རྣམས་ཀྱིས་ནི། རྩལ་པའི་བྱ་གར་ལ་རོགས་པར་མཐོང་
དེར་རྒྱུག་གོ། །དེར་སྤྱིན་པ་དང་། གལ་ཏེ་རང་པོར་སྟེ་བ་ཡིན་ན་

མ་ལ་ཆགས་པ་སྐྱེ་ལ། ས་ལ་ཞེ་སྤང་སྐྱེ་བར་འགྱུར་རོ། །གལ་ཏེ་
རང་མོར་སྐྱེ་བ་ཡིན་ན། ས་ལ་ཆགས་པ་སྐྱེ་ལ། མ་ལ་ཞེ་སྤང་སྐྱེ་
བར་འགྱུར་རོ། །ཆགས་སྤང་གཉིས་ཀྱིས་ས་མའི་མི་གཙང་བའི་
རྗེས་དང་བར་དོའི་ཤེས་པ་འདྲེས་སོ། །

དེ་ནས་བཟུང་ནས་ཞག་བདུན་ཕྱག་སྐྱུམ་རུ་རྩ་བ་བརྒྱད་དུ་མངལ་
དུ་གནས་པར་གསུངས། །ཁ་ཅིག་ནས་ལྷ་བ་བརྒྱད་དམ། ལྷ་བ་
དགའ་མ། ལྷ་བ་བརྒྱའི་བར་དུ་གནས་པར་ཡང་གསུངས་སོ། །ཁ་
ཅིག་ལ་མ་ངེས་ཏེ་ལོ་དྲུག་རྒྱུ་བར་དུ་མངལ་དུ་བསྐྱད་པ་ཡང་
ཡོད་དོ། །དེ་ཡང་ཞག་བདུན་ཕྱག་དང་ཤོའི་ཆེ་མའི་མངལ་དུ།
ཟངས་ཆ་བའི་ནང་དུ་བཙོས་ཤིང་བཤོས་པ་ཅམ་དུ་ལྷུས་ཀྱི་
དབང་པོ་དང་རྣམ་པར་ཤེས་པ་ལྷན་ཅིག་དུ་སྐྱུག་བསྐྱེལ་མི་
བཟད་པ་སྐྱོང་སྟེ། དེ་ནི་མེར་མེར་པོ་ཞེས་བྱའོ། །དེའི་དབྱིབས་ནི་
འབྲས་ཀྱི་ཁུ་བའམ། ཞེའི་སྤྲིས་མ་དང་འདྲའོ། །དེ་ནས་ཞག་
བདུན་ཕྱག་གཉིས་པ་ལ་མའི་མངལ་ནས་ཀྱང་། ཀྱུན་དུ་རེག་པ་
ཞེས་བྱ་བའི་རྒྱང་བྱང་ནས་མངལ་ལ་རེག་པས་ཁམས་རྣམ་པ་
བཞི་མངོན་དུ་སྤྱང་བར་འགྱུར་ཏེ། དེ་ནི་རྒྱར་རྒྱར་པོ་ཞེས་བྱའོ། །

དེའི་དབྱིབས་ནི་ཞོ་སྐྱ་བའམ། མར་འབྲུག་པ་དང་འདྲེ། །དེ་
ནས་ཞག་བདུན་ཕྱག་གསུམ་པ་ལ་མའི་མངལ་ནས། མཛོད་ཀ་
ཞེས་བྱ་བའི་རྩུང་བྱང་ནས་མངལ་དེ་ལ་རེག་པས་ཁམས་བཞི་པོ་
དག་ཤིན་དུ་མངོན་དུ་སྒྲུང་བར་འགྱུར་ཏེ། དེ་ནི་ལྟར་ལྟར་པོ་ཞེས་
བྱེད། །དེའི་དབྱིབས་ནི་ལྷགས་ཀྱི་ཐུར་མའམ། སྤྱིན་བྱ་གྲོག་མ་
དང་འདྲེ། །དེ་བཞིན་དུ་སྐྱར་ཏེ། ཞག་བདུན་ཕྱག་བདུན་པ་ལ་
མའི་མངལ་ནས། འབྲིལ་བར་བྱེད་པ་ཞེས་བྱ་བའི་རྩུང་བྱང་སྟེ།
རྩུང་དེ་མངལ་ལ་རེག་པས་ལག་པ་གཉིས་དང་། ཀླང་པ་གཉིས་
འབྱུང་བར་བྱེད་དེ། དེའི་ཆོ་སྤྱོད་བྱ་སྟོབས་དང་ལྡན་པས་ཡན་
ལག་ནས་འཐེན་ནས་སྤྱོད་བྱ་གཞན་ཞིག་གིས། དབྱུག་པས་
གདལ་བ་སྒྲུམ་བྱེད་པའི་སྤྱུག་བསྐྱལ་འབྱུང་ངོ་། །དེ་བཞིན་དུ་
སྐྱར་ཏེ། ཞག་བདུན་ཕྱག་བརྒྱ་གཅིག་པ་ལ་མའི་མངལ་ནས། བྱ་
ག་སྒྲུང་བ་ཞེས་བྱ་བའི་རྩུང་བྱང་ནས། མངལ་ལ་རེག་པས་བྱ་ག་
དགྲ་པོ་འབྱུང་བར་འགྱུར་ཏེ། དེའི་ཆོ་སྤྱོད་གསར་པ་མཛུབ་མོས་
སྟོང་བ་ཙམ་གྱི་སྤྱུག་བསྐྱལ་ཡོད་ངོ་། །གཞན་ཡང་མས་བས་མ་
སྟོམས་ཤིང་གྲང་བ་བརྟེན་ན། གཅེར་བྱ་ཆབ་རོམ་དུ་སྐྱར་བ་

ཅམ་གྱི་སྤྱག་བསྐལ་ཡོད་དོ། །དེ་བཞིན་དུ། ལ་ཟས་ཤིན་དུ་ཆ་བ་
དང་། ཤིན་དུ་སྐྱར་བ་ལ་སོགས་པས་ཀྱང་སྤྱག་བསྐལ་བསྐྱེད་
དོ། །ཟས་ཤིན་དུ་མང་བ་ཟོས་པའི་དུས་སུ་བྲག་བར་དུ་བཙོར་བ་
ལྟ་བུའི་སྤྱག་བསྐལ་ཡོད་དོ། །ཟས་ཉུང་དུ་ཟོས་པའི་དུས་སུ་ནམ་
མཁའ་ལ་དབྱང་ལ་བཏང་བ་ལྟ་བུའི་སྤྱག་བསྐལ་ཡོད་དོ། །དྲག་
དུ་སོང་བའམ། མཆོང་པ་བྱས་སམ། བརྟེག་འཆོས་ན་རི་བོའི་
ངོས་ལ་འདྲིལ་བ་ལྟ་བུའི་སྤྱག་བསྐལ་ཡོད་དོ། །འབྲིག་ཆགས་
མང་དུ་སྐྱོད་པའི་ཆོ། ཆོར་ལྷག་གིས་བྲབས་པ་ལྟ་བུའི་སྤྱག་
བསྐལ་ཡོད་དོ། །ཞག་བདུན་ཕྲག་སོ་བདུན་པ་ལ་ནི་མངལ་ཉིད་
དུ་ཤེས་པས། མི་གཙང་བའི་འདུ་ཤེས་དང་། དྲི་མི་ཞིམ་པའི་འདུ་
ཤེས་དང་། ལུན་ནག་གི་འདུ་ཤེས་དང་། བཙོན་རའི་འདུ་ཤེས་
དང་། ཡོངས་སུ་སྐྱོ་ནས་ཕྱིར་འབྱུང་བའི་འདུ་ཤེས་སྐྱེ་བར་འགྱུར་
འོ། །ཞག་བདུན་ཕྲག་སུམ་ཅུ་རྩ་བརྒྱད་པ་ལ་མའི་མངལ་ནས།
མེ་ཏོག་སྤྱད་པ་ཞེས་བྱ་བའི་རྩྱང་འབྱུང་སྟེ། རྩྱང་དེས་མངལ་ན་
གནས་པ་དེ་བསྐྱར་ནས་སྐྱེ་བའི་སྒོ་ལོགས་སུ་ཕྱོགས་པར་བྱེད་དོ།

།དེའི་ཆེ་ལྷགས་ཀྱི་འབྲུལ་འཁོར་ལ་བསྐྱོན་པ་ལྟ་བུའི་སྤྱག་བསྐལ་
ཡོད་དོ། །

དེ་ལྟར་དུས་དེ་སྤིད་དུ་མངལ་གྱི་དྲོད་ཟངས་ཆ་བ་དང་། རབ་དུ་
ཆ་བ་ལྟ་བུས་ནི་བཙོས་ཤིང་བཅོས། རྒྱང་མི་འདྲ་བ་ཉི་ཤུ་རྩ་
བརྒྱད་ཀྱིས་ནི་རེག་ཅིང་བསྐྱོད། མའི་ཁྲག་ལ་སོགས་པའི་དྲངས་
མས་ནི་སྤེལ་ཞིང་བསྐྱེད་པས། མེར་མེར་པོ་ནས་བབྱང་ནས་ལྷས་
ཀུན་རྫོགས་པའི་བར་དུ་གྱུར་དོ། །དེ་ལྟར་ཡང་མངལ་འཇུག་གི་
མདོ་ལས། དང་པོ་མེར་མེར་པོ་ལས་ནི། །ཤ་ཡི་རྩ་བུར་སྐྱེ་བར་
འགྱུར། །རྩ་བུར་ལས་ནི་ལྟར་ལྟར་སྐྱེ། །ལྟར་ལྟར་པོ་ནི་མཁྲང་
བར་འགྱུར། །མཁྲང་བ་རྣམ་པར་འགྱུར་ནས་ནི། །མགོ་དང་ཡན་
ལག་བཞི་སྐྱེས་པས། །རུས་པ་འདུས་ནས་ལྷས་གྲུབ་པ། །ཐམས་
ཅད་ལས་ཀྱི་རྩ་ལས་བྱུང་། །ཞེས་གསུངས་སོ། །

དེ་ནས་ཁ་ཐུར་དུ་བལྟ་བ་ཞེས་བྱ་བའི་རྒྱང་འབྱུང་སྟེ། རྒྱང་དེས་
ལྷས་དེ་མགོ་ཐུར་དུ་བསྐྱོག་ནས་ལག་པ་བརྒྱང་སྟེ་ཕྱིར་འབྱུང་
བར་འགྱུར་རོ། །དེའི་ཆེ་ལྷགས་ཀྱི་འཇུར་མིག་ནས་འདྲེན་པ་ལྟ་
བུའི་སྤྱག་བསྐལ་ཡོད་དོ། །ཁ་ཅིག་མངལ་ཉིད་དུ་གི་ནས་འབྱུང་

བར་འགྱུར་རོ། །ཁ་ཅིག་མ་དང་མཉམ་དུ་འཆི་བར་འགྱུར་རོ། །
ཡང་དེ་བཙས་ནས་ས་ལ་ལྷུང་བའི་དུས་སུ་ཆར་ཁུང་དུ་བསྐྱུར་བ་
ཙམ་གྱི་སྐྱུག་བསྐྱེལ་ཡོད་དོ། །ཕྱིས་པའི་དུས་སུ་པགས་པ་བཤུས་
ནས་ཅིག་བྱར་ལ་བྱད་པ་ཙམ་གྱི་སྐྱུག་བསྐྱེལ་ཡོད་དོ། །
དེར་ཡུན་དེ་སྤིང་དུ་གནས་ཏེ། ཀ་ཆ་ཆེ་ཆུང་དེ་འདྲ། རྟོག་མི་རྟོག་
དེ་འདྲ། མུན་པ་ནག་མི་ནག་དེ་འདྲ། གཙང་མི་གཙང་དེ་འདྲ་སྟེ།
ད་ལྟ་ཅི་ཙམ་འདོད་པ་ཆེ་བ་ཞིག་ཡིན་ཡང་མི་གཙང་བའི་དོང་
དུ་ཁྱོད་ཞག་གསུམ་སྟོང་། ཁ་བཙད་ལ་བཞག །ཞག་གསུམ་གྱི་
ནངས་པར་གསེར་སྤང་གསུམ་སྟེན་གྱི་ཟེར་ན་སུས་ཀྱང་མི་རུས་
ཏེ། མངལ་གྱི་སྐྱུག་བསྐྱེལ་ནི་དེ་ལས་ཐུན་ཤོ། །དེ་ལྟར་ཡང་སྟོབ་
སྤིང་ལས། ཤིན་དུ་མི་ཟད་དྲི་ང་མི་གཙང་གཅེར་བས་འགགས། །
རབ་དུ་རྟོག་པ་མུན་ནག་འཐིབས་པོར་འདུག་པ་ཡི། །མངལ་
གནས་དཔྱལ་བ་ལྟ་བུའི་ནང་དུ་དེ་ཉུགས་ནས། །ལུས་ཡོངས་
བསྐྱུམ་ལ་སྐྱུག་བསྐྱེལ་ཆེན་པོར་གནས་དགོས་སོ། །ཞེས་གསུངས་
སོ། །དེ་ལ་ཡོད་ཆེས་ན་ལན་གཅིག་མངལ་དུ་འཇུག་པ་ཡང་སུས་
རུས་སྟུམ་དུ་བསམ་སོ། །

ཆ་བའི་སྐྱུག་བསྐྱལ་ཡང་དཔག་ཏུ་མེད་དེ། མདོར་ན་བརྟུ་ཐམ་
པའོ། །དེ་ཡང་གཟུགས་ཡོངས་སུ་འགྱུར་བ་དང་། སྐྱ་ཡོངས་སུ་
འགྱུར་བ་དང་། པགས་པ་ཡོངས་སུ་འགྱུར་བ་དང་། ཁ་དོག་
ཡོངས་སུ་འགྱུར་བ་དང་། མཐུ་སྟོབས་ཡོངས་སུ་འགྱུར་བ་དང་།
གཟི་བརྩིད་ཡོངས་སུ་འགྱུར་བ་དང་། བསོད་ནམས་ཡོངས་སུ་
འགྱུར་བ་དང་། ནད་མེད་པ་ཡོངས་སུ་འགྱུར་བ་དང་། སེམས་
ཡོངས་སུ་འགྱུར་བ་དང་། གནས་སྐབས་འདས་ཤིང་ཆེའི་མཇུག་
བརྟུལ་བའོ། །

དེ་ལ་གཟུགས་ཡོངས་སུ་འགྱུར་བ་ནི། སྤར་གྱི་གཟུགས་དྲང་ཉིང་
བརྟན་ལ་མཁྱང་བ་དེ་འགྱུར་ནས། སྤར་པོ་ཁྱོག་པོ་འཁར་བས་
བརྟན་དགོས་པར་འགྲོ་བའོ། །སྐྱ་ཡོངས་སུ་འགྱུར་བ་ནི། སྤར་གྱི་
སྐྱ་ནག་སིང་ངེ་བ་བྱང་བའི་མདོག་ལྟ་བུ་དེ་འགྱུར་ནས། སྐྱ་
དཀར་བ་དང་། སྤྱི་ཐེར་ལ་སོགས་པར་འགྲོ་བའོ། །པགས་པ་
ཡོངས་སུ་འགྱུར་བ་ནི། སྤར་གྱི་པགས་པ་སྤབ་ལ་འཇམ་པ།
ཡུལ་བྱར་རྒྱ་སིའི་སྤར་ས་སམ། རྒྱའི་ནང་དར་ལྟ་བུ་དེ་འགྱུར་
ནས། མཐུག་ལ་གོབ་པ། འཇུར་མཐུག་དང་། གཉེར་མའི་སྤང་པོ།

ཟངས་གདུབ་སྒྲ་མ་བཞིན་དུ་འགྱུར་བའོ། །ཁ་དོག་ཡོངས་སུ་
འགྱུར་བ་ནི། སྤར་གྱི་ཁ་དོག་བཀྲག་མདངས་དང་ལྗན་པ། མེ་
དོག་པར་ཁ་བྱེ་མ་ཐག་པ་ལྟ་བུ་དེ་འགྱུར་ནས། སྒྲ་ཁོག་སྒྲ་ཁོག་
པོ་མེ་དོག་རྩིང་པ་བཞིན་དུ་འགྲོ་བའོ། །མཐུ་སྟོབས་ཡོངས་སུ་
འགྱུར་བ་ནི། སྤར་གྱི་རྒྱས་པ་དང་སྒྲོ་སེམས་འགྱུར་ནས་འགྲོ་བ་
སྟེ། ལུས་ཀྱི་ཤེད་ཆད་པས་དཀའ་ལས་གང་ཡང་མི་རྒྱས། སེམས་
ཀྱི་སྟོབས་ཉམས་པས་བྱ་བ་གང་ལ་ཡང་སྒྲོ་བ་རྒྱུ་དང་། དབང་པོ་
རྣམས་ཀྱི་རྒྱས་པ་ཟད་པས་ཡུལ་མི་འཛིན་པའམ། གཞན་དུ་
འཛིན་པར་འགྲོ་བའོ། །གཟེ་བེད་ཡོངས་སུ་འགྱུར་བ་ནི། སྤར་
གཞན་གྱིས་བསྟོད་ཅིང་བཀྱར་བ་དེ་འགྱུར་ནས། རང་བས་ངན་
པས་ཀྱང་བརྟམས་ཆོས་བྱེད། དོན་མེད་ཀྱི་མིའི་སྟིང་དུ་ཡང་མི་སྦྱག་
།བྱིས་པས་བསྐྱེད་མོར་ཆེ། བུ་ཆའི་རྒྱང་འདྲེན་དུ་ཆེ་བར་
འགྲོ་འོ། །བསོད་ནམས་ཡོངས་སུ་འགྱུར་བ་ནི། སྤར་གྱི་ཡོངས་
སྟོད་དང་བྱ་ཐང་ཐམས་ཅད་བྲི་ནས། ལུས་ཀྱིས་དྲོན་པོ་མི་སྟོང་།
ལས་ཞིམ་པོ་མི་སྟོང་། ཁུད་པར་དུ་གང་མེད་པ་དེ་བྱ་སྟིང་འདྲོད་
དེ། ཆོལ་མཁན་དང་། སྟེར་མཁན་ཡང་ཤིན་དུ་དཀའོ། །ནད་མེད་

པ་ཡོངས་སུ་འགྱུར་བ་ནི། ནད་ཆེ་ཤོས་ཀྱིས་ནད་ཀྱིས་ཐེབས་
པས། ནད་གཞན་ཐམས་ཅད་ཀྱང་དེས་དྲངས་ནས་སྟུག་བསྐྱེད་
བའོ། །མེས་པོ་ཡོངས་སུ་འགྱུར་བ་ནི། སྤྱི་པ་དང་། དྲུག་པ་ཀྱན་
དེ་མ་ཐག་ཏུ་བརྗེད་ཅིང་། བཅོས་པ་དང་འབྱུང་བར་འགྱུར་
བའོ། །གནས་སྐབས་འདས་ཤིང་ཆེའི་མཇུག་བརྒྱལ་བ་ནི།
དབུགས་ཀྱང་བརྗེད་ཤིང་སྤྱི་དར་དར་པོ་འབྱུང་། འདྲ་བྱེད་
ཐམས་ཅད་རྗེས་པས་འཆི་བ་ལ་ཉེ་བའོ། །དེ་ལྟར་ཡང་འཕགས་
པ་རྒྱ་ཆེ་རྒྱུ་པ་ལས། ཀྱིས་པས་གཟུགས་སྟུག་གཟུགས་ནི་མི་
སྟུག་བྱེད། །ཀྱིས་པས་གཟི་བརྗེད་འཕྲོག་ཅིང་མཐུ་སྟོབས་ཉམས།
།ཀྱིས་པས་བདེ་བ་འཕྲོག་ཅིང་སྟུག་བསྐྱེད་བསྐྱེད། །ཀྱིས་པས་
འཆི་བྱེད་ཀྱིས་པས་མདངས་ཀྱང་འཕྲོག་། ཅེས་གསུངས་སོ། །
ན་བའི་སྟུག་བསྐྱེད་ཡང་དཔག་ཏུ་མེད་དེ། མདོར་ན་བདུན་ཡོད་
དོ། །དེ་ཡང་བྱུག་དྲག་པོས་བཏབ་པའི་སྟུག་བསྐྱེད་དང་། དཔྱད་
རྩལ་མོ་བྱེད་པའི་སྟུག་བསྐྱེད་དང་། སྤྱི་ཆ་བ་བསྟེན་པའི་སྟུག་
བསྐྱེད་དང་། བཟུང་བཏུང་སྟེང་ལ་འདོད་པ་འགོག་པའི་སྟུག་
བསྐྱེད་དང་། སྤྱི་པའི་ངོ་བསྟུང་བའི་སྟུག་བསྐྱེད་དང་། ཡོ་བྱེད་

ཟད་པའི་སྐྱུག་བསྐྱལ་དང་། ཤི་དོགས་པའི་སྐྱུག་བསྐྱལ་རྣམས་
ཡོད་དོ། །དེ་ལྟར་ཡང་འཕགས་པ་རྒྱ་ཆེ་རྒྱ་པ་ལས། ནད་བརྒྱ་
མང་དང་ནད་ཐིབས་སྐྱུག་བསྐྱལ་གྱིས། །འགྲོ་བ་གཙུག་ཏེ་མི་ཡི་
ཡི་དྲགས་བཞིན། །ཞེས་གསུངས་སོ། །

འཆི་བའི་སྐྱུག་བསྐྱལ་ཡང་དཔག་དུ་མེད་དེ། རྒྱལ་པོ་ལ་གདམས་
པའི་མདོ་ལས། རྒྱལ་པོ་ཆེན་པོ། དེ་བཞིན་དུ་འཆི་བདག་གི་
གསལ་ཤིང་གིས་བྱུག་སྟེ། རྒྱགས་པ་དང་ནི་བྲལ། རྒྱབས་ནི་མེད།
མགོན་ནི་མེད། དཔུང་གཉེན་ནི་མེད། ནད་ཀྱིས་ནི་གདུངས། ཁ་
ནི་སྒྲིམ། བཞིན་ནི་འཇུར། ཀླང་ལག་ནི་གཡོབ། ལས་ནི་མི་རུས།
ཁ་རྒྱ་དང་། རྒྱབས་དང་། གཙུག་དང་། དེ་སྐྱུགས་ཀྱིས་ནི་ལུས་
ལ་གོས། རྒྱ་དང་དང་པོ་ནི་འདོན། རྒྱན་པས་ནི་བོར། མལ་གྱི་ཐ་
མ་ནི་ཉལ། འཁོར་བའི་རྒྱན་དུ་ནི་རུབ། གཤེན་རྩེའི་མིས་ནི་
འཇིགས་སྐྱུག །དབུགས་རྒྱ་བ་ནི་ཆད། ཁ་དང་རྒྱ་ནི་གདངས། །
འཇིག་རྟེན་འདི་ནི་འདོར། འཇིག་རྟེན་ཕ་རོལ་དུ་ནི་འགྲོ། རྒྱས་
ཆེན་པོ་ནི་འདེགས། ལུན་པ་ཆེན་པོར་ནི་ལྷགས། གཡང་ས་ཆེན་
པོར་ནི་ལྷུང་། རྒྱ་མཚོ་ཆེན་པོས་ནི་འཁྱེར། ལས་ཀྱི་རྒྱུང་གིས་ནི་

བདས། ས་ཚུགས་པ་མེད་པའི་ཕྱོགས་སུ་ནི་འགོ། རྟོར་བཞོ་
བཤའ་བྱར་ནི་མེད། གྱི་དུང་མ། གྱི་དུང་ཡ། གྱི་དུང་བུ་ཞེས་ནི་
ཟེར་ཏེ་དེའི་ཆེ་རྒྱལ་པོ་ཆེན་པོ་ཆོས་མ་གཏོགས་པ་སྐྱབས་དང་།
མགོན་དང་། དཔུང་གཉེན་ནི་གཞན་མེད་དོ། །ཞེས་གསུངས་
སོ། །

སྐྱུག་པ་དང་བྲལ་བའི་སྐྱུག་བསྐྱལ་ནི། ས་མ་བུ་ཆ་ལ་སོགས་པ་
ཡིད་ལ་གཅགས་པ་ཞི་བའི་ཆོ། བྱ་ངན་དང་། གདུང་བ་དང་། སྒྲེ་
སྐྱགས་དང་། དུ་འབོད་ལ་སོགས་པའི་སྐྱུག་བསྐྱལ་དཔག་དུ་མེད་
པ་ཡོད་དོ། །མི་སྐྱུག་པ་དང་འཕྲད་པའི་སྐྱུག་བསྐྱལ་ནི། དག་
སྤང་བས་ཉེན་པའི་ཆོ། འཐབ་རྩེད་ཀྱི་སྐྱུག་བསྐྱལ་ཡོད་དོ། །
འཐབ་རྩེད་དང་། དེག་འཆོག་ལ་སོགས་པའི་སྐྱུག་བསྐྱལ་མང་པོ་
ཡོད་དོ། །སྐྱུག་བསྐྱལ་ཕྱི་མ་གཉིས་ནི་གོ་སྒྲུའོ། །

ལྷ་མིན་ལ་ལྷའི་སྐྱུག་བསྐྱལ་དང་ཆ་མཚུངས་པའི་སྤྲེང་དུང་རྒྱལ་
དང་ཕྱག་དོག་དང་། འཐབ་རྩེད་ཀྱི་སྐྱུག་བསྐྱལ་ཡོད་དོ། །དེ་
ལྷར་ཡང་། ལྷ་མིན་དག་ནི་རང་བཞིན་གྱིས་ལྷ་ཡི། །དཔལ་ལ་
སྤང་བྱིར་ཡིད་ཀྱི་སྐྱུག་བསྐྱལ་ཆོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །

འདོད་ཁམས་ཀྱི་ལྷ་ལ་ཡང་། ལྷ་མིན་དང་འཐབ་པའི་སྐྱག་
བསྐལ་དང་། འདོད་པས་མ་ངོམས་པའི་སྐྱག་བསྐལ་དང་།
དཔའ་བཀོང་བའི་སྐྱག་བསྐལ་དང་། བཅད་པ་དང་། དྲལ་བ་
དང་། གསོད་པ་དང་། སྐྱགས་པ་དང་། འཆི་འཕོ་བ་དང་། ལྷ་
བའི་སྐྱག་བསྐལ་སྤྱིང་བར་འགྱུར་ཏེ། ཇི་སྐད་དུ། ལྷའི་བྱ་འཆི་བ་
ན་ལྷས་རྣམ་པ་ལྷ་འབྱུང་བར་འགྱུར་ཏེ། གོས་དྲི་མ་ཅན་དུ་
འགྱུར། མེ་ཏོག་གི་སྤེང་བ་རྩིང་པར་འགྱུར། མཆན་ཁུང་གཉིས་
ནས་རྒྱལ་འབྱུང་བར་འགྱུར། ལྷས་ལ་དྲིང་བ་འབྱུང་བར་འགྱུར།
རང་གི་སྟན་ལ་མི་དགའ་བར་འགྱུར། ཞེས་གསུངས་སོ། །
གཟུགས་ཁམས་དང་གཟུགས་མེད་ཀྱི་ཁམས་ན་ནི། སྐྱག་བསྐལ་
དེ་དག་མེད་དེ། འོན་ཀྱང་འཆི་འཕོ་བ་དང་། གནས་ལ་རང་
དབང་མེད་པའི་ཕྱིར། གནས་ངན་ལེན་གྱི་སྐྱག་བསྐལ་ཡོད་དོ། །
དེ་ལྷ་བྱའི་བདེ་འགྲོ་དང་མཐོ་རིས་དེ་དག་ཀྱང་ལས་ཟད་པ་དང་
ངན་སོང་དུ་ལྷུང་བ་ཡིན་ནོ། །
དེས་ན་འཁོར་བའི་གནས་འདི་ནི་སྐྱག་བསྐལ་ཆེན་པོའི་རང་
བཞིན་མེ་འབར་བའི་ཁང་པ་ལྷ་བྱ་ཡིན་ཏེ། མངལ་འཇུག་གི་མདོ་

ལས་ཀྱང་། གྱེ་མ་གྱི་དུད། སྤྱིད་པ་འཁོར་བའི་རྒྱ་མཚོ་འདི་ནི་
འབར་བ། རབ་དུ་འབར་བ། མཚོག་དུ་འབར་བ། ཤིན་དུ་བ་
མཚོག་དུ་འབར་བ་ཡིན་པས། སེམས་ཅན་འགའ་ཅམ་ཡང་དེས་
མ་བཙོས་པ་མེད་དོ། །རབ་དུ་འབར་བར་བྱེད་པའི་མེ་གང་ཞེ་ན།
འདི་ལྟ་སྟེ། འདོད་ཆགས་དང་། ཞེ་སྤང་དང་། གཏི་མུག་གི་མེ་
དང་། སྦྱེ་བ་དང་། ཁྲ་བ་དང་། འཆི་བའི་མེ་དང་། ལྷ་ངན་དང་།
སྦྱེ་སྤྲུགས་འདོན་པ་དང་། ཡིད་མི་བདེ་བ་དང་། འཁྱུག་པའི་མེ་
དག་གིས་རྟག་དུ་བསྐྱེད་ཅིང་འབར་བར་བྱེད་པས། འགའ་ཅམ་
ཡང་དེ་ལས་ཐར་བ་མེད་དོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །དེ་ལྟར་འཁོར་
བའི་ཉེས་དམིགས་དེ་དག་ཤེས་པས། སྤྱིད་པའི་བདེ་བ་ལས་སྦྱོ་
སྦྱོག་པ་ཡིན་ནོ། །དེ་ལྟར་ཡང་ཡབ་སྐུམ་མཇུག་བའི་མདོ་ལས།
འཁོར་བའི་ཉེས་དམིགས་མཐོང་བ་ན། །སྦྱོ་བའི་སེམས་ནི་རབ་དུ་
སྦྱེ། །ཁམས་གསུམ་བཙོན་རར་འཇིགས་པས་ན། །བཙོན་པའི་
སེམས་ཀྱིས་སྦྱོང་བར་བྱེད། །ཅེས་གསུངས་སོ། །སྦྱོ་བ་དཔོན་གྱི་
སྦྱོ་བ་ཀྱིས་ཀྱང་དོན་དེ་ལྟར་གསུངས་ཏེ། ཇི་སྐད་དུ། འཁོར་བ་དེ་
འདྲ་ལགས་པས་ལྟ་མི་དང་། །དཔྱུལ་བ་ཡི་དྲགས་དུད་འགྲོ་

རྣམས་དག་དུ། །སྐྱེ་བ་བཟང་པོ་མ་ལགས་སྐྱེ་བ་ནི། །གནོད་པ་དུ་
མའི་སྒོ་ད་གྱུར་ལགས་མཁྱེན་མཛོད། །ཅེས་གསུངས་སོ། །
དམ་ཚཱ་ཡིད་བཞིན་གྱི་ནོར་བུ་ཐར་པ་རིན་པོ་ཆའི་རྒྱན་ལས།
འཁོར་བའི་སྐྱག་བསྐྱལ་བསྐྱན་པའི་ལེའུ་སྟེ་ལྷ་པའོ། །
༥༥། །
༥༦། །
༥༧། །
༥༨། །
༥༩། །
༦༠། །
༦༡། །
༦༢། །
༦༣། །
༦༤། །
༦༥། །
༦༦། །
༦༧། །
༦༨། །
༦༩། །
༧༠། །
༧༡། །
༧༢། །
༧༣། །
༧༤། །
༧༥། །
༧༦། །
༧༧། །
༧༨། །
༧༩། །
༨༠། །
༨༡། །
༨༢། །
༨༣། །
༨༤། །
༨༥། །
༨༦། །
༨༧། །
༨༨། །
༨༩། །
༩༠། །
༩༡། །
༩༢། །
༩༣། །
༩༤། །
༩༥། །
༩༦། །
༩༧། །
༩༨། །
༩༩། །
༡༠༠། །

པའི་ལས་ཏེ། ཞེས་གསུངས་སོ། །མངོན་པ་མཛོད་ལས་ཀྱང་།
ལས་ནི་སེམས་པ་དང་དེས་བྱས། ཞེས་གསུངས་སོ། །རྩ་ཤེས་
ལས་ཀྱང་། དྲང་སྟོང་མཆོག་གིས་ལས་རྣམས་ནི། སེམས་པ་དང་
ནི་བསམ་པར་གསུངས། ཞེས་གསུངས། དེ་གཉིས་རང་ཇི་ལྟ་བུ་
ཡིན་ཞེ་ན། སེམས་པའི་ལས་ནི་ཡིད་ཀྱི་ལས་ཡིན་ནོ། སེམས་
པས་བསྐྱེད་པ་གང་ཡིན་པ་དེ་ནི་བསམ་པའི་ལས་ཡིན་ཏེ། ལུས་
དང་ངག་གི་ལས་སུ་རིག་པར་བྱའོ། །དེ་ལྟར་ཡང་མངོན་པ་
མཛོད་ལས། སེམས་པ་ཡིད་ཀྱི་ལས་ཡིན་ཏེ། འདས་བསྐྱེད་ལུས་
དང་ངག་གིས་ལས། ཞེས་གསུངས་སོ། །དེ་ལྟ་བུའི་ལས་དང་།
དེས་བསྐྱེད་པའི་འབྲས་བུ་འཆད་པ་ལ། རྩོམ་ནི།
དབྱེ་བ་དང་ནི་མཚན་ཉིད་དང་། །
བདག་གིར་བྱ་དང་བགོ་སྐལ་སྟོན། །
རྒྱུ་ལས་ཆེར་སྒྲིན་རྒྱུ་མི་བ། །
རྒྱལ་པོ་དེས་ནི་ལས་འབྲས་བཅུས། ཞེས་པའོ། །

དེ་ལ་དང་པོ་ལས་འབྲས་ཀྱི་དབྱེ་བ་ནི་གསུམ་དུ་ཤེས་པར་བྱ་སྟེ།
བསོད་ནམས་མ་ཡིན་པའི་ལས་རྒྱ་འབྲས་དང་། བསོད་ནམས་ཀྱི་
ལས་རྒྱ་འབྲས་དང་། མི་གཡོ་བའི་ལས་རྒྱ་འབྲས་སོ། །
གཉིས་པ་དབྱེ་བ་སོ་སོའི་མཚན་ཉིད་འཆད་པ་ལ། དང་པོ་བསོད་
ནམས་མ་ཡིན་པའི་ལས་རྒྱ་འབྲས་ནི། སྤྱིར་མང་ན་ཡང་ལས་ཀྱི་
ལམ་གྱིས་བསྐྱུས་པ་ནི་མི་དགེ་བ་བརུ་སྟེ། ལུས་ཀྱི་སྒོ་ནས་སྟོག་
གཙོད་པ་ལ་སོགས་པ་གསུམ། ངག་གི་སྒོ་ནས་རྩྱན་ལ་སོགས་པ་
བཞི་དང་། ཡིད་ཀྱི་སྒོ་ནས་བརྒྱབ་སེམས་ལ་སོགས་པ་གསུམ་
སོ། །

དེ་ལྟར་རེ་རེ་ལ་ཡང་དོན་གསུམ་གསུམ་སྟེ། དབྱེ་བ་དང་། འབྲས་
བྱ་དང་། ཁུད་པར་རོ། །དེ་ལ་དང་པོ་སྟོག་གཙོད་པ་ལ་དབྱེ་ན་
གསུམ་སྟེ། འདོད་ཆགས་ཀྱི་སྒོ་ནས་སྟོག་གཙོད་པ་དང་། ཞེ་སྤང་
གི་སྒོ་ནས་སྟོག་གཙོད་པ་དང་། གཏི་མུག་གི་སྒོ་ནས་སྟོག་གཙོད་
པ་རོ། །དེ་ལ་དང་པོ་ནི། ཉ་དང་། པགས་པ་ལ་སོགས་པའི་ཕྱིར་
རམ། ཕྱི་མའི་ཕྱིར་རམ། རྟོག་གི་ཕྱིར་རམ། བདག་གམ།
འཇའ་བོ་ཡོངས་སུ་བསྐྱུང་བའི་ཕྱིར་སྟོག་གཙོད་པ་རོ། །གཉིས་པ་

ནི། འཁོན་ཉུགས་པ་དང་། འགྲན་ཟླར་གྱུར་པ་ལྟ་བུ་ལ་ཞེ་སྒང་
སྐྱེས་ནས་སློག་གཙོད་པའོ། །གསུམ་པ་ནི། མཆོད་སྐྱོན་ལ་སོགས་
པའོ། །དེའི་འབྲས་བུ་ལ་ཡང་གསུམ་སྟེ། རྣམ་པར་སྦྱིན་པའི་
འབྲས་བུ་དང་། རྒྱ་མཐུན་པའི་འབྲས་བུ་དང་། དབང་གི་འབྲས་
བུའོ། །དེ་ལ་རྣམ་པར་སྦྱིན་པའི་འབྲས་བུ་ནི། སེམས་ཅན་དཔྱལ་
བར་སྐྱེ་བར་འགྱུར་རོ། །རྒྱ་མཐུན་པའི་འབྲས་བུ་ནི་གལ་ཏེ་མིར་
སྐྱེས་ན་ཡང་ཆེ་བྱང་ཞིང་ནད་མང་བར་འགྱུར་རོ། །དབང་གི་
འབྲས་བུ་ནི། ཡུལ་བཀྲ་མི་ཤིས་ཤིང་གཟི་བརྩིད་རྒྱུ་བའི་སར་སྐྱེ་
བར་འགྱུར་རོ། །ཁྱད་པར་ནི། སློག་གཙོད་པའི་ནང་ནས་སྔ་ཡང་
ཡིན་ལ། དག་བཙུམ་པ་ཡང་ཡིན་པ་དེའི་སློག་གཙོད་པ་སྟེ་གཞེ་
བའོ། །

མ་བྱིན་པར་ལེན་པ་ལ་དབྱེ་ན་གསུམ་སྟེ། མཐུས་མ་བྱིན་པར་
ལེན་པ་དང་། འཇབ་བུས་མ་བྱིན་པར་ལེན་པ་དང་། གཡོ་སྐྱུས་
མ་བྱིན་པར་ལེན་པའོ། །དེ་ལ་དང་པོ་ནི། བསྟན་མེད་པར་བཙུན་
འཕྲོག་བྱེད་པའོ། །གཉིས་པ་ནི། ཁང་པ་འབྲིགས་པ་ལ་སོགས་
པས་མ་ཆོར་བར་བརྟུ་བའོ། །གསུམ་པ་ནི། བྲེ་སྤང་ལ་སོགས་པ་

ལ་ཟོལ་ཟོག་བྱེད་པ་འོ། །དེའི་འབྲས་བུ་ལ་གསུམ་ལས། རྣམ་
པར་སྒྲིན་པའི་འབྲས་བུ་ནི། ཡི་དྲགས་སུ་སྒྲེ་བར་འགྱུར་རོ། །རྒྱ་
མཐུན་པའི་འབྲས་བུ་ནི། གལ་ཏེ་མིར་སྒྲེས་ན་ཡང་འོངས་སྟོན་
ཀྱིས་ཕོངས་པར་འགྱུར་རོ། །དབང་གི་འབྲས་བུ་ནི། ཡུལ་སང་
མེར་མང་བའི་སར་སྒྲེ་བར་འགྱུར་རོ། །ཁྱད་པར་ནི། མ་བྱིན་པར་
ལེན་པའི་ནང་ནས་སྒྲུ་མ་དང་དཀོན་མཆོག་གི་ནོར་ལ་མ་བྱིན་
པར་ལེན་པ་སྤྲིག་པ་ཆེ་བའོ། །

འདྲོད་པས་འོག་པར་གཡེམ་པ་ལ་དབྱེ་ན་གསུམ་སྟེ། རིགས་
ཀྱིས་བསྐྱུང་བ་དང་། བདག་པོས་བསྐྱུང་བ་དང་། ཆོས་ཀྱིས་
བསྐྱུང་བའོ། །དེ་ལ་དང་པོ་ནི། མ་དང་སྤྱིང་མོ་ལ་སོགས་པ་ལ་
འོག་པར་སྐྱུད་པ་འོ། །གཉིས་པ་ནི། ཁྱོའམ་རྒྱལ་པོ་ལ་སོགས་
པས་བདག་ཏུ་བྱས་པའི་བྱད་མེད་ལ་འོག་པར་སྐྱུད་པ་འོ། །
གསུམ་པ་ལ་ལྟ་སྟེ། རང་གི་རྒྱུང་མ་ཡིན་ཡང་། ཡན་ལག་མ་ཡིན་
པ་དང་། ཡུལ་མ་ཡིན་པ་དང་། ཏུས་མ་ཡིན་པ་དང་། ཆོད་མ་
ཡིན་པ་དང་། རིགས་པ་མ་ཡིན་པར་སྐྱུད་པ་འོ། །དེ་ལ་དང་པོ་
ཡན་ལག་མ་ཡིན་པ་ནི། ཁ་དང་བཤང་ལམ་ཏུ་སྐྱུད་པ་འོ། །ཡུལ་

མ་ཡིན་པ་ནི། སྒྲ་མའི་ཉེ་འཁོར་རམ། གཙུག་ལག་ཁང་ངམ།
མཆོད་རྟེན་གྱི་རྩུང་ངམ། མང་པོ་འདུས་པའི་སར་སྐྱུང་པའོ། །
དུས་མ་ཡིན་པ་ནི། གསོ་སྦྱང་ལ་གནས་པའི་དུས་སམ། སྐྱུ་མ་
མའམ། རུ་ཞོ་འཐུང་བའམ། སྒྲང་བ་ཡོད་པའི་དུས་སུ་སྐྱུང་
པའོ། །ཆོད་མ་ཡིན་པ་ནི། གྲངས་ལྡེ་ལས་ལྷག་པར་སྐྱུང་པའོ། །
རིགས་པ་མ་ཡིན་པ་ནི། བརྟེན་ཅིང་སྦྱོང་པའོ། །ཡང་ན་ཕོ་འམ།
མ་ནིང་གི་ཁའམ་བཤང་ལམ་དུ་སྐྱུང་པའོ། །དེའི་འབྲས་བུ་ནི་
གསུམ་ལས། རྣམ་པར་སྦྱིན་པའི་འབྲས་བུ་ནི། ཡི་དྲགས་སུ་སྦྱེ་
བར་འགྱུར་རོ། །རྒྱ་མཐུན་པའི་འབྲས་བུ་ནི། གལ་ཏེ་མིར་སྦྱེས་ན་
ཡང་དག་སྤང་བ་ཅན་གྱི་རྒྱུང་མར་འགྱུར་རོ། །དབང་གི་འབྲས་
བུ་ནི། ཡུལ་ས་རྒྱལ་ཤས་ཆེ་སར་སྦྱེ་བར་འགྱུར་རོ། །བྱུང་པར་ནི།
འདོད་ལོག་གི་ནང་ནས་མ་ཡང་ཡིན་ལ། དག་བཅོམ་པ་ཡང་
ཡིན་པ་དེ་ལ་ལོག་པར་སྐྱུང་པ་སྟིག་ཆེའོ། །

རྟེན་དུ་སྦྱ་བ་ལ་དབྱེ་ན་གསུམ་སྟེ། སམ་པའི་རྟེན་དང་། རྟེན་ཆེན་
པོ་དང་། རྟེན་སྦྱ་མོའོ། །དེ་ལ་དང་པོ་ནི། མི་ཆོས་སྒྲ་མའི་རྟེན་སྦྱ་
བའོ། །གཉིས་པ་ནི། བདག་དང་གཞན་ལ་སུ་གཞོད་ཡོད་པའི་

རྩུག་སྤྱོད་བའོ། །གསུམ་པ་ནི། ཕན་གནོད་མེད་པའི་རྩུག་སྤྱོད་བའོ། །
དེའི་འབྲས་བུ་ལ་གསུམ་ལས། རྣམ་པར་སྒྲིན་པའི་འབྲས་བུ་ནི།
དུང་འགྲོར་སྤྱོད་བར་འགྱུར་རོ། །རྩུ་མཐུན་གྱི་འབྲས་བུ་ནི། གལ་ཏེ་
མིར་སྤྱོད་ན་ཡང་སྤྱོད་བ་འདེབས་པ་མང་བར་འགྱུར་རོ། །
དབང་གི་འབྲས་བུ་ནི། ཁ་དྲི་མི་ཞིམ་པར་སྤྱོད་བར་འགྱུར་རོ། །
ཁུང་པར་ནི། རྩུག་གི་ནང་ནས་དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་ལ་སྤྱོད་བ་
བཏང་། སྤྱོད་པ་ལ་ཡང་རྩུག་ཆེག་སྤྱོད་ན་ཉེས་པ་རྣམས་ཀྱི་ནང་
ནས་དེ་ཆེནོ། །

ཕྱ་མ་ལ་དབྱེན་གསུམ་སྟེ། བཙན་ཕྱ་དང་། གཞོགས་ཕྱ་དང་།
སྟོག་ཕྱོད། དེ་ལ་དང་པོ་ནི། མཛེར་བོ་གཉིས་ངོ་རང་དུ་ཕྱལ་
བའོ། །གཉིས་པ་ནི། གཞོགས་སྟོང་བྱས་ནས་མཛེར་བོ་དང་ཕྱལ་
བའོ། །གསུམ་པ་ནི། སྟོག་དུ་དབྱེན་བྱས་ཏེ་ཕྱལ་བའོ། །དེའི་
འབྲས་བུ་ལ་གསུམ་ལས། རྣམ་པར་སྒྲིན་པའི་འབྲས་བུ་ནི།
དམུལ་བར་སྤྱོད་བར་འགྱུར་རོ། །རྩུ་མཐུན་གྱི་འབྲས་བུ་ནི། གལ་
ཏེ་མིར་སྤྱོད་ན་ཡང་མཛེར་བོ་དང་འབྲལ་བར་འགྱུར་རོ། །དབང་
གི་འབྲས་བུ་ནི། དུལ་མཐོ་དམར་ཅན་གྱི་སར་སྤྱོད་བར་འགྱུར་

རོ། །ཁྱད་པར་ནི། སྤྲ་མའི་ནང་ནས་འཕགས་པའི་དགོ་འདུན་ལ་
མི་སྟན་པ་བརྗོད་པ་སྤྲིག་ཆེའོ། །

ཆོག་རྩལ་ལ་དབྱེན་གསུམ་སྟེ། རྩལ་རྩལ་པ་དང་། གཞོགས་ཏེ་
རྩལ་པ་དང་། བརྒྱད་དེ་རྩལ་པའོ། །དེ་ལ་དང་པོ་ནི། ས་རོལ་པོ་
ལ་དངོས་སུ་ངན་མཚང་སྣ་ཆོགས་སྣ་བའོ། །གཉིས་པ་ནི། ཡ་མ་
བརྒྱའམ། ཀྲལ་ཀ་དང་བསྐྱེས་ནས་ས་རོལ་པོ་ལ་ཆོག་ངན་སྣ་
ཆོགས་སྣ་བའོ། །གསུམ་པ་ནི། ཁོའི་མཇེའ་བོ་ལ་སོགས་པའི་དུང་
དུང་ངན་མཚང་སྣ་ཆོགས་སྣ་བའོ། །དེའི་འབྲས་བུ་ལ་གསུམ་ལས།
ནམ་པར་སྤྲིན་པའི་འབྲས་བུ་ནི། དཔྱལ་བར་སྐྱེ་བར་འགྱུར་རོ། །
རྩལ་མཐུན་གྱི་འབྲས་བུ་ནི། གལ་ཏེ་མིར་སྐྱེས་ན་ཡང་ཡིད་དུ་མི་
འོང་བའི་སྣ་སྣ་ཆོགས་ཐོས་པར་འགྱུར་རོ། །དབང་གི་འབྲས་བུ་
ནི། ཡུལ་ཆ་སློ་ཅན་དང་། ཡུལ་སྐམ་ས་ཅན་དང་། སྤྲིག་ཤས་
ཅན་གྱི་སར་སྐྱེ་བར་འགྱུར་རོ། །ཁྱད་པར་ནི། ཆོག་རྩལ་གྱི་ནང་
ནས་ས་མའམ། འཕགས་པ་ནམས་ལ་གཞོད་པའི་ཆོག་སྣ་བ་སྤྲིག་
ཆེའོ། །

ངག་ཀྱལ་བ་ལ་དབྱེན་གསུམ་སྟེ། ལོག་པའི་ངག་ཀྱལ་དང་།
འཇིག་རྟེན་པའི་ངག་ཀྱལ་དང་། བདེན་པའི་ངག་ཀྱལ་ལོ། །དེ་ལ་
དང་པོ་ནི། ལུ་སྟེགས་པའི་བསྐྱེས་བཞེད་དང་ཁ་ཏྲོན་ལ་སོགས་
པའོ། །གཉིས་པ་ནི། བྲེ་མོའི་གཏམ་ལ་སོགས་པའོ། །གསུམ་པ་
ནི། མ་གུས་པ་དང་སྟོད་མ་ཡིན་པ་ལ་ཆོས་བཤད་པའོ། །དེའི་
འབྲས་བུ་ལ་ཡང་གསུམ་ལས། རྣམ་པར་སྦྱིན་པའི་འབྲས་བུ་ནི་
དུད་འགྲོར་སྦྱེ་བར་འགྱུར་རོ། །རྒྱ་མཐུན་གྱི་འབྲས་བུ་ནི། གལ་ཏེ་
མིར་སྦྱེས་ན་ཡང་བདག་ཉིད་ཀྱི་ཆོག་མི་བཙུན་པར་འགྱུར་རོ། །
དབང་གི་འབྲས་བུ་ནི་དུས་དབྱར་དགུན་ལོག་པ་ཅན་དུ་སྦྱེ་བར་
འགྱུར་རོ། །ཁྱད་པར་ནི། ངག་ཀྱལ་གྱི་ནང་ནས་ཆོས་འདོད་པ་
རྣམས་གཡེང་བར་བྱེད་པ་སྟེག་ཆེ་བའོ། །

བརྒྱུ་མེས་ལ་དབྱེན་གསུམ་སྟེ། བདག་གི་ལ་བརྒྱུ་མེས་
པ་དང་། གཞན་གྱི་ལ་བརྒྱུ་མེས་པ་དང་། གཉིས་ཀ་མ་ཡིན་
པ་ལ་བརྒྱུ་མེས་པའོ། །དེ་ལ་དང་པོ་ནི། བདག་ཉིད་ཀྱི་ཆོ་
རིགས་དང་། གཟུགས་བྱད་དང་། ཡོན་ཏན་དང་། རྟོག་རྟེན་ལ་
ཞེན་ཅིང་ཆགས་པ་སྟེ། བདག་ལྟ་བུ་མེད་སྟུང་དུ་སོམས་པའོ། །

གཉིས་པ་ནི། ས་རོལ་པོའི་ཕུན་སུམ་ཆོགས་པ་ལ་ཆགས་པ་སྟེ།
འདི་བདག་གི་ཡིན་ན་ཅི་མ་རུང་སྟམ་དུ་སེམས་པ་འོ། །གསུམ་པ་
ནི། ས་འོག་གི་ནོར་ལ་སོགས་པ་བདག་དང་གཞན་གྱིས་དབང་
བྱུང་མེད་པ་ལ་ཆགས་པ་སྟེ། བདག་དབང་ན་ཅི་མ་རུང་སྟམ་དུ་
སེམས་པ་འོ། །དེའི་འབྲས་བུ་ལ་གསུམ་ལས། རྣམ་པར་སྒྲིན་པའི་
འབྲས་བུ་ནི། ཡི་དྲགས་སུ་སྒྲེ་བར་འགྱུར་རོ། །རྒྱ་མཐུན་གྱི་
འབྲས་བུ་ནི། གལ་ཏེ་མིར་སྒྲེས་ན་ཡང་འདོད་ཆགས་ཤས་ཆེ་བར་
འགྱུར་རོ། །དབང་གི་འབྲས་བུ་ནི། ཡུལ་འབྱུང་ན་པའི་སར་སྒྲེ་
བར་འགྱུར་རོ། །ཁྱད་པར་ནི། བརྒྱུ་སེམས་ཀྱི་ནང་ནས་ཡང་
དག་པར་སྦྲོང་བ་རྣམས་ཀྱི་རྟེན་པ་འཕྲོག་པར་འདོད་པའི་སེམས་
འདི་སྟོན་ཆེ་འོ། །

གཞོན་སེམས་ལ་དབྱེ་ན་གསུམ་སྟེ། ཞེ་སྤང་གི་ཆ་ལས་བྱུང་བའི་
གཞོན་སེམས་དང་། སྤྲུག་དོག་གི་ཆ་ལས་བྱུང་བའི་གཞོན་སེམས་
དང་། འཁོན་འཛིན་གྱི་ཆ་ལས་བྱུང་བའི་གཞོན་སེམས་སོ། །དེ་ལ་
དང་པོ་ནི། གཡུལ་ངོ་ལྟ་བུར་ས་རོལ་པོ་ལ་ཞེ་སྤང་སྒྲེས་ནས་
གསོད་པར་སེམས་པ་འོ། །གཉིས་པ་ནི། འགྲན་ལྷ་ལྟ་བུ་གོང་དུ་

ཤོར་གྱིས་དོགས་པའི་བསམ་པས་གསོད་པ་ལ་སོགས་པར་
སེམས་པའོ། །གསུམ་པ་ནི། སྤར་བདག་ལ་གཞོད་པ་བྱས་པ་ལྟ་
བུ་ལ་མདུད་པར་བབྱང་ནས་བསད་པ་ལ་སོགས་པར་སེམས་
པའོ། །དེའི་འབྲས་བུ་ལ་གསུམ་ལས། རྣམ་པར་སྦྱིན་པའི་འབྲས་
བུ་ནི། དཔྱལ་བར་སྦྱེ་བར་འགྱུར་རོ། །རྒྱ་མཐུན་གྱི་འབྲས་བུ་ནི།
གལ་ཏེ་མིར་སྦྱིས་ན་ཡང་ཉེ་སྤང་ཤས་ཆེ་བར་འགྱུར་རོ། །དབང་
གི་འབྲས་བུ་ནི། ཟས་ཁ་ཞིང་རྩལ་པའི་སར་སྦྱེ་བར་འགྱུར་རོ། །
ཁུད་པར་ནི། གཞོད་སེམས་ཀྱི་ནང་ནས་མཆོམས་མེད་པ་གཤོམ་
པར་བྱེད་པ་འདི་སྟོག་ཆེའོ། །

ལོག་པར་ལྟ་བུ་ལ་དབྱེན་གསུམ་སྟེ། ལས་འབྲས་ལ་ལོག་པར་ལྟ་
བ་དང་། བདེན་པ་ལ་ལོག་པར་ལྟ་བ་དང་། དཀོན་མཆོག་ལ་
ལོག་པར་ལྟ་བའོ། །དེ་ལ་དང་པོ་ནི། ལས་དགེ་སྟོན་དེ་འབྲས་བུ་
བདེ་སྟུག་གི་རྒྱར་མི་འདོད་པའོ། །གཉིས་པ་ནི། ལས་ཀྱི་བདེན་
པ་ཉམས་སུ་སྤངས་ཀྱང་འགོག་པའི་བདེན་པ་མི་ཐོབ་པར་འདོད་
པའོ། །གསུམ་པ་ནི། དཀོན་མཆོག་གསུམ་མི་བདེན་པར་ལྟ་ཞིང་
སྒྱུར་པ་འདེབས་པའོ། །དེའི་འབྲས་བུ་ལ་ཡང་གསུམ་ལས། རྣམ་

པར་སྒྲིན་པའི་འབྲས་བུ་ནི། དུད་འགྲོར་སྒྲེ་བར་འགྱུར་རོ། །རྒྱ་
མཐུན་གྱི་འབྲས་བུ་ནི། གལ་ཏེ་མིར་སྒྲེས་ན་ཡང་གཏི་མུག་གས་
ཆེ་བར་འགྱུར་རོ། །དབང་གི་འབྲས་བུ་ནི། འབྲས་བུ་ཡེ་མེད་
པའི་སར་སྒྲེ་བར་འགྱུར་རོ། །ཁྱད་པར་ནི། འོག་ལྟའི་ནང་ནས་ལྷ་
བས་གཟིངས་པ་འདི་སྤྲིག་ཆེ་རོ། །

དེ་ལ་རྣམ་སྒྲིན་གྱི་འབྲས་བུ་དེ་དག་ནི་སྦྱིར་བཞུན་པའི་དབང་དུ་
བྱས་པ་ཡིན་ནོ། །བྱེ་བྲག་དུ་དབྱེ་ན་གསུམ་སྟེ། ཉོན་མོངས་པའི་
སྒྲོ་ནས་རྣམ་པར་གཞག་པ་དང་། གྲངས་ཀྱི་སྒྲོ་ནས་རྣམ་པར་
གཞག་པ་དང་། ཡུལ་གྱི་སྒྲོ་ནས་རྣམ་པར་གཞག་པ་རོ། །

དེ་ལ་དང་པོ་ནི། ཞེ་སྤང་གི་སྒྲོ་ནས་མི་དགོ་བ་དེ་དག་སྦྱད་ན་
དམྱལ་བར་སྒྲེ་བར་འགྱུར་རོ། །འདྲོད་ཆགས་ཀྱི་སྒྲོ་ནས་སྦྱད་ན་
ཡི་དྲགས་སུ་སྒྲེ་བར་འགྱུར་རོ། །གཏི་མུག་གི་སྒྲོ་ནས་སྦྱད་ན་དུད་
འགྲོར་སྒྲེ་བར་འགྱུར་རོ། །དེ་ལྟར་ཡང་རིན་ཆེན་སྤེང་བ་ལས།
ཆགས་པས་ཡི་དྲགས་འགྲོ་བར་འགྱུར། །ཞེ་སྤང་གིས་ནི་དམྱལ་
བར་འཕེན། །སྒྲོངས་པས་ཕལ་ཆེར་དུད་འགྲོར་གྱུར། །ཞེས་
གསུངས་སོ། །གྲངས་ཀྱི་སྒྲོ་ནས་རྣམ་པར་གཞག་པ་ནི། མི་དགོ་

བ་དཔག་ཏུ་མེད་པ་སྤྱད་པས་དཔྱལ་བར་སྐྱེ་བར་འགྱུར་རོ། །
མང་པོ་སྤྱད་པས་ཡི་དྲགས་སུ་སྐྱེ་བར་འགྱུར་རོ། །འགའ་ཙམ་
སྤྱད་པས་དུད་འགོར་སྐྱེ་བར་འགྱུར་རོ། །ཡུལ་གྱི་སློན་ནས་རྣམ་
པར་གཞག་པ་ནི། ཡུལ་ཁྱད་པར་ཅན་ལ་བརྟེན་ནས་སྤྱད་ན་
དཔྱལ་བར་སྐྱེ་བར་འགྱུར་རོ། །ཡུལ་འབྲིང་པོ་ལ་བརྟེན་ནས་
སྤྱད་ན་ཡི་དྲགས་སུ་སྐྱེ་བར་འགྱུར་རོ། །ཡུལ་ཐ་མ་ལ་བརྟེན་ནས་
སྤྱད་ན་དུད་འགོར་སྐྱེ་བར་འགྱུར་རོ། །

དེ་དག་གིས་བསོད་ནམས་མ་ཡིན་པའི་ལས་རྒྱ་འབྲས་བསྟན་ཏེ།
རིན་ཆེན་ཕྱེང་བ་ལས། ཆགས་དང་ཞེ་སྤང་གཏོ་སྤྱག་དང་། །དེས་
བསྐྱེད་ལས་ནི་མི་དགེ་བ། །མི་དགེ་ལས་ནི་སྤྱག་བསྐྱེད་ཀྱིས། །དེ་
བཞིན་ངན་འགྲོ་ཐམས་ཅད་དོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །

བསོད་ནམས་ཀྱི་ལས་རྒྱ་འབྲས་ལ། ལས་ནི། མི་དགེ་བ་བརྒྱ་པོ་
དེ་སྤངས་པ་ནི་དགེ་བ་བརྒྱ་ཡིན་ལ། གཞན་ཡང་འཇུག་པའི་
ལས་དང་བསྟན་ན། གཞན་གྱི་སློག་འདོན་པ་དང་། སྦྱིན་པ་རྒྱ་
ཆེན་པོ་གཏོང་བ་དང་། ཚངས་པར་སྦྱོད་པ་ལ་གནས་པ་དང་།
བདེན་པ་དྲང་པོར་སྦྱོར་བ་དང་། གཞན་མི་མཇུག་པ་རྣམས་བཞུམ་

པ་དང་། ཞི་དེས་དང་། གསོང་པོར་སྤྲ་བ་དང་། རོན་དང་ལྷན་
པའི་ཆོག་སྤྲ་བ་དང་། ཆགས་པ་རྒྱུ་ཞིང་ཆོག་ཤེས་པར་བྱ་བ་
དང་། བྱམས་པ་ལ་སོགས་པ་བསྒྲམ་པ་དང་། ཡང་དག་པའི་
རོན་ལ་འཇུག་པའོ། །དེའི་འབྲས་བུ་ཡང་གསུམ་ལས། རྣམ་པར་
སྒྲིན་པའི་འབྲས་བུ་ནི། འདོད་པའི་ཁམས་ཀྱི་ལྷ་དང་མིའི་ནང་དུ་
སྐྱེ་བར་འགྱུར་རོ། །རྒྱ་མཐུན་གྱི་འབྲས་བུ་ནི། སྟོག་གཙོད་པ་
སྤངས་ཤིང་། གཞན་གྱི་སྟོག་འདོན་པས་ཆེ་རིང་བར་འགྱུར་རོ། །
ཞེས་པ་ལ་སོགས་པ་སྦྱར་རོ། །དབང་གི་འབྲས་བུ་ནི། སྟོག་
གཙོད་པ་སྤངས་པས་དངོས་པོ་རྣམས་བཟང་ཞིང་མཐུ་ཆེ་བའི་
སར་སྐྱེ་བར་འགྱུར་རོ། །ཞེས་པ་ལ་སོགས་པ་སྦྱར་རོ། །
དེ་དག་གིས་བསོད་ནམས་ཀྱི་ལས་རྒྱ་འབྲས་བསྟན་ཏེ། རིན་ཆེན་
ཕྱིང་བ་ལས། འདོད་ཆགས་ཞེ་སྤང་གཏི་མུག་མེད། །དེས་བསྐྱེད་
ལས་ནི་དག་བ་ཡིན། །དག་ལས་བདེ་འགྲོ་ཐམས་ཅད་དང་། །སྐྱེ་
བ་ཀྱུན་དུ་བདེ་བ་དག །ཅེས་གསུངས་སོ། །
མི་གཡོ་བའི་ལས་རྒྱ་འབྲས་ནི། རྒྱ་སྟོམས་འཇུག་གི་བསམ་གཏན་
བསྒྲམས་པས། འབྲས་བུ་སྐྱེ་བའི་བསམ་ཏན་ཐོབ་པ་སྟེ། དེ་ལ་

སྒྲོམས་འཇུག་གི་བསམ་གཏན་ནི་ཉེར་བསྒྲོགས་བརྒྱད་དང་།
བསམ་གཏན་གྱི་དངོས་གཞི་བརྒྱད་དང་། བསམ་གཏན་ཁྱད་
པར་ཅན་ནོ། །འབྲས་བུ་སྒྲེ་བའི་བསམ་གཏན་ནི། གཟུགས་
ཁམས་གནས་རིགས་བརྒྱ་བདུན་གྱི་ལྔ་དང་། གཟུགས་མེད་སྒྲེ་
མཆེད་མུ་བཞི་འུ་ལྔ་ལྟོ། །དེ་དག་གི་རྒྱ་འབྲས་ཐད་ཀར་སྦྱར་ན།
དགེ་བ་བརྒྱ་སྦྱད་པ་ནི་སྦྱར་རོ། །འཕྲུག་བྱེད་བསམ་གཏན་དང་
པོའི་ཉེར་བསྒྲོགས་མི་ལྷོགས་པ་མེད་པ་བར་ཆད་མེད་པའི་ལམ་
བསྒྲོམས་ནས། རྫོགས་བྱེད་བསམ་གཏན་དང་པོའི་དངོས་གཞི་
རྟོག་དཔྱེད་དང་། དགའ་བདེ་དང་བཅས་པའི་ཏིང་ངེ་འཛིན་
བསྒྲོམས་པས་ཆངས་རིས་ཀྱི་ལྔ་སྒྲེ་ལྟོ། །བསམ་གཏན་ཁྱད་པར་
ཅན་བསྒྲོམས་པས་ཆངས་པ་ཆེན་པོར་སྒྲེ་ལྟོ། །འཕྲུག་བྱེད་བསམ་
གཏན་གཉིས་པའི་ཉེར་བསྒྲོགས་བར་ཆད་མེད་པའི་ལམ་
བསྒྲོམས་ནས། རྫོགས་བྱེད་བསམ་གཏན་གཉིས་པའི་དངོས་གཞི་
རྟོག་དཔྱེད་ནི་སྤངས་ལ། དགའ་བདེ་དང་ལྷན་པའི་ཏིང་ངེ་འཛིན་
བསྒྲོམས་པས། འོད་རླུང་ལ་སོགས་པ་བསམ་གཏན་གཉིས་པའི་
ལྔ་སྒྲེ་ལྟོ། །དེ་བཞིན་དུ་འཕྲུག་བྱེད་ཉེར་བསྒྲོགས་རྣམས་འགྲེ་

བར་བྱའོ། །ཇོགས་བྱེད་བསམ་གཏན་གསུམ་པའི་དངོས་གཞི་
དགའ་བ་སྤངས་ལ་བདེ་བ་དང་ལྷན་པའི་ཏིང་ངེ་འཛིན་བསྒྲུབས་
པས་དགེ་ལྷུང་ལ་སོགས་པའི་བསམ་གཏན་གསུམ་པའི་ལྷར་
སྦྱེའོ། །ཇོགས་བྱེད་བསམ་གཏན་བཞི་པའི་དངོས་གཞི་རྟོག་
དཔྱེད་དང་དགའ་བ་དེ་སྤངས་པའི་ཏིང་ངེ་འཛིན་བསྒྲུབས་པས།
སྤྱིན་མེད་ལ་སོགས་པ་བསམ་གཏན་བཞི་པའི་ལྷར་སྦྱེའོ། །
བསམ་གཏན་བཞིས་དབེན་པ་ལས་སྦྱེས་པ་ནི་ནམ་མཁའ་མཐའ་
ཡས་སྦྱེ་མཆེད་དེ། དེ་བསྒྲུབས་པས་ནམ་མཁའ་མཐའ་ཡས་སྦྱེ་
མཆེད་ཀྱི་ལྷར་སྦྱེའོ། །དེ་ལས་དབེན་པ་ལས་སྦྱེས་པ་ནི་རྣམ་ཤེས་
མཐའ་ཡས་སྦྱེ་མཆེད་དེ། དེ་བསྒྲུབས་པས་རྣམ་ཤེས་མཐའ་ཡས་
སྦྱེ་མཆེད་ཀྱི་ལྷར་སྦྱེའོ། །དེ་ལས་དབེན་པ་ལས་སྦྱེས་པ་ནི་ཅི་
ཡང་མེད་པའི་སྦྱེ་མཆེད་དེ། དེ་བསྒྲུབས་པས་ཅི་ཡང་མེད་པའི་
སྦྱེ་མཆེད་ཀྱི་ལྷར་སྦྱེའོ། །དེ་ལས་དབེན་པ་ལས་སྦྱེས་པ་ནི་འདྲ་
ཤེས་མེད་འདྲ་ཤེས་མེད་མིན་སྦྱེ་མཆེད་དེ། དེ་བསྒྲུབས་པས་འདྲ་
ཤེས་མེད་འདྲ་ཤེས་མེད་མིན་སྦྱེ་མཆེད་ཀྱི་ལྷར་སྦྱེའོ། །དབེན་པ་
ལས་སྦྱེས་པ་ཞེས་བྱ་བ་ཡང་ལམ་གང་ཡིན་ན། ས་འོག་མ་ལ་

ཡིད་འབྱུང་བ་ཡིན་ཏེ། འདོད་ཆགས་དང་བྲལ་བར་འགོ་བའི་
ཕྱིར་རོ། །

ཅི་ནམ་མཁའ་མཐའ་ཡས་སྤྱི་མཆེད་ལ་སོགས་པ་དེ་དག་ཀྱང་
ནམ་མཁའ་ལ་སོགས་པ་ཉིད་ལ་དམིགས་པས་དེའི་ཕྱིར་དེ་སྐད་
དུ་བྱ་བའམ་ཞེ་ན་མ་ཡིན་ཏེ། དང་པོ་གསུམ་ནི་སྟོམས་པར་
འཇུག་པའི་ཆོ་ནམ་མཁའ་མཐའ་ཡས་སོ། །ཞེས་པ་ལ་སོགས་
པར་ཡིད་ལ་བྱེད་པས་དེ་སྐད་ཅེས་མིང་དུ་བཏགས་ཀྱི། ཕྱིས་
སྟོམས་པར་ཉུགས་བེན་ནས་དེ་ཉིད་ཡིད་ལ་བྱེད་པ་མ་ཡིན་ནོ། །
ཕྱི་མ་ནི་འདུ་ཤེས་དམན་པའི་སྟོ་ནས་མིང་དུ་བྱས་པ་སྟེ། འདུ་
ཤེས་གསལ་བ་ཡོད་པ་མ་ཡིན་མེད་པ་ཁོ་ན་ཡང་མ་ཡིན་ནོ། །
ལར་དངོས་གཞི་བརྒྱད་པོ་ཐམས་ཅད་དགེ་བའི་སེམས་རྩེ་
གཅིག་པ་ཡིན་ནོ། །

དེ་དག་གིས་མི་གཡོ་བའི་ལས་རྒྱ་འབྲས་བསྟན་ཏེ། རིན་ཆེན་
ཕྱིང་བ་ལས། བསམ་གཏན་ཚད་མེད་གཟུགས་མེད་ཀྱིས། །
ཚངས་སོགས་བདེ་བ་སྤྱིང་བར་བྱེད། །ཅེས་གསུངས་སོ། །དེ་

ལྟར་ན་འཁོར་བའི་དངོས་པོ་འདི་བསྐྱེད་མཁན་ཟག་བཅས་ཀྱིས་
ལས་གསུམ་པོ་དེ་ཡིན་ནོ། །

དོན་གསུམ་པ་ལས་བདག་གིར་བྱ་བ་ཞེས་བྱ་བ་ནི། ལས་རང་
གིས་བྱས་པའི་འབྲས་བུ་ལ་རང་སྟོང་པ་སྟེ། བྱེད་པ་པོ་ཟེན་པའི་
ཡུང་པོ་ཉིད་ལ་སྒྲིན་གྱི་གཞན་ལ་མ་ཡིན་པའོ། །དེ་ལྟར་ཡང་
མངོན་པ་ཀྱན་ལས་བདུས་པ་ལས། ལས་བདག་གིར་བྱ་བ་ཇི་ལྟ་
བྱ་ཞེ་ན། རང་གིས་བྱས་པའི་ལས་ཀྱི་རྣམ་པར་སྒྲིན་པ་སྟོང་བའི་
ཕྱིར་ཏེ། གཞན་དག་དང་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པ་དེ་ནི་བདག་གི་ཞེས་
བྱའོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །དེ་ལྟར་མ་ཡིན་ན་ལས་བྱས་པ་ཆུད་
ཟོས་པ་དང་། མ་བྱས་པ་དང་འཕྲད་པའི་ཉེས་པར་ཡང་འགྱུར་
རོ། །དེས་ན་མདོ་ལས་གྱང་། ལྟ་སྒྲིན་ཉིད་ཀྱིས་བྱས་པའི་ལས་ནི།
ས་དང་། རྩ་ལ་སོགས་པ་ལ་མི་སྒྲིན་གྱི། དེ་ཉིད་ཀྱིས་ཟེན་པའི་
ཡུང་པོ་དང་སྐྱེ་མཆེད་འབའ་ཞིག་ལ་སྒྲིན་པར་འགྱུར་ཏེ། གཞན་
སུ་ཞིག་ལ་སྒྲིན་པར་འགྱུར། ཞེས་གསུངས་སོ། །

དོན་བཞི་པ་ལས་ཀྱི་བགོ་སྐལ་ལ་སྟོང་པ་ཞེས་བྱ་བ་ནི། ལས་དག་
སྒྲིག་བྱས་པའི་འབྲས་བུ་བདེ་སྐྱབས་མི་འབྱུང་བར་སྟོང་བ་སྟེ།

དགོ་བའི་ལས་བསགས་པས་འབྲས་བུ་བདེ་བ་སྟོང་ཞིང་། མྱིག་
པའི་ལས་བསགས་པས་འབྲས་བུ་སྟུག་བསྐལ་སྟོང་བའོ། །དེ་
ལྟར་ཡང་མངོན་པ་ཀུན་ལས་བདུས་པ་ལས། ཇི་ལྟར་ན་ལས་ཀྱི་
བགོ་སྐལ་ལ་སྟོད་པ་ཡིན་ཞེ་ན། རང་གིས་བྱས་པའི་རྣམ་པར་
སྒྲིན་པ་སྟོང་བ་སྟེ། དགོ་བ་དང་མི་དགོ་བའི་ལས་སོ་སོའི་བགོ་
སྐལ་ལ་སྟོད་པའི་ཕྱིར་རོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །དྲན་པ་ཉིར་
གཞག་ཆུང་བ་ལས་ཀྱང་། དགོ་བ་ཡིས་ནི་བདེ་བ་ཐོབ། །མི་དགོ་
བ་ལས་སྟུག་བསྐལ་འབྱུང་། །དེ་ལྟར་དགོ་དང་མི་དགོ་བའི། །
ལས་དང་འབྲས་བུ་གསལ་བར་བསྟན། །ཞེས་གསུངས་སོ། །དེས་
པས་ཉུས་པའི་མདོ་ལས་ཀྱང་། ས་བོན་ཆ་བ་རྣམས་ལ་ནི། །
འབྲས་བུ་ཆ་བ་སྐྱེ་བར་འགྱུར། །ས་བོན་མངར་བ་རྣམས་ལ་ནི། །
འབྲས་བུ་མངར་བ་སྐྱེ་བར་འགྱུར། །དཔེ་ལྷ་བྱ་བ་འདི་ཡིས་ནི། །
མྱིག་པའི་རྣམ་སྒྲིན་ཆ་བ་དང་། །དཀར་པོའི་རྣམ་སྒྲིན་མངར་བ་
ཡང་། །མཁས་པ་ཡིས་ནི་ཤེས་པར་བྱ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །
དོན་ལྡན་པ་ལས་ཆུང་དུ་བྱས་པ་ལས་འབྲས་བུ་ཆེན་པོར་སྒྲིན་པ་
ནི། མྱིག་པའི་ལས་ཀྱི་དབང་དུ་བྱས་ན། སེམས་ཀྱི་སྐད་ཅིག་གི་

གངས་ཀྱི་བསྐལ་པར་དཔྱལ་བ་སྟོང་བར་གསུངས་པ་ཡང་ཡོད་
དོ། །བྱང་རྒྱལ་སེམས་དཔའི་སྟོང་པ་ལ་འཇུག་པ་ལས་ཀྱང་།
གང་ཞིག་དེ་འདྲི་རྒྱལ་སྐས་སྦྱིན་བདག་ལ། །གལ་ཏེ་ངན་
སེམས་བསྐྱེད་པར་བྱེད་པ་ནི། །ངན་སེམས་བསྐྱེད་པའི་གངས་
བཞིན་བསྐལ་པར་ནི། །དཔྱལ་བར་གནས་པར་འགྱུར་ཞེས་བྱ་བ་
པས་གསུངས། །ཞེས་གསུངས་སོ། །ངག་གི་ཉེས་པ་རེ་རེ་ཙམ་
གྱིས་སྦྱོང་བ་ལྟ་བུ་ལ་སོགས་པར་སྦྱག་བསྐྱལ་སྟོང་བར་འགྱུར་
བར་གསུངས་པ་ཡང་ཡོད་དོ། །ཚེས་ལས་ཀྱང་། སྒྲིག་པ་རྒྱུང་
དུ་བྱས་པས་ཀྱང་། །འཇིག་རྟེན་ཡ་རོལ་འཇིགས་ཆེན་དང་། །
ཡུང་ཁོལ་ཆེན་པོ་བྱེད་འགྱུར་ཏེ། །ཁོང་པར་སོང་བའི་དུག་བཞིན་
ནོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །དགེ་བའི་ལས་རྒྱུང་དུས་ཀྱང་འབྲས་བུ་
ཆེན་པོ་འབྱིན་ཏེ། ཚེས་ལས་ཀྱང་། བསོད་ནམས་རྒྱུང་དུ་བྱས་
པས་ཀྱང་། །འཇིག་རྟེན་ཡ་རོལ་བདེ་ཆེན་འདྲེན། །དོན་ཆེན་དག་
ཀྱང་བྱེད་འགྱུར་ཏེ། །འབྲུ་རྣམས་ཡུན་ཚོགས་སྦྱིན་པ་བཞིན། །
ཞེས་གསུངས་སོ། །

དོན་ཏུག་པ་ལས་ཆུད་མི་བ་བ་ཞེས་བྱ་བ་དེ་ནི། ལས་དེའི་གཉེན་
པོ་སྦྱེས་པ་མ་གཏོགས་པ། བསྐྱལ་པ་མཐའ་ཡས་པར་ཡང་
འབྲས་བུ་མ་སློན་པར་བརྟུག་པའམ། ཆུད་བ་བར་མི་འགྱུར་ཏེ།
བག་ལ་ཉལ་ཡུན་རིང་དུ་གནས་པ་དག་ཀྱང་ཅི་ཞིག་ལྟར་ལ་རྒྱུན་
དང་འཕྲད་ན་འབྲས་བུ་འབྱིན་པར་འགྱུར་རོ། །
དེ་ལྟར་འཁོར་བའི་སྤྱག་བསྐྱལ་ལ་འཇིགས་ཤིང་ལས་འབྲས་ལ་
ཡིད་ཆེས་ཅ་ན། ཇི་སྐད་དུ། སྤོང་པའི་བདེ་ལ་རྒྱབ་ཕྱོགས་ཤིང་། །
སྤིག་པའི་ལས་ལས་བསྒྲེག་བདག་ཉིད། །གང་ཞིག་རང་ཉི་ཅམ་
དོན་གཉེར། །སྦྱེས་བུ་དེ་ནི་འབྲིང་ཞེས་བྱ། །ཞེས་གསུངས་པ་
ལྟར་སྦྱེས་བུ་འབྲིང་གི་སྒོ་སྦྱེས་པ་ཡིན་ཏེ། །དཔེར་ན་རྒྱལ་པོ་གྲི་
གྲིའི་བུ་མོ་བདུན་ཉུ་བུའོ། །དེ་ལྟར་ཡང་མདོ་སྤེལ་སྤེལ་བ་
ལས། ལུས་ཅན་དག་གི་ལས་རྣམས་ནི། །བསྐྱལ་པ་བརྒྱར་ཡང་
ཆུད་མི་བ། །ཆོགས་ཤིང་དུས་ལ་བབས་པ་ན། །འབྲས་བུ་ཉིད་དུ་
སློན་པར་འགྱུར། །ཞེས་གསུངས་སོ། །དེ་ལ་ཉེར་གཞག་ཆུང་བ་
ལས་ཀྱང་། མེ་ནི་གང་བར་འགྱུར་ཡང་སྤོང་། །རྒྱུང་ནི་ཞགས་

པས་བེན་ཡང་སྲིད། །ཉི་ཟླ་ཐང་ལ་ལྷུང་ཡང་སྲིད། །ལས་ཀྱི་རྣམ་
སྲིན་བསྐྱུ་མི་སྲིད། །ཅེས་གསུངས་སོ། །

དམ་ཆོས་ཡིད་བཞིན་གྱི་ནོར་བུ་ཐར་པ་རིན་པོ་ཆེའི་རྒྱན་ལས།
ལས་འབྲས་ཡོངས་སུ་བསྟན་པའི་ལེའུ་སྟེ་དུག་པའོ། །

རྒྱུ་ཉི་ཞེ་བའི་བདེ་བ་ལ་ཆགས་པའི་གཉེན་པོར། བྱམས་པ་དང་
སྦྱིང་ཇེ་བསྐྱོམ་པ་བཤད་པར་བྱ་སྟེ། དེ་ལ་ཞི་བའི་བདེ་བ་ལ་
ཆགས་པ་ཞེས་བྱ་བ་ནི། བདག་ཉིད་འབའ་ཞིག་སྤྱང་ན་ལས་
འདས་པ་ཐོབ་པར་འདོད་ཅིང་། སེམས་ཅན་ལ་བརྟེན་བཤེད་
པས་གཞན་དོན་མི་བྱེད་པ་སྟེ། ཐེག་པ་དམན་པ་དག་ཡིན་ནོ། །
དེ་ལྟར་ཡང་། བདག་གི་དོན་སྤྱིར་གཞན་དོན་ནི། །མང་པོ་དག་
ཀྱང་བཏང་བྱ་སྟེ། །རང་དོན་ཆེད་ཆེར་ཤེས་ལྟར་ན། །རང་གི་དོན་
གྱི་མཆོག་ཏུ་འགྱུར། །ཞེས་གསུངས་སོ། །བྱམས་པ་དང་སྦྱིང་ཇེ་
རྒྱུད་ལ་སྦྱེས་ན་སེམས་ཅན་ལ་ཆགས་པས་རང་ག་ཅིག་ཕུ་གྲོལ་
བར་མི་ཕོད་དོ། །དེས་ན་བྱམས་པ་དང་སྦྱིང་ཇེ་བསྐྱོམ་པར་བྱ་སྟེ།
སྟོབ་དཔོན་འཇམ་དཔལ་གྲགས་པའི་ཞལ་ནས་ཀྱང་། ཐེག་པ་
ཆེན་པོ་བས་བྱམས་པ་དང་སྦྱིང་ཇེ་དང་སྐད་ཅིག་ཀྱང་འབྲལ་

བར་མི་བྱ་སྟེ། ཞེས་དང་། གཞན་གྱི་དོན་ནི་བྱམས་པ་དང་སྟོང་
རྗེས་རྗེས་སུ་བཟུང་གིས། ཞེ་སྤང་གིས་ནི་མ་ཡིན་ཏེ། ཞེས་
གསུངས་སོ། །དེ་ལ་དང་པོ་བྱམས་པ་ལ། སྟོམ་ནི།

དབྱེ་བ་དམིགས་ཡུལ་རྣམས་པ་དང་། །

སྟོམ་ཐབས་འབྱོངས་ཆད་ཡོན་ཏན་ཏེ། །

དེ་ལྟར་བྱག་པོ་འདི་དག་གིས། །

བྱམས་པ་ཆད་མེད་ཡོངས་སུ་བསྟུས། །ཞེས་པ་འོ། །

དེ་ལ་དང་པོ་དབྱེ་བ་ནི་གསུམ་སྟེ། སེམས་ཅན་ལ་དམིགས་པའི་

བྱམས་པ་དང་། ཆོས་ལ་དམིགས་པའི་བྱམས་པ་དང་། དམིགས་

པ་མེད་པའི་བྱམས་པ་འོ། །དེ་དག་གྲང་འཕགས་པ་སྟོ་གྲོས་མི་

ཟད་པའི་མདོ་ལས། སེམས་ཅན་ལ་དམིགས་པའི་བྱམས་པ་ནི།

སེམས་དང་པོ་བསྐྱེད་པའི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་རྣམས་ཀྱི་འོ། །

ཆོས་ལ་དམིགས་པའི་བྱམས་པ་ནི། སྟོད་པ་ལ་ཉུགས་པའི་བྱང་

ཆུབ་སེམས་དཔའ་རྣམས་ཀྱི་འོ། །དམིགས་པ་མེད་པའི་བྱམས་པ་

ནི། མི་སྐྱེ་བའི་ཆོས་ལ་བཟོད་པ་ཐོབ་པའི་བྱང་ཆུབ་སེམས་

དཔའ་རྣམས་ཀྱི་འོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །དེ་ལ་སྐབས་འདིར་

བྱམས་པ་དང་པོ་དེ་བཤད་ན། དེའི་དམིགས་པའི་ཡུལ་ནི་སེམས་
ཅན་ཐམས་ཅད་དོ། །

རྣམ་པ་ནི། བདེ་བ་དང་འཕྲད་པར་འདོད་པའི་སྒོའོ། །

དེ་སྒོམ་པའི་ཐབས་ནི། ཕ་བ་དྲིན་དྲན་པ་ལ་རག་ལས་པས།
སེམས་ཅན་གྱི་དྲིན་བསམ་མོ། །དེ་ལ་ཆེ་འདི་ལ་དྲིན་ཆེ་ཤོས་རང་
གི་མ་ཡིན་ཏེ། མའི་དྲིན་ཅི་ཅམ་ཡོད་ཅེ་ན། ལུས་བསྐྱེད་པའི་
དྲིན་དང་། དཀའ་བ་སྐྱེད་པའི་དྲིན་དང་། སློག་བྱིན་པའི་དྲིན་
དང་། འཇིག་རྟེན་བསྟན་པའི་དྲིན་དང་བཞི་ཡོད་དོ། །དེ་ལྟར་
ཡང་འཕགས་པ་བརྒྱད་སྟོང་པ་ལས། ཅིའི་སྤྱིར་ཞེ་ན། མ་འདིས་
བདག་ཅག་བསྐྱེད་པ། འདིས་ནི་དཀའ་བ་བྱེད་པ། བདག་ཅག་
གི་སློག་བྱིན་པ། འཇིག་རྟེན་ཀུན་སྟོན་པ་ཡིན་ནོ། །ཞེས་གསུངས་
སོ། །

དེ་ལ་ལུས་བསྐྱེད་པའི་དྲིན་ནི། བདག་ཉིད་ཀྱི་ལུས་འདི་དང་པོ་
ནས་བོངས་ཆད་ཇོགས་པ། ཤ་ལུས་རྒྱས་པ། ཁ་དོག་ལེགས་པ་
ཞིག་བྱུང་བར་མི་གདའ་སྟེ། མའི་ལྟོ་བར་མེར་མེར་རུར་རུར་གྱི་
རང་བཞིན་ལས་ཁམས་ཀྱིས་དྲངས་མ་རིམ་གྱིས་མའི་ཤ་ཁྲག་གི་

བཅུད་ཀྱིས་ནི་བསྐྱེད། ཟས་ཀྱི་དྲངས་མས་ནི་སྒྲེལ། རྩ་ཆ་དང་།
ན་ཆ་དང་། རྒྱལ་བསྐྱེད་ཐམས་ཅད་བཟོད་པར་བྱས་པ་ལས་
གྲུབ་པ་ཡིན། ཕྱིར་སྐྱེས་ནས་ཀྱང་། རྒྱུད་ཕྱད་བྱ་ཅམ་ནས་གསོ་
སྦྱོང་བྱས་ནས། ཆེ་གཡག་པོ་ཅམ་དུ་བསྐྱེད་པ་ཡིན་ནོ། །
དཀའ་བ་སྦྱུད་པའི་དྲིན་ནི། བདག་ཅག་དང་པོ་ནས་གོས་གྱོན།
རྒྱན་བཏགས། རྟོག་སྐལ་བཟུང་། རྒྱགས་ཕྱེ་ཁུར་ནས་འོངས་པར་
མི་གདའ། ཁ་གྲོད་བྱང་ཞིག་མ་ལགས་པ་ནོར་ཇུས་ཀྱི་དངོས་པོ་
ཅི་ཡང་མེད་པར་སྦྱོང་སང་ངེ་བྱས་ནས། འདྲིས་པ་མི་གཅིག་
ཀྱང་མེད་པར་ངོ་མི་ཤེས་ཀྱི་ཡུལ་དུ་འོངས་པའི་དུས་སུ། མས་
ལྟོགས་སུ་མ་བཅུག་པར་ཟས་བྱིན། སྒྲིམ་དུ་མ་བཅུག་པར་
བདུང་བ་སྦྱུད། འཁྱགས་སུ་མ་བཅུག་པར་གོས་བསྒྲིན། འཕྲོངས་
པར་མ་བཞག་པར་ནོར་བྱིན། དེ་ཡང་རང་ལ་མི་མཁོ་བ་བྱ་ལ་
བྱིན་པ་ལྟ་བུ་མ་ཡིན་ཏེ། རང་གིས་ཟ་མ་བྲ། བདུང་མ་བྲ། གྱོན་
མ་བྲ། ཆོ་འདྲིའི་བདེ་བའི་དོན་དུ་ཡང་སྦྱུད་མ་ཤོད། ཕྱི་མ་ཕན་
ཆོད་ཀྱི་འོངས་སྦྱོང་ཀྱི་དོན་དུ་ཡང་གཏོང་མ་ཤོད་པ་ཡིན་ཏེ།
དོན་ལ་རང་གི་ཆོ་འདྲི་ཕྱི་གཉིས་ཀའི་བདེ་བ་ལ་མ་བལྟས་པར་

བུ་གསེ་བསྐྱངས་བྱས་པ་ཡིན་ནོ། །དེ་ཡང་བདེ་དཔ་གྱིས་རྟེན་པ་
ལྟ་བུ་མ་ཡིན་ཏེ། རྟིག་སྐྱུག་ངལ་ཆད་སྒྲ་ཚོགས་གྱིས་བསྐྱབས་
ནས་བུ་ལ་བྱིན་པ་ཡིན་ནོ། །རྟིག་པ་ལ་སོང་ན། ཉ་པ་དང་།
བཤན་པ་ལ་སོགས་པ་མི་དག་བ་སྒྲ་ཚོགས་བྱས་ནས་བུ་གསེས་
པ་ཡིན་ནོ། །

སྐྱུག་བསྐྱལ་ལ་སོང་ན། ཚོང་སྟོགས་དང་། ཞིང་ལས་ལ་སོགས་པ་
བྱེད་བྱེད་ནས། ཉིན་མཚན་དུ་བ་མོ་ལྷམ་དུ་བྱོན། སྐར་ཆེན་ལྷར་
བྱོན། བྱིན་པ་རྟར་ཞོན། སྒྲལ་མ་ལྷུག་དུ་བྱབས། བྱིན་ཤ་བྱི་ལ་
བྱིན། གདོང་ཤ་མི་ལ་བྱིན་ནས་བསགས་གྱིན་བུ་ལ་བྱིན་པ་ཡིན།
གཞན་ཡང་རང་རེའི་ས་མ་དང་སྒྲ་མ་ལ་སོགས་པ་བྱིན་ཅན་གང་
བས་ཀྱང་། ཅིར་མི་འོང་སྐྱུ་ཡིན་ཆ་མེད་པོ་དེ་ལ་གཅེས་པར་བྱས་
ཏེ། བྱམས་པའི་མིག་གིས་ནི་བལྟས། འཇམ་པའི་དྲོད་གྱིས་ནི་
བསྟོས། སོར་བརྟའི་ཁ་ལ་ནི་གཡེངས། ལྷན་པའི་ངག་གིས་ནི་
བོས་ཏེ། དགའོ། །ཨའོ། །འབར་རེ། དགོས་སེ། ལུ་ལུ། ཨ་མའི་
སྦྱིད་པོ་ལགས་སམ། ཞེས་པ་ལ་སོགས་པ་སྒྲས་པ་ཡིན་ནོ། །

སྟོག་བྱིན་པའི་བྲིན་ནི། བདག་ཅག་དང་པོ་ནས་ད་ལྟ་འདྲ་བའི་
ཁ་ལག་འཕྲོད་པ། དཀའ་ལས་ཅི་ཡང་རྒྱས་པའི་ཤེད་པོ་ཆེ་ཞིག་
བྱང་བར་མི་གདའ། སྟོན་བྱ་ཁོ་ན་འདྲ་བའི་ཉ་རེ་ཉ་རེ། འཁོས་
མེད་པོ། བསམ་བརྒྱག་པོ་ཞིག་བྱང་བ་ལ། མས་དེ་མ་བོར་བར་
ཞབས་ཏྲོག་བྱས། པང་དུ་སྤངས། མེ་ཁུ་ལས་སྐྱབས། གཡང་ས་
ལས་བཟུང་། གཞོད་པ་ནི་བསལ། རིམ་གྱོ་ནི་བྱས་ཏེ། ཤི་དོགས།
ན་དོགས་ནས། མོ་དང་རྩིས་དང་། གཏོ་དང་། གྲོག་པ་དང་། ཆོ་
ག་ལ་སོགས་པ་བསམ་གྱིས་མི་བྱབ་ཅིང་། སྟོས་མི་འཁྱུད་པ་བྱས་
ནས་བྱའི་སྟོག་བཏོན་པ་ཡིན་ནོ། །

འཇིག་རྟེན་བསྟན་པའི་བྲིན་ནི། བདག་ཅག་དང་པོ་ནས་མི་ཤེས་
དགུ་ཤེས་པོ། མཐོང་གོམས་ཅན། སྒོ་དྲག་པོ་ཞིག་འདིར་འོངས་
པར་མི་གདའ། བཤེས་གཉེན་གྱི་རིགས་ལ་ཆོ་ངེས་འབོད་པ་
དང་། ཀྱང་ལག་གཡོབ་པ་ཞིག་མ་ལགས་པ་ཅི་ཡང་མི་ཤེས་པ་
ཞིག་ཡིན་པ་ལ། ཟ་མི་ཤེས་པའི་དུས་སུ་ཟ་བ་བསྐྱབས། གྱོན་མི་
ཤེས་པའི་དུས་སུ་གྱོན་པ་བསྐྱབས། འགྲོ་མི་ཤེས་པའི་དུས་སུ་
འགྲོ་བ་བསྐྱབས། སྐྱ་མི་ཤེས་པའི་དུས་སུ་སྐྱ་བ་བསྐྱབས་ཏེ། ཨ་

གྱིས་དང་། ཡུལ་གྱིས་དང་། ཞེས་བྱ་བ་ལ་སོགས་པ་དང་། བཟོ་
རིག་པ་ལ་སོགས་པ་ཡོན་ཏན་སྣ་ཚོགས་བསྐྱབས་ནས། མི་
མཉམ་པ་དང་ནི་མཉམ། མི་མཚུངས་པ་དང་ནི་མཚུངས་པར་
བྱས་པ་ཡིན་ནོ། །དེ་ཡང་ད་རེས་ཀྱི་མ་བྱས་པར་མ་ཟད་དེ།
འཁོར་བ་ཐོག་མ་མེད་པ་ནས་འཁོར་བས་ན། ལན་གྲངས་དཔག་
དུ་མེད་པར་མ་བྱས་པ་ཡིན་ནོ། །དེ་ལྟར་ཡང་འཁོར་བ་ཐོག་མ་
མེད་པའི་མདོ་ལས། འཇིག་རྟེན་གྱི་ཁམས་ཀྱིས་རྫོང་དང་། ཅི་བེང་
དང་། རྒྱལ་མཚལ་ཐམས་ཅད་རྒྱ་ཤུག་གི་ཆོག་གུ་ཅམ་དུ་སྐྱེས་བྱ་
གཅིག་གིས་བྱས་ལ། སྐྱེས་བྱ་གཉིས་པས་དེ་རྣམས་གྲངས་སུ་
བགྲངས་པས་ཟད་པའི་དུས་སྤིད་ཀྱི། ཐམས་ཅན་གཅིག་གིས་
བདག་གི་མ་བྱས་པ་ནི་བགྲངས་པར་མི་རུས་སོ། །ཞེས་གསུངས་
སོ། །བཤེས་སྤྱིང་ལས་ཀྱང་། མ་ཡི་ཐུག་མཐའ་རྒྱ་ཤུག་ཆོག་གུ་
ཅམ། །རིལ་བུར་བགྲངས་ཀྱང་ས་ཡིས་ལང་མི་འགྱུར། །ཞེས་
གསུངས་སོ། །དེ་ལྟར་མ་བྱས་རེས་ཀྱིས་དྲིན་སྤྲུལ་ལྟར་བཞག་པ་
ཡིན་ནོ། །དེ་བས་ན་མ་དེའི་དྲིན་དཔག་དུ་མེད་པ་ཡོད་པས། དེ་

སྒྲིང་དུ་སྒྲུག་ཅིང་ཕན་པ་དང་། བདེ་བར་འདོད་པའི་སྒོ་བ་ཤར་
མ་ཅི་སྐྱེར་སྒོམ་མོ། །

དེ་ནས་དེར་མ་ཟད་ཀྱི་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཀྱིས་མ་བྱས་ལ།
མ་བྱས་ཆད་སྤུ་མ་ཁོ་ན་ལྟར་དྲིན་ཅན་ཡིན་ཏེ། དེ་ཡང་སེམས་
ཅན་གྱི་རྒྱ་ཡི་ཆད་ནི་ཅི་ཙམ་ཞེ་ན། ནམ་མཁའི་མཐས་གར་ཁྱབ་
སེམས་ཅན་གྱིས་ཁྱབ་པ་ཡིན་ནོ། །དེ་ལྟར་ཡང་བཟང་པོ་སྦྱོད་
པའི་སྒོན་ལམ་གྱི་མདོ་ལས། ནམ་མཁའི་མཐར་ཐུག་གྱུར་པ་ཇི་
ཙམ་པ། །སེམས་ཅན་མ་ལུས་མཐའ་ཡང་དེ་བཞིན་ནོ། །ཞེས་
གསུངས་སོ། །དེས་ན་ནམ་མཁས་གར་ཁྱབ་ཀྱི་སེམས་ཅན་ལ་
ཕན་པ་དང་བདེ་བར་འདོད་པའི་སྒོ་བ་ཤར་མ་ཞེས་ཅི་སྐྱེར་སྒོམ་
མོ། །དེ་སྐྱེས་ན་བྱམས་པ་དངོས་ཡིན་ཏེ། མདོ་སྤེ་རྒྱན་ལས་གྲང་།
བྱང་རྒྱལ་སེམས་དཔའ་སེམས་ཅན་ལ། །བྱ་གཅིག་པ་ལ་བྱ་བ་
བཞིན། །ཀླང་གི་ཁོང་ནས་བྱམས་པ་ཆེ། །དེ་ལྟར་རྟག་ཕན་བྱེད་
པར་འདོད། །ཅེས་གསུངས་སོ། །བྱམས་པའི་ཤུགས་ཀྱིས་མིག་
ནས་མཆི་མ་འབྱུགས་པའམ། ལུས་ཀྱི་བ་སྦྱ་ལྔ་བར་བྱེད་ན་

བྱམས་པ་ཆེན་པོ་ཡིན་ནོ། །དེ་ལྟ་བུ་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ལ་
མཉམ་ཉིད་ཀྱིས་སྐྱེས་ཅ་ན། བྱམས་པ་ཆད་མེད་པ་ཡིན་ནོ། །
འབྱོངས་པའི་ཆད་ནི་རང་བདེ་བར་འདོད་པའི་སྒོ་མེད་པར་
སེམས་ཅན་ཁོ་ན་བདེ་བར་འདོད་ཅ་ན་བྱམས་པ་འབྱོངས་པ་
ཡིན་ནོ། །

དེ་བསྐྱེམས་པའི་ཡོན་ཏན་ནི་དཔག་ཏུ་མེད་དེ། ལྷ་བ་སྒྲོན་མའི་
མདོ་ལས་ཀྱང་། མཆོད་པ་ཆད་མེད་རྣམ་མང་ཇི་སྟེད་པ། ཁིང་
ནི་བྱེ་བ་ཁྲག་ཁྲིག་ག་ཏམ་སྟེད་དུ། །སྐྱེས་བུ་མཆོག་ལ་མཆོད་པ་
དེ་བྱས་པས། །བྱམས་པའི་སེམས་དང་གྲངས་ལ་ཆར་མི་ཕོད། །
ཅེས་གསུངས་སོ། །བྱམས་པ་དར་ཅིག་བསྐྱེམས་པའི་བསོད་
ནམས་ཀྱང་དཔག་ཏུ་མེད་དེ། རིན་ཆེན་སྤེང་བ་ལས་ཀྱང་། ཇེ་ལུ་
ཆོང་སུམ་བརྒྱའི་ཁ་ཟས་དག །ཉིན་རེ་དུས་གསུམ་བྱིན་པས་
ཀྱང་། །བྱམས་པ་ཡུད་ཅམ་ཐང་ཅིག་གི །བསོད་ནམས་དག་ལ་
ཆར་མི་ཕོད། །ཅེས་གསུངས་སོ། །བྱང་རྒྱལ་མ་ཐོབ་ཀྱི་བར་དུ་
ཡང་ཕན་ཡོན་བརྒྱད་ཐོབ་སྟེ། རིན་ཆེན་སྤེང་བ་ལས། ལྷ་མིས་
བྱམས་པར་འགྱུར་བ་དང་། །དེ་དག་གིས་ཀྱང་བསྐྱུང་བ་དང་། །

ཡིད་བདེ་བ་དང་བདེ་མང་དང་། །དུག་དང་མཚོན་གྱིས་གནོད་
མེད་དང་། །འབད་པ་མེད་པར་དོན་ཐོབ་དང་། །ཚངས་པའི་
འཇིག་རྟེན་སྐྱེ་འགྱུར་ཏེ། །གལ་ཏེ་གྲོལ་བར་མ་གྱུར་ཀྱང་། །
བྱམས་ཚེས་ཡོན་ཏན་བརྒྱད་ཐོབ་བོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །ཡང་
རང་གི་བསྐྱུང་བར་ཡང་བྱམས་པ་བསྒྲོམ་པ་འདི་བཟང་བ་ཡིན་
ཏེ། བྲམ་ཟེ་སྐྱེན་པ་ཆེན་པོ་བཞིན་ནོ། །གཞན་གྱི་བསྐྱུང་བར་ཡང་
བྱམས་པ་བསྒྲོམ་པ་འདི་བཟང་བ་ཡིན་ཏེ། རྒྱལ་པོ་བྱམས་པའི་
སྟོབས་བཞིན་ནོ། །དེ་ལྟར་བྱམས་པ་ལ་འབྱོངས་པས། སྤྱིང་ཇེ་
འབྱོངས་པ་ལ་ཆེགས་མེད་པ་ཡིན་ནོ། །སྤྱིང་ཇེ་ལ། སྒོམ་ནི།
དབྱེ་བ་དམིགས་ཡུལ་རྣམ་པ་དང་། །
སྒོམ་ཐབས་འབྱོངས་ཚད་ཡོན་ཏན་ཏེ། །
དེ་ལྟར་དུག་པོ་འདི་དག་གིས། །
སྤྱིང་ཇེ་ཚད་མེད་ཡོངས་སུ་བསྐྱུས། །ཞེས་པའོ། །
དེ་ལ་དབྱེ་ན་གསུམ་སྟེ། སེམས་ཅན་ལ་དམིགས་པའི་སྤྱིང་ཇེ་
དང་། ཚེས་ལ་དམིགས་པའི་སྤྱིང་ཇེ་དང་། དམིགས་པ་མེད་པའི་
སྤྱིང་ཇེ་འོ། །

དེ་ལ་དང་པོ་ནི། སེམས་ཅན་རྣམས་ཀྱི་ངན་སོང་གི་སྐྱུག་བསྐྱེལ་
ལ་སོགས་པ་མཐོང་བས་སྟོང་ཇེ་སྟེ་བའོ། །གཉིས་པ་ནི། རང་
འཕགས་པའི་བདེན་པ་བཞི་ལ་གོམས་ཅ་ན། རྒྱ་འབྲས་རྣམ་
གཉིས་ཤེས་ནས། རྟག་པ་དང་རིལ་པོར་འཛིན་པ་ལས་སྟོ་བསྟོག་
སྟེ། སེམས་ཅན་གཞན་རྒྱ་འབྲས་མི་ཤེས་པར་རྟག་པ་དང་རིལ་
པོར་འཛིན་པ་རྣམས་ལ་རེ་འབྲུལ་སྟུམ་དུ་སྟོང་ཇེ་སྟེ་བའོ། །

གསུམ་པ་ནི། རང་མཉམ་པར་བཞག་ནས། ཆོས་ཐམས་ཅད་སྟོང་
པ་ཉིད་དུ་རྟོགས་ཅ་ན། སེམས་ཅན་དངོས་འཛིན་ཅན་རྣམས་ལ་
ཁུད་པར་དུ་སྟོང་ཇེ་སྟེ་སྟེ། ཇི་སྐད་དུ། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་
མཉམ་བཞག་པས། །གོམས་པའི་སྟོབས་ཀྱིས་རྫོགས་པ་ན། །
དངོས་འཛིན་གདོན་གྱིས་བེན་པ་ལ། །ཁུད་པར་དུ་ཡང་སྟོང་ཇེ་
སྟེ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །དེ་གསུམ་ལས་སྐབས་འདིར་ནི་སྟོང་ཇེ་
དང་པོ་དེ་བསྟོམ་པའོ། །

དེའི་དམིགས་པའི་ཡུལ་ནི་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་དོ། །རྣམ་པ་
ནི་སྐྱུག་བསྐྱེལ་རྒྱ་དང་བཅས་པ་དང་བྲལ་བར་འདོད་པའི་
སྟོལ་པོ། །

དེ་སྒྲོམ་པའི་ཐབས་ནི། ཕྱ་བའི་མ་ལ་སྒྱུར་ནས་སྒྲོམ་པ་སྟེ། དེ་
ཡང་བདག་གི་ཕྱ་བའི་མ་དེ་ཕྱོགས་འདི་ན་སྒྲེས་བྱ་གཞན་དག་
གིས་བཅད་ཅིང་བདུབ་པའམ། བཙོས་ཤིང་བསྒྲེགས་པའམ།
ཡང་ན་ཤིན་དུ་འབྲུགས་ནས་ལུས་ལ་ཁུ་བུར་དུ་གྱུར་ཏེ། རྩེལ་
ནས་ཀྱང་གས་ཏེ་འདུག་ན་ཤིན་དུ་སྟིང་ཇེ་འོ། །དེ་བཞིན་དུ་དཔྱལ་
བར་སྒྲེས་པའི་སེམས་ཅན་འདི་རྣམས་བདག་གི་མ་ཡིན་ངེས་ན།
སྟུག་བསྐལ་དེ་ལྟ་བུས་ནི་གནད་གཅོད་ན། ཅི་སྟེ་སྟིང་ཇེ་མི་སྒྲེ་སྟེ།
དེ་དག་སྟུག་བསྐལ་རྒྱ་དང་བཅས་པ་དང་བྲལ་བར་འདོད་པའི་
སྟིང་ཇེ་བསྒྲོམ་མོ། །ཡང་བདག་གི་མ་དེ་ས་ཕྱོགས་འདི་ན་བཀྲེས་
ཤིང་སྒྲོམ་པས་ནི་ཉིན། ན་ཞིང་ཆ་བས་ནི་གཟེར། འཇིགས་ཤིང་
ཉམ་ང་བས་ནི་དཔའ་འཁུམས་ནས་འདུག་ན་ཤིན་དུ་སྟིང་ཇེ་འོ། །
དེ་བཞིན་དུ་ཡི་དྲགས་སུ་སྒྲེས་པའི་སེམས་ཅན་འདི་རྣམས་ཀྱང་
བདག་གི་མ་ཡིན་ངེས་ན། སྟུག་བསྐལ་དེ་ལྟ་བུས་ནི་གཡེན་སྟོ་ན།
ཅི་སྟེ་སྟིང་ཇེ་མི་སྟེ། དེ་རྣམས་སྟུག་བསྐལ་དང་བྲལ་བར་འདོད་
པའི་སྟིང་ཇེ་བསྒྲོམ་མོ། །ཡང་བདག་གི་མ་དེ་ཕྱོགས་འདི་ན་གས་
ཤིང་དམན་པའམ། གཞན་དག་གིས་དབང་མེད་པར་བཀོལ་ཞིང་

སྤྱད་པའམ། དེག་ཅིང་འཆོག་པའམ། བསད་ཅིང་བཅད་པ་ལ་
སོགས་པ་བྱེད་ཅིང་འདུག་ན་སྟོང་ཇེ་འོ། །དེ་བཞིན་དུ་དུད་འགྲོར་
སྐྱེས་པའི་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཀྱང་བདག་གི་མ་ཡིན་ངེས་ན།
སྤྱག་བསྐལ་དེ་ལྟ་བུས་ནི་ཉམ་ཐག་ན། ཅི་སྟེ་སྟོང་མི་ཇེ་སྟེ། དེ་
ནམས་སྤྱག་བསྐལ་དང་བྲལ་བར་འདོད་པའི་སྟོང་ཇེ་བསྐྱེད་མོ། །
ཡང་བདག་གི་མ་དེ་དཔག་ཚད་སྟོང་དུ་སྟོང་བའི་གཡང་ས་ཆེན་
པོ་ན་འདུག །ཟོན་ནི་མི་ཤེས། གཡང་ས་ལ་འགྱོའོ་ཞེས་སྟོན་
མཁན་ནི་མེད། དེ་ནས་སྟོང་བ་དང་སྤྱག་བསྐལ་ཆེན་པོ་སྟོང་ཞིང་
ཡར་འཐོན་དུས་མེད་པའི་གཡང་སར་སྟོང་ལ་ཁད་འདུག་ན།
ཤིན་དུ་སྟོང་ཇེ་འོ། །དེ་བཞིན་དུ་ལྟ་དང་མི་དང་ལྟ་མ་ཡིན་གསུམ་
ཡང་ངན་སོང་གི་གཡང་ས་ཆེན་པོ་ན་འདུག །ཟོན་སྤྱིག་པ་མི་
དགེ་བ་ནི་སྟོང་མི་ཤེས། དགེ་བའི་བཤེས་གཉེན་གྱིས་ནི་མ་བེན།
སྟོང་བ་དང་ངན་སོང་གསུམ་གྱི་སྤྱག་བསྐལ་སྟོང་ཞིང་འཐོན་པར་
དཀའ་བས་ན་ཅི་སྟེ་སྟོང་མི་ཇེ་སྟེ། དེ་ནམས་སྤྱག་བསྐལ་དང་
བྲལ་བར་འདོད་པའི་སྟོང་ཇེ་བསྐྱེད་མོ། །

འབྱོངས་པའི་ཚད་ནི། རང་ལ་གཅིས་པར་འཛིན་པའི་གདོས་
ཐག་ཚོད་ནས། སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ལ་སྡུག་བསྔལ་དང་བྲལ་
བར་འདོད་པའི་སྒོ་ཚིག་ཙམ་མ་ཡིན་པ་སྦྱེས་ན་སྟིང་ཇེ་འབྱོངས་
པ་ཡིན་ནོ། །

དེ་བསྒྲམས་པའི་ཡོན་ཏན་དཔག་དུ་མེད་དེ། སྦྱར་རས་གཟིགས་
ཀྱི་རྟོགས་པ་བརྗོད་པ་ལས། ཚེས་གཅིག་ཡོད་ན་སངས་རྒྱས་ཀྱི་
ཚེས་ཐམས་ཅད་ལག་མཐིལ་དུ་བཞག་པ་ལྟ་བུར་འགྱུར་དེ་
གཅིག་གང་ཞེ་ན། འདི་ལྟ་སྟེ། སྟིང་ཇེ་ཆེན་པོའོ། །ཞེས་གསུངས་
སོ། །ཚེས་ཡང་དག་པར་སྡུད་པའི་མདོ་ལས་ཀྱང་། བཙུམ་ལྡན་
འདས་འདི་ལྟ་སྟེ། འཁོར་ལོས་སྦྱར་བའི་རྒྱལ་པོའི་འཁོར་ལོ་རིན་
པོ་ཆེ་གང་དུ་མཆིས་པ་དེར་དཔུང་གི་ཚོགས་ཐམས་ཅད་
མཆིའོ། །བཙུམ་ལྡན་འདས་དེ་བཞིན་དུ་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་
སྟིང་ཇེ་ཆེན་པོ་གང་དུ་མཆིས་པ་དེར་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཚེས་ཐམས་
ཅད་མཆིའོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །དེ་བཞིན་གཤེགས་པའི་གསང་
བའི་མདོ་ལས་ཀྱང་། གསང་བའི་བདག་པོ། ཐམས་ཅད་མཁྱེན་

པའི་ཡེ་ཤེས་དེ་ནི་སྟིང་ཇེ་རི་རྩ་བ་ལས་བྱུང་བ་ཡིན་ནོ། །ཞེས་
གསུངས་སོ། །

དེ་ལྟར་ཡང་བྱམས་པས་སེམས་ཅན་རྣམས་བདེ་བ་ཐོབ་པར་
འདོད་ཅིང་། སྟིང་ཇེས་སྟུག་བསྐལ་དང་བྲལ་བར་འདོད་ཅ་ན།
རང་གཅིག་ཕུ་ཞི་བདེ་ཐོབ་པར་མི་སྟོ་སྟེ། སེམས་ཅན་གྱི་དོན་དུ་
སངས་རྒྱས་ཐོབ་པར་དགའ་བས་ཞི་བ་ལ་ཆགས་པའི་གཉེན་
པོར་འགྱུར་བ་ཡིན་ནོ། །

དེ་ལྟར་ན་བྱམས་སྟིང་ཇེ་རྒྱུད་ལ་སྦྱེས་པས་རང་ལས་གཞན་
གཅེས་པར་འཛིན་ཅ་ན། ཇི་སྐད་དུ། རང་རྒྱུད་རྟོགས་པའི་སྟུག་
བསྐལ་གྱིས། །གང་ཞིག་གཞན་གྱི་སྟུག་བསྐལ་ཀྱང་། །ཡང་དག་
ཟད་པར་ཀྱན་ནས་འདོད། །སྦྱེས་བུ་དེ་ནི་མཆོག་ཡིན་ནོ། །ཞེས་
གསུངས་པ་ལྟར་སྦྱེས་བུ་མཆོག་གི་སྟོ་སྦྱེས་པ་ཡིན་ཏེ། དཔེར་ན་
བྲམ་བེ་སྦྱིན་པ་ཆེན་པོ་ལྟ་བུ་ལོ། །

དམ་ཆོས་ཡིད་བཞིན་གྱི་ནོར་བུ་ཐར་པ་རིན་པོ་ཆེ་རི་རྩུན་ལས།
བྱམས་པ་དང་སྟིང་ཇེ་བསྟན་པའི་ལེའུ་སྟེ་བདུན་པ་ལོ། །

རྩོམ་མཁའ་ལྟོས་སྐྱབས་པའི་ཐབས་མི་ཤེས་པའི་གཉེན་པོར།
བྱང་ཆུབ་མཆོག་ཏུ་སེམས་བསྐྱེད་པའི་ཆོས་རྣམས་བཤད་པར་བྱ་
སྟེ། རྩོམ་ནི།

རྟེན་དང་ངོ་བོ་དབྱེ་བ་དང་། །

དམིགས་པ་རྒྱ་དང་སྒྲུང་ཡུལ་དང་། །

ཆོ་ག་ཡན་ཡོན་ཉེས་དམིགས་དང་། །

འཆར་རྒྱ་བཅོས་ཐབས་བསྐྱབ་བྱ་སྟེ། །

བརྩ་དང་གཉིས་པོ་འདི་དག་གིས། །

བྱང་ཆུབ་མཆོག་གི་སེམས་བསྐྱེད་བསྟུན། །ཞེས་པའོ། །

དེ་ལ་དང་པོ་བྱང་ཆུབ་མཆོག་ཏུ་སེམས་བསྐྱེད་པའི་རྟེན་གྱི་གང་

ཟག་ནི། ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་རིགས་དང་ལྷན་པ་དང་། དཀོན་

མཆོག་གསུམ་ལ་སྐྱབས་སུ་སོང་བ་དང་། སོ་སོར་ཐར་པའི་རྩོམ་

པ་རིས་བདུན་གང་རུང་གཅིག་དང་ལྷན་པ་དང་། རྩོན་པའི་

སེམས་བསྐྱེད་པ་རྣམས་ནི་འཇུག་པའི་སེམས་བསྐྱེད་ཀྱི་རྟེན་ཡིན་

ལ། དཀོན་མཆོག་གསུམ་ལ་སྐྱབས་སུ་སོང་བ་མན་ཆད་དང་ལྷན་

པ་ནི། རྩོན་པའི་སེམས་བསྐྱེད་ཀྱི་རྟེན་གྱི་གང་ཟག་ཡིན་ནོ། །དེ་

ཅིའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། འཇུག་པ་བསྐྱེད་པ་ལ་སྒྲོན་པ་སྒྲོན་དུ་འགོ་
དགོས་པར་བྱང་རྒྱལ་སེམས་དཔའི་ས་ལས་བཤད་པ་དང་། སྒྲོན་
པའི་སྒྲོན་དུ་སྐྱབས་འགོ་དགོས་པར་བྱང་རྒྱལ་ལམ་སྒྲོན་ལས་
བཤད་པ་དང་། ཡང་འཇུག་པའི་རྟེན་དུ་སོ་སོར་ཐར་པའི་སྒྲོམ་
པ་དགོས་པར་བྱང་རྒྱལ་ལམ་སྒྲོན་ལས་བཤད་པ་དང་། སོ་སོར་
ཐར་པའི་སྒྲོམ་པ་ལེན་པ་ལ་ཡང་། སྐྱབས་འགོ་དགོས་པར་ཆོས་
མངོན་པ་མཛོད་ལས་བཤད་པ་དང་། ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་རིགས་
མེད་པར་བྱང་རྒྱལ་མཆོག་དུ་སེམས་བསྐྱེད་ཀྱང་མི་སྐྱེ་བར་བྱང་
རྒྱལ་སེམས་དཔའི་ས་ལས་བཤད་པ་སྟེ། དེས་ན་དེ་དག་ཐམས་
ཅད་འབྲེལ་ཞིང་ཆོགས་དགོས་སོ། །

དེ་ལ་དང་པོ་བཤད་ན། སྤྱིར་ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་རིགས་ཡོད་པ། བྱེ་
བྲག་དུ་རིགས་སད་པ་ཞིག་དགོས་ཏེ། རྒྱས་པར་གོང་དུ་བསྟན་པ་
བཞིན་ཤེས་པར་བྱའོ། །

དོན་གཉིས་པ་སྐྱབས་འགོ་བཤད་ན། སྐྱབས་སུ་འགོ་ས་འདི་ཡང་
འཇིག་རྟེན་གྱི་དྲག་རྩལ་ཅན། ཚངས་པ་དང་། བྱལ་འཇུག་དང་།
ས་རྒྱ་དེ་བ་ལ་སོགས་པའམ། རང་རང་གི་ཡུལ་གྱི་རིའམ། བྲག་

གམ། མཚོའམ། ལྷོན་ཤིང་ལ་སོགས་པ་ལ་གནས་པའི་ལྷ་གྲུ་མཐུ་
བོ་ཆེ་རྣམས་ལ་སྐྱབས་སུ་འགོ་བར་བྱའམ་ཞེ་ན། དེ་ཀྱང་གྱིས་
ཀྱང་སྐྱབས་མི་བྱབ་པས་སྐྱབས་གནས་མ་ཡིན་ཏེ། ཇི་སྐད་དུ།
མདོ་ལས། འཇིག་རྟེན་རྣམས་ནི་རི་དང་ནི། །ནགས་ཚལ་དང་ནི་
མཚོད་གནས་ཀྱི། །ཀྱང་དགའ་དང་ནི་རྩོ་བ་དང་། །ལྷོན་ཤིང་ལྷ་
ལ་སྐྱབས་འགོ་བ། །སྐྱབས་དེ་གཙོ་བོ་མ་ཡིན་ཞིང་། །ཞེས་
གསུངས་སོ། །

འོ་ན་ཡ་མ་གཉིས་དང་གཉེན་གྲོགས་ལ་སོགས་པ་རང་ལ་བརྟེ་
ཞིང་ཡན་པར་དགའ་བ་རྣམས་ལ་སྐྱབས་སུ་འགོའམ་ཞེ་ན། དེས་
ཀྱང་སྐྱབས་མི་བྱབ་སྟེ། འཇམ་དཔལ་རྣམ་པར་རྩལ་པའི་མདོ་
ལས། ཡ་མ་ཁྱོད་ཀྱི་སྐྱབས་མ་ཡིན། །མཇེའ་བཤེས་རྩ་ལག་
རྣམས་ཀྱང་མིན། །དེ་དག་གིས་ནི་ཁྱོད་བོར་ནས། །ཇི་ལྟར་འདོད་
པ་བཞིན་དུ་འགོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །དེ་ཀྱང་གྱིས་སྐྱབས་སུ་མི་
བྱབ་པ་ཅིའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། སྐྱབས་བྱབ་པ་ནི་ཁོ་རང་འཇིགས་པ་
ལས་ཐར་བ་སྟུག་བསྟུལ་མེད་པ་ཞིག་དགོས་ཏེ། དེ་ཀྱང་ཀྱང་

འཇིགས་པ་ལས་མ་ཐར་ཞིང་། ལྷག་བསྐལ་དང་བཅས་པའི་ཕྱིར་
རོ། །

དེས་ན་ལྷག་བསྐལ་ལས་གཏན་དུ་ཐར་པ་སངས་རྒྱས་ལས་མེད།
སངས་རྒྱས་སྐྱབ་པའི་ལམ་ཆོས་ལས་མེད། ཆོས་བྱེད་པའི་གྲོགས་
པོ་དག་འདུན་ལས་མེད་པས། ཁོང་གསུམ་ལ་སྐྱབས་སུ་འགྲོ་བར་
བྱའོ། །དེ་ལྟར་ཡང་། འཇིགས་ཀྱིས་འཇིགས་པ་སེལ་མཛད་ཅིང་།
།སྐྱབས་མེད་སྐྱོབ་པའི་སངས་རྒྱས་དང་། །ཆོས་དང་ཆོགས་
མཆོག་དག་འདུན་ལ། །དེ་རིང་སྐྱབས་སུ་འགྲོ་བར་གྱིས། །ཞེས་
གསུངས་སོ། །

འོ་ན་ཁོང་ལ་སྐྱོབ་པའི་རྒྱས་པ་མངའ་ཡང་། བདག་གིས་སྐྱབས་
སུ་ཕྱིན་པས་སྐྱོབ་ངེས་སམ་སྙམ་ན་ཐེ་ཆོམ་མི་བླ་སྟེ། མདོ་སྡེ་ལྟ་
ངན་འདས་ཆེན་ལས། དཀོན་མཆོག་གསུམ་ལ་སྐྱབས་སོང་བ། །
འཇིགས་པ་མེད་པ་ཐོབ་པར་འགྱུར། །ཞེས་གསུངས་སོ། །དེས་ན་
དེ་གསུམ་ལ་སྐྱབས་སུ་འགྲོ་བ་འཆད་པ་ལ། སྡོམ་ནི།
དབྱེ་བ་རྟེན་དང་ཡུལ་དང་དུས། །
བསམ་པ་ཆོག་བྱེད་པའི་ལས། །

བསྐྱབ་བྱ་དང་ནི་ཕན་ཡོན་ཏེ། །

དོན་རྣམ་དགུ་ཡིས་སྐྱབས་འགྲོ་བཏུས། །ཞེས་པའོ། །

དེ་ལ་དང་པོ་སྐྱབས་འགྲོའི་དབྱེ་བ་ནི་གཉིས་ཏེ། ཐུན་མོང་གི་
སྐྱབས་འགྲོ་དང་ཁྱད་པར་གྱི་སྐྱབས་འགྲོའོ། །རྟོན་གྱི་གང་ཟག་
ལ་ཡང་གཉིས་ལས།

ཐུན་མོང་བའི་རྟོན་གྱི་གང་ཟག་ནི། འཁོར་བའི་སྐྱག་བསྐྱེད་གྱིས་
འཇིགས་ཤིང་། དཀོན་མཆོག་གསུམ་ལ་ལྟར་འཇོན་པ་རྣམས་
སོ། །ཁྱད་པར་ཅན་གྱི་རྟོན་གྱི་གང་ཟག་ནི། ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་
རིགས་ཅན་ལྟ་མིའི་ལུས་རྣམ་པར་དག་པ་ཐོབ་པ་རྣམས་སོ། །
ཡུལ་ལ་ཡང་གཉིས་ལས། ཐུན་མོང་བའི་ཡུལ་འཆད་པ་ལ།
སངས་རྒྱས་དཀོན་མཆོག་ནི། སྤངས་པ་དང་། ཡེ་ཤེས་དང་། ཆེ་
བའི་བདག་ཉིད་ཐུན་སུམ་ཆོགས་པ་དང་ལྡན་པའི་སངས་རྒྱས་
བཙུམས་ལྡན་འདས་སོ། །

ཆོས་དཀོན་མཆོག་ལ་ཡང་གཉིས་ལས། བསྟན་པའི་ཆོས་ནི་
གསུང་རབ་ཡན་ལག་བརྒྱ་གཉིས་སོ། །རྟོགས་པའི་ཆོས་ནི་ལམ་
གྱི་བདེན་པ་དང་། འགོག་པའི་བདེན་པའོ། །

དག་འདུན་དཀོན་མཆོག་ལ་གཉིས་ལས། སོ་སོ་སྐྱེ་བའི་དག་
འདུན་ནི། དག་སྒྲོང་རྣམ་པར་དག་པ་བཞི་ཡན་ཆད་ཆོགས་པ་
ཡིན་ལ། འཕགས་པའི་དག་འདུན་ནི། སྐྱེས་བུ་བྱང་བཞི་གང་
ཟག་ཡ་བརྒྱད་པོ་དག་གོ །

ཁྱད་པར་གྱི་ཡུལ་ནི། མདུན་ན་བཅུགས་པའི་ཡུལ་དང་། མངོན་
པར་རྟོགས་པའི་ཡུལ་དང་། དེ་ཁོ་ན་ཉིད་གྱི་ཡུལ་དང་གསུམ་སོ།
།དེ་ལ་མདུན་ན་བཅུགས་པའི་ཡུལ་ནི། སངས་རྒྱས་ནི་དེ་བཞིན་
གཤེགས་པའི་སྐྱ་གཟུགས། ཆོས་ནི་ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་པོ་ཏི། དག་
འདུན་ནི་བྱང་རྒྱལ་སེམས་དཔའི་དག་འདུན། མངོན་པར་རྟོགས་
པའི་ཡུལ་ནི། སངས་རྒྱས་སྐྱ་གསུམ་གྱི་བདག་ཉིད་ཅན་ནོ། །ཆོས་
ནི་དམ་པའི་ཆོས་ནི་བ་དང་སྤྱང་ན་ལས་འདས་པའོ། །དག་
འདུན་ནི་ས་ཆེན་པོ་ལ་གནས་པའི་བྱང་རྒྱལ་སེམས་དཔའ་འོ། །
དེ་ཁོ་ན་ཉིད་གྱི་ཡུལ་གྱི་དབང་དུ་བྱས་ན། སྐབས་སུ་འགྲོ་བའི་
ཡུལ་ནི་སངས་རྒྱས་ཉག་ཅིག་ཡིན་ནོ། །དེ་ལྟར་ཡང་ཐེག་པ་ཆེན་
པོ་རྒྱད་སྒྲ་མ་ལས། དམ་པའི་དོན་དུ་འགྲོ་བ་ཡི། །སྐབས་ནི་
སངས་རྒྱས་ཉག་ཅིག་ཡིན། །ཞེས་གསུངས་སོ། །འོ་ན་སངས་

ཀུས་ཀྱིས་གཏན་གྱི་སྐབས་ཐུབ་པ་ཅིའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། ཐུབ་པ་ཆོས་
ཀྱི་སྐྱེ་ཅན་ཕྱིར། །ཆོགས་ཀྱང་དེ་ཡི་མཐར་ཐུག་ཕྱིར། །ཞེས་
གསུངས་ཏེ། ཐུབ་པ་རྣམས་སྒྲེ་འགག་མེད་པ། རྣམ་པར་བྱང་བ།
འདོད་ཆགས་དང་བྲལ་བ་སྟེ། ཆོས་ཀྱི་སྐྱེ་ཅན་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ན་
ཡང་དམ་པའི་སྐབས་ཡིན་ལ། ཐེག་པ་གསུམ་གྱི་ཆོགས་ཀྱང་
ཆོས་སྐྱེ་རྣམ་པར་དག་པ་མཐར་ཐུག་པ་ཐོབ་པས། མཐར་ཕྱིན་
པར་འགྱུར་བའི་ཕྱིར་དམ་པའི་སྐབས་ཡིན་ནོ། །

འོ་ན་ཆོས་དང་དགེ་འདུན་གཉིས་གཏན་གྱི་སྐབས་མ་ཡིན་ནམ་
ཞེ་ན། ལྷུང་སྒྲ་མ་ལས། ཆོས་རྣམ་གཉིས་དང་འཕགས་པའི་
ཆོགས། །གཏན་གྱི་སྐབས་མཆོག་མ་ཡིན་ནོ། །ཞེས་གསུངས་
སོ། །དེ་དག་ཅིའི་ཕྱིར་གཏན་གྱི་སྐབས་གནས་མ་ཡིན་ཞེ་ན།
ཆོས་ལ་གཉིས་ཡོད་པ་ལས། བསྟན་པའི་ཆོས་ནི་མིང་གི་ཆོགས་
དང་ཡི་གེའི་ཆོགས་ཡིན་པས། ལམ་བཟོད་བྱིན་ནས་གཟིངས་
ལྟར་སྤང་བྱ་ཡིན་པས། གཏན་གྱི་སྐབས་མ་ཡིན་པའོ། །ཏྲོགས་
པའི་ཆོས་ལ་ཡང་གཉིས་ལས། ལམ་གྱི་བདེན་པ་ནི་འདུས་བྱས་
ཡིན་པས་མི་རྟག་སྟེ། བསྐྱུ་བའི་ཆོས་ཅན་ཡིན་པའི་ཕྱིར་སྐབས་

མ་ཡིན་ནོ། །འགོག་པའི་བདེན་པ་ནི། ཉན་ཐོས་པའི་ལུགས་ཀྱི་
མར་མེ་ཤི་བ་ལྟར་རྒྱུན་ཆད་དུ་འདོད་པས། མེད་པའི་ཕྱིར་གཏན་
ཀྱི་སྐབས་མ་ཡིན་པའོ། །དགེ་འདུན་ནི་ཁོ་རང་ཡང་འཁོར་བས་
འཇིགས་ནས་སངས་རྒྱས་ལ་སྐབས་སུ་སོང་བ་ཡིན་ཏེ། འཇིགས་
བཅས་ཡིན་པས་གཏན་ཀྱི་སྐབས་མ་ཡིན་ནོ། །དེ་ལྟར་ཡང་རྒྱད་
བླ་མ་ལས། སྤང་ཕྱིར་བསྐྱུ་བའི་ཆོས་ཅན་ཕྱིར། །མེད་ཕྱིར་
འཇིགས་དང་བཅས་པའི་ཕྱིར། །ཆོས་རྣམ་གཉིས་དང་འཕགས་
པའི་ཆོགས། །གཏན་ཀྱི་སྐབས་མཆོག་མ་ཡིན་ནོ། །ཞེས་གསུངས་
སོ། །དེས་ན་སློབ་དཔོན་ཐོགས་མེད་ཀྱི་ཞལ་ནས་ཀྱང་། མི་ཟད་
པའི་སྐབས། རྟག་པའི་སྐབས། གཡུང་དུང་གི་སྐབས། དམ་པའི་
སྐབས་ནི་གཅིག་ཉིད་དེ། འདི་ལྟ་སྟེ། དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་དགྲ་
བཅོམ་པ་ཡང་དག་པར་རྫོགས་པའི་སངས་རྒྱས་སོ། །ཞེས་
གསུངས་སོ། །

འོ་ན་གོང་དུ་སྐབས་གསུམ་དུ་གསུངས་པ་དང་འགལ་ལོ་ཞེ་ན།
དེ་ནི་གདུལ་བྱ་དང་བའི་ཐབས་སུ་བྱང་བ་ཡིན་ཏེ། ཐར་པ་ཆེན་

པོའི་མདོ་ལས། མདོར་ན་སྐྱབས་ནི་གཅིག་སྟེ། ཐབས་ཀྱིས་ནི་
གསུམ་མོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །

ཐབས་ཀྱིས་གསུམ་དུ་ཇི་ལྟར་བཞག་ཅེ་ན། ཐེག་པ་ཆེན་པོ་རྒྱད་
སྒྲ་མ་ལས། སྟོན་པ་བསྟན་པ་སྟོབ་དོན་གྱིས། །ཐེག་པ་གསུམ་
དང་བྱེད་གསུམ་དང་། །མོས་པ་རྣམས་ཀྱི་དབང་བྱས་ནས། །
སྐྱབས་གསུམ་རྣམ་པར་བཞག་པ་ཡིན། །ཞེས་གསུངས་ཏེ། ཡོན་
ཏན་གསུམ་དང་། ཐེག་པ་གསུམ་དང་། བྱེད་པ་གསུམ་དང་།
མོས་པ་གསུམ་གྱི་དབང་དུ་བྱས་ནས་བཞག་པ་ཡིན་ནོ། །དེ་ཡང་
སྟོན་པའི་ཡོན་ཏན་བསྟན་པའི་དོན་དུ། བྱང་རྒྱལ་སེམས་དཔའི་
ཐེག་པའི་གང་ཟག་དང་། སངས་རྒྱས་ལ་མཆོག་དུ་བྱ་བ་བྱེད་
པར་མོས་པ་རྣམས་ཀྱི་དབང་དུ་བྱས་ན་སངས་རྒྱས་སྐྱབས་ཡིན་
ཏེ། ཀྱང་གཉིས་རྣམས་ཀྱི་མཆོག་སངས་རྒྱས་ལ་སྐྱབས་སུ་མཆོའོ།
ཞེས་སོ། །བསྟན་པའི་ཡོན་ཏན་བསྟན་པའི་དོན་དུ། རང་རྒྱལ་
གྱི་ཐེག་པའི་གང་ཟག་དང་། ཆོས་ལ་མཆོག་དུ་བྱ་བ་བྱེད་པར་
མོས་པ་རྣམས་ཀྱི་དབང་དུ་བྱས་ན། ཆོས་སྐྱབས་ཡིན་ཏེ། འདོད་
ཆགས་དང་བྲལ་བ་རྣམས་ཀྱི་མཆོག་ཆོས་ལ་སྐྱབས་སུ་མཆོའོ། །

ཞེས་པའོ། །སྟོབ་པའི་ཡོན་ཏན་བསྟན་པའི་དོན་དུ། ཉན་ཐོས་ཀྱི་
ཐེག་པའི་གང་ཟག་དང་། དག་འདུན་ལ་མཆོག་དུ་བྱ་བ་བྱེད་
པའི་དབང་དུ་བྱས་ན། དག་འདུན་སྐབས་ཡིན་ཏེ། ཆོག་ས་རྣམས་
ཀྱི་མཆོག་དག་འདུན་ལ་སྐབས་སུ་མཆོའོ། །ཞེས་པའོ། །དེ་ལྟར་
དོན་རྣམ་པ་གསུམ་གྱིས་གང་ཟག་དུག་གི་དབང་དུ་བྱས་ནས།
སྐབས་གསུམ་རྣམ་པར་བཞག་པ་འདི་ནི། བཅོམ་ལྷན་འདས་
ཀྱིས་ཀུན་རྫོབ་ཅན་དུ་སེམས་ཅན་རྣམས་ཐེག་པ་ལ་རིམ་གྱིས་
གཞུག་པའི་དོན་དུ་གསུངས་པ་ཡིན་ནོ། །

དུས་ལ་ཡང་གཉིས་ལས། ཐུན་མོང་བའི་དུས་ནི། དུས་འདི་ནས་
བཟུང་ནས་ཇི་སྟེད་འཆོའི་བར་དུ་སྐབས་སུ་འགོ་བའོ། །འབྱུང་པར་
ཅན་ནི། དུས་འདི་ནས་བཟུང་ནས་ཇི་སྟེད་སྟེང་པོ་བྱང་རྒྱུ་ལ་
མཆིས་ཀྱི་བར་དུ་སྐབས་སུ་འགོ་བ་ཡིན་ནོ། །

བསམ་པ་ལ་ཡང་གཉིས། ཐུན་མོང་བ་ནི། རང་གཅིག་ཤུའི་སྟུག་
བསྐྱེད་མ་བཟོད་པའི་བསམ་པའོ། །འབྱུང་པར་ཅན་ནི། གཞན་གྱི་
སྟུག་བསྐྱེད་མ་བཟོད་པའི་བསམ་པས་སོ། །

ཆོག་ལ་ཡང་གཉིས་ལས། ཐུན་མོང་གི་ཆོག་ནི་དང་པོ་སྟོབ་མས་
སྟོབ་དཔོན་ལ་གསོལ་བ་གདབ། དེ་ནས་སྟོབ་དཔོན་གྱིས་དཀོན་
མཆོག་གསུམ་གྱི་རྟེན་གྱི་སྐུ་ལྔ་མཆོད་པ་འབུལ་བ་ཕྱོད་དུ་
བཏང་ནས་སམ། ཡང་ན་དེ་མ་འཛོམ་ན་དཀོན་མཆོག་གསུམ་
ནས་མཁའ་ལ་དམིགས་ཏེ། ཡིད་གྱིས་ཕུག་དང་མཆོད་པ་ལུལ་
ནས། སྟོབ་དཔོན་གྱི་རྗེས་སུ་སྟོབ་མས་འདི་སྐད་ཇོད་པར་བྱ་སྟེ།
སངས་རྒྱས་དང་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ཐམས་ཅད་བདག་ལ་
དགོངས་སུ་གསོལ། སྟོབ་དཔོན་བདག་ལ་དགོངས་སུ་གསོལ།
བདག་མིང་འདི་ཞེས་བགྱི་བ་དུས་འདི་ནས་བཟུང་ནས་ཇི་སྟེད་
བྱང་ཆུབ་སྟོང་པོ་ལ་མཆིས་ཀྱི་བར་དུ། ཀང་གཉིས་རྣམས་ཀྱི་
མཆོག་སངས་རྒྱས་ལ་སྐྱབས་སུ་མཆིའོ། །འདྲོད་ཆགས་དང་བྲལ་
བ་རྣམས་ཀྱི་མཆོག་ཆོས་ལ་སྐྱབས་སུ་མཆིའོ། །ཆོགས་རྣམས་ཀྱི་
མཆོག་དགེ་འདུན་ལ་སྐྱབས་སུ་མཆིའོ། །ཞེས་སྟོང་ཐག་པ་ནས་
ལན་གསུམ་བསྒྲས་པའོ། །

ཁུད་པར་ཅན་གྱི་ཆོག་ནི། སྟོར་བ་དང་། དངོས་གཞི་དང་། རྗེས་
གསུམ་ལས། དང་པོ་ནི། དགེ་བའི་བཤེས་གཉེན་བསྟེན་དུ་རུང་།

བ་ལ། མཚུལ་མེ་ཏོག་དང་བཅས་པ་ལུལ་ལ། གསོལ་བ་གདབ།
དེ་ནས་དགོ་བའི་བཤེས་གཉེན་དེས། གློབ་མ་དེ་ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་
རིགས་དང་ལྷན་ཞིང་གློད་ལྷན་དུ་འདུག་ན་ཁས་སྤངས་ཤིང་རུབ་
དང་པོ་དཀོན་མཆོག་གི་རྟེན་བཀྲམ། མཆོད་པ་བཤམས། རྒྱབས་
སུ་སོང་བའི་ཕན་ཡོན་དང་། མ་སོང་བའི་ཉེས་དམིགས་བཤད་
དོ། །

རུབ་གཉིས་པ་ལ་དངོས་གཞིའི་ཆོག་བྱ་དེ། དང་པོ་མདུན་ན་
བཅུགས་པའི་ཡུལ་ལ་དཀོན་མཆོག་དངོས་ཀྱི་འདུ་ཤེས་བསྐྱེད་
ནས། རྒྱག་དང་མཆོད་པ་ལུལ་ལ། གློབ་དཔོན་གྱི་རྗེས་སུ་འདི་
སྐད་བརྗོད་དོ། །སངས་རྒྱས་དང་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ཐམས་
ཅད་བདག་ལ་དགོངས་སུ་གསོལ། གློབ་དཔོན་བདག་ལ་
དགོངས་སུ་གསོལ། བདག་མིང་འདི་ཞེས་བགྱི་བ། དུས་འདི་ནས་
བཟུང་ནས་ཇི་སྟེད་བྱང་ཆུབ་སྟོང་པོ་ལ་མཆིས་ཀྱི་བར་དུ། ཀྱང་
གཉིས་རྣམས་ཀྱི་མཆོག་ །སངས་རྒྱས་བཙུམ་ལྷན་འདས་རྣམས་
ལ་རྒྱབས་སུ་མཆིའོ། །འདོད་ཆགས་དང་བྲལ་བ་རྣམས་ཀྱི་མཆོག་
ཞི་བ་སྤྱང་ན་ལས་འདས་པའི་ཆོས་རྣམས་ལ་རྒྱབས་སུ་མཆིའོ། །

ཚོགས་རྣམས་ཀྱི་མཆོག་། ། རམགས་པ་བྱང་རྒྱུ་མེམས་དཔའ་
ཕྱིར་མི་ཕྱོག་པའི་དགེ་འདུན་རྣམས་ལ་སྐྱབས་སུ་མཆིའོ། ། ཞེས་
ལན་གསུམ་བརྗོད་དོ། །

དེ་ནས་མངོན་པར་རྟོགས་པའི་ཡུལ་སྐྱོན་དངས་ལ། མངོན་སུམ་
དང་འདྲ་བར་དམིགས་ཏེ། ཕྱག་དང་མཆོད་པ་སྐྱུལ་ལ། ད་ཅི་
བྱེད་བྱེད་མཁུན་སྒྲུམ་པའི་བསམ་པས། གོང་ལྟར་སྐྱབས་འགོ་
ལན་གསུམ་བྱའོ། །

དེ་ནས་དེ་ཁོ་ན་ཉིད་ཀྱི་ཡུལ་ལ། འཁོར་གསུམ་ཡོངས་སུ་དག་
པའི་ཚུལ་གྱིས་ཕྱག་དང་མཆོད་པ་སྐྱུལ་ལ་སྐྱབས་སུ་འགོ་བ་ནི།
ཆོས་ཐམས་ཅད་གདོད་མ་ནས་བདག་མེད་ཅིང་ཅིའི་ངོ་བོར་
ཡང་མ་གྲུབ་པས། སངས་རྒྱས་དང་། ཆོས་དང་། དགེ་འདུན་
ཡང་དེ་བཞིན་དུ་མཐོང་བར་བྱ་སྟེ། དེ་ནི་མི་ཟད་པའི་སྐྱབས།
རྟག་པའི་སྐྱབས། གཡུང་དུང་གི་སྐྱབས་ཡིན་ནོ། ། དེ་ལྟར་ཡང་མ་
དྲོས་པས་ཉུས་པའི་མདོ་ལས། ཟང་ཟེང་མེད་པའི་སེམས་ཀྱིས་
སྐྱབས་སུ་སོང་བ་གང་ཞེ་ན། ཆོས་ཐམས་ཅད་མེད་པར་ཤེས་ནས་
གཟུགས་སུ་མ་ཡིན། མཚན་དུ་མ་ཡིན། ཆོས་སུ་མ་ཡིན་པར་

སངས་རྒྱལ་ཡང་དག་པར་མཐོང་བ་ནི། སངས་རྒྱལ་ལ་སྐྱབས་སུ་
སོང་བའོ། །ཆོས་ཐམས་ཅད་ཆོས་ཀྱི་དབྱིངས་ཀྱི་རྗེས་སུ་སོང་
བར་མཐོང་བ་ནི། ཆོས་ལ་སྐྱབས་སུ་སོང་བའོ། །འདུས་བྱས་
དང་། འདུས་མ་བྱས་གཉིས་སུ་མེད་པར་མཐོང་བ་ནི། དག་
འདུན་ལ་སྐྱབས་སུ་སོང་བའོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །

རྒྱབ་གསུམ་པ་ལ་རྗེས་ཀྱི་ཆོག་སྟེ། དཀོན་མཆོག་ལ་བཏང་རག་
གི་མཆོད་པ་འབུལ་བའོ། །

བྱེད་པའི་ལས་ནི། མདོ་སྡེ་རྒྱན་ལས། འཆོ་བ་དག་ནི་ཐམས་ཅད་
དང་། །ངན་སོང་དང་ནི་ཐབས་མིན་དང་། །འཇིག་ཆོགས་ཐེག་
པ་དམན་པ་ལས། །སྦྱོབ་ཕྱིར་སྐྱབས་ཀྱི་དམ་པའོ། །ཞེས་
གསུངས་ཏེ། དེ་ཡང་ཐུན་མོང་གི་སྐྱབས་འགྲོས་ནི། འཆོ་བ་
ཐམས་ཅད་དང་། །ངན་སོང་གསུམ་དང་། ཐབས་མ་ཡིན་པ་དང་།
འཇིག་ཆོགས་ལ་ལྟ་བ་རྣམས་ལས་སྦྱོབ་པའོ། །ཁྱད་པར་ཅན་གྱི་
སྐྱབས་འགྲོས་ནི། ཐེག་པ་དམན་པ་མན་ཆད་ཀྱན་ལས་སྦྱོབ་པའོ།
།

བསྐྱབ་བྱ་ལ། སྤྱི་འོ་བསྐྱབ་བྱ་གསུམ། བྱེ་བྲག་བསྐྱབ་བྱ་གསུམ།
ཆ་མཐུན་གྱི་བསྐྱབ་བྱ་གསུམ་སྟེ་དགུ་ཡོད་དོ། །དེ་ལ་དང་པོ་ནི།
དུས་རྟག་དུ་དཀོན་མཆོག་མཆོད་པ་ལ་བརྩམས་པར་བྱ་ཞིང་། ཐ་
ན་རང་བཙས་ཅི་བ་བའི་ཡུད་ཀྱིས་ཀྱང་མཆོད་པ་དང་། སྟོག་དང་
བྱ་དགའི་ཕྱིར་ཡང་དཀོན་མཆོག་མི་སྤང་བ་དང་། དཀོན་མཆོག་
གི་ཡོན་ཏན་རྗེས་སུ་དྲན་པའི་སྒོ་ནས་ཡང་དང་ཡང་དུ་སྐྱབས་སུ་
འགྲོ་བ་ལ་བསྐྱབ་བོ། །

བྱེ་བྲག་གི་བསྐྱབ་བྱ་གསུམ་ལས། སངས་རྒྱས་ལ་སྐྱབས་སུ་སོང་
བས་ལྟ་གཞན་ལ་སྐྱབས་སུ་མི་འགྲོ་བ་སྟེ། མདོ་སྤྱང་ན་འདས་
ཆེན་ལས། སངས་རྒྱས་དག་ལ་སྐྱབས་སོང་བ། །དེ་ནི་ཡང་དག་
དགོ་བསྟེན་ཏེ། །ནམ་ཡང་ལྟ་རྣམས་གཞན་དག་ལ། །སྐྱབས་སུ་
གསོལ་བར་མི་འགྱུར་རོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །ཆོས་ལ་སྐྱབས་སུ་
སོང་བས་སེམས་ཅན་རྣམས་ལ་རྣམ་པར་འཆོ་བ་མི་བྱེད་པ་སྟེ།
མདོ་ལས་ཀྱང་། དམ་པའི་ཆོས་ལ་སྐྱབས་སོང་ན། གཞོད་ཅིང་
འཆོ་བའི་སེམས་དང་བྲལ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །དགོ་འདུན་ལ་
སྐྱབས་སུ་སོང་བས་སུ་སྟོགས་ཅན་ལ་མི་བསྟེན་པ་སྟེ། མདོ་ལས་

ཀྱང་། དགོ་འདུན་ལ་ནི་སྐྱབས་སོང་བས། མུ་སྟེགས་ཅན་ལ་
ཕྱོགས་མི་འགྱུར། །ཞེས་གསུངས་སོ།།

ཆ་མཐུན་པའི་བསྐྱབ་བྱ་གསུམ་ལས། སངས་རྒྱས་དཀོན་མཆོག་གི་
རྟེན་དེ་བཞིན་གཤེགས་པའི་སྐུ་གཟུགས་ཐ་ན་ས་རྩའི་ཆག་
དུམ་ཡན་ཆད་ལ་གུས་པར་བྱ་བ་དང་། ཆོས་དཀོན་མཆོག་གི་
རྟེན་དམ་ཆོས་ཀྱི་པོ་ཏི་དང་སྟེགས་བམ། ཐ་ན་དེའི་ཡི་གེ་འབྱུང་
ཡན་ཆད་ལ་གུས་པར་བྱ་བ་དང་། དགོ་འདུན་དཀོན་མཆོག་གི་
རྟེན་སྟོན་པའི་ཆ་ལུགས་དང་། ཐ་ན་སེར་པོའི་ལྷན་པ་བཏབ་པ་
ཡན་ཆད་ལ་གུས་པར་བྱའོ། །

སྐྱབས་སུ་སོང་བའི་ཕན་ཡོན་ལ་བརྟུན་དེ། རང་པ་སངས་རྒྱས་
པར་རྟུན་པ་དང་། སྟོམ་པ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་རྟེན་དུ་འགྱུར་བ་དང་།
སྤར་བྱས་ཀྱི་སྟེག་པ་ཐམས་ཅད་ཟད་པར་འགྱུར་བ་དང་། མི་
དང་མི་མ་ཡིན་པའི་བར་ཆད་ཀྱིས་མི་རྩལ་པ་དང་། བསམ་
པའི་དངོས་པོ་ཐམས་ཅད་འགྱུར་བ་དང་། རྒྱ་བསོད་ནམས་ཆེན་
པོ་དང་ལྷན་པར་འགྱུར་བ་དང་། ངན་སོང་དུ་མི་ལྷུང་བ་དང་།
སྐྱར་དུ་མངོན་པར་ཐོགས་པར་འཛང་རྒྱ་བར་འགྱུར་བའོ། །

རྟོན་གསུམ་པ་སོ་སོར་ཐར་པའི་སྒོམ་པ་ནི། རྩམ་སུ་ནི་བཞི་རྟོན་
དུ་ནི་བརྒྱད་ཡོད་པ་ལས། འདིར་བསྟེན་གནས་མ་གཏོགས་པའི་
རིས་བདུན་པོ་གང་རུང་གཅིག་སྤང་བའོ། །

དེ་ལ་སོ་སོར་ཐར་པ་རིས་བདུན་ནི། དག་སྟོང་ཕ་མ་གཉིས། དག་
སྟོབ་མ་དང་གསུམ། དག་ཚུལ་ཕ་མ་གཉིས་ཏེ་ལྷ། དག་བསྟེན་ཕ་
མ་གཉིས་ཏེ་བདུན་མོ། །དེ་ལྟར་ཡང་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་ས་
ལས། སོ་སོར་ཐར་པའི་སྒོམ་པ་ཡང་དག་པར་སྤངས་པའི་རིས་
བདུན་པོ་དེ། དག་སྟོང་དང་། དག་སྟོང་མ་དང་། དག་སྟོབ་མ་
དང་། དག་ཚུལ་དང་། དག་ཚུལ་མ་དང་། དག་བསྟེན་དང་།
དག་བསྟེན་མའི་ཚུལ་གྱིས་ས་གང་ཡིན་པ་སྟེ། དེ་ཡང་གྱིམ་པ་
དང་། རབ་དུ་བྱུང་བའི་ཕྱོགས་ལ་ཅི་རིགས་པར་རིག་པར་
བྱའོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །

འོ་ན་འཇུག་པའི་སེམས་བསྐྱེད་ཀྱི་དོན་དུ་སོ་སོར་ཐར་པའི་སྒོམ་
པ་དགོས་པ་ཅི་ཞེ་ན། དཔེ་དང་། ལུང་དང་། འཐད་པ་སྟེ། རྩ་
མཚན་གསུམ་གྱི་སྟོན་སྟེན་དུ་དགོས་པར་རིག་པར་བྱའོ། །དེ་

ལ་དང་པོ་ནི། དཔེར་ན་འཁོར་ལོས་སྒྱུར་བའི་རྒྱལ་པོ་ཆེན་པོ་དེ་
སྒྱུར་བྱངས་ཤིང་བཅུགས་སུ་གསོལ་བའི་གནས་ནི། ལུང་དང་
ལྷན་ཁྲིན་ལ་སོགས་པ་མི་གཙང་བས་ཁྱབ་པའི་ས་ཕྱོགས་མ་ཡིན་
ཏེ། ཁང་བཟང་ལེགས་པར་བྱི་དོར་བྱས་པ་རིན་པོ་ཆེ་ལ་སོགས་
པའི་རྒྱན་དུ་མས་སྤྱས་པ་ཡིད་དུ་འོང་བ་ཞིག་ཡིན་པ་ལྟར། བྱང་
རྒྱལ་གྱི་སེམས་གྱི་རྒྱལ་པོ་དེ་ཡང་བསྐྱེད་ཅིང་བཅུགས་སུ་གསོལ་
བའི་གནས་ནི། ལུས་ངག་ཡིད་གསུམ་མི་དགེ་བ་ལས་མི་སྡོམ་པ་
དང་། སྤྲིག་པའི་དྲི་མས་གོས་པའི་རྒྱུད་ལ་མ་ཡིན་ཏེ། ལུས་ངག་
ཡིད་གསུམ་སྤྲིག་པའི་དྲི་མ་དང་བྲལ་བ། སྡོམ་པའི་རྒྱལ་བྱིམས་
གྱིས་ལེགས་པར་བརྒྱན་པའི་ལུས་ལ་བསྐྱེད་ཅིང་བཅུགས་སུ་
གསོལ་བ་ཡིན་པའོ། །

ལུང་ནི། མདོ་སྡེ་རྒྱན་གྱི་སེམས་བསྐྱེད་པའི་སྐབས་ལས། སྡོམ་པ་
རྒྱ་ཆེན་དེ་ཡི་རྟེན། །ཞེས་གསུངས་ཏེ། དེ་ཡང་བསྐྱེད་གནས་གྱི་
སྡོམ་པ་ནི། ཉིན་ཞག་གཅིག་པའི་སྡོམ་པ་ཡིན་པས་རྒྱ་རྒྱུད་ལ།
རིས་བདུན་པོ་དེ་ནི་དེ་ལྟར་མ་ཡིན་པས་སྡོམ་པ་རྒྱ་ཆེན་པོ་སྟེ།
དེས་ན་རིས་བདུན་ནི་སེམས་བསྐྱེད་གྱི་རྟེན་དུ་གསུངས་པ་ཡིན་

ནོ། །བྱང་ཆུབ་ལམ་སྒྲོན་ལས་ཀྱང་། སོ་སོར་ཐར་པ་རིས་བདུན་
གྱི། །རྟག་དུ་སྒྲོམ་གཞན་ལྡན་པ་ལ། །བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་
སྒྲོམ་པ་ཡི། །སྐལ་བ་ཡོད་ཀྱི་གཞན་དུ་མིན། །ཞེས་གསུངས་ཏེ།
སོ་སོར་ཐར་པ་རིས་བདུན་ལས་གང་རུང་གཅིག་རྟེན་དུ་བཤད་
པའོ། །

འཐད་པ་ནི། སོ་སོར་ཐར་པའི་སྒྲོམ་པ་ནི། གཞན་ལ་གནོད་པ་
གཞི་དང་བཅས་པ་སྤོང་བ་ཡིན་ལ། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་སྒྲོམ་
པ་ནི་གཞན་ལ་ཕན་འདོགས་པ་ཡིན་ཏེ། གནོད་པ་ལས་མ་ལོག་
པར་ཕན་གདགས་ཐབས་མེད་པའི་ཕྱིར་རོ། །

གལ་ཏེ་གཞན་དག་ན་རེ། སོ་སོར་ཐར་པའི་སྒྲོམ་པ་དེ། བྱང་ཆུབ་
སེམས་དཔའི་སྒྲོམ་པ་སྐྱེ་བའི་རྟེན་དུ་མི་འཐད་དེ། ཟ་མ་དང་། མ་
ནིང་དང་། ལྷ་ལ་སོགས་པ་ལ་སོ་སོར་ཐར་པའི་སྒྲོམ་པ་མི་སྐྱེ་བ་
ལ། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་སྒྲོམ་པ་སྐྱེ་བར་བཤད་པའི་ཕྱིར་རོ། །
གནས་པའི་རྟེན་དུ་ཡང་མི་འཐད་དེ། སོ་སོར་ཐར་པ་ནི་ཤི་འཕྲོས་
པས་གཏོང་ལ། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་སྒྲོམ་པ་དེས་མི་གཏོང་
བའི་ཕྱིར་རོ་ཞེ་ན། ལན་ནི། སོ་སོར་ཐར་པའི་སྒྲོམ་པ་ལ་བསམ་

པའི་བྱང་པར་གྱི་རིགས་གསུམ་ཡོད་དེ། རིས་བདུན་པོ་དེ་ཁམས་
གསུམ་གྱི་བདེ་བར་འདོད་པའི་བསམ་པས་སྒྲངས་ན་ལེགས་སྟོན་
གྱི་ཚུལ་བྱིམས་ཞེས་བྱའོ། །རང་གི་སྤྱག་བསྐྱལ་གཏན་དུ་སྤང་
བར་འདོད་པའི་བསམ་པས་སྒྲངས་ན། ཉན་ཐོས་གྱི་ངེས་པར་
འབྱུང་བའི་ཚུལ་བྱིམས་ཞེས་བྱའོ། །བྱང་ཆུབ་ཆེན་པོ་ཐོབ་པར་
འདོད་པའི་བསམ་པས་སྒྲངས་ན། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་སྟོམ་
པའི་ཚུལ་བྱིམས་ཞེས་བྱའོ། །དེ་ལ་སྤྲུལ་གཉིས་པོ་ནི། ཟ་མ་དང་།
མ་ནིང་དང་། ལྷ་ལ་སོགས་པ་ལ་མི་སྐྱེ་བའི་ཕྱིར་དང་། ཤི་འཕྲོས་
ནས་གཏོང་བའི་ཕྱིར་དང་། ཉམས་ན་སྤྱར་གསོ་མི་རུང་བའི་ཕྱིར།
བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་སྟོམ་པའི་རྟེན་མ་ཡིན་ལ། བྱང་ཆུབ་
སེམས་དཔའི་སྟོམ་པའི་ཚུལ་བྱིམས་ནི། ཟ་མ་དང་། མ་ནིང་དང་།
ལྷ་ལ་སོགས་པ་ལ་ཡང་ཡོད་པ་དང་། ཤི་འཕྲོས་ཀྱང་མི་གཏོང་བ་
དང་། ཉམས་ན་སྤྱར་གསོ་རུང་བའི་ཕྱིར། སྐྱེ་བའི་རྟེན་ཡང་ཡིན་
ལ་གནས་པའི་རྟེན་ཡང་ཡིན་ནོ། །དེས་ན་མདོ་སྡེ་རྒྱུན་གྱི་འགྲེལ་
པ་ལས་ཀྱང་། སེམས་དཔའི་རྟེན་གང་ཞེ་ན། བྱང་ཆུབ་སེམས་
དཔའི་ཚུལ་བྱིམས་ཀྱི་སྟོམ་པ་ནི་རྟེན་ནོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །

ཡང་ན་སྐྱེ་བའི་རྟེན་དུ་དགོས་ལ། གནས་པའི་རྟེན་དུ་ངེས་པ་
མེད་དེ། དཔེར་ན་ཟག་པ་མེད་པའི་སྒྲིམ་པ་སྐྱེ་བའི་རྟེན་དུ།
བསམ་གཏན་གྱི་སྒྲིམ་པ་དགོས་ཀྱང་། གནས་པའི་རྟེན་དུ་ངེས་པ་
མེད་པ་ལྟ་བུ་རྟོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །

བྱང་རྒྱལ་སེམས་དཔའི་སོ་སོར་ཐར་པའི་སྒྲིམ་པ་དེ་ཡང་། ལེན་
པའི་ཆོ་ག་ནི་ལོགས་སུ་མི་དགོས་ཏེ། སྤར་ཉན་ཐོས་ཀྱི་བསྐྱབ་པ་
སྤངས་པ་ཉིད་ཕྱིས་བསམ་པ་ཁྱད་པར་ཅན་གྱིས་ཟེན་ན། གནས་
འགྱུར་ནས་བྱང་རྒྱལ་སེམས་དཔའི་སྒྲིམ་པར་འགྱུར་བ་ཡིན་ཏེ།
དམན་པའི་སེམས་བཏང་ཡང་སྤྱང་བའི་སེམས་པ་མ་དོར་བའི་
ཕྱིར་རོ། །

དེ་ལྟར་ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་རིགས་དང་ལྡན་པ། དཀོན་མཆོག་
གསུམ་ལ་སྐྱབས་སུ་སོང་བ། སོ་སོར་ཐར་པའི་སྒྲིམ་པ་རིས་
བདུན་ལས་གང་རུང་གཅིག་དང་ལྡན་པ་སྟེ། དེ་ནི་བྱང་རྒྱལ་དུ་
སེམས་བསྐྱེད་པའི་རྟེན་གྱི་གང་ཟག་ཡིན་ནོ། །

དམ་ཆོས་ཡིད་བཞིན་གྱི་ནོར་བུ་ཐར་པ་རིན་པོ་ཆའི་རྒྱན་ལས།
སྐྱབས་སུ་འགོ་ཞིང་སྒྲིམ་པ་བཟུང་བའི་ལེའུ་སྟེ་བརྒྱད་པ་རོ། ། །

༥ རྩུང་རྩུབ་དུ་སེམས་བསྐྱེད་པའི་ངོ་བོ་ཉིད་ནི། གཞན་གྱི་དོན་དུ་
ཡང་དག་པར་རྫོགས་པའི་རྩུང་རྩུབ་འདོད་པ་སྟེ། མངོན་རྟོགས་
རྒྱུན་ལས། སེམས་བསྐྱེད་པ་ནི་གཞན་དོན་ཕྱིར། །ཡང་དག་
རྫོགས་པའི་རྩུང་རྩུབ་འདོད། །ཅེས་གསུངས་སོ། །

༦ རྩུང་རྩུབ་ཀྱི་མཆོག་དུ་སེམས་བསྐྱེད་པ་ལ་དབྱེ་ན་གསུམ་སྟེ།
དཔེའི་སློན་ནས་དབྱེ་བ་དང་། ས་མཆོམས་ཀྱི་སློན་ནས་དབྱེ་བ་དང་།
མཆོན་ཉིད་ཀྱི་སློན་ནས་དབྱེ་བའོ། །དེ་ལ་དང་པོ་ནི། རྩུང་རྩུབ་ཀྱི་
སེམས་དེ་ཉིད་སོ་སོ་སྐྱེ་བོ་ནས་སངས་རྒྱུས་ཀྱི་སའི་བར་དུ་དབྱེ་
བ་དཔེས་བསྟན་པ། འཕགས་པ་བྱམས་པས་གསུངས་ཏེ། ཇི་
སྐད་དུ། མངོན་རྟོགས་རྒྱུན་ལས། དེ་ཡང་ས་གསེར་བླ་བ་མེ། །
གཏེར་དང་རིན་ཆེན་འབྱུང་གནས་མཆོ། །རྩི་རྩི་རི་སྟོན་བཤེས་
གཉེན་དང་། །ཡིད་བཞིན་ནོར་བུ་ཉི་མ་གྱུ། །རྒྱལ་པོ་མཛོད་དང་
ལམ་པོ་ཆེ། །བཞེན་པ་བཀོད་མའི་རྩུང་དང་ནི། །སྤྱོད་བརྟན་རྩུབ་བོ་
སྤྱིན་རྣམས་ཀྱིས། །རྣམ་པ་ཉི་ཤུ་རྩ་གཉིས་སོ། །ཞེས་གསུངས་སོ།
།

དཔེ་ཉི་ཤུ་རྩ་གཉིས་པོ་འདི་དག་ནི། རོན་འདུན་པ་ནས་ཆོས་སྐྱའི་
བར་དུ་ཡིན་ཏེ། དེ་ཡང་ལམ་ལུ་དང་སྒྱུར་ན། འདུན་པ་དང་ལྷན་
པ་ནི། ས་དང་འདྲ་སྟེ། ཆོས་དཀར་པོ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་གཞིའི་
དངོས་པོ་བྱེད་པའོ། །བསམ་པ་དང་ལྷན་པ་ནི། གསེར་དང་འདྲ་
སྟེ། བྱང་རྒྱུ་ཀྱི་བར་དུ་མི་འགྱུར་བའོ། །ལྷག་པའི་བསམ་པ་
དང་ལྷན་པ་ནི། ལྷ་བ་ཆོས་པ་དང་འདྲ་སྟེ། དགེ་བའི་ཆོས་མཐའ་
དག་རྣམ་པར་འཕེལ་བར་འགྱུར་བའོ། །དེ་གསུམ་ནི་ཆོག་ལས་ལམ་
རྒྱུ་དུ་དང་འབྲིང་དང་ཆེན་པོ་ཉིད་ཀྱི་ལས་དང་པོ་པའི་སས་
བསྐྱུས་པའོ། །

སྒྱུར་བ་དང་ལྷན་པ་ནི། མེ་དང་འདྲ་སྟེ་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་ཉིད་
གསུམ་ལ་སྒྲིབ་པའི་བྱུང་ཤིང་བསྐྱེད་པར་བྱེད་པའོ། །དེ་ནི་སྒྱུར་
བའི་ལམ་གྱིས་བསྐྱུས་པའོ། །

སྒྱུན་པའི་ཕ་རོལ་དུ་སྒྱུན་པ་དང་ལྷན་པ་ནི། གཏེར་ཆེན་པོ་དང་
འདྲ་སྟེ། སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཆོས་པར་བྱེད་པའོ། །ཚུལ་
ཁྲིམས་དང་ལྷན་པ་ནི། རིན་པོ་ཆེའི་འབྱུང་གནས་དང་འདྲ་སྟེ།
ཡོན་ཏན་རིན་པོ་ཆེའི་རྟེན་གྱི་དངོས་པོ་བྱེད་པའོ། །བཟོད་པ་

དང་ལྷན་པ་ནི། རྒྱ་མཚོ་ཆེན་པོ་དང་འདྲ་སྟེ། མི་འདོད་པ་ཐམས་
ཅད་ཐོག་དུ་བབ་པས་མི་འཁྲུག་པ་ལོ། །བརྩོན་འགྲུས་དང་ལྷན་
པ་ནི། རྩི་རྩེ་དང་འདྲ་སྟེ། མི་ཤིགས་པ་ཉིད་ཀྱིས་ན་སྤྲ་བ་ལོ། །
བསམ་གཏན་དང་ལྷན་པ་ནི། རིའི་རྒྱལ་པོ་དང་འདྲ་སྟེ།
དམིགས་པའི་རྣམ་པར་གཡེང་བས་མི་བསྐྱོད་པ་ལོ། །ཤེས་རབ་
དང་ལྷན་པ་ནི། སྤྲོད་དང་འདྲ་སྟེ། ཉོན་མོངས་པ་དང་ཤེས་བྱའི་
སྒྲིབ་པའི་ནད་ཞི་བར་བྱེད་པ་ལོ། །ཐབས་དང་ལྷན་པ་ནི། དག་
བའི་བཤེས་གཉེན་དང་འདྲ་སྟེ། གནས་སྐབས་ཐམས་ཅད་དུ་
སེམས་ཅན་གྱི་དོན་ཡོངས་སུ་མི་གཏོང་བ་ལོ། །སྒྲོལ་ལམ་དང་
ལྷན་པ་ནི། ཡིད་བཞིན་གྱི་ཚོར་བ་དང་འདྲ་སྟེ། ཇི་ལྟར་སྒྲོལ་པའི་
འབྲས་བུ་འགྲུབ་པ་ལོ། །སྟོབས་དང་ལྷན་པ་ནི། ཉི་མ་དང་འདྲ་སྟེ།
གདུལ་བྱ་ཡོངས་སུ་སྒྲིལ་པར་བྱེད་པ་ལོ། །ཡེ་ཤེས་ཀྱི་ཕ་རོལ་དུ་
སྐྱོན་པ་ནི། ཆོས་ཀྱི་སྒྲ་དབྱངས་དང་འདྲ་སྟེ། གདུལ་བྱ་འདུན་
པར་བྱེད་པའི་ཆོས་སྟོན་པ་ལོ། །དེ་ལྟར་བརྩུ་ནི། རིམ་པ་ལྟར་
རབ་དུ་དགའ་བ་ལ་སོགས་པ་ས་བརྩུས་བསྐྱུས་ཏེ། མཐོང་བའི་
ལམ་དང་། བསྒྲོལ་པའི་ལམ་གྱི་སྟོན་ཡུལ་ཅན་ཡིན་ནོ། །

མངོན་པར་ཤེས་པ་དང་ལྡན་པ་ནི། རྒྱལ་པོ་ཆེན་པོ་དང་འདྲ་སྟེ།
མཐུ་སྟོགས་པ་མེད་པས་གཞན་གྱི་དོན་སྦྱབ་པ་ལོ། །བསོད་ནམས་
དང་ཡེ་ཤེས་དང་ལྡན་པ་ནི། བང་མཛོད་དང་འདྲ་སྟེ། ཚོགས་
མང་པོའི་མཛོད་དུ་གྱུར་པ་ལོ། །བྱང་རྒྱལ་གྱི་སྟོགས་དང་མཐུན་
པའི་ཚོས་དང་ལྡན་པ་ནི། ལམ་པོ་ཆེ་དང་འདྲ་སྟེ། འཕགས་པ་
ཐམས་ཅད་ག་ཤེགས་ཤིང་རྗེས་སུ་ག་ཤེགས་པས་སོ། །སྟིང་རྗེ་དང་
ལྷག་མཐོང་དང་ལྡན་པ་ནི། བཞོན་པ་དང་འདྲ་སྟེ། འཁོར་འདས་
གང་དུ་ཡང་མི་བཏང་བར་བདེ་སྒྲག་དུ་འགོ་བཙོ། །གཟུངས་དང་
སྟོབས་པ་དང་ལྡན་པ་ནི། བཀོད་མའི་རྒྱ་དང་འདྲ་སྟེ། ཐོས་པ་
དང་མ་ཐོས་པའི་ཚོས་འཛིན་པས་མི་ཟད་པ་ལོ། །དེ་ལྟར་ལྷ་ནི་
བྱང་རྒྱལ་སེམས་དཔའི་བྱང་པར་གྱི་ལམ་གྱིས་བསྐྱུས་པ་ལོ། །
ཚོས་གྱི་སྦྱིད་མོས་ཚལ་དང་ལྡན་པ་ནི། སྐྱ་སྟན་པ་ཐོས་པ་དང་
འདྲ་སྟེ། ཐར་པ་འདོད་པའི་གདུལ་བྱ་ལ་སྟན་པར་སྟོགས་པ་ལོ། །
བགྲོད་པ་གཅིག་པའི་ལམ་དང་ལྡན་པ་ནི། རྒྱ་པོའི་རྒྱ་དང་འདྲ་
སྟེ། གཞན་གྱི་དོན་བྱ་བ་མི་ཉམས་པ་ལོ། །ཚོས་གྱི་སྦྱིད་དང་ལྡན་པ་
ནི། སྟོན་དང་འདྲ་སྟེ། དགའ་ལྡན་གྱི་གནས་སུ་བཞུགས་པ་ལ་

སོགས་པ་སྟོན་པའི་སྟོན་སྒྲུབ། སེམས་ཅན་གྱི་དོན་དུ་བྱ་བ་རྣམས་
དེ་ལ་རྒྱུ་ལས་པའོ། །དེ་ལྟར་གསུམ་ནི་སངས་རྒྱས་ཀྱི་སྐུ་
བསྐྱུས་པ་སྟེ། དེ་ལྟར་ན་ནི་ཤུ་རྩ་གཉིས་པོ་ལས་དང་པོ་པའི་ས་
ནས་བཟུང་སྟེ། སངས་རྒྱས་ཀྱི་སའི་བར་གྱིས་བསྐྱུས་སོ། །
ས་མཆོམས་ཀྱི་སྟོན་སྒྲུབ་དབྱེ་བ་ནི་བཞི་སྟེ། མོས་པ་དང་ལྷན་པའི་
སེམས་བསྐྱེད་དང་། ལྷག་པའི་བསམ་པ་དང་ལྷན་པའི་སེམས་
བསྐྱེད་དང་། རྣམ་པར་སྦྱིན་པའི་སེམས་བསྐྱེད་དང་། སྦྱིབ་པ་
སྤངས་པའི་སེམས་བསྐྱེད་དོ། །དེ་ལ་དང་པོ་ནི། མོས་པས་སྦྱོང་
པའི་སྐུ་བསྐྱུས་པ་རྣམས་སོ། །གཉིས་པ་ནི། ས་དང་པོ་ནས་
བདུན་པའི་བར་དག་གོ། །གསུམ་པ་ནི། ས་བརྒྱུད་པ་ནས་བརྒྱ་
པའི་བར་དག་གོ། །བཞི་པ་ནི། སངས་རྒྱས་ཀྱི་སའོ། །དེ་ལྟར་ཡང་
མདོ་སྟེ་རྒྱུ་ལས། སེམས་བསྐྱེད་དེ་ནི་ས་རྣམས་ལ། །མོས་དང་
ལྷག་བསམ་དག་པ་དང་། །རྣམ་པར་སྦྱིན་པ་གཞན་དུ་འདོད། །
དེ་བཞིན་སྦྱིབ་པ་སྤངས་པའོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །
མཆོན་ཉིད་ཀྱི་སྟོན་སྒྲུབ་དབྱེ་ན་གཉིས་ཏེ། དོན་དམ་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་
སེམས་དང་། ཀྱན་རྫོབ་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་སོ། །དེ་ལྟར་ཡང་

དགོངས་པ་ངེས་པར་འགྲེལ་བའི་མདོ་ལས། བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་
དེ་ཡང་རྣམ་པ་གཉིས་ཏེ། དོན་དམ་པ་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་དང་།
ཀུན་རྫོབ་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་སོ། ། ཞེས་གསུངས་སོ། །
འོ་ན་དོན་དམ་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་དེ་ཅི་ཙམ་ཞིག་སྟམ་ན། སྟོང་
ཉིད་སྟོང་རྗེའི་སྟོང་པོ་ཅན་གསལ་ལ་མི་གཡོ་བ་སྟོས་པའི་མཐའ་
དང་བྲལ་བའོ། ། དེ་ལྟར་ཡང་མདོ་སྡེ་དེ་ཉིད་ལས། དེ་ལ་དོན་
དམ་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་དེ་ནི་འཇིག་རྟེན་ལས་འདས་པ་སྟོས་
པའི་མཐའ་དང་བྲལ་བ། ཤིན་ཏུ་གསལ་བ། དོན་དམ་པའི་ཡུལ་
ཅན་དྲི་མ་མེད་པ། མི་གཡོ་བ། རྒྱང་མེད་པའི་མར་མེའི་རྒྱུན་ལྟར་
ཤིན་ཏུ་གསལ་བའོ། ། ཞེས་གསུངས་སོ། །
འོ་ན་ཀུན་རྫོབ་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་དེ་ཅི་ཙམ་ཞིག་ཡིན་སྟམ་ན།
ཡང་མདོ་སྡེ་དེ་ཉིད་ལས། ཀུན་རྫོབ་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་ནི་སྟོང་
རྗེས་སེམས་ཅན་མཐའ་དག་འཁོར་བ་ནས་འདོན་པར་དམ་
བཅས་པའོ། ། ཞེས་གསུངས་སོ། ། དེ་ལ་དོན་དམ་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་
སེམས་དེ་ནི་ཆོས་ཉིད་ཀྱིས་ཐོབ་པ་ཡིན་ལ། ཀུན་རྫོབ་བྱང་ཆུབ་
ཀྱི་སེམས་ནི་ཡང་དག་པར་སྤངས་པ་བརྟེན་ལས་བྱུང་བ་ཡིན་པར་

མདོ་སྡེ་རྒྱུ་ལས་བཤད་དོ། །དོན་དམ་བྱང་རྒྱུ་གི་སེམས་དེ་
གནས་སྐབས་གང་ན་ཡོད་ཅེ་ན། ས་དང་པོ་རབ་ཏུ་དགའ་བ་
ཡན་ཆད་ན་ཡོད་དོ། །དེ་ལྟར་ཡང་མདོ་སྡེ་རྒྱུ་གི་འགྲེལ་པ་
ལས། དོན་དམ་པའི་སེམས་བསྐྱེད་པ་དེ་ཡང་ས་དང་པོ་རབ་ཏུ་
དགའ་བ་ལ་ཡིན་པས། ཞེས་གསུངས་སོ།།

ཀུན་རྫོབ་བྱང་རྒྱུ་གི་སེམས་ལ་དབྱེ་ན་གཉིས་ཏེ། སྟོན་པའི་
སེམས་དང་། འཇུག་པའི་སེམས་སོ། །དེ་ལྟར་ཡང་སྟོན་འཇུག་
ལས། བྱང་རྒྱུ་སེམས་དེ་མདོར་བསྡུ་ན། །རྣམ་པ་གཉིས་སུ་ཤེས་
བྱ་སྟེ། །བྱང་རྒྱུ་སྟོན་པའི་སེམས་དང་ནི། །བྱང་རྒྱུ་འཇུག་པ་
ཉིད་ཡིན་ནོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །

སྟོན་འཇུག་གཉིས་ཀྱི་ཁྱད་པར་འདི་ལ་ཡང་བཞེད་པ་ཐ་དད་པ་
མང་སྟེ། འཕགས་པ་འཇམ་དཔལ་ནས། སྟོབ་དཔོན་གྱི་སྐུ་བ་ན་
མར་ལ་བརྒྱད་པའི་སྟོབ་དཔོན་ཞི་བ་ལྷས་ནི། སྟོན་པ་ནི། འགྲོ་
བར་འདོད་པ་དང་འདྲ་སྟེ། རྫོགས་པའི་སངས་རྒྱས་ཐོབ་པར་
འདོད་པའི་བསམ་པ་ཡིན་ལ། འཇུག་པ་ནི། འགྲོ་བ་དངོས་དང་
འདྲ་སྟེ། སངས་རྒྱས་སྐུ་བ་པའི་སྟོར་བ་ཡིན་པར་བཞེད་དོ། །དེ་

ལྟར་ཡང་སྟོང་འཇུག་ལས། འགྲོ་བར་འདོད་དང་འགྲོ་བ་ཡི། །བྱེ་
བྲག་ཇི་བཞིན་ཤེས་པ་ལྟར། །དེ་བཞིན་མཁས་པས་འདི་གཉིས་
ཀྱི། །བྱེ་བྲག་རིམ་བཞིན་ཤེས་པར་བྱ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །
འཕགས་པ་བུམས་པ་ནས། སྟོབ་དཔོན་ཐོགས་མེད་ན་མར་ལ་
བརྒྱད་པའི་ཇོ་བོ་གསེར་གླིང་པ་ནི། སྟོན་པ་ནི། སེམས་ཅན་
ཐམས་ཅད་ཀྱི་དོན་དུ་བདག་གིས་རྫོགས་པའི་སངས་རྒྱས་ཐོབ་
པར་བྱའོ་སྟུང་དུ་འབྲས་བུ་ལ་དམ་བཅའ་ལེན་པ་ཡིན་ལ།
འཇུག་པ་ནི། སངས་རྒྱས་ཀྱི་རྒྱུར་ཕ་རོལ་དུ་ཕྱིན་པ་དུག་ལ་
བསྐྱབ་པར་བྱའོ་སྟུང་དུ་རྒྱ་ལ་དམ་བཅའ་ལེན་པར་བཞེད་
པའོ། །དོན་དེ་དང་མཐུན་པར་ཆོས་མངོན་པ་ཀྱན་ལས་བདུས་པ་
ལས། སེམས་བསྐྱེད་པ་ནི་རྣམ་པ་གཉིས་ཏེ། བྱད་པར་ཅན་མ་
ཡིན་པ་དང་། བྱད་པར་དུ་འཕགས་པའོ། །དེ་ལ་བྱད་པར་ཅན་
མ་ཡིན་པ་ནི། ཀྱེ་མའོ། །བདག་སྤྲ་ན་མེད་པ་ཡང་དག་པར་
རྫོགས་པའི་བྱང་རྒྱལ་དུ་མངོན་པར་རྫོགས་པར་འཆང་རྒྱ་བར་
ཤོག་ཅིག་སྟུང་པའོ། །བྱད་པར་དུ་འཕགས་པ་ནི། དེ་ལྟར་སྟོན་
པའི་ཕ་རོལ་དུ་ཕྱིན་པ་ཡོངས་སུ་རྫོགས་པར་ཤོག་ཅིག་སྟུང་པ་

ནས། ཤེས་རབ་ཀྱི་ཕ་རོལ་དུ་ཕྱིན་པའི་བར་དུ་རྟོ། ། ཞེས་གསུངས་
སོ། །

དེ་ལྟར་དཔེ་དང་། ས་མཚམས་དང་། མཚན་ཉིད་ཀྱི་སྒྲིམ་
སེམས་བསྐྱེད་ཀྱི་དབྱེ་བ་བཤད་ཟིན་ཏོ། །

རྟོག་བྱེད་ཀྱི་སེམས་བསྐྱེད་པའི་དམིགས་པ་ནི། བྱེད་ཀྱི་སེམས་
སེམས་ཅན་གྱི་དོན་ལ་དམིགས་པ་རྟོ། ། དེ་ལྟར་ཡང་བྱེད་ཀྱི་སེམས་
སེམས་དཔའི་ས་ལས། དེ་ལྟ་བུ་ན། སེམས་བསྐྱེད་པ་དེ་ནི་བྱེད་
ཀྱི་སེམས་ཅན་ལ་དམིགས་པ་དང་། སེམས་ཅན་ལ་དམིགས་པ་ཡིན་ནོ། །
ཞེས་གསུངས་སོ། །

དེ་ལ་བྱེད་ཀྱི་སེམས་ཅན་ལ་དམིགས་པ་ཞེས་བྱ་བ་ནི། ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་ཡེ་
ཤེས་འཕྲོ་ལ་བར་དམིགས་པ་སྟེ། མདོ་སྟེ་རྒྱུན་གྱི་སེམས་བསྐྱེད་ཀྱི་
སྐབས་ནས་ཀྱང་། དེ་བཞིན་དེའི་ཡེ་ཤེས་འཕྲོ་ལ་བར་དམིགས་
པ་རྟོ། ། ཞེས་གསུངས་སོ། །

སེམས་ཅན་ལ་དམིགས་པ་ཞེས་བྱ་བ་ཡང་། སེམས་ཅན་གཅིག་
གས། གཉིས་སམ། འགའ་ཅམ་མ་ཡིན་ཏེ། རྣམ་མཁས་གར་བྱེད་
ན་སེམས་ཅན་གྱིས་བྱེད་པ་དེས་གར་བྱེད་པ་ན་ལས་དང་ཉོན་

མོངས་པས་ཁྱབ་ལ། དེས་གང་ན་ཁྱབ་པ་ན་སྟུག་བསྐལ་གྱིས་
ཁྱབ་པས། དེ་ནམས་ཀྱི་སྟུག་བསྐལ་སེལ་བར་བྱ་བའི་ཆེད་དུ་
སེམས་བསྐྱེད་པའོ། །དེ་ལྟར་ཡང་བཟང་སྟོང་སྟོན་ལམ་ལས།
ནམ་མཁའི་མཐས་གདུགས་གུར་པ་ཇི་ཙམ་པར། །སེམས་ཅན་
མ་ལུས་མཐའ་ཡང་དེ་བཞིན་ཏེ། །ཇི་ཙམ་ལས་དང་ཉོན་མོངས་
མཐར་གུར་པ། །བདག་གིས་སྟོན་ལམ་མཐའ་ཡང་དེ་ཙམ་མོ། །
ཞེས་གསུངས་སོ། །

༥༥ རྒྱུ་རྒྱུ་སེམས་བསྐྱེད་པའི་རྒྱ་ནི། ཆོས་བརྒྱ་པའི་མདོ་ལས།
རྒྱ་བཞིས་སེམས་དེ་སྐྱེ་བར་འགྱུར་ཏེ། སེམས་དེ་ཉིད་ཀྱི་ཕན་ཡོན་
མཐོང་བ་དང་། དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་ལ་དང་པ་དང་། སེམས་
ཅན་གྱི་སྟུག་བསྐལ་མཐོང་བ་དང་། དག་བའི་བཤེས་གཉེན་གྱིས་
ཡང་དག་པར་བསྐྱལ་བའོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །རྒྱུ་རྒྱུ་སེམས་
དཔའི་ས་ལས་ཀྱང་རྒྱ་བཞིས་གསུངས་ཏེ། ཇི་སྐད་དུ། དེ་ལ་རྒྱ་
བཞི་གང་ཞེ་ན། རིགས་ལྷན་སུམ་ཆོགས་པ་ནི། རྒྱུ་རྒྱུ་སེམས་
དཔའི་སེམས་བསྐྱེད་པའི་རྒྱ་དང་པོའོ། །སངས་རྒྱས་དང་། རྒྱུ་
རྒྱུ་སེམས་དཔའ་དང་། དག་བའི་བཤེས་གཉེན་གྱིས་ཡོངས་སུ་

ཟིན་པ་ནི། བྱང་རྒྱལ་སེམས་དཔའི་སེམས་སྐྱེ་བའི་རྒྱ་གཉིས་པ་འོ།
།སེམས་ཅན་རྣམས་ལ་སྤྱིང་རྗེ་བ་ནི། བྱང་རྒྱལ་སེམས་དཔའི་
སེམས་སྐྱེ་བའི་རྒྱ་གསུམ་པ་འོ། །འཁོར་བའི་སྤྱག་བསྐྱལ་དང་
དཀའ་བ་སྤྱད་པའི་སྤྱག་བསྐྱལ་ཡུན་རིང་བ་རྣམ་པ་སྣ་ཚོགས་པ།
དྲག་པ། བར་ཆད་མེད་པས་ཀྱང་མི་འཇིགས་པ་འདི་ནི་བྱང་རྒྱལ་
སེམས་དཔའི་སེམས་སྐྱེ་བའི་རྒྱ་བཞི་པ་འོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །
མདོ་སྡེ་རྒྱན་ལས་ནི། ཡང་དག་པར་སྤངས་པ་བརྟུན་ལས་བྱང་
བའི་སེམས་བསྐྱེད་པ་དང་། དོན་དམ་པའི་སེམས་བསྐྱེད་པ་
གཉིས་རྒྱ་སོ་སོར་གསུངས་ཏེ། དེ་ལ་དང་པོ་ནི། གྲོགས་སྟོབས་རྒྱ་
སྟོབས་རྩ་བའི་སྟོབས། །ཐོས་སྟོབས་དགེ་བ་གོམས་པ་ལས། མི་
བརྟན་པ་དང་བརྟན་འབྱུང་བ། །གཞན་གྱིས་བརྟན་པའི་སེམས་
བསྐྱེད་བཤད། །ཅེས་གསུངས་ཏེ། གཞན་གྱིས་བརྟན་པའི་སེམས་
བསྐྱེད་ཅེས་པ་ནི། གཞན་གྱི་རྣམ་པར་རིག་བྱེད་ལས་སེམས་སྐྱེ་
བ་གང་ཡིན་པ་དེ་ནི་ཡང་དག་པར་སྤངས་པ་བརྟུན་ལས་བྱང་བ་
ཞེས་ཀྱང་བྱ་སྟེ། ཀུན་རྗེ་བ་བྱང་རྒྱལ་གྱི་སེམས་སོ། །དེ་ཡང་
གྲོགས་གྱི་སྟོབས་ལས་ཏེ་དགེ་བའི་བཤེས་གཉེན་གྱི་ངོར་སྐྱེ་བ་

ཡོད་དོ། །རྒྱའི་སྟོབས་ལས་ཏེ་རིགས་ཀྱི་མཐུས་སྐྱེ་བ་ཡང་ཡོད་དོ།
།དགེ་བའི་རྩ་བའི་སྟོབས་ལས་ཏེ། དེའི་རིགས་རྒྱས་པའི་སྟོན་ས་
སྐྱེ་བ་ཡང་ཡོད་དོ། །ཐོས་པའི་སྟོབས་ལས་ཏེ། ཚོས་ཀྱི་རྣམ་
གྲངས་དེ་དང་དེ་བཤད་པ་ན་སྐྱེ་བ་ཡང་ཡོད་དོ། །དགེ་བ་ལ་
གོམས་པ་ལས་ཏེ་ཆོ་འདི་ཉིད་ལ་རྟག་ཏུ་ཉན་པ་དང་འཇིན་པ་
དང་འཆང་བ་ལ་སོགས་པ་ལས་སྐྱེ་བ་ཡང་ཡོད་དོ། །དེ་ཡང་
གྲོགས་ཀྱི་སྟོབས་ལས་མི་བརྟན་ལ། རྒྱ་ལ་སོགས་པའི་སྟོབས་
ལས་ནི་བརྟན་པར་འབྱུང་བའོ། །

དོན་དམ་པའི་སེམས་སྐྱེ་བའི་རྒྱ་ནི། རྫོགས་པའི་སངས་རྒྱས་རབ་
མཉེས་བྱས། །བསོད་ནམས་ཡེ་ཤེས་ཚོགས་རབ་བསགས། །ཚོས་
ལ་མི་རྟག་ཡེ་ཤེས་ནི། །སྐྱེ་ཕྱིར་དེ་ནི་དམ་པར་འདོད། །ཅེས་
གསུངས་ཏེ། ལུང་དང་སྒྲུབ་པ་དང་། རྫོགས་པའི་བྱུང་པར་དག་
གིས་བསྐྱེད་པའོ། །

རྟོག་རྒྱུ་ཀྱི་སེམས་དེ་སྤང་བའི་ཡུལ་ནི། སྟོབ་དཔོན་ཡོད་པའི་
ལུགས་དང་། མེད་པའི་ལུགས་གཉིས་ཡིན་ཏེ། དེ་ཡང་སྟོབ་
དཔོན་དེའི་སྤྱན་སྤར་འགོ་བ་ལ་སྟོག་གས་ཆངས་པར་སྐྱོད་པའི་

བར་ཆད་མེད་ན། ས་ཐག་རིང་ཡང་སློབ་དཔོན་ཡོད་པ་ཡིན་
པས་དེའི་སྤྱན་རླུང་སྤྱིན་ལ་ཡུལ་དེ་ལས་སྤངས་པའོ། །
སློབ་དཔོན་གྱི་མཆན་ཉིད་ཀྱང་། སྡོམ་པ་འབོགས་པའི་ཆོག་ལ་
མཁས་པ་དང་། རང་ཉིད་སྡོམ་པ་ཐོབ་ལ་མ་ཉམས་པར་གནས་
པ་དང་། ལུས་ངག་གི་རིག་བྱེད་གྱི་དོན་གོ་བར་རུས་པ་དང་།
ཟང་བེང་ལྟར་མི་བྱེད་པར་བརྩེ་བས་སློབ་མ་སྦྱང་བའོ། །དེ་ལྟར་
ཡང་བྱང་རྒྱལ་ལམ་སློན་ལས། ཡང་དག་མཆན་ཉིད་ལྡན་པ་
དང་། །སྤྱོད་མ་བཟང་ལ་སྡོམ་པ་སྤང་། །སྡོམ་པའི་ཆོག་ལ་མཁས་
པ་དང་། །བདག་ཉིད་གང་ཞིག་སྡོམ་ལ་གནས། །སྡོམ་པ་
འབོགས་བཟོད་སྦྱང་རྗེར་ལྡན། །སྤྱོད་མ་བཟང་པོར་ཤེས་པར་བྱ། །
ཞེས་གསུངས་སོ། །བྱང་རྒྱལ་སེམས་དཔའི་ས་ལས་ཀྱང་། བྱང་
རྒྱལ་སེམས་དཔའི་སློན་ལམ་བཏབ་པའི་སྤྱིར། ཆོས་མཐུན་པ།
སྡོམ་པ་སྤངས་པ། མཁས་པ། ངག་གི་རྣམ་པར་རིག་བྱེད་གྱི་དོན་
འཛིན་པ་དང་། གོ་བར་རུས་པ། ཞེས་གསུངས་སོ། །
དེ་ལྟར་བུའི་སྤྱོད་མ་དེ་ཐག་ཉེ་བ་ན་བཞུགས་ཀྱང་དེའི་སྤྱན་རླུང་འགོ་
བ་ལ་སློག་གས། ཚངས་པར་སྦྱོད་པ་ལ་བར་ཆད་ཡོད་ན། སྤྱོད་མ་

མེད་པ་ཞེས་བྱ་བ་ཡིན་ཏེ། དེ་བཞིན་གཤེགས་པའི་སྐྱ་གཟུགས་
ཀྱི་སྐྱུན་སྤར་སྟོན་འཇུག་གང་ལེན་པའི་ཆོག་རྣམས་སྟོང་ཐག་པ་
ནས་ལན་གསུམ་བཅོད་པས། སྟོན་པའམ་འཇུག་པ་དེ་ཐོབ་བོ། །
དེ་ལྟར་ཡང་བྱང་རྒྱལ་སེམས་དཔའི་ས་ལས། གལ་ཏེ་ཡོན་ཏན་
དེ་དག་དང་ལྷན་པའི་གང་ཟག་མེད་པར་གྱུར་ན། བྱང་རྒྱལ་
སེམས་དཔས་དེ་བཞིན་གཤེགས་པའི་སྐྱ་གཟུགས་ཀྱི་སྐྱུན་སྤར་
བདག་ཉིད་ཀྱིས་བྱང་རྒྱལ་སེམས་དཔའི་ཚུལ་བྲིམས་ཀྱི་སྟོན་པ་
ཡང་དག་པར་སྤང་བར་བྱ་སྟེ། ཞེས་གསུངས་སོ། །སྤྱི་མ་དང་སྐྱ་
གཟུགས་གཉིས་ཀ་མ་རྟེན་ན། མདུན་གྱི་ནམ་མཁའ་ལ་སངས་
རྒྱས་དང་། བྱང་རྒྱལ་སེམས་དཔའ་རྣམས་མངོན་སུམ་བསྟོམས་
ནས། སྟོན་པའམ་འཇུག་པའི་ཆོག་རྣམས་ལན་གསུམ་བཅོད་
པས་ཐོབ་བོ། །དེ་ལྟར་ཡང་བསྐྱབ་པ་ཀྱན་ལས་བདུས་པ་ལས།
ཡང་དེ་ལྟ་བུའི་དག་བའི་བཤེས་གཉེན་མེད་ན། རྟོགས་བརྩུ་ན་
བཞུགས་པའི་སངས་རྒྱས་དང་བྱང་རྒྱལ་སེམས་དཔའ་རྣམས་
མངོན་སུམ་དུ་བསྟོམས་ནས། སྟོན་པ་བདག་ཉིད་ཀྱི་སྟོབས་དང་
སྤྱི་ལ་སྤང་སྟེ། ཞེས་གསུངས་སོ། །

བྱང་རྒྱུ་ཀྱི་སེམས་དེ་སྤང་བའི་ཆོ་ག་ནི། སྤྲ་མ་མཁས་པ་དག་གི་
བརྒྱུད་པའི་མན་ངག་ལས། ཚུལ་ལྷགས་ཐ་དད་པ་དུ་མ་སྤང་
ངོ་། །དེ་ལྟར་སྤང་ཡང་ནི། འདིར་འཕགས་པ་འཇམ་དཔལ་ནས་
སློབ་དཔོན་གྱ་སྦྱབ་ན་མར་ལ་བརྒྱུད་པ་སློབ་དཔོན་ཞི་བ་ལྟའི་
ལྷགས་དང་། འཕགས་པ་བྱམས་པ་ནས་སློབ་དཔོན་ཐོགས་མེད་
ན་མར་བརྒྱུད་པ། ཇོ་བོ་གསེར་གླིང་པའི་ལྷགས་དང་གཉིས་སུ་
ཤེས་པར་བྱའོ། །

དེ་ཡང་འཕགས་པ་འཇམ་དཔལ་ནས་སློབ་དཔོན་གྱ་སྦྱབ་ན་
མར་བརྒྱུད་པ་སློབ་དཔོན་ཞི་བ་ལྟའི་ལྷགས་ལྟར་ན་གསུམ་སྟེ།
སྦྱོར་བའི་ཆོ་ག་དང་། དངོས་གཞིའི་ཆོ་ག་དང་། ཇེས་ཀྱི་ཆོ་
གའོ། །

དང་པོ་ལ་དུག་སྟེ། མཆོད་པ་འབུལ་བ་དང་། སྟོག་པ་བཤགས་
པ་དང་། དགོ་བ་ལ་ཇེས་སུ་ཡི་རང་བ་དང་། ཆོས་ཀྱི་འཁོར་ལོ་
བསྐྱོར་བར་བསྐྱུལ་བ་དང་། ལྷ་དཀ་ལས་མི་འདའ་བར་གསོལ་
བ་གདབ་པ་དང་། དགོ་བའི་རྩ་བ་བསྟོར་བའོ། །

དེ་ལ་དང་པོ་མཆོད་པ་འབུལ་བ་འདི་ཡང་། ཡུལ་དང་མཆོད་པ་
གཉིས་སུ་ཤེས་པར་བྱའོ། །དེ་ཡང་ཡུལ་ནི། དཀོན་མཆོག་མངོན་
སུམ་ན་བཞུགས་པ་ལ་མཆོད་པ་དང་། མངོན་སུམ་ན་མི་
བཞུགས་པ་ལ་མཆོད་པ་གཉིས་བསོད་ནམས་མཉམ་པར་བཤད་
པས། མངོན་སུམ་དུ་གྱུར་པ་དང་། མ་གྱུར་པ་ཐམས་ཅད་ཡུལ་
དུ་བྱས་ལ་མཆོད་དོ། །དེ་ལྟར་ཡང་མདོ་སྡེ་རྒྱན་ལས། རབ་དང་
སེམས་དང་ལྡན་པ་ཡིས། །ཚོགས་གཉིས་ཚོགས་པར་བྱ་བའི་
ཕྱིར། །སངས་རྒྱས་རྣམས་ལ་གོས་ལ་སོགས། །མངོན་སུམ་མངོན་
སུམ་མིན་པར་མཆོད། །ཅེས་གསུངས་སོ། །

མཆོད་པ་ལ་ཡང་གཉིས་ལས། སྤྲ་ན་ཡོད་པའི་མཆོད་པ་དང་།
སྤྲ་ན་མེད་པའི་མཆོད་པའོ། །དང་པོ་ལའང་གཉིས་ཏེ། ཟང་ཟིང་
གི་མཆོད་པ་དང་། སྐྱབ་པའི་མཆོད་པའོ། །དང་པོ་ནི། དུག་གི་
མཆོད་པ་དང་། བསྟོད་པའི་མཆོད་པ་དང་། རྩམ་རིམ་པར་
བཤམས་པའི་མཆོད་པ་དང་། བདག་པོས་ཡོངས་སུ་མ་གཟུང་
བའི་རྩམ་ཕུལ་དུ་བྱུང་བའི་མཆོད་པ་དང་། སྒོས་སྐུལ་པའི་མཆོད་
པ་དང་། ལུས་དབུལ་བའི་མཆོད་པ་སྟེ། དེ་དག་རྒྱས་པར་ཤེས་

པར་བྱའོ། །སྐྱབ་པའི་མཆོད་པ་ནི། ལྷའི་སྐུ་ཕུག་རྒྱ་ཆེན་པོ་
བསྒྲེལ་པ་དང་། བྱང་རྒྱལ་སེམས་དཔའ་རྣམས་ཀྱི་ཏིང་ངེ་འཛིན་
ལས་བྱང་བའི་བཀོད་པས་མཆོད་པའོ། །སྤྱ་ན་མེད་པའི་མཆོད་
པ་ནི། དམིགས་པ་དང་བཅས་པའི་མཆོད་པ་དང་། དམིགས་པ་
མེད་པའི་མཆོད་པའོ། །དེ་ལ་དང་པོ་ནི། བྱང་རྒྱལ་གྱི་སེམས་
བསྒྲེལ་པ་སྟེ། ཇི་སྐད་དུ། མཁས་པས་བྱང་རྒྱལ་སེམས་བསྒྲེལས་
ན། །རྒྱལ་བ་སྤྲས་དང་བཅས་པ་ལ། །མཆོད་པ་འདི་ནི་དམ་པ་
སྟེ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །དམིགས་པ་མེད་པའི་མཆོད་པ་ནི།
བདག་མེད་གྱི་དོན་བསྒྲེལ་པ་སྟེ་མཆོད་པའི་མཆོག་ཡིན་ནོ། །དེ་
ལྟར་ཡང་ལྷའི་བུ་སྤྱོད་གྲོས་རབ་གནས་ཀྱིས་ཉུས་པའི་ལེན་ལས།
བྱང་རྒྱལ་འདོད་པའི་བྱང་རྒྱལ་སེམས་དཔའ་ཡིས། །བསྐྱལ་པ་
བྱེ་བ་གང་གྲུའི་བྱེ་སྟེད་དུ། །མེ་ཏོག་སྟོས་དང་དེ་བཞིན་ཟས་སྟོམ་
དག །ཕུལ་ནས་མི་མཆོག་སངས་རྒྱས་མཆོད་པ་བས། །གང་གིས་
གང་ལ་བདག་དང་སྟོག་དང་ནི། །གང་ཟག་མ་མཆིས་དེ་འདྲའི་
ཆོས་འདི་དག །ཐོས་ནས་དེ་ལ་འོད་གསལ་བཟོད་ཐོབ་པ། །དེ་
ཡིས་མི་མཆོག་དམ་པ་མཆོད་པ་ལགས། །ཞེས་གསུངས་སོ། །

མེད་གེ་སྤྱ་ཆེན་གྱི་མདོ་ལས་ཀྱང་། གང་འདུ་ཤེས་དང་མཚན་མ་
བསྐྱེད་པར་མི་བྱེད་པ་དེ་ནི། དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་མཆོད་པ་
ཡིན་ནོ། །སྤང་དོར་མེད་པ་དང་། གཉིས་སུ་མེད་པར་འཇུག་པ་
དེ་ནི་དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་མཆོད་པ་ཡིན་ནོ། །གྲོགས་པོ་དག་དེ་
བཞིན་གཤེགས་པའི་སྐྱ་ནི་དངོས་པོ་མེད་པའི་མཚན་ཉིད་པ་ཡིན་
པས། དེ་ནི་དངོས་པོའི་འདུ་ཤེས་ལ་གནས་པས་མཆོད་པར་སྤྱོད་བ་
མ་ཡིན་ནོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །མཆོད་པ་འབྱུང་བ་བཤད་ཅིན་
ཏོ། །

གཉིས་པ་ནི། སྒྲིག་པ་བཤགས་པ་བཤད་ན། སྦྱར་དགེ་སྒྲིག་
ཐམས་ཅད་ཡིད་ཀྱི་ཀུན་སྤྱོད་ལ་རྒྱུ་ལས་ཏེ། ཡིད་གཙོ་བོ་ཡིན།
ལུས་ངག་བྲན་ཡིན་ནོ། །དེ་ལྟར་ཡང་རིན་ཆེན་སྤྱོད་བ་ལས།
ཆོས་རྣམས་ཡིད་ནི་སྒྲིལ་འགོ་བས། །ཡིད་ནི་གཙོ་བོ་ཞེས་གྲགས་
པས། །ཞེས་གསུངས་སོ། །དེས་ན་ཡིད་ཆགས་སྤང་ལ་སོགས་པ་
ཉོན་མོངས་པ་ཅན་གྱིས་ཀུན་ནས་བསྤྱོད་ནས། མཚན་མེད་པ་
ལྡན། དེ་དང་ཉེ་བ་ལྡན། མི་དགེ་བ་བཅུ་ལྟུང་། སྒྲིལ་པ་དང་།
དམ་ཆོག་ཉམས་པ་ལ་སོགས་པ་རང་གིས་བྱས་པ་དང་། གཞན་

བྱེད་དུ་བསྐྱེལ་བ་དང་། བྱེད་པ་ལ་རྗེས་སུ་ཡི་རང་བ་རྣམས་སྡིག་
པ་མི་དག་བ་ཞེས་བྱ་སྟེ། དེར་མ་ཟད་ཡིད་ཆགས་སྣང་དང་།
ཉོན་མོངས་པ་ཅན་གྱིས་ཀྱང་ནས་བསྐྱེད་ནས་དམ་པའི་ཆོས་ལ་
ཐོས་བསམ་སྒོམ་གསུམ་བྱས་པ་ཡང་མི་དག་བ་ཡིན་ནོ། །དེ་དག་
གི་འབྲས་བུ་ནི་སྟུག་བསྐྱེལ་འབྱུང་བ་ཡིན་ཏེ། དེ་ལྟར་ཡང་རིན་
ཆེན་འཕྲུང་བ་ལས། འདོད་ཆགས་ཞེ་སྣང་གཏི་སྟུག་གསུམ། །
དེས་བསྐྱེད་ལས་ནི་མི་དག་བ། མི་དག་བ་ལས་སྟུག་བསྐྱེལ་ཀྱང་།
།དེ་བཞིན་ངན་འགྲོ་ཐམས་ཅད་དེ། ཞེས་གསུངས་སོ། །སྟོན་
འཇུག་ལས་ཀྱང་། མི་དག་བ་ལས་སྟུག་བསྐྱེལ་འབྱུང་། །འདི་
ལས་ཇི་ལྟར་ངེས་ཐར་ཞེས། ཉིན་མཚན་ཀྱང་དུ་བདག་གིས་
ནི། །འདི་ཉིད་འབའ་ཞིག་བསམ་པར་རིགས། ཞེས་གསུངས་སོ།
།དེས་ན་སྡིག་པ་ཐམས་ཅད་བཤགས་པར་བྱའོ། །
བཤགས་པས་འདག་ངེས་སམ་སྟམ་ན། ཤིན་དུ་ཡང་ངེས་ཏེ།
མདོ་སྟུང་ན་འདས་ཆེན་ལས། སྡིག་པ་བྱས་ནས་ཀྱང་སྤྱིས་འགྲོད་
དེ་སྤྱིར་འཆོས་ན། རྒྱ་རྩོགས་པ་ཅན་ནོར་བུ་རྒྱ་དྲངས་ཀྱིས་དྲངས་
པའམ་སྤྱིན་དང་བྲལ་ནས་ལྷ་བ་གསལ་བ་དང་འདྲའོ། ཞེས་པ་

དང་། དེ་བས་ན་སྡིག་པ་ལ་འགྱུར་ཅིང་མ་བཅའ་བས་པར་
བཤགས་ན་ཇི་ལྟ་བུ་ཡང་བྱང་པར་འགྱུར་རོ། །ཞེས་གསུངས་
སོ། །

བཤགས་ལུགས་ཇི་ལྟར་བཤགས་ན། སྟོབས་རྣམ་པ་བཞི་འཁོར་སྟོ་
ནས་བཤགས་སོ། །དེ་ལྟར་ཡང་ཆོས་བཞི་བསྟན་པའི་མདོ་ལས།
བྱམས་པ་བྱང་རྒྱལ་སེམས་དཔའ་སེམས་དཔའ་ཆེན་པོ་ཆོས་བཞི་
དང་ལྡན་ན། སྡིག་པ་བྱས་ཤིང་བསགས་པ་བྱེད་གྱིས་གཞོན་པར་
འགྱུར་རོ། །བཞི་གང་ཞེ་ན། འདི་ལྟ་སྟེ། རྣམ་པར་སྟུན་འབྲེན་པ་
ཀུན་ཏུ་སྦྱོང་པ་དང་། གཉེན་པོ་ཀུན་ཏུ་སྦྱོང་པ་དང་། ཉེས་པ་
ལས་སྦྱོག་པའི་སྟོབས་དང་། རྟོན་གྱི་སྟོབས་སོ། །ཞེས་གསུངས་
སོ། །

དེ་ལ་རྣམ་པར་སྟུན་འབྲེན་པ་ཀུན་ཏུ་སྦྱོང་པའི་སྟོབས་ནི། སྤར་
བྱས་གྱི་སྡིག་པ་ལ་འགྱུར་པ་དྲག་པོ་སྦྱེས་ནས་ཡུལ་གྱི་སྟུན་སྤར་
མཐོལ་བཤགས་བྱེད་པའོ། །དེ་ཡང་ཇི་ལྟར་འགྱུར་པར་བྱ་ཞེ་ན།
འགྱུར་པ་སྦྱེ་ལུགས་རྣམ་པ་གསུམ་སྟེ། རོན་མེད་པར་བརྟགས་ལ་
འགྱུར་པ་སྦྱེས་པ་དང་། འཇིགས་པར་བརྟགས་ལ་འགྱུར་པ་སྦྱེས་

པ་དང་། མྱུར་དུ་འབྲལ་དགོས་པར་བརྟགས་ལ་འགྱེད་པ་སྦྱོས་
པའོ། །དེ་ལ་དང་པོ་ནི། བདག་གིས་བྱས་པའི་སྒྲིག་པ་དེ་ཡང་
རེས་འགའ་དག་འདུལ་བའི་ཆེད་དུ་བྱས། རེས་འགའ་གཉེན་
བསྐྱེད་བའི་ཆེད་དུ་བྱས། རེས་འགའ་ལུས་གནས་པའི་ཆེད་དུ་
བྱས། རེས་འགའ་རྩལ་བསགས་པའི་ཆེད་དུ་བྱས་ཏེ། བདག་གི་
ནས་འཇིག་རྟེན་སྤྱི་མར་སྦྱོས་འདེགས་པའི་ཆོ། དག་དང་གཉེན་
དང་ཡུལ་དང་ལུས་དང་རྟོར་རྩལ་རྣམས་བདག་དང་མི་འགྲོགས་
པར། ལས་ངན་གྱི་སྒྲིག་སྒྲིབ་རྣམས་བདག་དང་འགྲོགས་ནས་
གང་དུ་སྦྱོས་པ་དེར་གཤེད་མར་ལྷང་བ་ཡིན་ནོ། །དེ་ལྟར་ཡང་
ཁྱིམ་བདག་དཔལ་སྦྱོར་གྱིས་ཁྱེས་པའི་མདོ་ལས། ས་མ་སྦྱོར་དང་
བྱ་དང་རྩུང་མ་དང་། །བྲན་དང་རྟོར་དང་རྩ་ལག་ཚོགས་རྣམས་
ཀྱང་། །ཤི་བའི་རྩལ་སྤྱིར་དེ་དག་འགྲོ་བ་མེད། །ལས་རྣམས་རྩལ་
སྤྱུ་འབྲུང་ཞིང་དེ་དག་འགྲོ། །ཞེས་དང་། ཤིན་དུ་སྦྱག་བསྐྱེད་གྱུར་
པ་དེ་དུས་སུ། །བྱ་དང་རྩུང་མ་སྦྱབས་སྤྱུ་འགྱུར་མ་ཡིན། །བདག་
ཉིད་གཅིག་ཤུས་སྦྱག་བསྐྱེད་སྦྱོང་བར་འོང་། །དེ་དག་དེ་ཆོ་
བདག་གི་སྐལ་མི་ཡིན། །ཞེས་གསུངས་སོ། །སྦྱོད་འཇུག་ལས་

ཀྱང་། ཐམས་ཅད་བོར་ཏེ་ཆ་དགོས་པར། །བདག་གིས་དེ་ལྟར་མ་
ཤེས་ནས། །མཇེའ་དང་མི་མཇེའི་དོན་གྱི་ཕྱིར། །སྒྲིག་པ་རྣམས་པ་
སྣ་ཆོགས་བྱས། །མཇེའ་བ་རྣམས་ཀྱང་མེད་པར་འགྱུར། །མི་
མཇེའ་རྣམས་ཀྱང་མེད་པར་འགྱུར། །བདག་ཀྱང་མེད་པར་
འགྱུར་བ་སྟེ། །དེ་བཞིན་ཐམས་ཅད་མེད་པར་འགྱུར། །ཞེས་
གསུངས་སོ། །དེས་ན་སྒྲིག་པ་ནི་དགྲ་གཉེན་གཉིས་དང་། །ལུས་
ལོངས་སྦྱོང་གཉིས་ཏེ་དེ་བཞིན་ཆེད་དུ་བྱས་པ་ལས། དེ་བཞིན་དང་
བདག་ཡུན་དུ་འགྲོགས་སུ་མེད་པས་ན། །སྒྲིག་པ་ཉིད་ཆོགས་ཆེ་
ལ་དོན་རྒྱུ་བར་བསམས་ནས་འགྱོད་པ་དྲག་པོ་བསྐྱེད་དོ། །
གལ་ཏེ་དོན་མེད་ཀྱང་དེས་བདག་ལ་གཞོད་པར་མི་འགྱུར་སྟམ་
ན། དོན་གཉིས་པ་སྒྲིག་པའི་འབྲས་བུ་དེས་འཇིགས་པར་
བརྟགས་ལ་འགྱོད་པར་བྱ་སྟེ། དེ་ཡང་སྒྲིག་པ་བྱས་པ་དེ་འཆི་
ཀའི་ཆེ་འཇིགས་པ་དང་། །ཤི་བའི་ཆེ་འཇིགས་པ་དང་། །ཤི་བའི་
འོག་དུ་འཇིགས་པ་དང་གསུམ་སོ། །
དེ་ལ་དང་པོ་ནི་སྒྲིག་པ་ཅན་རྣམས་ནི་འཆི་ཀའི་དུས་སུ་ཡང་།
གནད་གཅོད་ལ་སོགས་པའི་སྟུག་བསྐྱེད་མི་བཟད་པ་སྦྱོང་སྟེ། ཇི་

སྐད་དུ། བདག་ནི་མལ་ན་འདུག་བཞིན་དུ། །གཉེན་བཤེས་
རྣམས་ཀྱིས་མཐའ་བསྐྱོར་ཡང་། །སློག་གཙོད་པ་ཡི་ཚོར་བ་
དག །བདག་ཉིད་གཅིག་ལུས་སྤྱོད་བར་འགྱུར། །ཞེས་གསུངས་
སོ། །

དེ་ནས་ཤི་བའི་ཆེ་འབྲས་བུ་འཇིགས་པ་ནི། གཤིན་ཇེའི་ཕོ་ཉ་
སྐྱེས་བུ་ནག་པོ་མ་རུང་པ་ཞགས་པ་ཐོགས་པས་ནི་མགུལ་ནས་
བཅིངས་ཤིང་དཔྱལ་བའི་གནས་སུ་བྱིད། དབྱུག་པ་དང་། ་ཤང་
ལང་ལ་སོགས་པ་མཚོན་ཆ་ཐོགས་པ་རྣམས་ཀྱིས་ནི་ཕྱི་ནས་
གཙུག་ཏེ། གཙོད་པ་དུ་མ་འབྱུང་ངོ་། །དེ་ལྟར་ཡང་། གཤིན་ཇེའི་
ཕོ་ཉས་བེན་པ་ལ། །གཉེན་གྱིས་ཅི་ཕན་བཤེས་ཅི་ཕན། །དེ་ཆེ་
བསོད་རྣམས་གཅིག་སྐྱབས་ན། །དེ་ཡང་བདག་གིས་མ་བསྟེན་
ཏོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །སློབ་སྦྱང་ལས་ཀྱང་། དུས་ཀྱི་ཞགས་
པས་སྐྱེ་ནས་བཏགས་ཏེ་གཤིན་ཇེའི་མི། །གཏུམ་པོ་རྣམས་ཀྱིས་
དབྱུག་པས་བདའ་ཞིང་བྱིད་པར་འགྱུར། །ཞེས་གསུངས་སོ། །
གཤིན་ཇེའི་ཕོ་ཉ་ལ་བདག་མི་འཇིགས་སོ་སྟུམ་ན། ཇི་སྐད་དུ། རྒྱུ་
བོ་ཡན་ལག་གཙོད་པའི་སར། །དེ་རིང་བྱིད་པའང་བྱེད་གྱུར་

དེ། །ཁ་སྐམ་མིག་རྩ་ངན་ལ་སོགས། །སྒྲ་ལས་གཞན་དུ་འགྱུར་
སྒྲ་ན། །ག་ཤིན་ཇེ་འི་ཕོ་ཉ་འཇིགས་འཇིགས་ལྟ་འི། །ཤ་ཚུགས་
ཅན་གྱིས་བཟུང་གྱུར་ཅིང་། །འཇིགས་ཆེན་ནད་གྱིས་ཐེབས་གྱུར་
པ། །རབ་དུ་ཉམ་ཐག་སྒྲོས་ཅི་དགོས། །ཞེས་གསུངས་སོ། །
ཤི་བའི་འོག་རྩལ་དུ་སྒྲིག་པའི་འབྲས་བུ་འཇིགས་པ་ནི། དམུལ་
བ་ཆེན་པོར་ལྟུང་ནས། བཙོ་བསྐྱེག་ལ་སོགས་པའི་སྒྲིག་བསྐྱེལ་
མི་བཟོད་པ་ཉམས་སུ་སྦྱོང་བར་འགྱུར་རོ། །དེས་ན་ཤིན་དུ་
འཇིགས་དེ། ཇི་སྐད་དུ། དམུལ་བ་བྲིས་པ་མཐོང་དང་ཐོས་པ་
དང་། །དྲན་དང་བཀྲག་དང་གཟུགས་སུ་བསྒྱེས་རྣམས་ཀྱང་། །
འཇིགས་པ་སྦྱེས་པར་འགྱུར་ན་མི་བཟོད་པའི། །རྣམ་སྒྲིན་ཉམས་
སུ་སྦྱོང་རྣམས་སྒྲོས་ཅི་འཆལ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །དེ་ལྟར་སྒྲིག་
པའི་འབྲས་བུ་དེ་ཤིན་དུ་འཇིགས་པས་ན་འགྱོད་པ་བསྐྱེད་པར་
བྱའོ། །

གསུམ་པ་བཤད་ན། སྒྲིག་པ་དེ་ཡང་དུས་ཕྱིས་བཤགས་པས་
ཆོག་གམ་སྟམ་ན། མི་ཆོག་སྟེ་སྦྱར་དུ་བཤགས་དགོས་སོ། །དེ་
ཅིའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། སྒྲིག་པ་མ་བྱང་བའི་འོག་དུ་བདག་འཆི་དོགས་

ཡོད་དོ། །དེ་ལྟར་ཡང་། བདག་ནི་སྒྲིག་པ་མ་བྱང་བར། །སྒྲིག་དུ་
འགྲུམ་པར་འགྱུར་དུ་མཆི། །དེ་ལྟར་འདི་ལས་ངེས་ཐར་བར། །
སྐྱུར་བའི་ཚུལ་གྱིས་བསྐྱབ་དུ་གསོལ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །
སྒྲིག་པ་མ་བྱང་བར་བདག་མི་འཆིའོ་སྙམ་ན། འཆི་བདག་གི་
བདུད་དེས་བདག་གི་སྒྲིག་པ་བྱང་བ་དང་མི་བྱང་བའི་ཆེས་མི་
བྱེད་པར། སྒྲགས་གང་རྟེན་གྱིས་སྒྲོག་འཕྲོག་པས་ནམ་འཆི་ངེས་
པ་མེད་པའོ། །དེ་ལྟར་ཡང་། ཡིད་བརྟན་མི་རུང་འཆི་བདག་
འདིས། །བྱས་དང་མ་བྱས་མི་སྟོད་པར། །ན་དང་མི་ན་ཀྱང་གྱིས་
ཀྱང་། །སྒྲོ་བུར་ཆེ་ལ་ཡིད་མི་བརྟན། །ཞེས་གསུངས་སོ། །དེས་ན་
ཆེ་སྒྲོག་ལ་སྒྲོ་སྟོས་མེད་དེ། སྒྲིག་པ་མ་བྱང་བར་འཆི་དོགས་ཡོད་
པས་སྐྱུར་དུ་སྐྱུང་དགོས་སོ། །དེས་ན་གྲོང་ཁ་དེ་ལ་བྱག་པས་ན་
འགྲོད་པར་བྱའོ། །

དེ་ལྟར་རྒྱ་མཚན་གསུམ་གྱིས་སྒྲིག་པ་ལ་འགྲོད་པ་སྐྱེས་ལ། ཡུལ་
ཁུད་པར་ཅན་དང་ཕལ་པོ་ཆེའི་སྐྱན་སྤར་མཐོལ་ཞིང་བཤགས་
པར་བགྱེའོ། །

དེ་ལྟར་རྣམ་པར་སྐྱོད་འབྱེད་པ་ཀྱང་དུ་སྤྱོད་པའི་སྟོབས་ཀྱིས་
སྒྲིག་པ་འདག་པ་ནི། དཔེར་ན་ཁ་དག་པོའི་བྱ་ལོན་འོང་བ་ལ་
འཇིགས་ནས་ཉུ་བ་བྱས་པ་དང་འདྲ། ཞེས་གསུངས་སོ། །སྟོན་མི་
གདུག་པ་སོར་མའི་སྤང་བ་ཅན་ཞེས་བྱ་བ་མི་དགུ་བརྒྱ་དང་དགུ་
བརྒྱ་རྩ་དགུ་བསད་པའི་མི་སྒྲིག་ཅན་ཞིག་ཀྱང་། རྣམ་པར་སྐྱོད་
འབྱེད་པ་ཀྱང་དུ་སྤྱོད་པའི་སྟོབས་ཉམས་སུ་སྤངས་པས། སྒྲིག་པ་
བྱང་ནས་དགུ་བཅོམ་པའི་འབྲས་བུ་ཐོབ་བོ། །དེ་ལྟར་ཡང་།
གང་ཞིག་སྟོན་ཆད་བག་མེད་ལྟར་པ་ལས། །ཕྱིས་ནས་བག་དང་
ལྟན་པར་ལྟར་དེ་ཡང་། །ཁྱེ་བ་སྒྲིག་བྲལ་ལྟ་བུར་རྣམ་མཛེས་ཏེ། །
དགའ་བོ་སོར་སྤང་མཐོང་ལྟན་བདེ་བྱེད་བཞིན། །ཞེས་གསུངས་
སོ། །

གཉེན་པོ་ཀྱང་དུ་སྤྱོད་པའི་སྟོབས་ནི། སྒྲིག་པའི་གཉེན་པོར་དགེ་
བ་སྤྱོད་པའོ། །དེས་ཟག་པ་ཟད་པར་བྱེད་དེ། མངོན་པ་ཀྱང་ལས་
བདུས་པ་ལས་ཀྱང་། མི་མཐུན་པའི་ཕྱོགས་ཀྱི་ལས་ནི། གཉེན་
པོའི་ལས་སྟོབས་དང་ལྟན་པར་བལྟ་སྟེ། མི་མཐུན་པའི་ཕྱོགས་ཀྱི་
འབྲས་བུ་འཕངས་སུ་བེན་ཀྱང་། གཉེན་པོའི་སྟོབས་ཀྱིས་གཞན་

དུ་བསྐྱར་བའི་ཕྱིར་རོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །དེ་ལྟར་ཡང་དེ་
བཞིན་གཤེགས་པའི་མཛོད་ལས་ནི། སྟོང་པ་ཉིད་བསྒྲུམས་པས་
སྡིག་པ་བྱང་བར་གསུངས་སོ། །རྡོ་རྗེ་གཙོད་པ་ལས་ནི། མདོ་སྡེ་
ཟབ་མོ་བརྟོན་པས་སྡིག་པ་བྱང་བར་གསུངས་སོ། །དམ་ཚིག་
གསུམ་བཤོད་པའི་རྒྱལ་པོ་དང་། དཔུང་བཟང་གིས་ཉུས་པའི་
མདོ་ལས་ནི། གསང་སྤྲགས་ཀྱི་བཟླས་པ་བྱས་པས་སྡིག་པ་བྱང་
བར་གསུངས་སོ། །མེ་ཏོག་བརྟེགས་པའི་གཟུངས་ལས་ནི། དེ་
བཞིན་གཤེགས་པའི་མཛོད་རྟེན་ལ་མཛོད་པ་བྱས་པས་སྡིག་པ་
བྱང་བར་གསུངས་སོ། །དེ་བཞིན་གཤེགས་པའི་སྐུ་གཟུགས་ཀྱི་
ལེའུ་ལས་ནི། སྐུ་གཟུགས་བཞེངས་པས་སྡིག་པ་བྱང་བར་
གསུངས་སོ། །གཞན་ཡང་ཚེས་ཉུང་པ་དང་། གྲོག་པ་དང་། བྱི་བ་
ལ་སོགས་པ་དག་བའི་ལས་གང་མོས་བྱེད་པ་སྟེ། དེས་སྡིག་པ་
བྱང་བར་གསུངས་སོ། །དེ་ལྟར་ཡང་འདུལ་བ་ལྷུང་ལས། གང་
ཞིག་སྡིག་པའི་ལས་བྱས་པ། །དག་བ་ཡིས་ནི་འགོག་བྱེད་དེ། །ཉི་
ཟླ་སྟོན་ལས་བྱང་བ་བཞིན། །འཇིག་རྟེན་འདི་དེར་སྤང་བར་
འགྱུར། །ཞེས་གསུངས་སོ། །

འོ་ན་སྒྲིག་པའི་གཉེན་པོར་དགེ་བ་བྱེད་པ་དེ་ཡང་སྒྲིག་པ་ཇི་སྟེད་
བྱས་པ་དེ་སྟེད་ཀྱི་དགེ་བ་བྱ་དགོས་སམ་ཞེ་ན། མ་ཡིན་ཏེ། ལྷ་
ངན་འདས་ཆེན་གྱི་མདོ་ལས། དགེ་བ་གཅིག་བྱས་ཀྱང་སྒྲིག་པ་
མང་པོ་འཛོམས་ཏེ། ཞེས་དང་། རྗེ་རྗེ་ཆུང་དུས་རི་རབ་བམ། མེ་
ཆུང་དུས་རྩ་ཤིང་ངམ། དུག་ཆུང་དུས་སེམས་ཅན་འཛོམས་པ་
ལྟར། དགེ་བ་ཆུང་དུས་ཀྱང་སྒྲིག་པ་ཆེན་པོ་འཛོམས་པས་ན།
དོན་དུ་གཉེར་བ་ཆེན་པོ་ཉིད་དོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །གསེར་འོད་
དམ་པའི་མདོ་ལས་ཀྱང་། གང་གིས་བསྐྱེད་པ་སྟོང་རྣམས་སུ། །
སྒྲིག་པ་ཤིན་དུ་མི་ཟད་བགྱིས། །ལན་གཅིག་རབ་དུ་བཤགས་པ་
ཡིས། །དེ་དག་ཐམས་ཅད་བྱང་བར་འགྱུར། །ཞེས་གསུངས་སོ། །
དེ་ལྟར་གཉེན་པོ་ཀུན་དུ་སྟོད་པའི་སྟོབས་ཀྱིས་སྒྲིག་པ་འདག་པ་
ནི། དཔེར་ན་ངན་སྐྱུགས་ཀྱི་འདམ་རྩལ་དུ་ཆུད་པའི་གང་ཟག་
གཅིག །འདམ་རྩལ་ནས་ཕྱང་ནས་ཁུས་བྱས་ཏེ་དྲི་བཟང་པོ་
བྱུགས་པ་དང་འདྲ། ཞེས་གསུངས་སོ། །སྟོན་ཁྱེད་བདེ་བྱེད་ཅེས་
བྱ་བ་མ་བསད་པའི་སྒྲིག་ཅན་ཞིག་ཀྱང་། གཉེན་པོ་ཀུན་དུ་སྟོད་
པའི་སྟོབས་ཉམས་སུ་སྒྲུངས་པས། སྒྲིག་པ་དག་ནས་ལྟར་སྐྱེས་

དེ། འཕགས་པ་རྒྱུན་ཉལ་གྱི་འབྲས་བུ་ཐོབ་བོ། །དེ་ལྟར་ཡང་།
གང་ཞིག་སྒྲོན་ཆད་བག་མེད་གྱུར་པ་ལས། །ཕྱིས་ནས་བག་དང་
ལྡན་པར་གྱུར་དེ་ཡང་། །ཟླ་བ་སྤྱིན་བྲལ་ལྟ་བུར་རྣམ་མཛེས་དེ། །
དགའ་བོ་སོར་ཕྱེད་མཐོང་ལྡན་བདེ་བྱེད་བཞིན། །ཞེས་གསུངས་
སོ། །

ཉེས་པ་ལས་བསྐྱེད་པའི་སྟོབས་ནི། རྣམ་སྤྱིན་གྱིས་འཇིགས་ནས།
ཕྱིན་ཆད་སྤྲིག་པ་འཕྲོ་གཅོད་དེ་སྟོམ་པའོ། །དེ་ལྟར་ཡང་། འདྲེན་
པ་རྣམས་གྱིས་བདག་གི་སྤྲིག་ །འོངས་པ་ལགས་པས་བཟུང་དུ་
གསོལ། །འདི་ནི་བཟང་པོ་མ་ལགས་པས། །སྤྱིན་ཆད་བདག་ནི་
ཡོངས་མི་བགྱིད། །ཅེས་གསུངས་པ་ལྟར་རོ། །

དེ་ལྟར་ཉེས་པ་ལས་བསྐྱེད་པའི་སྟོབས་གྱིས་སྤྲིག་པ་འདག་པ་ནི།
དཔེར་ན་རྒྱུན་གཞོན་པ་ཅན་གྱི་འོལ་ཁ་བསྐྱུར་བ་དང་འདྲ།
ཞེས་གསུངས་སོ། །སྒྲོན་གཙུང་དགའ་བོ་ཞེས་བྱ་བ་བུད་མེད་ལ་
ཆགས་པའི་སྤྲིག་ཅན་ཞིག་ཀྱང་། ཉེས་པ་ལས་བསྐྱེད་པའི་སྟོབས་
ཉམས་སུ་སྒྲུངས་པས། སྤྲིག་པ་དག་ནས་དགྲ་བཅོམ་པའི་འབྲས་
བུ་ཐོབ་བོ། །དེ་ལྟར་ཡང་། གང་ཞིག་སྒྲོན་ཆད་བག་མེད་གྱུར་པ་

ལས། །ཕྱིས་ནས་བག་དང་ལྷན་པར་གུར་དེ་ཡང་། །ཟླ་བ་སྟོན་
བྲལ་ལྟ་བུར་རྣམ་མཛེས་ཏེ། །དགའ་བོ་སོར་ཕྱེང་མཐོང་ལྷན་
བདེ་བྱེད་བཞིན། །ཞེས་གསུངས་སོ། །

རྟེན་གྱི་སྟོབས་ནི། དཀོན་མཆོག་གསུམ་ལ་སྐྱབས་སུ་འགོ་བ་
དང་། བྱང་ཆུབ་མཆོག་ཏུ་སེམས་བསྐྱེད་པའོ། །དེ་ལྟར་ཡང་
དཀོན་མཆོག་ལ་སྐྱབས་འགོ་བྱས་པས་སྟོན་པ་འདག་པ་ནི། ཡག་
མོའི་རྟོགས་པ་བརྗོད་པ་ལས། གང་དག་སངས་རྒྱས་སྐྱབས་སོང་
བ། །དེ་དག་ངན་འགྱོར་འགྱོ་མི་འགྱུར། །མི་ཡི་ལུས་ནི་སྤངས་
ནས་སུ། །དེ་དག་ལྟ་ཡི་ལུས་ཐོབ་བོ། །ཞེས་པ་ལ་སོགས་པ་
གསུངས་སོ། །སྤྱང་ན་འདས་ཆེན་གྱི་མདོ་ལས་ཀྱང་། དཀོན་
མཆོག་གསུམ་ལ་སྐྱབས་སོང་བས། །འཇིགས་པ་མེད་པ་ཐོབ་
པར་འགྱུར། །ཞེས་གསུངས་སོ། །

བྱང་ཆུབ་མཆོག་ཏུ་སེམས་བསྐྱེད་པས་སྟོན་པ་འདག་པ་ནི།
འཕགས་པ་སྟོང་པོ་བཀོད་པའི་མདོ་ལས། མི་དགེ་བའི་ཆོས་
ཐམས་ཅད་ཟད་པར་བྱེད་པས་སའི་འོག་ལྟ་བུའོ། །ཞེས་པ་
ཐམས་ཅད་བསྐྱེད་པར་བྱེད་པས་བསྐྱེད་པའི་མེ་ལྟ་བུའོ། །ཞེས་

གསུངས་སོ། །སྟོན་འཇུག་ལས་ཀྱང་། སྡིག་པ་ཤིན་ཏུ་མི་ཟད་བྱས་
ན་ཡང་། །དཔའ་ལ་བརྟེན་ནས་འཇིགས་པ་ཆེན་པོ་ལྟར། །གང་
ལ་བརྟེན་ནས་ཡུད་ཀྱིས་སྟོན་འཇུག་བ། །དེ་ལ་བག་ཅན་རྣམས་
ཀྱིས་ཅིས་མི་བརྟེན། །ཞེས་གསུངས་སོ། །

དེ་ལྟར་རྟེན་གྱི་སྟོབས་ཀྱིས་སྡིག་པ་འདག་པ་ནི། དཔེར་ན་
(1763)སྐབས་འགྲོ་བྱས་པའི་དཔེ་ཁ་ཉེན་པོས་དབང་པོ་ཆེ་ལ་
འཇུས་པའམ། དུག་ལ་(1763)སེམས་བསྐྱེད་པའི་དཔེ། སྤགས་
ཀྱིས་བཏབ་པ་དང་འདྲ། ཞེས་གསུངས་སོ། །སྟོན་རྒྱལ་བུ་མཐོང་
ལྡན་ཞེས་བྱ་བ་ཕ་བསད་པའི་སྡིག་ཅན་ཞིག་ཀྱང་རྟེན་གྱི་སྟོབས།
ཉམས་སུ་སྤངས་པས། སྡིག་པ་དག་ནས་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔར་
ཟུར་དོ། །དེ་ལྟར་ཡང་། གང་ཞིག་སྟོན་ཆད་བག་མེད་ཟུར་པ་
ལས། །ཕྱིས་ནས་བག་དང་ལྡན་པར་ཟུར་དེ་ཡང་། །ཁྲི་བ་སྟོན་
བྲལ་ལྟ་བུར་རྣམ་མཛེས་དེ། །དགའ་བོ་སོར་ཕྱེང་མཐོང་ལྡན་
བདེ་བྱེད་བཞིན། །ཞེས་གསུངས་སོ། །

དེ་ལྟར་སྟོབས་དེ་དག་རེ་རེས་ཀྱང་སྡིག་པ་འདག་པར་འཇུག་ན།
བཞི་ཀས་བཤགས་ན་ལྟ་སྟོས་ཀྱང་ཅི་དགོས་སོ། །

དེ་ལྟར་བཤགས་པས་སྡིག་པ་དག་པའི་རྟགས་མི་ལམ་དུ་ཡོང་སྟེ།
སྐུལ་བྱེད་ཀྱི་གཟུངས་ལས། མི་ལམ་ན་ཟས་ངན་སྐྱགས་པ་དང་།
འོ་དང་འོ་མ་ལ་སོགས་པ་འབྱུང་བ་དང་། ཉི་མ་དང་ཟླ་བ་མཐོང་
བ་དང་། ཀམ་མཁའ་ལ་འགོ་བ་དང་། མེ་འབར་བ་དང་། མ་རྟེ་
དང་མི་ནག་པོ་བྱུང་བ་དང་། དག་སྟོང་དང་དག་སྟོང་མའི་དག་
འདུན་མཐོང་བ་དང་། འོ་མ་འབྱུང་བའི་ཤིང་དང་། གླང་པོ་དང་།
ཕུ་མཆོག་དང་། རི་དང་སེང་གའི་བྲི་དང་། ཁང་བཟངས་ཀྱི་སྟོང་
དུ་འཛེགས་པ་དང་། ཆོས་ཉུང་པ་ལ་སོགས་པ་མིས་ན་སྡིག་པ་
དང་བྲལ་བར་འགྱུར་རྟེ། ཞེས་གསུངས་སོ། །སྡིག་པ་བཤགས་པ་
བཤད་བྱིན་རྟོ། །

དག་བ་ལ་རྗེས་སུ་ཡི་རང་བ་ནི། གཞན་དག་དུས་གསུམ་གྱིས་
བསྐྱུས་པའི་དག་བ་བྱེད་པ་པོ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་བསོད་ནམས་ལ་
རྗེས་སུ་ཡི་རང་བ་བསྒྲོམ་པ་སྟེ། དེ་ཡང་འདས་པའི་དུས་སུ་
ཕྱོགས་ཐམས་ཅད་དུ་བྱོན་པའི་སངས་རྒྱས་དཔག་དུ་མེད་པ།
བགྲང་བ་ལས་འདས་པ། བསམ་གྱིས་མི་ཁྱབ་པ་དེ་དག་ཐམས་
ཅད་གྱིས་དང་པོ་བྱང་རྒྱུ་མཆོག་དུ་སེམས་བསྐྱེད་པ་ནས་

བཟུང་སྟེ་ཚོགས་རྣམ་པ་གཉིས་བསགས་ཤིང་། སྒྲིབ་པ་རྣམ་
གཉིས་སྤྱངས་ནས། མངོན་པར་རྫོགས་པར་སངས་མ་རྒྱས་ཀྱི་
བར་གྱི་དགོ་བའི་རྩ་བ་གང་ལགས་པ་དང་། སངས་རྒྱས་ནས་
ཀྱང་དམ་པའི་ཚེས་ཀྱི་འཁོར་ལོ་བསྐྱེད་ཏེ། གདུལ་བྱ་རྣམས་སྟོན་
པར་བྱས་ནས་ཡོངས་སུ་སྤྱངས་ལས་མ་འདས་ཀྱི་བར་གྱི་དགོ་
བའི་རྩ་བ་གང་ལགས་པ་དང་། སྤྱངས་ལས་འདས་ནས་ཀྱང་
བསྟན་པ་མ་ཞིག་གི་བར་གྱི་དགོ་བའི་རྩ་བ་གང་ལགས་པ་དང་།
དེ་དག་གི་བར་སྐབས་སུ་བྱང་རྒྱབ་སེམས་དཔའ་ཇི་སྟེད་ཅིག་
བྱོན་པ་རྣམས་ཀྱི་དགོ་བའི་རྩ་བ་གང་ལགས་པ་དང་། འཕགས་
པ་རང་སངས་རྒྱས་ཇི་སྟེད་ཅིག་བྱོན་པ་རྣམས་ཀྱི་དགོ་བའི་རྩ་བ་
གངས་ལགས་པ་དང་། འཕགས་པ་ཉན་ཐོས་ཇི་སྟེད་ཅིག་བྱོན་པ་
རྣམས་ཀྱི་དགོ་བའི་རྩ་བ་གང་ལགས་པ་དང་། སོ་སོ་སྐྱེ་བོ་རྣམས་
ཀྱི་དགོ་བའི་རྩ་བ་བསགས་པ་གང་ལགས་པ་དེ་དག་ཐམས་ཅད་
ལ་རྗེས་སུ་ཡི་རང་བར་བཞིན། །སྟུམ་དུ་སྒྲོ་བ་བསྐྱེད་པའོ། །དེ་
བཞིན་དུ་ད་ལྟར་དང་མ་འོངས་པའི་དེ་དག་གི་དགོ་བ་ལ་ཡང་དེ་
བཞིན་དུ་སྐྱར་ལ། རྗེས་སུ་ཡི་རང་བསྐྱེད་པའོ། །དེ་ལྟར་ཡང་།

སྒྲིབ་པ་རྣམས་ཀྱི་བྱང་རྒྱལ་དང་། །རྒྱལ་སྤྱམ་ས་ལའང་ཡི་རང་
ངོ་། །ཞེས་པ་ལ་སོགས་པ་གསུངས་སོ། །ཇིས་སུ་ཡི་རང་བ་
བཤད་ཟིན་ཏོ། །

ཆོས་ཀྱི་འཁོར་ལོ་བསྐྱར་བར་བསྐྱལ་བ་ནི། ད་ལྟར་ཡང་ཕྱོགས་
བརྩེ་འཇིག་རྟེན་གྱི་ཁམས་ན་སངས་རྒྱས་དག །ཆོས་དཀོན་
མཆོག་བརྩན་པར་བྱ་བའི་ཕྱིར་རམ། གསོལ་བ་འདེབས་པ་པོའི་
བསོད་ནམས་ཡོངས་སུ་རྒྱུགས་པར་བྱ་བའི་ཕྱིར་ཆོས་མི་གསུང་
བ་མང་པོ་ཡོད་དོ། །དེ་དག་ལ་དམིགས་ལ་ཆོས་གསུང་བར་ཉུ་
བ་འབུལ་བའོ། །དེ་ལྟར་ཡང་། ཕྱོགས་རྣམས་ཀྱང་གྱི་སངས་རྒྱས་
ལ། །ཐལ་མོ་སྤྱར་ཏེ་གསོལ་བ་ནི། །སེམས་ཅན་སྤྱག་བསྐྱལ་སུན་
འཐོམས་ལ། །ཆོས་ཀྱི་སྒྲོན་མེ་སྤར་དུ་གསོལ། །ཞེས་གསུངས་
སོ། །

སྤྱང་ན་ལས་མི་འདའ་བར་གསོལ་བ་གདབ་པ་ནི། ད་ལྟར་ཡང་
ཕྱོགས་བརྩེ་འཇིག་རྟེན་གྱི་ཁམས་ན་ཡང་སངས་རྒྱས་དག །
རྟག་པར་ལྟ་བ་རྣམས་སུན་དབྱུང་བའམ། ལེ་ལོ་ཅན་རྣམས་
བརྩོན་འགྲུས་བསྐྱེད་པའི་ཕྱིར་སྤྱང་ན་ལས་འདའ་ཁ་མ་མང་པོ་

ཡོད་དེ། དེ་དག་ལ་དམིགས་ལ་སྐྱེ་ངན་ལས་མི་འདུ་བར་
གསོལ་བ་གདབ་པའོ། །དེ་ལྟར་ཡང་། རྒྱལ་བ་སྐྱེ་ངན་འདུ་
བཞེད་ལ། །ཐལ་མོ་སྐྱར་ཏེ་གསོལ་བ་ནི། །འགྲོ་འདི་ལྗོངས་པར་
མི་འགོད་ཕྱིར། །བསྐྱལ་པ་གྲངས་མེད་བཅུགས་པར་གསོལ། །
ཞེས་གསུངས་སོ། །བསྐྱལ་ཞིང་གསོལ་བ་གདབ་པ་བཤད་ཟིན་
ཏོ། །

དགེ་བའི་རྩ་བ་བསྡོམ་ནི། སྤར་བྱས་ཀྱི་དགེ་བའི་རྩ་བ་དེ་དག་
ཐམས་ཅད་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཀྱི་སྤྱག་བསྡུལ་བསལ་ཞིང་
བདེ་བ་བསྐྱབ་པའི་རྒྱར་གྱུར་ཅིག་པར་བསྡོམ་པའོ། །དེ་ལྟར་ཡང་།
དེ་ལྟར་འདི་དག་ཀྱང་བྱས་ཏེ། །དགེ་བ་བདག་གིས་བསགས་པ་
གང་། །དེས་ནི་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཀྱི། །སྤྱག་བསྡུལ་ཐམས་
ཅད་བསལ་བར་ཤོག །ཅེས་པ་ལ་སོགས་པ་གསུངས་སོ། །དེ་
ལྟར་བསྡོམ་བ་བྱ་སྟེ། དེ་ཡན་ཆད་ཀྱིས་སྦྱོར་བའི་ཆོ་ག་བཤད་ཟིན་
ཏོ། །

དངོས་གཞིའི་ཆོ་ག་ནི། དམ་བཅའ་ཆོག་ཏུ་བརྗོད་པ་སྟེ། དེ་ལྟར་
ཡང་བསྐྱབ་བདུས་ནས་གསུངས་པ་ལྟར། རྗེ་བཙུན་འཇམ་

དཔལ་སྒྲོན་རྒྱལ་པོ་ནམ་མཁའ་ཞེས་བྱ་བར་གྱུར་པ་ན། སངས་
རྒྱལ་འབྲུག་སྤྱོད་བྱངས་ཀྱི་རྒྱལ་པོའི་སྤྱན་རླུང་སེམས་བསྐྱེད་དང་
སྒྲོམ་པ་སྟབས་གཅིག་དུ་མཛོས་པ་བཞིན་དུ། བདག་ཅག་གིས་
ཁྱང་སྟབས་གཅིག་དུ་ནོད་པར་བྱ་སྟེ། ཇི་སྐད་དུ། འཁོར་བ་ཐོག་
མ་མེད་པ་ཡི། །སྒྲོན་གྱི་ཐ་མ་ཇི་སྟེད་པ། །དེ་སྟེད་སེམས་ཅན་
ཡན་དོན་དུ། །སྟོད་པ་དཔག་ཡས་སྟེད་པར་བགྱི། །འཇིག་རྟེན་
མགོན་པོའི་སྤྱན་རླུང་འདིར། །བྱང་རྒྱལ་མཆོག་དུ་སེམས་བསྐྱེད་དོ།
།ཞེས་པ་ལ་སོགས་པ་ལན་གསུམ་བཅོད་པའོ། །

ཡང་ན་བྱང་རྒྱལ་སྟོད་འབྲུག་ནས་གསུངས་པ་ལྟར་མདོར་བསྡུས་
པའི་ཆོག་གིས་ནོད་པར་བྱ་སྟེ། ཇི་སྐད་དུ། ཇི་ལྟར་སྒྲོན་གྱི་བདེ་
ག་ཤེགས་ཀྱིས། །བྱང་རྒྱལ་བྱགས་ནི་བསྐྱེད་པ་དང་། །བྱང་རྒྱལ་
སེམས་དཔའི་བསྐྱབ་པ་ལ། །དེ་དག་རིམ་བཞིན་གནས་པ་
ལྟར། །དེ་བཞིན་འགྲོ་ལ་ཡན་དོན་དུ། །བྱང་རྒྱལ་སེམས་ནི་
བསྐྱེད་བགྱི་ཞིང་། །དེ་བཞིན་དུ་ནི་བསྐྱབ་པ་ལའང་། །རིམ་པ་
བཞིན་དུ་བསྐྱབ་པར་བགྱིའོ། །ཞེས་ལན་གསུམ་བཅོད་པའོ། །

གལ་ཏེ་སེམས་བསྐྱེད་དང་སྒྲོམ་པ་བཟུང་བ་གཉིས་སོ་སོར་ལེན་
པར་འདོད་ན། གང་ལེན་པའི་ཆོག་དེ་བཟོད་པས་སྤང་ངོ་། །

དངོས་གཞིའི་ཆོག་བཤད་ཟིན་དོ། །

རྗེས་ཀྱི་ཆོག་ནི། དཀོན་མཆོག་ལ་གཏང་རག་གི་མཆོད་པ་ལུལ་
ལ། དོན་ཆེན་པོའི་བསམ་པས་དགའ་བ་དང་སྟོབ་ཀྱི་ཆེན་པོ་
བསྒྲོམ་པར་བྱའོ། །དེ་ལྟར་ཡང་། དེ་ལྟར་སྟོབ་དང་ལྡན་པ་ཡིས། །
རབ་དང་བྱང་ཆུབ་སེམས་བཟུང་ནས། །མཇུག་ཀྱང་རྒྱས་བར་བྱ་
བའི་ཕྱིར། །སེམས་ནི་འདི་ལྟར་གཟེངས་བསྟོད་དོ། །ཞེས་པ་ལ་
སོགས་པ་གསུངས་སོ། །དེ་ལྟར་སྟོབ་དངོས་རྗེས་གསུམ་གྱིས་
སྟོབ་དཔོན་ཞི་བ་ལྟའི་ལུགས་བཤད་ཟིན་དོ། །

འཕགས་པ་བྱམས་པ་ནས་སྟོབ་དཔོན་ཐོགས་མེད་ན་མར་བརྒྱུད་
པའི། རྩོམ་གསེར་གླིང་པའི་ལུགས་ལྟར་ན་གཉིས་ཏེ། སྟོན་པའི་
སེམས་བསྐྱེད་པ་དང་། འཇུག་པའི་སྒྲོམ་པ་བཟུང་བའོ། །དང་པོ་
ལ་གསུམ་སྟེ། སྟོབ་བ་དང་། དངོས་གཞི་དང་། རྗེས་སོ། །སྟོབ་བ་
ལ་གསུམ་སྟེ། གསོལ་བ་གདབ་པ་དང་། ཆོགས་བསགས་པ་
དང་། རྒྱབས་འགྲོ་བྱེད་པར་ཅན་བྱ་བའོ། །

དེ་ལ་དང་པོ་ནི། སེམས་བསྐྱེད་པར་འདོད་པའི་སློབ་མ་དེས།
དགེ་བའི་བཤེས་གཉེན་མཚན་ཉིད་དང་ལྡན་པའི་སྤྱན་རླུང་གིས་
ལ་ཕྱག་བྱུང་། །དགེ་བའི་བཤེས་གཉེན་དེས་ཀྱང་སློབ་མ་དེ་ལ་
གདམས་ངག་བྱས་ལ་དེ་འཁོར་བ་ལ་སློབ་བསྐྱེད། སེམས་ཅན་
ལ་སྤྱིང་ཇེ་བསྐྱེད། སངས་རྒྱས་ལ་འདོད་པ་བསྐྱེད། དཀོན་མཆོག་
ལ་དད་པ་བསྐྱེད། ལྷ་མ་ལ་གུས་པ་བསྐྱེད་པར་བྱུང་། །

དེ་ནས་སློབ་མ་དེས་སློབ་དཔོན་གྱི་ཇེས་སུ་འདི་སྐད་དུ། སློབ་
དཔོན་དགོངས་སུ་གསོལ། ཇི་ལྟར་སྤྱོད་གྱི་དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་
དག་བཙུང་པ་ཡང་དག་པར་ཇོགས་པའི་སངས་རྒྱས་བཙུང་
ལྡན་འདས་རྣམས་དང་། ས་ཆེན་པོ་ལ་རབ་དུ་བཅུགས་པའི་བྱང་
ཆུབ་སེམས་དཔའ་རྣམས་ཀྱིས། དང་པོར་སྤྱོད་མེད་པ་ཡང་དག་
པར་ཇོགས་པའི་བྱང་ཆུབ་ཆེན་པོར་ཐུགས་བསྐྱེད་པ་དེ་བཞིན་
དུ། བདག་མིང་འདི་ཞེས་བགྱི་བ་ཡང་། སློབ་དཔོན་གྱིས་སྤྱོད་
མེད་པ་ཡང་དག་པར་ཇོགས་པའི་བྱང་ཆུབ་ཆེན་པོར་སེམས་
བསྐྱེད་པར་མཇུག་དུ་གསོལ། ཞེས་ལན་གསུམ་བཅོལ་དོ། །

གཉིས་པ་ཚོགས་བསགས་པ་ནི། དང་པོར་སྒྲ་མ་དགོན་མཚོག་ལ་
ཕྱག་བྱའོ། །དེ་ནས་དངོས་སུ་བཤམས་པའི་མཚོད་པ་དང་།
མཚོད་པ་འབྱོར་ཚད་དུ་སྒྲོས་སྒྲུལ་པ་ལ་སོགས་པ་འབྱུལ་ལོ། །དེ་
ཡང་དགེ་ཚུལ་གྱི་སྒྲོམ་པ་ནི་མཁན་སྒྲོབ་ལས་ཐོབ། དགེ་སྒྲོང་གི་
སྒྲོམ་པ་ནི་དགེ་འདུན་ལས་ཐོབ། བྱང་ཆུབ་གྱི་སེམས་རྣམ་པ་
གཉིས་ནི། བསོད་ནམས་གྱི་ཚོགས་བསགས་པ་ལས་ཐོབ་པ་ཡིན་
གསུངས། དེ་ལྟར་ཡང་རང་ལ་འབྱོར་པ་ཆེ་བར་ཡོད་ན་དངོས་
སུ་ཆུང་བས་མི་འོང་སྟེ། ཆེ་བར་བཏང་དགོས་པ་ཡིན་ནོ། །སྒྲོན་
གྱི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་འབྱོར་པ་ཆེ་བ་རྣམས་གྱིས་ཀྱང་ཆེར་
བཏང་སྟེ། གཙུག་ལག་ཁང་གྱི་བ་ཅམ་ཡུལ་ནས་སེམས་བསྐྱེད་
པ་ཡང་ཡོད་དོ། །དེ་ལྟར་ཡང་བསྐྱེད་པ་བཟང་པོའི་མདོ་ལས།
བདེ་གཤེགས་གྲགས་སྒྱུན་འཇམ་གླིང་རྒྱལ་པོའི་ཆོ། །དེ་བཞིན་
གཤེགས་པ་སྒྲ་བའི་ཏོག་དེ་ལ། །གཙུག་ལག་ཁང་ནི་གྱི་བ་ཡུལ་
ནས་ཀྱང་། །དང་པོར་བྱང་ཆུབ་དུ་ནི་སེམས་བསྐྱེད་དོ། །ཞེས་
གསུངས་སོ། །

ཡང་འབྱོར་པ་རྒྱུད་ན་དངོས་པོ་ཟུང་ཟད་ཅམ་ཞིག་ཕུལ་བས་
ཆོག་པ་ཡིན་ནོ། །སྒྲོན་གྱི་བྱང་རྒྱལ་སེམས་དཔའ་འབྱོར་པ་རྒྱུད་
བ་རྣམས་ཀྱིས་དངོས་པོ་ཟུང་ཟད་ཅམ་བཏང་བ་ཡིན་ཏེ། ཅུ་
ཉག་མ་གཅིག་གི་སྒྲོན་མེ་ཕུལ་ནས་སེམས་བསྐྱེད་པ་ཡོད་དོ། །དེ་
ལྟར་ཡང་། བདེ་གཤེགས་འོད་འཕྲོ་གྲོང་ཁྱེར་བརྟན་པའི་ཆོ། །དེ་
བཞིན་གཤེགས་པ་མཐའ་ཡས་འོད་དེ་ལ། །རྩ་ཡི་སྒྲོན་མེ་དག་ནི་
ཕུལ་ནས་ཀྱང་། །དང་པོར་བྱང་རྒྱལ་དུ་ནི་སེམས་བསྐྱེད་དོ། །
ཞེས་གསུངས་སོ། །

ཡང་འབྱོར་པ་མེད་པར་གྱུར་ན་ཐབས་ཆག་མི་དགོས་ཏེ། ཕུག་
ལན་གསུམ་འཆལ་བ་ཅམ་གྱིས་ཀྱང་ཆོག་གོ། །སྒྲོན་གྱི་བྱང་རྒྱལ་
སེམས་དཔའ་འབྱོར་པ་མེད་པ་དག་གིས་ཀྱང་ཐལ་མོ་ལན་
གསུམ་སྐྱར་ནས་སེམས་བསྐྱེད་པ་ཡང་ཡོད་དོ། །དེ་ལྟར་ཡང་།
དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་ཡོན་ཏན་སྤེང་ལྷན་གྱིས། །དེ་བཞིན་
གཤེགས་པ་བགྱིད་ལྷན་བཅུད་དེ་ལ། །སངས་རྒྱས་ཕུག་འཆལ་
ཐལ་མོ་ལན་གསུམ་སྐྱར། །དང་པོར་བྱང་རྒྱལ་དུ་ནི་སེམས་
བསྐྱེད་དོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །

གསུམ་པ་སྐྱབས་འགོ་བུད་པར་ཅན་ནི། གོང་དུ་བཤད་པ་བཞིན་
འདྲར་བྱུང་། །དངོས་གཞི་ལ། སློབ་དཔོན་གྱིས་སློབ་མ་ལ་
གདམས་ངག་འདི་ལྟར་བྱ་སྟེ། སྦྱར་ནམ་མཁའི་ཁམས་གྱིས་གར་
བྱབ་ན། སེམས་ཅན་གྱིས་བྱབ་ནས་ཡོད་པ་ཡིན། སེམས་ཅན་
གྱིས་གར་བྱབ་ན་ཉོན་མོངས་གྱིས་བྱབ་ནས་ཡོད་པ་ཡིན། ཉོན་
མོངས་གྱིས་གར་བྱབ་ན་ལས་ངན་གྱིས་བྱབ་ནས་ཡོད་པ་ཡིན།
ལས་ངན་གྱིས་གར་བྱབ་ན་སྟག་བསྐལ་གྱིས་བྱབ་ནས་ཡོད་པ་
ཡིན། སྟག་བསྐལ་ཅན་གྱི་སེམས་ཅན་དེ་དག་ཐམས་ཅད་བདག་
གི་ཕ་མ་ལ་སྟག་ཡིན་ཕ་མ་ཐམས་ཅད་དྲིན་ཅན་ཁོ་ན་ཡིན། དེས་
ན་བདག་གི་ཕ་མ་དྲིན་ཅན་འདི་རྣམས་འཁོར་བའི་རྒྱ་མཚོ་ཆེན་
པོར་ནི་བྱིང་། སྟག་བསྐལ་དཔག་དུ་མེད་པས་ནི་གཟེར། མགོན་
སྐྱབས་བྱེད་མཁན་ནི་མེད། ཤིན་དུ་འོ་རེ་བརྒྱལ། ཉོན་རེ་མོངས།
འདི་རྣམས་བདེ་བ་དང་ཕྱད་ན་ཅི་མི་རུང་ན། སྟག་བསྐལ་དང་
བྲལ་ན་ཅི་མི་རུང་ན་སྟམ་དུ་བྱམས་སྟངས་ཇི་དཔག་ཅིག་སེམས་སུ་
གཞུག་གོ། །དེ་ནས་ཡང་ད་ལྟ་བདག་གིས་འདི་རྣམས་ཀྱི་དོན་བྱ་
བར་མི་རུས་པས། ད་འདི་རྣམས་ཀྱི་དོན་བྱ་བའི་ཆེད་དུ་ཡང་

དག་པར་རྫོགས་པའི་སངས་རྒྱས་ཞེས་བྱ་བ། ཉེས་པ་ཐམས་ཅད་
ཟད་པ། ཡོན་ཏན་ཐམས་ཅད་རྫོགས་པ། འགྲོ་བ་མཐའ་དག་གི་
དོན་བྱ་བར་རྒྱས་པ། དེ་བདག་གིས་ཐོབ་པར་བྱའོ། །སྙམ་དུ་
སེམས་སུ་གཞུག་གོ། །

དེ་ནས་སློབ་མ་དེས། སློབ་དཔོན་གྱི་རྒྱུ་ལྟར་སྦྱང་དུ། ཕྱགས་
བརྩ་ན་བཞུགས་པའི་སངས་རྒྱས་དང་། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་
ཐམས་ཅད་བདག་ལ་དགོངས་སུ་གསོལ། སློབ་དཔོན་བདག་ལ་
དགོངས་སུ་གསོལ། བདག་མིང་འདི་ཞེས་བགྱི་བས་སྦྱེ་བ་འདི་
དང་སྦྱེ་བ་གཞན་དག་དུ་སྦྱིན་པ་ལས་བྱང་བ་དང་། ཚུལ་ཁྲིམས་
ལས་བྱང་བ་དང་། སྒྲོམ་པ་ལས་བྱང་བའི་དགོ་བའི་རྩ་བ་བགྱིས་
པ་དང་། བགྱིད་དུ་སྦྱུལ་བ་དང་། བགྱིད་པ་ལ་རྒྱུ་ལྟར་ཡི་རང་བ་
དེས། ཇི་ལྟར་སྦྱོར་གྱི་དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་དག་བཙུམ་པ་ཡང་
དག་པར་རྫོགས་པའི་སངས་རྒྱས་བཙུམ་ལྟར་འདས་རྣམས་དང་།
ས་ཆེན་པོ་ལ་རབ་དུ་བཞུགས་པའི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་
སེམས་དཔའ་ཆེན་པོ་རྣམས་ཀྱིས། དང་པོར་སྤྲོ་ན་མེད་པ་ཡང་
དག་པར་རྫོགས་པའི་བྱང་ཆུབ་ཆེན་པོར་ཕྱགས་བསྦྱིད་པ་དེ་

བཞིན་དུ། བདག་མིང་འདི་ཞེས་བགྱི་བས་ཀྱང་། དུས་འདི་ནས་
བཟུང་སྟེ། ཇི་སྟིད་བྱང་རྒྱལ་སྟིང་པོ་ལ་མཆིས་ཀྱི་བར་དུ། སེམས་
ཅན་མ་བཟུལ་བ་རྣམས་བསྐྱལ་བ་དང་། མ་གྲོལ་བ་རྣམས་
དགྲོལ་བ་དང་། དབུགས་མ་ཕྱིན་པ་རྣམས་དབུགས་དབྱུང་བ་
དང་། ཡོངས་སུ་མྱ་ངན་ལས་མ་འདས་པ་རྣམས་ཡོངས་སུ་མྱ་
ངན་ལས་འདའ་བའི་སྤྲད་དུ། སྤྱ་ན་མེད་པ་ཡང་དག་པར་རྩོགས་
པའི་བྱང་རྒྱལ་ཆེན་པོར་སེམས་བསྐྱེད་པར་བགྱི་རོ། །ཞེས་ལན་
གསུམ་བརྗོད་པས་སྤངས་པར་འགྱུར་རོ། །

དེ་ཡང་སེམས་ཅན་མ་བསྐྱལ་བ་རྣམས་ཞེས་པ་ནི། དམུལ་བ་ཡི་
དགས་དུད་འགོ་རྣམས་ཏེ་ངན་སོང་གི་སྤྱག་བསྐྱལ་རྒྱ་མཚོ་ལྟ་བུ་
ལས་མ་བཟུལ་བའི་ཕྱིར་རོ། །བསྐྱལ་བ་ཞེས་པ་ནི། དེ་དག་
མངོན་མཐོའི་ལམ་ལ་བཀོད་ནས་ངན་སོང་གི་སྤྱག་བསྐྱལ་ལས་
བསྐྱལ་ཏེ། ལྷ་མིའི་གོ་འཕང་ཐོབ་པར་བྱའོ། །མ་གྲོལ་བ་རྣམས་
ཞེས་པ་ནི། ལྷ་དང་མིའི་འགོ་བ་རྣམས་ཏེ། ཉོན་མོངས་པའི་
འཆིང་བ་ལྷགས་སྒྲིག་ལྷ་བུ་ལས་མ་གྲོལ་བའི་ཕྱིར་རོ། །དགྲོལ་བ་
ཞེས་པ་ནི། དེ་དག་ངེས་ལེགས་ཀྱི་ལམ་ལ་བཀོད་ནས་ཉོན་

མོངས་པའི་འཆིང་བ་ལས་དགོལ་དེ་ཐར་པའི་གོ་འཕང་ཐོབ་པར་
བྱའོ། །དབུགས་མ་ཕྱིན་པ་ཞེས་པ་ནི་ཉན་ཐོས་དང་། རང་སངས་
རྒྱས་རྣམས་དེ་ཐེག་པ་ཆེན་པོར་དབུགས་མ་ཕྱིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །
དབུགས་དབྱུང་བ་དང་ཞེས་པ་ནི། དེ་དག་བྱང་ཆུབ་མཆོག་དུ་
སེམས་བསྐྱེད་ནས་ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་ལྷ་སྤྱོད་དུ་དབུགས་ཕྱུང་སྟེ་
ས་བཙུའི་གོ་འཕང་ཐོབ་པར་བྱའོ། །ཡོངས་སུ་སྤྱད་ན་ལས་མ་
འདས་པ་རྣམས་ཞེས་པ་ནི། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་རྣམས་དེ་མི་
གནས་པའི་སྤྱད་ན་ལས་འདས་པ་མ་ཐོབ་པའི་ཕྱིར་རོ། །ཡོངས་
སུ་སྤྱད་ན་ལས་འདའ་བ་ཞེས་པ་ནི། དེ་དག་ས་ལམ་རྣམས་ལ་
རིམ་པར་བཀོད་ནས་ཡོངས་སུ་སྤྱད་ན་ལས་འདའ་བ་སྟེ་སངས་
རྒྱས་ཀྱི་གོ་འཕང་ཐོབ་པར་བྱ་བའོ། །སྤྱོད་དུ་ཞེས་པ་ནི། དགོས་
ཆེད་ཀྱི་དོན་དེ་རྣམས་གྲུབ་པར་བྱ་བའི་ཕྱིར་སངས་རྒྱ་བར་དམ་
བཅའ་བའོ། །

རྗེས་ནི་དོན་ཆེན་པོ་གྲུབ་པའི་བསམ་པས་དགའ་བ་དང་། སྤྱོད་བ་
རྒྱ་ཆེན་པོ་ཡང་བསྐྱོམ་དུ་གཞུག། །བསྐྱོབ་བྱ་རྣམས་ཀྱང་བཅོམ་དོ།
།

དེ་ལྟར་སེམས་བསྐྱེད་པ་དེ་ནི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ཞེས་བྱ་སྟེ།
སེམས་ཅན་གྱི་ཆེད་དུ་བྱང་ཆུབ་འདོད་པ་དང་། བྱང་ཆུབ་ཐོབ་
ནས་སེམས་ཅན་བསྐྱེད་པར་འདོད་པ་དང་། བྱང་ཆུབ་དང་
སེམས་ཅན་ལ་དམིགས་པ་དང་། དེ་དག་གི་དོན་དུ་དཔའ་ཞིང་
སྤྱིང་སྟོབས་ལྡན་པར་མཐོང་བའོ། །སྟོན་པ་བྱང་ཆུབ་མཆོག་དུ་
སེམས་བསྐྱེད་པའི་ཆོག་བཤད་བྱིན་ཏོ། །

འཇུག་པའི་སྟོམ་པ་བཟུང་བ་ལ་ཡང་གསུམ་སྟེ། སྟོར་བ་དང་།
དངོས་གཞི་དང་། ཇེས་སོ། །དང་པོ་ལ་བརྟུ་སྟེ། གསོལ་བ་གདབ་
པ་དང་། བར་ཆད་ཐུན་མོང་བ་དྲི་བ་དང་། ལྷུང་བའི་ཕྱི་ཡང་
བཞེད་པ་དང་། ཉམས་པའི་ཉེས་དམིགས་དང་། སྤངས་པའི་ཕན་
ཡོན་དང་། ཆོགས་བསགས་པ་དང་། བར་ཆད་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་
པ་དྲི་བ་དང་། བསྐྱེད་པ་དང་། བསམ་པ་བྱུང་པར་ཅན་བསྐྱེད་
པ་དང་། བསྐྱེད་པ་མཛད་པ་དེ་དང་། །

དངོས་གཞི་ནི། སྟོབ་མས་སྟོམ་པ་ལེན་པའི་སེམས་བསྐྱེད་ལ།
སྟོབ་དཔོན་གྱིས་རིགས་ཀྱི་བྱ་མིང་འདི་ཞེས་བྱ་བ་ཁྱོད། བདག་
བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་མིང་འདི་ཞེས་བྱ་བ་ལས། འདས་པའི་

བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་བསྐྱབ་པའི་གཞི་གང་དག་
དང་། ཚུལ་བྱིམས་གང་དག་དང་། མ་འོངས་པའི་བྱང་ཆུབ་
སེམས་དཔའ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་བསྐྱབ་པའི་གཞི་གང་དག་དང་།
ཚུལ་བྱིམས་གང་དག་དང་། ད་ལྟ་ཕྱོགས་བཅུའི་འཛིག་རྟེན་གྱི་
ཁམས་ན་བཞུགས་པའི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་
བསྐྱབ་པའི་གཞི་གང་དག་དང་། ཚུལ་བྱིམས་གང་དག་དང་།
བསྐྱབ་པའི་གཞི་གང་དག་དང་། ཚུལ་བྱིམས་གང་དག་ལ།
འདས་པའི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ཐམས་ཅད་ཀྱིས་བསྐྱབས་
པར་གྱུར་པ་དང་། མ་འོངས་པའི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ཐམས་
ཅད་སློབ་པར་འགྱུར་བ་དང་།

ད་ལྟ་ཕྱོགས་བཅུའི་འཛིག་རྟེན་གྱི་ཁམས་ཐམས་ཅད་ན་
བཞུགས་པའི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་བསྐྱབ་པའི་
གཞི་ཐམས་ཅད་དང་། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་ཚུལ་བྱིམས་
ཐམས་ཅད་དེ། སྒྲིམ་པའི་ཚུལ་བྱིམས་དང་། དགེ་བའི་ཚོས་སྤྱད་
པའི་ཚུལ་བྱིམས་དང་། སེམས་ཅན་གྱི་དོན་བྱ་བའི་ཚུལ་བྱིམས་

ལེན་པར་འདོད་དམ། ཞེས་ལན་གསུམ་དྲིས་ལ། སློབ་མས་གྲང་
འཆ་ལ་ལགས། ཞེས་ལན་གསུམ་བརྗོད་དོ། །

རྗེས་ལ་ཆོས་དྲུག་སྟེ། མཁྱེན་པར་གསོལ་བ་དང་། ཡེ་ཤེས་
གཟིགས་པར་འཇུག་པའི་ཕན་ཡོན་དང་། སློམ་པ་གྲུ་ཆོམས་སུ་
མི་བསྐྱག་པ་དང་། བསྐྱབ་པ་མཛད་པ་བསྐྱུས་ནས་གོ་བར་བྱ་བ་
དང་། བཀའ་དྲིན་དྲན་པའི་མཆོད་པ་དང་། དགོ་བའི་རྩ་བ་བསྟོ་
བའོ། །འཇུག་པའི་སློམ་པ་བཟུང་བ་བཤད་ཟིན་དོ། །དེ་དག་
གིས་ཇོ་བོ་གསེར་གླིང་པའི་ལྷགས་བཤད་པའོ། །

རྟོག་པར་ཁྱེད་ཀྱི་སེམས་བསྐྱེད་པའི་ཕན་ཡོན་གཉིས་དེ། གྲངས་སུ་
ཆད་པ་དང་། གྲངས་སུ་མ་ཆད་པའོ། །དང་པོ་ལ་གཉིས་དེ། སློན་
པའི་སེམས་བསྐྱེད་པའི་ཕན་ཡོན་དང་། འཇུག་པའི་སེམས་
བསྐྱེད་པའི་ཕན་ཡོན་ནོ། །

དང་པོ་ལ་བརྒྱད་དེ། ཐེག་པ་ཆེན་པོར་རྩྱུད་པར་འགྱུར་བ་དང་།
བྱུང་རྩྱུབ་སེམས་དཔའི་བསྐྱབ་པ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་རྟེན་དུ་འགྱུར་
བ་དང་། ཐེག་པ་ཐམས་ཅད་རྩྱུད་ནས་གཙོད་པར་འགྱུར་བ་
དང་། ལྷན་མེད་པའི་བྱུང་རྩྱུབ་ཀྱི་རྩ་བ་རྩྱགས་པར་འགྱུར་བ་

དང་། བསོད་ནམས་དཔག་དུ་མེད་པ་ཐོབ་པར་འགྱུར་བ་དང་།
སངས་རྒྱས་ཐམས་ཅད་མཉེས་པར་འགྱུར་བ་དང་། སེམས་ཅན་
ཐམས་ཅད་ལ་ཡན་པར་འགྱུར་བ་དང་། ལྷུང་དུ་མངོན་པར་
རྫོགས་པར་འཛང་རྒྱ་བར་འགྱུར་བའོ། །

དེ་ལ་དང་པོ་བཤད་ན། གང་ལ་བྱང་རྒྱལ་མཆོག་གི་སེམས་ཤིག་
མ་སྐྱེས་ན། དེ་ལྟར་སྤྱོད་པ་ལུན་སུམ་ཆོགས་པ་དང་ལྡན་ཡང་
ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་ཁོངས་སུ་མི་ཚུད་ལ། ཐེག་པ་ཆེན་པོར་མ་ཚུད་
ན་རྫོགས་པའི་སངས་རྒྱས་མི་ཐོབ་བོ། །གང་ལ་བྱང་རྒྱལ་མཆོག་
གི་སེམས་བསྐྱེད་པ་དང་ཐེག་པ་ཆེན་པོ་པར་ཚུད་པ་ཡིན་ནོ། །
བྱང་ས་ལས་ཀྱང་། སེམས་དེ་བསྐྱེད་མ་ཐག་དུ་སྒྲ་ན་མེད་པའི་
བྱང་རྒྱལ་ཐེག་པ་ཆེན་པོ་ལ་ཉུགས་པ་ཡིན་ཏེ། ཞེས་གསུངས་
སོ། །

གཉིས་པའི་དོན་བཤད་ན། སྒྲོན་པའི་སེམས་ཞེས་བྱ་བ་སངས་
རྒྱས་ཐོབ་པར་འདོད་པའི་སྒྲོ་མེད་ན། བྱང་རྒྱལ་སེམས་དཔའི་
བསྐྱེད་པ་ཞེས་བྱ་བ་ཚུལ་ཁྲིམས་གསུམ་པོ་སྐྱེ་བའམ་གནས་པའི་
དོན་མེད་ལ། སངས་རྒྱས་ཐོབ་པར་འདོད་པའི་སྒྲོ་དེ་ཡོད་ན་ཚུལ་

ཁྱིམས་གསུམ་པོ་དེ་སྐྱེ་ཞིང་གནས་པ་ཡིན་པས་སེམས་དེ་བསྐྱབ་
པའི་རྟེན་ཡིན་ནོ། །བྱང་ས་ལས་ཀྱང་། སེམས་བསྐྱེད་པ་དེ་ནི་
བྱང་རྒྱལ་སེམས་དཔའི་བསྐྱབ་པ་རྣམས་ཀྱི་རྟེན་ཡིན་ཏེ། ཞེས་
གསུངས་སོ། །

གསུམ་པའི་དོན་བཤད་ན། སྒྲིག་པའི་གཉེན་པོ་དགེ་བ་ཡིན་ལ།
དགེ་བའི་ནང་ནས་མཆོག་ཏུ་གྱུར་པ་བྱང་རྒྱལ་གྱི་སེམས་ཡིན་ཏེ།
དེས་ན་གཉེན་པོ་སྐྱེས་ན་མི་མཐུན་པའི་ཕྱོགས་ཟད་པར་འགྱུར་
བ་ཆོས་ཉིད་ཡིན་ནོ། །དེ་ལྟར་ཡང་། དེས་ནི་དུས་མཐའི་མེས་
བཞིན་སྒྲིག་ཅན་རྣམས། །སྐད་ཅིག་གཅིག་གིས་ངེས་པར་བསྐྱེག་
པར་བྱེད། །ཅེས་གསུངས་སོ། །

བཞི་པའི་དོན་བཤད་ན། སེམས་ཅན་གྱི་རྒྱུད་ས་གཞི་ལྟ་བུ་ལ་
བྱམས་སྟངས་ཀྱི་རྒྱུན་དང་འབྲེལ་ཞིང་། བྱང་རྒྱལ་གྱི་སེམས་རྩ་བ་
ལྟ་བུ་འདི་ཚུགས་ན། བྱང་རྒྱལ་གྱི་ཕྱོགས་ཀྱི་ཆོས་སུམ་རུ་རྩ་
བརྟན་གྱི་ཡལ་འདབ་རྒྱས་ཤིང་རྫོགས་པའི་སངས་རྒྱས་ཀྱི་འབྲས་
བུ་སྒྲིན་ནས་སེམས་ཅན་གྱི་ཡན་བདེ་འབྱུང་བ་ཡིན་ཏེ། དེས་ན་
བྱང་སེམས་འདི་སྐྱེས་ན་སངས་རྒྱས་ཀྱི་རྩ་བ་ཚུགས་པ་ཡིན་ནོ། །

བྱང་ས་ལས་ཀྱང་། སེམས་བསྐྱེད་པ་དེ་ནི་སྒྲ་ན་མེད་པ་ཡང་དག་
པར་རྫོགས་པའི་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་རྩ་བ་ཡིན་ནོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །
ལྷ་པ་བསོད་ནམས་དཔག་ཏུ་མེད་པ་ཐོབ་པར་འགྱུར་བ་ནི།
དཔའ་སྦྱིན་གྱིས་ཉུས་པའི་མདོ་ལས། བྱང་ཆུབ་སེམས་ཀྱི་བསོད་
ནམས་གང་། །གལ་ཏེ་དེ་ལ་གཟུགས་མཆིས་ན། །ནམ་མཁའི་
ཁམས་ནི་ཀྱན་བཀའ་སྟེ། དེ་ནི་དེ་བས་ལྷག་པར་འགྱུར། །ཞེས་
གསུངས་སོ། །

དུག་པ་སངས་རྒྱས་ཐམས་ཅད་མཉེས་པར་འགྱུར་བ་ནི། དཔའ་
སྦྱིན་གྱིས་ཉུས་པའི་མདོ་ལས། གརྱའི་བྱེ་བའི་གངས་སྟེང་ཀྱི། །
སངས་རྒྱས་ཞིང་རྣམས་མི་གང་གིས། །རིན་ཆེན་དག་གིས་ཡོངས་
བཀའ་སྟེ། །བདེ་ག་ཤེགས་རྣམས་ལ་ཡུལ་བ་བས། །གང་གིས་
ཐལ་མོ་སྦྱར་བའི་ཏེ། །བྱང་ཆུབ་ཏུ་ནི་སེམས་བདུད་ན། །
མཆོད་པ་འདི་ནི་ཁྱད་པར་འཕགས། །དེ་ལ་མཐའ་ནི་མ་མཆིས་
སོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །

བདུན་པ་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ལ་ཕན་པར་འགྱུར་བ་ནི། ཇི་
སྐད་དུ། འཕགས་པ་སྤྲོད་པོ་བཀོད་པའི་མདོ་ལས། འཇིག་རྟེན་
པ་ཐམས་ཅད་ལ་ཕན་པས་རྟེན་ལྟ་བུ་ལོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །

བརྒྱད་པ་སྐུར་དུ་མངོན་པར་རྫོགས་པར་འཆར་རྒྱ་བར་འགྱུར་བ་
ནི། དུང་ས་ལས། སེམས་དེ་སྐྱེས་ན་མཐའ་གཉིས་ལ་མི་གནས་ཏེ།
སྐུར་དུ་མངོན་པར་རྫོགས་པར་འཆང་རྒྱ་བར་འགྱུར་རོ། །ཞེས་
གསུངས་སོ། །

འཇུག་པའི་སེམས་བསྐྱེད་པའི་ཕན་ཡོན་ནི་བརྒྱ་ཉི་ལྔ་མ་བརྒྱད་
པོའི་སྤྲོད་དུ་རང་དོན་རྒྱུན་ཆགས་སུ་འབྱུང་བ་དང་། གཞན་དོན་
སྣ་ཆོགས་སུ་འབྱུང་བའོ། །

དེ་ལ་དང་པོ་ནི། འཇུག་པའི་སེམས་དེ་བསྐྱེད་ནས་སྤར་དང་མི་
འདྲ་སྟེ། རང་ཉིད་གཉིད་ཀྱིས་ལོག་གམ། བརྒྱལ་བར་གྱུར་ཏམ།
བག་མེད་པར་སྤྱོད་དམ། དེ་ལ་སོགས་པའི་དུས་ཐམས་ཅད་དུ་
ཡང་བསོད་ནམས་ཀྱི་འུགས་རྒྱུན་མི་ཆད་པར་འབྱུང་བ་ཡིན་
ནོ། །དེ་ལྟར་ཡང་སྤྱོད་འཇུག་ལས། སེམས་དེ་ཡང་དག་སྤངས་
གྱུར་པ། །དེ་ནས་བཟུང་སྟེ་གཉིད་ལོག་གམ། །བག་མེད་གྱུར་

ཀྱང་བསོད་ནམས་ཤུགས། །རྒྱན་མི་ཆད་པ་དུ་མ་ཞིག །ནམ་
མཁའ་མཉམ་པར་རབ་དུ་འབྱུང་། །ཞེས་གསུངས་སོ། །
གཞན་དོན་སྒྲ་ཚོགས་སུ་འབྱུང་བ་ནི། སེམས་ཅན་རྣམས་ཀྱི་སྤྱག་
བསྐལ་ནི་སེལ། བདེ་བ་ནི་སྦྱབ། ཉོན་མོངས་པ་ནི་གཙོད་པ་སྟེ།
དེ་ལྟར་ཡང་སྦྱོད་འཇུག་ལས། གང་ཞིག་བདེ་བས་འཕོངས་པ་
དང་། །སྤྱག་བསྐལ་མང་ལྡན་དེ་དག་ལ། །བདེ་བ་ཀྱན་གྱིས་ཆོམ་
པ་དང་། །སྤྱག་བསྐལ་ཐམས་ཅད་གཙོད་བྱེད་ཅིང་། །གཏི་མུག་
ཀྱང་ནི་སེལ་བྱེད་པ། །དེ་དང་དགེ་མཚུངས་ག་ལ་ཡོད། །དེ་
འདྲའི་བཤེས་ཀྱང་ག་ལ་ཡོད། །བསོད་ནམས་དེ་འདྲ་ག་ལ་
ཡོད། །ཅེས་གསུངས་སོ། །

གངས་སུ་མ་ཆད་པ་ནི། འདི་ནས་བཟུང་ནས་སངས་རྒྱས་ཀྱི་བར་
ཀྱི་ཡོན་ཏན་ཐམས་ཅད་འབྱུང་བ་ཡིན་ཏེ། བགྲངས་གྱིས་མི་ལང་
དོ། །

རྟོག་རྒྱལ་གྱི་སེམས་དེ་དོར་བའི་ཉེས་དམིགས་ནི་གསུམ་སྟེ།
ཉེས་པས་ངན་འགྲོར་འགྲོ་བ་དང་། ཉེས་པས་གཞན་དོན་ལས་

ཉམས་པ་དང་། ཉེས་པས་ས་ཐོབ་པ་ལ་ཡུན་རིང་དུ་ཐོགས་
པའོ། །

དེ་ལ་དང་པོ་ནི། དམ་བཅའ་མ་སྒྲུབ་ཏེ་སེམས་བསྐྱེད་ཤོར་ན་
སེམས་ཅན་བསྐྱས་པར་སོང་བས། དེའི་རྣམ་སྤྲིན་ངན་སོང་དུ་སྒྱེ་
བའོ། །དེ་ལྟར་ཡང་སྦྱོང་འཇུག་ལས། གལ་ཏེ་དེ་ལྟར་དམ་བཅས་
ནས། །ལས་ཀྱིས་བསྒྲུབ་པར་མ་བྱས་ན། །སེམས་ཅན་དེ་དག་
ཀུན་བསྐྱས་པས། །བདག་གི་འགོ་བ་ཅི་འདྲར་འགྱུར། །ཞེས་
གསུངས་སོ། །

ཉེས་པས་གཞན་དོན་མི་རུས་པ་ནི། ཇི་སྐད་དུ། འདི་ལྟར་དེ་ནི་
བྱང་གྱུར་ན། །སེམས་ཅན་ཀུན་གྱི་དོན་ལས་དམན། །ཞེས་
གསུངས་སོ། །

ས་ཐོབ་པ་ལ་ཡུན་རིང་དུ་ཐོགས་པ་ནི། ཇི་སྐད་དུ། དེ་ལྟར་བྱང་
བ་སྟོབས་ལྡན་དང་། །བྱང་རྒྱུ་སེམས་སྟོབས་ལྡན་པ་དག །
འཁོར་བར་རེས་ཀྱིས་འདྲེ་བྱེད་ན། །ས་ཐོབ་པ་ལ་ཡུན་རིང་
ཐོགས། །ཞེས་གསུངས་སོ། །

༥ རྩུག་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་བསྐྱེད་འཆར་བའི་རྒྱ་ནི་གཉིས་དེ། སྟོན་པ་
འཆར་བའི་རྒྱ་དང་། འཇུག་པ་འཆར་བའི་རྒྱ་ལྟོ། །དེ་ལ་དང་པོ་
ནི། སེམས་ཅན་སྟོན་སྤངས་པ་དང་། རྟག་པོའི་ཆས་བཞི་བསྟན་
པ་དང་། མི་མཐུན་པའི་སེམས་བསྐྱེད་པས་འཆར་རོ། །

འཇུག་པའི་སྟོན་པ་འཆར་བའི་རྒྱ་ནི། རྩུག་ས་ལས། ཡམ་པའི་
གནས་ལྟ་བུའི་ཆས་བཞི་ཀྱན་ནས་དཀྱིས་པ་ཆེན་པོ་སྤྱད་ན་
འཆར་བར་བཤད་དོ། །ཀྱན་ནས་དཀྱིས་པ་འབྲིང་དང་། རྩུག་ཏུ་
སྤྱད་པ་ནི་ན་སྤྱད་ཅམ་ཏུ་བཤད་དོ། །སྟོན་པ་ཉི་ཤུ་པ་ལས། དེའི་
སྟེང་ཏུ་སྟོན་པའི་སེམས་བསྐྱེད་ཤོར་བས་ཀྱང་འཆར་བར་བཤད་
དོ། །རྣམ་པར་གཏན་ལ་དབབ་པ་བསྟུ་བ་ལས། རྩུག་ཆུབ་
སེམས་དཔའི་སྟོན་པ་གཏོང་བའི་རྒྱ་བཞི་གསུངས་སོ། །སྤྲུམ་
གཉིས་པོ་དང་། བསྟན་པ་ལུལ་བ་དང་། ལོག་ལྟ་སྟེས་པའོ། །
སྟོབ་དཔོན་ཞི་བ་ལྟའི་ཞལ་ནས་ཀྱང་མི་མཐུན་པའི་སེམས་སྟེས་
པས་ཀྱང་སྟོན་པ་གཏོང་ངོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །

༥ ཤོར་ན་ཕྱིར་བཅོས་པའི་ཐབས་ནི། སྟོན་པའི་སེམས་བསྐྱེད་
ཤོར་ན་སྤྱར་སྤངས་པས་སོར་རྩུད་དོ། །འཇུག་པའི་སྟོན་པ་ཤོར་

བ་ལ་ཡང་། སྒྲོན་པའི་སེམས་ཤོར་བས་འཇུག་པ་ཤོར་བ་དེ་ནི་
སྒྲོན་པ་སོར་ཆུད་པས་འཇུག་པ་ཡང་རང་བཞིན་གྱིས་སོར་ཆུད་
དོ། །རྒྱ་གཞན་གྱིས་སྒྲོམ་པ་ཤོར་བ་ནི། སྤྲར་ལེན་དགོས་སོ། །
ཕམ་པའི་གནས་ལྟ་བུ་བཞི་ལ་ཀུན་ནས་དགྱིས་པ་འབྲིང་དང་
ཆུང་དུ་སྤྱད་པ་ནི་བཤགས་པས་ཆོག་གོ། །དེ་ལྟར་ཡང་སྒྲོམ་པ་ནི་
ཤུ་པ་ལས། སྒྲོམ་པ་སྤྲར་ཡང་སྤྲང་བར་བྱ། ཟག་པ་འབྲིང་ནི་
གསུམ་ལ་བཤགས། །གཅིག་གི་མདུན་དུ་ལྷག་མ་རྣམས། །ཉོན་
མོངས་མི་མོངས་བདག་སེམས་བཞིན། །ཞེས་གསུངས་སོ། །
དམ་ཆོས་ཡིད་བཞིན་གྱི་ནོར་བུ་ཐར་པ་རིན་པོ་ཆེའི་རྒྱན་ལས།
བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་ཡོངས་སུ་བབྱང་བའི་ལེའུ་སྟེ་དགུ་པའོ། ། །
རྟོག་བྱང་ཆུབ་དུ་སེམས་བསྐྱེད་ཀྱི་བསྐྱབ་བྱ་ནི་གཉིས་ཏེ། སྒྲོན་པ་
བྱང་ཆུབ་དུ་སེམས་བསྐྱེད་པའི་བསྐྱབ་བྱ་དང་། འཇུག་པ་བྱང་
ཆུབ་དུ་སེམས་བསྐྱེད་པའི་བསྐྱབ་བྱ་འོ། །དེ་ལ་དང་པོ་འཆད་པ་
ལ། སྒྲོམ་ནི།
སེམས་ཅན་སྒྲོས་མི་བཏང་བ་དང་། །
སེམས་དེའི་ཕན་ཡོན་དུན་བྱ་དང་། །

ཚོགས་གཉིས་བསག་པར་བྱ་བ་དང་། །

ཡང་ཡང་བྱང་སེམས་སྤྱང་བ་དང་། །

དཀར་ནག་ཚོས་བརྒྱད་སྤང་དོར་ཏེ། །

ལྔ་པོས་སྒྲོན་པའི་བསྐྱབ་བྱ་བསྐྱས། །ཞེས་པའོ། །

དེ་དག་ཀྱང་དང་པོ་ནི། བྱང་རྒྱལ་གྱི་སེམས་དེ་མི་འཚར་བའི་
ཐབས་སོ། །གཉིས་པ་ནི་བྱང་རྒྱལ་གྱི་སེམས་དེ་མི་ཉམས་པའི་
ཐབས་སོ། །གསུམ་པ་ནི། བྱང་རྒྱལ་གྱི་སེམས་དེའི་སྟོབས་བསྐྱེད་
པའི་ཐབས་སོ། །བཞི་པ་ནི། བྱང་རྒྱལ་གྱི་སེམས་དེ་འཕྲེལ་བའི་
ཐབས་སོ། །ལྔ་པ་ནི། བྱང་རྒྱལ་གྱི་སེམས་དེ་མི་བརྟེན་པའི་
ཐབས་སོ། །

དེ་ལ་དང་པོ་སེམས་ཅན་སྟོས་མི་བཏང་བ་ལ་བསྐྱབ་པ་ཞེས་བྱ་
བ་བྱང་རྒྱལ་གྱི་སེམས་དེ་མི་འཚར་བའི་ཐབས་བཤད་ན། མ་
དྲོས་པས་ཉུས་པའི་མདོ་ལས་ཀྱང་། བྱང་རྒྱལ་སེམས་དཔའ་ཚོས་
གཅིག་དང་ལྗན་ན། རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་གྱི་མཚོག་དང་ལྗན་པའི་
སངས་རྒྱས་གྱི་ཚོས་རྣམས་ཡོངས་སུ་འཛིན་ཏོ། །ཚོས་གཅིག་པོ་

གང་ཞེ་ན། སེམས་ཅན་སྟོས་ཡོངས་སུ་མི་བཏང་བའི་སེམས་
སྟོ། །ཞེས་གསུངས་སྟོ། །

དེ་ཡང་སེམས་ཅན་གང་དག་གིས་བདག་ལ་མི་རིགས་པ་ཞིག་
བྱས་པས། བདག་དེ་ལ་སེམས་རྒྱུང་བསྐྱེདས་ནས། ག་ཆ་བ་དང་
བྲལ་ཏེ་ཕྱིན་ཆད་ཁྱོད་ལ་ཕན་ཐོགས་པའི་དུས་བྱུང་ཡང་མི་
གདགས། གཞོད་པ་བསྒྲེག་པའི་དུས་བྱུང་ཡང་མི་བསྒྲེག་སྟུམ་
པའི་སེམས་བསྐྱེད་པ་ནི་སེམས་ཅན་སྟོས་བཏང་བ་ཡིན་ནོ། །

དེ་ཡང་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་སྟོས་བཏང་བ་ལ་ཟེར་རམ།
གཅིག་ཙམ་སྟོས་བཏང་བ་ལ་ཡང་ཟེར་ཞེ་ན། སེམས་ཅན་
ཐམས་ཅད་སྟོས་སྤངས་པ་ནི་ཉན་རང་རྣམ་གཉིས་མ་ཡིན་པ། བྲ་
དང་སྤྱང་གི་ལ་ཡང་མི་འོང་སྟེ། དེས་ན་སེམས་ཅན་གཅིག་ཙམ་
སྟོས་བཏང་བས་ཀྱང་ཐུན་ཚོད་ཀྱི་ནང་ཁོངས་སུ་གཉེན་པོས་མ་
སྟེབ་ན་བྱང་སེམས་འཆར་རོ། །དེ་ལྟར་སེམས་ཅན་སྟོས་སྤོང་
ཞིང་བསྐྱབ་བྱ་གཞན་ལ་གནས་ནས་བྱང་རྒྱལ་སེམས་དཔར་ཁས་
ལེན་པ་ནི་ཤིན་ཏུ་མི་འཐད་དེ། དཔེར་ན་བྱ་གཅིག་ཕུ་བསལ་ནས་
བྱའི་རྩལ་གསོག་པ་དང་འདྲ་ལོ། །

དེ་བས་ན་སེམས་ཅན་བདག་ལ་ཕན་འདོགས་པ་རྣམས་ལ་བྱང་
ཆུབ་ཀྱི་སེམས་ག་ན་འཆར་ཏེ། གནོད་པ་བྱེད་པ་ལ་འཆར་
དོགས་ཡོད་པས། དེ་ལ་བྱང་པར་དུ་སྒྱིང་རྗེ་བསྐྱེད་པས་ཕན་བདེ་
བསྐྱེད་པར་བྱུངོ། །འདི་ནི་དམ་པ་རྣམས་ཀྱི་ཆོས་ལུགས་ཡིན་ཏེ།
ཇི་སྐད་དུ། ཕན་བདགས་ལན་དུ་གནོད་བྱས་ན། །ཡང་ལན་སྒྱིང་
རྗེ་ཆེན་པོས་བསྐྱེད། །འཇམ་བུ་སྒྱིང་གི་སྐྱེས་མཆོག་ནི། །ཉེས་
པའི་ལན་ཡང་ལེགས་པས་ལྷོན། །ཞེས་གསུངས་སོ། །

གཉིས་པ་སེམས་བསྐྱེད་པའི་ཕན་ཡོན་དྲན་པར་བྱ་བ་ལ་བསྐྱེད་
པ་ཞེས་བྱ་བ། བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་མི་ཉམས་པའི་ཐབས་དེ་
བཤད་ན། བྱང་ཆུབ་ལམ་སྒྲོན་ལས་ཀྱང་། དེ་ལྟར་སྒྲོན་པའི་
སེམས་དག་ནི། །བསྐྱེད་པའི་ཡོན་ཏན་གང་ཡིན་པ། །དེ་ནི་སྒྲོང་
པོ་བཀོད་པ་ཡི། །མདོ་ལས་བྱམས་པས་རབ་དུ་བཤད། །ཅེས་པ་
ལ་སོགས་པ་གསུངས་ཏེ། །དེ་ཡང་མདོ་དེ་ལས་སེམས་བསྐྱེད་
པའི་ཕན་ཡོན་དཔེ་ཉིས་བརྒྱ་སུམ་ཅུ་ཙམ་གྱི་སྒྲོ་ནས་གསུངས་པ་
ལ། དེ་དག་ཐམས་ཅད་ཕན་ཡོན་གྱི་སྒྲོ་ཆེན་པོ་བཞིར་འདུས་པ་
ཡིན་གསུང་། དེ་ཡང་རིགས་ཀྱི་བྱ་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་ནི་སངས་

ཀྱུས་ཀྱི་ཆོས་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ས་བོན་ལྟ་བུ་རྟོ། །དབུལ་བ་ཐམས་
ཅད་སེལ་བར་བྱེད་པའི་རྣམ་ཐོས་ཀྱི་བུ་ལྟ་བུ་རྟོ། །ཞེས་པ་ལ་
སོགས་པ་ནི། རང་དོན་འབྱུང་བའི་ཕན་ཡོན་ནོ། །འགྲོ་བ་ཐམས་
ཅད་ཡོངས་སུ་སྐྱོབ་པས་ན་གནས་ལྟ་བུ་རྟོ། །འགྲོ་བ་ཐམས་ཅད་
རྟེན་པས་རྟེན་ལྟ་བུ་རྟོ། །ཞེས་པ་ལ་སོགས་པ་ནི། གཞན་དོན་
འབྱུང་བའི་ཕན་ཡོན་ནོ། །ཉོན་མོངས་པའི་དགྲ་ལས་རྒྱལ་བར་
བྱེད་པའི་མདུང་ལྟ་བུ་རྟོ། །སྤྱག་བསྐྱེད་ཀྱི་ལྗོན་གིང་རབ་ཏུ་གཙོད་
པར་བྱེད་པས་སྟར་ལྟ་བུ་རྟོ། །ཞེས་པ་ལ་སོགས་པ་ནི་མི་མཐུན་
པའི་ཕྱོགས་ཐམས་ཅད་གཙོད་པའི་ཕན་ཡོན་ནོ། །བསམ་པ་
ཐམས་ཅད་ཡོངས་སུ་རྒྱུགས་པར་བྱེད་པའི་བུམ་པ་བཟང་པོ་ལྟ་
བུ་རྟོ། །འདོད་པ་ཐམས་ཅད་ཡོངས་སུ་སྐྱབ་པར་བྱེད་པའི་ཡིད་
བཞིན་ཀྱི་ནོར་བུ་རིན་པོ་ཆེ་ལྟ་བུ་རྟོ། །ཞེས་པ་ལ་སོགས་པ་ནི་
མཐུན་པའི་ཕྱོགས་ཐམས་ཅད་འགྲུབ་པའི་ཕན་ཡོན་ནོ། །དེ་ལྟ་
བུའི་ཕན་ཡོན་དེ་དག་ཐམས་ཅད་དྲན་པར་བྱས་པའི་ཕན་ཡོན་
ཅན་ཀྱི་བྱང་རྒྱུ་ཀྱི་སེམས་དེ་ལ་རྩིས་ཆེ་ཞིང་མཆོག་ཏུ་འཛིན་
པར་འགྱུར། དེ་ལྟར་གྱུར་པས་ཉམས་སུ་བྲལ་ནས་སེམས་དེ་མ་

ཉམས་པར་སྐྱོང་བར་འགྱུར་བ་ཡིན་ནོ། །དེས་ན་ཕན་ཡོན་ནི་དེ་
དག་རྟག་དུ་དྲན་པར་བྱ་ཞིང་། ག་ན་ཐུན་ཚོད་ཀྱི་ནང་ཁོངས་སུ་
ཡང་ལན་རེ་དྲན་པར་བྱའོ། །

གསུམ་པ་ཚོགས་གཉིས་བསག་པར་བྱ་བ་ལ་བསྐྱབ་པ་ཞེས་བྱ་
བ། བྱང་རྒྱུ་ཀྱི་སེམས་ཀྱི་སྟོབས་བསྐྱེད་པའི་ཐབས་དེ་བཤད་ན།
བྱང་རྒྱུ་ལམ་སྒྲིན་ལས་ཀྱང་། བསོད་ནམས་ཡེ་ཤེས་རང་བཞིན་
ཀྱི། ཚོགས་ནི་ཡོངས་སུ་རྫོགས་པའི་རྒྱ། ཞེས་པ་ལ་སོགས་པ་
གསུངས་ཏེ། དེ་ཡང་བསོད་ནམས་ཀྱི་ཚོགས་ནི་ཚོས་སྐྱོད་བརྩ་
དང་། བསྐྱ་བའི་དངོས་པོ་བཞི་ལ་སོགས་པ་ཐབས་ཀྱི་ཆ་འདི་
དག་ཡིན་ལ། ཡེ་ཤེས་ཀྱི་ཚོགས་ནི་དེ་དག་འཁོར་གསུམ་ཡོངས་
དག་དུ་ཤེས་པ་ལ་སོགས་པ་ཤེས་རབ་ཀྱི་ཆ་འདི་དག་ཡིན་ཏེ་དེ་
ལྟར་ཚོགས་གཉིས་བསགས་པས་རང་གི་རྒྱུད་ལ་བྱང་རྒྱུ་ཀྱི་
སེམས་ཀྱི་སྟོབས་སྐྱེ་བ་ཡིན་ནོ། །དེས་ན་ཚོགས་གཉིས་པོ་དེ་རྟག་
དུ་བསག་ཅིང་། ག་ན་སྒྲགས་བྱང་གཅིག་བསྐྱས་པ་ཡང་ཚོགས་
གཉིས་ཚད་དུ་བདུབ་པས་ཐུན་ཚོད་ཀྱི་ནང་ཁོངས་སུ་ཡང་ལན་
རེ་བསག་པར་བྱའོ། ཚོགས་ཀྱི་གཏམ་ལས་ཀྱང་། དེ་རིང་བདག་

གིས་བསོད་ནམས་དང་། །ཡེ་ཤེས་ཚོགས་ནི་གང་བྱ་དང་། །
སེམས་ཅན་ཕན་པར་གང་བྱ་ཞེས། །བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔས་
རྟག་དུ་བསམ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །
བཞི་པ་ཡང་དང་ཡང་དུ་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་སྤང་བ་ལ་བསྐྱབ་
པ་ཞེས་བྱ་བ། བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་དེ་འཕེལ་བའི་ཐབས་དེ་
བཤད་ན། བྱང་ཆུབ་ལམ་སྒྲོན་ལས་ཀྱང་། བྱང་ཆུབ་སྒྲོན་པའི་
སེམས་དག་བསྐྱེད་ནས་ནི། །འབད་པ་མང་པོས་ཀྱན་དུ་འཕེལ་
བྱ་ཞིང་། །ཞེས་གསུངས་སོ། །དེ་ཡང་བྱང་ཆུབ་རྒྱའི་སེམས་སྤང་
བ་དང་། བྱང་ཆུབ་དངོས་ཀྱི་སེམས་སྤང་བ་དང་། བྱང་ཆུབ་སྦྱོང་
པའི་སེམས་སྤང་བ་དང་གསུམ་དུ་ཤེས་པར་བྱའོ། །དེ་གསུམ་ལ་
སྤངས་པས་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་དེ་འཕེལ་བ་ཡིན་ནོ། །དེ་ལ་དང་
པོ་ནི། སེམས་ཅན་རྣམས་ལ་བྱམས་པ་དང་སྤྱིང་རྗེའི་སེམས་རྟག་
དུ་བསམ་པའམ། ཐ་ན་ཡང་ཐུན་ཚོད་ཀྱི་ནང་དུ་ལན་རེ་བསམ་
པའོ། །བྱང་ཆུབ་དངོས་ཀྱི་སེམས་སྤང་བ་ནི། སེམས་ཅན་གྱི་དོན་
དུ་སངས་རྒྱས་ཐོབ་པར་འདོད་པའི་སྒོས། ཉིན་ལན་གསུམ་
མཚན་ལན་གསུམ་དུ་བསམ་པའམ། སེམས་བསྐྱེད་ཀྱི་ཚོག་རྒྱས་

པར་བྱ་བའམ། ཐ་ན་ཐུན་ཚོད་ཀྱི་ནང་ཁོངས་སུ། སངས་རྒྱས་
ཚེས་དང་ཇོ་བོས་མཇད་པའི་སེམས་བསྐྱེད་ཀྱི་ཚོག་ལས་
གསུངས་པ། ཚོགས་ཀྱི་མཚོག་རྣམས་ལ། །བྱང་རྒྱལ་བར་དུ་
བདག་ནི་སྐབས་སུ་མཆི། །བདག་གིས་སྦྱོར་སོགས་བགྱིས་པ་
འདི་དག་གིས། །འགྲོ་ལ་ཕན་ཕྱིར་སངས་རྒྱས་འགྲུབ་པར་ཤོག །
ཅེས་བཅོད་པའོ། །བྱང་རྒྱལ་སྦྱོད་པའི་སེམས་སྦྱང་བ་ལ་གཉིས་
ཏེ། གཞན་ལ་ཕན་བདགས་པའི་སེམས་སྦྱང་བ་དང་། རང་གི་
རྒྱུད་དག་པའི་སེམས་སྦྱང་བའོ། །དེ་ལ་དང་པོ་ནི། རང་གི་ལུས་
དང་ཡོངས་སྦྱོད་དང་དུས་གསུམ་གྱི་དགོ་བ་ཐམས་ཅད་གཞན་གྱི་
ཕན་བདེའི་དོན་དུ་བསྡོམས་ཞིང་བཏང་བའི་སེམས་བསྐྱེད་པའོ། །
རང་གི་རྒྱུད་དག་པའི་སེམས་སྦྱང་བ་ནི། རྟག་དུ་རྒྱལ་བྱིས་ལ་
བསྡོམས་བཟང་བྱ་ཞིང་སྒྲིག་པ་དང་ཉོན་མོངས་པ་ལ་འཇོམ་པའོ། །
ལྷ་པ་ནག་པོའི་ཚེས་བཞི་སྤང་ཞིང་དཀར་པོའི་ཚེས་བཞི་བརྟེན་
པ་ལ་བསྐྱབ་པ་ཞེས་བྱ་བ། བྱང་རྒྱལ་གྱི་སེམས་དེ་མི་བཅུད་པའི་
ཐབས་དེ་བཤད་ན། བྱང་རྒྱལ་ལམ་སྦྱོར་ལས་ཀྱང་། འདི་ནི་སྦྱོར་བ་
གཞན་དུ་འང་དུན་དོན་དུ། །ཇི་སྐད་བཅོད་པའི་བསྐྱབ་པ་ཡོངས་

སུ་བསྐྱུང་། །ཞེས་གསུངས་སོ། །བསྐྱུང་པ་གང་ནས་བཤད་ན།
འོད་སྐྱུངས་ཀྱིས་ཉུས་པའི་མདོ་ལས། དེ་ཡང་ནག་པོའི་ཆོས་བཞི་
ནི། ཇི་སྐད་དུ། འོད་སྐྱུངས་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ཆོས་བཞི་དང་
ལྷན་ན་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་བརྟེན་པར་འགྱུར་ཏེ། བཞི་གང་ཞེ་ན།
འདི་ལྟ་སྟེ། ཞེས་པ་ལ་སོགས་པ་གསུངས་སོ། །དེ་དག་གི་དོན་
བསྟུ་ན། སྒྲ་མ་དང་མཆོད་པར་འོས་པ་བསྐྱུ་བ་དང་། གཞན་
འགྱུད་པའི་གནས་མ་ཡིན་པ་ལ་འགྱུད་པ་སྦྱེས་པ་དང་། སེམས་
བསྦྱེད་པའི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ལ་ཞེ་སྒྲ་གིས་ཆོགས་སུ་
བཅད་པ་མ་ཡིན་པ་བརྟེན་པ་དང་། སེམས་ཅན་ལ་གཡོ་སྦྱས་
སྦྱོད་པའོ། །

དཀར་པོའི་ཆོས་བཞི་ཡང་། ཇི་སྐད་དུ། འོད་སྐྱུང་བྱང་ཆུབ་
སེམས་དཔའ་ཆོས་བཞི་དང་ལྷན་ན། སྦྱེ་བ་ཐམས་ཅད་དུ་སྦྱེས་མ་
ཐག་དུ་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་མདོན་དུ་འགྱུར་ཏེ། བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སྦྱིང་
པོ་ལ་ཐུག་གི་བར་དུ་བར་མ་དོར་བརྟེན་པར་མི་འགྱུར་རོ། །བཞི་
གང་ཞེ་ན། ཞེས་པ་ལ་སོགས་པ་གསུངས་སོ། །དེ་དག་གི་དོན་
བསྟུ་ན། ཤེས་བཞིན་དུ་སྟོག་གི་ཕྱིར་ཡང་རྟུན་མི་སྦྱ་བ་དང་།

སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་དག་བ་ལ་འགོད་ཅིང་དེ་ཡང་ཐེག་པ་
ཆེན་པོའི་དག་བ་ལ་འགོད་པ་དང་། སེམས་བསྐྱེད་པའི་བྱང་ཆུབ་
སེམས་དཔའ་ལ་སྟོན་པ་སངས་རྒྱུ་ཀྱི་འདུ་ཤེས་བསྐྱེད་ཅིང་དེའི་
ཡོན་ཏན་སྟོགས་བཅུར་བརྗོད་པ་དང་། སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་
ལ་གཡོ་སྒྱུས་མ་ཡིན་པར་ལྷག་པའི་བསམ་པས་གནས་པར་བྱའོ།

།
དེ་ལ་ནག་པོའི་ཆོས་དང་པོ་དེའི་དོན་བཤད་ན། ལྷ་མ་དང་།
མཁན་པོ་དང་། སྟོབ་དཔོན་དང་། སྒྱུན་གནས་ལ་སོགས་པ་
མཆོད་འོས་དག་ལ་བསྐྱ་སེམས་ཀྱིས་རྟུན་སྒྲས་ཏེ་མགོ་བསྐྱར་ན།
དེ་དག་གིས་ཆོར་རུང་མ་ཆོར་རུང་། དགྱེས་རུང་མ་དགྱེས་རུང་།
ཁམ་ཆེ་རུང་རྒྱང་རུང་། མགོ་འཁོར་རུང་མ་འཁོར་རུང་། ཐུན་
ཆོད་ལས་འདས་པར་གཉེན་པོས་མ་སྟོབ་ན་བྱང་སེམས་འཆོར་
རོ། །དེའི་གཉེན་པོར་དཀར་པོའི་ཆོས་དང་པོ། ཤེས་བཞིན་དུ་
སྟོག་གི་ཕྱིར་ཡང་རྟུན་མི་སྒྲ་བ་དེ་ལ་གནས་པར་བྱའོ། །
ནག་པོའི་ཆོས་གཉིས་པ་དེ་བཤད་ན། གཞན་དག་གིས་དག་བའི་
ལས་བྱས་སྒྱུན་སྒྲ་བ་དང་བྱ་ཡུལ་བའི་ཞལ་ནས་ཐེག་ཆེན་གྱི་ལས་

གསུངས། རྒྱ་ཡོན་བདག་གིས་ཐེག་པ་ཆེ་རྒྱུང་གང་ཡང་འདྲ་
གསུང་། སྦྱིན་པའི་དབང་དུ་བྱས་ན། སྦྱིན་པ་བྱས་པ་དེ་ལ་བྱ་
བྱེད་ནི་བཟང་སྟེ། སང་གནང་ལྟོགས་པར་སོང་ནས། སྤང་དགོས་
པར་མཆི་ཡི་བཟུང་བ་ལ་སོགས་པ་ལྟ་བུའོ།། པ་ལ། འགྲོད་པ་
བསྐྱེད་དུ་གཞུག་པའི་བསམ་པས་འགྲོད་པ་བསྐྱེད་པ་སྟེ། ཁོ་
འགྲོད་པ་སྦྱོས་རུང་མ་སྦྱོས་རུང་། །ཐུན་ཚོད་ཀྱི་ནང་ཁོངས་སུ་
གཉེན་པོས་མ་སྦྱོབ་ན་བྱང་སེམས་འཆོར་རོ། །དེའི་གཉེན་པོར་
དཀར་པོའི་ཆོས་གཉིས་པ་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་དགེ་བ་ལ་
འགོད་ཅིང་། དེ་ཡང་ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་དགེ་བ་ལ་འགོད་པ་ལ་
འབད་པར་བྱའོ། །

ནག་པོའི་ཆོས་གསུམ་པ་དེ་བཤད་ན། སེམས་བསྐྱེད་པའི་གང་
ཟག་གཅིག་ལ་ཞེ་སྤང་བས་དེའི་སྦྱོན་བཅོམ་པ་སྟེ། དེ་ཡང་ཐ་
མལ་གྱི་སྦྱོན་ནས་བཅོམ་ཀྱང་རུང་། ཆོས་ཀྱི་སྦྱོན་ནས་བཅོམ་ཀྱང་
རུང་། རྩོམ་ཡང་རུང་། རྟོག་དུ་ཡང་རུང་། དམིགས་ཀྱིས་ཕྱེས་
ཀྱང་རུང་། མ་ཕྱེས་ཀྱང་རུང་། འཇམ་པོས་ཀྱང་རུང་། རྩལ་པོས་
ཀྱང་རུང་། ཐོས་ཀྱང་རུང་། མ་ཐོས་ཀྱང་རུང་། དགའ་ཡང་རུང་།

མ་དགའ་ཡང་རུང་སྟེ། ཐུན་ཚོད་ཀྱི་ནང་ཁོངས་སུ་གཉེན་པོས་མ་
སྟེབ་ན། བྱང་སེམས་འཆར་རོ། །དེའི་གཉེན་པོར་དཀར་པོའི་
ཆོས་གསུམ་པ། སེམས་བསྐྱེད་པའི་བྱང་རྒྱལ་སེམས་དཔའ་ལ།
སངས་རྒྱས་ཀྱི་འདུ་ཤེས་བསྐྱེད་ཅིང་། དེའི་ཡོན་ཏན་ཕྱོགས་
བརྒྱར་བརྗོད་པ་དེ་ལ་འབད་པར་བྱའོ། །

ནག་པོའི་ཆོས་བཞི་པ་དེ་བཤད་ན། སེམས་ཅན་གང་ཡང་རུང་
བ་ལ་གཡོ་སྒྱུའི་བསམ་པས་ཟོལ་ཟོག་གཅིག་བྱས་པ་སྟེ། ཁོས་
ཆོར་རུང་མ་ཆོར་རུང་ཁོ་ལ་གནོད་རུང་མ་གནོད་རུང་། ཐུན་ཚོད་
ཀྱི་ནང་ཁོངས་སུ་གཉེན་པོས་མ་སྟེབ་ན། བྱང་སེམས་འཆར་བའོ།
།དེའི་གཉེན་པོར་དཀར་པོའི་ཆོས་བཞི་པ། སེམས་ཅན་ལ་ལྷག་
པའི་བསམ་པས་གནས་པར་བྱ་བ་ཞེས་པ་རང་དོན་ལ་མ་འབྲིས་
པར་ཕན་གདགས་པར་འདོད་པའི་བསམ་པ་དེ་བྱའོ། །

དམ་ཆོས་ཡིད་བཞིན་གྱི་ནོར་བུ་ཐར་པ་རིན་པོ་ཆེའི་རྒྱན་ལས།
སྟོན་པ་བྱང་རྒྱལ་ཏུ་སེམས་བསྐྱེད་པའི་བསྐྱབ་བྱ་བསྟན་པའི་
ལེའུ་སྟེ་བརྒྱ་པའོ། ། །

འཇུག་པ་བྱང་རྒྱལ་དུ་སེམས་བསྐྱེད་པའི་བསྐྱབ་བྱ་ནི་རྣམ་པ་
གསུམ་ཡིན་ཏེ། ལྷག་པ་ཚུལ་བེམས་ཀྱི་བསྐྱབ་པ་དང་། ལྷག་པ་
སེམས་ཀྱི་བསྐྱབ་པ་དང་། ལྷག་པ་ཤེས་རབ་ཀྱི་བསྐྱབ་པ་འོ། །དེ་
ལྟར་ཡང་བྱང་རྒྱལ་ལམ་སྟོན་ལས། འཇུག་པའི་སེམས་ཀྱི་བདག་
ཉིད་སྟོམ་གནས་པ། ཚུལ་བེམས་བསྐྱབ་པ་གསུམ་ལ་ལེགས་
བསྐྱབས་ནས། ཚུལ་བེམས་བསྐྱབ་པ་གསུམ་ལ་གྲུས་ཆེར་
འགྱུར། ཞེས་གསུངས་སོ། །

དེ་ལ་ལྷག་པ་ཚུལ་བཅས་ཀྱི་བསྐྱབ་པ་ནི། སྤྱིན་པ་དང་། ཚུལ་
 བཅས་དང་། བཟོད་པ་དང་གསུམ་ཡིན་ནོ། །ལྷག་པ་སེམས་ཀྱི་
 བསྐྱབ་པ་ནི་བསམ་གཏན་ཡིན་ནོ། །ལྷག་པ་ཤེས་རབ་ཀྱི་བསྐྱབ་
 པ་ནི་ཤེས་རབ་ཡིན་ནོ། །བརྩོན་འགྲུས་ནི་གསུམ་ཆར་གྱི་གྲོགས་
 ཡིན་ནོ། །དེ་ལྟར་ཡང་མདོ་སྤྱི་རྒྱུན་ལས། བསྐྱབ་གསུམ་དབང་དུ་
 མཛད་ནས་ནི། །རྒྱལ་བས་ཕ་རོལ་སྤྱིན་པ་དུག །ཡང་དག་བཤད་
 དེ་དང་པོ་གསུམ། །ཐ་མ་གཉིས་ཀྱིས་རྣམ་པ་གཉིས། །གཅིག་ནི་
 གསུམ་ཆར་ལ་ཡང་གཏོགས། །ཞེས་གསུངས་སོ། །དེའི་སྤྱིར་ན།
 སྤོམ་ནི།

སྒྱིན་དང་ཚུལ་ཁྲིམས་བཟོད་པ་དང་། །

བརྩོན་འགྲུས་བསམ་གཏན་ཤེས་རབ་སྟེ། །

དེ་ལྟར་རྣམ་པ་དུག་པོ་འདིས། །

འཇུག་པའི་སེམས་བསྐྱེད་བསྐྱབ་བྱ་བསྐྱས། །ཞེས་པ་འོ། །

ལག་བཟངས་ཀྱིས་ཉུས་པའི་མདོ་ལས་ཀྱང་། ལག་བཟངས་བྱང་

ཚུབ་སེམས་དཔའ་སེམས་དཔའ་ཆེན་པོ་སྐྱར་དུ་མངོན་པར་

རྩྭ་གས་པར་བྱང་ཚུབ་པར་བྱ་བའི་ཕྱིར། ས་རོལ་དུ་ཕྱིན་པ་དུག་

པོ་འདི་དག་ལ་རྟག་པར་རྒྱན་དུ་ཡོངས་སུ་རྩྭ་གས་པར་བྱའོ། །

དུག་གང་ཞེ་ན། འདི་ལྟ་སྟེ། སྒྱིན་པའི་ས་རོལ་དུ་ཕྱིན་པ་དང་།

ཚུལ་ཁྲིམས་ཀྱི་ས་རོལ་དུ་ཕྱིན་པ་དང་། བཟོད་པའི་ས་རོལ་དུ་

ཕྱིན་པ་དང་། བརྩོན་འགྲུས་ཀྱི་ས་རོལ་དུ་ཕྱིན་པ་དང་། བསམ་

གཏན་ཀྱི་ས་རོལ་དུ་ཕྱིན་པ་དང་། དུག་པ་ཤེས་རབ་ཀྱི་ས་རོལ་དུ་

ཕྱིན་པ་སྟེ། ཞེས་གསུངས་སོ། །

ས་རོལ་དུ་ཕྱིན་པ་དུག་པོ་འདི་དག་ཀྱང་བསྐྱས་དོན་རྣམ་པར་

གཞག་པ་དང་། ཡན་ལག་རྒྱས་པར་བཤད་པ་གཉིས་ཀྱིས་ཤེས་

པར་བྱའོ། །དང་པོ་བསྐྱས་དོན་རྣམ་པར་གཞག་པ་ལ། ལྟོམ་ནི།

གྲངས་ངེས་གོ་རིམ་ངེས་པ་དང་། །

མཚན་ཉིད་དང་ནི་ངེས་ཆོག་དང་། །

རབ་དུ་དབྱེ་དང་བསྐྱབ་སྒྲེ། །

དུག་གིས་ཕ་རོལ་སྤྱིན་དུག་བསྐྱུས། །ཞེས་པ་འོ། །

དེ་ལ་ཕ་རོལ་དུ་སྤྱིན་པ་དུག་དུ་གྲངས་ངེས་པ་ནི། མངོན་མཐོ་

དང་ངེས་ལེགས་ཀྱི་དབང་དུ་བྱས་པ་སྒྲེ། མངོན་མཐོའི་དོན་

གསུམ་དང་། ངེས་ལེགས་ཀྱི་དོན་གསུམ་མོ། །དེ་ལ་མངོན་མཐོའི་

དོན་གསུམ་ནི། འོངས་སྤྱོད་ཀྱི་དོན་དུ་སྤྱིན་པ་འོ། །ལྷས་ཀྱི་དོན་དུ་

ཚུལ་བཅུམས་སོ། །འཁོར་ཀྱི་དོན་དུ་བཟོད་པ་འོ། །ངེས་ལེགས་ཀྱི་

དོན་གསུམ་ནི། ཡོན་ཏན་འཕེལ་བར་བྱེད་པའི་དོན་དུ་བཙོན་

འགྲུས་སོ། །ཞི་གནས་ཀྱི་དོན་དུ་བསམ་གཏན་ནོ། །ལྷག་མཐོང་

གི་དོན་དུ་ཤེས་རབ་བོ། །དེ་ལྟར་ཡང་མདོ་སྤྱོད་ཀྱི་ལས། འོངས་

སྤྱོད་དང་ལྷས་སྤྱོད་སྤྱོད་ཆོགས་པ་དང་། །འཁོར་ནི་སྤྱོད་སྤྱོད་

ཆོགས་པ་མངོན་མཐོ་དང་། །ཞེས་པ་ལ་སོགས་པ་གསུངས་སོ། །

གོ་རིམ་ངེས་པ་ནི། རྒྱུད་ལ་སྤྱོད་བའི་གོ་རིམ་སྒྲེ། སྤྱིན་པས་འོངས་

སྤྱོད་ལ་མི་བལྟ་བར་ཚུལ་བཅུམས་ཡང་དག་པར་ལེན་ནོ། །ཚུལ་

ཁྱིམ་ས་དང་ལྷན་ན་བཟོད་པར་འགྱུར་རོ། །བཟོད་པ་དང་ལྷན་
པས་བཟོན་འགྱུས་ཚུམ་རུས་སོ། །བཟོན་འགྱུས་བརྩམས་ན་
ཏིང་ངེ་འཛིན་སྐྱེ་བས་འགྱུར་རོ། །ཏིང་ངེ་འཛིན་ལ་མཉམ་པར་
བཞག་ན་ཡང་དག་པ་ཇི་ལྟ་བ་བཞིན་དུ་རབ་དུ་ཤེས་སོ། །ཡང་ན་
དམན་པ་དང་མཆོག་གི་གོ་རིམ་སྟེ། གང་དམན་པ་ནི་ཚོན་དུ་
བསྟན་ལ་མཆོག་དུ་གནས་པ་ནི་ཕྱིས་བསྟན་པ་འོ། །ཡང་ན་ཕྱ་བ་
དང་རགས་པ་འི་གོ་རིམ་སྟེ། གང་རགས་རགས་སུ་གྱུར་པ་འཇུག་
སྟེ་སྟེ་ནི་ཚོན་དུ་བསྟན་ལ། གང་ཕྱ་ཕྱར་གྱུར་པ་འཇུག་དཀའ་
དཀའ་ནི་ཕྱིས་བསྟན་པ་འོ། །དེ་ལྟར་ཡང་མདོ་སྡེ་རྒྱན་ལས། སྒྲ་
མ་ལ་བརྟེན་ཕྱི་མ་སྟེ། །དམན་དང་མཆོག་དུ་གནས་ཕྱིར་དང་། །
རགས་པ་དང་ནི་ཕྱ་བ་འི་ཕྱིར། །དེ་དག་རིམ་པས་གནས་པ་ཡིན།
།ཞེས་གསུངས་སོ། །

བྱང་རྒྱལ་སེམས་དཔའི་སྐྱེན་པ་ལ་སོགས་པ་ཕ་རོལ་དུ་ཕྱིན་པ་
རྣམས་ཀྱི་མཆོན་ཉིད་ནི་རྣམ་པ་བཞི་ལྷན་ཡིན་ཏེ། མི་མཐུན་པའི་
ཕྱོགས་ཉམས་དམས་པར་བྱེད་པ་དང་། རྣམ་པར་མི་རྟོག་པའི་ཡེ་
ཤེས་བསྐྱེད་པ་དང་། འདོད་པ་ཐམས་ཅད་རྫོགས་པར་བྱེད་པ་

དང་། སེམས་ཅན་རྣམས་ཡོངས་སུ་སྒྲིན་པར་བྱེད་པ་རྣམ་པ་
གསུམ་མོ། །དེ་ལྟར་ཡང་མདོ་སྡེ་རྒྱན་ལས། སྒྲིན་པ་མི་མཐུན་
ཕྱོགས་ཉམས་དང་། །རྣམ་པར་མི་རྟོག་ཡེ་ཤེས་ལྡན། །འདོད་པ་
ཐམས་ཅད་ཡོངས་རྫོགས་བྱེད། །སེམས་ཅན་རྣམས་སྒྲིན་བྱེད་
རྣམ་གསུམ། །ཞེས་པ་ལ་སོགས་པ་གསུངས་མོ། །
ངེས་ཚིག་ནི། དབུལ་བ་འདོར་བར་བྱེད་པས་ན་སྒྲིན་པའོ། །
བསིལ་བ་ཐོབ་པར་བྱེད་པས་ན་རྒྱལ་ཁྲིམས་མོ། །ཁོ་བ་བཟོད་
པར་བྱེད་པས་ན་བཟོད་པའོ། །མཆོག་ལ་སྦྱོར་བར་བྱེད་པ་ན་
བརྩོན་འགུས་མོ། །ཡིད་ནང་དུ་འཛིན་པར་བྱེད་པས་ན་བསམ་
གཏན་ནོ། །འདིས་དོན་དམ་པ་ཤེས་པས་ན་ཤེས་རབ་བོ། །འདི་
རྣམས་ཀྱིས་འཁོར་བའི་ཕ་རོལ་མྱ་ངན་ལས་འདས་པར་བྱེད་
པས་ན་ཕ་རོལ་དུ་ཕྱིན་པའོ། །དེ་ལྟར་ཡང་མདོ་སྡེ་རྒྱན་ལས།
དབུལ་བ་འདོར་བར་བྱེད་པ་དང་། །བསིལ་བ་ཐོབ་དང་ཁོ་
བཟོད་དང་། །མཆོག་སྦྱོར་བ་དང་ཡིད་འཛིན་དང་། །དོན་དམ་
ཤེས་པའི་ཕྱིར་བཤད་དོ། །ཞེས་གསུངས་མོ། །

རབ་དུ་དབྱེ་བ་ནི། སྦྱིན་པ་འི་སྦྱིན་པ། སྦྱིན་པ་འི་ཚུལ་ཁྲིམས་ལ་
སོགས་པ་ཕ་རོལ་དུ་སྦྱིན་པ་རེ་རེ་ལ་ཡང་དུག་དུག་དུ་དབྱེ་སྟེ།
དེ་ལྟར་སྦྱུལ་ཅུ་ཅུ་དུག་གོ། དེ་ལྟར་ཡང་མངོན་རྟོགས་རྒྱུན་ལས།
སྦྱིན་པ་ལ་སོགས་ནམ་དུག་ལ། དེ་དག་སོ་སོར་བསྐྱུས་པ་ཡིས། །
གོ་ཆའི་སྦྱབ་པ་གང་ཡིན་དེ། །དུག་ཆེན་དུག་གིས་ཇི་བཞིན་
བཤད། །ཅེས་གསུངས་སོ། །

བསྐྱུ་བ་ནི་ཆོགས་ནམ་པ་གཉིས་སུ་བསྐྱུས་པ་སྟེ། སྦྱིན་པ་དང་
ཚུལ་ཁྲིམས་བསོད་ནམས་ཀྱི་ཆོགས་ཡིན། །ཤེས་རབ་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་
ཆོགས་ཡིན། བཟོད་པ་དང་། བརྩོན་འགྲུས་དང་། བསམ་གཏུན་
གསུམ་ཆོགས་གཉིས་ཀར་གཏོགས་པ་ཡིན་ནོ། །དེ་ལྟར་མདོ་སྡེ་
རྒྱུན་ལས། སྦྱིན་དང་ཚུལ་ཁྲིམས་བསོད་ནམས་ཀྱི། །ཆོགས་ཡིན་
ཤེས་རབ་ཡེ་ཤེས་ཀྱི། །གསུམ་པོ་གཞན་ནི་གཉིས་ཀའི་སྟེ། །ཞེས་
གསུངས་སོ། །

དམ་ཆོས་ཡིད་བཞིན་ཀྱི་ནོར་བུ་ཐར་པ་རིན་པོ་ཆའི་རྒྱུན་ལས།
ཕ་རོལ་དུ་སྦྱིན་པ་དུག་གི་ནམ་གཞག་བསྟན་པ་འི་ལེན་སྟེ་བཙུ་
གཅིག་པའོ། ། །

ཁྱེད་ལྟ་བུ་ལྟོས་པར་བཤད་པ་ལ་དུག་ལས། དང་པོ་སྒྲིན་པའི་
ཕ་རོལ་དུ་སྒྲིན་པ་ལ། སྒྲོམ་ནི།

སྒྲིན་ཡོན་རྣམ་གཉིས་བསམ་པ་དང་། །

ངོ་བོ་དང་ནི་དབྱེ་བ་དང་། །

ཕྱེ་བ་སོ་སོའི་མཚན་ཉིད་དང་། །

སྤེལ་དང་དག་པར་བྱ་བ་དང་། །

འབྲས་བུ་དང་ནི་དོན་བདུན་གྱིས། །

སྒྲིན་པའི་ཕ་རོལ་སྒྲིན་བསྐྱས་སོ། །ཞེས་པའོ། །

དེ་ལ་དང་པོ་བཤད་ན། གང་ཞིག་སྒྲིན་པ་དང་མི་ལྡན་ན་རང་

ཡང་རྟག་དུ་བཀྱེན་པས་སྐྱག་བསྐྱེད་ཏེ། སལ་ཆེར་ཡི་དྲགས་སུ་

སྒྲེ་ལ། གལ་ཏེ་མི་ལ་སོགས་པར་སྒྲེས་ན་ཡང་། དབུལ་ཞིང་

འཕོངས་ནས་ཉམ་ཐག་པར་འགྱུར་བའོ། །དེ་ལྟར་ཡང་འཕགས་

པ་སྐྱུང་པ་ལས། མེར་སྒྲ་ཅན་ནི་ཡི་དྲགས་གནས་སུ་སྒྲེ་བར་

འགྱུར། །ཅི་སྟེ་མིར་སྒྲེས་ན་ཡང་དེ་ཆེ་དབུལ་པོར་འགྱུར། །ཞེས་

གསུངས་སོ། །འདུལ་བ་ལུང་ལས་ཀྱང་། གྲོ་བཞིན་སྒྲེས་ལ་ཡི་

དྲགས་ཀྱིས་ལན་བཏབ་པ། བདག་ཅག་མེར་སྒྲས་འཇུངས་པ་

ཅན། སྦྱིན་པ་ཅུང་ཟད་མ་བཏང་སྟེ། །བདག་ཅག་ཡི་དྲགས་
འཇིག་རྟེན་ལྷགས། །ཞེས་འབྱུང་ངོ་། །ཡང་སྦྱིན་པ་དང་མི་ལྡན་
ན། གཞན་དོན་ཡང་མི་རྒྱས་ལ། བྱང་རྒྱལ་ཀྱང་མི་ཐོབ་བོ། །དེ་
ལྟར་ཡང་། སྦྱིན་གཏོང་མ་སྟོང་ཡོངས་སྟོད་མེད། །སེམས་ཅན་
བསྐྱ་བར་ཡོངས་མི་རྒྱས། །བྱང་རྒྱལ་ཐོབ་པ་ལྟ་ཅི་སྟོས། །ཞེས་
གསུངས་སོ། །

དེ་ལས་བསྒྲེག་སྟེ་སྦྱིན་པ་དང་ལྡན་ན་རང་ཡང་སྦྱེ་བ་ཐམས་ཅད་
དུ་ཡོངས་སྟོད་དང་ལྡན་ནས་བདེ་བ་ཐོབ་པ་ཡིན་ནོ། །དེ་ལྟར་
ཡང་འཕགས་པ་སྟུང་པ་ལས། བྱང་རྒྱལ་སེམས་དཔའི་སྦྱིན་པས་
ཡི་དྲགས་འགྲོ་བ་གཅོད། །དབུལ་བ་དང་ནི་དེ་བཞིན་ཉོན་
མོངས་ཐམས་ཅད་གཅོད། །སྟོད་ཆེ་ཡོངས་སྟོད་མཐའ་ཡས་རྒྱས་
པ་ཐོབ་པར་འགྱུར། །ཞེས་གསུངས་སོ། །བཤེས་སྤྱིང་ལས་ཀྱང་།
སྦྱིན་པ་ཚུལ་བཞིན་བསྐྱལ་གྱིས་ཕ་རོལ་དུ། །སྦྱིན་ལས་གཞན་
པའི་གཉེན་མཆོག་མ་མཆིས་སོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །དབུ་མ་
འཇུག་པ་ལས་ཀྱང་། སྦྱེ་བོ་འདི་ཀུན་བདེ་བ་མངོན་འདོད་
ཅིང་། །མི་རྣམས་བདེ་བའང་ཡོངས་སྟོད་མེད་མིན་ལ། །ཡོངས་

སྒྲིབ་ཀྱང་ནི་སྒྲིབ་ལས་འབྱུང་མཁའ་ནས། །ཐུབ་པས་དང་པོར་
སྒྲིབ་པའི་གཏམ་མཛད་དོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །ཡང་སྒྲིབ་པ་དང་
ལྡན་ན་གཞན་དོན་བྱ་བར་ཡང་རུས་ཏེ། སྒྲིབ་པས་བསྐྱུས་ནས་
དམ་ཆོས་ལ་དགོད་དུ་ཡོད་དོ། །དེ་ལྟར་ཡང་། སྒྲིབ་པས་རྟུག་
བསྐྱེད་ཀྱང་པའི་སེམས་ཅན་ཡོངས་སྒྲིབ་བྱེད། །ཅེས་གསུངས་
སོ། །ཡང་སྒྲིབ་པ་དང་ལྡན་ན་སྤྲུལ་མེད་ཀྱི་བྱང་ཆུབ་ཀྱང་བསྐྱེད་
པར་སྤྲུབ་ཡིན་ནོ། །དེ་ལྟར་ཡང་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་སྡོམ་སྤྲོད་
ལས། སྒྲིབ་པ་གཏོང་ལ་བྱང་ཆུབ་རྟེན་མི་དཀའ། །ཞེས་གསུངས་
སོ། །འཕགས་པ་དཀོན་མཆོག་སྒྲིབ་ལས་ཀྱང་། སྒྲིབ་པ་ནི་བྱང་
ཆུབ་སེམས་དཔའི་བྱང་ཆུབ་པོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །ཡང་ཁྱིམ་
བདག་དྲག་ཤུལ་ཅན་གྱིས་ལྷས་པའི་མདོ་ལས། བྱིན་པའི་ཡོན་
ཏན་དང་མ་བྱིན་པའི་སྒྲིབ་རྣམས་སྤེལ་མར་གསུངས་ཏེ། ཇི་སྐད་
དུ། གང་བྱིན་པ་དེ་ནི་བདག་གི་ཡིན་ནོ། །གང་ཁྱིམ་ན་བཞག་པ་
དེ་ནི་བདག་གི་མ་ཡིན་ནོ། །གང་བྱིན་པ་དེ་ནི་སྟོང་པོ་ཅན་ནོ། །
གང་ཁྱིམ་ན་བཞག་པ་དེ་ནི་སྟོང་པོ་མེད་པའོ། །གང་བྱིན་པ་དེ་ནི་
བསྐྱུང་མི་འཆལ་བའོ། །གང་ཁྱིམ་ན་བཞག་པ་དེ་ནི་བསྐྱུང་

འཆལ་བའོ། །གང་བྱིན་པ་དེ་ནི་འཇིགས་པ་མེད་པའོ། །གང་
བྱིས་ན་བཞག་པ་དེ་ནི་འཇིགས་པ་དང་བཅས་པའོ། །གང་བྱིན་
པ་དེ་ནི་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་ལམ་ཉེ་བར་སྟོན་པའོ། །གང་བྱིས་ན་བཞག་
པ་དེ་ནི་བདུད་ཀྱི་ཕྱོགས་ཉེ་བར་སྟོན་པའོ། །གང་བྱིན་པ་དེ་ནི་
ཡོངས་སྟོང་ཆེན་པོར་འགྱུར་རོ། །གང་བྱིས་ན་བཞག་པ་དེ་ནི་
ཡོངས་སྟོང་ཆེན་པོར་མི་འགྱུར་རོ། །གང་བྱིན་པ་དེ་ནི་ཡོངས་
སྟོང་ཟད་མི་ཤེས་པའོ། །གང་བྱིས་ན་བཞག་པ་དེ་ནི་ཟད་པར་
འགྱུར་བའོ། །ཞེས་པ་ལ་སོགས་པ་གསུངས་སོ། །

སྟོན་པའི་ངོ་བོ་ནི་མ་ཆགས་པའི་སེམས་ཀྱིས་བདོག་པ་ཡོངས་སུ་
གཏོང་བའོ། །དེ་ལྟར་ཡང་བྱང་ས་ལས། སྟོན་པའི་ངོ་བོ་ཉིད་གང་
ཞེ་ན། མ་ཆགས་པ་དང་ལྷན་ཅིག་སྟེས་པའི་སེམས་གང་ཡིན་པ་
དང་། དེས་ཀྱང་ནས་བསྐྱང་བས་སྟོན་པར་བྱ་བའི་དངོས་པོ་
ཡོངས་སུ་གཏོང་བའོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །

སྟོན་པ་ལ་དབྱེ་ན་གསུམ་སྟེ། ཟང་བེང་གི་སྟོན་པ་དང་། མི་
འཇིགས་པའི་སྟོན་པ་དང་། ཆོས་ཀྱི་སྟོན་པའོ། །དེ་ལ་ཟང་བེང་
གི་སྟོན་པས་ནི་གཞན་གྱི་ལུས་བརྟན་པར་བྱེད་པའོ། །མི་

འཇིགས་པའི་སྒྱུན་པས་ནི་གཞན་གྱི་སྟོག་བརྟན་པར་བྱེད་པའོ། །
ཆོས་ཀྱི་སྒྱུན་པས་ནི་གཞན་གྱི་སེམས་བརྟན་པར་བྱེད་པའོ། །
ཡང་སྒྱུན་པ་དང་པོ་གཉིས་ཀྱིས་ནི་གཞན་ལ་ཆོ་འདིའི་བདེ་བ་
བསྐྱབ་པ་ཡིན་ལ། ཆོས་ཀྱི་སྒྱུན་པས་ནི་ཕྱི་མའི་བདེ་བ་བསྐྱབ་པ་
ཡིན་ནོ། །

དེ་དག་སོ་སོའི་མཚན་ཉིད་བཤད་ན། དང་པོ་ཟང་ཟེང་གི་སྒྱུན་པ་
ལ་གཉིས་ཏེ། མ་དག་པའི་སྒྱུན་པ་དང་། དག་པའི་སྒྱུན་པའོ། །དེ་
ཡང་དང་པོ་ནི་སྤང་བར་བྱ་བའོ། །གཉིས་པ་ནི་ཉམས་སུ་སྤང་
བར་བྱ་བའོ། །དེ་ལ་ཡང་མ་དག་པའི་སྒྱུན་པ་ནི་བཞི་སྟེ། བསམ་
པ་མ་དག་པ་དང་། དངོས་པོ་མ་དག་པ་དང་། ཞིང་མ་དག་པ་
དང་། ཐབས་མ་དག་པའོ། །དེ་ལ་བསམ་པ་མ་དག་པ་ནི། ལོག་
པའི་བསམ་པ་དང་། དམན་པའི་བསམ་པའོ། །དེ་ལ་ལོག་པའི་
བསམ་པས་སྒྱུན་པ་གཏོང་བ་ནི། གཞན་ལ་གཞོད་པའི་ཕྱིར་སྒྱུན་
པ་དང་། ཆོ་འདིའི་གྲགས་པ་འདོད་པའི་ཕྱིར་སྒྱུན་པ་དང་།
གཞན་དང་འགྲན་པའི་ཕྱིར་སྒྱུན་པའོ། །དེ་གསུམ་ཡང་བྱང་ཆུབ་
སེམས་དཔས་སྤང་སྟེ། ཇི་སྐད་དུ་བྱང་ས་ལས། བྱང་ཆུབ་སེམས་

དཔམ་ནི་གཞན་དག་བསད་པའམ། བཅིངས་པའམ། ཆད་པས་
བཅད་པའམ། གོ་རར་གཞུག་པའམ། བསྐྱད་པའི་ཕྱིར་སྒྱུན་པ་
སྒྱུན་པར་མི་བྱེད་དོ། །ཞེས་པ་དང་། བྱང་རྒྱལ་སེམས་དཔམ་ནི་
གྲགས་པ་དང་ཆོགས་སུ་བཅད་པའི་ཕྱིར་སྒྱུན་པ་སྒྱུན་པར་མི་
བྱེད་དོ། །ཞེས་པ་དང་། བྱང་རྒྱལ་སེམས་དཔམ་ནི་གཞན་ལ་
འགྲན་པའི་ཕྱིར་ཡང་སྒྱུན་པ་སྒྱུན་པར་མི་བྱེད་དོ། །ཞེས་
གསུངས་སོ། །དམན་པའི་སྒྱུན་པ་ནི། ཆེ་ཕྱི་མ་ལ་དབུལ་གྱིས་
དོགས་ནས་སྒྱུན་པ་དང་། ལྷ་མིའི་ལུས་དང་ལོངས་སྤྱོད་འདོད་
ནས་སྒྱུན་པའོ། །དེ་གཉིས་ཀ་ཡང་བྱང་རྒྱལ་སེམས་དཔམ་མི་བྱ་
སྟེ། ཇི་སྐད་དུ། བྱང་རྒྱལ་སེམས་དཔམ་ནི་དབུལ་པོར་འགྱུར་དུ་
དོགས་པའི་འཇིགས་པས་སྒྱུན་པ་སྒྱུན་པར་མི་བྱེད་དོ། །ཞེས་པ་
དང་། བྱང་རྒྱལ་སེམས་དཔལ་ནི་བརྟ་བྱིན་ཉིད་དང་། འཁོར་
ལོས་སྒྱུར་བ་ཉིད་དང་། དབང་ཕུག་ལ་བརྟེན་ཞིང་སྒྱུན་པ་སྒྱུན་
པར་མི་བྱེད་དོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །

མ་དག་པའི་སྒྱུན་པ་གཞན་རྣམས་ཀྱང་། བྱང་ས་ལས་སྤང་བར་
གསུངས་ཏེ། དེ་དག་གི་དོན་བསྟུ་ན། དངོས་པོ་མ་དག་པ་སྤང་བ་

ནི། བྱང་རྒྱལ་སེམས་དཔས་དུག་དང་མེ་དང་མཚོ་ཆ་ལ་སོགས་
པ། ལེན་པ་པོ་ཁོ་རང་ལ་གནོད་པར་བྱ་བའམ། ས་རོལ་ལ་
གནོད་པའི་ཕྱིར་སློང་ན་སྦྱིན་པར་མི་བྱེད་དོ། །རིན་ཆེན་སྤེང་བ་
ལས། གང་ལ་དུག་ནི་ཕན་གྱུར་ན། །དེ་ལ་དུག་ཀྱང་སྦྱིན་པར་
བྱ། །ཁ་ཟས་མཚོག་ཀྱང་མི་ཕན་ན། །དེ་ལ་དེ་ནི་སྦྱིན་མི་བྱ། །
སྦྱུལ་གྱིས་ཟིན་པ་ཇི་ལྟ་བུར། །སོར་མོ་བཅད་པ་ཕན་བཤད་པ། །
དེ་ནི་ཐུབ་པས་གཞན་ཕན་ལ། །མི་བདེ་བ་ཡང་བྱ་བར་གསུངས། །
།རྒྱ་དང་རྡོ་གྱི་འཁུལ་འཁོར་དང་དེའི་ཐབས་ལ་སོགས་པ་
མདོར་ན་གནོད་པར་འགྱུར་བ་དང་། སྦྱུག་བསྐྱལ་དུ་འགྱུར་བ་ཅི་
ཡང་རུང་བ་དེ་དག་ཐམས་ཅད་སློང་བ་རྣམས་ལ་སྦྱིན་པར་མི་
བྱེད་དོ། །ཤ་དང་མ་སྦྱིན་པར་མི་བྱེད་དོ། །ཤ་དང་མ་གཏུལ་མར་
འཇུག་པར་མི་བྱེད་དོ། །བྱ་དང་རྒྱང་མ་ལ་སོགས་པ་མི་དགའ་
བཞིན་དུ་གཞན་འདོད་པ་རྣམས་ལ་སྦྱིན་པར་མི་བྱེད་དོ། །འོངས་
སློང་མང་པོ་ཡོད་བཞིན་དུ་ཟུང་དུ་སྦྱིན་པར་མི་བྱེད་དོ། །
བསགས་པའི་སྦྱིན་པ་མི་བྱེད་དོ། །

ཞིང་མ་དག་པ་སྤང་བ་ནི། བདུད་རིགས་ཀྱི་ལྷ་མཐོ་འཆམས་པའི་
བསམ་པས་ལུས་སྒྲོང་ན་ཡང་། རང་གི་ལུས་དང་ཡན་ལག་གསེ་
ཞིང་སྦྱིན་པར་མི་བྱེད་དོ། །བདུད་ཀྱིས་བྱིན་ཀྱིས་བརྒྱབས་པའི་
སེམས་ཅན་ནམ། སྦྱོས་པ་དང་སེམས་འབྲུགས་པའི་སེམས་ཅན་
རྣམས་ལ་ཡང་ལུས་སྦྱིན་པར་མི་བྱེད་དོ། །དེ་དག་ནི་འདོད་པའི་
དངོས་པོ་མེད་དེ། སེམས་ལ་རང་དབང་མེད་པའི་སྤྱིར་སྤྲོ་བཅོམ་
ཅམ་དུ་བྱེད་དོ། །སེམས་ཅན་འགྲངས་ངོམས་ཅན་ལ་བས་བཟའ་
བདུང་སྦྱིན་པར་མི་བྱེད་དོ། །

ཐབས་མ་དག་པ་སྤང་བ་ནི། མི་དགའ་བ་དང་ཁྱོས་པ་དང་
འབྲུགས་པས་སྦྱིན་པ་སྦྱིན་པར་མི་བྱེད་དོ། །ངན་པ་ལ་བརྟམས་པ་
དང་། མ་གུས་པ་དང་སྦྱར་ཏེ་སྦྱིན་པ་སྦྱིན་པར་མི་བྱེད་དོ། །སྒྲོང་
བ་ལ་ཡང་འཕྱ་བ་དང་། བཞིགས་པ་དང་། སྤྲོ་བ་ཀོང་བས་སྦྱིན་
པ་སྦྱིན་པར་མི་བྱེད་དོ། །

དག་པའི་སྦྱིན་པ་ཉམས་སུ་སྤང་བ་ལ་དོན་གསུམ་སྟེ། དངོས་པོ་
དང་། ཞིང་དང་། ཐབས་སོ། །དང་པོ་ལ་ཡང་གཉིས་ཏེ། རང་གི་
དངོས་པོ་དང་། སྤྱིར་དངོས་པོའོ། །དེ་ལ་རང་གི་དངོས་པོ་ནི།

རང་གི་ལུས་སུ་གཏོགས་པ་སྟེ། དེ་ལྟར་ཡང་སྟེང་མེད་གྱི་བུས་
ཉུས་པའི་མདོ་ལས། ཡོད་དེ་ཡོད་ན་ལག་པ་འདོད་པ་ལ་ལག་པ་
སྦྱིན་ནོ། །ཀྱང་པ་འདོད་པ་ལ་ཀྱང་པ། མིག་འདོད་པ་ལ་མིག་ །ཤ་
འདོད་པ་ལ་ཤ། འག་འདོད་པ་ལ་འག །ཅེས་པ་ལ་སོགས་པ་
གསུངས་སོ། །དེ་ཡང་བྱང་རྒྱལ་སེམས་དཔའ་ལས་དང་པོ་པས་
བདག་གཞན་མཉམ་པའི་སྒོ་མ་སྦྱོར་པའི་དུས་སུ་ལུས་རིལ་པོར་
བཏང་གིས། ལུས་བསེལ་ཞིང་མི་བཏང་ངོ་། །དེ་ལྟར་ཡང་སྟེང་
འཇུག་ལས། སྟོང་རྗེའི་བསམ་པ་མ་དག་པར། །ལུས་འདི་བཏང་
བར་མི་བྱ་སྟེ། །ཅི་ནས་འདི་དག་གཞན་དོན་དུ། །དོན་ཆེན་
འགྲུབ་པའི་རྒྱུར་བཏང་ངོ་། །ཞེས་གསུངས་སོ། །

ཕྱིའི་དངོས་པོ་ནི། བཟའ་བ་དང་བཏུང་བ་དང་། བགོ་བ་དང་
བཞོན་པ་དང་། བུ་དང་རྒྱུ་མ་ལ་སོགས་པ་ཆོས་བཞིན་དུ་སྦྱབ་
པ་རྣམས་སོ། །དེ་ལྟར་ཡང་སྟེང་མེད་གྱི་བུས་ཉུས་པའི་མདོ་ལས།
ཕྱི་རིལ་གྱི་དངོས་པོ་འདི་ལྟ་སྟེ། རྟོར་དང་། འབྱ་དང་། དངུལ་
དང་། གསེར་དང་། རིན་པོ་ཆེ་དང་། རྒྱན་དང་། ཏྲ་དང་། སྤྱང་
པོ་ཆེ་དང་། བུ་དང་བུ་མོ་དང་། ཞེས་པ་ལ་སོགས་པ་གསུངས་སོ། །

།དེ་ཡང་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ཁྱིམ་པས་ནི་སྤྱི་ནང་གི་དངོས་པོ་
བདོག་ཚད་བཏང་བར་གནང་དེ། མདོ་སྡེ་རྒྱན་ལས། བྱང་ཆུབ་
སེམས་དཔའ་ལུས་དང་ལོངས་སྤྱོད་དག །གཞན་ལ་མི་སྦྱིན་པ་ནི་
ཡོད་མེད་དོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་རབ་དུ་
བྱང་བས་ནི་གཞན་ཐམས་ཅད་བཏང་གི་ །ཆོས་གོས་གསུམ་པོ་ནི་
སྦྱིན་པར་མ་གནང་ངོ་། །དེ་ལྟར་ཡང་སྤྱོད་འཇུག་ལས། ཆོས་
གོས་གསུམ་མ་གཏོགས་པ་སྦྱིན། །ཞེས་གསུངས་དེ། ཆོས་གོས་
རྣམས་བྱིན་ན་གཞན་དོན་ཉམས་པར་འགྱུར་བས་སོ། །
ཞིང་ནི་བཞི་ལས། ཡོན་ཏན་གྱིས་ཁྱད་པར་དུ་བྱས་པའི་ཞིང་ནི།
སྤྱི་མ་དང་དཀོན་མཆོག་ལ་སོགས་པའོ། །ཕན་བཏགས་པས་
ཁྱད་པར་དུ་བྱས་པའི་ཞིང་ནི། ཕ་དང་མ་ལ་སོགས་པའོ། །སྤྱུག་
བསྐྱལ་བས་ཁྱད་པར་དུ་བྱས་པའི་ཞིང་ནི། ནད་པ་དང་། མགོན་
མེད་པ་ལ་སོགས་པའོ། །གཞོད་པ་བྱེད་པས་ཁྱད་པར་དུ་བྱས་
པའི་ཞིང་ནི་དགྲ་ལ་སོགས་པའོ། །དེ་ལྟར་ཡང་སྤྱོད་འཇུག་ལས།
ཡོན་ཏན་དང་ནི་ཕན་འདོགས་ཤིང་། །ཞེས་པ་ལ་སོགས་པ་
གསུངས་སོ། །

སྒྱུག་པ་བཏང་བའི་ཐབས་ནི། བསམ་པ་ལུན་སུམ་ཚོགས་པས་
སྒྱུག་པ་དང་། སྒྱུར་བ་ལུན་སུམ་ཚོགས་པས་སྒྱུག་པ་ལོ། །དེ་ལ་
དང་པོ་ནི། སྤྱིང་རྗེས་ཀྱན་ནས་བསྐྱང་ནས་བྱང་རྒྱབ་དང་སེམས་
ཅན་གྱི་དོན་དུ་སྒྱུག་པ་ལོ། །སྒྱུར་བ་ལུན་སུམ་ཚོགས་པས་སྒྱུག་པ་
ནི། ཇི་སྐད་དུ། བྱང་རྒྱབ་སེམས་དཔའ་ནི་དད་པ་དང་། བཀྱར་
སྒྱི་དང་། རང་གི་ལག་པ་དང་། དུས་ལ་བབ་པ་དང་། གཞན་ལ་
མི་གཞོད་པར་སྒྱུག་པ་སྒྱུག་པར་བྱེད་དོ། །ཞེས་བྱང་ས་ལས་
གསུངས་སོ། །དེ་ལ་དང་པོ་ནི། དུས་གསུམ་དུ་དགའ་བ་དང་ལྷན་
པ་སྟེ། སྒྱུག་པའི་སྤྲོ་རྩལ་དུ་ཡིད་དགའ་བ་དང་སྒྱུག་པའི་ཆོ་
སེམས་དང་བ་དང་། བྱིན་བློན་ནས་འགྱུར་པ་མེད་པ་ལོ། །བཀྱར་
སྒྱི་ནི་གུས་པས་སྒྱུག་པ་ལོ། །རང་གི་ལག་པ་ནི་གཞན་ལ་མ་
བཅོལ་བར་སྒྱུག་པ་ལོ། །དུས་ལ་བབ་པ་ནི་རང་གིས་ཐོབ་པའི་
དུས་སུ་སྒྱུག་པ་ལོ། །གཞན་ལ་མི་གཞོད་པ་ནི། རང་གི་འཁོར་དང་
ཡོངས་སུ་འཇིན་པ་དང་བཅས་པ་རྣམས་ལ་མི་གཞོད་པར་སྒྱུག་
པ་ལོ། །དེ་ཡང་རང་གི་རྗེས་ཡིན་ཀྱང་རྗེས་སྐྱབ་པའི་འཁོར་
རྣམས་གདོང་མཆི་མ་དང་བཅས་པར་གྱུར་ན་ཡང་སྒྱུག་པར་མི་

བྱེད་དོ། །ཡོངས་སུ་འཛིན་པ་དང་བཅས་པའི་ནོར་འཕྲོག་གམ།
བརྒྱས་སམ། བསྟོན་ནས་ཀྱང་སྦྱིན་པར་མི་བྱེད་དོ། །

ཡང་ཆོས་མངོན་པ་ཀྱན་ལས་བདུས་པ་ལས། ཕྱིར་ཞིང་སྦྱིན་པ་
དང་། ཕྱོགས་མི་བྱེད་པར་སྦྱིན་པ་དང་། འདོད་པ་ཡོངས་སུ་
རྫོགས་པར་སྦྱིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །ཞེས་གསུངས་ཏེ། དེ་ལ་ཕྱིར་ཞིང་
སྦྱིན་པ་ཞེས་པ་ནི། སྦྱིན་བདག་གི་ཁྱད་པར་ཏེ་ཡང་དང་ཡང་དུ་
སྦྱིན་པ་ལོ། །ཕྱོགས་མི་བྱེད་པར་སྦྱིན་པ་ཞེས་པ་ནི། ཞིང་གི་ཁྱད་
པར་ཏེ་ཞིང་ལ་ཕྱོགས་རིས་མེད་པར་སྦྱིན་པ་ལོ། །འདོད་པ་
ཡོངས་སུ་རྫོགས་པར་སྦྱིན་པ་ཞེས་པ་ནི། དངོས་པོའི་ཁྱད་པར་
ཏེ། ལེན་པ་པོའི་བསམ་པ་དང་མཐུན་པར་ཅི་འདོད་པ་སྦྱིན་པ་ལོ། །
།ཟང་ཟིང་གི་སྦྱིན་པ་བཤད་ཟིན་ཏོ། །

མི་འཇིགས་པའི་སྦྱིན་པ་ནི། ཆོས་རྒྱུན་གྱི་འཇིགས་པ་དང་།
གཙན་ཟན་གྱི་འཇིགས་པ་དང་། ཉད་དང་རྒྱལ་ལ་སོགས་པས་
འཇིགས་པ་དག་གི་སྦྱབས་བྱེད་པ་ལོ། །དེ་ལྟར་ཡང་བྱང་ས་ལས།
མི་འཇིགས་པའི་སྦྱིན་པ་ནི། མེད་གེ་དང་སྟག་དང་རྒྱ་སྦྱིན་འཛིན་
འབྲི་དང་། རྒྱལ་པོ་དང་། ཆོས་རྒྱུན་དང་། རྒྱལ་ལ་སོགས་པའི་

འཇིགས་པ་ལས་ཡོངས་སུ་བསྐྱབ་པ་ཡིན་པར་རིག་པར་བྱའོ། །
ཞེས་གསུངས་སོ། །མི་འཇིགས་པའི་སྒྲིན་པ་བཤད་བེན་ཏོ། །
ཆོས་ཀྱི་སྒྲིན་པ་ལ་དོན་བཞི་སྟེ། སྒྲིན་པའི་ཡུལ་དང་། བསམ་པ་
དང་། ཆོས་དངོས་དང་། ཆོས་བསྟན་པའི་ཐབས་སོ། །དེ་ལ་ཡུལ་
ནི། ཆོས་དང་ཆོས་སྒྲིབ་པ་ལ་གྲུས་པ་ཆོས་འདོད་པ་རྣམས་ལ་སྒྲིན་
པའོ། །བསམ་པ་ནི་ངན་པ་སྤངས་ཤིང་བཟང་པོ་བརྟེན་པ་སྟེ། དེ་
ཡང་བསམ་པ་ངན་པ་སྤང་བ་ནི། རྟེན་བཀྱར་དང་བསྟོད་གྲགས་
ལ་སོགས་པ་བཟང་བེད་གི་སེམས་དང་བྲལ་བས་ཆོས་སྟོན་པའོ། །
དེ་ལྟར་ཡང་འཕགས་པ་སྤྱད་པ་ལས། བཟང་བེད་མེད་པར་འགོ་
ལ་ཆོས་ནི་རྗེས་སུ་སྟོན། །ཞེས་གསུངས་སོ། །འོད་སྤངས་ཀྱིས་
ཉུས་པའི་མདོ་ལས་ཀྱང་། དག་ཅིང་བཟང་བེད་མེད་པའི་སེམས་
ཀྱིས་སུ། ཆོས་ཀྱི་སྒྲིན་བྱེད་རྒྱལ་བས་རབ་ཏུ་བསྐྱབས། །ཞེས་
གསུངས་སོ། །བསམ་པ་བཟང་པོ་བརྟེན་པ་ནི། སྤྱིང་རྗེས་ཀྱིས་
ནས་བསྤྱངས་ནས་ཆོས་སྟོན་པའོ། །དེ་ལྟར་ཡང་འཕགས་པ་སྤྱད་
པ་ལས། རྒྱལ་བསྐྱལ་བཟང་པར་བྱ་བྱིར་འཇིག་རྟེན་ཆོས་སྒྲིན་བྱེད།
།ཅེས་གསུངས་སོ། །ཆོས་དངོས་ནི། མདོ་ལ་སོགས་པའི་དོན་མ་

ནོར་བ་ཕྱིན་ཅི་མ་ལོག་པར་སྟོན་པ་སྟེ། བྱང་ས་ལས། ཆོས་ཀྱི་
སྟོན་པ་ནི། ཕྱིན་ཅི་མ་ལོག་པར་ཆོས་སྟོན་པ་དང་། རིགས་པར་
ཆོས་སྟོན་པ་དང་། བསྐྱབ་པའི་གཞི་ཡང་དག་པར་འཛིན་དུ་
འཇུག་པ་སྟེ། ཞེས་གསུངས་སོ། །ཆོས་བསྟན་པའི་ཐབས་ནི།
ཆོས་ལུ་བ་ལ་དེ་མ་ཐག་དུ་བཤད་པར་མི་བྱ་སྟེ། ལྷ་བ་སྟོན་མའི་
མདོ་ལས། ཆོས་ཀྱི་སྟོན་པའི་ཆེད་ཀྱི་ཕྱིར། །གལ་ཏེ་ཁྱོད་ལ་
གསོལ་འདེབས་ན། །རབ་རྒྱས་བདག་གིས་མ་བསྐྱབ་ཅེས། །ཐོག་
མར་ཆོག་དེ་བརྗོད་པར་བྱ། །ཞེས་དང་། འཕྲལ་དུ་བརྗོད་པར་མི་
བྱའོ། །སྟོད་ལ་བརྟག་པ་བྱས་ནས་བྱ། །གལ་ཏེ་སྟོད་ནི་ཤེས་གུར་
ན། །གསོལ་མ་བཏབ་ཀྱང་བཤད་པར་བྱ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །
དེས་ན་ཆོས་འཆད་པའི་ཆེ་ཡང་ས་ཕྱོགས་གཙང་མ་ཡིད་དུ་འོང་
བར་བཤད་པར་བྱ་སྟེ། དམ་ཆོས་པར་དཀར་པོ་ལས། གཙང་
ཞིང་ཡིད་དུ་འོང་བའི་ས་ཕྱོགས་སུ། །ཡངས་པའི་གདན་ནི་རབ་
དུ་བཤམས་བཏིང་སྟེ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །དེར་ཆོས་ཀྱི་ཁྲི་ལ་
བསྐྱད་ལ་བཤད་པར་བྱ་སྟེ། ཇི་སྐད་དུ། བཙུངས་བྱ་རས་རྣམས་སྟོ་
ཆོགས་ལེགས་བཏིང་བ། །ཀླང་རྟེན་བཙུངས་པའི་ཁྲི་ལ་རབ་

འདུག་ཅིང་། །ཞེས་གསུངས་སོ། །རང་ཡང་བྱས་བྱ། གོས་ལེགས་
པར་བགོས། གཙང་སྤྱ་བྱས། སྤྱོད་ལམ་གཞོབ་པས་ཆོས་བཤད་
པར་བྱའོ། །དེ་ལྟར་ཡང་སློ་གྲོས་རྒྱ་མཆོས་ལུས་པའི་མདོ་ལས།
ཆོས་སྤྱ་བས་གཙང་སྤྱ་དང་། ཀུན་དུ་སྤྱོད་པ་གཟབས་པ་དང་།
ལེགས་པར་བཀུས་པ་དང་། ལེགས་པར་གོས་བགོ་བར་བྱའོ། །
ཞེས་གསུངས་སོ། །

དེ་ལྟར་འཁོར་ནི་འཁོད། བྱི་ལ་ནི་བསྐད་པའི་ཆེ་ཐོག་མར་བར་
ཆད་ཀྱིས་མི་རྒྱགས་པར་བྱ་བའི་ཕྱིར། བདུད་ཀྱི་རུས་པ་གཞོམ་
པའི་སྤགས་བཅོད་པར་བྱ་སྟེ། སློ་གྲོས་རྒྱ་མཆོས་ལུས་པའི་མདོ་
ལས། འདི་ལྟ་སྟེ། ཏདུ་སྤྱ། འམེ་འམེ་ཐ་ཏི། འམི་ཏ་འུ། ཨེ་ཀྱ་
རེ། མེ་ཀྱ་རེ། སྤྱ་ར་ཇི་ཏེ་ཀ་ར་ཏེ། ཀེལྱ་རེ། ཏེ་ཇི་ཐ་ཏི། ཨོ་ལོ་ཡ་
ནི། བི་བྱུ་རྒྱ་ནི་མ་ལེ་མ་ལྟ་པ་ན་ཡེ། ལུ་ལུ་རེ། ལ་ལ་ག་སེ། ག་ས་
ནེ། ཨོ་མུ་ཁི། པ་རེ་མུ་ཁི། ཨེ་མུ་ཁི། འམི་ཏ་ནི། སཐ་ག་ཏ་རྒྱ་རྒྱ་
རྒྱ་ནེ། ནི་གི་ཏི་ཏ། སཐ་ཕྱ་ར་ཕྱ་ཕྱ་དི་ན། བི་མུ་རྒྱ་ཕྱ་ར་ཕྱ་ཤ། སྤྱ་
བི་ཏ། བྱུ་མུ་ད། ཨེ་རུ་རྒྱ་ཏི་ཏ། སཐ་ཕྱ་རེ། ཕུ་ཙ་དི་ཏ་པ་དི་
བྱུ་རྒྱེ། བི་གཙྪ་རྒྱ། སཐ་ཕྱ་ར་ཀམ་ཏི། སློ་གྲོས་རྒྱ་མཆོ། སྤགས་ཀྱི་

ཆོག་འདི་དག་སྒྲུབ་དུ་བྱས་ཏེ། ཆོས་ཀྱི་གཏམ་བྱས་ན། དེའི་ཁོར་
ཡུག་དཔག་ཆད་བརྒྱ་ཚུན་ཆད་དུ་བདུད་ཀྱི་རིགས་ཀྱི་ལྷ་རྣམས་
མཐོ་འཆམས་པའི་ཕྱིར་འོང་བར་མི་འགྱུར་རོ། །གང་དག་འོང་བ་
དེ་དག་གིས་ཀྱང་བར་ཆད་བྱེད་པར་མི་རུས་སོ། །དེ་ནས་ཆོས་ཀྱི་
ཆོག་འབྲེལ་བ་གསལ་བ་རན་པ་བཤད་པར་བྱའོ། །ཆོས་ཀྱི་སྒྲིབ་
པ་བཤད་ཟིན་ཏོ། །

སྒྲིབ་པ་སྤེལ་བ་ནི། སྒྲིབ་པ་གསུམ་པོ་དེ་དག་ཟུང་དུ་ཡིན་ཡང་
མང་པོར་བསྐྱར་བའི་ཐབས་ཡོད་དེ། ཟུང་རྒྱབ་སེམས་དཔའི་སྡེ་
སྒོད་ལས་ཀྱང་། ཤུ་རིའི་བུ་ཟུང་རྒྱབ་སེམས་དཔའ་མཁས་པས་
ནི་སྒྲིབ་པ་ཟུང་དུ་ཡང་མང་པོར་བྱེད་དེ། ཡེ་ཤེས་ཀྱི་སྟོབས་ཀྱིས་
ལྷག་པར་བྱེད་དོ། །ཤེས་རབ་ཀྱི་སྟོབས་ཀྱིས་རྒྱས་པར་བྱེད་དོ། །
བསྐྱོ་བའི་སྟོབས་ཀྱིས་དཔག་དུ་མེད་པར་བྱེད་དོ། །ཞེས་གསུངས་
སོ། །དེ་ལ་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་སྟོབས་ཀྱིས་ལྷག་པར་བྱེད་པ་ཞེས་པ་ནི།
འཁོར་གསུམ་ཡོངས་དག་དུ་ཤེས་པ་སྟེ། སྒྲིབ་པ་བྱེད་པ་པོ་ཡང་
སྐྱུ་མ་ལྷ་བུ། སྒྲིབ་པའི་དངོས་པོ་ཡང་སྐྱུ་མ་ལྷ་བུ། སྒྲིབ་པར་བྱེད་
ཡུལ་ཡང་སྐྱུ་མ་ལྷ་བུའོ། །སྒྲིབ་པའི་བསོད་ནམས་མང་པོ་འབྱུང་

བའི་དོན་དུ། ཤེས་རབ་ཀྱི་སྟོབས་ཀྱིས་རྒྱས་པར་བྱེད་པ་ཞེས་པ་
ནི། སྦྱོན་པ་གང་གཏོང་ཡང་། དང་པོར་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་
སངས་རྒྱས་ཀྱི་ས་ལ་འགོད་པའི་ཆེད་དུ་གཏོང་། བར་དུ་སྦྱོན་
པའི་དངོས་པོ་ལ་ཞེན་པ་མེད། སྦྱོན་པར་བྱེད་པ་པོ་ཡང་སྦྱུ་མ་ལྟ་
བུ། སྦྱོན་པའི་དངོས་པོ་ཡང་སྦྱུ་མ་ལྟ་བུ། སྦྱོན་པར་བྱེད་པའི་
ཡུལ་ཡང་སྦྱུ་མ་ལྟ་བུ་ལོ། །མཐར་སྦྱོན་པའི་རྣམ་སྦྱོན་ལ་རེ་བ་དང་
བྲལ་ན། སྦྱོན་པའི་བསོད་ནམས་རྒྱས་པར་ཐོབ་པོ། །འཕགས་པ་
སྤྱད་པ་ལས་ཀྱང་། སྦྱོན་པ་བྱིན་ནས་དངོས་ལ་གནས་པ་མེད་
པར་བྱེད། །དེ་ནི་རྣམ་དུ་འང་རྣམ་པར་སྦྱོན་ལ་རེ་བ་མེད། །དེ་
ལྟར་གཏོང་བ་མཁས་པས་ཐམས་ཅད་གཏོང་བ་སྟེ། །ཆུང་དུ་
བཏང་ལ་མང་པོར་དཔག་དུ་མེད་པར་འགྱུར། །ཞེས་གསུངས་སོ།
།བསྟོན་བའི་སྟོབས་ཀྱིས་དཔག་དུ་མེད་པར་བྱེད་ཅེས་པ་ནི། སྦྱོན་
པ་དེ་དག་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཀྱི་དོན་དུ་སྒྲ་ན་མེད་པའི་བྱང་
ཆུབ་དུ་བསྟོན་ན་དཔག་དུ་མེད་པར་འགྱུར་བའི་དོན་ཏོ། །དེས་
ན་བྱང་ས་ལས། །འབྲས་བུ་ལ་བལྟ་ཞིང་སྦྱོན་པ་སྦྱོན་པར་ཡང་མི་
བྱེད་དོ། །སྦྱོན་པ་ཐམས་ཅད་སྒྲ་ན་མེད་པ་ཡང་དག་པར་རྫོགས་

པའི་བྱང་ཆུབ་དུ་བསྐྱོ་བར་བྱེད་དོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །བསྐྱོ་
བས་ནི་འཕེལ་བ་གཅིག་ཡུར་མ་ཟད་ཀྱིས་མི་ཟད་པར་ཡང་
འགྱུར་ཏེ། འཕགས་པ་སྒྲོ་གྲོས་མི་ཟད་པའི་མདོ་ལས། བཙུན་པ་
ཤུར་དུ་ཏིའི་བྱ། དཔེར་ན་ཆུ་ཐིགས་པ་གཅིག་རྒྱ་མཚོ་ཆེན་པོར་
ལྷང་བ་ནི། བསྐྱེལ་པའི་མཐར་ཐུག་པའི་བར་དུ་བར་མ་དོར་ཟད་
པ་མེད་དོ། །དེ་བཞིན་དུ་དགེ་བའི་རྩ་བ་བྱང་ཆུབ་དུ་བསྐྱོས་པ་
ནི། བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སྤྱིང་པོ་ལ་འདུག་གི་བར་དུ་བར་མ་དོར་འགའ་
ཡང་ཟད་པར་མི་འགྱུར་རོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །

སྦྱིན་པ་དག་པར་བྱེད་པ་ནི། བསྐྱེལ་པ་ཀུན་ལས་བདུས་པ་ལས།
སྤྱིང་ཉིད་སྤྱིང་རྗེའི་སྤྱིང་པོ་ཅན། །སྦྱོང་པས་བསོད་ནམས་དག་
པར་འགྱུར། །ཞེས་གསུངས་ཏེ། སྦྱིན་པ་དེ་དག་སྤྱིང་པས་བེན་པ་
ནི་འཁོར་བའི་རྒྱར་མི་འགོ་ལ། སྤྱིང་རྗེས་བེན་པ་ནི་ཐེག་པ་
དམན་པའི་རྒྱར་མི་འགོ་སྟེ། མི་གནས་པའི་བྱ་ངན་ལས་འདས་པ་
འབའ་ཞིག་གི་རྒྱར་འགོ་བས་ན་དག་པའོ། །དེ་ལ་སྤྱིང་པས་བེན་
པ་ནི། གཙུག་ན་རིན་ཆེན་གྱིས་ཉུས་པའི་མདོ་ལས། སྦྱིན་པ་ལ་
སྤྱིང་པ་ཉིད་ཀྱི་རྒྱ་བཞིས་གདབ་པར་གསུངས་ཏེ། ཇི་སྐད་དུ། དེ་

ཀྱ་བཞིས་བཏབ་ནས་སྦྱིན་པར་བྱེད་དེ། བཞི་གང་ཞེ་ན། ནང་
ལུས་སྟོང་པ་ཉིད་ཀྱི་ཀྱས་གདབ་པ་དང་། ཕྱི་ལོངས་སྟོང་སྟོང་
པ་ཉིད་ཀྱི་ཀྱས་གདབ་པ་དང་། སེམས་ཡུལ་ཅན་སྟོང་པ་ཉིད་ཀྱི་
ཀྱས་གདབ་པ་དང་། ཆོས་བྱང་རྩལ་སྟོང་པ་ཉིད་ཀྱི་ཀྱས་གདབ་
པ་སྟེ། ཀྱ་བཞི་པོ་དེ་དག་གི་ཀྱས་བཏབ་ནས་སྦྱིན་པ་སྦྱིན་པར་
བྱེད་དོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །སྟོང་རྗེས་ཟེན་པ་ནི། སེམས་ཅན་
རྣམས་ཀྱི་སྦྱི་ལམ་བྱེ་བྲག་གི་སྦྱག་བསྐལ་མ་བཟོད་ནས་སྦྱིན་
པ་ལོ། །

སྦྱིན་པའི་འབྲས་བུ་ནི། མཐར་ཐུག་དང་གནས་སྐབས་གཉིས་སུ་
ཤེས་པར་བྱའོ། །དེ་ལ་མཐར་ཐུག་ནི་སྤྱ་ན་མེད་པའི་བྱང་རྩལ་
ཐོབ་སྟེ། དེ་ལྟར་ཡང་བྱང་ས་ལས། དེ་ལྟར་བྱང་རྩལ་སེམས་
དཔའ་རྣམས་སྦྱིན་པའི་ཕ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ་ཡོངས་སུ་རྫོགས་པར་
བྱས་ནས། སྤྱ་ན་མེད་པ་ཡང་དག་པར་རྫོགས་པའི་བྱང་རྩལ་ཏུ་
མངོན་པར་རྫོགས་པར་འཛང་ཀྱ་བར་འགྱུར་རོ། །ཞེས་གསུངས་
སོ། །གནས་སྐབས་སུ་ནི་ཟང་ཟིང་གི་སྦྱིན་པ་བཏང་བས། མི་
འདོད་ཀྱང་རང་ལ་ཡོངས་སྟོང་ཕུན་སུམ་རྫོགས་པར་འགྱུར།

གཞན་ཡང་སྦྱིན་པས་བསྐྱུས་ནས་མཆོག་ལ་སྦྱོར་བར་བྱེད་ཀྱས་
སོ། །དེ་ལྟར་ཡང་འཕགས་པ་སྐྱེད་པ་ལས། བྱང་རྒྱལ་སེམས་
དཔའི་སྦྱིན་པས་ཡི་དྲགས་འགྲོ་བ་གཙོང་། །དབུལ་བ་དང་ནི་དེ་
བཞིན་ཉོན་མོངས་ཐམས་ཅད་གཙོང་། །སྦྱོང་ཆེ་ཡོངས་སྦྱོང་
མཐའ་ཡས་རྒྱས་པ་ཐོབ་པར་འགྱུར། །སྦྱིན་པས་སྐྱུག་བསྐྱེད་
གྱུར་པའི་སེམས་ཅན་ཡོངས་སྦྱིན་བྱེད། །ཅེས་གསུངས་སོ། །བྱང་
ས་ལས། ཟས་བྱིན་པས་ནི་སྟོབས་ཅན་འགྱུར། །གོས་སྦྱིན་པས་ནི་
ཁ་དོག་ལྡན། །བཞིན་པ་བྱིན་པས་བདེ་འགྱུར་བརྟན། །མར་མེ་
བྱིན་པས་མིག་དང་ལྡན། །ཞེས་གསུངས་སོ། །མི་འཇིགས་པའི་
སྦྱིན་པ་བཏང་བས་ནི་བདུད་དང་བར་ཆད་ཀྱིས་མི་རྩྭགས་པར་
འགྱུར་བའོ། །དེ་ལྟར་ཡང་རིན་ཆེན་སྤེང་བ་ལས། འཇིགས་ལ་མི་
འཇིགས་སྦྱིན་པ་ཡིས། །བདུད་རྣམས་ཀྱང་ཀྱིས་མི་རྩྭགས་ཤིང་། །
སྟོབས་པོ་ཆེ་ཡི་མཆོག་དུ་འགྱུར། །ཞེས་གསུངས་སོ། །ཆོས་ཀྱི་
སྦྱིན་པ་བཏང་བས་ནི་སངས་རྒྱས་དང་སྐུར་དུ་མཇུག་ནས་
འགྲོགས་པ་དང་། འདོད་པ་ཐམས་ཅད་སྐུར་དུ་ཐོབ་བོ། །དེ་ལྟར་
ཡང་རིན་ཆེན་སྤེང་བ་ལས། ཆོས་ཉོན་པ་ལ་སྦྱིན་པ་དག་སྦྱིབ་

པ་མེད་པར་བྱས་པ་ཡིས། །སངས་རྒྱས་རྣམས་དང་འགྲོགས་པ་
ཉིད། །འདྲོད་པ་མྱུར་དུ་ཐོབ་པར་འགྱུར། །ཞེས་གསུངས་སོ། །
དམ་ཚཱ་ཡིད་བཞིན་གྱི་ནོར་བུ་ཐར་པ་རིན་པོ་ཆེའི་རྒྱན་ལས།
སྦྱོར་པའི་ཕ་རོལ་དུ་སྦྱོར་པའི་ལེའུ་སྟེ་བཙུ་གཉིས་པའོ། ། །

རྒྱུ་ལ་བྲིམས་ཀྱི་ཕ་རོལ་དུ་སྦྱོར་པ་ལ། སྟོམ་ནི།

སྦྱོར་ཡོན་རྣམ་གཉིས་བསྟན་པ་དང་། །

ངོ་བོ་དང་ནི་དབྱེ་བ་དང་། །

ཕྱེ་བ་སོ་སོའི་མཚན་ཉིད་དང་། །

སྟོམ་དང་དག་པར་བྱ་བ་དང་། །

འབྲས་བུ་དང་ནི་དོན་བདུན་གྱིས། །

རྒྱུ་ལ་བྲིམས་ཕ་རོལ་སྦྱོར་པ་བསྟུས། །ཞེས་པའོ། །

དེ་ལ་དང་པོ་བཤད་ན། གང་ཞིག་སྦྱོར་པ་དང་ལྡན་ཡང་རྒྱུ་
བྲིམས་དང་མི་ལྡན་ན། དེས་ལྷ་མི་རྣམ་པར་དག་པ་ལྷ་བུའི་ལྷས་
ལྟར་སྟུམ་ཚོགས་པ་མི་ཐོབ་བོ། །དེ་ལྟར་ཡང་དབུ་མ་འཇུག་པ་
ལས། སྦྱོར་བུ་རྒྱུ་ལ་བྲིམས་ཀྱང་པ་ཆག་གྱུར་ན། །སྦྱོར་པས་
ཡོངས་སྦྱོད་ལྡན་ཡང་ངན་འགྲོར་ལྱུང་། །ཞེས་གསུངས་སོ། །ཡང་

ཚུལ་བྱིམས་དང་མི་ལྡན་ན་དམ་པའི་ཆོས་དང་མི་ལྡན་དོ། །དེ་
ལྟར་ཡང་ཚུལ་བྱིམས་དང་ལྡན་པའི་མདོ་ལས། ཇི་ལྟར་མིག་མེད་
གཟུགས་མཐོང་མི་འགྱུར་བ། །དེ་བཞིན་ཚུལ་བྱིམས་མེད་ན་ཆོས་
མི་མཐོང་། །ཞེས་གསུངས་སོ། །ཡང་ཚུལ་བྱིམས་དང་མི་ལྡན་ན་
ཁམས་གསུམ་འཁོར་བ་ལས་མི་ཐར་རོ། །དེ་ལྟར་ཡང་མདོ་དེ་
ཉིད་ལས། ཇི་ལྟར་རྐང་མེད་ལམ་འཇུག་ག་ལ་རུས། །དེ་བཞིན་
ཚུལ་བྱིམས་མེད་ན་ཐར་མི་འགྱུར། །ཞེས་གསུངས་སོ། །ཡང་
ཚུལ་བྱིམས་དང་མི་ལྡན་ན་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ལམ་མ་ཆང་བས་སྒྲ་
མེད་ཀྱི་བྱང་རྒྱལ་མི་ཐོབ་བོ། །

དེ་ལས་ལྷོག་སྟེ་ཚུལ་བྱིམས་དང་ལྡན་ན་ལུས་ལྟན་སུམ་ཆོགས་པ་
ཐོབ་བོ། །དེ་ལྟར་ཡང་འཕགས་པ་སྤྲད་པ་ལས། བྱིམས་ཀྱིས་དུད་
འགྲོའི་འགྲོ་བ་དུ་མའི་ངོ་བོ་དང་། །མི་ཁོམ་བརྒྱད་སྟོང་དེ་ཡིས་
དལ་བ་རྟག་དུ་རྟེན། །ཅེས་གསུངས་སོ། །ཡང་ཚུལ་བྱིམས་དང་
ལྡན་ན། བདེ་ལེགས་ཐམས་ཅད་ཀྱི་གཞི་ཐིངས་པ་ཡིན་ནོ། །དེ་
ལྟར་ཡང་བཤེས་སྟོང་ལས། བྱིམས་ནི་རྒྱ་དང་མི་རྒྱའི་ས་བཞིན་
དུ། །ཡོན་ཏན་ཀུན་གྱི་གཞི་རྟེན་ལེགས་པར་གསུངས། །ཞེས་

གསུངས་སོ། །ཡང་ཚུལ་བྱིམས་དང་ལྷན་ན་ཞིང་ས་གཤིན་པ་
དང་འདྲ་སྟེ། དེ་ལ་བརྟེན་ནས་ཡོན་ཏན་གྱི་ལོ་ཐོག་ཐམས་ཅད་
འཕེལ་བར་འགྱུར་བ་ཡིན་ནོ། །དེ་ལྟར་ཡང་དབུ་མ་འཇུག་པ་
ལས། ཡོན་ཏན་ཚུལ་བྱིམས་ཞིང་དུ་རྣམ་འཕེལ་ན། །འབྲས་བུ་
ཉེར་སྟོད་ཆད་པ་མེད་པར་འགྱུར། །ཞེས་གསུངས་སོ། །ཡང་ཚུལ་
བྱིམས་དང་ལྷན་ན་ཏིང་ངེ་འཛིན་གྱི་སྒོ་དུ་མ་ཡང་སྟེའོ། །དེ་ལྟར་
ཡང་སྒྲ་བ་སྟོན་མའི་མདོ་ལས། ཉོན་མོངས་མེད་པའི་ཏིང་འཛིན་
ལྷུར་ཐོབ་སྟེ། །འདི་ནི་ཚུལ་བྱིམས་རྣམ་དག་ཕན་ཡོན་ནོ། །ཞེས་
གསུངས་སོ། །ཡང་ཚུལ་བྱིམས་དང་ལྷན་ན་སྟོན་ལམ་ཅི་བཏབ་
པ་འགྲུབ་བོ། །དེ་ལྟར་ཡང་ཡབ་སྲས་མཇུག་བའི་མདོ་ལས།
ཚུལ་བྱིམས་རྣམ་དག་གང་བསུངས་པས། །སྟོན་ལམ་ཐམས་ཅད་
འགྲུབ་པར་འགྱུར། །ཞེས་གསུངས་སོ། །ཡང་ཚུལ་བྱིམས་དང་
ལྷན་ན་བྱང་ཆུབ་བསྐྱབ་པར་སྒྲ་བ་ཡིན་ནོ། །དེ་ལྟར་ཡང་མདོ་དེ་
ཉིད་ལས། བྱིམས་གཙང་ཕན་འདོགས་མང་བས་ན། །བྱང་ཆུབ་
འགྲུབ་པ་ཡོང་མི་དགའ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །དེ་ལ་སོགས་པའི་
ཡོན་ཏན་ཡོད་དེ། ཇི་སྐད་དུ། ཚུལ་བྱིམས་དང་ལྷན་པའི་མདོ་

ལས། ཚུལ་བྱིམས་ལྡན་པ་སངས་རྒྱས་འབྱུང་དང་ཕྱད། ཚུལ་
བྱིམས་ལྡན་པ་རྒྱན་རྣམས་ཀྱི་མཆོག ཚུལ་བྱིམས་ལྡན་པ་
དགའ་བ་ཀྱི་གནས། ཚུལ་བྱིམས་ལྡན་པ་འཇིག་རྟེན་ཀྱི་
གྱིས་བསྟོད། ཁེས་པ་ལ་སོགས་པ་གསུངས་སོ། །

ཚུལ་བྱིམས་ཀྱི་ངོ་བོ་ནི། ཡོན་ཏན་བཞི་ལྡན་ཡིན་ཏེ། ཇི་སྐད་དུ་
བྱུང་ས་ལས། ཡོན་ཏན་བཞི་དང་ལྡན་པ་ནི་ཚུལ་བྱིམས་ཀྱི་ངོ་བོ་
ཉིད་ཡིན་པ་རིག་པར་བྱ་སྟེ། བཞི་གང་ཞེ་ན། ས་རོལ་ལས་
ལེགས་པར་ཡང་དག་པར་སྤངས་པ་དང་། བསམ་པ་ཤིན་ཏུ་རྣམ་
པར་དག་པ་དང་། ཉམས་པར་གྱུར་ན་སྤྱིར་གསོ་བར་བྱེད་པ་
དང་། མི་ཉམས་པར་བྱ་བའི་སྤྱིར་གསུམ་པ་བསྐྱེད་ནས་དྲན་པ་ཉི་
བར་གནས་པའོ། ཞེས་གསུངས་ཏེ། ཡོན་ཏན་བཞི་པོ་འདི་དག་
ཀྱང་མདོར་བསྡུས་ན། ལེན་པ་དང་བསྡུང་བ་གཉིས་སོ། འདི་ལ་
ལེན་པ་ནི་ཆོག་དང་པོའོ། བསྡུང་བ་ནི་ཆོག་སྤྱི་མ་གསུམ་སོ། །
ཚུལ་བྱིམས་ལ་དབྱེ་ན་གསུམ་སྟེ། སྒོམ་པའི་ཚུལ་བྱིམས་དང་།
དག་བ་ཆོས་སྤྱད་པའི་ཚུལ་བྱིམས་དང་། སེམས་ཅན་དོན་བྱེད་
པའི་ཚུལ་བྱིམས་སོ། འདི་ལ་དང་པོ་ནི་སེམས་གནས་པར་བྱེད་

པའོ། །གཉིས་པ་ནི་རང་རྒྱུད་ཀྱི་ཆོས་སྒྲིན་པར་བྱེད་པའོ། །
གསུམ་པ་ནི་སེམས་ཅན་ཡོངས་སུ་སྒྲིན་པར་བྱེད་པའོ། །
དེ་དག་སོ་སོའི་མཆན་ཉིད་བཤད་ན། སྒྲོམ་པའི་ཚུལ་བྱིམས་ནི།
ཐུན་མོང་དང་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའོ། །དེ་ལ་ཐུན་མོང་བ་ནི། སོ་
སོར་ཐར་པ་རིས་བདུན་པའོ། །དེ་ལྟར་ཡང་བྱང་ས་ལས། དེ་ལ་
བྱང་རྒྱལ་སེམས་དཔའི་སྒྲོམ་པའི་ཚུལ་བྱིམས་ནི། སོ་སོར་ཐར་
པའི་སྒྲོམ་པ་ཡང་དག་པར་སྤངས་པ། རིས་བདུན་པོ་དག་སྦྲོང་
དང་། དག་སྦྲོང་མ་དང་། དག་སྦྲོབ་མ་དང་། དག་ཚུལ་དང་།
དག་ཚུལ་མ་དང་། དག་བསྟེན་དང་། དག་བསྟེན་མའི་ཚུལ་
བྱིམས་གང་ཡིན་པ་སྟེ། དེ་ཡང་བྱིམ་པ་དང་རབ་དུ་བྱུང་བའི་
ཕྱོགས་ལ་ཅི་རིགས་པར་རིག་པར་བྱའོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །
འདི་དག་ཀྱང་གཞན་ལ་གཞོད་པ་གཞི་དང་བཅས་པ་ལས་ལོག་
པ་ཡིན་ཏེ། དེ་ཡང་སོ་སོར་ཐར་པ་རང་སྐྱབ་པ་ནི་རང་དོན་དུ་ལོག་
པ་ཡིན་ལ། བྱང་རྒྱལ་སེམས་དཔའ་ནི་གཞན་དོན་དུ་ལོག་པ་
ཡིན་ནོ། །དེ་ལྟར་ཡང་སྤེད་མེད་ཀྱི་བུས་ཉུས་པའི་མདོ་ལས། དེ་
རྒྱལ་སྤེད་ཀྱི་ཕྱིར་ཚུལ་བྱིམས་མི་བསྐྱུང་། མཐོ་རིས་ཀྱི་ཕྱིར་མ་

ཡིན། བརྒྱ་བྱིན་གྱི་ཕྱིར་མ་ཡིན། ཚངས་པའི་ཕྱིར་མ་ཡིན།
ལོངས་སྤྱོད་གྱི་ཕྱིར་མ་ཡིན། དབང་ཕུག་གི་ཕྱིར་མ་ཡིན།
གཟུགས་གྱི་ཕྱིར་མ་ཡིན། དེ་བཞིན་དུ་སྤྱར་ཏེ། དཔྱལ་བའི་
འཛིགས་པས་འཛིགས་ནས་ཚུལ་བྱིམས་བསྐྱང་བ་མ་ཡིན། དེ་
བཞིན་དུ་དུང་འགྲོའི་སྐྱེ་གནས་དང་། གཤིན་རྗེའི་འཛིག་རྟེན་
གྱིས་འཛིགས་སྐྱག་པས་ཚུལ་བྱིམས་བསྐྱང་བ་མ་ཡིན་ཏེ། གཞན་
དུ་ན་སངས་རྒྱས་གྱི་ཚུལ་ལ་དགོད་པའི་ཕྱིར་ཚུལ་བྱིམས་བསྐྱང་།
སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ལ་ཕན་པ་དང་། བདེ་བ་དོན་དུ་གཉེར་
བས་ཚུལ་བྱིམས་བསྐྱང་ངོ་། །ཞེས་གསུངས་སོ། །

ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པ་ལ། སློབ་དཔོན་ཞི་བ་ལྟ་ནི། རྣམ་མཁའི་སྤྱིང་
 པོའི་མདོའི་རྗེས་སུ་འབྲངས་ནས། རྒྱལ་པོའི་རྩ་བའི་ལྷུང་བ་ལ།
 སློན་པོའི་རྩ་བའི་ལྷུང་བ་ལ། ལས་དང་པོ་པའི་རྩ་བའི་ལྷུང་བ་
 བརྒྱད་དེ། མིང་དུ་བཅོ་བརྒྱད། རྗེས་སུ་བརྒྱ་བཞི་པོ་སྤྱིང་བ་ལ་
 བསྐྱབ་པའོ། །ཞེས་བཞེད་དོ། །དེ་ལྟར་ཡང་། དཀོན་མཆོག་
 གསུམ་གྱི་དཀོར་འཕྲོག་པ། །ཤས་ཤམ་པ་ཡི་ལྷུང་བར་འདོད། །
 དམ་པའི་ཆོས་ནི་སྤྱིང་བྱེད་པ། །གཉིས་པར་བྱབ་པས་གསུངས་

པ་ཡིན། །ཚུལ་ཁྲིམས་འཆལ་བའི་དགེ་སློང་ལའང་། །དུར་སྒྲིག་
འཕྲོག་དང་བརྟེན་པ་དང་། །བཙུན་རར་འཇུག་པར་བྱེད་པ་
དང་། །རབ་དུ་བྱུང་ལས་འབེབས་པ་དང་། །མཚམས་མེད་ལྡེ་པོ་
བྱེད་པ་དང་། །ལོག་པར་ལྟ་བ་འཛིན་པ་དང་། །གྲོང་ལ་སོགས་
པ་འཛིག་པ་དག །རྩ་བའི་ལྷུང་བར་རྒྱལ་བས་གསུངས། །སློ་
སྤངས་མ་བྱས་སེམས་ཅན་ལ། །སྟོང་པ་ཉིད་ནི་བཟོད་པ་དང་། །
སངས་རྒྱས་ཉིད་ལ་ཉུགས་པ་དག །ཚོགས་པའི་བྱང་ཆུབ་བསྐྱེད་
པ་དང་། །སོ་སོར་ཐར་པ་ཡོངས་སྤངས་ཏེ། །ཐེག་པ་ཆེན་པོར་
སྦྱར་བ་དང་། །སློབ་པའི་ཐེག་པས་ཆགས་ལ་སོགས། །སྟོང་བར་
འགྱུར་བ་མིན་ཞེས་འཛིན། །ཕ་རོལ་དག་ཀྱང་འཛིན་འཇུག་དང་།
།རང་གི་ཡོན་ཏན་བཟོད་པ་དང་། །རྟོད་པ་དང་ནི་བཀྱར་སྟེ་
དང་། །ཆོགས་བཅད་སྒྱུ་ཡིས་གཞན་སྟོད་དང་། །བདག་ནི་ཟབ་
མོ་བཟོད་པའོ་ཞེས། །ལོག་པ་ཉིད་ནི་སྒྲ་བ་དང་། །དགེ་སློང་ཆད་
པས་གཙོད་འཇུག་དང་། །དཀོན་མཆོག་གསུམ་གྱི་སྦྱིན་བྱེད་
དང་། །སྦྱིན་པ་ལེན་པར་བྱེད་པ་དང་། །ཞི་གནས་འདོར་བར་
བྱེད་པ་དང་། །ཡང་དག་འཛིག་གི་ཡོངས་སྟོད་རྣམས། །ཁ་ཏོན་

བྱེད་ལ་སྦྱིན་པ་རྣམས། །དེ་དག་རྩ་བའི་ལྷ་ལ་བ་སྟེ། །སེམས་ཅན་
དཔྱལ་བ་ཆེན་པོའི་རྒྱ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །

ཇོ་བོ་གསེར་གླིང་པ་ནི། བྱང་རྒྱལ་སེམས་དཔའི་སའི་རྗེས་སུ་
འབྲངས་ནས། སམ་པའི་གནས་ལྟ་བུ་བཞི་དང་། ཉེས་བྱས་བཞི་
བརྩ་རྩ་བྱུག་སྟོང་བ་ལ་བསྐྱབ་པའོ། །ཞེས་བཞེད་དོ། །དེ་ལ་སམ་
པའི་གནས་ལྟ་བུ་བཞི་ནི། བྱང་སའི་དོན་བསྐྱས་པ་སྟོམ་ཉི་ཤུ་པ་
ལས། རྟེན་དང་བཀྱར་སྟེར་ཆགས་པ་ཡིས། །བདག་སྟོང་གཞན་
ལ་སྟོང་པ་དང་། །རྒྱག་བསྐྱལ་མགོན་མེད་གྱུར་པ་ལ། །སེར་སྐྱས་
ཆོས་ནོར་མི་སྟེར་དང་། །གཞན་གྱིས་བཤགས་ཀྱང་མི་ཉན་
པར། །ཁྱོས་ནས་གཞན་ལ་འཆོག་པ་དང་། །ཐེག་པ་ཆེན་པོ་སྟོང་
བྱེད་ཅིང་། །དམ་ཆོས་འདྲར་སྒྲུང་སྟོན་པའོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །
ཉེས་བྱས་བཞི་བརྩ་རྩ་བྱུག་ཀྱང་དེ་ཉིད་ལས། དཀོན་མཆོག་
གསུམ་ལ་གསུམ་མི་མཆོད། །འདྲོད་པའི་སེམས་ཀྱི་རྗེས་སུ་འཇུག་
།ཅེས་པ་ལ་སོགས་པ་གསུངས་སོ། །

དགེ་བའི་ཆོས་སྐྱེད་པའི་ཚུལ་བེམས་ནི། བྱང་རྒྱལ་སེམས་དཔའི་
སྟོམ་པའི་ཚུལ་བེམས་ཡང་དག་པར་སྒྲུངས་པའི་འོག་ཏུ་བྱང་

ཁུབ་ཆེན་པོའི་ཕྱིར་ལུས་དང་ངག་གིས་དགེ་བ་བསགས་པ་གང་
ཅི་ཡང་རུང་བ་དེ་དག་ཐམས་ཅད་ནི། མདོར་བསྡུ་ན། དགེ་བ་
ཆོས་སྤུང་གི་ཚུལ་ཁྲིམས་ཡིན་ནོ། །དེ་ཡང་གང་ཞེ་ན། བྱང་ས་
ལས། བྱང་ཁུབ་སེམས་དཔའི་ཚུལ་ཁྲིམས་ལ་བརྟེན་ཅིང་གནས་
ནས། ཐོས་པ་དང་བསམ་པ་དང་སྒྲོམ་པ་དང་གཅིག་ཕུར་དགའ་
བ་ལ་བརྩོན་པར་བྱེད་དོ། །སྤྱི་མ་རྣམས་ལ་བཀྱར་སྟེ་དང་རིམ་
གྲོ་བྱེད་པ་དང་། རྒྱུ་པ་ལ་རིམ་གྲོ་དང་རྒྱུ་གཡོག་བྱེད་པ་དང་།
ལེགས་པར་སྦྱོར་ཞིང་ཡོན་ཏན་བསྐྱུག་པ་དང་། གཞན་གྱི་བསོད་
ནམས་ལ་ཡི་རང་ཞིང་བརྟན་པ་ལ་བཟོད་པ་དང་། དགེ་བ་བྱང་
ཁུབ་ཏུ་བསྟེ་ཞིང་སྒྲོལ་ལམ་འདེབས་པ་དང་། དཀོན་མཆོག་
མཆོད་ཅིང་བརྩོན་འགྲུས་རྩོམ་པ་དང་། བག་ཡོད་པར་གནས་
པ་དང་། བསྐྱབ་པ་དྲན་པ་དང་། ཤེས་བཞིན་གྱིས་བསྐྱུང་བ་
དང་། དབང་པོའི་སྒྲོ་བསྐྱུང་ཞིང་ཟས་གྱི་ཆོད་ཤེས་པ་དང་། རྣམ་
གྱི་ཆ་སྟོང་དང་། ཆ་སྦྱང་ལ་མི་ཉལ་བར་རྣལ་འབྱོར་ལ་བརྩོན་པ་
དང་། སྦྱོར་བྱ་དམ་པ་དང་། དགེ་བའི་བཤེས་གཉེན་ལ་བསྟེན་པ་
དང་། རང་གི་འབྲུལ་པ་ལ་བརྟགས་ནས་དེ་འཆགས་ཤིང་གཏོང་།

བ་སྟེ། དེ་ལྟ་བུའི་ཆོས་རྣམས་བསྐྱབ་པ་དང་། བསྐྱང་བ་དང་།
རྣམ་པར་འཕེལ་བར་བྱེད་པ་ནི། དགེ་བ་ཆོས་ལྟུང་གི་ཚུལ་
བྲིམས་ཞེས་བྱའོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །
སེམས་ཅན་དོན་བྱེད་གི་ཚུལ་བྲིམས་ནི། མདོར་བསྡུ་ན་རྣམ་པ་
བརྒྱ་གསུམ་དུ་རིག་པར་བྱ་སྟེ། གང་ཞེ་ན། བྱང་ས་ལས། བྱ་བ་
དོན་དང་ལྡན་པ་ལ་གྲོགས་སུ་འགྲོ་བ་དང་། སེམས་ཅན་སྟུག་
བསྐྱེལ་བ་རྣམས་ཀྱི་སྟུག་བསྐྱེལ་སེལ་བ་དང་། ཐབས་མི་ཤེས་པ་
ལ་རིག་པ་སྟོན་པ་དང་། བྱས་པ་བཟོ་ཞིང་ཆོར་ཏེ་ལན་དུ་ཕན་
འདོགས་པ་དང་། འཇིགས་པ་རྣམས་ལས་སྐྱང་བ་དང་། སྟུག་
བསྐྱེལ་བ་རྣམས་ཀྱི་སྐྱང་ན་སེལ་བ་དང་། ཡོ་བྱད་མེད་པ་རྣམས་
ལ་ཡོ་བྱད་སྟོབ་པ་དང་། ཆོས་ཀྱི་འཁོར་ལེགས་པར་སྐྱད་པ་དང་།
སེམས་དང་མཐུན་པར་འཇུག་པ་དང་། ཡང་དག་པའི་ཡོན་ཏན་
གྲིས་དགའ་བར་བྱེད་པ་དང་། ལེགས་པར་ཆར་གཙོད་པ་དང་།
རྩ་འཁུལ་གྱི་སྐྱག་པ་དང་། འདུན་པར་བྱེད་པའོ། །ཞེས་གསུངས་
སོ། །

གཞན་ཡང་བྱང་རྒྱལ་སེམས་དཔའ་གཞན་དང་ཅིང་རང་མི་
ཉམས་པར་བྱ་བའི་ཆེད་དུ། སྒོ་གསུམ་གྱི་འདུ་བྱེད་མ་དག་པ་
སྤང་ཞིང་། དག་པ་གསུམ་བརྟེན་པར་བྱའོ། །དེ་ལ་ལུས་གྱི་འདུ་
བྱེད་མ་དག་པ་ནི། དགོས་པ་དང་བྲལ་བའི་མཆོང་རྒྱལ་ལ་
སོགས་པ་དཔུ་ཤོད་གྱི་སྦྱོད་པ་སྟེ་དེ་དག་སྤང་ངོ་། །འདུ་བྱེད་དག་
པ་ནི། དལ་བ་དང་འཇམ་པ་ལ་གནས་ཏེ། བཞིན་འཇུམ་པ་དང་
བཅས་པར་བྱའོ། །དེ་ལྟར་ཡང་། དེ་ལྟར་རང་དབང་ཡོད་བགྱིས་
ཏེ། །རྟག་དུ་འཇུམ་པའི་བཞིན་དུ་གྱིས། །ཁྲོ་གཉེར་ངོ་བུམ་ཡོངས་
སྤང་ཏེ། །འགྲོ་བའི་བཤེས་དང་གསོང་པོར་གྱིས། །ཞེས་གསུངས་
སོ། །གཞན་བཟླ་བའི་ཆོ་ཇི་ལྟར་བཟླ་ན། མིག་གིས་སེམས་ཅན་
བཟླ་ན་ཡང་། །འདི་དག་ཉིད་ལ་བརྟེན་ནས་བདག །སངས་རྒྱས་
ཉིད་དུ་འགྱུར་རོ་ཞེས། །དང་ཞིང་བྱམས་པའི་ཚུལ་དུ་བཟླ། །ཞེས་
གསུངས་པ་ལྟར་རོ། །འདུག་པའི་ཆོ་ཇི་ལྟར་འདུག་ན། ཀླང་པ་
བརྒྱུད་ཏེ་མི་འདུག་ཅིང་། །ལག་པ་མཉམ་པར་མི་མཉེའོ། །
ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་རོ། །བས་བ་བའི་ཆོ་ཇི་ལྟར་བ་ན། ཡང་ཇི་
སྐད་དུ། །ཁ་བཀང་བ་དང་སྒྲ་བཅས་དང་། །ཁ་གདངས་ནས་ནི་

བཟའ་མི་བྱ། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་རོ། །སྤྱོད་ལམ་གྱི་ཆེ་ཆེ་ལྟར་
བྱ་ན། བྱི་ལ་ལོགས་པ་བབ་ཅོལ་དུ། །སྤྱོད་དང་བཅས་པས་མི་
འདོར་རོ། །སྤྱོད་ཡང་དག་དུ་མི་དབྱེ་སྟེ། །རྟག་དུ་བཅོམ་བསྐྱུང་
དགའ་བར་བྱ། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་རོ། །ཉལ་བའི་ཆེ་ཆེ་ལྟར་
ཉལ་ན། ཇི་སྐད་དུ། མགོན་པོ་ཟུང་ན་འདས་གཟིམས་ལྟར། །
འདོད་པའི་ཕྱོགས་སུ་ཉལ་བར་བྱ། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་རོ། །
ངག་གི་འདུ་བྱེད་མ་དག་པ་ནི། སྤྱོད་བཅས་པོ་དང་། སྤྱོད་བཅོམ་པོ་
སྤངས་པའོ། །དེ་ཡང་སྤྱོད་བཅས་པོའི་ཉེས་པ་ནི། འཕགས་པ་
དགོན་མཆོག་སྤྱིན་ལས་གསུངས་ཏེ། ཇི་སྐད་དུ། དྲིས་པ་དམ་
པའི་ཆོས་ལས་རབ་དུ་ཉམས། །མེས་པོ་མི་མཉེན་རབ་དུ་རྒྱབ་
པར་འགྱུར། །ཞི་གནས་ལྷག་མཐོང་དག་དང་རབ་དུ་རིང་། །སྤྱོད་
ལ་དགའ་བའི་ཉེས་པ་འདི་དག་གོ། །རྟག་དུ་སྤྱོད་མ་རྣམས་ལ་གུས་
པ་མེད། །སྤྱོད་པའི་གཏམ་ངག་ལ་ནི་དགའ་བ་སྟེ། །སྤྱོད་པོ་
མེད་ལ་གནས་ཤིང་ཤེས་རབ་ཉམས། །སྤྱོད་ལ་དགའ་བའི་ཉེས་པ་
འདི་དག་གོ། །ཞེས་པ་ལ་ལོགས་པ་གསུངས་སོ། །སྤྱོད་བཅོམ་པོའི་
ཉེས་པ་ནི། སྤྱོད་བཅོམ་པོའི་མདོ་ལས། གང་གིས་འཁྲུལ་པ་ཅི་

མཐོང་ཡང་། །དེ་དག་ཉེས་པར་མི་བསྒྲག་སྟེ། །ཅི་འདྲ་བ་ཡི་
ལས་བྱས་པ། །འབྲས་བུ་དེ་འདྲ་ཐོབ་པར་འགྱུར། །ཞེས་གསུངས་
སོ། །ཆོས་ཐམས་ཅད་འབྱུང་བ་མེད་པར་བསྟན་པའི་མདོ་ལས་
ཀྱང་། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ལ་ལྟུང་བ་སྟེང་ན་བྱང་ཆུབ་དང་
རིང་དུ་འགྱུར་རོ། །ཕྱག་དོག་གིས་སྟེང་ན་བྱང་ཆུབ་དང་རིང་དུ་
འགྱུར་རོ། །ཞེས་པ་ལ་སོགས་པ་གསུངས་སོ། །དེས་ན་སྤྲོ་བ་མང་
པོ་དང་། རྣམ་པོ་སྤྲོང་བར་བྱའོ། །ངག་གི་འདུ་བྱེད་དག་པར་ཇི་
ལྟར་སྤྲོ་ཞེ་ན། ཇི་སྐད་དུ། སྤྲོ་ན་ཡིད་ཤེབས་འབྲེལ་བ་དང་། །
དོན་གསལ་ཡིད་དུ་འོང་བ་དང་། །ཆགས་དང་ཞེ་སྤང་སྤང་བ་
དང་། །འཇམ་ཞིང་རན་པར་སྤྲོ་བར་བྱ། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་
རོ། །

ཡིད་ཀྱི་འདུ་བྱེད་མ་དག་པ་ནི། རྟེན་པ་དང་བཀྱར་སྟེ་ལ་ཞེན་པ་
དང་། གཉིད་དང་རྟུགས་པ་ལ་ཆགས་པ་ལ་སོགས་ཡིན་ནོ། །དེ་
ཡང་རྟེན་པ་དང་བཀྱར་སྟེ་ལ་ཆགས་པའི་ཉེས་པ་ནི། ལྷག་པའི་
བསམ་པ་བསྐྱེད་པའི་མདོ་ལས། བྱམས་པ། བྱང་ཆུབ་སེམས་
དཔས་རྟེན་པ་དང་བཀྱར་སྟེ་ནི། འདོད་ཆགས་བསྐྱེད་པར་

བརྟག་པར་བྱའོ། །རྟེན་པ་དང་བཀྱར་སྟེ་ནི་ཞེ་སྤང་བསྐྱེད་པར་
རིག་པར་བྱའོ། །རྟེན་པ་དང་བཀྱར་སྟེ་ནི་གཏི་མུག་བསྐྱེད་པར་
རིག་པར་བྱའོ། །རྟེན་པ་དང་བཀྱར་སྟེ་ནི་གཡོ་བསྐྱེད་པར་རིག་
པར་བྱའོ། །རྟེན་པ་དང་བཀྱར་སྟེ་ནི་སངས་རྒྱས་ཐམས་ཅད་
ཀྱིས་མི་གནང་བར་བརྟག་པར་བྱའོ། །རྟེན་པ་དང་བཀྱར་སྟེ་ནི་
དགེ་བའི་རྩ་བ་འཕྲོག་པར་བརྟག་པར་བྱའོ། །རྟེན་པ་དང་
བཀྱར་སྟེ་ནི། ས་རོལ་འབྲིད་པའི་སྤང་ཚོང་མ་དང་འདྲ་བར་
བརྟག་པར་བྱའོ། །ཞེས་པ་ལ་སོགས་པ་གསུངས་སོ། །

རྟེན་པ་རྟེན་གྲང་ངོམས་པར་མི་འགྱུར་ཏེ། ཡབ་སྲས་མཇལ་བའི་
མདོ་ལས། མི་ལམ་མིས་པའི་རྩ་ལྟ་བུར། །འབྲུངས་གྲང་ངོམས་
པར་མི་འགྱུར་བ། །དེ་ལྟར་འདོད་པའི་ཡོན་ཏན་ནམས། །བསྟེན་
ན་ངོམས་པར་མི་འགྱུར་རོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །དེ་ལྟར་བརྟགས་
ནས་འདོད་པ་རྒྱུ་བར་བྱ། ཚོག་ཤེས་པར་བྱའོ། །

གཉིད་ལ་དགའ་བའི་ཉེས་པ་ཡང་། ཇི་སྐད་དུ། གང་ཞིག་གཉིད་
དང་མྱུགས་ལ་དགའ་བྱུར་པ། །དེ་ཡིས་ཤེས་རབ་ཤིན་ཏུ་ཉམས་
རྒྱུ་འགྱུར། །དེ་ཡིས་སྒྲོ་ཡང་ཡོངས་སུ་ཉམས་པར་འགྱུར། །ཡོ་

ཤེས་ལས་ནི་རྟག་དུ་དེ་ཉམས་འགྱུར། ཁེས་པ་དང་། གང་ཞིག་
གཉིད་དང་སྐྱགས་ལ་དགའ་གྱུར་པ། མི་ཤེས་ལེ་ལོ་སྟོམས་ལས་
ཤེས་རབ་འཆལ། །དེ་ལ་མི་མ་ཡིན་པས་སྒྲགས་རྟེན་དེ། རྟགས་
ན་གནས་པའི་ཆེ་ན་འཆེ་བར་འགྱུར། ཁེས་པ་ལ་སོགས་པ་
གསུངས་སོ། །དེས་ན་དེ་དག་སྤང་བར་བྱའོ། །ཡིད་ཀྱི་འདུ་བྱེད་
དག་པ་ནི། དད་པ་ལ་སོགས་པ་སྤར་བསྟན་པ་དེ་དག་ལ་གནས་
པར་བྱའོ། །

ཚུལ་བཅམས་སྟེལ་བ་ནི། ཡེ་ཤེས་དང་། ཤེས་རབ་དང་། བསྟོན་བ་
གསུམ་གྱིས་སྟེལ་བ་སྟེ། གོང་དུ་བསྟན་པ་ལྟར་རོ། །

ཚུལ་བཅམས་དག་པར་བྱེད་པ་ནི། སྟོང་པ་ཉིད་དང་སྟོང་རྗེས་བེན་
པ་སྟེ་གོང་དུ་བསྟན་པ་ལྟར་རོ། །

ཚུལ་བཅམས་ཀྱི་འབྲས་བུ་ནི། མཐར་ཐུག་དང་གནས་སྐབས་
གཉིས་སུ་ཤེས་པར་བྱའོ། །དེ་ལ་མཐར་ཐུག་ནི་སྤྲ་ན་མེད་པའི་
བྱང་ཆུབ་ཐོབ་སྟེ། དེ་ལྟར་ཡང་བྱང་ས་ལས། བྱང་ཆུབ་སེམས་
དཔའ་ཚུལ་བཅམས་ཀྱི་ཕ་རོལ་དུ་ཕྱིན་པ་ཡོངས་སུ་རྫོགས་ནས།
སྤྲ་ན་མེད་པ་ཡང་དག་པར་རྫོགས་པར་རྫོགས་པའི་བྱང་ཆུབ་དུ་

མངོན་པར་རྫོགས་པར་འཛང་རྒྱ་བར་འགྱུར་རོ། །ཞེས་གསུངས་
སོ། །གནས་སྐབས་སུ་ནི་མི་འདོད་ཀྱང་འཁོར་བའི་བདེ་སྦྱིད་ལྟོ་
སུམ་ཚོགས་པ་ཐོབ་སྟེ། དེ་ལྟར་ཡང་བྱང་རྒྱལ་སེམས་དཔའི་སྡེ་
སྡོད་ལས། ལྷ་རེའི་བུ་དེ་ལྟར་རྒྱལ་བྱིས་མི་ཚོན་པར་བྱང་རྒྱལ་
བྱང་རྒྱལ་སེམས་དཔས་ལྷ་དང་མའི་དཔལ་ལྟན་སུམ་ཚོགས་པ་
སྟོང་བར་མི་འགྱུར་བ་གང་ཡང་མེད་དོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །
འཁོར་བའི་བདེ་སྦྱིད་དེས་ཀྱང་བེལ་གྱིས་མི་ཚོན་པར་བྱང་རྒྱལ་
གྱི་ལམ་ལ་འཇུག་པར་འགྱུར་དེ། སྤྱོད་མེད་གྱི་བུས་ཉུས་པའི་མདོ་
ལས། རྒྱལ་བྱིས་ཀྱི་ཡུང་པོ་དེ་ལྷ་བུ་དང་ལྷན་པའི་བྱང་རྒྱལ་
སེམས་དཔའ་དེ་འཁོར་ལོས་སྦྱར་བའི་རྒྱལ་སྤྱོད་ལས་ཡོངས་སུ་
མི་ཉམས་དེ། དེ་ལ་ཡང་བག་ཡོད་ཅིང་བྱང་རྒྱལ་འདོད་པ་ཡིན་
ནོ། །བརྒྱ་བྱིན་ལས་ཡོངས་སུ་མི་ཉམས་དེ། དེ་ལ་ཡང་བག་ཡོད་
ཅིང་བྱང་རྒྱལ་འདོད་པ་ཡིན། ཞེས་པ་ལ་སོགས་པ་གསུངས་
སོ། །ཡང་རྒྱལ་བྱིས་དང་ལྷན་པ་དེ་མི་དང་མི་མ་ཡིན་པ་
རྣམས་གྱིས་མཆོད་ཅིང་བསྟོན་བཀྱར་བར་འགྱུར་དེ། ཇི་སྐད་དུ།
དེ་ཉིད་ལས། རྒྱལ་བྱིས་ཀྱི་ཡུང་པོ་ལ་གནས་པའི་བྱང་རྒྱལ་

[illegible]

དེ་ལ་དང་པོ་བཤད་ན། གང་ཞིག་སྒྱུ་ཕ་ཚུ་ལ་བྲིམས་གཉིས་དང་
ལྷན་ཡང་བཟོད་པ་དང་མི་ལྷན་ན། དེ་ལ་ཁོང་ཁྱོ་སྒྱེ་ལོ། ཁོང་ཁྱོ་
སྒྲེས་ན་སྒྱུ་ཕ་དང་ཚུ་ལ་བྲིམས་ལ་སོགས་པ་སྤར་བྱས་ཀྱི་དགོ་
བ་ཐམས་ཅད་དུས་གཅིག་ལ་བཟོད་པར་འགྱུར་རོ། །དེ་ལྟ་ན།
བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་སྡེ་སྡོད་ལས། ཁོང་ཁྱོ་བ་ཞེས་བྱ་བ་ནི།
བསྐྱལ་པ་བརྒྱ་སྟོང་དུ་བསགས་པའི་དགོ་བའི་རྩ་བ་འཛམས་པ་
སྟེ། ཞེས་གསུངས་སོ། །སྟོད་འཇུག་ལས་ཀྱང་། བསྐྱལ་པ་སྟོང་དུ་
བསགས་པ་ཡི། སྒྱུ་དང་བདེ་གཤེགས་མཆོད་ལ་སོགས། །
ལེགས་སྤྱད་གང་ཡིན་དེ་ཀྱུན་ཀྱང་། ཁོང་ཁྱོ་གཅིག་གིས་
འཛམས་པར་བྱེད། །ཅེས་གསུངས་སོ། །ཡང་བཟོད་པ་དང་མི་
ལྷན་ན། ཞེ་སྤང་ཁོང་དུ་ཉུགས་པས། མདའ་དུག་ཁོང་དུ་ཉུགས་
པ་དང་འདྲ་སྟེ། ཡིད་ལ་བྱུག་དུ་ལངས་ནས་དགའ་བདེ་དང་ཞི་བ་
མི་སྟོང་སྟེ། ཐ་མ་གཉིད་ཀྱང་མི་ཕེབས་པའོ། །དེ་ལྟར་ཡང་། ཞེ་
སྤང་བྱུག་དུ་འུ་སེམས་འཆང་ན། ཡིད་ནི་ཞི་བ་ཉམས་མི་སྟོང་། །
དགའ་དང་བདེ་བའང་མི་ཐོབ་ལ། གཉིད་མི་འོང་ཞིང་བརྟན་
མེད་འགྱུར། ཞེས་པ་དང་། མདོར་ན་ཁྱོ་བས་བདེར་གནས་པ། །

དེ་ནི་འགའ་ཡང་ཡོད་མ་ཡིན། །ཞེས་གསུངས་སོ། །ཡང་བཟོད་
པ་དང་མི་ལྡན་ན། །ཁོང་དུ་ཞེ་སྤང་ཉུགས་པས། ཕྱི་རོལ་དུ་ཁྱོ་
གདུམ་འབྱུང་སྟེ། དེས་མཇེའ་བཤེས་དང་གཡོག་འཁོར་ཐམས་
ཅད་སྐྱོ་ཞིང་སུན་ནས། འོར་ཟས་བྱིན་ཡང་འཁོར་དུ་མི་བདུབ་བོ།
།དེ་ལྟར་ཡང་། དེ་ཡིས་མཇེའ་བཤེས་སྐྱོ་བར་འགྱུར། །སྦྱིན་པས་
བསྐྱུས་ཀྱང་རྟོན་མི་བྱེད། །ཅེས་གསུངས་སོ། །ཡང་བཟོད་པ་དང་
མི་ལྡན་ན། བདུད་ཀྱིས་སྒྲགས་རྟོད་ནས་བར་ཆད་འཇུག་གོ །དེ་
ལྟར་ཡང་བྱང་རྒྱུ་སེམས་དཔའི་སྡེ་སྟོད་ལས། སེམས་སྤང་བར་
གྱུར་པ་ལ་བདུད་ཀྱིས་སྒྲགས་རྟོད་ནས་བར་ཆད་འཇུག་གོ །ཞེས་
གསུངས་སོ། །ཡང་བཟོད་པ་དང་མི་ལྡན་ན། སངས་རྒྱས་ཀྱི་ལམ་
ཡེ་རོལ་དུ་བྱིན་པ་དུག་དུ་མ་འོངས་པས་སྒྲ་མེད་ཀྱི་བྱང་རྒྱུ་མི་
ཐོབ་བོ། །དེ་ལྟར་ཡང་འཕགས་པ་སྤྲུང་པ་ལས། སྤང་ཞིང་བཟོད་
དང་བྲལ་ལ་བྱང་རྒྱུ་ག་ལ་ཡོད། །ཅེས་གསུངས་སོ། །
དེ་ལས་ལྷོག་སྟེ་བཟོད་པ་དང་ལྡན་ན། དེ་ཉིད་དགེ་བའི་རྩ་བ་
རྣམས་ཀྱི་ནང་ན་མཆོག་ཡིན་ནོ། །དེ་ལྟར་ཡང་། ཞེ་སྤང་ལྟ་བུའི་
སྟོག་པ་མེད། །བཟོད་པ་ལྟ་བུའི་དཀའ་བྱུང་མེད། །དེ་བས་

བཟོད་ལ་ནན་ཏན་དུ། །སྒྲ་ཚོགས་ཚུལ་གྱིས་བསྒྲུལ་པར་བྱ། །
ཞེས་གསུངས་སོ། །ཡང་བཟོད་པ་དང་ལྷན་ན། གནས་སྐབས་སུ་
ཡང་བདེ་ལེགས་ཐམས་ཅད་ཐོབ་བོ། །དེ་ལྟར་ཡང་། གང་ཞིག་
བསྒྲུལ་ས་ཏེ་ཁོ་འཛམས་པ། །དེ་ནི་འདི་དང་གཞན་དུ་བདེ། །ཞེས་
གསུངས་སོ། །ཡང་བཟོད་པ་དང་ལྷན་ན་སྒྲ་མེད་ཀྱི་བྱང་ཆུབ་
ཐོབ་བོ། །དེ་ལྟར་ཡང་ཡབ་སྐུ་མཇུག་པའི་མདོ་ལས། ཁོ་བ་
སངས་རྒྱས་ལས་མིན་ཞེས། །རྟག་དུ་བྱམས་པ་བསྒྲུལ་པ་ན། །
བྱང་ཆུབ་དེ་ལས་སྐྱེ་བར་འགྱུར། །ཞེས་གསུངས་སོ། །
བཟོད་པའི་ངོ་བོ་ནི། ཇི་མི་སྒྲུལ་པ་སྟེ། བྱང་ས་ལས། ཟང་ཟང་
མེད་པའི་སེམས་དང་། སྟང་རྩེ་འབའ་ཞིག་གིས་ཇི་མི་སྒྲུལ་པ་
གང་ཡིན་པ་འདི་ནི། མདོར་བསྡུ་ན། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་
བཟོད་པའི་ངོ་བོ་ཉིད་ཡིན་པར་རྟག་པར་བྱའོ། །ཞེས་གསུངས་
སོ། །

བཟོད་པ་ལ་དབྱེ་ན་གསུམ་སྟེ། གཞན་གཞོད་པ་བྱེད་པ་ལ་ཇི་མི་
སྒྲུལ་པའི་བཟོད་པ་དང་། སྐྱག་བསྐྱུལ་དང་དུ་ལེན་པའི་བཟོད་པ་
དང་། ཚོས་ལ་ངེས་པར་སེམས་པ་ལ་མོས་པའི་བཟོད་པ་འོ། །དེ་

ལ་དང་པོ་ནི། གནོད་པ་བྱེད་པའི་སེམས་ཅན་གྱི་རང་བཞིན་ལ་
དཔུང་ནས་བཟོད་པར་བྱེད་པའོ། །གཉིས་པ་ནི། ལྷག་བསྐལ་གྱི་
ངོ་བོ་ལ་དཔུང་ནས་བཟོད་པར་བྱེད་པའོ། །གསུམ་པ་ནི། ཆོས་
རྣམས་ཀྱི་ཕྱིན་ཅི་མ་ལོག་པ་ཉིད་ལ་སོ་སོར་བརྟགས་པའི་སྒོ་ནས་
བཟོད་པར་བྱེད་པའོ། །ཡང་དང་པོ་གཉིས་ཀྱི་རྫོབ་ཀྱི་དབང་དུ་
བྱས་ནས་བཟོད་པ་བསྒོམ་པ་ཡིན། ཕྱི་མ་དོན་དམ་གྱི་དབང་དུ་
བྱས་པའོ། །

དེ་དག་སོ་སོའི་མཚན་ཉིད་བཤད་ན། དེ་ལ་དང་པོ་ནི། བདག་
གམ་བདག་གི་བ་ལ་བརྟེན་པ་དང་། ག་ཤེ་བ་དང་། ཁོ་བ་དང་།
མཚང་འབྲུ་བ་ལ་སོགས་པ་མི་འདོད་པ་བྱེད་པ་དང་། འདོད་
པའི་བགེགས་བྱེད་པ་བདག་གིས་བཟོད་པར་བྱེད་པའོ། །དེ་དག་
བཟོད་པ་གང་ཞེ་ན། མི་འབྲུག་པ་དང་། ཕྱིར་གནོད་པ་མི་བྱེད་
པ་དང་། སེམས་ལ་མི་འཇོན་པ་གང་ཡིན་པ་དེ་ནི་བཟོད་པ་ཞེས་
བྱའོ། །

དེ་ཡང་། སྒྲོབ་དཔོན་ཞི་བ་ལྟའི་ལྟར་ན། གཞན་དག་བདག་ལ་
གནོད་པར་བྱེད་པ་དེ། ཁོ་ལ་རང་དབང་མེད་པར་བརྟག་པ་

དང་། རང་གི་ལས་ཀྱི་ཉེས་པར་བརྟག་པ་དང་། ལུས་ཀྱི་ཉེས་
པར་བརྟག་པ་དང་། སེམས་ཀྱི་ཉེས་པར་བརྟག་པ་དང་། སྒྲིན་
ཅན་བྱང་མེད་དུ་འགྱུར་བར་བརྟག་པ་དང་། ཡན་འདོགས་པར་
བརྟག་པ་དང་། དྲིན་ཆེ་བར་བརྟག་པ་དང་། སངས་རྒྱས་མཉེས་
པར་བརྟག་པ་དང་། ཡན་ཡོན་ཆེ་བར་བརྟགས་ལ་བཟོད་པར་
བྱ་བར་གསུངས་སོ། །

དེ་ལ་དང་པོ་ནི། ལྷ་སྒྲིན་ལྷ་བུ་བདག་ལ་གཞོད་པར་བྱེད་པ་དེ་ནི་
ཞེ་སྤང་གིས་རང་དབང་མེད་ལ། ཞེ་སྤང་ནི་ཡུལ་ཡིད་དུ་མི་འོང་
བས་དབང་མེད་དེ། དེས་ན་ཁོ་ལ་རང་དབང་མེད་པ་ཡིན་པས།
བདག་གིས་ལན་བྱ་བར་མི་རིགས་སོ། །དེ་ལྟར་ཡང་། དེ་ལྟར་
ཐམས་ཅད་གཞན་གྱི་དབང་། །དེ་ཡི་དབང་གིས་དེ་དབང་
མེད། །དེ་ལྟར་ཤེས་ན་སྤྱལ་ལྷ་བུ་ནི། །དངོས་པོ་ཀུན་ལ་མི་ཁྱོ་
འགྱུར། །ཞེས་གསུངས་སོ། །

རང་གི་ལས་ཀྱི་ཉེས་པར་བརྟག་པ་ནི། བདག་གིས་ད་ལྟ་སྤྱིང་
བའི་གཞོད་པ་འདི་ཁོ་ན་འདྲ་བ་ཞིག་སྐྱེ་བ་སྤྲུལ་ལ་བྱས་པས་
གཞོད་པ་འདི་བྱུང་བ་ཡིན། དེས་ན་རང་གི་ལས་ངན་གྱིས་ཉེས་

པས་ན་གཞན་ལ་ལན་བྱ་བར་མི་རིགས་སོ། །དེ་ལྟར་ཡང་།
བདག་གིས་སྒྲོན་ཆད་སེམས་ཅན་ལ། །འདི་འདྲ་བ་ཡི་གཞོད་པ་
བྱས། །དེ་བས་སེམས་ཅན་འཆེ་བྱེད་པ། །བདག་ལ་གཞོད་པ་
འདི་འབྱུང་རིགས། །ཞེས་གསུངས་སོ། །

རང་གི་ལུས་ཀྱི་ཉེས་པར་བརྟག་པ་ནི། རང་ལུས་འདི་མེད་ན་ཡང་
རྒྱལ་པོས་མཆོན་ཆ་ལ་སོགས་པ་བརྟག་ས་མི་རྟོན་དེ། དེས་ན་
ལུས་འདི་ཡོད་པས་གཞོད་པ་དེ་བྱུང་བ་ཡིན་ལ། གཞན་ལ་ལན་
བྱ་བར་མི་རིགས་སོ། །དེ་ལྟར་ཡང་། དེ་ཡི་མཆོན་དང་བདག་གི་
ལུས། །གཉིས་ཀ་སྟུག་བསྐྱེད་ཀྱི་ཡིན་ཏེ། །དེས་མཆོན་བདག་
གིས་ལུས་ལྟུང་ན། །གང་ཞིག་ལ་ནི་ཁོ་བར་བྱ། །ཞེས་གསུངས་སོ།
།

སེམས་ཀྱི་ཉེས་པར་བརྟག་པ་ནི། རང་སེམས་འདིས་ལུས་བཟང་
པོ་གཞན་གྱིས་གཞོད་པར་བྱ་བ་མི་འཇོན་པར། ལུས་ངན་པ་གཟེ་
རེ་ཅན་བཟུང་བས་གཞོད་པས་ཚུགས་པ་ཡིན། དེས་ན་རང་གི་
སེམས་ཀྱིས་ལན་པས། གཞན་ལ་ལན་བྱ་བར་མི་རིགས་སོ། །དེ་
ལྟར་ཡང་། རྩ་བ་མི་ཡི་གཟུགས་འདྲ་བ། །རིག་ཏུ་མི་བཟོད་སྟུག་

བསྐྱལ་ཅན། །སྤེད་ལྗོངས་བདག་གིས་བབྱང་གུར་ན། །དེ་ལ་
གཞོད་པ་སུ་ལ་ཁོ། །ཞེས་གསུངས་སོ།།

སྦྱོར་ཅན་བྱང་མེད་དུ་འགྱུར་བར་བརྟག་པ་ནི། ཇི་སྐད་དུ། ལ་ལ་
ལྗོངས་ཏེ་ཉེས་པ་བྱེད། །ལ་ལ་ལྗོངས་ཏེ་ཁོས་གུར་ན། །དེ་ལ་སྦྱོར་
མེད་གང་གིས་བྱ། །སྦྱོར་དང་བཅས་དེ་གང་ཞིག་ཡིན། །ཞེས་
གསུངས་ཏེ། དེས་ན་སྦྱོར་ལ་འཇེམས་ལ་བཟོད་པར་བྱའོ། །ཡན་
འདོགས་པར་བརྟག་པ་ནི། གཞོད་བྱེད་ལ་བརྟེན་ནས་བཟོད་པ་
བསྒྲུལ། བཟོད་པ་བསྒྲུལས་པས་སྒྲིག་པ་བྱང་། །སྒྲིག་པ་བྱང་བས་
ཚོགས་ཇོགས། ཚོགས་ཇོགས་པས་འཁོར་བྱ་སྟེ། དེས་ན་གཞོད་
བྱེད་འདི་དོན་གྱིས་ཡན་འདོགས་ཆེན་པོ་ཡིན་པས་བཟོད་པར་
བྱའོ། །དེ་ལྟར་ཡང་། འདི་དག་ལ་ནི་བརྟེན་བཅས་ནས། །བཟོད་
པས་བདག་སྒྲིག་མང་དུ་འབྱང་། །ཞེས་པ་ལ་སོགས་པ་གསུངས་
སོ། །དྲིན་ཆེ་བར་བརྟག་པ་ནི། བྱང་ཆུབ་སྦྱབ་པ་ལ་བཟོད་པའི་
ཡ་རྩལ་དུ་ཕྱིན་པ་མེད་དུ་མི་བདུབ་ལ། བཟོད་པ་སྒྲུལ་པ་ལ་
གཞོད་བྱེད་མེད་དུ་མི་བདུབ་སྟེ། དེས་ན་གཞོད་བྱེད་འདི་ཚོས་ཀྱི་
གྲོགས་པོ་དྲིན་ཅན་ཡིན་པས་གཞོད་པ་ལ་བཟོད་པར་བྱའོ། །དེ་

ལྟར་ཡང་། བྱང་རྒྱལ་སྤྱོད་པའི་གྲོགས་གྱུར་པ། །བདག་གིས་དག་
ལ་དགའ་བར་བྱ། །འདི་དག་བདག་གིས་བསྐྱབས་པས་ན། །དེ་
ཕྱིར་བཟོད་པའི་འབྲས་བུ་འདི། །ཐོག་མར་འདི་ལ་བརྟེན་
ཏེ། །འདི་ལྟར་དེ་ནི་བཟོད་པའི་རྒྱ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །མངས་
རྒྱས་མཉེས་པར་བརྟག་པ་ནི། ཇི་སྐད་དུ། གཞན་ཡང་གཡོ་མེད་
གཉེན་གྱུར་པ། །ཕན་པ་དཔག་མེད་མཛད་རྣམས་ལ། །སེམས་
ཅན་མགུ་བྱ་མ་གཏོགས་པ། །གཞན་གང་ཞིག་གིས་ལན་ལོན་
འགྱུར། །ཞེས་གསུངས་སོ། །ཕན་ལོན་ཆེ་བར་བརྟག་པ་ནི། ཇི་
སྐད་དུ། འདི་དག་མགུ་བྱ་མང་པོ་ཞིག །འདི་ལྟར་ཕུན་སུམ་པ་
རོལ་ཕྱིན། །ཞེས་གསུངས་སོ། །

བྱང་ས་ལས། འདུ་ཤེས་ལྡན་བསྐྱེད་ལ་བཟོད་པ་བསྒྲུབ་པར་
གསུངས་ཏེ། ཇི་སྐད་དུ། གཞོད་པ་བྱེད་པ་དེ་ལ་སྤྱིང་དུ་སྦྱག་པའི་
འདུ་ཤེས་དང་། ཆོས་ཙམ་དུ་རྗེས་སུ་འབྲང་བའི་འདུ་ཤེས་དང་།
མི་རྟག་པའི་འདུ་ཤེས་དང་། སྦྱག་བསྐྱེད་པའི་འདུ་ཤེས་དང་།
ཡོངས་སུ་བབྱུང་བའི་འདུ་ཤེས་སོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །དེ་ལ་
དང་པོ་ནི། ད་ལྟ་གཞོད་བྱེད་ཀྱི་སེམས་ཅན་འདི་སྤོན་གྱི་ཆེ་

རབས་གཞན་དུ་ཕ་མའམ། སྤུན་ཟླའམ། སློབ་དཔོན་མ་བྱས་པ་
ནི་མེད་ལ། དེ་དག་གིས་བདག་ལ་ཕན་པར་བྱས་པ་ནི་གངས་
ཀྱིས་མི་ཆོད་པས། ད་ལྟ་གཞོད་པ་འདི་འདྲ་བ་ལ་བདག་ལན་
བྱེད་པ་མི་བཟོད་སྟམ་དུ་སྟོང་དུ་སྤྱག་པའི་འདུ་ཤེས་ཀྱིས་བཟོད་
པར་བྱའོ། །ཆོས་ཙམ་དུ་ཇེས་སུ་འབྲང་བའི་འདུ་ཤེས་ནི། གཞོད་
པར་བྱེད་པ་འདི་ནི་རྒྱུན་ལ་རག་ལས་པ་དང་། འདུ་ཤེས་ཙམ་
ཆོས་ཙམ་དུ་བྱད་དོ། །འདི་ལ་ནི་གཤེ་བར་བྱེད་པའམ། བརྟེན་
པ་དང་། མཚང་འབྲུ་བ་དང་། བརྒྱད་བཀག་བྱེད་པའི་བདག་
གས་སེམས་ཅན་ནམ་སྟོན་གས། སྟེ་བ་པོ་གང་ཡང་མེད་དོ། །
སྟམ་དུ་བསམས་ནས་བཟོད་པར་བྱེད་པའོ། །མི་རྟག་པའི་འདུ་
ཤེས་ནི། སེམས་ཅན་ནི་མི་རྟག་སྟེ་འཆི་བའི་ཆོས་ཅན་ཡིན་ལ།
གཞོད་པའི་མཆོག་ནི་སྟོན་དང་འབྲལ་བ་ཡིན་ཏེ། དེ་ལྟར་ན་
སེམས་ཅན་རང་བཞིན་གྱིས་འཆི་བས་སྟོན་བཅད་མི་དགོས་སྟམ་
དུ་བསམས་ནས་བཟོད་པར་བྱེད་པའོ། །སྤྱག་བསྐྱེད་པའི་འདུ་
ཤེས་ནི། སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་སྤྱག་བསྐྱེད་གསུམ་གྱིས་ཉིན་ལ།
བདག་གིས་དེ་དག་བསལ་བར་བྱ་ཡི་སྤྱག་བསྐྱེད་བསྐྱེད་པར་མི་

བྱེད་སྒྲུབ་སྟེ། དེ་ཉིད་སྟུག་བསྐྱེད་བའི་འདུ་ཤེས་ཀྱིས་གནོད་པ་ལ་
བཟོད་པར་བྱེད་པའོ། །ཡོངས་སུ་བབྱུང་བའི་འདུ་ཤེས་ནི།
བདག་གིས་བྱང་རྒྱལ་དུ་སེམས་བསྐྱེད་པ་ན་སེམས་ཅན་ཐམས་
ཅད་ཀྱི་དོན་དུ་བྱེད། །ཞེས་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་རྒྱུ་མའི་
རྒྱལ་དུ་ཡོངས་སུ་བབྱུང་སྟེ། དེ་ལྟར་ཡོངས་སུ་བབྱུང་ནས་གནོད་
པ་ཕྱན་ཆེགས་ལ་ལན་བྱེད་པར་མི་རིགས་སོ་སྒྲུབ་ནས་བཟོད་
པར་བྱེད་པའོ། །

གཉིས་པ་སྟུག་བསྐྱེད་དང་དུ་ལེན་པའི་བཟོད་པ་ནི། སྤྱི་ན་མེད་
པའི་བྱང་རྒྱལ་བསྐྱེད་པའི་སྟུག་བསྐྱེད་རྣམས་ཀྱིས་མི་སྒྲིབ་པར་
དགའ་བའི་སེམས་ཀྱིས་དང་དུ་སྤྱང་བའོ། །དེ་ཡང་བྱང་ས་ལས།
གནས་ལ་བརྟེན་པའི་སྟུག་བསྐྱེད་ལ་སོགས་པ་སྟུག་བསྐྱེད་
བརྒྱད་དང་དུ་སྤྱང་བར་གསུངས་སོ། །དེ་ཡང་དོན་གྱིས་འདི་
རྣམས་ཡིན་ཏེ། རབ་དུ་བྱུང་ནས་ཆོས་གོས་དང་བསོད་སྟོམས་ལ་
སོགས་པའི་རྩོལ་བའི་སྟུག་བསྐྱེད་དང་། དཀོན་མཆོག་དང་སྤྱི་མ་
མཆོད་ཅིང་བསྟོན་བཀྱར་བ་དང་། ཆོས་ཉན་པ་དང་། བཤད་པ་
དང་། ལ་ཏོན་དང་། བསྟོམ་པ་དང་། རྣམ་གྱི་ཆ་སྟོན་ཆ་སྟོན་ལ་

མི་ཉལ་བར་རྣལ་འབྱོར་ལ་བརྩོན་པ་དང་། སེམས་ཅན་གྱི་དོན་
སྤུ་མ་བཞིན་དུ་བརྩུ་གཅིག་པོ་དེ་བྱེད་པ་ལ་སོགས་པ་རྩོལ་བ་
ལས་བྱུང་བའི་སྤྱུག་བསྐྱལ་ཏེ། ངལ་བ་དང་། དུབ་པ་དང་། ཚ་བ་
དང་། གྲང་བ་དང་། བཀྲེས་པ་དང་། སྐྱེས་པ་དང་། སེམས་
འབྱུག་པ་ལ་སོགས་པ་ཐམས་ཅད་ཀྱིས་མི་སྦྱོར་བར་དང་དུ་ལེན་
པའོ། །དེ་ཡང་དཔེར་ན། ནད་དྲག་པོའི་སྤྱུག་བསྐྱལ་ཞི་བར་བྱ་
བའི་ཆེད་དུ་གཏར་སྟེག་གིས་ནད་འཆོས་པ་ལ་སོགས་པའི་སྤྱུག་
བསྐྱལ་དང་དུ་ལེན་པ་བཞིན་ནོ། །དེ་ལྟར་ཡང་སྦྱོད་འཇུག་ལས།
བདག་གིས་བྱང་རྒྱུ་བསྐྱུ་བ་པ་ཡི། །སྤྱུག་བསྐྱལ་འདི་ནི་ཆོད་
ཡོད་དེ། །བྱུག་རྩུ་ཁོང་བརྒྱག་གཞོད་བསལ་ཕྱིར། །ལུས་མ་
གཏོད་པའི་སྤྱུག་བསྐྱལ་བཞིན། །ཞེས་གསུངས་སོ། །དེ་ལྟར་ཆོས་
ཀྱི་སྤྱུག་བསྐྱལ་དང་དུ་སྒྲུངས་ནས་འཁོར་བའི་གཡུལ་ངོ་བོ་སྦྱོག་
ཅིང་ཉོན་མོངས་པའི་དག་འཛོམས་པ་ནི་དཔའ་བོ་ཆེན་པོ་ཡིན་
ནོ། །ཐ་མལ་པའི་དག་རང་བཞིན་གྱིས་འཆི་བ་བསད་པ་ནི་
འཇིག་རྟེན་ན་དཔའ་བོར་གྲགས་ཀྱང་དེ་ལྟ་མ་ཡིན་ཏེ། རོ་ལ་
མཆོན་བརྟེན་པ་དང་འདྲོ། །དེ་ལྟར་ཡང་སྦྱོད་འཇུག་ལས།

སྒྱུག་བསྐྱལ་ཐམས་ཅད་ཁྱད་བསང་ནས། །ཞེ་སྤང་ལ་སོགས་
དག་འཛམས་པ། །དེ་དག་རྒྱལ་བྱེད་དཔའ་བོ་སྟེ། །ལྷག་མ་རོ་ལ་
གསོད་པ་ཡིན། །ཞེས་གསུངས་སོ། །

གསུམ་པ་ཆོས་ལ་ངེས་པར་སེམས་པ་ལ་མོས་པའི་བཟོད་པ་ནི།
བྱང་ས་ལས། དཀོན་མཆོག་གི་ཡོན་ཏན་ལ་སོགས་པ་གནས་
བརྒྱད་ལ་མོས་པ་ཡིན་པར་གསུངས་སོ། །ཡང་དེ་ཁོ་ན་ཉིད་ཀྱི་
དོན་བདག་རྣམ་པ་གཉིས་ཀྱིས་སྤྱོད་པའི་རང་བཞིན་ལ་མོས་ཤིང་
བཟོད་པ་འོ། །

བཟོད་པ་སྤེལ་བ་ནི། ཡེ་ཤེས་དང་། ཤེས་རབ་དང་། བསྟོན་བ་
གསུམ་གྱིས་སྤེལ་བ་སྟེ། གོང་དུ་བཟུན་པ་ལྟར་རོ། །

བཟོད་པ་དག་པར་བྱེད་པ་ནི། སྤྱོད་པ་དང་། སྤྱོད་རྗེས་བེན་པ་
སྟེ། གོང་དུ་བཟུན་པ་ལྟར་རོ། །

བཟོད་པའི་འབྲས་བུ་ནི། མཐར་ཐུག་དང་གནས་སྐབས་གཉིས་
སུ་ཤེས་པར་བྱའོ། །དེ་ལ་མཐར་ཐུག་ནི་སྤྱོད་མེད་པའི་བྱང་ཆུབ་
ཐོབ་སྟེ། དེ་ལྟར་ཡང་བྱང་ས་ལས། བཟོད་པ་རྒྱ་ཆེ་ཞིང་ཚད་མེད་
ལ་བྱང་ཆུབ་ཆེན་པོའི་འབྲས་བུ་འབྱུང་བ་འདི་དག་ལ་བརྟེན་ན།

བྱང་རྒྱལ་སེམས་དཔའ་སྤྲོ་ན་མེད་པ་ཡང་དག་པར་རྫོགས་པར་
འཛང་རྒྱ་བར་འགྱུར་རོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །གནས་སྐབས་སུ་ནི་
དེ་ལ་མ་དམིགས་ཀྱང་། ཆེ་རབས་ཐམས་ཅད་དུ་གཟུགས་མཛེས་
པ་དང་། རྒྱུ་མེད་པ་དང་། སྙན་གྲགས་དང་། ཆེ་རིང་བ་དང་།
འཁོར་ལོས་སྦྱར་བའི་རྒྱལ་སྤྱི་དཔྱད་ཐོབ་བོ། །དེ་ལྟར་ཡང་སྦྱོད་
འཇུག་ལས། འཁོར་ཆེ་བཟོད་པས་མཛེས་སོགས་དང་། །རྒྱུ་
མེད་པ་དང་གྲགས་པ་ཡིས། །ཤིན་དུ་ཡུན་རིང་འཛོ་བ་དང་། །
འཁོར་ལོས་སྦྱར་བའི་བདེ་རྒྱས་ཐོབ། །ཅེས་གསུངས་སོ། །
དམ་ཆོས་ཡིད་བཞིན་གྱི་ནོར་བུ་ཐར་པ་རིན་པོ་ཆེའི་རྒྱན་ལས།
བཟོད་པའི་ཕ་རོལ་དུ་ཕྱིན་པའི་ལེའུ་སྟེ་བཅུ་བཞི་པའོ། ། །
༥༥ བཙུན་འགྲུས་ཀྱི་ཕ་རོལ་དུ་ཕྱིན་པ་ལ། སྟོམ་ནི།
སྦྱོར་ཡོན་རྣམས་གཉིས་བསམ་པ་དང་། །
ངོ་བོ་དང་ནི་དབྱེ་བ་དང་། །
ཕྱེ་བ་སོ་སོའི་མཚན་ཉིད་དང་། །
སྟོམ་དང་དག་པར་བྱ་བ་དང་། །
འབྲས་བུ་དང་ནི་དོན་བདུན་གྱིས། །

བཙུག་འགྲུས་པ་རེལ་ཕྱིན་བསྐྱུས་སོ། །ཞེས་པ་ནི། །

དེ་ལ་དང་པོ་བཤད་ན། གང་ཞིག་སྦྱིན་པ་ལ་སོགས་པ་དེ་དག་
དང་ལྡན་ཡང་། བཙུག་འགྲུས་མེད་ན་ལེ་ལོ་ཅན་ཡིན་ཏེ། ལེ་ལོ་
ཡོད་ན་དགོ་བ་མི་འགྲུབ། གཞན་དོན་མི་རུས། བྱང་ཆུབ་མི་ཐོབ་
བོ། །དེ་ལྟར་ཡང་སློབ་གྲོས་རྒྱ་མཚོས་ཉུས་པའི་མདོ་ལས། ལེ་ལོ་
ཅན་ལ་ནི་སྦྱིན་པ་མེད་པ་ནས་ཤེས་རབ་ཀྱི་བར་དུ་མེད་དོ། །ལེ་
ལོ་ཅན་ལ་ནི་གཞན་དོན་བྱ་བ་མེད་དོ། །ལེ་ལོ་ཅན་ལ་ནི་བྱང་
ཆུབ་ཤིན་དུ་རིང་ཞིང་རྣམ་པར་རིང་ངོ་། །ཞེས་གསུངས་སོ། །
དེ་ལས་ལྷོག་སྟེ། བཙུག་འགྲུས་དང་ལྡན་ན། དཀར་པོའི་ཡོན་
ཏན་ཐམས་ཅད་མི་འགྲིབ་ཅིང་འཕེལ་བར་འགྱུར་རོ། །དེ་ལྟར་
ཡང་། སྐྱད་པ་ལས། བཙུག་འགྲུས་ཀྱིས་ནི་དཀར་པོའི་ཡོན་ཏན་
འགྲིབ་མི་འགྱུར། །ཡེ་ཤེས་མཐའ་ཡས་རྒྱལ་བའི་བང་མཛོད་རྟེན་
པར་འགྱུར། །ཞེས་གསུངས་སོ། །ཡང་བཙུག་འགྲུས་དང་ལྡན་ན།
འཇིག་ཚོགས་ཀྱི་རི་བོ་ལས་བཀལ་རུས་པ་ཡིན་ནོ། །དེ་ལྟར་ཡང་
མདོ་སྟེ་རྒྱུན་ལས། བཙུག་འགྲུས་ཀྱིས་ནི་འཇིག་ཚོགས་འདས་
ནས་གྲོལ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །ཡང་བཙུག་འགྲུས་དང་ལྡན་ན་

སྒྲ་མེད་ཀྱི་བྱང་ཆུབ་སྤྱད་དུ་ཐོབ་པ་ཡིན་ནོ། །དེ་ལྟར་ཡང་མདོ་
སྡེ་རྒྱན་ལས། བརྩམ་འགྲུས་ཀྱིས་ནི་བྱང་ཆུབ་མཆོག་འཁོར་རྒྱ། །
ཞེས་གསུངས་སོ། །སྒྲོ་གྲོས་རྒྱ་མཆོས་ཉུས་པའི་མདོ་ལས་ཀྱང་།
བརྩམ་འགྲུས་བརྩམས་པ་རྣམས་ཀྱིས་ནི་སྒྲ་ན་མེད་པ་ཡང་དག་
པར་རྫོགས་པའི་བྱང་ཆུབ་དཀའ་བ་མ་ཡིན་ནོ། །དེ་ཅིའི་ཕྱིར་ཞེ་
ན། སྒྲོ་གྲོས་རྒྱ་མཆོ་གང་ན་བརྩམ་འགྲུས་ཡོད་པ་དེ་ན་བྱང་ཆུབ་
ཡོད་དོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །གང་པོས་ཉུས་པའི་མདོ་ལས་ཀྱང་།
རྟག་དུ་བརྩམ་འགྲུས་གང་བརྩམས་པ། །དེ་ལ་བྱང་ཆུབ་ཡོངས་
མི་དཀའ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །

བརྩམ་འགྲུས་ཀྱི་ངོ་བོ་ནི། དགེ་བ་ལ་སྦྱོར་བའོ། །དེ་ལྟར་ཡང་།
ཆོས་མངོན་པ་ཀྱན་ལས་བདུས་པ་ལས། བརྩམ་འགྲུས་གང་ཞེ་
ན། ལེ་ལོའི་གཉེན་པོ་སྟེ། དགེ་བ་ལ་སེམས་མངོན་པར་སྦྱོར་བའོ། །
ཞེས་གསུངས་སོ། །མདོ་སྡེ་རྒྱན་གྱི་འགྲེལ་པ་ལས་ཀྱང་། དགེ་ལ་
ཡང་དག་སྦྱོར་བ་དང་། །ཞེས་བྱ་བ་ནི་ངོ་བོ་ཉིད་དེ། ཞེས་གསུངས་
སོ། །

དེ་ཡང་མི་མཐུན་པའི་ཕྱོགས་ལེ་ལོའི་གཉེན་པོ་ཞེས་པ་ལ། ལེ་ལོ་
ལ་གསུམ་སྟེ། སྟོམ་ལས་ཀྱི་ལེ་ལོ་དང་། སྦྱིད་ལྷག་པའི་ལེ་ལོ་
དང་། སྦྱང་པའི་ལེ་ལོའོ། །དེ་ལ་སྟོམས་ལས་ཀྱི་ལེ་ལོ་ནི། ཉལ་བ་
དང་། མཉེས་པ་དང་། གཉིད་ལ་སོགས་པ་ཡིད་དལ་གྱི་བདེ་བ་
ལ་ཆགས་པ་སྟེ། དེ་དག་སྤང་བར་བྱའོ། །དེ་ཅིའི་ཕྱིར་སྤང་ཞེ་ན།
ཆོ་ལ་ལོང་མེད་པའི་ཕྱིར་རོ། །དེ་ལྟར་ཡང་མདོ་ལས། དག་སྦྱོང་
དག་ཤེས་པ་ནི་འགྲིབ། སྟོག་ནི་ཆད། ཆེའི་འདུ་བྱེད་ནི་འདོར།
སྟོན་པའི་བསྟན་པ་ཡང་ངེས་པར་འཇིག་པར་འགྱུར་ན། ཅིའི་
ཕྱིར་བ་ཚུན་འགྱུས་དང་བརྟུལ་བ་བརྟན་པོས་སྐྱབ་པར་མི་བྱེད།
ཅེས་གསུངས་སོ། །སྦྱོང་འཇུག་ལས་ཀྱང་། ལྷུང་བ་ཉིད་དུ་འཆི་
འགྱུར་བས། །ཇི་སྤིད་དུ་ནི་ཆོགས་བསག་བྱ། །ཞེས་གསུངས་
སོ། །འཆི་ཁར་ཆོགས་བསགས་པས་ཆོག་གས་སྟོམ་ན། དུས་བྱུག་
ནས་བསག་ལོང་མི་འོང་སྟེ། ཇི་སྤིད་དུ། དེ་ཆོ་ལེ་ལོ་སྤངས་ཀྱང་
ནི། །དུས་མ་ཡིན་པས་ཅི་ཞིག་བྱ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །
དག་བ་མ་བེན་གྱི་བར་དུ་བདག་ནི་མི་འཆིའོ་སྟུམ་ན། སྟོ་སྟོས་
མེད་དེ། ཇི་སྤིད་དུ། ཡིད་བརྟན་མི་རུང་འཆི་བདག་འདི། །བྱས་

དང་མ་བྱས་མི་སྤྱོད་པས། །ན་དང་མི་ན་ཀྱན་གྱིས་ཀྱང་། །སྒོ་
བྱར་ཆེ་ལ་ཡིད་མི་བརྟན། །ཞེས་གསུངས་སོ། །འོ་ན་སྟོམ་ལས་ཀྱི་
ལེ་ལོ་དེ་ཇི་ཉར་སྤང་ན། པང་དུ་སྐྱུལ་འོང་བ་ཉར་འདོར་བ་འམ།
མགོ་ལ་མེ་ཤོར་བ་གསོད་པ་ཉར་སྤང་ངོ་། །དེ་ཉར་ཡང་སྤྱོད་
འཇུག་ལས། དེ་བས་པང་དུ་སྐྱུལ་འོང་ན། །ཇི་ཉར་རིངས་པར་
སྤང་བ་ཉར། །དེ་བཞིན་གཉིད་དང་སྟོམས་འོང་ན། །སྐྱར་དུ་དེ་
དག་བསྒྲེག་པར་བྱ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །བཤེས་སྤྱིང་ལས་ཀྱང་།
མགོ་འམ་གོས་ལ་སྒོ་བྱར་མེ་ཤོར་ན། །དེ་དག་ཕྱིར་བསྒྲེག་བགྱི་བ་
བཏང་ནས་ཀྱང་། །ཡང་སྤྱིད་མེད་པར་བགྱི་སྤྱད་འབད་འཆ་ལ་
ཏེ། །དེ་བས་ཆེས་མཆོག་དགོས་པ་གཞན་མ་མཆིས། །ཞེས་
གསུངས་སོ། །

སྤྱིད་ལྷག་པའི་ལེ་ལོ་ནི། བདག་ཉར་བྱ་ངན་པས་འབད་པ་བྱས་
ཀྱང་བྱང་ཆུབ་ག་ལ་ཐོབ་སྟོམ་ནས་སེམས་ཉུམ་པ་ཡིན་ཏེ། དེ་
ཉར་དུ་ཉུམ་མི་དགོས་པས་སྤྱིད་ལྷག་དེ་སྤང་བར་བྱའོ། །ཇི་ཉར་
ཉུམ་མི་དགོས་སྟོམ་ན། ཇི་སྤྱད་དུ། སྤང་བྱ་ཤ་སྤང་བྱང་བ་དང་། །
དེ་བཞིན་སྤྱིན་བྱར་གང་བྱར་པ། །དེས་ཀྱང་བཙོན་པའི་སྟོབས་

བསྐྱེད་ན། །བྱང་ཆུབ་ཐོབ་དཀའ་སྒྲ་མེད་ཐོབ། །བདག་ལྟ་རིགས་
ཀྱི་མིར་སྐྱེས་ལ། །ཕན་དང་གཞོན་པ་ངོ་ཤེས་པས། །བྱང་ཆུབ་
སྤྱོད་པ་མ་བཏང་ན། །བདག་གིས་བྱང་ཆུབ་ཅིས་མི་ཐོབ། །ཅེས་
གསུངས་པ་ལྟར་རོ། །

སྤྱད་པའི་ལེ་ལོ་ནི། དགྲ་འདུལ་བ་དང་རྩེས་བསགས་པ་ལ་
སོགས་པ་མི་དགེ་བ་ལ་ཆགས་པ་དག་ཡིན་ཏེ། དེ་དག་སྤྱུག་
བསྐྱེད་ཀྱི་དངོས་ཀྱི་རྒྱ་ཡིན་པས་སྤང་བར་བྱའོ། །

བརྩོན་འགྲུས་ལ་དབྱེ་ན་གསུམ་སྟེ། གོ་ཆའི་བརྩོན་འགྲུས་དང་།
སྦྱོར་བའི་བརྩོན་འགྲུས་དང་། ཆོག་པར་མི་འཛིན་པའི་བརྩོན་
འགྲུས་སོ། །དེ་ལ་དང་པོ་ནི། བསམ་པ་ལུན་སུམ་ཆོགས་པའོ། །
གཉིས་པ་ནི། སྦྱོར་བ་ལུན་སུམ་ཆོགས་པའོ། །གསུམ་པ་ནི། དེ་
གཉིས་མཐར་ཕྱིན་པའི་ཡན་ལག་གོ། །

དེ་དག་སོ་སོའི་མཚན་ཉིད་བཤད་ན། གོ་ཆའི་བརྩོན་འགྲུས་ནི།
དུས་འདི་ནས་བཟུང་ནས་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་སྒྲ་ན་མེད་པའི་
བྱང་ཆུབ་ལ་མ་བཞོན་ཀྱི་བར་དུ། བདག་གིས་དགེ་བའི་བརྩོན་
འགྲུས་མི་འདོར་རོ་སྟུམ་དུ་གོ་ཆ་གྱེན་པ་སྟེ། དེ་ལྟར་ཡང་བྱང་

ཁུབ་སེམས་དཔའི་སྡེ་སྡོད་ལས། ལྷ་རིའི་བྱ་བསམ་གྱིས་མི་ཁྱབ་
པའི་གོ་ཆ་བགོ་བར་བྱ་སྟེ། འཁོར་བའི་ཐ་མ་ཅི་ཙམ་པར་བྱང་
ཁུབ་ཀྱི་ཕྱིར་བཙོན་འགྲུས་སྟོད་པར་མི་བྱ་སྟེ། ཞེས་གསུངས་
སོ། །གོ་ཆ་བགོད་པ་བསྟན་པའི་མདོ་ལས་ཀྱང་། བྱང་ཁུབ་
སེམས་དཔའ་སེམས་ཅན་རྣམས། །བསྐྱང་ཕྱིར་གོ་ཆ་བགོ་བར་
བྱ། །སེམས་ཅན་ཆད་ནི་མེད་པའི་ཕྱིར། །གོ་ཆ་བགོས་པ་ཆད་
མེད་དོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །འཕགས་པ་སྟོ་གྲོས་མི་ཟད་པས་
ཉུས་པའི་མདོ་ལས་ཀྱང་། དེ་བསྐྱལ་པ་འདི་སྟོད་ཅིག་ཏུ་གོ་ཆ་
བགོ། །དེ་བསྐྱལ་པ་འདི་སྟོད་ཅིག་ཏུ་གོ་ཆ་མི་བགོ་ཞེས་བསྐྱལ་པ་
བཟང་བས་བྱང་ཁུབ་མི་འཛོལ་གྱི། བསམ་གྱིས་མི་ཁྱབ་པའི་གོ་
ཆ་གོན་པར་བྱེད་དོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །བྱང་ས་ལས། བདག་
གིས་སེམས་ཅན་གཅིག་སྟུག་བསྐྱལ་ལས་ཐར་བར་བྱ་བའི་ཕྱིར་
བསྐྱལ་པ་སྟོང་དང་མཉམ་པར་སེམས་ཅན་དཔྱལ་བ་ཁོ་ནར་
གནས་དགོས་ན་ཡང་བདག་སྟོ་བར་བྱེད་དེ། དུས་ཡུན་ཆེས་བྱང་
བ་དང་། སྟུག་བསྐྱལ་ཆེས་ཁུང་བ་ལྟ་ཅི་སྟོས་སྟུམ་པ་དེ་ལྟ་བུ་ནི།

བྱང་རྒྱལ་སེམས་དཔའི་གོ་ཆའི་བཙུན་འགྲུས་ཡིན་ཏེ། ཞེས་
གསུངས་སོ། །

སྦྱར་བའི་བཙུན་འགྲུས་ལ་གསུམ་སྟེ། ཉོན་མོངས་པ་སྤངས་པ་ལ་
བཙུན་འགྲུས་བྱ་བ་དང་། དགོ་བ་སྦྱབ་པ་ལ་བཙུན་འགྲུས་བྱ་བ་
དང་། སེམས་ཅན་དོན་བྱ་བ་ལ་བཙུན་འགྲུས་བྱ་བ་ལོ། །དེ་ལ་
དང་པོ་ནི། འདོད་ཆགས་ལ་སོགས་པ་ཉོན་མོངས་པ་དང་། དེ་
དག་གིས་ཀྱང་ནས་བསྤང་བའི་ལས་རྣམས་ནི་སྦྱག་བསྐལ་གྱི་རྩ་
བ་ཡིན་པས་དུས་ཡུན་རིང་པོ་དང་། སྒྲིམ་གསེས་སུ་བྱིན་གྱིས་
བརྒྱབ་ཅིང་ཅི་མི་འབྱུང་བྱེད་པ་ཡིན་ནོ། །དེ་ལྟར་ཡང་སྦྱོད་
འཇུག་ལས། ཉོན་མོངས་ཚོགས་ཀྱི་ཁྲོད་གནས་ན། །རྣམ་པ་སྦྱོང་
དུ་སྒྲན་བྱགས་ཏེ། །ཐ་ལ་སོགས་པས་སེང་གོ་བཞིན། །ཉོན་
མོངས་ཚོགས་ཀྱིས་མི་ཚུགས་བྱ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །དེ་ཡང་
དཔེ་ཇི་ལྟར་བསྒྲིམ་ན། ཇི་སྐད་དུ། ཡུངས་མར་གང་བའི་སྦྱོད་
བསྐྱར་ལ། །རལ་གྱི་ཐོགས་པའི་དུང་བསྐྱད་དེ། །པོ་ན་གསོད་
སྒྲིག་འཇིགས་པ་ལྟར། །བརྒྱལ་ཁྱགས་ཅན་གྱིས་དེ་ལྟར་བསྒྲིམ། །
ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་རོ། །

གཉིས་པ་དག་ག་སྐྱབ་པ་ལ་བཙུན་པར་བྱ་བ་ནི། ས་རོལ་དུ་ཕྱིན་
པ་དུག་ལ་ལུས་དང་སློག་ལ་ཡང་མི་ཉྱ་བར་འབད་པར་བྱེད་
པའོ། །དེ་ཡང་ཇི་ཉྱར་འབད་ན། བཙུན་འགྲུས་རྣམ་པ་ལྔས་
འབད་པར་བྱ་སྟེ། རྟག་དུ་བྱེད་པའི་བཙུན་འགྲུས་དང་། གྲུས་པ་
བྱེད་པའི་བཙུན་འགྲུས་དང་། མི་གཡོ་བའི་བཙུན་འགྲུས་དང་།
མི་ལྟོག་པའི་བཙུན་འགྲུས་དང་། ང་རྒྱལ་མེད་པའི་བཙུན་འགྲུས་
སོ། །དེ་ལ་རྟག་དུ་བྱེད་པའི་བཙུན་འགྲུས་ཞེས་བྱ་བ་ནི། རྒྱུ་མ་
ཆད་པར་བྱེད་པ་སྟེ། དཀོན་མཆོག་སྤྱིན་ལས་ཀྱང་། འདི་ལ་བྱང་
རྒྱལ་སེམས་དཔའ་སྤྱོད་ལས་ཐམས་ཅད་དུ་བཙུན་འགྲུས་
བརྩམས་པ་ན། ཅི་ནས་ལུས་སྤྱོ་བར་མི་འགྱུར་བ་དང་། སེམས་
སྤྱོ་བར་མི་འགྱུར་བ་དེ་ཉྱར་རྩོམ་སྟེ། འདི་ནི་བྱང་རྒྱལ་སེམས་
དཔའི་རྟག་པའི་བཙུན་འགྲུས་ཞེས་བྱའོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །
གྲུས་པར་བྱེད་པའི་བཙུན་འགྲུས་ནི། དགའ་བཞིན་སྤྱོ་བཞིན་
སྤྱར་དུ་བྱེད་པ་སྟེ། ཇི་སྐད་དུ། དེ་ཉྱར་ལས་ཆར་ཕྱིན་བྱའི་ཕྱིར། །
ཉི་མ་ཕྱེད་དུས་གསུངས་པ་ཡི། །སྤང་ཆེན་མཆོར་ཕྱད་འཇུག་པ་
ཉྱར། །ལས་དེ་ལ་ཡང་འཇུག་པར་བྱ། །ཞེས་གསུངས་པ་ཉྱར་རོ།

།མི་གཡོ་བའི་བཙུན་འགྲུས་ནི། རང་རྣམ་རྟོག་དང་། ཉོན་མོངས་
པ་དང་། སྤྱག་བསྐྱལ་གྱིས་གནོད་པ་ཐམས་ཅད་གྱིས་མི་གཡོ་
བར་བྱེད་པ་ལོ། །མི་ལྟོག་པའི་བཙུན་འགྲུས་ནི། གཞན་གྱིས་འཆེ་
བ་དང་། དམུ་གོད་དང་། འབྲུག་པ་དང་། ལྟ་བའི་སྒྲིགས་མ་ལ་
སོགས་པ་མཐོང་བས་མི་ལྟོག་པ་སྟེ། འཕགས་པ་རྩི་རྩེ་རྒྱལ་
མཚན་གྱི་མདོ་ལས་འབྱུང་བ་ལྟར་རོ། །ང་རྒྱལ་མེད་པའི་བཙུན་
འགྲུས་ནི། བཙུན་འགྲུས་བརྩམས་པ་དེས་མཐོ་བར་སེམས་པ་
མེད་པ་ལོ། །

གསུམ་པ་སེམས་ཅན་གྱི་དོན་བྱ་བའི་བཙུན་འགྲུས་ནི། བྱ་བ་ལ་
གྲོགས་མེད་པའི་གྲོགས་བྱ་བ་ལ་སོགས་པ་བརྒྱ་གཅིག་པོ་ལ་
འབད་པར་བྱེད་པ་ཡིན་ནོ། །དེ་དག་གིས་སྦྱོར་བའི་བཙུན་
འགྲུས་བཤད་ནས།

ཆོག་པར་མི་འཇིན་པའི་བཙུན་འགྲུས་ནི། བྱང་རྒྱལ་མ་ཐོབ་ཀྱི་
བར་དུ་དགོ་བ་ལ་ངོམས་ཆོག་མེད་པར་འབད་པ་སྟེ། དེ་ལྟར་
ཡང་། སྤྱ་གྱིའི་སོར་ཆགས་སྤང་ཅི་ལྟའི། །འདོད་པ་རྣམས་གྱིས་

མི་ངོམས་ན། །རྣམ་སྒྲིན་བདེ་ལ་ཞི་བ་ཡི། །བསོད་ནམས་ཀྱིས་ལྷ་
ཅི་སྟེ་ངོམས། །ཞེས་གསུངས་སོ། །

བརྩོན་འགུས་སྟེལ་བ་ནི། ཡེ་ཤེས་དང་། ཤེས་རབ་དང་། བསྟོན་བ་
གསུམ་ཀྱིས་སྟེལ་བ་སྟེ། གོང་དུ་བཤད་པ་ལྟར་རོ། །

བརྩོན་འགུས་དག་པར་བྱེད་པ་ནི། སྟོང་པ་ཉིད་དང་སྟོང་རྗེས་
ཟིན་པ་སྟེ་གོང་དུ་བཤད་པ་ལྟར་རོ། །

བརྩོན་འགུས་ཀྱི་འབྲས་བུ་ནི། མཐར་ཐུག་དང་གནས་སྐབས་
གཉིས་སུ་ཤེས་པར་བྱའོ། །དེ་ལ་མཐར་ཐུག་ནི་སྤྱོད་མེད་པའི་
བྱང་ཆུབ་ཐོབ་སྟེ། དེ་ལྟར་བྱང་ས་ལས། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་
བརྩོན་འགུས་ཀྱི་ཕ་རོལ་དུ་ཕྱིན་པ་ཡོངས་སུ་རྫོགས་པར་བྱ་སྟེ།
སྤྱོད་མེད་པ་ཡང་དག་པར་རྫོགས་པའི་བྱང་ཆུབ་དུ་མངོན་པར་
རྫོགས་པར་སངས་རྒྱས་སོ། །མངོན་པར་རྫོགས་པར་འཛང་རྒྱ་
བར་འགྱུར་རོ། །མངོན་པར་རྫོགས་པར་འཛང་རྒྱའོ། །ཞེས་
གསུངས་སོ། །

གནས་སྐབས་ཀྱི་འབྲས་བུ་ནི། འཁོར་བ་ན་གནས་པའི་ཆེ་ཡང་
སྤིད་པའི་བདེ་བ་མཆོག་རྣམས་ཐོབ་བོ། །དེ་ལྟར་ཡང་མདོ་སྟེ་

རྒྱུ་ལས། བཙུག་འགྲུས་ཀྱིས་ནི་སྤྱིད་སྤྱིད་འདོད་པ་ཐོབ། །ཅེས་
གསུངས་སོ། །

དམ་ཆོས་ཡིད་བཞིན་གྱི་ནོར་བུ་ཐར་པ་རིན་པོ་ཆེའི་རྒྱུ་ལས།
བཙུག་འགྲུས་ཀྱི་ཕ་རོལ་དུ་ཕྱིན་པའི་ལེའུ་སྟེ་བཙོ་ལྷ་པའོ། །

རྒྱལ་མ་གཏན་གྱི་ཕ་རོལ་དུ་ཕྱིན་པ་ལ། སྒྲིམ་ནི།

སྒྱུ་ལོན་རྣམ་གཉིས་བསམ་པ་དང་། །

ངོ་བོ་དང་ནི་དབྱེ་བ་དང་། །

ཕྱེ་བ་སོ་སོའི་མཚན་ཉིད་དང་། །

སྒྲིལ་དང་དག་པར་བྱ་བ་དང་། །

འབྲས་བུ་དང་ནི་དོན་བདུན་གྱིས། །

བསམ་གཏན་ཕ་རོལ་ཕྱིན་བསྐྱུས་སོ། །ཞེས་པའོ། །

དེ་ལ་དང་པོ་བཤད་ན། གང་ཞིག་སྒྱུ་ལོན་པ་ལ་སོགས་པ་དང་ལྷན་

ཡང་། བསམ་གཏན་དང་མི་ལྷན་ན། དེ་རྣམ་པར་གཡེང་བའི་

དབང་དུ་གྱུར་ནས་སེམས་ཉོན་མོངས་པའི་མཆེ་བས་སྒྲིལ་པར་

འགྱུར་རོ། །དེ་ལྟར་ཡང་སྤྱིད་འཇུག་ལས། སེམས་ནི་རྣམ་པར་

གཡེང་བའི་མི། །ཉོན་མོངས་མཆེ་བའི་ཕྱག་ན་གནས། །ཞེས་

གསུངས་སོ། །ཡང་བསམ་གཏན་དང་མི་ལྡན་ན་མངོན་ཤེས་མི་
སྐྱེ་ལ། མངོན་ཤེས་མ་སྐྱེས་ན་སེམས་ཅན་གྱི་དོན་མི་རུས་སོ། །དེ་
ལྟར་ཡང་བྱང་རྒྱལ་ལམ་སྒྲོན་ལས། ཞི་གནས་གྲུབ་པ་མ་ཡིན་
པས། །མངོན་ཤེས་འབྱུང་བ་མ་ཡིན་ལ། །དེ་བཞིན་མངོན་ཤེས་
སྟོབས་བྲལ་བས། །སེམས་ཅན་དོན་བྱེད་རུས་པ་མིན། །ཞེས་
གསུངས་སོ། །ཡང་བསམ་གཏན་དང་མི་ལྡན་ན། ཤེས་རབ་མི་སྐྱེ་
ལ། ཤེས་རབ་མ་སྐྱེས་ན་བྱང་རྒྱལ་མི་ཐོབ་བོ། །དེ་ལྟར་ཡང་
བ་ཤེས་སྤྲིང་ལས། བསམ་གཏན་མེད་པར་ཡང་ནི་ཤེས་རབ་མེད།
།ཅེས་གསུངས་སོ། །

དེ་ལས་ལྗོགས་སྟེ་བསམ་གཏན་དང་ལྡན་ན་དངོས་པོ་དམན་པ་ལ་
ཞེན་པ་འདོར། མངོན་པར་ཤེས་པ་འབྱུང་། ཏིང་ངེ་འཛིན་གྱི་སྒོ་
མང་པོ་རྒྱད་ལ་སྐྱེ་བའོ། །དེ་ལྟར་ཡང་འཕགས་པ་རྒྱད་པ་ལས།
བསམ་གཏན་གྱིས་ནི་འདོད་པའི་ཡོན་ཏན་སྦྲད་པ་འདོར། །
རིགས་དང་མངོན་པར་ཤེས་དང་ཏིང་འཛིན་མངོན་པར་འགྲུབ། །
ཅེས་གསུངས་སོ། །ཡང་བསམ་གཏན་དང་ལྡན་ན་དེས་ཤེས་རབ་
བསྐྱེད་ནས་རང་གི་ཉོན་མོངས་པ་ཐམས་ཅད་འཇོམས་པ་ཡིན་

ནོ། །དེ་ལྟར་སྟོན་འཇུག་ལས། ཞི་གནས་རབ་དུ་ལྡན་པའི་ལྷག་
མཐོང་གིས། །ཉོན་མོངས་རྣམ་པར་འཛུམས་པར་ཤེས་བྱས་
ནས། །ཞེས་གསུངས་སོ། །ཡང་བསམ་གཏན་དང་ལྡན་ན་ཡང་
དག་པའི་དོན་མཐོང་ཞིང་སེམས་ཅན་ལ་སྟོང་ཇེ་སྟེའོ། །དེ་ལྟར་
ཆོས་ཡང་དག་པར་སྟུང་པའི་མདོ་ལས། ཡིད་མཉམ་པར་བཞག་
པས་ཡང་དག་པ་ཇི་ལྟ་བ་བཞིན་མཐོང་བར་འགྱུར་རོ། །ཡང་
དག་པ་ཇི་ལྟ་བ་བཞིན་མཐོང་བས། བྱང་རྒྱལ་སེམས་དཔའ་
སེམས་ཅན་རྣམས་ལ་སྟོང་ཇེ་ཆེན་པོར་འཇུག་གོ། །ཞེས་གསུངས་
སོ། །ཡང་བསམ་གཏན་དང་ལྡན་ན། གདུལ་བྱ་ཐམས་ཅད་བྱང་
རྒྱལ་ལ་འགོད་རྒྱས་པ་ཡིན་ནོ། །དེ་ལྟར་ཡང་མདོ་སྡེ་རྒྱན་ལས།
བསམ་གཏན་དེ་ཉིད་ཀྱིས་ཀྱང་སྟེ་བོ་ཐམས་ཅད་བྱང་རྒྱལ་
གསུམ་ལ་འགོད། ཅེས་གསུངས་སོ། །

བསམ་གཏན་གྱི་ངོ་བོ་ནི། ཞི་གནས་ཀྱི་རང་བཞིན་སེམས་ནང་དུ་
དག་བ་ལ་རྩེ་གཅིག་དུ་གནས་པའོ། །དེ་ལྟར་ཡང་བྱང་མའི་
བསམ་གཏན་གྱི་ངོ་བོ་ཉིད་བསྟན་པའི་སྐབས་ནས། སེམས་རྩེ་
གཅིག་པ་དག་བ་ལ་སེམས་གནས་པ། ཞེས་གསུངས་སོ། །

དེ་ལྟ་བུའི་བསམ་གཏན་དེ་ཡང་མི་མཐུན་པའི་ཕྱོགས་རྣམ་པར་
གཡེང་བ་སྤངས་པ་ལས་ཐོབ་པ་ཡིན་པས། དང་པོ་རྣམ་པར་
གཡེང་བ་སྤང་བར་བྱའོ། །དེ་ཡང་རྣམ་པར་གཡེང་བ་སྤང་བ་ནི་
དབེན་པ་སྟེ། ལུས་འདུ་འཛི་ལས་དབེན་པ་དང་། སེམས་རྣམ་
པར་རྟོག་པ་ལས་དབེན་པར་བྱའོ། །དེ་ལྟར་ཡང་སྟོང་འཇུག་
ལས། ལུས་དང་སེམས་ནི་དབེན་པ་ཡིས། །རྣམ་པར་གཡེང་བ་
མི་འབྱུང་སྟེ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །དེ་ལ་དང་པོ་ལུས་འདུ་འཛི་
ལས་རྣམ་པར་དབེན་པར་བྱ་བ་དོན་དུག་གིས་ཤེས་པར་བྱ་སྟེ།
འདུ་འཛིའི་མཆོན་ཉིད་དང་། འདུ་འཛིའི་རྒྱ་དང་། འདུ་འཛིའི་
ཉེས་པ་དང་། དབེན་པའི་མཆོན་ཉིད་དང་། དབེན་པའི་རྒྱ་དང་།
དབེན་པའི་ཡོན་ཏན་ནོ། །དེ་ལ་འདུ་འཛིའི་མཆོན་ཉིད་ནི།
བདག་བྱ་དང་རྒྱུ་མ་དང་འཁོར་དང་འོངས་སྟོང་དང་ལྷན་ཅིག་
དུ་གཡེངས་པའོ། །འདུ་འཛིའི་རྒྱ་ནི། ཆགས་པ་སྟེ་བྱ་སྤང་དང་
གཡོག་འཁོར་ལ་སོགས་པ་སེམས་ཅན་ལ་ཆགས་པ་དང་། ཟས་
ནོར་ལ་སོགས་པ་རྟེན་པ་ལ་ཆགས་པ་དང་། བསྟོད་པ་ལ་སོགས་
པ་སྟོན་གྲགས་ལ་ཆགས་པས་འདུ་འཛི་མི་སྟོང་བ་ཡིན་ནོ། །དེ་

ལྷར་ཡང་། ཆགས་པའི་ཕྱིར་དང་རྟེན་སྟོན་ལ། སྤྱིང་པས་
འཇིག་རྟེན་མི་སྤྲོད་ས་ཏེ། ཞེས་གསུངས་སོ། །འདྲ་འཇིག་རྟེན་པ་
ནི། སྤྱི་དང་བྱེ་བྲག་གཉིས་སུ་ཤེས་པར་བྱའོ། །དེ་ལ་སྤྱིའི་དབང་
དུ་བྱས་ན། ལྷག་པའི་བསམ་པ་བསྐྱུལ་བའི་མདོ་ལས། དུམས་པ་
འདྲ་འཇིག་རྟེན་དམིགས་ནི་ཤུ་པོ་འདི་དག་ཡིན་ཏེ། ཉི་ཤུ་གང་ཞེ་
ན། ལུས་ཀྱིས་མ་བསྐྱམས་པ་ཡིན། ངག་གིས་མ་བསྐྱམས་པ་
ཡིན། ཡིད་ཀྱིས་མ་བསྐྱམས་པ་ཡིན། ཉོན་མོངས་པ་ཆེ་བ་ཡིན།
འཇིག་རྟེན་པའི་གཏམ་གྱིས་ཀྱང་གོས་པ་ཡིན། བདུད་ཀྱིས་
གྲགས་རྟེན་པ་ཡིན། བག་མེད་པ་ལ་བརྟེན་པ་ཡིན། ཞི་གནས་
དང་ལྷག་མཐོང་མི་ཐོབ་པ་ཡིན། ཞེས་པ་ལ་སྟོན་པ་གསུངས་
སོ། །བྱེ་བྲག་གི་དབང་དུ་བྱས་ན་སེམས་ཅན་ལ་ཆགས་པའི་རྟེན་
པས་ནི་བྱང་རྒྱུ་མི་ཐོབ་བོ། །དེ་ལྷར་ཡང་། ལྷ་བ་སྟོན་མའི་མདོ་
ལས། འདོད་པ་དག་ནི་རབ་དུ་བསྟེན་བྱེད་ཅིང་། །བྱ་དང་རྒྱང་
མ་དག་ལ་སྤྱིང་བསྤྱིང་ནས། །སྤྱིང་པར་བྱ་བའི་ཁྱིམ་ལ་བརྟེན་པ་
དེས། །ནམ་ཡང་སྤྱ་མེད་བྱང་རྒྱུ་མཆོག་མི་ཐོབ། །ཅེས་
གསུངས་སོ། །སྤྱིང་འཇུག་ལས་ཀྱང་། སེམས་ཅན་ཉིད་ལ་ཆགས་

བྱས་ན། །ཡང་དག་ཉིད་ལ་ཀུན་ནས་བསྐྱེད་པ། །ཞེས་གསུངས་
སོ། །དེས་ན་དེ་ལ་ཆགས་པ་སྤང་བར་བྱ་སྟེ། ཇི་སྐད་དུ། དེས་
ཀྱང་བདག་དོན་མི་བྱེད་ལ། །བདག་ཀྱང་དེ་དོན་མི་འགྱུར་
བས། །བྱིས་ལས་ཐག་རིང་བྱོལ་བར་བྱ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །དེ་
དག་སྤངས་པའི་ཕན་ཡོན་ཡང་། ལྷ་བ་སྟོན་མའི་མདོ་ལས། བྱ་
དང་རྒྱུང་མ་དག་ལ་སྟེད་སྤངས་ནས། །ཁྱིམ་གྱིས་སྐྱག་སྟེ་ཁྱིམ་
ལས་མངོན་བྱུང་བ། །དེ་དག་བྱང་རྒྱལ་མཆོག་ནི་རྟེན་མི་
དཀའ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །

རྟེན་པ་དང་གྲགས་པ་ལ་ཆགས་པའི་ཉེས་པ་ཡང་གཉིས་ཏེ།
རྟེན་གྲགས་དེ་གཏན་དུ་གཟུང་བར་མི་རུས་པ་དང་། དེ་དག་
གིས་སྐྱག་བསྐྱེད་བསྐྱེད་པའོ། །དང་པོ་ནི། སྟོན་འཇུག་ལས།
རྟེན་དང་གྲགས་པའི་ཚོགས་བཅས་ཏེ། །གང་དུ་འགྲོ་བའི་གཏོལ་
མེད་དོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །གཉིས་པ་ཡང་དེ་ཉིད་ལས། གང་
དང་གང་ལ་ཆགས་གྱུར་པ། །དེ་དང་དེ་བསྟོངས་སྟོང་འགྱུར་དུ། །
སྐྱག་བསྐྱེད་ཉིད་དུ་འགྱུར་ཞིང་ལྡང་། །ཞེས་གསུངས་སོ། །
དབེན་པའི་མཆོན་ཉིད་ནི། །འདུ་འཇི་དེ་དག་དང་བྲལ་བའོ། །

དབེན་པའི་རྒྱ་རི། གཅིག་ཕུར་དགོན་པར་གནས་པའོ། །དེ་ལ་
དགོན་པ་ཞེས་བྱ་བ་རི། དུར་ཁྱོད་དམ་ནགས་གསེབ་བམ་བྱ་
སྐྱབས་སམ་ཐང་ལ་སོགས་པ་གང་ཡིན་ནའང་ཡིན་ཏེ། གཞུ་
འདོམ་ལྗེ་བརྒྱ་མིད་དུ་ཡོད་པ་དེ་ལ་རྒྱང་གྲགས་བྱ་བ་ཡིན་ལ་
གྲོང་ལས་རྒྱང་གྲགས་གཅིག་ཕན་ཆད་འདས་པ་དེ་ལ་དགོན་པ་
བྱ་བ་ཡིན་ནོ། །ཆོས་མངོན་པ་མཛོད་ལས་གྲང་། གཞུ་འདོམ་ལྗེ་
བརྒྱ་རྣམས་ལ་རི། །རྒྱང་གྲགས་དེ་ལ་དགོན་པར་འདོད། །ཅེས་
གསུངས་སོ། །

དབེན་པའི་ཡོན་ཏན་རི། བྱང་རྒྱབ་དང་སེམས་ཅན་གྱི་ཆེད་དུ།
འདུ་འཛི་ལས་བྱོས་ཏེ་དགོན་པ་བསྟེན་ན་ཡོན་ཏན་མང་སྟེ།
སངས་རྒྱས་རྣམས་ལ་བསྟེན་བཀུར་གྱི་མཆོག་དུ་འགྱུར་བ་དང་།
འཁོར་བ་ལ་ཡིད་དབྱང་བར་འགྱུར་བ་དང་། འཛིག་རྟེན་གྱི་ཆོས་
བརྒྱད་དང་བྲལ་བར་འགྱུར་བ་དང་། ཉོན་མོངས་པ་མི་འཕེལ་བ་
དང་། ཏིང་ངེ་འཛིན་རྒྱད་ལ་སྦྱེ་བའོ། །

དེ་ལ་དང་པོ་བཤད་ན། ཡང་དག་པར་ཚོགས་པའི་སངས་རྒྱས་
ལ་ཟས་སྒྲིམ་དང་། མེ་ཏོག་ལ་སོགས་པའི་མཆོད་པ་སྣ་ཆོགས་

ཕུལ་བ་བས། བྱང་རྒྱལ་གྱི་སེམས་ཀྱིས་སེམས་ཅན་གྱི་དོན་དུ་
དགོན་པར་བསྐྱད་པའི་བསམ་པས། དགོན་པའི་ཕྱོགས་སུ་གོམ་
པ་བདུན་བོར་བ་ཙམ་ལ་མཉེས་པ་ཡིན་ནོ། །ཟླ་བ་སྟོན་མའི་མདོ་
ལས་ཀྱང་། ཟས་དང་སྐྱེས་དང་དེ་བཞིན་གོས་རྣམས་དང་། །མེ་
རྟོག་སྟོས་དང་ཕྱེང་བ་རྣམས་ཀྱིས་ནི། །ཁྱུ་མཆོག་རྒྱལ་ལ་བསྟེན་
བཀྱར་བྱས་མི་འགྱུར། །གང་ཞིག་བྱང་རྒྱལ་རབ་དུ་འདོད་བྱེད་
ཅིང་། །འདུས་བྱས་ངན་པས་ཡིད་འབྱུང་སེམས་ཅན་གྱི། །དོན་
དུ་དགོན་པར་གནས་ཏེ་གོམ་བདུན་བོར། །འདི་ནི་དེ་བས་བསོད་
ནམས་ཁྱད་པར་འཕགས། །ཞེས་གསུངས་སོ། །འཁོར་བ་ལས་
ཡིད་དབྱུང་བ་དང་། ཆོས་བརྒྱད་དང་བྲལ་བ་དང་། ཉོན་མོངས་
པ་མི་འཕེལ་བ་ཡང་མདོ་སྟེ་དེ་ཉིད་ལས། །དེ་བཞིན་འདུས་བྱས་
རྟག་དུ་ཡིད་དབྱུང་འགྱུར། །དེ་ནི་འཇིག་རྟེན་ཅི་ལའང་འདོད་པ་
མེད། །ཟག་པ་རྣམས་ནི་རྣམ་པར་འཕེལ་མི་འགྱུར། །ཞེས་
གསུངས་སོ། །དགོས་པ་རྣམས་ཀྱི་གཙོ་བོ་ཏིང་ངེ་འཛིན་མྱུར་དུ་
སྟེ་བ་ཡང་། མདོ་སྟེ་དེ་ཉིད་ལས། གྲོང་དང་གྲོང་ཁྱེར་དག་ལ་
དགའ་སྟོངས་ལ། །རྟག་དུ་དབེན་ཞིང་ནགས་ཁྲོད་བསྟེན་པར་

གྱིས། །བསེ་རུ་ལྷ་བུར་རྟག་དུ་གཉིས་མེད་བྱོས། །རིང་པོར་མི་
ཐོགས་ཏིང་འཛིན་མཆོག་ཐོབ་འགྱུར། །ཞེས་གསུངས་སོ། །ལུས་
འདུ་འཛི་ལས་དབེན་པ་བཤད་ཟིན་ཏོ། །

སེམས་རྣམ་པར་རྟག་པ་ལས་དབེན་པར་བྱ་བ་ནི། དགོན་པར་
བསྐྱེད་ལ། བདག་དགོན་པར་འོང་བ་འདི་ཅིའི་ཕྱིར་འོངས་སྙམ་
དུ་བསམ་པར་བྱའོ། །དེ་ལ་བདག་དགོན་པར་འོངས་པ་འདི་གྲོང་
དང་གྲོང་ཁྱེར་ལ་སོགས་པ་གཡེང་བའི་ས་ཕྱོགས་ནས་འཛིགས་
ཤིང་སྐྱག་ནས་བྱོས་ཏེ། དགོན་པར་འོངས་པ་ཡིན་ནོ། །དེ་ཡང་
ཅིས་འཛིགས་ན། བྱིས་བདག་དྲག་ཤུལ་ཅན་གྱིས་ཉུས་པའི་མདོ་
ལས། འདུ་འཛིས་འཛིགས་ཤིང་སྐྱག་གོ། །རྟེན་པ་དང་བཀྱར་སྟེས་
འཛིགས་ཤིང་སྐྱག་གོ། །སྟེན་པའི་གྲོགས་པོས་འཛིགས་ཤིང་སྐྱག་གོ།
།མི་དགོ་བའི་བཤེས་གཉེན་གྱིས་འཛིགས་ཤིང་སྐྱག་གོ། །འདོད་
ཆགས་དང་ཞེ་སྤང་དང་གཏི་མུག་གསུམ་གྱིས་འཛིགས་ཤིང་སྐྱག་
གོ། །ཡུང་པོ་དང་ཉོན་མོངས་པ་དང་འཆི་བདག་དང་ལྷ་འི་བུའི་
བདུད་གྱིས་འཛིགས་ཤིང་སྐྱག་གོ། །དམུལ་བ་དང་ཡི་དྲགས་དང་
དུད་འགྲོ་གསུམ་གྱིས་འཛིགས་ཤིང་སྐྱག་གོ། །བདག་དེ་ལྷ་བུས་

འཇིགས་ཤིང་སྐྱབ་ནས་དགོན་པར་འོངས་སོ། །ཞེས་གསུངས་
སོ། །དེ་ལྟར་འཇིགས་ཤིང་སྐྱབ་ནས། ད་ལྟ་བདག་དགོན་པ་ན་
ལུས་ངག་ཡིད་གསུམ་ཅི་བྱེད་ཅིང་འདུག་སྟུམ་དུ་བརྟག་པར་
བྱའོ། །དེ་ལ་བདག་དགོན་པ་ན་ལུས་ཀྱིས་སློག་གཙོད་པ་དང་།
མ་བྱིན་པར་ལེན་པ་ལ་སོགས་པ་བྱེད་ཅིང་འདུག་ན། འོ་ན་
བདག་གཙན་ཟན་དང་། ཇོན་པ་དང་། ཆོམ་རྒྱན་དང་ཡང་ཁྱད་
མེད་ན། དེས་འདོད་པའི་དོན་ཅང་འགྲུབ་བམ་སྟུམ་དུ་བསམས་
ལ་དེ་ལས་སློག་པར་བྱའོ། །ངག་ལ་བརྟགས་ལ་བདག་དགོན་པ་
ན་ངག་འབྱུང་དང་། སྤུ་མ་དང་ངན་སྦྱས་ལ་སོགས་པ་སྦྱ་ཞིང་
འདུག་ན། འོ་ན་བདག་མ་བྱ་དང་ནེ་ཙོ་དང་འཛེལ་མོ་དང་ཙོ་ག་
ལ་སོགས་པ་དང་ཡང་ཁྱད་མེད་ན། དེས་འདོད་པའི་དོན་ཅང་
འགྲུབ་བམ་སྟུམ་དུ་བསམས་ལ་དེ་ལས་བསློག་པར་བྱའོ། །
སེམས་ལ་བརྟགས་ལ་བདག་དགོན་པ་ན་འདོད་ཆགས་དང་། ཞེ་
སྤང་དང་སྤྱག་དོག་ལ་སོགས་པ་སེམས་ཤིང་འདུག་ན། འོ་ན་
བདག་རི་དྲགས་དང་། སྦྱ་དང་སྦྱེུ་དང་དོམ་དང་དྲེད་ལ་སོགས་
པ་དང་ཁྱད་མེད་ན། དེས་འདོད་པའི་དོན་ཅང་འགྲུབ་བམ་སྟུམ་

དུ་བསམས་ལ་དེ་ལས་བསྒྲེག་པར་བྱའོ། །སེམས་རྣམ་པར་རྟོག་
པ་ལས་དབེན་པར་བྱ་བ་བཤད་ཟིན་ཏོ། །

དེ་ལྟར་ལུས་སེམས་གཉིས་དབེན་པས་རྣམ་པར་གཡེང་བ་མི་
འབྱུང་ངོ་། །རྣམ་པར་གཡེང་བ་མེད་པས་བསམ་གཏན་ལ་
འཇུག་པ་ཡིན་ནོ། །དེ་ནས་རང་གི་སེམས་སྤྱང་བར་བྱ་སྟེ། དེ་
ཡང་རང་ཉོན་མོངས་པ་ཤས་གང་ཆེ་བརྟགས་ལ། དེའི་གཉེན་པོ་
བསམ་པར་བྱའོ། །དེ་ཡང་འདོད་ཆགས་ཀྱི་གཉེན་པོ་ནི་མི་སྡུག་
པ་བསྒྲེལ་པའོ། །ཞེ་སྤང་གི་གཉེན་པོ་ནི་བྱམས་པ་བསྒྲེལ་པའོ། །
གཏི་མུག་གི་གཉེན་པོ་ནི་རྟོན་འབྲེལ་བསྒྲེལ་པའོ། །ཕྱག་དོག་གི་
གཉེན་པོ་ནི་བདག་གཞན་མཉམ་པ་བསྒྲེལ་པའོ། །ང་རྒྱལ་གྱི་
གཉེན་པོ་ནི་བདག་གཞན་བརྗེ་བ་བསྒྲེལ་པའོ། །ཉོན་མོངས་པ་ཆ་
མཉམ་དུ་རགས་པའམ་རྣམ་རྟོག་མང་ན། རྒྱང་བསྒྲེལ་པའོ། །
དེ་ལ་རང་འདོད་ཆགས་ཆེ་ན་མི་སྡུག་པ་བསྒྲེལ་ན་འདི་ལྟར་བྱ་
སྟེ། དང་པོ་རང་གི་ལུས་འདི་ཤ་དང་། རྩ་དང་། པགས་པ་དང་།
རུས་པ་དང་། ཀླང་དང་། རྩ་མེར་དང་། མཁྱིས་པ་དང་། བད་
ཀན་དང་། ལྷ་བས་དང་། མཆིལ་མ་དང་། ཕྱི་ས་ལ་སོགས་མི་

གཙང་བའི་རྩལ་སྤྲུལ་ཅུ་ཙུག་ཡིན་སྟེ་ཐུག་པའི་སྤྲུལ་ཅུ་བསམ། དེ་ནས་
 དུར་ཁོང་དུ་སོང་སྟེ། རོ་དུར་ཁོང་དུ་བསྐྱལ་བ་ཤི་ནས་ཞག་
 གཅིག་ལོན་པ། དེ་བཞིན་དུ་ཤི་ནས་གཉིས་དང་། གསུམ་དང་།
 བཞི་དང་། ལྔ་ལོན་པ། རྩལ་པར་བས་པ་དང་། རྩལ་པར་སྡོ་བ་
 དང་། རྩལ་པར་གནགས་པ་དང་། རྩལ་པར་འབྱས་གཞིགས་
 པའི་རོ་མཐོང་ན། བདག་གི་ལུས་འདི་ཡང་དེ་ལྟ་བུའི་རང་བཞིན།
 དེ་ལྟ་བུའི་ཆོས་ཅན། ཆོས་ཉིད་དེ་ལས་མ་འདས་པ་ཡིན་སྟེ་ཐུག་
 སྐྱར་རོ། །ཡང་ཤི་བའི་རོ་དུར་ཁོང་དུ་བསྐྱལ་བ་ཀེང་རུས་ལ་ཤར་
 རི་ཆགས་པ་དང་། རྒྱས་པའི་དྲ་བ་བྲང་བྲེང་དུ་འདུག་པ་དང་།
 ཀེང་རུས་དུམ་བུ་དུམ་བུར་གྱེས་པ་དང་། ཤི་ནས་ལོ་དུ་མ་ལོན་
 པ་རུས་པ་དུང་གི་མདོག་ལྟ་བུར་གྱུར་པ་དང་། ཐལ་བའི་མདོག་
 ལྟར་གྱུར་པ་མཐོང་ན་ཡང་། བདག་གི་ལུས་འདི་ཡང་དེ་ལྟ་བུའི་
 རང་བཞིན། དེ་ལྟ་བུའི་ཆོས་ཅན་ཆོས་ཉིད་དེ་ལས་མ་འདས་པ་
 ཡིན་སྟེ་ཐུག་སྐྱར་རོ། །

ཡང་རང་ཉེ་སྤང་ཤས་ཆེ་ན་དེའི་གཉེན་པོར་བྱམས་པ་བསྒྲེལ་པ་
ལ། སྤྱིར་བྱམས་པ་གོང་དུ་བཤད་པ་ལྟར་གསུམ་ཡོད་པ་ལས།

འདྲིར་ནི་སེམས་ཅན་ལ་དམིགས་པའི་བྱམས་པ་སྟེ། གང་ཐོག་
མར་སྟོང་དུ་སྒྲུག་པའི་སེམས་ཅན་ལ་ཕན་པ་དང་བདེ་བ་བསྐྱབ་
པ་བསམ་པར་བྱེད་ཅིང་། དེ་དང་མཐུན་པའི་བྱམས་པ་དེ་ཉི་
བར་བསྐྱབ་པའོ། །དེའི་འོག་དུ་འདྲིས་པ་རྣམས་ལའོ། །དེའི་འོག་
དུ་ཐ་མལ་པ་རྣམས་ལའོ། །དེའི་འོག་དུ་ཉི་འཁོར་བ་རྣམས་
ལའོ། །དེའི་འོག་དུ་རང་གི་གྲོང་ན་གནས་པ་རྣམས་ལའོ། །དེ་
ནས་ཤར་ལ་སོགས་པ་ཕྱོགས་བཅུར་ཡང་དེ་བཞིན་དུ་བསྒྲོམ་
མོ། །

ཡང་རང་གཏི་མུག་ཤས་ཆེ་ན་དེའི་གཉེན་པོར་རྟེན་ཅིང་འབྲེལ་
བར་འབྱུང་བ་བསྒྲོམ་པ་ནི། སྒྲ་ལུ་ལྔ་དང་པའི་མདོ་ལས། དགེ་སློང་
གང་ཞིག་གིས་སྒྲ་ལུ་ལྔ་དང་པ་འདི་ཤེས་པས་རྟེན་ཅིང་འབྲེལ་བར་
འབྱུང་བ་ཤེས་སོ། །གང་གིས་རྟེན་ཅིང་འབྲེལ་བར་འབྱུང་བ་ཤེས་
པ་དེས་ཆོས་ཤེས་སོ། །གང་གིས་ཆོས་ཤེས་པ་དེས་སངས་རྒྱས་
ཤེས་སོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །དེ་ཡང་ལུགས་ནས་འབྱུང་བ་ལྟར་
འཁོར་བའི་རྟེན་འབྲེལ་དང་། ལུགས་ལས་བསྒྲེག་པ་མྱ་ངན་ལས་
འདས་པའི་རྟེན་འབྲེལ་གཉིས་ཡོད་དོ། །དང་པོ་ལ་ཡང་གཉིས་

དེ། ཕྱི་རྟེན་ཅིང་འབྲེལ་བར་འབྱུང་བ་དང་། རང་རྟེན་ཅིང་
འབྲེལ་བར་འབྱུང་བའོ། །འདི་ལ་ཡང་གཉིས་དེ། རང་གི་རྟེན་
ཅིང་འབྲེལ་བར་འབྱུང་བ་རྒྱ་དང་བཅས་པ་དང་། རང་རྟེན་ཅིང་
འབྲེལ་བར་འབྱུང་བ་རྟེན་དང་འབྲེལ་བའོ། །དེ་ལ་དང་པོ་ནི།
དག་སློང་དག་འདི་ཡོད་པས་འདི་འབྱུང་། འདི་སྐྱེས་པས་འདི་སྐྱེ་
སྟེ། འདི་ལྟ་སྟེ། མ་རིག་པའི་རྟེན་གྱིས་འདུ་བྱེད་ནས། སྐྱེ་བའི་
རྟེན་གྱིས་ག་ཞི་དང་། ལྷ་དང་སྐྱེ་སྤྲུགས་འདོན་པ་དང་། ལྷག་
བསྐྱེལ་བ་དང་། ཡིད་མི་བདེ་བ་དང་། འབྲུག་པ་རྣམས་འབྱུང་
བར་འབྱུར་དེ། དེ་ལྟར་ན་ལྷག་བསྐྱེལ་གྱི་ལྷ་དང་པོ་ཆེན་པོ་འབའ་
ཞིག་པ་འདི་འབྱུང་བར་འབྱུར་རོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །དེ་ཡང་
འདི་ནི་ཁམས་ཀྱི་དབང་དུ་བྱས་ན་འདོད་ཁམས་སུ་འོ། །སྐྱེ་གནས་
ཀྱི་དབང་དུ་བྱས་ན་མངལ་སྐྱེས་ལའོ། །

དེ་ཡང་ཐོག་མ་ཁོ་ནར་ཤེས་བྱ་ལ་ཚོངས་པའི་མ་རིག་པ་ཞེས་བྱ་
བ་བྱུབ་སྟེ། དེས་ཀྱུན་ནས་བསྐྱེད་ནས་བྱུག་བཅས་ཀྱི་ལས་དག་
བའམ་མི་དག་བ་མངོན་པར་འདུ་བྱེད་དེ། དེ་ནི་མ་རིག་པའི་རྟེན་
གྱིས་འདུ་བྱེད་ཅེས་བྱའོ། །ལས་དེའི་ས་བོན་བསྐྱོས་པའི་སེམས་

ནི་འདུ་བྱེད་ཀྱི་རྒྱུ་ཀྱིས་རྣམ་པར་ཤེས་པ་ཞེས་བྱའོ། །ལས་ཀྱི་
སྟོབས་ཀྱིས་སེམས་ཕྱིན་ཅི་ལོག་དུ་བསྐྱར་ནས། མའི་མངལ་དུ་
ཉིང་མཆམས་སྐྱར་ནས་རུར་རུར་པོ་ལ་སོགས་པར་འགྱུར་ཏེ་དེ་
ནི་རྣམ་པར་ཤེས་པའི་རྒྱུ་ཀྱིས་མིང་དང་གཟུགས་ཞེས་བྱའོ། །
མིང་དང་གཟུགས་དེ་ཉིད་འཕེལ་བས་མིག་དང་རྣ་བ་ལ་སོགས་
པའི་དབང་པོ་རྣམས་རྫོགས་པར་འགྱུར་ཏེ། དེ་ནི་མིང་དང་
གཟུགས་ཀྱི་རྒྱུ་ཀྱིས་སྐྱེ་མཆེད་དུག་ཅེས་བྱའོ། །མིག་ལ་སོགས་
པའི་དབང་པོ་དང་ཡུལ་དང་རྣམ་པར་ཤེས་པ་གསུམ་འདུས་ནས་
ཡོངས་སུ་སྤྱད་པ་ནི། སྐྱེ་མཆེད་དུག་གི་རྒྱུ་ཀྱིས་རེག་པ་ཞེས་
བྱའོ། །ཇི་ལྟར་རེག་པ་བྱུང་བ་དེ་ལྟར་བདེ་བའམ་སྐྱུག་བསྐྱེལ་
ལམ་བཟང་སྟོམས་སུ་སྦྱོང་བའི་ཆོར་བ་འབྱུང་སྟེ། དེ་ནི་རེག་པའི་
རྒྱུ་ཀྱིས་ཆོར་བ་ཞེས་བྱའོ། །ཆོར་བ་སྦྱོང་བ་ལ་དགའ་བ་དང་།
ཞེན་པ་དང་། ལྟག་པར་ཞེན་པ་ནི་ཆོར་བའི་རྒྱུ་ཀྱིས་སྐྱེད་པ་
ཞེས་བྱའོ། །དེ་ལྟར་ཞེན་པ་ལ་བྲལ་བར་མ་གྱུར་ཅིག་སྟམ་དུ་མི་
གཏོང་བ་དང་ཕྱིར་ཞིང་དོན་དུ་གཉེར་བ་ནི་སྐྱེད་པའི་རྒྱུ་ཀྱིས་
ལེན་པ་ཞེས་བྱའོ། །དེ་ལྟར་དོན་དུ་གཉེར་བ་ན། ཡང་སྐྱིད་པ་

སྐྱེད་པའི་ལས་ལུས་དང་ངག་དང་ཡིད་ཀྱིས་ཀུན་ནས་སྒྲོང་བ་དེ་
ནི་ལེན་པའི་རྒྱུ་ཀྱིས་སྤྱིད་པ་ཞེས་བྱའོ། །ལས་དེ་ལས་སྐྱེས་པའི་
ཕུང་པོ་ལྔ་རྣམས་གྲུབ་པ་གང་ཡིན་པ་དེ་ནི་སྤྱིད་པའི་རྒྱུ་ཀྱིས་
སྐྱེ་བ་ཞེས་བྱའོ། །སྐྱེས་ནས་མངོན་དུ་གྲུབ་པའི་ཕུང་པོ་འཕེལ་བ་
དང་། སྒྲིན་པ་ནི་ཆས་པ་དང་། འཇིག་པ་ནི་འཆི་བ་ཡིན་ཏེ། སྐྱེ་
བའི་རྒྱུ་ཀྱིས་ཆ་གཤེ་ཞེས་བྱའོ། །འཆི་བ་ནི་སྒོངས་པས་མངོན་
པར་ཞེན་ཅིང་ཆགས་པ་དང་བཅས་པའི་ནང་གི་ཡོངས་སུ་
གདུང་བ་ནི་མྱ་ངན་ནོ། །མྱ་ངན་ལས་བུང་བའི་ཆོག་དུ་སྐྱེ་བ་ནི་
སྐྱེ་སྒྲགས་སོ། །རྣམ་པར་ཤེས་པ་ལྔའི་ཆོགས་དང་ལྷན་པའི་མི་
བདེ་བ་སྐྱོང་བ་ནི་སྐྱུ་ག་བསྐྱེལ་ལོ། །ཡིད་ལ་བྱེད་པ་དང་ལྷན་པའི་
ཡིད་ཀྱི་སྐྱུ་ག་བསྐྱེལ་ནི་ཡིད་མི་བདེ་བའོ། །གཞན་ཡང་འདི་ལྟ་བུ་
ལ་སོགས་པ་ཉེ་བའི་ཉོན་མོངས་པ་གང་ཡིན་པ་དེ་དག་ནི་འབྲུག་
པ་ཞེས་བྱའོ། །

དེ་ཡང་དུམ་བུ་གསུམ་དུ་ཤེས་པར་བྱའོ། །མ་རིག་པ་དང་སྤྱིད་པ་
དང་ལེན་པ་གསུམ་ནི་ཉོན་མོངས་པ་ཡིན་ནོ། །འདུ་བྱེད་དང་
སྤྱིད་པ་གཉིས་ནི་ལས་ཡིན་ནོ། །རྣམ་པར་ཤེས་པ་ལ་སོགས་པ་

བདུན་ནི་སྐྱུག་བསྐྱེལ་ཡིན་ནོ། །དེ་ལྟར་ཡང་དབུ་མ་རྟེན་འབྱུང་
ལས། ཡན་ལག་བྱེ་བྲག་བརྒྱ་གཉིས་གང་། །དུམ་བུ་གསུམ་དུ་
ཤེས་པར་བྱ། །བྱབ་པས་རྟེན་འབྱུང་གསུངས་དེ་དག་ཉོན་
མོངས་ལས་དང་སྐྱུག་བསྐྱེལ་དང་། །གསུམ་པོ་དག་དུ་ཟད་པར་
འདུས། །དང་པོ་བརྒྱད་པ་དགུ་ཉོན་མོངས། །གཉིས་དང་བརྒྱ་པ་
ལས་ཡིན་ཏེ། །ལྷག་མ་བདུན་ཡང་སྐྱུག་བསྐྱེལ་ཡིན། །ཞེས་
གསུངས་སོ། །ཡང་དཔེར་ན་མ་རིག་པ་ནི་ས་བོན་འདེབས་
མཁན་ལྟ་བུ་རོ། །ལས་ནི་ཞིང་ས་ལྟ་བུ་རོ། །རྣམ་པར་ཤེས་པ་ནི་ས་
བོན་ལྟ་བུ་རོ། །སྤེད་པ་ནི་རྒྱན་ལྟ་བུ་རོ། །མིང་དང་གཟུགས་ནི་སྤྱ་
གུ་ལྟ་བུ་རོ། །གཞན་ནི་ཡལ་ག་དང་ལོ་མ་ལ་སོགས་པ་ལྟ་བུ་རོ། །
གལ་ཏེ་མ་རིག་པ་མ་བྱུང་ན་འདུ་བྱེད་ཀྱང་མི་མངོན་ཞིང་། དེ་
བཞིན་དུ་སྐྱེ་བ་མ་བྱུང་དུ་བྱིན་ན་ཆ་ཤིའི་བར་དུ་ཡང་མི་མངོན་པ་
ཞིག་ན། འོན་ཀྱང་མ་རིག་པ་ཡོད་པ་ལས་འདུ་བྱེད་རྣམས་མངོན་
པར་གྱབ་པར་འགྱུར་བས་ན། སྐྱེ་བ་ཡོད་པ་ལས་ཆ་ཤིའི་བར་དུ་
མངོན་པར་གྱབ་པར་འགྱུར་རོ། །དེ་ལ་མ་རིག་པ་ཡང་འདི་སྟམ་
དུ་བདག་གིས་འདུ་བྱེད་རྣམས་མངོན་པར་བསྐྱབ་བོ་སྟམ་དུ་མི་

སེམས་སྟོ། །འདྲ་བྱེད་རྣམས་ནི་འདི་སྟམ་དུ་བདག་ཅག་ནི་མ་
རིག་པས་མངོན་པར་བསྐྱབས་སོ་སྟམ་དུ་ཡང་མི་སེམས་པ་ནས།
དེ་བཞིན་དུ་སྐྱེ་བ་ཡང་འདི་སྟམ་དུ་བདག་གིས་ཆ་གི་མངོན་པར་
བསྐྱབ་བོ་སྟམ་དུ་མི་སེམས་སྟོ། །ཆ་གི་ཡང་འདི་སྟམ་དུ་བདག་ནི་
སྐྱེ་བས་མངོན་པར་བསྐྱབས་སོ་སྟམ་དུ་མི་སེམས་པའི་བར་དུ་སྟེ།
འོན་ཀྱང་མ་རིག་པ་ཡོད་པ་ལས་འདྲ་བྱེད་རྣམས་མངོན་པར་
གྲུབ་ཅིང་འབྱུང་བར་འགྱུར་བ་དང་། དེ་བཞིན་དུ་སྐྱེ་བ་ཡོད་
པས་ཆ་གིའི་བར་དུ་མངོན་པར་གྲུབ་ཅིང་འབྱུང་བར་འགྱུར་བ་
ནས། དེ་བཞིན་དུ་སྐྱེ་བ་ཡོད་པ་ལས་ཆ་གིའི་བར་དུ་མངོན་པར་
གྲུབ་ཅིང་འབྱུང་བར་འགྱུར་ཏེ། དེ་ལྟར་ན་ནང་གི་རྟེན་ཅིང་
འབྲེལ་བར་འབྱུང་བ་རྒྱ་དང་བཙས་པར་ལྟོ། །

ཡང་ནང་གི་རྟེན་ཅིང་འབྲེལ་བར་འབྱུང་བ་རྟེན་དང་ཡང་འབྲེལ་
བ་ཡིན་ཏེ། ས་དང་རྩ་དང་མེ་དང་རྩུ་དང་ནམ་མཁའ་དང་རྣམ་
པར་ཤེས་པ་སྟེ་ཁམས་དུག་དུ་འདུས་པའི་ཕྱིར་རོ། །དེ་ལ་ལྷས་ཀྱི་
སྤྲ་བའི་དངོས་པོ་མངོན་པར་སྐྱབ་པར་བྱེད་པ་འདི་ནི་སའི་
ཁམས་ཞེས་བྱའོ། །ལྷས་སྤྱད་པའི་བྱ་བ་བྱེད་པ་འདི་ནི་ཆུའི་

ཁམས་ཞེས་བྱའོ། །ཟོས་པ་དང་འབྲུངས་པ་ལ་སོགས་པ་འདྲ་
བར་བྱེད་པ་འདི་ནི་མེད་ཁམས་ཞེས་བྱའོ། །དབུགས་ཕྱི་ནང་དུ་
རྒྱ་བའི་བྱ་བ་བྱེད་པ་འདི་ནི་རྒྱ་གི་ཁམས་ཞེས་བྱའོ། །ལྷས་ཀྱི་
ནང་སྐབས་ཡོད་པ་འདི་ནི་ནམ་མཁའི་ཁམས་ཞེས་བྱའོ། །རྣམ་
པར་ཤེས་པ་ལྡེའི་ཚོགས་དང་། ཟག་བཅས་ཀྱི་ཡིད་ཀྱི་རྣམ་པར་
ཤེས་པ་ནི་རྣམ་པར་ཤེས་པའི་ཁམས་ཞེས་བྱའོ། །རྟེན་འདི་དག་
མེད་པར་ལྷས་སྐྱེ་བར་མི་འགྱུར་གྱི་ནང་གི་ཁམས་དུག་ཚང་བར་
གྱུར་པ་ཐམས་ཅད་འདུས་པ་དེ་ལས་ལྷས་མངོན་པར་འགྱུབ་
པར་འགྱུར་རོ། །དེ་ལ་ཁམས་དུག་ཀྱང་འདི་སྟམ་དུ་བདག་གིས་
ལྷས་ཀྱི་སྤྲ་བ་ལ་སོགས་པ་བསྐྱབ་བོ་སྟམ་དུ་མི་སེམས་སོ་ལྷས་
ཀྱང་འདི་སྟམ་དུ་བདག་ནི་རྟེན་འདི་དག་གིས་བསྐྱེད་དོ་སྟམ་དུ་
མི་སེམས་མོད་ཀྱི། འོན་ཀྱང་རྟེན་འདི་དག་ལས་ཡོངས་སུ་སྐྱེ་
བར་འགྱུར་རོ། །

དེ་ཡང་རྟེན་འབྲེལ་བརྒྱ་གཉིས་པོ་འདི་ཆོ་དུ་ལ་རྫོགས་ཤེ་ན།
འཕགས་པ་ས་བརྒྱ་པའི་མདོ་ལས། མ་རིག་པའི་རྟེན་གྱིས་འདུ་
བྱེད་རྣམས་ཞེས་བྱ་བ་ནི་སྟོན་གྱི་མཐའ་ལ་ལྟོས་པའོ། །རྣམ་པར་

ཤེས་པ་ནས་ཚར་བའི་བར་ནི་ད་ལྟ་བུ་དང་བ་ལ་ལྟོས་པ་འོ། །སྤྱི་དང་
པ་དང་སྤྱི་དང་པ་འི་བར་ནི་ཕྱི་མ་ལ་ལྟོས་པ་སྟེ། དེ་ཡན་ཆད་ཀྱང་
རབ་དུ་འབྱུང་ངོ་། །ཞེས་གསུངས་སོ། །

ལྷགས་ལས་བསྐྱོག་པ་ལྟ་ངན་ལས་འདས་པ་འི་རྟེན་འབྲེལ་ནི།
ཆོས་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ཆོས་ཉིད་སྟོང་པ་ཉིད་དུ་རྟོགས་པས་མ་རིག་
པ་འགག་པར་འགྱུར་ལ། དེ་འགགས་པས་ཀྱི་ཤིའི་བར་དུ་རིམ་
གྱིས་འགག་སྟེ། ཇི་སྐད་དུ། དེ་ནས་མ་རིག་པ་འགགས་པས་འདུ་
བྱེད་འགག། ཁེས་བྱ་བ་ནས། རྒྱུ་བ་འགག་པས། ཀྱི་ཤི་དང་། ལྟ་
ངན་དང་སྟེ་སྤྱགས་འདོན་པ་དང་། ལྷག་བསྐྱེལ་བ་དང་། ཡིད་མི་
བདེ་བ་དང་། འབྲུག་པ་རྣམས་འགག་པར་འགྱུར་ཏེ། དེ་ལྟར་
སྤྱག་བསྐྱེལ་གྱི་ལྟ་པོ་ཆེན་པོ་འབར་ཞིག་པོ་འདི་འགག་པར་
འགྱུར་ངོ་། །ཞེས་གསུངས་སོ། །

རང་ཕྱག་དོག་ཤས་ཆེན་དེའི་གཉེན་པོར་བདག་གཞན་མཉམ་
པར་བསྐྱོམ་པ་ནི། བདག་བདེ་བ་འདོད་པ་བཞིན་དུ་སེམས་ཅན་
གཞན་ཡང་བདེ་བ་འདོད་ལ། བདག་སྤྱག་བསྐྱེལ་མི་འདོད་པ་
བཞིན་དུ་སེམས་ཅན་གཞན་ཡང་སྤྱག་བསྐྱེལ་མི་འདོད་པས་ན།

བདག་དང་སེམས་ཅན་གཅེས་པ་མཉམ་པོར་བསྒྲེལ་མོ། །དེ་
ལྟར་ཡང་སྟོང་འཇུག་ལས། བདག་དང་གཞན་དུ་མཉམ་པ་ནི། །
དང་པོ་ཉིད་དུ་འབད་དེ་བསྒྲེལ། །བདེ་དང་སྟུག་བསྐྲལ་མཉམ་
པས་ན། །ཐམས་ཅད་བདག་བཞིན་བསྐྱང་བར་བྱ། །ཞེས་
གསུངས་སོ།།

རང་ང་རྒྱལ་ཤས་ཆེན་དེའི་གཉེན་པོར་བདག་གཞན་བརྗེ་བ་
བསྒྲེལ་པ་ནི། གྲིས་པ་སེམས་ཅན་རྣམས་ཀྱིས་རང་ཁོ་ན་གཅེས་
པར་བབྱང་ནས་རང་ཆོས་བྱས་པས་འཁོར་བ་ན་སྟུག་བསྐྲལ་ལ།
སངས་རྒྱས་རྣམས་ཀྱིས་གཞན་གཅེས་པར་བབྱང་ནས་གཞན་
དོན་ཁོ་ན་མཇུག་པས་སངས་རྒྱས་ཐོབ་བོ། །དེ་ལྟར་ཡང་། གྲིས་
པས་རང་དོན་བྱས་པ་དང་། །བྱབ་པས་གཞན་གྱི་དོན་མཇུག་
པ། །འདི་གཉིས་ཀྱི་ནི་བྱད་པར་ལྟོས། །ཞེས་གསུངས་སོ། །དེས་
ན་བདག་གཅེས་པར་འཇོག་པ་དེ་ནི་སྟོན་ཅན་དུ་ཤེས་པར་བྱས་
ལ་བདག་འཇོག་དོར། གཞན་གཅེས་པར་འཇོག་པ་དེ་ཡོན་ཏན་
དུ་ཤེས་པར་བྱས་ལ་གཞན་བདག་དུ་བྱའོ། །དེ་ལྟར་ཡང་སྟོང་
འཇུག་ལས། བདག་ཉིད་སྟོན་ཅན་གཞན་དག་ལ། །ཡོན་ཏན་རྒྱ་

མཚོར་ཤེས་བྱས་ནས། །བདག་ཏུ་འཛིན་པ་དོར་བ་དང་། །གཞན་
སྤང་བ་ནི་བསྒྲུལ་པར་བྱ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །

རང་ཉོན་མོངས་པ་ཆ་མཉམ་པའམ། རྣམ་པར་རྟོག་པ་ཤས་ཆེན་
རྒྱུ་ལ་བསྐྱབ་སྟེ། བགྲང་བ་དང་རྗེས་འགོ་ལ་སོགས་པ་ཏུག་
བསྒྲུལ་སོ། །དེ་ལྟར་ཡང་ཆོས་མངོན་པ་མཛོད་ལས། བགྲང་དང་
རྗེས་འགོ་འཛིན་པ་དང་། །རྟོག་པ་དང་ནི་བསྐྱར་བ་དང་། །

ཡོངས་དག་རྣམ་པ་ཏུག་ཏུ་འདོད། །ཅེས་གསུངས་སོ། །

ཉོན་མོངས་པ་དེ་དག་སྤང་སྐྱབ་སྐྱར་གསུམ་མེད་པར་ཉམས་སུ་
ལེན་པ་གསང་སྤགས་ཀྱི་ལུགས་སམ། མར་པ་ཡབ་སྲས་ཀྱི་ཕྱག་
སྟོལ་དང་བཞེད་པ་ནི་ཞལ་ལས་ཤེས་པར་བྱ་ཞིང་། ལྷན་ཅིག་
སྐྱེས་སྐྱུར་དང་དཔལ་རྒྱ་རོ་པའི་ཆོས་ཏུག་རྣམས་ལས་ཤེས་པར་
བྱའོ། །དེ་དག་ནི་སེམས་སྦྱོང་བའི་རིམ་པ་སྟེ་བསམ་གཏན་ལ་
འཇུག་པར་བྱེད་པའོ། །

བསམ་གཏན་དངོས་ལ་དབྱེན་གསུམ་སྟེ། མཐོང་བའི་ཆོས་ལ་
བདེ་བར་གནས་པའི་བསམ་གཏན་དང་། ཡོན་ཏན་སྐྱབ་པའི་
བསམ་གཏན་དང་། སེམས་ཅན་གྱི་དོན་བྱེད་པའི་བསམ་གཏན་

ནོ། །དེ་ཡང་དང་པོ་ནི་རང་གི་རྒྱུད་སྒྲིབ་དུ་རུང་བར་བྱེད་པ་ལོ། །
གཉིས་པ་ནི་རང་སྒྲིབ་དུ་རུང་ནས་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཆོས་བསྐྱབ་
པ་ལོ། །གསུམ་པ་ནི་སེམས་ཅན་གྱི་དོན་བྱེད་པ་ལོ། །
དེ་དག་སོ་སོའི་མཆན་ཉིད་བཤད་ན། དང་པོར་མཐོང་བའི་ཆོས་
ལ་བདེ་བར་གནས་པའི་བསམ་གཏན་ནི། བྱང་ས་ལས། དེ་ལ་
བྱང་རྒྱལ་སེམས་དཔའ་རྣམས་ཀྱི་བསམ་གཏན་ནི། རྣམ་པར་
རྟོག་པ་ཐམས་ཅད་དང་བྲལ་བ། ལུས་སེམས་ཤིན་དུ་སྦྱངས་པ་
བསྐྱེད་པ། མཆོག་དུ་རབ་དུ་ཞི་བ། རྣོམ་སེམས་དང་བྲལ་བ། རོ་
སྤྱང་བ་མེད་པ། མཆན་མ་ཐམས་ཅད་དང་བྲལ་བ་གང་ཡིན་པ་
འདི་ནི། དེ་དག་གིས་ཆེ་འདི་ལ་བདེ་བར་གནས་པ་ཡིན་པར་
རིག་པར་བྱའོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །དེ་ལ་རྣམ་པར་རྟོག་པ་
ཐམས་ཅད་དང་བྲལ་བ་ནི། ཡོད་མེད་ལ་སོགས་པར་རྟོག་པའི་
ཡིད་ཀྱི་གྲ་གྲ་མེད་པར་རྩེ་གཅིག་དུ་གནས་པ་ལོ། །ལུས་སེམས་
ཤིན་དུ་སྦྱངས་པ་བསྐྱེད་པ་ཞེས་པ་ནི། ལུས་དང་སེམས་ཀྱི་
གནས་ངན་ལེན་ཐམས་ཅད་འཇིག་པ་ལོ། །མཆོག་དུ་རབ་དུ་ཞི་བ་
ཞེས་པ་ནི། ངང་གིས་འཇུག་པ་ལོ། །རྣོམས་སེམས་དང་བྲལ་བ་

ཞེས་པ་ནི། ལྷ་བའི་ཉོན་མོངས་པ་དང་བྲལ་བའོ། །རྩི་མྱོང་བ་
མེད་པ་ཞེས་པ་ནི། སྤྱིད་པའི་ཉོན་མོངས་པ་མེད་པའོ། །མཚན་མ་
དང་བྲལ་བ་ཞེས་པ་ནི། གཟུགས་ལ་སོགས་པའི་ལོངས་སྤྱོད་དང་
བྲལ་བའོ། །

ཡང་བསམ་ཅད་ཀྱི་སྒོ་ལྟར་ན། བསམ་གཏན་བཞི་སྟེ། བསམ་
གཏན་དང་པོ་དང་། གཉིས་པ་དང་། གསུམ་པ་དང་། བཞི་
པའོ། །དེ་ལ་བསམ་གཏན་དང་པོ་ནི། རྟོག་པ་དང་བཅས་པ་དང་
དཔྱོད་པ་དང་བཅས་པའོ། །བསམ་གཏན་གཉིས་པ་ནི། དགའ་
བ་དང་ལྡན་པའོ། །བསམ་གཏན་གསུམ་པ་ནི། སེམ་པའི་བདེ་བ་
དང་ལྡན་པའོ། །བསམ་གཏན་བཞི་པ་ནི། བཏང་སྟོམས་དང་
ལྡན་པའོ། །

ཡོན་ཏན་བསྐྱབ་པའི་བསམ་གཏན་ལ་གཉིས་ཏེ། ཐུན་མོང་མ་
ཡིན་པ་དང་། ཐུན་མོང་བའོ། །དེ་ལ་དང་པོ་ནི། སྟོབས་བརྩའི་
རིགས་ཀྱིས་བསྐྱས་པའི་ཏིང་ངེ་འཛིན་རྣམ་པ་སྣ་ཚོགས་བསམ་
ཀྱིས་མི་ཁྱབ་པ་ཆད་མེད་པ་ཉོན་ཐོས་དང་རང་སངས་རྒྱས་
རྣམས་ཀྱིས་མིང་ཅམ་ཡང་མི་ཤེས་ན། སྟོམས་པར་འཇུག་པ་ལྟ་

ག་ལ་འགྱུར་བ་རྣམས་སོ། །ཐུན་མོང་བ་ནི། རྣམ་པར་ཐར་པ་
དང་། ཟིལ་གྱིས་གཞོན་པ་དང་། ཟད་པར་གྱི་སྐྱེ་མཆེད་དང་། སོ་
སོ་ཡང་དག་པར་རིག་པ་ལ་སོགས་པ་ཉམ་ཐོས་དང་ཐུན་མོང་བ་
རྣམས་སོ། །དེ་ཡང་མིང་ཐུན་མོང་བ་ཡིན་གྱི་རང་གི་ངོ་བོ་
མཚུངས་པ་ནི་མ་ཡིན་ནོ། །

སེམས་ཅན་གྱི་དོན་བྱེད་པའི་བསམ་གཏན་ནི། བསམ་གཏན་
གང་ལ་བརྟེན་ནས་ལུས་དཔག་དུ་མེད་པ་སྤྱལ་དེ། སེམས་ཅན་
གྱི་དགོས་པའི་གྲོགས་བྱེད་པ་ལ་སོགས་པ་བརྟུ་གཅིག་པོ་བྱེད་
པའི་བསམ་གཏན་ནོ། །

འོ་ན་ནི་གནས་དང་ལྷག་མཐོང་ཞེས་གྲགས་པ་ལ། ཞི་གནས་ནི་
ཅི་ཙམ། ལྷག་མཐོང་ནི་ཅི་ཙམ་ཞེ་ན། དེ་ལ་ནི་གནས་ནི་ཡང་
དག་པའི་ཏིང་ངེ་འཛིན་ལ་བརྟེན་ནས་སེམས་ལ་སེམས་འཇོག་པ་
དེའོ། །ལྷག་མཐོང་ནི། དེའི་རྗེས་ལ་བྱ་བ་དང་བྱ་བ་མ་ཡིན་པར་
ཤེས་པའི་ཆོས་རབ་དུ་རྣམ་པར་འབྱེད་པ་དེའོ། །དེ་ལྟར་ཡང་
མདོ་སྡེ་རྒྱུན་ལས། ཡང་དག་གནས་པ་ལ་བརྟེན་ནས། །སེམས་
ལ་སེམས་ནི་འཇོག་ཕྱིར་དང་། །ཆོས་རབ་རྣམ་པར་འབྱེད་པའི་

ཕྱིར། །ཞི་གནས་དང་ནི་ལྷག་མཐོང་ཡིན། །ཞེས་གསུངས་སོ། །དེ་
ཡང་ཞི་གནས་ནི་བསམ་གཏན་དངོས་སོ། །ལྷག་མཐོང་ནི་ཤེས་
རབ་ཀྱི་ཆའོ། །

བསམ་གཏན་སྤེལ་བ་ནི། ཡེ་ཤེས་དང་། ཤེས་རབ་དང་། བསྟོན་བ་
གསུམ་གྱིས་སྤེལ་བ་སྟེ། གོང་དུ་བསྟན་པ་ལྟར་རོ། །

བསམ་གཏན་དག་པར་བྱེད་པ་ནི། སྟོང་པ་དང་སྟོང་རྗེས་ཟིན་པ་
སྟེ། གོང་དུ་བསྟན་པ་ལྟར་རོ། །

བསམ་གཏན་གྱི་འབྲས་བུ་ནི། མཐར་ཐུག་དང་གནས་སྐབས་
གཉིས་སུ་ཤེས་པར་བྱའོ། །དེ་ལ་མཐར་ཐུག་ནི། སྤྲོ་ན་མེད་པའི་
བྱང་ཆུབ་ཐོབ་སྟེ། དེ་ལྟར་ཡང་བྱང་ས་ལས། བྱང་ཆུབ་སེམས་
དཔས་ནི་བསམ་གཏན་གྱི་ཕ་རོལ་དུ་ཕྱིན་པ་ཡོངས་སུ་རྫོགས་
ནས། སྤྲོ་ན་མེད་པ་ཡང་དག་པར་རྫོགས་པའི་བྱང་ཆུབ་དུ་མངོན་
པར་རྫོགས་པར་སངས་རྒྱས་སོ། །མངོན་པར་རྫོགས་པར་འཛང་
རྒྱ་བར་འགྱུར་རོ། །མངོན་པར་རྫོགས་པར་འཛང་རྒྱའོ། །ཞེས་
གསུངས་སོ། །

གནས་སྐབས་སུ་འདོད་ཆགས་དང་བྲལ་བའི་ལྷའི་ལུས་ཐོབ་སྟེ།
སྟོབ་དཔོན་གྱི་སྐུ་བའི་ཞལ་ནས་ཀྱང་། འདོད་སྟོད་དགའ་དང་
བདེ་དང་སྐྱེག་བསྐྱེད་དག །རྣམ་པར་སྤངས་པའི་བསམ་གཏུན་
བཞི་པོ་ཡིས། ཚངས་དང་འོད་གསལ་དག་དང་དགོ་རྒྱས་དང་། །
འབྲས་བུ་ཆེ་ལྷ་རྣམས་དང་བསྐྱེད་མཉམ་ཐོབ། །ཅེས་གསུངས་
སྟེ། །

དམ་ཆེས་ཡིད་བཞིན་གྱི་ནོར་བུ་ཐར་པ་རིན་པོ་ཆེའི་རྒྱན་ལས།
 བསམ་གཏན་གྱི་ཕ་རོལ་དུ་ཕྱིན་པའི་ལེའུ་མེ་བརྒྱ་དུག་པའོ། །
 རྒྱུ་ཤེས་རབ་ཀྱི་ཕ་རོལ་དུ་ཕྱིན་པ་ལ། སྒྲོམ་ནི།
 སྒྲོན་ཡོན་རྣམ་གཉིས་བསམ་པ་དང་། །
 རྩོམ་པ་དང་ཞི་བའི་བུ་དང་། །
 ཕྱེ་བ་སོ་སོའི་མཚན་ཉིད་དང་། །
 ཤེས་དང་གོམས་པར་བྱ་བ་དང་། །
 འབྲས་བུ་དང་ནི་དོན་བདུན་གྱིས། །
 ཤེས་རབ་ཕ་རོལ་ཕྱིན་བསྐྱས་སོ། །ཞེས་པའོ། །

དེ་ལ་དང་པོ་བཤད་ན། བྱང་རྒྱལ་སེམས་དཔའ་གང་ཞིག་སྦྱིན་པ་
ལ་གནས་པ་ནས། བསམ་གཏན་གྱི་བར་དུ་ལྷན་ཡང་། ཤེས་རབ་
གྱི་ཕ་རོལ་དུ་སྦྱིན་པ་དང་བྲལ་ན། དེས་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པའི་
གོ་འཕང་མི་ཐོབ་བོ། །དེ་ཅིའི་སྤྱིར་ཞེ་ན། ལོང་བྲིད་མེད་པའི་
ལོང་བའི་ཚོགས་ཀྱིས་ཡིད་ལ་འདོད་པའི་གྲོང་ཁྱིམ་དུ་བགྲོད་
པར་མི་རྒྱས་པ་དང་འདྲའོ། །དེ་ལྟར་ཡང་འཕགས་པ་སྤྱད་པ་
ལས། དམུས་ལོང་དམིགས་བྱ་མེད་པ་བྱེ་བ་ཁག་ཁྲི་ལྔ་མས། །
ལམ་ཡང་མི་ཤེས་གྲོང་ཁྱིམ་འཇུག་པར་ག་ལ་རྒྱས། །ཤེས་རབ་
མེད་ན་མིག་མེད་ཕ་རོལ་སྦྱིན་ལྔ་ཡིས། །དམིགས་བྱ་མེད་པས་
བྱང་རྒྱལ་རེག་པར་རྒྱས་མ་ཡིན། །ཞེས་གསུངས་སོ། །
དེ་ལས་བསྒྲིག་སྟེ་ཤེས་རབ་དང་ལྷན་ན། ལོང་བྲིད་ཀྱིས་ལོང་བའི་
ཚོགས་གྲོང་ཁྱིམ་དུ་བྲིད་པ་ལྟར་སྦྱིན་པ་ལ་སོགས་པ་དགེ་བའི་
ཚོགས་ཐམས་ཅད་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ལམ་དུ་བསྐྱུར་ནས། ཐམས་
ཅད་མཁྱེན་པའི་གོ་འཕང་ཐོབ་བོ། །དེ་ལྟར་ཡང་དབུ་མ་འཇུག་
པ་ལས། ཇི་ལྟར་ལོང་བའི་ཚོགས་ཀྱི་བདེ་སྤྱོད་དུ། །མིག་ལྷན་
སྦྱེས་བྱ་གཅིག་གིས་འདོད་པ་ཡི། །ཡུལ་དུ་བྲིད་པ་དེ་བཞིན་ཤེས་

རབ་ཀྱིས། །མིག་ཉམས་ཡོན་ཏན་སྒྲངས་ཏེ་རྒྱལ་བར་བྱིད། །
ཅེས་གསུངས་སོ། །འཕགས་པ་ལྷུང་པ་ལས་ཀྱང་། །ཤེས་རབ་
ཀྱིས་ནི་ཆོས་ཀྱི་རང་བཞིན་ཡོངས་ཤེས་ནས། །ཁམས་གསུམ་མ་
ལུས་པ་ལས་ཡང་དག་འདྲ་བར་འགྱུར། །ཞེས་གསུངས་སོ། །
འོ་ན་ཤེས་རབ་ཁོ་ནས་ཆོག་མོད། སྤྱིན་པ་ལ་སོགས་པའི་ཐབས་
རྣམས་ཅི་དགོས་ཤེ་ན། མི་ཆོག་སྟེ། བྱང་རྒྱལ་ལམ་སྒྲོན་ལས།
ཐབས་དང་བྲལ་བའི་ཤེས་རབ་དང་། །ཤེས་རབ་བྲལ་བའི་
ཐབས་དག་ཀྱང་། །གང་སྤྱིར་འཆིང་བ་ཞེས་གསུངས་པས། །དེ་
བས་གཉིས་ཀ་སྤང་མི་བྱ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །འོ་ན་ཐབས་ཤེས་
ཡ་བྲལ་དུ་ཉམས་སུ་སྒྲངས་ན་གང་དུ་འཆིང་ཞེ་ན། བྱང་རྒྱལ་
སེམས་དཔས་ཐབས་དང་བྲལ་བའི་ཤེས་རབ་བརྟེན་ན། ཉན་
ཐོས་ཀྱི་འདོད་པའི་ཞི་བ་སྟོགས་གཅིག་པའི་སྤྱང་ན་ལས་འདས་
པ་དེར་སྤྱང་ནས་བཅིངས་པ་བཞིན་དུ་འགྱུར་ཏེ། མི་གནས་པའི་
སྤྱང་ན་ལས་འདས་པ་ཐོབ་པར་མི་འགྱུར་རོ། །དེ་ཡང་ཐེག་པ་
གསུམ་དུ་འདོད་པའི་ལུགས་ཀྱིས་ནི་གཏན་དུ་དེར་བཅིངས་པར་
འདོད་ལ། ཐེག་པ་གཅིག་དུ་འདོད་པས་ཀྱང་བསྐྱལ་པ་ཆེན་པོ་

བརྒྱད་ཁྱི་བཞི་སྟོང་དུ་དེར་བཅེངས་པར་འདོད་དོ། །ཤེས་རབ་
དང་བྲལ་བའི་ཐབས་བརྟེན་ན་ཡང་གྱིས་པ་སོ་སོ་སྐྱེ་བའི་ས་ལས་
མི་འདའ་བས། འཁོར་བ་ཉིད་དུ་བཅེངས་པ་ཁོ་ནར་འགྱུར་བའོ།
།དེ་ལྟར་སྒོ་གྲོས་མི་ཟད་པས་ཉུས་པའི་མདོ་ལས། ཐབས་དང་
བྲལ་བའི་ཤེས་རབ་གྱིས་སྤྱང་ན་ལས་འདས་པར་འཆིང་ལ། ཤེས་
རབ་དང་བྲལ་བའི་ཐབས་གྱིས་འཁོར་བར་འཆིང་བས་བྱུང་དུ་
འབྲེལ་བ་ཞིག་དགོས་སོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །འཕགས་པ་དྲི་མ་
མེད་པའི་གྲགས་པས་བསྟན་པའི་མདོ་ལས་ཀྱང་། བྱང་ཆུབ་
སེམས་དཔའ་རྣམས་ཀྱི་འཆིང་བ་ནི་གང་། ཐར་པ་ནི་གང་ཞེ་ན།
ཐབས་གྱིས་མ་བློན་པའི་ཤེས་རབ་ནི་འཆིང་བའོ། །ཐབས་གྱིས་
བློན་པའི་ཤེས་རབ་ནི་ཐར་པ་འོ། །ཤེས་རབ་གྱིས་མ་བློན་པའི་
ཐབས་ནི་འཆིང་བའོ། །ཤེས་རབ་གྱིས་བློན་པའི་ཐབས་ནི་ཐར་
པ་འོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །དེས་ན་ཐབས་དང་ཤེས་རབ་ཡ་བྲལ་
དུ་ཉམས་སུ་ལེན་པ་ནི་བདུད་ཀྱི་ལས་ལ་སྟོད་པ་ཡིན་ཏེ། ལྷའི་
རྒྱལ་པོ་རྒྱ་མཚོས་ཉུས་པའི་མདོ་ལས་ཀྱང་། བདུད་ཀྱི་ལས་ནི་
གཉིས་ཏེ། ཤེས་རབ་དང་བྲལ་བའི་ཐབས་དང་། ཐབས་དང་

བུལ་བའི་ཤེས་རབ་སྟེ། བདུད་ཀྱི་ལས་སུ་ཤེས་པས་སྤང་བར་
བྱའོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །ཡང་དཔེར་ན། ཡིད་ལ་འདོད་པའི་
གྲོང་ཁྱིམ་དུ་འགོ་བར་འདོད་པ་ལ་ལམ་བརྟག་པའི་མིག་དང་།
ས་གཙོད་པའི་རྒྱ་པ་གཉིས་འཛོམ་དགོས་པ་ལྟར། །མི་གནས་
པའི་སྤྱང་ན་ལས་འདས་པའི་གྲོང་ཁྱིམ་དུ་འགོ་བལ། ཤེས་རབ་
ཀྱི་མིག་དང་ཐབས་ཀྱི་རྒྱ་པ་གཉིས་བྱུང་དུ་འབྲེལ་དགོས་པ་
ཡིན་ནོ། །ག་ཡ་གོ་རིའི་མདོ་ལས་ཀྱང་། ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་ལམ་
མདོར་བསྟུན་གཉིས་ཏེ། ཐབས་དང་ཤེས་རབ་པོ། །ཞེས་
གསུངས་སོ། །ཡང་ཤེས་རབ་དེ་ཡང་རང་དགར་མི་སྟེ་སྟེ། དཔེར་
ན་ཤིང་ཉུང་བུ་ཅུ་ཅུ་ལ་མེ་སྤར་ཡང་། མེ་ཆེ་ལ་ཡུན་རིང་བ་མི་
འབྱུང་ལ། ཤིང་ཤིན་དུ་སྐམ་ཞིང་མང་བ་བསགས་ནས་མེ་སྤར་ན།
མེ་ཆེ་ལ་ཡུན་རིང་བ་བསད་ཀྱང་མི་སོད་པ་འབྱུང་ངོ་། །དེ་
བཞིན་དུ་བསོད་ནམས་ཉུང་བུ་ཅུ་ཅུ་ལས་མ་བསགས་པ་ལ་
ཤེས་རབ་ཆེན་པོ་མི་སྟེ་ལ། སྦྱིན་པ་དང་ཚུལ་བྱིམས་ལ་སོགས་
པའི་བསོད་ནམས་ཆེན་པོ་བསགས་པ་ལ་ཤེས་རབ་ཆེན་པོ་
འབྱུང་སྟེ། སྦྱིབ་པ་ཐམས་ཅད་བསྟེན་གོ། །དེས་ན་ཤེས་རབ་ཉིད་

ཀྱི་ཆེད་དུ་སྒྲིན་པ་ལ་སོགས་པ་བརྟེན་དགོས་སོ། །དེ་ལྟར་ཡང་
སྒྲོད་འཇུག་ལས། ཡན་ལག་འདི་དག་ཐམས་ཅད་ནི། །བྱབ་པས་
ཤེས་རབ་དོན་དུ་གསུངས། །ཞེས་འབྱུང་ངོ་། །

ཤེས་རབ་ཀྱི་ངོ་བོ་ནི་ཆོས་རབ་དུ་རྣམ་པར་འབྱེད་པ་ལོ། །དེ་ལྟར་
ཡང་མངོན་པ་ཀྱན་ལས་བདུས་པ་ལས། ཤེས་རབ་གང་ཞེ་ན།
ཆོས་རབ་དུ་རྣམ་པར་འབྱེད་པ་ལོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །

ཤེས་རབ་ལ་དབྱེ་ན། མདོ་སྡེ་རྒྱན་གྱི་འབྲེལ་པ་ལས་རྣམ་པ་
གསུམ་གསུངས་ཏེ། འཇིག་རྟེན་པའི་ཤེས་རབ་དང་། འཇིག་རྟེན་
ལས་འདས་པ་དམན་པའི་ཤེས་རབ་དང་། འཇིག་རྟེན་ལས་
འདས་པ་ཆེན་པའི་ཤེས་རབ་བོ། །

དེ་དག་སོ་སོའི་མཚན་ཉིད་བཤད་ན། འཇིག་རྟེན་པའི་ཤེས་རབ་
ནི། གསོ་བ་རིག་པ་དང་། གཏན་ཆོགས་རིག་པ་དང་། སྐྱ་རིག་པ་
དང་། བཟོ་རིག་པ་སྟེ། རིག་པའི་གནས་བཞི་པོ་དག་ལ་བརྟེན་
ནས་སྦྱེས་པའི་ཤེས་རབ་གང་ཡིན་པ་དེ་ལོ། །

འཇིག་རྟེན་ལས་འདས་པའི་ཤེས་རབ་གཉིས་པོ་ནང་རིག་པ་ཞེས་
བྱ་བ་དམ་པའི་ཆོས་ལ་བརྟེན་ནས་སྦྱེས་པའི་ཤེས་རབ་གང་ཡིན་

པའོ། །དེ་ཡང་དང་པོ་འཇིག་རྟེན་ལས་འདས་པ་དམན་པའི་ཤེས་
རབ་ནི། ཉན་ཐོས་དང་རང་རྒྱལ་བ་དག་གི་ཐོས་བསམ་སྒྲོམ་
གསུམ་ལས་བྱང་བའི་ཤེས་རབ་སྟེ། ཉེ་བར་ལེན་པའི་ཡུང་པོ་འདི་
མི་གཙང་བ་དང་། ལྷག་བསྐལ་བ་དང་། མི་རྟག་པ་དང་། བདག་
མེད་པར་རྟོགས་པའོ། །

གཉིས་པ་འཇིག་རྟེན་ལས་འདས་པ་ཆེན་པོའི་ཤེས་རབ་ནི། ཐེག་
པ་ཆེན་པོ་པའི་ཐོས་བསམ་སྒྲོམ་གསུམ་ལས་བྱང་བའི་ཤེས་རབ་
སྟེ། ཆོས་ཐམས་ཅད་རང་བཞིན་གྱིས་སྟོང་ཉིད་སྟེ་བ་མེད་པ་གཞི་
མེད་ཅུ་བྲལ་དུ་ཤེས་པའོ། །དེ་ལྟར་ཡང་ཤེས་རབ་ཀྱི་ཕ་རོལ་དུ་
ཕྱིན་པ་བདུན་བརྒྱ་པ་ལས། ཆོས་ཐམས་ཅད་སྟེ་བ་མ་མཆིས་
པར་ཤེས་པ་གང་ལགས་པ་དེ་ནི་ཤེས་རབ་ཀྱི་ཕ་རོལ་དུ་ཕྱིན་པ་
ལགས་སོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །འཕགས་པ་སྤྱད་པ་ལས་ཀྱང་།
ཆོས་རྣམས་རང་བཞིན་མེད་པར་ཡོངས་སུ་ཤེས་གྱུར་པ། །འདི་ནི་
ཤེས་རབ་ཕ་རོལ་ཕྱིན་མཆོག་སྟོང་པ་ཡིན། །ཞེས་གསུངས་སོ། །
བྱང་རྒྱལ་ལས་སྒྲོན་ལས་ཀྱང་། ཡུང་པོ་ཁམས་དང་སྟེ་མཆེད་
རྣམས། །སྟེ་བ་མེད་པར་རྟོགས་གྱུར་པའོ། །རང་བཞིན་སྟོང་ཉིད་

ཤེས་པ་ལས། །ཤེས་རབ་ཅེས་ནི་ཡོངས་སུ་བཤད། །ཅེས་
གསུངས་སོ།།

ཤེས་རབ་ཤེས་པར་བྱ་བ་ནི། ཤེས་རབ་ལ་གསུམ་ཡོད་པ་ལས།
འཇིག་རྟེན་ལས་འདས་པ་ཆེན་པོའི་ཤེས་རབ་དེ་ཤེས་པར་བྱ་
དགོས་པ་ཡིན་ནོ། །དེ་འཆད་པ་ལ་དོན་རྣམ་པ་དྲུག་གིས་སྟོན་ཏེ།
དངོས་པོར་འཇིན་པ་དགག་པ་དང་། དངོས་མེད་དུ་འཇིན་པ་
དགག་པ་དང་། མེད་པར་འཇིན་པའི་སྟོན་དང་། འཇིན་པ་
གཉིས་ཆར་གྱི་སྟོན་དང་། གྲོལ་བར་འགྱུར་བའི་ལམ་དང་། གྲོལ་
བའི་རང་བཞིན་སྤངས་ལས་འདས་པའོ། །དེ་ལ་དང་པོ་དངོས་
པོར་འཇིན་པ་དགག་པ་ནི། ཇོ་བོའི་བྱང་ཆུབ་ལམ་སྟོན་དུ། ཡོད་
པ་སྟེ་བར་རིགས་མིན་ཏེ། །མེད་པའང་ནམ་མཁའི་མེ་ཏྲག་
བཞིན། །ཞེས་པ་ལ་སོགས་པ་གཏན་ཆོག་ཆེན་པོ་རྣམས་ཀྱིས་
དཔྱད་ནས་གསུངས་ཏེ། ལམ་རིམ་དུ་གསུང་ཅ་ན། དངོས་པོ་ལམ་
དངོས་འཇིན་ཐམས་ཅད་བདག་གཉིས་སུ་འདུས་ལ། བདག་
གཉིས་པོ་དེ་རང་བཞིན་གྱིས་སྟོང་ཉིད་ཡིན་པར་གསུངས་སོ། །

འོ་ན་བདག་རྣམ་པ་གཉིས་སམ། སེམས་ཞེས་བྱ་བ་གང་ཡིན་ན།
གང་ཟག་གི་བདག་ཅེས་བྱ་བ་དང་། ཚེས་ཀྱི་བདག་ཅེས་བྱ་བ་འོ།
།དེ་ལ་གང་ཟག་གི་བདག་གམ་སེམས་ཞེས་བྱ་བ་དེ་གང་ཡིན་ན།
འདི་ལ་འང་འདོད་ལྷགས་མང་སྟེ། དོན་ལ་གང་ཟག་ཅེས་བྱ་བ་
ནི། རིག་པ་དང་བཅས་པའི་ཉེ་བར་ལེན་པའི་ཡུང་པོའི་རྒྱན་ནམ་
མི་བྱེད་དགུ་བྱེད་རིག་རིག་གྲུ་གྲུ་པོ་འདི་ཡིན་ནོ། །དེ་ལྟར་ཡང་
མདོ་སེལ་བྱ་ལས། རྒྱན་ལ་གང་ཟག་ཅེས་བྱ་སྟེ། །གྲུ་གྲུ་འཕྲོ་བ་
འདི་རང་ཡིན། །ཞེས་གསུངས་སོ། །གང་ཟག་དེ་ལ་རྟག་པ་དང་
གཅིག་ཡུར་གཟུང་ནས་ང་དང་བདག་ཏུ་ཞེན་ཅིང་ཆགས་པ་དེ་
ལ་གང་ཟག་གི་བདག་གམ་སེམས་ཞེས་བྱ་སྟེ། བདག་དེས་ནི་
ཉོན་མོངས་པ་བསྐྱེད་དོ། །ཉོན་མོངས་པ་དེས་ལས་བསྐྱེད་དོ། །
ལས་ཀྱིས་སྦྱག་བསྐྱེད་དོ། །དེས་ན་སྦྱག་བསྐྱེད་དང་ཉེས་
པ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་རྩ་བ་ནི་བདག་གམ་སེམས་དེ་ཡིན་ནོ། །དེ་
ལྟར་ཡང་རྣམ་འགྲེལ་ལས། བདག་ཡོད་ན་ནི་གཞན་ཏུ་ཤེས། །
བདག་གཞན་ཆ་ལས་འཇོན་དང་སྤང་། །འདི་དག་དང་ནི་ཡོངས་

འབྲེལ་ལས། །ཉེས་པ་ཐམས་ཅད་འབྱུང་བར་འགྱུར། །ཞེས་
གསུངས་སོ། །

ཆོས་ཀྱི་བདག་དེ་གང་ཡིན་ན། དེ་ལ་ཆོས་ཞེས་པ་ནི། ཕྱི་གཟུང་
བའི་ཡུལ་དང་། ནང་འཛིན་པའི་སེམས་སོ། །ཅིའི་ཕྱིར་དེ་དག་ལ་
ཆོས་ཞེས་བྱ་ཞེ་ན། དེ་དག་རང་གི་མཆོད་ཉིད་འཛིན་པའི་ཕྱིར་རོ།
།དེ་ལྟར་ཡང་མདོ་སྤེལ་བྱ་ལས། མཆོད་ཉིད་འཛིན་ལ་ཆོས་ཞེས་
བྱ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །དེ་ལྟར་གཟུང་འཛིན་གཉིས་པོ་དངོས་
པོར་བཟུང་ནས་ཞེན་པ་ནི་ཆོས་ཀྱི་བདག་ཅེས་བྱའོ། །

བདག་དེ་གཉིས་རང་བཞིན་གྱིས་སྟོང་ཉིད་ཡིན་པར་འཆད་པ་
ལ། དང་པོར་གང་ཟག་གི་བདག་དགག་སྟེ། སྟོབ་དཔོན་གྱ་སྐྱབ་
གྱིས་མཇད་པའི་རིན་ཆེན་སྟེང་བ་ལས། བདག་ཡོད་བདག་གིར་
ཡོད་ཅེས་པ། །འདི་ནི་དམ་པའི་དོན་དུ་ལོག། །ཅེས་གསུངས་ཏེ།
བདག་དེ་དོན་དམ་པར་མ་གྱུབ་པའི་དོན་ཏོ། །གལ་ཏེ་བདག་
གམ་སེམས་དོན་དམ་པར་གྱུབ་ནས་ཡོད་ན། བདེན་པ་མཐོང་
བའི་དུས་ན་ཡང་ཡོད་དགོས་པ་ལ། བདེན་པ་མཐོང་བའི་སེམས་
གྱིས་ངོ་བོ་མཐོང་བའི་དུས་ན་བདག་དེ་མེད་པས་ན་མ་གྱུབ་པ་

ཡིན་ནོ། །དེ་ལྟར་ཡང་རིན་ཆེན་སྒྲེང་བ་ལས། གང་ཕྱིར་ཡང་
དག་ཇི་ལྟ་བུ། །ཡོངས་སུ་ཤེས་པས་གཉིས་མི་འབྱུང་། །ཞེས་
གསུངས་ཏེ། དེ་ལ་ཡང་དག་པ་ཇི་ལྟ་བུ་ཞེས་པ་ནི་བདེན་པ་
མཐོང་བའམ་སེམས་སམ། གཉིས་མི་འབྱུང་བ་ནི་བདག་དང་
བདག་གིར་འཛིན་པ་མི་འབྱུང་བའོ། །

ཡང་གལ་ཏེ་བདག་གམ་སེམས་དེ་ཡོད་པར་གྱུར་ན་རང་ལས་སྐྱེ་
བའམ། གཞན་ལས་སྐྱེ་བའམ། གཉིས་ཀ་ལས་སྐྱེ་བའམ། ཏུས་
གསུམ་ལས་སྐྱེ་བ་ཞེས་བརྟགས་པར་བྱའོ། །དེ་ལ་རང་ལས་མི་སྐྱེ་
སྟེ། རང་གྲུབ་ཟིན་ནམ་མ་ཟིན། གྲུབ་མ་ཟིན་ན་རྒྱུར་མི་རུང་ལ།
གྲུབ་ཟིན་ན་འབྲས་བུར་མི་རུང་ཞིང་། རང་ལ་རང་བྱེད་པ་
འགལ་བས་སོ། །གཞན་ལས་ཀྱང་མི་སྐྱེ་སྟེ། དེ་ནི་རྒྱུ་མ་ཡིན་པའི་
ཕྱིར་རོ། །རྒྱ་ཇི་ལྟར་མ་ཡིན་ན། འདི་ལྟར་རྒྱ་ནི་འབྲས་བུ་ལ་ལྟོས་
པ་ཡིན་པས་ཇི་སྟོང་འབྲས་བུ་མ་བྱུང་བ་དེ་སྟོང་ནི་རྒྱ་མ་ཡིན་ནོ།
།གང་གི་ཆེ་རྒྱུ་མ་ཡིན་པ་དེའི་ཆེ་འབྲས་བུ་ཡང་མི་སྐྱེ་བས་སྤྲུམ་
ཁོ་ན་བཞིན་ནོ། །གཉིས་ཀ་ལས་ཀྱང་མི་སྐྱེ་སྟེ། ཕྱོགས་གཉིས་ཀ་
སྤར་བ་ཤད་པ་ལྟར་སྐྱོན་ཅན་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །ཏུས་གསུམ་

ལས་ཀྱང་མི་སྐྱེ་སྒྲེ། འདས་པས་མི་བསྐྱེད་པ་ནི་དེ་ཉིད་ས་བོན་
རུལ་པ་རུས་པ་ཟད་པ་བཞིན་ནོ། །མ་འོངས་པས་མི་སྐྱེ་བ་ནི་མོ་
ག་ཤམ་གྱི་བུ་བཞིན་ནོ། །ད་ལྟར་བས་མི་སྐྱེ་བ་ནི་ཕན་གདགས་བྱ་
འདོགས་བྱེད་མི་འཐད་པས་སོ། །དེ་ལྟར་ཡང་རིན་ཆེན་སྤེང་བ་
ལས། དེ་ནི་རང་གཞན་གཉིས་ཀ་དང་། །དུས་གསུམ་ཉིད་དུ་མ་
ཐོབ་ཕྱིར། །ངར་འཛིན་པ་ནི་ཟད་པར་འགྱུར། །ཞེས་གསུངས་ཏེ།
མ་ཐོབ་པ་ནི་མི་སྐྱེ་བའི་དོན་ཏོ། །

ཡང་ན་འདི་ལྟར་གོ་བར་བྱ་སྟེ། བདག་ཅེས་བྱ་བ་དེ་རང་གི་ལྷས་
ལ་ཡོད་དམ། སེམས་ལ་ཡོད་དམ། མིང་ལ་ཡོད་ཅེས་བརྟག་པར་
བྱའོ། །ལྷས་འདི་འབྱུང་བ་བཞིའི་རང་བཞིན་ཡིན་ཏེ། དེ་ལ་ལྷས་
ཀྱི་སྤྲ་བ་ནི་ས་ཡིན། ག་ཤར་བ་ནི་རྩ་ཡིན། དྲོད་ནི་མེ་ཡིན།
དབུགས་དང་གཡོ་འགུལ་ནི་རྩྱང་ཡིན་ནོ། །དེ་ལྟར་འབྱུང་བ་
བཞི་ལ་བདག་གས་སེམས་མེད་དེ། དཔེར་ན་ཕྱི་རོལ་གྱི་ས་རྩ་ལ་
སོགས་པའི་འབྱུང་བ་བཞི་ལ་བདག་གས་སེམས་མེད་པ་བཞིན་
ནོ། །སེམས་ལ་བདག་ཡོད་དོ་ཞེ་ན། སེམས་ནི་ཅིར་ཡང་མ་གུབ་
སྟེ། རང་གཞན་གཉིས་ཀས་མ་མཐོང་བའི་ཕྱིར་རོ། །དེས་ན་

སེམས་རང་མ་གྲུབ་པས། བདག་གྲུབ་པ་མེད་དོ། །མིང་ལ་
བདག་གམ་སེམས་ཡོད་དོ་ཞེ་ན། མིང་ནི་སྟོ་བྱར་དུ་བཏགས་པ་
ཡིན་ཏེ། རྩ་སྤྱོད་ཡང་མ་གྲུབ་ལ། བདག་དང་ཡང་འབྲེལ་བ་མེད་
དོ། །དེ་ལྟར་ན་རྒྱ་མཚན་གསུམ་གྱི་སྟོ་ནས་གང་ཟག་གི་བདག་
གམ་སེམས་མ་གྲུབ་པར་བསྟན་ཏོ། །

ད་ནི་ཆོས་ཀྱི་བདག་དགག་པ་ལ་གཉིས་ཏེ། ཕྱི་གཟུང་བའི་ཡུལ་
མ་གྲུབ་པར་བསྟན་པ་དང་། རང་འཛིན་པའི་སེམས་མ་གྲུབ་པར་
བསྟན་པ་འོ། །དེ་ལ་དང་པོ་བཤད་ན། ཁ་ཅིག་ཕྱི་གཟུང་བའི་
ཡུལ་དངོས་པོར་གྲུབ་པར་འདོད་དེ། དེ་ཡང་བྱེ་བྲག་དུ་སྤྲོ་བ་ན་
རེ། རུལ་ཕྱར་བ་ཀྱི་ངོ་བོ་བླུ་མ་གོང་ཆ་ཤས་མེད་པ་ཞིག་རྩ་སྤྱོད་
ཡོད། དེ་དག་ཆོགས་པ་ནི་གཟུགས་ལ་སོགས་པའི་ཡུལ་འདི་
ཡིན་ཏེ། དེ་ཡང་རུལ་དེ་རྣམས་སིལ་བྱར་སོ་སོར་བསྐྱོར་བ་བར་
དང་བཅས་པར་ཡོད་དེ། ད་ལྟ་ཕྱོགས་གཅིག་དུ་སྒྲུང་བ་ནི་
དཔེར་ན་གཡག་རྩ་དང་ནེའུ་སིང་གི་རྩལ་ལྟར་ཡིན། མི་གྲེས་པ་
ནི་སེམས་ཅན་གྱི་ལས་ཀྱིས་བསྐྱུས་པ་ཡིན། ཞེས་ཟེར་རོ། །མདོ་

སྒྲེ་པ་ན་རེ། རྩལ་དེ་དག་ཀྱང་བསྐྱོར་བ་བར་མེད་པ་འགྱུར་ལ་མ་
རེག་པར་ཡོད། ཅེས་ཟེར་རོ། །

དེ་ལྟར་འདོད་ཀྱང་དེ་མ་གྲུབ་སྟེ། རྩལ་དེ་གཅིག་དུ་ཡོད་དམ་དུ་
མར་ཡོད། གཅིག་ཡིན་ན་རྩལ་དེ་ལ་ཕྱོགས་ཆའི་དབྱེ་བ་ཡོད་
དམ་མེད། ཕྱོགས་ཆའི་དབྱེ་བ་ཡོད་ན་ཤར་རྒྱབ་དང་སྟོ་བྱང་དང་
སྟང་འོག་གི་ཆ་སྟེ། ཆ་རྩལ་དུ་སོང་བས་གཅིག་དུ་འདོད་པ་
ཉམས་སོ། །ཕྱོགས་ཆའི་དབྱེ་བ་མེད་ན་དངོས་པོ་ཐམས་ཅད་
ཀྱང་རྩལ་གཅིག་གི་ངོ་བོར་འགྱུར་དགོས་ན་དེ་ལྟར་ཡང་མ་ཡིན་
ཏེ། མངོན་སུམ་གྱི་བསལ་བ་ཡོད་དེ། དེ་ལྟར་ཡང་། ཉི་ཤུ་པའི་
རབ་དུ་བྱེད་པ་ལས། རྩལ་གིས་གཅིག་ཆར་སྐྱར་བ་ན། །སྤྱ་རབ་
རྩལ་ཆ་རྩལ་དུ་འགྱུར། །རྩལ་པོ་དག་ནི་གོ་གཅིག་ན། །གོང་བུ་
རྩལ་སྤྱན་ཅམ་དུ་འགྱུར། །ཞེས་གསུངས་སོ། །དུ་མ་ཡིན་མོ་ཞེ་ན།
གཅིག་གྲུབ་ན་གཅིག་བསགས་པའི་དུ་མ་གྲུབ་དུ་རུང་བ་ལས།
གཅིག་མ་གྲུབ་པས་དེ་བསགས་པའི་དུ་མ་ཡང་མ་གྲུབ་བོ། །དེས་
ན་རྩལ་སྤྱ་རབ་རྩལ་སུམ་གྲུབ་པས་དེའི་རང་བཞིན་སྤྱིའི་ཡུལ་
འདི་ཡང་མ་གྲུབ་བོ། །

འོ་ན་ད་ལྟ་མངོན་སུམ་དུ་སྒྲུབ་ཞིང་འདུག་པ་འདི་ཅི་ཡིན་སྟུམ་ན།
འདི་ནི་རང་སེམས་ཉིད་འབྱུང་ནས་སྤྱི་རྒྱུ་གྱི་ཡུལ་དུ་སྒྲུབ་བ་
འདི་རང་གི་སེམས་ལ་དེ་ལྟར་དུ་ཤར་བས་སྒྲུབ་བ་ཡིན་ནོ། །དེ་
ལྟར་ཡིན་པར་ཅིས་ཤེས་ན། ལུང་དང་། རིགས་པ་དང་། དཔེ་
དང་གསུམ་གྱིས་ཤེས་པར་བྱའོ། །དེ་ལ་ལུང་ནི། སྐལ་པོ་ཆེའི་
མདོ་ལས། གྱེ་རྒྱལ་བའི་སྤྲུལ་དག །ཁམས་གསུམ་པོ་འདི་ནི་
སེམས་ཅམ་མོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །ལང་ཀར་ག་ཤེགས་པའི་
མདོ་ལས་གྲུང་། བག་ཆགས་གྱིས་ནི་དཀྱུགས་པའི་སེམས། །དོན་
དུ་སྒྲུབ་བ་རབ་དུ་འབྱུང་། །དོན་ཡོད་མ་ཡིན་སེམས་ཉིད་དེ། །སྤྱི་
རྒྱུ་དོན་མཐོང་ལོག་པའོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །རིགས་པ་ནི། སྤྱི་
སྒྲུབ་བ་འདི་ཆོས་ཅན་སེམས་ཀྱི་འབྱུང་སྒྲུབ་ཡིན་པར་དམ་
བཅའ། མེད་པ་སྒྲུབ་ཞིང་འདུག་པའི་སྤྱིར། (1763)མེའི་རྩ་བའམ་
བསྐྱེད་པའི་ལྗོན་ཤིང་ལྟ་བུ། ཞེས་པ་ནི་གཏན་ཆོགས་སོ། །དེ་
བཞིན་དུ་ཡོད་པ་མི་སྒྲུབ་བའི་སྤྱིར་དང་། (1763)སྒྲུབ་བ་རྒྱུན་གྱི་
སྟོབས་གྱིས་འགྱུར་བ་དང་། སྒྲུབ་བ་འགྱུར་ཞིང་(1763)གོམས་
པའི་སྟོབས་གྱིས་འགྱུར། འགྲོ་བའི་སྤྱིར་དང་། རིགས་ཅུག་གི་

(1763)སྒྲུང་བ་ཐ་དད་པའི་ཕྱིར་སྒྲུང་བ་འདི་སེམས་ཀྱིས་འབྲུལ་
སྒྲུང་ཁོ་ན་ཡིན་ནོ། །དཔེ་ནི། མི་ལམ་དང་སྐྱུ་མ་ལ་སོགས་པ་
བཞིན་ནོ། །དེ་དག་གིས་ཕྱི་གཟུང་བའི་ཡུལ་མ་གྲུབ་པར་བསྟན་
ཏོ། །

གཉིས་པ་བཤད་ན། ཁ་ཅིག་ནང་འཛིན་པའི་སེམས་(1763)རང་
རྒྱལ་བ་དང་སེམས་ཅམ་པས།རང་རིག་རང་གསལ་དུ་དངོས་སུ་
གྲུབ་པར་འདོད་དོ། །དེ་ལྟར་འདོད་ཀྱང་དེ་མ་གྲུབ་པའི་རྒྱ་
མཚན་གསུམ་སྟེ། སེམས་དེ་སྐད་ཅིག་མར་བརྟགས་པས་མ་གྲུབ་
པ་དང་། སེམས་དེ་སྐྱུ་མ་གྱི་མཐོང་བ་མེད་པས་དངོས་སུ་མ་
གྲུབ་པ་དང་། ཡུལ་མེད་པས་སེམས་མ་གྲུབ་པའོ། །དེ་ལ་དང་པོ་
ནི། བྱིད་འདོད་པའི་སེམས་རང་རིག་རང་གསལ་དེ་སྐད་ཅིག་དུ་
ཡོད་དམ། དུ་མར་ཡོད། སྐད་ཅིག་དུ་ཡོད་ཅེ་ན། དེ་ལ་དུས་
གསུམ་གྱི་ཆ་ཤས་ཡོད་དམ། དེ་ལ་དུས་གསུམ་གྱི་ཆ་ཤས་མེད།
དང་པོ་ལྟར་ན་སྐད་ཅིག་མ་མ་གྲུབ་སྟེ་དུ་མར་ཐལ་ལོ། །དེ་ལྟར་
ཡང་རིན་ཆེན་སྟེང་བ་ལས། ཇི་ལྟར་སྐད་ཅིག་མཐའ་ཡོད་པ། །
དེ་བཞིན་ཐོག་ཐ་དབྱས་བརྟགས་དགོས། །དེ་ལྟར་སྐད་ཅིག་

གསུམ་བརྟགས་ཕྱིར། །འཇིག་རྟེན་སྐད་ཅིག་ལ་མི་གནས། །ཞེས་
གསུངས་སོ། །དེ་ལ་དུས་གསུམ་གྱི་ཆ་ཤས་མེད་ན་སྐད་ཅིག་མ་དེ་
དངོས་མེད་དུ་བལ་ལོ། །དེས་ན་སྐད་ཅིག་མ་མ་གྲུབ་པས་སེམས་
ཀྱང་མ་གྲུབ་བོ། །དུ་མར་ཡོད་དོ་ཞེ་ན། སྐད་ཅིག་གྲུབ་ན་སྐད་
ཅིག་བསགས་པའི་དུ་མ་གྲུབ་དུ་རུང་བ་ལ། སྐད་ཅིག་མ་གྲུབ་
པས་དེ་བསགས་པའི་དུ་མ་ཡང་མ་གྲུབ་བོ། །དུ་མ་མ་གྲུབ་པས་
སེམས་ཀྱང་མ་གྲུབ་བོ། །

དོན་གཉིས་པ་བཤད་ན། སེམས་ཞེས་བྱ་བ་འདི་ལུས་ཀྱི་ཕྱི་ནང་
བར་གསུམ་སྟོད་སྦྲང་གང་དུ་གནས་པ་བཅུ་ལ། གཟུགས་སམ་ཁ་
དོག་ཅི་ལྟར་འདུག་པ་ལེགས་པར་བརྟགས་ལ། དེས་ཤེས་ཅི་སྟེས་
སུ་འཚོལ་བ་དང་། དམིགས་རིམ་སྟོ་བ་ལ་སོགས་པ་ཞལ་ལས་
ཤེས་པ་ལྟར་འཚོལ། དེ་ཅི་ལྟར་བཅུ་ལ་ཡང་མ་མཐོང་མ་རྟོག་ན།
མཐོང་རྒྱུ་ལས་ཁ་དོག་དངོས་པོའི་མཚན་མ་རུང་བཤད་ཀྱང་མེད།
ཡོད་པ་དེ་མ་མཐོང་མ་རྟོག་པ་མ་ཡིན། བཅུ་ལ་བ་པོ་རང་འཚོལ་
རྒྱུ་ལ། འཚོལ་མཁན་རང་སྟོའི་ཡུལ་ལས་འདས་པ། སྤྱོད་བསམ་
ཤེས་བརྗོད་ཀྱི་ཡུལ་ལས་འདས་པ་ཡིན་པས་གང་དུ་འང་བཅུ་ལ་

བས་མི་མཐོང་སྟེ། ཇི་སྐད་དུ་འོད་སྤངས་ཀྱིས་ཉུས་པའི་མདོ་
ལས། འོད་སྤངས་སེམས་ནི་ནང་ན་ཡང་མེད། ཕྱི་རོལ་ན་ཡང་
མེད། གཉིས་ཀའི་བར་ལ་ཡང་མི་དམིགས་སོ། །འོད་སྤངས་
སེམས་ནི་དཔྱད་དུ་མེད་པ། བསྟན་དུ་མེད་པ། རྟེན་དུ་མེད་པ།
སྤང་བ་མེད་པ། རྣམ་པར་རིག་པ་མེད་པ། གནས་པ་མེད་པའོ། །
འོད་སྤངས་སེམས་ནི་སངས་རྒྱས་ཐམས་ཅད་ཀྱིས་ཀྱང་མ་
གཟིགས་མི་གཟིགས་གཟིགས་པར་མི་འགྱུར་རོ། །ཞེས་གསུངས་
སོ། །དམ་པའི་ཆོས་ཡོངས་སུ་འཛིན་པའི་མདོ་ལས་ཀྱང་། དེ་
ཕྱིར་སེམས་ནི་གསོག་དང་གསོབ། །ཡོད་པ་རིམ་པར་རབ་ཤེས་
ནས། །དེ་ལ་སྟོང་པོར་མི་བཟུང་སྟེ། །དེ་དག་ངོ་བོ་ཉིད་ཀྱིས་
སྟོང་། །ངོ་བོ་ཉིད་ཀྱིས་སྟོང་པའི་ཆོས། །དེ་དག་ལ་ནི་གྲུབ་པ་
མེད། །ཆོས་རྣམས་ཐམས་ཅད་བཏགས་པ་སྟེ། །རང་བཞིན་དེ་
ལྟར་རབ་དུ་བསྟན། །མཐའ་གཉིས་བེལ་གྱིས་མནན་ནས་སུ། །
མཁས་རྣམས་དབུ་མར་སྟོན་པར་བྱེད། །ངོ་བོ་ཉིད་ཀྱིས་ཆོས་
སྟོང་པ། །དེ་ནི་བྱང་ཆུབ་ལམ་ཡིན་ཏེ། །ངས་ཀྱང་དེ་ནི་བསྟན་པ་
ཡིན། །ཞེས་གསུངས་སོ། །ཆོས་ཉིད་མི་གཡོ་བའི་མདོ་ལས་ཀྱང་།

ཆོས་ཐམས་ཅད་རང་བཞིན་གྱིས་མ་སྐྱེས་པ། ངོ་བོ་ཉིད་གྱིས་མི་
གནས་པ། ལས་དང་བྱ་བའི་མཐའ་ཐམས་ཅད་དང་བྲལ་བ།
རྟོག་པ་དང་མི་རྟོག་པའི་ཡུལ་ལས་འདས་པའོ། །ཞེས་གསུངས་
སོ། །དེས་ན་སེམས་དེ་སྤུས་ཀྱང་མ་མཐོང་བས་ན། རང་རིག་རང་
གསལ་དུ་བརྗོད་པ་དོན་མེད་དོ། །བྱང་ཆུབ་སྤྱོད་འཇུག་ལས་
ཀྱང་། གང་ཆོ་འགས་ཀྱང་མཐོང་མེད་ན། །གསལ་བའམ་ནི་མི་
གསལ་བ། །མོ་ག་ཤམ་བྱ་ཡི་འབྱེང་བག་བཞིན། །དེ་ནི་བརྗོད་
ཀྱང་དོན་མེད་དོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །དྲི་ལོ་པས་ཀྱང་། གྱི་ཏོ་
འདི་ནི་རང་རིག་ཡེ་ཤེས་ཏེ། །ངག་གི་ལམ་འདས་ཡིད་ཀྱི་སྤྱོད་
ཡུལ་མིན། །ཞེས་གསུངས་སོ། །

དོན་གསུམ་པ་བ་ཤད་ན། ཡང་གོང་དུ་བ་ཤད་པ་ལྟར་གཟུགས་ལ་
སོགས་པ་ཕྱིའི་ཡུལ་མ་གྲུབ་པས་ན། དེ་འཇོན་པའི་ནང་གི་
སེམས་ཀྱང་མ་གྲུབ་སྟེ། ཆོས་ཀྱི་དབྱིངས་ཀྱི་རང་བཞིན་དབྱེར་
མེད་པར་བསྟན་པའི་ལེན་ལས་ཀྱང་། སེམས་འདི་ནི་སྟོན་པོ་འཇམ་
སེར་པོ་འཇམ། དམར་པོ་འཇམ། དཀར་པོ་འཇམ། བཙོང་ཁའཇམ། ཤེལ་
གྱི་ཁ་དོག་ལྟ་བུའཇམ། ཡང་དག་པའཇམ། ཡང་དག་པ་མ་ཡིན་

པའམ། རྟག་ཅེས་བྱ་བའམ། མི་རྟག་ཅེས་བྱ་བའམ། གཟུགས་
ཅན་ནམ། གཟུགས་ཅན་མ་ཡིན་པ་ཞིག་ཅེས་སོ་སོར་རྟགས་ཤིག
།སེམས་ནི་གཟུགས་ཅན་མ་ཡིན་པ། བསྟན་དུ་མེད་པ། ལྷང་བ་
མེད་པ། ཐོགས་པ་མེད་པ། རྣམ་པར་རིག་བྱེད་མ་ཡིན་པས།
ནང་ན་མི་གནས། ཕྱི་རྒྱལ་ན་མི་གནས། གཉིས་ཀའི་བར་ན་མི་
གནས་པའི་ཕྱིར། ཡོངས་སུ་དག་པ། ཡོངས་སུ་མ་གྲུབ་པ་ཡིན་
ཞིང་དེ་ལ་རྣམ་པར་གྲོལ་བ་མེད་དེ་ཆོས་ཀྱི་དབྱིངས་ཀྱི་རང་
བཞིན་ནོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །བྱང་ཆུབ་སྤྱོད་འཇུག་ལས་ཀྱང་།
ཤེས་བྱ་མེད་ན་ཅི་རིག་ནས། །གང་གིས་ཤེས་པ་དེ་ཚོད་བྱེད། །
ཅེས་པ་དང་། དེས་ན་ཤེས་བྱ་ཉེར་གནས་པ། །མེད་པར་ཤེས་པ་
མེད་ཅེས་ངེས། །ཞེས་གསུངས་སོ། །

དེ་དག་གིས་ནང་འཛིན་པའི་སེམས་མ་གྲུབ་པར་བསྟན་ཏེ། དེ་
ལྟར་དངོས་པོར་འཛིན་པ་བཀག་ནས། དོན་གཉིས་པ་དངོས་
མེད་དུ་འཛིན་པ་དགག་པ་ལ། གལ་ཏེ་བདག་གཉིས་པོ་དེ་དངོས་
པོ་ཅིར་ཡང་མ་གྲུབ་པས་དངོས་མེད་ཅིག་ཡིན་ནམ་ཞེ་ན། དེ་ནི་
དངོས་མེད་དུ་ཡང་མ་གྲུབ་སྟེ། ཅི་ལྟར་ཞེ་ན། བདག་གཉིས་

པོའམ། སེམས་དེ་སྤར་དངོས་པོར་ཡོད་པ་ལ། ཕྱིས་མེད་པ་ཡིན་
ན་དངོས་མེད་ཅེས་བྱར་རུང་སྟེ། བདག་གཉིས་སམ། སེམས་ཞེས་
བྱ་བའི་ཆོས་ཡེ་ནས་རང་བཞིན་གྱིས་མ་གྲུབ་པས་ན། དངོས་
པོར་ཡོད་པ་དང་མེད་པའི་མཐའ་ལས་འདས་སོ། །ས་ར་ཏ་པས།
དངོས་པོར་འཛིན་པ་ལྷུགས་དང་འདྲ་བ་སྟེ། །དངོས་མེད་འཛིན་
ན་དེ་བས་ཀྱང་ནི་སྒྲུན། །ཞེས་གསུངས་སོ། །ལང་ཀར་གཤེགས་
པ་ལས་ཀྱང་། ཕྱི་རེལ་དངོས་པོ་ཡོད་མེད་མིན། །སེམས་ཀྱང་
ཡོངས་སུ་བབྱུང་བ་མེད། །ལྟ་བ་ཐམས་ཅད་རབ་སྤངས་པ། །དེ་
ནི་སྐྱེ་མེད་མཚན་ཉིད་དོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །རིན་ཆེན་འཕྲུང་བ་
ལས་ཀྱང་། གང་ཆེ་དངོས་པོ་མི་རྟོན་པ། །དེ་ཆེ་དངོས་མེད་གལ་
འགྱུར། །ཞེས་གསུངས་སོ། །

དོན་གསུམ་པ་མེད་པར་འཛིན་པའི་སྐྱོན་འཆད་པ་ལ། འོ་ན་དོན་
དངོས་པོར་འཛིན་པ་ནི་འཁོར་བའི་རྩ་བར་འདུག་ན། དངོས་
མེད་དུ་བལྟས་ན་འཁོར་བ་ལས་གྲོལ་བར་འགྱུར་བ་མིན་ནམ་ཞེ་
ན། རྒྱ་མ་བས་ཕྱི་མ་སྐྱོན་ཆེ་སྟེ། ས་ར་ཏ་ས། དངོས་པོར་འཛིན་པ་
ལྷུགས་དང་འདྲ་བ་སྟེ། །དངོས་མེད་འཛིན་ན་དེ་བས་ཀྱང་ནི་

བློ་མཁུ་། ཁེས་གསུངས་སོ། འི་སྐད་དུ་དཀོན་མཆོག་བརྟེན་པ་
ལས། འོད་སྟངས་གང་ཟག་དུ་བཟླ་བ་རི་རབ་ཅམ་ལ་གནས་པ་
ནི་སྒྲ་ཡི། མངོན་པའི་ང་རྒྱལ་གྱིས་སྟོང་པ་ཉིད་དུ་བཟླ་བ་ནི་དེ་ལྟ་
མ་ཡིན་ནོ། ཁེས་གསུངས་སོ། ཡང་འི་སྐད་དུ། སྟོང་པ་ཉིད་ལ་
བཟླ་ཉེས་པས། །ཤེས་རབ་རྒྱུད་རྣམས་སྟུང་བར་འགྱུར། ཁེས་
གསུངས་སོ། །རྩ་བ་ཤེས་རབ་ལས་ཀྱང་། གང་དག་སྟོང་པ་ཉིད་
བཟླ་བ། །དེ་དག་གསོར་མི་རུང་བར་གསུངས། ཁེས་གསུངས་
སོ། །གསོར་ཅི་ལྟར་མི་རུང་ཞེ་ན། དཔེར་ན་ནད་པ་ལ་འབྲུ་སྒྲན་
བཏང་བས། ནད་དང་འབྲུ་སྒྲན་གཉིས་ཆར་འབྲུས་ན་ནད་སོས་
པ་ཡིན་ལ། ནད་འབྲུས་ནས་འབྲུ་སྒྲན་མ་ཉུ་ན། ནད་པ་གསོར་མི་
རུང་སྟེ། འཆི་བར་འགྱུར་རོ། །དེ་བཞིན་དུ་དངོས་པོར་བཟླ་བ་དེ་
སྟོང་ཉིད་བསྒྲམས་པས་བུད་ཀྱང་། སྟོང་ཉིད་ལ་ཞེན་ཅིང་བཟླ་ན།
སྟོང་པའི་བདག་པོ་སྟོང་པར་འགྲོ་སྟེ། ངན་འགྲོར་ཕྱོགས་པར་
འགྱུར་བའོ། །རིན་ཆེན་སྟེང་བ་ལས་ཀྱང་། ཡོད་པ་པོ་ནི་བདེ་
འགྲོར་འགྲོ། །མེད་པ་པོ་ནི་ངན་འགྲོར་འགྲོ། ཁེས་གསུངས་སོ། །
དེ་ལ་སྤུ་མ་བས་ཕྱི་མ་སྟོན་ཆེའོ། །

དོན་བཞི་པ་འཛིན་པ་གཉིས་ཆར་གྱི་སྒྲིན་འཆད་པ་ལ། དོན་ལ་
ཡོད་པར་འཛིན་པ་དང་། མེད་པར་འཛིན་པ་གཉིས་ཆར་སྒྲིན་
ཅན་ཡིན་ཏེ། རྟག་ཆད་གཉིས་ཀྱི་མཐར་ལྷུང་བའི་ཕྱིར། ཅུ་བ་
ཤེས་རབ་ལས་ཀྱང་། ཡོད་ཅེས་བྱ་བ་རྟག་པར་ལྷ། །མེད་ཅེས་བྱ་
བ་ཆད་པར་ལྷ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །རྟག་ཆད་ཀྱི་མཐར་ལྷུང་བ་
ནི་ཚླངས་པ་འོ། །ཚླངས་པ་ནི་འཁོར་བ་ལས་གྲོལ་བར་མི་འགྱུར་
བའོ། །དེ་ལྟར་ཡང་རིན་ཆེན་སྤེང་བ་ལས་ཀྱང་། དེ་ལྟར་སྒྲིག་རྒྱ་
ལྷ་བྱ་ཡི། །འཛིག་རྟེན་ཡོད་པའམ་མེད་པ་ཞེས། །འཛིན་པ་དེ་ནི་
ཚླངས་པ་སྟེ། །ཚླངས་པ་ཡོད་ན་མི་གྲོལ་ལོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །
དོན་ལྔ་པ་གྲོལ་བར་འགྱུར་བའི་ལམ་འཆད་པ་ལ། འོ་ན་གང་
གིས་གྲོལ་ཞེ་ན། མཐའ་ལ་མི་གནས་པ་དབྱུ་མའི་ལམ་གྱིས་གྲོལ་
བར་འགྱུར་རོ། །དེ་ལྟར་ཡང་རིན་ཆེན་སྤེང་བ་ལས། ཡང་དག་
ཅི་བཞིན་(1763)ཆོས་ཐམས་ཅད་ཡེ་ནས་སྒྲེ་མེད་དུ། ཡོངས་
ཤེས་པ། །གཉིས་(1763)རྟག་ཆད། ལ་མི་བརྟེན་(1763)འཁོར་
བ་ལས། ཐར་བར་འགྱུར། །ཞེས་པ་དང་། དེས་ན་གཉིས་(1763)
རྟག་ཆད་གཉིས་ཀྱི་མཐའ་ལ། མི་བརྟེན་པ་གྲོལ། །ཞེས་གསུངས་

སོ། །རྩ་བ་ཤེས་རབ་ལས་ཀྱང་། དེ་ཕྱིར་ཡོད་དང་མེད་པ་ལ། །
མཁས་པས་གནས་པར་མི་བྱའོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །འོ་ན་མཐའ་
གཉིས་སྤང་བའི་དབུ་མ་ཉིད་ཅི་ལྟ་བུ་ཡིན་སྟུང་ན། འཕགས་པ་
དགོན་མཆོག་བརྟེན་གས་པ་ལས། འོད་སྤངས་བྱང་རྒྱལ་སེམས་
དཔས་རྩྭ་ལ་བཞིན་དུ་ཆོས་ལ་སྦྱར་བ་གང་ཞེ་ན། འདི་ལྟ་སྟེ། དབུ་
མའི་ལམ་ཆོས་རྣམས་ལ་སོ་སོ་ཡང་དག་པར་རྟོག་པའོ། །འོད་
སྤངས་དབུ་མའི་ལམ་ཆོས་རྣམས་ལ་སོ་སོར་རྟོག་པ་གང་ཞེ་ན།
དེ་བཞིན་དུ་སྦྱར་རྟེ། འོད་སྤངས་རྟག་ཅེས་བྱ་བ་ནི་མཐའ་གཅིག་
གོ་མི་རྟག་ཅེས་བྱ་བ་ནི་མཐའ་གཉིས་སོ། །མཐའ་དེ་གཉིས་ཀྱི་
དབུས་གང་ཡིན་པ་དེ་ནི་དཔྱད་དུ་མེད་པ། བརྟན་དུ་མེད་པ།
སྤང་བ་མེད་པ། རྣམ་པར་རིག་པ་མེད་པ་སྟེ། འོད་སྤངས་འདི་ནི།
དབུ་མའི་ལམ་ཆོས་རྣམས་ལ་ཡང་དག་པར་སོ་སོར་རྟོག་པ་ཞེས་
བྱའོ། །འོད་སྤངས་བདག་ཅེས་བྱ་བ་ནི་མཐའ་གཅིག་གོ། །བདག་
མེད་ཅེས་བྱ་བ་ནི་མཐའ་གཉིས་སོ། །དེ་བཞིན་དུ་སྦྱར་རྟེ། འོད་
སྤངས་འཁོར་བ་ཞེས་བྱ་བ་འདི་ནི་མཐའ་གཅིག་གོ། །ཐུང་ན་ལས་
འདས་པ་འདི་ནི་མཐའ་གཉིས་སོ། །མཐའ་དེ་གཉིས་ཀྱི་དབུས་

གང་ཡིན་པ་དེ་ནི་དཔུང་དུ་མེད་པ། བསྟན་དུ་མེད་པ། སྒྲང་བ་
མེད་པ། རྣམ་པར་རིག་པ་མེད་པ་སྟེ། འོད་སྤངས་འདི་ནི་དབུ་
མའི་ལམ་ཆོས་རྣམས་ལ་ཡང་དག་པར་སོ་སོར་རྟོག་པ་ཞེས་བྱའོ།
ཞེས་གསུངས་སོ། ཞི་བ་ལྷས་ཀྱང་། ནང་ཡང་སེམས་མིན་ཕྱི་
མིན་ཞིང་། །གཞན་དུ་ཡང་ན་རྟེན་མ་ཡིན། །འདྲེས་མིན་ལོགས་
སུ་འགར་མེད་དེ། །འདི་ནི་རུང་ཟད་མིན་དེའི་ཕྱིར། །སེམས་ཅན་
རང་བཞིན་སྤངས་འདས། །ཞེས་གསུངས་སོ། །དེས་ན་མཐའ་
གཉིས་ལ་མི་རྟོག་ཅིང་དབུ་མའི་ལམ་བྱས་ཀྱང་། དབུ་མ་ཉིད་ལ་
ཡང་བརྟག་དུ་མེད་དེ། དོན་ལ་དེར་འཛིན་གྱི་ཤེས་པ་དང་བྲལ་བ་
སྒྲོ་ལས་འདས་པར་གནས་པའོ། །ཇོ་བོས་ཀྱང་། དེ་ཡང་འདི་
ལྟར་འདས་པའི་སེམས་ནི་འགགས་ཤིང་ཞིག །མ་འོངས་པའི་
སེམས་ནི་མི་སྦྱེ་ཞིང་མི་འབྱུང་། ད་ལྟར་གྱི་སེམས་ནི་ཤིན་དུ་
བརྟག་དཀའ་སྟེ། ཁ་དོག་མེད་པ། དབྱིབས་དང་བྲལ་བ་ནི་ནམ་
མཁའ་དང་འདྲ་བར་མ་གྲུབ་བོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །མངོན་
རྟོགས་རྒྱན་ལས་ཀྱང་། ཚུ་རྟེན་པ་རྟེན་མཐའ་ལ་མིན། །དེ་དག་

བར་ན་མི་གནས་པ། །དུས་རྒྱུས་མཉམ་པ་ཉིད་ཤེས་ཕྱིར། །
ཤེས་རབ་ཕ་རོལ་ཕྱིན་པར་འདོད། །ཅེས་གསུངས་སོ། །
དོན་དུག་པ་གྲོལ་བའི་རང་བཞིན་སྤྱང་ན་ལས་འདས་པའི་རང་
བཞིན་འཆད་པ་ལ། འོ་ན་འཁོར་བའི་ཆོས་ཐམས་ཅད་དངོས་
པོའམ། དངོས་མེད་གང་དུ་ཡང་མ་གྲུབ་པ་ཡིན་ན། སྤྱང་ན་ལས་
འདས་པ་ཞེས་བྱ་བ་དེ་དངོས་པོ་ཞིག་ཡིན་ནམ། དངོས་མེད་ཅིག་
ཡིན་ཞེ་ན། དམིགས་པ་ཅན་ལ་ལ་དག་སྤྱང་ན་འདས་དངོས་པོར་
ཡོད་པ་སྟམ་དུ་སེམས་སོ། །དེ་མ་ཡིན་ཏེ་རིན་ཆེན་སྤང་བ་ལས།
སྤྱང་ན་འདས་པ་དངོས་མེད་པའང་། མིན་ན་དངོས་པོ་ག་ལ་
ཡིན། །ཞེས་གསུངས་སོ། །གལ་ཏེ་དངོས་པོ་ཡིན་ན་སྤྱང་ན་ལས་
འདས་པ་འདུས་བྱས་སུ་འགྱུར་རོ། །འདུས་བྱས་ཡིན་ན་མཐར་
འཇིག་པར་འགྱུར་རོ། །དེས་ན་རྩ་བ་ཤེས་རབ་ལས། གལ་ཏེ་སྤྱང་
ན་འདས་དངོས་ན། །སྤྱང་ན་འདས་པ་འདུས་བྱས་འགྱུར། །
ཞེས་པ་ལ་སོགས་པ་གསུངས་སོ། །དངོས་པོ་མེད་པའང་མ་ཡིན་
ཏེ། དེ་ཉིད་ལས། དེ་ལ་དངོས་མེད་ཡོད་མ་ཡིན། །ཞེས་གསུངས་
སོ། །འོ་ན་ཅི་ཅམ་ལ་བྱ་ཞེ་ན། དངོས་པོར་འཇིན་པ་དང་།

དངོས་མེད་དུ་འཛིན་པའི་སྟོ་ཐམས་ཅད་ཟད་པ། སྟོ་འདས་
བཟོད་བྲལ་དེ་ལ་སྤྱང་ན་ལས་འདས་པ་ཞེས་བྱའོ། །དེ་ལྟར་ཡང་།
རིན་ཆེན་འཕྲུང་བ་ལས། དངོས་པོ་དངོས་པོར་མེད་འཛིན་པ།
ཟད་པ་སྤྱང་ན་འདས་ཞེས་བྱ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །བྱང་ཆུབ་
སེམས་དཔའི་སྟོད་པ་ལ་འཇུག་པ་ལས་ཀྱང་། གང་ཆོ་དངོས་དང་
དངོས་མེད་དག །སྟོ་ཡི་མདུན་ན་མི་གནས་པས། །དེ་ཆོ་རྣམ་པ་
གཞན་མེད་པས། །དམིགས་པ་མེད་པར་རབ་དུ་ཞི། །ཞེས་
གསུངས་སོ། །འཕགས་པ་ཆངས་པས་ཉུས་པའི་མདོ་ལས་ཀྱང་།
ཡོངས་སུ་སྤྱང་ན་ལས་འདས་པ་ཞེས་བགྱི་བ་ནི། གང་མཚན་མ་
ཐམས་ཅད་རབ་དུ་ཞི་བ། གཡོ་བ་ཐམས་ཅད་དང་བྲལ་བའོ། །
ཞེས་གསུངས་སོ། །དམ་པའི་ཆོས་པར་དཀར་པོ་ལས་ཀྱང་། འོད་
སྤངས་ཆོས་ཐམས་ཅད་མཉམ་པ་ཉིད་ཁོང་དུ་ཆུད་པ་ནི་སྤྱང་ན་
ལས་འདས་པའོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །དེ་ལྟར་སྤྱང་ན་ལས་འདས་
པ་དེ་ནི། སྟོ་ཡི་འཇུག་པ་ཞི་བ་ཙམ་ལས་མ་གཏོགས་པའི་སྟེ་
འགག་གས། སྤང་ཐོབ་ལ་སོགས་ཆོས་གང་དུ་ཡང་གྲུབ་པ་མེད་
དོ། །དེ་ལྟར་རྩ་བ་ཤེས་རབ་ལས། སྤངས་པ་མེད་པ་ཐོབ་མེད་པ།

ཁང་པ་མེད་པ་རྟག་མེད་པ། འགག་པ་མེད་པ་སྐྱེ་མེད་པ། འདྲ་
ནི་མྱ་ངན་འདས་པ་འོ། ཞེས་གསུངས་སོ། འདྲ་ལྟར་སྐྱེ་འགག་
གམ། སྤང་ཐོབ་ལ་སོགས་པ་གང་ཡང་མེད་པས་ན། མྱ་ངན་ལས་
འདས་པ་དེ་ལ་རང་གིས་བྱས་པ་འཇམ། བཅོས་པ་འཇམ། བསྐྱར་བ་
མེད་དོ། འདྲ་ལྟར་ཡང་ནམ་མཁའ་རིན་པོ་ཆེའི་མདོ་ལས། འདྲི་ལ་
བསལ་བྱ་ཅི་ཡང་མེད། བཞག་པར་བྱ་བ་རུང་བཅད་མེད། ཡང་
དག་ཉིད་ལ་ཡང་དག་ལྟ། ཡང་དག་མཐོང་ན་རྣམ་པར་གྲོལ། །
ཞེས་གསུངས་སོ། འདྲ་ལྟར་ཤེས་རབ་བམ། རང་སེམས་ཤེས་པར་
བྱ་བའི་ཆོག་དེ་དག་ཀྱང་། རྟག་པས་དཔྱད་པའི་ངོས་ནས་ཡིན་
ལ། ཤེས་རབ་བམ། སེམས་ཀྱི་དོན་ནི་ཤེས་པར་བྱ་བ་འཇམ། བཅོད་
པར་བྱ་བ་ལས་འདས་པ་ཡིན་ནོ། འདྲ་ལྟར་ཡང་། རབ་རྩལ་གྱིས་
རྣམ་པར་གཞོན་པས་ཉུས་པའི་མདོ་ལས། ཤེས་རབ་ཀྱི་ཕ་རོལ་
དུ་ཕྱིན་པ་ནི། ཆོས་གང་གིས་ཀྱང་བཅོད་པར་བྱ་བ་མ་ཡིན་ཏེ།
ཆོག་ཐམས་ཅད་ལས་འདས་པ་འོ། ཞེས་གསུངས་སོ། སྐྱེ་གཙུག་
འཛིན་གྱིས་ཡུམ་ལ་བསྟོད་པ་ལས་ཀྱང་། སྐྱེ་བསམ་བཅོད་མེད་
ཤེས་རབ་ཕ་རོལ་ཕྱིན། མ་སྐྱེས་མི་འགག་ནམ་མཁའི་ངོ་བོ་ཉིད།

།སོ་སོ་རང་རིག་ཡེ་ཤེས་སྟོང་ཡུལ་བ། །དུས་གསུམ་རྒྱལ་བའི་
ཡུམ་ལ་ཕྱག་འཆལ་ལོ། །ཞེས་ཤེས་རབ་ཅེས་བྱ་བ་བཤད་ཟིན་དོ།

།

ད་ནི་སེམས་སམ་ཤེས་རབ་དེ་གོམས་པར་བྱ་བ་འཆད་དེ། འོ་ན་
ཆོས་ཐམས་ཅད་སྟོང་པ་ཉིད་ཡིན་ན། ཤེས་པ་དེ་ལ་གོམས་པར་
བྱ་བ་ཅང་དགོས་སམ་ཞེ་ན་དགོས་དེ། དཔེར་ན་དངུལ་རྩི་དེ་
དངུལ་གྱི་རང་བཞིན་ཡིན་ཡང་། བཅུ་བདུལ་མ་བྱས་ཀྱི་བར་དུ་
དངུལ་མི་སྒྲིང་། དངུལ་རྒྱ་འདོད་ན་དངུལ་རྩི་དེ་བཅུ་བདུལ་བྱ་
དགོས་སོ། །དེ་བཞིན་དུ་ཆོས་ཐམས་ཅད་ཡེ་ནས་རང་བཞིན་
སྟོང་པ་ཉིད་སྟོས་པ་ཐམས་ཅད་དང་བྲལ་བ་ཡིན་ཡང་། སེམས་
ཅན་རྣམས་ལ་དངོས་པོ་སྒྲ་ཆོགས་སུ་སྒྲིང་ཞིང་སྟུག་བསྐྱལ་སྒྲ་
ཆོགས་སྟོང་བས་ཤེས་པ་དང་གོམས་པར་བྱ་དགོས། དེས་ན་གོང་
ཁྱར་ཤེས་པར་བྱས་ནས། དེ་གོམས་པར་བྱེད་པ་ལ་བཞི་སྟེ། སྟོན་
འགྲོ་དང་། མཉམ་བཞག་དང་། རྗེས་ཐོབ་དང་། གོམས་རྟགས་
སོ། །དེ་ལ་སྟོན་འགྲོ་ནི། སེམས་རྣལ་དུ་དབབ་པའོ། །ཅི་ལྟར་
དབབ་ན། ཤེས་རབ་ཀྱི་ཕ་རོལ་དུ་སྟེན་པ་བདུན་བརྒྱ་པ་ལས།

རིགས་ཀྱི་བྱུང་མ། རིགས་ཀྱི་བྱ་མོས་དབེན་པའི་མལ་སྟན་བརྟེན་
པར་བྱ། འདྲ་འཛི་མེད་པ་ལ་དགའ་བར་བྱ། མཚན་མ་ཐམས་
ཅད་ཡིད་ལ་མི་བྱེད་པར་སྦྱིལ་ཀྱང་བཅའ་སྟེ་འདྲག་ནས། ཞེས་
པ་ལ་སོགས་པ་དང་། ཕྱག་རྒྱ་ཆེན་པོའི་སྟོན་འགྲོ་ལྟར་བྱུངོ། །
དེ་ནས་མཉམ་པར་བཞག་པའི་ཐབས་རྣམས་ཀྱང་། ཕྱག་རྒྱ་ཆེན་
པོ་བྲིད་ལྷགས་ལྟར་བྱས་ནས། ཡོད་མེད་སྤང་དོར་ཅི་ལ་ཡང་མི་
སེམས་པར་འབད་རྩལ་དང་བྲལ་བར་བཞག་གོ། །དེ་ལྟར་ཡང་ཏྲེ་
ལོས། མི་མནོ་མི་བསམ་མི་དཔུང་ཅིང་། །མི་བསྐྱོམ་མི་སེམས་
རང་བབ་བཞག། །ཅེས་གསུངས་སོ། །སེམས་ཉིད་ངལ་བསོར་
ཡང་། བྱ་ཉོན་ཁྱོད་གང་རྣམ་པར་རྟོག། །འདིར་བདག་མ་
བཅིངས་མ་གྲོལ་ཕྱིར། །མ་ཡེངས་མ་བཅོས་རང་དགར་ནི། །ཀྱེ་
ཏྲོ་དུབ་པ་ངལ་སོས་ཤིག། །ཅེས་གསུངས་སོ། །ཁྲུ་སྦྱབ་ཀྱིས་ཀྱང་།
སྤང་ཆེན་ལོབ་ནས་སེམས་རྩྱགས་རྩད་པ་ལྟར། །འགྲོ་འོང་བཅད་
ན་ངང་གིས་དལ་བ་སྟེ། །འདི་ལྟར་རྟོགས་སོང་ལ་ཆོས་ཅི་
དགོས། །ཞེས་དང་། ཡང་དེ་ཉིད་ཀྱིས། གར་ཡང་མ་རྟོག་ཅིར་
ཡང་མ་སེམས་ཤིག། །བཅས་བཅོས་མ་བྱེད་རང་བཞིན་ལྷག་པར་

ཞོགས། །མ་བཅས་པ་ནི་སྐྱེ་མེད་རང་བཞིན་མཛོད། །དུས་གསུམ་
རྒྱལ་བ་ཀུན་གྱི་ག་ཤེགས་བུལ་ཡིན། །ཞེས་གསུངས་སོ། །རི་ཁྲོད་
དབང་ཕུག་གིས་ཀྱང་། གང་ལའང་སྒྲིན་དུ་མི་ལྟ་ཞིང་། །ཅི་ཡང་
མ་ཡིན་ཉམས་སུ་སྒྲང་། །དྲོད་རྟགས་ལ་སོགས་འདྲོད་མི་བྱ། །
བསྒྲེལ་དུ་མེད་པར་བསྟན་མོད་ཀྱང་། །ལེ་ལོ་བཏང་སྒྲེལས་
དབང་མི་གཏོང་། །རྒྱན་དུ་དྲན་པར་བསྒྲེལ་པར་བྱ། །ཞེས་
གསུངས་སོ། །སྒྲེལ་དོན་གྲུབ་པ་ལས། བསྒྲེལ་པའི་ཆེ་ན་ཅི་ཡང་
མི་བསྒྲེལ་ཏེ། །ཐ་སྙད་ཅམ་དུ་དེ་ལ་བསྒྲེལ་ཞེས་བྱ། །ཞེས་
གསུངས་སོ། །ས་ར་ཏ་པས་ཀྱང་། གང་ལ་ཞེན་པ་ཡོད་ན་དེ་ཡང་
ཐོང་། །རྟོགས་པར་གྱུར་ན་ཐམས་ཅད་དེ་ཡིན་ཏེ། །དེ་ལས་
གཞན་པ་སུས་ཀྱང་ཤེས་མི་འགྱུར། །ཞེས་གསུངས་སོ། །ཇོ་བོས་
ཀྱང་། ཟབ་ཅིང་སྒྲེལ་བུལ་དེ་ཉིད་དོ། །འོད་གསལ་འདུས་མ་
བྱས་པ་གང་། །མ་སྐྱེས་མི་འགག་གཏོད་ནས་དག །རང་བཞིན་
སྤངས་འདས་པ་ཡི། །ཆོས་དབྱིངས་མཐའ་དང་དབུས་མེད་པ། །
སྒྲོ་མིག་ཞིབ་མོས་རྟོག་བུལ་བས། །བྱིང་ཁྲོད་རབ་རིབ་མེད་པར་
ལ། །ཞེས་དང་། ཆོས་དབྱིངས་སྒྲེལ་དང་བུལ་བ་ལ། །ཤེས་པ་

སྒྲོམ་དང་བྱལ་བར་བཞག །ཅེས་གསུངས་སོ། །དེ་ལྟར་བཞག་པ་
ནི། ཤེས་རབ་ཀྱི་ཕ་རོལ་དུ་ཕྱིན་པ་ལ་གོམས་པར་བྱ་བའི་ཐབས་
ཕྱིན་ཅི་མ་ལོག་པ་ཡིན་ནོ། །དེ་ལྟར་ཡང་ཤེས་རབ་ཀྱི་ཕ་རོལ་དུ་
ཕྱིན་པ་བདུན་བརྒྱ་པ་ལས། ཆོས་གང་ལ་ཡང་སྤང་བའམ།
གཟུང་བའམ། དྲོར་བ་མ་མཆིས་པ་དེ་ཤེས་རབ་ཀྱི་ཕ་རོལ་དུ་
ཕྱིན་པ་བསྒྲོམ་པ་ལགས་སོ། །གང་ཅི་ལ་ཡང་མི་གནས་པ་དེ་ཉིད་
ཤེས་རབ་ཀྱི་ཕ་རོལ་དུ་ཕྱིན་པ་བསྒྲོམ་པ་ལགས་སོ། །གང་ལ་
ཡང་མི་སེམས་རྣམ་པར་མི་དམིགས་པ་དེ་ཤེས་རབ་ཀྱི་ཕ་རོལ་དུ་
ཕྱིན་པ་བསྒྲོམ་པ་ལགས་སོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །འཕགས་པ་
བརྒྱད་ཉླང་པ་ལས་ཀྱང་། ཤེས་རབ་ཀྱི་ཕ་རོལ་དུ་ཕྱིན་པ་བསྒྲོམ་
པ་འདི་ནི་ཆོས་གང་ཡང་མི་བསྒྲོམ་པ་ལགས་སོ། །ཞེས་གསུངས་
སོ། །ཡང་མདོ་སྨྲ་དེ་ཉིད་ལས། ཤེས་རབ་ཀྱི་ཕ་རོལ་དུ་ཕྱིན་པ་
བསྒྲོམ་པ་ནི་ནམ་མཁའ་བསྒྲོམ་པ་ལགས་སོ། །ཞེས་གསུངས་
སོ། །འོ་ན་ནམ་མཁའ་ཅི་ལྟར་བསྒྲོམ་ན། ཡང་མདོ་སྨྲ་དེ་ཉིད་
ལས། ནམ་མཁའ་རྟོག་པ་མེད་པ་ཉིད་ལ་ཤེས་རབ་ཀྱི་ཕ་རོལ་དུ་
ཕྱིན་པ་རྟོག་པ་མེད་པ་ཉིད་དོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །འཕགས་པ་

སྐྱུང་པ་ལས་ཀྱང་། སྐྱེ་བ་མེད་དང་སྐྱེ་བ་གཉིས་ཀར་མི་རྟོག་པ། །
འདི་ནི་ཤེས་རབ་པ་རྣམས་ལྟོག་མཆོག་སྐྱུང་པ་ཡིན། །ཞེས་
གསུངས་སོ། །སྒྲོབ་དཔོན་དག་གི་དབང་ཕུག་གི་ཞལ་ནས་ཀྱང་།
བསམ་བྱ་བསམས་པར་མི་བྱ་ཞིང་། །བསམ་མིན་པ་ཡང་མི་
བསམ་སོ། །བསམ་དང་བསམ་མིན་མ་བསམ་ན། །དེ་ནས་སྟོང་
ཉིད་མཐོང་བར་འགྱུར། །ཞེས་གསུངས་སོ། །སྟོང་པ་ཉིད་ཅི་ལྟ་
བྱ་མཐོང་ཞེ་ན། ཇི་སྐད་དུ། ཆོས་ཡང་དག་པར་སྐྱུང་པའི་མདོ་
ལས། སྟོང་པ་ཉིད་མཐོང་བ་ནི་མཐོང་བ་མ་མཆིས་པའོ། །ཞེས་
པ་དང་། བཙུག་ལྟར་འདས་ཆོས་ཐམས་ཅད་མ་མཐོང་བ་ནི་
ཡང་དག་པར་མཐོང་བའོ། །ཞེས་པ་དང་། འགའ་ཡང་མཐོང་བ་
མེད་པ་ནི། །དེ་ཁོ་ན་ཉིད་མཐོང་བའོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །དབུ་
མ་བདེན་རྒྱུ་ལས་ཀྱང་། མ་མཐོང་བ་ནི་དེ་མཐོང་བར། །ཤིན་
ཏུ་བྱབ་པའི་མདོ་ལས་གསུངས། །ཞེས་གསུངས་སོ། །འཕགས་པ་
སྐྱུང་པ་ལས་ཀྱང་། རྣམ་མཁའ་མཐོང་ཞེས་སེམས་ཅན་ཆོག་ཏུ་
རབ་བརྗོད་པ། །རྣམ་མཁའ་ཅི་ལྟར་མཐོང་སྟེ་དོན་འདི་བརྟག་

པར་གྱིས། །དེ་ལྟར་ཆོས་མཐོང་བ་ཡང་དེ་བཞིན་གཤེགས་པས་
བསྟན། །ཞེས་གསུངས་སོ། །

རྗེས་ཐོབ་ཐམས་ཅད་སྐྱུ་མ་ལྟ་བུར་ལྟ་ཞིང་སྒྱུ་པ་ལ་སོགས་པའི་
བསོད་ནམས་ཀྱི་ཆོགས་ཅི་རུས་སུ་བསགས་པའོ། །དེ་ལྟར་ཡང་
འཕགས་པ་སྤུད་པ་ལས། གང་ཞིག་སྤུང་པོ་ལྔ་དག་སྐྱུ་མ་འདྲར་
ཤེས་ཤིང་། །སྐྱུ་མ་གཞན་དང་སྤུང་པོ་གཞན་དུ་མི་བྱེད་པ། །སྒྲ་
ཆོགས་འདུ་ཤེས་བྲལ་ཞིང་ཉེ་བར་ཞི་སྤྱད་པ། །དེ་ནི་ཤེས་རབ་པ་
རྣམས་ཕྱིན་མཆོག་སྤྱད་པ་ཡིན། །ཞེས་གསུངས་སོ། །ཏིང་ངེ་འཛིན་
རྒྱལ་པོའི་མདོ་ལས། སྐྱུ་མ་བྱེད་པ་དག་གིས་གཟུགས་སྤྱལ་
ཞིང་། །རྟ་དང་སྦང་པོ་ཤིང་རྟ་སྒྲ་ཆོགས་བྱས། །དེ་ལ་ཅི་བཞིན་
སྤང་བ་གང་ཡང་མེད། །ཆོས་རྣམས་ཐམས་ཅད་དེ་འདྲར་ཤེས་
པར་གྱིས། །ཞེས་གསུངས་སོ། །སྤྱོད་པའི་དེ་ཁོ་ན་ཉིད་ལས་ཀྱང་།
མི་རྟོག་དྲན་པའི་སྒྲོ་ཡོད་ཀྱང་། །བསོད་ནམས་ཆོགས་ནི་རྒྱན་མི་
བཅད། །ཅེས་གསུངས་སོ། །དེ་ལྟར་གོམས་པ་དང་། མཉམ་རྗེས་
གཉིས་ཀྱང་ཐ་མི་དད་དུ་འགྱུར་ཞིང་རྫོམ་སེམས་དང་བྲལ་བར་
འགྱུར་རོ། །དེ་ལྟར་ཡང་། བདག་ཉིད་མཉམ་པར་བཞག་ཅེས་

ལངས་ཞེས་སྒྲོམ་སེམས་མེད། །ཅི་ཕྱིར་ཞེ་ན་ཆོས་ཀྱི་རང་བཞིན་
ཡོངས་ཤེས་ཕྱིར། །ཞེས་གསུངས་སོ། །

དེ་ལྟར་དོན་དམ་སྟོང་ཉིད་ཤེས་རབ་ཀྱི་ཡ་རོལ་དུ་བྱིན་པ་དེའི་
ངང་ལ་དར་ཅིག་ཙམ་གནས་ནའང་བསྐལ་པའི་བར་དུ་ཉན་
པའམ། གྲོག་པའམ་དགོ་བའི་རྩ་བ་བྱིན་པ་ལ་སོགས་པ་བྱས་པ་
བས་བསོད་ནམས་དཔག་དུ་མེད་པ་ཆེ་བ་ཡིན་ནོ། །དེ་ལྟར་
ཡང་། དེ་ཁོ་ན་ཉིད་བསྟན་པའི་མདོ་ལས། །ཤུ་རིའི་བྱ། གང་གི་
བསྐལ་པ་གཅིག་གི་བར་དུ་ཉན་པ་བས། གང་གིས་སེ་གོལ་
གཏོགས་ཙམ་ཞིག་དུ་དེ་ཁོ་ན་ཉིད་ཀྱི་ཏིང་ངེ་འཛིན་བསྒྲུལ་ན་
བསོད་ནམས་འཕེལ་ལོ། །ཤུ་རིའི་བྱ་དེ་ལྟ་བས་ན། དེ་ཁོ་ན་ཉིད་
ཀྱི་ཏིང་ངེ་འཛིན་གཞན་ལ་ནན་ཏན་གྱིས་གདམས་པར་བྱའོ། །ཤུ་
རིའི་བྱ། གང་སངས་རྒྱས་སུ་ལུང་བསྟན་པའི་བྱང་རྒྱལ་སེམས་
དཔའ་ཐམས་ཅད་ཀྱང་ཏིང་ངེ་འཛིན་འདི་ལ་གནས་པ་ཤ་སྟག་གོ་
།ཞེས་གསུངས་སོ། །ཏོགས་པ་ཆེན་པོ་རྒྱས་པའི་མདོ་ལས་ཀྱང་།
ཐང་ཅིག་བསམ་གཏན་བྱན་ལུགས་ན། །ཁམས་གསུམ་པ་ཡི་མི་
རྣམས་ལ། །སྟོག་བྱིན་པ་བས་འདི་དོན་ཆེ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །

གཙུག་ཏྲར་ཆེན་པོའི་མདོ་ལས་ཀྱང་། བསྐལ་པ་མང་པོའི་བར་
དུ་ཐོས་དང་བསམས་པ་བས་ནི། ཉིན་གཅིག་ཆོས་ཀྱི་དོན་
བསྒྲམས་པས་བསོད་ནམས་ཆེའོ། །དེ་ཅིའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། དེས་སྐྱེ་
འཆིའི་ལམ་དང་རིང་དུ་བྲལ་བར་བྱེད་པའི་ཕྱིར་རོ། །ཞེས་
གསུངས་སོ། །དད་པ་ལ་འཇུག་པའི་མདོ་ལས་ཀྱང་། ཁམས་
གསུམ་གྱི་སེམས་ཅན་གྱིས་ཇི་སྟེན་འཆོའི་བར་དུ་འཆོ་བའི་ཡོ་
བྱད་གྱིས་ཆོགས་བསགས་པ་བས། རྣལ་འབྱོར་པས་སྟོང་པ་ཉིད་
ཐུན་གཅིག་བསྒྲམས་པས་བསོད་ནམས་ཆེའོ། །ཞེས་གསུངས་སོ།
།

སྟོང་པ་ཉིད་ཀྱི་དོན་ཡིད་ལ་མི་གནས་ན། གཞན་དག་བ་དེ་དག་
གིས་བདག་གོལ་བ་མི་ཐོབ་པར་བསྟན་ཏེ། ཆོས་འབྱུང་བ་མེད་
པར་བསྟན་པའི་མདོ་ལས། དུས་རིང་དུས་སུ་ཚུལ་བྱིམས་སུང་
བྱེད་ཅིང་། །བསྐལ་པ་བྱེ་བར་བསམ་གཏན་བརྟེན་བྱས་ཀྱང་། །
ཡང་དག་དོན་གྱི་མཐའ་འདི་མ་རྟོགས་ན། །བརྟེན་པ་འདི་ལ་དེ་
དག་གོལ་མི་འགྱུར། །ཅི་ཡང་མེད་པའི་ཆོས་འདི་སུས་ཤེས་པ། །
ནམ་ཡང་འདི་ནི་ཆོས་ཀྱན་ཆགས་མི་འགྱུར། །ཞེས་གསུངས་སོ། །

སའི་སྟོང་པོ་འཁོར་ལོ་བར་ཕ་ལས་ཀྱང་། ཏིང་འཛིན་བསྒྲུབས་
པས་ཐེ་ཚོམ་གཙོད་འགྱུར་གྱི། །དེ་མ་གཏོགས་པ་གཞན་གྱིས་
རྒྱས་མ་ཡིན། །དེ་བས་ཏིང་འཛིན་བསྒྲུབ་པ་མཆོག་ཡིན་གྱི། །
མཁས་པ་དག་གིས་དེ་ལ་ནན་ཏན་བྱ། །ཞེས་པ་དང་། ཡང་དེ་
ཉིད་ལས། ཚོས་བྱི་བ་དང་། གློག་པ་དང་། ཉན་པ་དང་། འཆད་
པ་དང་། ཁ་ཏོན་བསྐྱལ་པར་བྱས་པ་བས། ཉི་མ་གཅིག་བསྒྲུབ་
པ་བསོད་ནམས་ཆེན་པོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །

དེ་ལྟ་བུའི་སྟོང་པ་ཉིད་ཀྱི་དོན་དང་ལྡན་ན། ཚོས་འདི་ལ་མ་
འདུས་པ་གཅིག་ཀྱང་མེད་དོ། །སྐྱབས་སུ་འགོ་བ་ཡང་ཡིན་ཏེ།
མ་དྲོས་པས་ཉུས་པའི་མདོ་ལས། བྱང་རྒྱལ་སེམས་དཔས་ཚོས་
ཐམས་ཅད་ནི་བདག་མེད་པ། སེམས་ཅན་མེད་པ། སྟོག་མེད་པ།
གང་ཟག་མེད་པར་ཤེས། གཟུགས་སུ་མ་ཡིན། མཚན་དུ་མ་ཡིན།
ཚོས་སུ་མ་ཡིན་པར་དེ་བཞིན་གཤེགས་པས་ཡང་དག་པར་རྗེས་
སུ་མ་མཐོང་བ་དེ་ལྟ་བུ་ནི། ཟང་བྱང་མེད་པའི་སེམས་ཀྱིས་
སངས་རྒྱས་ལ་སྐྱབས་སུ་སོང་བ་ཡིན་ནོ། །དེ་བཞིན་གཤེགས་
པའི་ཚོས་ཉིད་གང་ཡིན་པ་དེ་ནི་ཚོས་ཀྱི་དབྱིངས་སོ། །ཚོས་ཀྱི་

དབྱིངས་གང་ཡིན་པ་དེ་ནི་ཆོས་ཐམས་ཅད་ཀྱི་རྗེས་སུ་སོང་བ་
ཞེས་བྱ་སྟེ། དེ་ལྟར་ཆོས་ཐམས་ཅད་ཀྱི་དབྱིངས་སུ་སོང་བ་མཐོང་
སྟེ། དེ་ལྟར་མཐོང་བ་དེ་ལྟ་བུ་ནི་ཟང་ཟེང་མེད་པའི་སེམས་ཀྱིས་
ཆོས་ལ་སྐྱབས་སུ་སོང་བ་ཡིན་ནོ། །གང་ཆོས་ཀྱི་དབྱིངས་འདུས་
མ་བྱས་པར་བསྒོམ་པ་དང་། ཉན་ཐོས་ཀྱི་ཐེག་པ་འདུས་མ་བྱས་
པར་བརྟེན་པ་དང་། འདུས་བྱས་དང་། འདུས་མ་བྱས་པ་གཉིས་
སུ་མེད་པ་འདི་ལྟ་བུ་ནི། ཟང་ཟེང་མེད་པའི་སེམས་ཀྱིས་དག་
འདུན་ལ་སྐྱབས་སུ་སོང་བ་ཡིན་ནོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །
བྱང་རྒྱལ་སེམས་བསྐྱེད་པ་ཡང་དེ་ཉིད་ཡིན་ཏེ། སེམས་བསྐྱེད་
ཆེན་པོའི་མདོ་ལས། འོད་སྤང་ཆོས་ཐམས་ཅད་ནམ་མཁའ་ལྟར་
མཆོན་ཉིད་མེད་ཅིང་། ཡེ་ནས་འོད་གསལ་ལ་བ་རྣམ་པར་དག་པ་
དེ་ནི་བྱང་རྒྱལ་ཏུ་སེམས་བསྐྱེད་པར་བྱའོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །
བསྐྱེད་རིམ་ལྟ་བུ་བསྒོམ་པ་དང་སྤྲུགས་ཀྱི་བཞུགས་བརྗོད་ཀྱང་འདི་
ཡོད་ན་ཆང་བར་གསུངས། དེ་ཡང་གང་ནས་གསུངས་ན། གྱི་རྩ་
རྗེ་ལས། བསྒོམ་མེད་སྒོམ་པ་པོ་ཡང་མེད། །ལྟ་མེད་སྤྲུགས་ཀྱང་
ཡོད་མ་ཡིན། །སྒྲོས་པ་མེད་པའི་རང་བཞིན་ལ། །ལྟ་དང་སྤྲུགས་

རྣམས་ཡང་དག་གནས། །རྣམ་སྒྲུང་མི་བསྐྱོད་དོན་གྲུབ་དང་། །
རིན་ཆེན་དཔག་མེད་སེམས་དཔའོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །སངས་
རྒྱལ་མཉམ་སྦྱོར་ལས། གཟུགས་བརྒྱན་ལུགས་མ་ལ་སོགས་ལ། །
རྣལ་འབྱོར་འབྱུང་བར་མི་འགྱུར་གྱི། །བྱང་ཆུབ་སེམས་ལ་རབ་
བརྩེན་ན། །དེ་ལས་རྣལ་འབྱོར་ལྟར་འགྱུར་རོ། །ཞེས་གསུངས་
སོ། །དོ་ཇེ་ཅེ་མོ་ལས་ཀྱང་། སྤགས་རྣམས་ཀྱན་གྱི་མཆོད་ཉིད་ནི།
།སངས་རྒྱལ་ཀྱན་གྱི་ཐུགས་ཡིན་ཏེ། །ཆོས་ཀྱི་སྟོང་པོ་སྦྱབ་བྱེད་
ཡིན། །ཆོས་ཀྱི་དབྱིངས་དང་ཡང་དག་ལྟར། །སྤགས་ཀྱི་མཆོད་
ཉིད་ཡིན་པར་བཤེད། །ཅེས་གསུངས་སོ། །

སྦྱོར་སྤྲེལ་བྱེད་པ་ཡང་དེ་ཉིད་ལ་འདུས་པ་ཡིན་ཏེ། གསང་བ་
བདུད་ཅི་རྒྱལ་པོའི་རྒྱུད་ལས། གང་གི་ཕྱིར་ན་སྦྱོར་སྤྲེལ་ནི། །
དངོས་གྲུབ་དམ་པ་སྟེར་བ་དང་། །རྣམ་རྟོག་འཛོམས་ཕྱིར་སྦྱོར་
སྤྲེལ་སྟེ། །ཤིང་སོགས་བསྤྲེལ་སྤྲེལ་པས་སྦྱོར་སྤྲེལ་མིན། །ཞེས་
གསུངས་སོ། །

ལམ་ཕ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ་རྒྱལ་ཀྱང་འདི་ཉིད་ལ་ཆང་སྟེ། དོ་ཇེ་ཏིང་
ངེ་འཛིན་གྱི་མདོ་ལས། སྟོང་པ་ཉིད་ལས་མ་གཡོས་ན། །ཕ་རོལ་

ཕྱིན་པ་རྒྱལ་འདུས་སོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །ཚངས་པ་བྱད་པར་
སེམས་ཀྱིས་ཉུས་པའི་མདོ་ལས་ཀྱང་། མི་བསམ་པ་ནི་སྤྱིན་
པའོ། །ཐ་དད་ལ་མི་གནས་པ་ནི་ཚུལ་བེམས་སོ། །བྱེ་བྲག་མི་
འབྱེད་པ་ནི་བཟོད་པའོ། །སྤང་དོར་མེད་པ་ནི་བརྩོན་འགྲུས་
སོ། །མ་ཆགས་པ་ནི་བསམ་གཏན་ནོ། །མི་རྟོག་པ་ནི་ཤེས་རབ་
བོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །སའི་སྤྱིང་པའི་མདོ་ལས་ཀྱང་། མཁས་
པས་སྟོང་ཉིད་ཆོས་བསྒྲུལ་པ་ནི། འཇིག་རྟེན་ཀྱན་ལ་མི་བརྟེན་མི་
གནས། སྤྱིད་པ་ཀྱན་ལ་གནས་པར་མ་ཡིན་པར། རྣམ་པར་དག་
པའི་ཚུལ་བེམས་བསྟུང་དོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །ཡང་དེ་ཉིད་
ལས། ཆོས་ཐམས་ཅད་རོ་གཅིག་མཐུན་པར་སྟོང་པ་མཚན་མ་
མེད་པའི་ནི་བའི་སེམས་ནི་ཅི་ལའང་མི་གནས་མི་ཆགས་བཟོད་
པའི་དེ་ནི་ཡན་ཡོན་ཆེ་བར་འགྱུར་རོ། །མཁས་པས་བརྩོན་
འགྲུས་བརྩམས་པ་དག་ནི་ཆགས་པ་ཐམས་ཅད་རིང་དུ་སྤངས་
པ་སྟེ། སེམས་ནི་ཅི་ལའང་མི་གནས་མི་ཆགས། ཡང་དག་བསོད་
ནམས་ཞིང་ཞེས་དེ་ལ་བྱ། སེམས་ཅན་ཀྱན་ལ་ཡན་དང་བདེ་བའི་
ཕྱིར། ཏིང་འཇིག་བསྒྲུལ་ཞིང་ཁུར་ཁྱེ་ཡང་ལྟ་སྟེ། ཀྱན་ནས་ཉོན་

མོངས་ཐམས་ཅད་སེལ་བ་དེ་ནི་ཡང་དག་མཁས་པའི་མཆོན་
ཉིད། ཅེས་གསུངས་སོ། །ཕྱག་འཆལ་བ་ཡང་འདི་ཉིད་ཡིན་ཏེ།
ནམ་མཁའ་རིན་པོ་ཆའི་མདོ་ལས། ཅི་ལྟར་རྒྱལ་རྒྱ་བཞག་དང་།
།ཅི་ལྟར་མར་ལ་མར་བཞག་ལྟར། །རང་གིས་རང་རིག་ཡེ་ཤེས་
འདི། །ལེགས་མཐོང་གང་ཡིན་འདྲིར་ཕྱག་ཡིན། །ཞེས་གསུངས་
སོ། །ཡང་འདི་ཉིད་ཡོད་ན་མཆོད་པ་ཡང་ཡིན་ཏེ། ཡབ་སྲས་
མཇལ་བའི་མདོ་ལས། སྟོང་ཉིད་ཆོས་ལ་རྟེན་བསྐྱེད་ཅིང་། །
སངས་རྒྱས་སྟོད་ཡུལ་གང་མོས་པ། །དེ་དག་སྟོན་པ་མཆོད་པ་དེ།
།མཆོད་པ་དེ་ནི་སྒྲ་ན་མེད། །ཅེས་གསུངས་སོ། །བདུད་རྩི་གསང་
བའི་རྒྱུད་ལས། མཉེས་པ་དོན་གྱི་མཆོད་པ་སྟེ། །སྟོས་སོགས་
ཕུལ་བས་མཉེས་པ་མེད། །རང་སེམས་ལས་སུ་རུང་བ་དག །
མཉེས་པའི་མཆོད་པ་ཆེན་པོའོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །ཡང་འདི་
ཉིད་དང་ལྡན་ན། སྟོན་པ་བཤགས་པ་ཡང་འདི་རང་ཡིན་ཏེ།
ལས་རྣམ་པར་དག་པའི་མདོ་ལས། གང་ཞིག་བཤགས་པ་འདོད་
བྱེད་ཅིང་། །དྲང་པོར་འདུག་ལ་ཡང་དག་ལྟོས། །ཡང་དག་ཉིད་
ལ་ཡང་དག་བཟླ། །འདི་ནི་འགྱུར་ཆངས་མཆོག་ཡིན་ནོ། །ཞེས་

གསུངས་སོ། །ཡང་དོན་འདི་ཉིད་ལ་ཚུལ་བེམས་དམ་ཆོག་བསུང་
བ་ཡང་ཚང་སྟེ། ལྷའི་བུས་ཉུས་པའི་མདོ་ལས། གང་ལ་སྒྲོམ་པ་
སྒྲོམ་པ་མ་ཡིན་པའི་སྒྲོམ་སེམས་མེད་པ་དེ་ནི། ལྷ་ངན་ལས་
འདས་པའི་ཚུལ་བེམས་ཡིན་ཏེ། ཚུལ་བེམས་རྣམ་པར་དག་པ་
ཡིན་ནོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །འཁོར་ལོ་བརྒྱ་པའི་མདོ་ལས་ཀྱང་།
བྱིས་ན་གནས་ཤིང་སྐྱ་དང་ཁ་སྐྱ་ཡང་མ་བྲེགས། ཆོས་གོས་ཀྱང་
མ་གོན། ཚུལ་བེམས་ཀྱང་མ་མཐོས་མེད་ཀྱང་། འཕགས་པའི་
ཆོས་ཉིད་དང་ལྷན་པ་དེ་ཉིད་དོན་དམ་པའི་དགོ་སྟོང་ཞེས་བྱའོ། །
ཞེས་གསུངས་སོ། །ཡང་དོན་དེ་ཉིད་ལ་ཐོས་པ་དང་། བསམ་པ་
དང་། བསྒྲོམ་པ་གསུམ་ཡང་ཚང་སྟེ། རབ་དུ་མི་གནས་པའི་རྒྱད་
ལས། མ་བཅོས་རྣལ་མའི་བས་གཅིག་བོས་ཟུར་ན། །ཁྱབ་མཐའ་
མ་ལུས་ཀྱན་ཀྱང་ཆོས་པར་འཁྱུར། །བྱིས་པས་མ་རྟོགས་ཐ་སྙད་
ཆོག་ལ་བརྟེན། །ཐམས་ཅད་རང་གི་སེམས་ཀྱི་མཚན་ཉིད་
ཡིན། །ཞེས་གསུངས་སོ། །ས་ར་ཏ་པས་ཀྱང་། གྲོག་པ་དེ་ཡིན་
འཛིན་དང་བསྒྲོམ་པ་དེ་ཡིན་ཏེ། །བསྟན་ཆོས་སྟོང་ལ་འཆད་
པའང་དེ་ཡིན་ནོ། །དེ་ལ་མཚོན་པའི་ལྷ་བ་ཡོད་མིན་ཏེ། །ཞེས་

གསུངས་སོ། །ཡང་དོན་དེ་ཉིད་གཏོར་མ་ཆོས་སྤྱོད་ཀྱང་ཡིན་ཏེ།
གསང་བ་བདུད་རྩི་རྒྱལ་པོའི་རྒྱུད་ལས། མཆོད་དང་གཏོར་མ་ལ་
སོགས་པ། །ལས་དང་བྱ་བ་སྒྲ་ཆོགས་ཀྱི། །སེམས་ཀྱི་དེ་ཉིད་
རྟེན་གྱི་ཡུལ་པས། །ཐམས་ཅད་འདི་ཡིས་སྤྱད་པར་ངེས། །ཞེས་
གསུངས་སོ། །

འོ་ན་ངོ་བོའམ་སེམས་ཉིད་གཅིག་ཡུལ་བསྐྱེད་པ་ལ་དེ་དག་
ཐམས་ཅད་འདུས་ན། ཐབས་ཀྱི་རིམ་པ་མང་དུ་གསུངས་པ་དག་
འབྱུང་བ་ཅི་ལྟར་ཡིན་ཞེ་ན། གནས་ལུགས་ལ་མྱོངས་པའི་སྐལ་
པ་དམན་པ་རྣམས་འབྲིད་པའི་ཕྱིར་ཏེ། ཡེ་ཤེས་སྣང་བ་རྒྱན་གྱི་
མདོ་ལས། རྒྱ་རྒྱུན་འབྲེལ་པར་བཤད་པ་དང་། །རིམ་པར་འཇུག་
པ་བརྟན་པ་ཡང་། །མྱོངས་པ་རྣམས་ལ་ཐབས་སུ་གསུངས། །
ལྷན་གྱིས་གྲུབ་པའི་ཆོས་འདི་ལ། །རིམ་གྱིས་སྤྱོད་བ་ཅི་ཞིག་ཡོད།
།ཅེས་གསུངས་སོ། །བདེ་མཆོག་སྟོན་པ་འབྱུང་བ་ལས་ཀྱང་།
འདི་ལྟར་བདག་ཉིད་མཁའ་མཚུངས་ལྟར། །རྟག་དུ་གྲོལ་བའི་
བདག་ཉིད་ཐོབ། །ཅེས་གསུངས་སོ། །ནམ་མཁའ་རིན་པོ་ཆའི་
མདོ་ལས་ཀྱང་། ཆོས་ཀྱི་དབྱིངས་ཀྱི་རྒྱ་མཚོར་མ་ཉུགས་ཀྱི་བར་

ལ། ས་དང་ལམ་ཐ་དད་མོད་ཀྱི། ཆོས་ཀྱི་དབྱིངས་ཀྱི་རྒྱ་མཚོར་
ཕྱིན་ནས། ས་དང་ལམ་རུང་ཟད་ཀྱང་བགྲོད་དུ་མེད་དོ། །ཞེས་
གསུངས་སོ། །ཇོ་བོས་ཀྱང་། གཅིག་དུ་མཉམ་བཞག་སེམས་
བརྟན་ན། །ལུས་ངག་དག་བ་གཙོར་མི་བྱ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །
ཤེས་རབ་གོམས་པའི་རྟགས་ནི། དག་བ་ལ་བག་ཡོད་པར་
འགྱུར། ཉོན་མོངས་པ་ཤས་རྒྱུང་བར་འགྱུར། སེམས་ཅན་ལ་སྡིང་
ཇེ་སྡེ་བར་འགྱུར། སྐྱབ་པ་ལ་ནན་ཏན་བྱེད་པར་འགྱུར། གཡོང་
བ་ཐམས་ཅད་སྤང་བར་འགྱུར། ཆོ་འདི་ལ་མ་ཆགས་ཤིང་ཞེན་པ་
མེད་པར་འགྱུར་རོ། །དེ་ལྟར་ཡང་རིན་ཆེན་སྡེང་བ་ལས། སྡིང་
པ་ཉིད་ལ་གོམས་པ་ཡིས། །དག་བ་དག་ལ་བག་ཡོད་ཐོབ། །
ཅེས་པ་ལ་སོགས་པ་གསུངས་སོ། །

༥། ཤེས་རབ་ཀྱི་འབྲས་བུ་ནི། མཐར་ཐུག་དང་། གནས་སྐབས་
གཉིས་སུ་ཤེས་པར་བྱའོ། །དེ་ལ་མཐར་ཐུག་ནི་སྤྲོ་ན་མེད་པའི་
བྱང་རྒྱུ་ཐོབ་སྟེ། དེ་ལྟར་ཡང་ཤེས་རབ་བདུན་བརྒྱ་པ་ལས།
འཇམ་དཔལ་ཤེས་རབ་ཀྱི་ཕ་རོལ་དུ་ཕྱིན་པ་ལ་སྦྱད་ན། བྱང་
རྒྱུ་སེམས་དཔལ་ཆེན་པོ་སྦྱར་དུ་སྤྲོ་ན་མེད་པ་ཡང་དག་པར་

ཚོགས་པའི་བྱང་ཆུབ་དུ་མངོན་པར་ཚོགས་པར་འཛང་གྱུ་བར་
འགྱུར་རོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །

གནས་སྐབས་སུ་ནི་བདེ་ལེགས་ཐམས་ཅད་འབྱུང་སྟེ། ཇི་སྐད་དུ།
འཕགས་པ་སྤྱད་པ་ལས། སངས་རྒྱས་ལྷན་དང་ཉན་ཐོས་རང་
གྱུ་ལ་ལྟ་རྣམས་དང་། །འགྲོ་བ་ཀུན་གྱི་བདེ་སྦྱིད་ཆོས་རྣམས་ཅི་
སྦྱིད་པ། །དེ་ཀུན་ཤེས་རབ་ཡ་རོལ་ཕྱིན་པ་མཆོག་ལས་བྱུང་། །
ཞེས་གསུངས་སོ། །

དམ་ཆོས་ཡིད་བཞིན་གྱི་ནོར་བུ་ཐར་པ་རིན་པོ་ཆེའི་གྱུན་ལས།
ཤེས་རབ་གྱི་ཡ་རོལ་དུ་ཕྱིན་པའི་ལེའུ་སྟེ་བརུ་བདུན་པའོ། །
རྗེ་ཉཱ་དང་པོ་བྱང་ཆུབ་མཆོག་དུ་སེམས་བསྐྱེད་ནས། བསྐྱབ་
བྱ་དེ་དག་ལ་ནན་ཏན་བྱས་པས། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་ས་
ལམ་རྣམས་རིམ་གྱིས་བགྲོད་པར་འགྱུར་རོ། །དེ་ལ་ལམ་བཤད་
ན། རྩོམ་ནི།

ཆོགས་གྱི་ལམ་དང་སྦྱོར་ལམ་དང་། །

མཐོང་བའི་ལམ་དང་སྒྲིམ་ལམ་དང་། །

ཡོངས་སུ་མཐར་ཕྱིན་པ་ཡི་ལམ། །

ལྷ་ཡིས་ལམ་རྣམས་ཡོངས་སུ་བསྐྱུས། ཁེས་གསུངས་སོ། །
དེ་ལྟར་ལམ་ལྷ་པོ་དེ་བྱང་རྒྱལ་ལམ་སྟོན་གྱི་གཞུང་ལྟར་ན་ཡང་།
དང་པོ་སྐྱེས་བུ་རྒྱུང་འབྲིང་གཉིས་གྱི་ཆོས་བསྐྱེད་མས་ནས་གཞི་
བརྟན་པར་བྱ་བ་དང་། དེ་ནས་སྟོན་འཇུག་གཉིས་གྱི་སེམས་
བསྐྱེད་པ་དང་། དེ་ནས་ཚོགས་གཉིས་བསགས་པ་ལ་འབད་པར་
བསྟན་པ་དེ་རྣམས་གྱིས་ཚོགས་ལམ་ལེགས་པར་བསྟན་པ་ཡིན་
ནོ། རིམ་གྱིས་དྲོད་སོགས་ཐོབ་བྱས་ནས། ཁེས་པས་ནི། སྦྱར་
ལམ་བསྟན་པ་ཡིན་ནོ། རབ་དགའ་ལ་སོགས་ཐོབ་ཐུར་ཏེ། །
ཁེས་པས་ནི། མཐོང་ལམ་དང་སྒྲིམ་ལམ་དང་མཐར་ཕྱིན་པའི་
ལམ་བསྟན་པ་ཡིན་ནོ། །

དེ་ལ་ཚོགས་ལམ་ནི། རིགས་དང་ལྡན་པ་གཅིག་གིས་དང་པོར་
བྱང་རྒྱལ་མཆོག་དུ་སེམས་བསྐྱེད། སྟོབ་དཔོན་ལས་གདམས་
ངག་མཛོས་ནས། དྲོད་གྱི་ཡེ་ཤེས་མ་སྐྱེས་གྱི་བར་དུ་དགོ་བ་ལ་
འབད་པ་བྱེད་ཆད་རྣམས་ཡིན་ནོ། རེའི་སྐབས་སུ་རྟོགས་པ་
དང་མོས་པ་ལས་ཐུར་པ་དང་། ལྷག་པར་འདོད་པ་ལས་ཐུར་པ་
དང་། ཐོབ་པ་ལས་ཐུར་པ་དང་བཞིར་དབྱེད། །

དེ་དག་ཅི་འདྲི་ཕྱིར་ཚོགས་ལམ་ཞེས་བྱ་ཞེ་ན། རྟོང་ལ་སོགས་པ་
ཚོགས་པ་སྐྱེ་བའི་སྣོད་དུ་རུང་བར་བྱ་བའི་ཕྱིར། དག་བའི་ཚོགས་
གསོག་པར་བྱེད་པས་ན་ཚོགས་ལམ་ཞེས་བྱའོ། །དེ་དག་ལ་ཐར་
པའི་ཆ་དང་མཐུན་པའི་དག་བའི་རྩ་བ་ཞེས་བྱང་བྱའོ། །

གནས་སྐབས་དེ་ན་བྱང་རྩ་བ་ཀྱི་ཕྱོགས་ཀྱི་ཚོས་ཀྱི་དབང་དུ་བྱས་
ན། དྲན་པ་ཉེ་བར་བཞག་པ་བཞི་དང་། ཡང་དག་པར་སྤྲོང་བ་
བཞི་དང་། རྩ་འཕུལ་གྱི་རྒྱུ་པ་བཞི་སྟེ། ཚོས་བཞི་གསུམ་བརྒྱ་
གཉིས་བསྒྲུལ་པའོ། །

དེ་ལ་དྲན་པ་ཉེ་བར་བཞག་པ་བཞི་ནི། ལུས་དྲན་པ་ཉེ་བར་
བཞག་པ་དང་། ཚོར་བ་དྲན་པ་ཉེ་བར་བཞག་པ་དང་། སེམས་
དྲན་པ་ཉེ་བར་བཞག་པ་དང་། ཚོས་དྲན་པ་ཉེ་བར་བཞག་པ་སྟེ།
དེ་དག་ནི་ཚོགས་ལམ་རྒྱུ་དུའི་དུས་སོ། །

ཡང་དག་པར་སྤྲོང་བ་བཞི་ནི། སྤྲིག་པ་མི་དག་བའི་ཚོས་སྐྱེས་པ་
སྤྲོང་བ་དང་། མ་སྐྱེས་པ་མི་བསྐྱེད་པ་དང་། གཉེན་པོ་དག་བའི་
ཚོས་མ་སྐྱེས་པ་བསྐྱེད་པ་དང་། སྐྱེས་པ་འཕེལ་བར་བྱེད་པ་སྟེ།
དེ་དག་ནི་ཚོགས་ལམ་འབྲིང་གི་དུས་སྟེ། །

རྩུ་འཕུལ་གྱི་རྒྱུ་པ་བཞི་ནི། འདུན་པའི་ཏིང་ངེ་འཛིན་དང་།
བརྩེན་འགྲུས་གྱི་ཏིང་ངེ་འཛིན་དང་། སེམས་གྱི་ཏིང་ངེ་འཛིན་
དང་། དཔྱེད་པའི་ཏིང་ངེ་འཛིན་ཏེ། དེ་དག་ནི་ཚོགས་ལམ་ཆེན་
པོའི་དུས་སུ་ལོ། །

སྦྱོར་བའི་ལམ་ནི། ཚོགས་ལམ་རབ་གྱི་མཐར་ཕྱིན་པའི་རྗེས་ལ།
བདེན་པ་བཞི་རྟོགས་པ་དང་རྗེས་སུ་མཐུན་པ་ངེས་འབྱེད་ཡན་
ལག་རྣམས་བཞི་ཞེས་བྱ་བ་སྦྱེ་བ་སྦྱེ། གྲོད་དང་། ཕྱེ་མོ་དང་།
བཟོད་པ་དང་། འཇིག་རྟེན་ཆོས་མཆོག་རྣམས་སོ། །དེ་དག་ལ་
ཅིའི་ཕྱིར་ན་སྦྱོར་ལམ་ཞེས་བྱ་ཞེ་ན། བདེན་པ་མངོན་པར་རྟོགས་
པ་ལ་སྦྱོར་བའི་དོན་གྱིས་ན་སྦྱོར་ལམ་ཞེས་བྱ་ལོ། །

དེ་ཡང་གྲོད་དང་ཕྱེ་མོའི་གནས་སྐབས་ན་དབང་པོ་ལྔ་དང་ལྔ་ན་
སྦྱེ། དད་པའི་དབང་པོ་དང་། བརྩེན་འགྲུས་གྱི་དབང་པོ་དང་།
དུན་པའི་དབང་པོ་དང་། ཏིང་ངེ་འཛིན་གྱི་དབང་པོ་དང་། ཤེས་
རབ་གྱི་དབང་པོ་ལོ། །བཟོད་པ་དང་། འཇིག་རྟེན་ཆོས་ཀྱི་མཆོག་
གི་གནས་སྐབས་ན་སྦྱོར་ལམ་ལྔ་དང་ལྔ་ན་ཏེ། དད་པའི་སྦྱོར་ལམ་དང་།

བཙུག་འགྲུས་ཀྱི་སྟོབས་དང་། དྲན་པའི་སྟོབས་དང་། ཏིང་ངེ་
འཛིན་གྱི་སྟོབས་དང་། ཤེས་རབ་ཀྱི་སྟོབས་སོ། །
མཐོང་བའི་ལམ་ནི། འཇིག་རྟེན་ཆོས་ཀྱི་མཆོག་གི་རྗེས་ཐོག་ཏུ་
འཕགས་པའི་བདེན་པ་བཞི་ལ་དམིགས་པའི་ཞི་གནས་དང་།
ལྷག་མཐོང་མཚུངས་པར་ལྷན་པ་དང་བཅས་པ་སྟེ། དེ་ཡང་སྟུག་
བསྐྱེད་ལ་ཆོས་ཤེས་པའི་བཟོད་པ་དང་། སྟུག་བསྐྱེད་ལ་ཆོས་
ཤེས་པ་དང་། སྟུག་བསྐྱེད་ལ་རྗེས་སུ་རྟོགས་པའི་ཤེས་པའི་
བཟོད་པ་དང་། སྟུག་བསྐྱེད་ལ་རྗེས་སུ་རྟོགས་པར་ཤེས་པ་ལ་
སོགས་པ་བདེན་པ་བཞི་པོ་རེ་རེ་ལ་བཞི་བཞི་སྟེ། བཟོད་པ་དང་
ཤེས་པ་སྐད་ཅིག་མ་བཅུ་ཏུག་གི་བདག་ཉིད་ཅན་ལོ། །དེ་དག་ལ་
ཅིའི་ཕྱིར་མཐོང་བའི་ལམ་ཞེས་བྱ་ཞེ་ན། སྟོན་མ་མཐོང་བའི་
འཕགས་པའི་བདེན་པ་མཐོང་བས་ན་མཐོང་བའི་ལམ་ཞེས་བྱའོ།
།

གནས་སྐབས་དེ་ན་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་ཡན་ལག་བདུན་དང་ལྷན་ཏེ།
དྲན་པ་ཡང་དག་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་ཡན་ལག་དང་། ཆོས་རྣམ་པར་
འབྱེད་པ་ཡང་དག །བཙུག་འགྲུས་ཡང་དག །དགའ་བ་ཡང་དག

། འཤིན་ཏུ་སྤྱངས་པ་ཡང་དག ། ཏིང་ངེ་འཛིན་ཡང་དག ། བཏང་
སྒྲོམས་ཡང་དག ། བྱང་རྒྱལ་གྱི་ཡན་ལག་གོ །
སྒྲོམ་ལམ་ནི། མཐོང་ལམ་སྤྱེས་པའི་རྗེས་ཐོག་ནས་བབྱང་བ་སྟེ།
དེ་ལ་འཇིག་རྟེན་པའི་ལམ་དང་། འཇིག་རྟེན་ལས་འདས་པའི་
ལམ་གཉིས་སོ། ། དེ་ལ་འཇིག་རྟེན་པའི་སྒྲོམ་ལམ་ནི། འཇིག་རྟེན་
པའི་བསམ་གཏན་དང་པོ་དང་། གཉིས་པ་དང་། གསུམ་པ་དང་།
བསམ་གཏན་བཞི་པ་དང་། རྣམ་མཁའ་མཐའ་ཡས་སྤྱི་མཆེད་
དང་། རྣམ་ཤེས་མཐའ་ཡས་སྤྱི་མཆེད་དང་། ཅི་ཡང་མེད་པའི་སྤྱི་
མཆེད་དང་། འདུ་ཤེས་མེད་འདུ་ཤེས་མེད་མིན་གྱི་སྤྱི་མཆེད་
རྣམས་སོ། ། འདི་དག་བསྒྲོམ་པ་ལ་དགོས་པ་གསུམ་ཡོད་དེ།
སྒྲོམ་སྤྱངས་གྱི་ཉོན་མོངས་རྣམས་མགོ་གཞོན་པར་བྱེད་པ་དང་།
ཚད་མེད་པ་ལ་སོགས་པའི་ཡོན་ཏན་བྱུང་པར་ཅན་སྐྱབ་པར་
བྱེད་པ་དང་། འཇིག་རྟེན་ལས་འདས་པའི་ལམ་གྱི་རྟེན་བྱེད་པ་ལོ།
།
འཇིག་རྟེན་ལས་འདས་པའི་སྒྲོམ་ལམ་ནི། ཡེ་ཤེས་གཉིས་ལ་
དམིགས་པའི་ཞི་གནས་དང་ལྷག་མཐོང་རྗེས་སུ་འབྱང་བ་དང་།

བཅས་པ་སྟེ། དེ་ཡང་མཐོང་བའི་ལམ་དུ་བདེན་པ་བཞི་པོ་རེ་རེ་
ལ་བཟོད་པ་དང་ཤེས་པ་བཞི་བཞི་སྟེ། བརྟུ་རྟུག་དུ་མཐོང་བ་ལ་
བཟོད་པ་བརྟུད་ནི་མཐོང་ལམ་དུ་མཐོང་བ་དེས་ཆོག །ཤེས་པ་
བརྟུད་པོ་ནི་སྒྲོམ་ལམ་དུ་བསམ་གཏན་བཞི་དང་། གཟུགས་མེད་
གསུམ་གྱི་ཏིང་ངེ་འཛིན་དང་མཚུངས་པར་ལྡན་པའི་སྒྲོ་ནས་ཞི་
གནས་དང་ལྷག་མཐོང་གོམས་པར་བྱེད་པའོ། །དེ་ཡང་ཆོས་ཉིད་
རྟོགས་པ་རྣམས་གོམས་པར་བྱེད་པ་ནི་ཆོས་ཤེས་པའི་ཕྱོགས་
ཡིན་ལ། ཡེ་ཤེས་རྟོགས་པ་རྣམས་གོམས་པར་བྱེད་པ་ནི་རྗེས་སུ་
རྟོགས་པའི་ཤེས་པའི་ཕྱོགས་ཡིན་ནོ། །འདུ་ཤེས་མེད་འདུ་ཤེས་
མེད་མིན་གྱི་སྒྲེ་མཆེད་ནི། འདུ་ཤེས་ཀྱི་རྒྱ་བ་ཡོངས་སུ་མི་གསལ་
བའི་ཕྱིར་འཇིག་རྟེན་པ་ཉིད་དོ། །དེ་དག་ལ་ཅིའི་ཕྱིར་སྒྲོམ་པའི་
ལམ་ཞེས་བྱ་ཞེ་ན། མཐོང་ལམ་དུ་རྟོགས་པའི་དེ་ཁོ་ན་ཉིད་སྒྲོམ་
པར་བྱེད་པས་ན། སྒྲོམ་ལམ་ཞེས་བྱའོ། །

གནས་སྐབས་དེ་ན་འཕགས་པའི་ལམ་ཡན་ལག་བརྟུད་ལྡན་ཏེ།
ཡང་དག་པའི་ལྷ་བ་དང་། ཡག་པའི་དག་པའི་རྟོག་པ་དང་།
ཡང་དག་པའི་ངག་དང་། ཡང་དག་པའི་ལས་ཀྱི་མཐའ་དང་།

ཡང་དག་པའི་འཁོ་བ་དང་། ཡང་དག་པའི་རྩིས་བ་དང་། ཡང་
དག་པའི་དྲན་པ་དང་། ཡང་དག་པའི་ཏིང་ངེ་འཛིན་ནོ། །
མཐར་ཕྱིན་པའི་ལམ་ནི། རྩི་རྩེ་ལྟ་བུའི་ཏིང་ངེ་འཛིན་གྱི་རྩེས་ལ་
སྦྱེས་པ་ཟད་པ་ཤེས་པ་དང་། མི་སྦྱེ་བ་ཤེས་པའི་རང་བཞིན་ནོ། །
དེ་ལ་རྩི་རྩེ་ལྟ་བུའི་ཏིང་ངེ་འཛིན་ནི། སྒྲོམ་ལམ་གྱི་མཐའི་སྤྱོད་
བའི་ལམ་གྱི་གནས་སྐབས་ཏེ། སྦྱོར་བའི་ལམ་དང་བར་ཆད་མེད་
པའི་ལམ་གྱིས་བསྐྱུས་པའོ། །ཏིང་ངེ་འཛིན་དེ་ཡང་བར་ཆད་མེད་
པ། སྤྲ་བ། བརྟན་པ། རོ་གཅིག་པ། ལྷབ་པས་ན་རྩི་རྩེ་ལྟ་བུའི་སྤྱོད་
བའི་ལམ་པའོ། །དེ་ལ་བར་ཆད་མེད་པ་ནི། རྟེན་འཇིག་རྟེན་པའི་
སྦྱོད་པས་མཐར་མི་ཕྱིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །སྤྲ་བ་ནི། སྦྱོར་བ་ཐམས་
ཅད་ཀྱིས་མི་ཤིགས་པས་སོ། །བརྟན་པ་ནི། རྣམ་རྟོག་གིས་མི་
བསྦྱོད་པས་སོ། །རོ་གཅིག་པ་ནི། རྣམ་པར་རོ་གཅིག་པས་སོ། །
ལྷབ་པ་ནི། ཤེས་བྱ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་སྦྱིའི་དེ་བཞིན་ཉིད་ལ་དམིགས་
པའི་ཕྱིར་རོ། །

ཏིང་ངེ་འཛིན་དེའི་རྩེས་ལ་སྦྱེས་པའི་ཟད་པ་ཤེས་པ་ནི། རྩུ་ཀྱུན་
འབྱུང་ཟད་པའི་དབང་གིས་བདེན་པ་བཞི་ལ་དམིགས་པའི་ཡེ་

ཤེས་སོ། །མི་སྐྱེ་བ་ཤེས་པ་ནི། འབྲས་བུ་སྐྱུག་བསྐྱེལ་སྤངས་པའི་
དབང་གིས་བདེན་པ་བཞི་ལ་དམིགས་པའི་ཡེ་ཤེས་སོ། །ཡང་ན་
རྒྱ་ཟད་པ་དང་འབྲས་བུ་མི་སྐྱེ་བ་ལ་དམིགས་པའི་ཡེ་ཤེས་ནི་ཟད་
པ་དང་། མི་སྐྱེ་བ་ཤེས་པ་འོ། །དེ་དག་ལ་ཅིའི་སྤྱིར་མཐར་སྤྱིན་
པའི་ལམ་ཞེས་བྱ་ཞིན། བསྐྱེལ་པ་མཐར་སྤྱིན་པ་ཡིན་ཞིང་། ལྷ་
ངན་ལས་འདས་པའི་གྲོང་ཁྱིམ་དུ་འགོ་བས་ན་མཐར་སྤྱིན་པའི་
ལམ་ཞེས་བྱའོ། །

གནས་སྐབས་དེ་ན་མི་སྒྲོབ་པའི་ཆོས་བརྒྱ་ཡོད་དེ། མི་སྒྲོབ་པའི་
ཡང་དག་པའི་ལྷ་བ་ནས། མི་སྒྲོབ་པའི་ཏིང་ངེ་འཛིན་གྱི་བར་
དང་། མི་སྒྲོབ་པའི་རྣམ་པར་གྲོལ་བ་དང་། མི་སྒྲོབ་པའི་ཡང་
དག་པའི་ཡེ་ཤེས་སོ། །མི་སྒྲོབ་པའི་ཆོས་བརྒྱ་པོ་དེ་ཡང་ཟག་
མེད་གྱི་ཡུང་པོ་ལྗེའི་དབང་དུ་བྱས་པ་སྟེ། དེ་ལ་མི་སྒྲོབ་པའི་ཡང་
དག་པའི་ངག་དང་། ལས་གྱི་མཐའ་དང་། འཆོ་བ་དང་གསུམ་ནི་
རྩྭ་ལ་བྲིམས་གྱི་ཡུང་པོ་འོ། །ཡང་དག་པའི་དྲན་པ་དང་། ཏིང་ངེ་
འཛིན་དང་། གཉིས་ནི་ཏིང་ངེ་འཛིན་གྱི་ཡུང་པོ་འོ། །ཡང་དག་
པའི་ལྷ་བ་དང་། རྟོགས་པ་དང་། རྩྭ་བ་དང་གསུམ་ནི་ཤེས་

རབ་ཀྱི་ཡུང་པོའོ། །ཡང་དག་པའི་རྣམ་པར་གྲོལ་བ་ནི་རྣམ་པར་
གྲོལ་བའི་ཡུང་པོའོ། །ཡང་དག་པའི་ཡེ་ཤེས་ནི། རྣམ་པར་གྲོལ་
བའི་ཡེ་ཤེས་མཐོང་བའི་ཡུང་པོའོ། །

དམ་ཆོས་ཡིད་བཞིན་གྱི་ནོར་བུ་ཐར་པ་རིན་པོ་ཆའི་རྒྱན་ལས།
ལམ་གྱི་རྣམ་པར་གཞག་པ་བསྟན་པའི་ལེའུ་སྟེ་བཙོ་བརྒྱད་པའོ། །

༥

རྣམ་པར་ཤེས་པའི་དག་ལ་ས་དུ་ཡོད་ཅེ་ན། རྣམ་པར་

ལས་དང་པོ་དང་མོས་སྦྱོད་དང་། །

བྱང་རྒྱལ་སེམས་དཔའི་ས་བརྒྱ་དང་། །

སངས་རྒྱས་ས་སྟེ་དེ་ལྟར་ན། །

བརྒྱ་དང་གསུམ་གྱི་ས་རྣམས་བསྟུས། །ཞེས་སོ། །

ས་དེ་རྣམས་ནི། བྱང་རྒྱལ་ལམ་སྟོན་ལས་ཀྱང་། རབ་དགའ་ལ་
སོགས་ཐོབ་འགྱུར་ཏེ། །ཞེས་གསུངས་ཏེ། རབ་དགའ་ནི་ས་དང་

པོ་ཡིན་ལ། ལ་སོགས་ཀྱིས་ནི་འོག་གི་ས་གཉིས་དང་གོང་གི་ས་

བརྒྱ་བསྟུས་སོ། །དེ་ལ་ལས་དང་པོ་པའི་ས་ནི། ཆོགས་ལམ་གྱི་

གནས་སྐབས་ཏེ། རང་གི་རྒྱད་མ་སྟོན་པ་སྟོན་པར་བྱེད་པ་ཡིན་

པས་སོ། །མེས་པས་སྟོང་པའི་ས་ནི་སྟོར་ལམ་གྱི་གནས་སྐབས་ཏེ།
སྟོང་ཉིད་ཀྱི་དོན་ལ་མེས་པ་བྱེད་པ་ཙམ་ཡིན་པས་སོ། །དེའི་དུས་
ན་པ་རོལ་དུ་བྱིན་པའི་མི་མཐུན་པའི་ཕྱོགས་སེར་སྒྲ་ལ་སོགས་པ་
དང་། མཐོང་སྤང་གི་ཉོན་མོངས་པ་དང་། ཤེས་བྱའི་སྒྲིབ་པ་ཀུན་
དུ་བཏགས་པ་རྣམས་མི་འབྱུང་བར་མགོ་གཞོན་པ་ཡིན་ནོ། །
བྱང་རྒྱལ་སེམས་དཔའི་ས་བརྩ་ནི་ས་དང་པོ་རབ་དུ་དགའ་བ་
ནས་བརྩ་པ་ཆོས་ཀྱི་སྤྲིན་གྱི་བར་རོ། །དེ་ལྟར་ཡང་འཕགས་པ་
ས་བརྩ་པའི་མདོ་ལས། ཀྱེ་རྒྱལ་བའི་སྤྲས་དག་བརྩ་པོ་འདི་ནི་
བྱང་རྒྱལ་སེམས་དཔའི་ས་རྣམས་ཡིན་ཏེ། བྱང་རྒྱལ་སེམས་
དཔའི་ས་རབ་དུ་དགའ་བ་ཞེས་བྱ་བ་དང་། ཞེས་པ་ལ་སོགས་པ་
གསུངས་སོ། །དེ་ལ་ས་དང་པོ་རབ་དུ་དགའ་བ་ནི། མཐོང་ལམ་
སྤྲེས་པའི་གནས་སྐབས་ཏེ། སྟོང་ཉིད་ཀྱི་དོན་དངོས་སུ་རྟོགས་
པའོ། །ས་གཉིས་པ་ནས་བཟུང་ནས་བརྩ་པའི་བར་ནི། སྒྲིམ་ལམ་
གྱི་གནས་སྐབས་ཏེ། ས་དང་པོར་རྟོགས་པའི་དེ་ཁོ་ན་ཉིད་དེ་ལ་
གོམས་པར་བྱེད་པའོ། །

བྱང་རྒྱལ་སེམས་དཔའི་ས་བརྩ་པོ་དེ་དག་ཀྱང་སྤྱི་འཛུགས་དང་།
བྱེ་བྲག་གི་ཆོས་གཉིས་ཀྱིས་ཤེས་པར་བྱའོ། །དེ་ལ་སྤྱི་འཛུགས་ནི་
གསུམ་སྟེ། སའི་ངོ་བོ་དང་། སའི་ངེས་ཆོག་དང་། ས་བརྩར་དབྱེ་
བའི་རྒྱ་མཚན་ནོ། །དེ་ལ་སའི་ངོ་བོ་ནི། ཆོས་བདག་མེད་པ་
མངོན་སུམ་དུ་རྟོགས་པའི་ཤེས་རབ་གྲོགས་ཏིང་ངེ་འཛིན་དང་
མཚུངས་པར་ལྡན་པ་སྟོབ་པའི་རྒྱུད་ཀྱིས་བསྐྱུས་པའོ། །སའི་ངེས་
ཆོག་ནི། ས་དེ་དང་དེའི་གནས་སྐབས་ཀྱི་ཡོན་ཏན་གྱི་ཆོས་ཀྱི་
རྟེན་བྱེད་པའམ། ས་གོང་མའི་གོང་མ་སྦྱེད་པར་བྱེད་པས་ན། ས་
ཞེས་བྱའོ། །སའི་ངེས་ཆོག་གི་དཔེ་ནི་ཡེ་ཤེས་དེ་ལ་གནས་ཤིང་།
ཡོངས་སྟོབ་པས་ན་ས་སྟེ། དཔེར་ན་བ་གླང་གི་ལྷས་བཞིན་ནོ། །
ཡེ་ཤེས་དེ་ཉིད་བགྲོད་པས་ན་ས་སྟེ། དཔེར་ན་རྟ་དགུས་ས་
བཞིན་ནོ། །ཡེ་ཤེས་དེ་ཡོན་ཏན་གྱི་ཆོས་ཐམས་ཅད་སྦྱེ་འཁུངས་
ཀྱི་གཞིར་གྱུར་པས་ན་ས་སྟེ། དཔེར་ན་ཞིང་ས་བཞིན་ནོ། །ས་
བརྩར་དབྱེ་བའི་རྒྱ་མཚན་ནི། ཡོངས་སུ་སྟོབ་པའི་ཁྱད་པར་གྱིས་
ས་བརྩར་སྦྱེ་བའོ། །

བྱེ་བྲག་གི་ཆོས་ནི་རེ་རེ་བཞིན་ཁྱད་པར་དགུ་དགུས་བསྟན་ཏེ།
མིང་གི་ཁྱད་པར་དང་། དེས་ཚིག་གི་ཁྱད་པར་དང་། ཡོངས་སུ་
སྒྲིང་བའི་ཁྱད་པར་དང་། ཉམས་སུ་སྒྲིང་བའི་ཁྱད་པར་དང་།
རྣམ་པར་དག་པའི་ཁྱད་པར་དང་། རྟོགས་པའི་ཁྱད་པར་དང་།
སྤངས་པའི་ཁྱད་པར་དང་། རྒྱེ་བའི་ཁྱད་པར་དང་། མཐུའི་ཁྱད་
པར་རོ། །

དེ་ལ་ས་དང་པོའི་མིང་གི་ཁྱད་པར་ནི། རབ་ཏུ་དགའ་བའོ། །
དེས་ཚིག་གི་ཁྱད་པར་ནི། ས་དེ་ཐོབ་པ་དང་བྱང་ཆུབ་ལ་ཉེ་ཞིང་
སེམས་ཅན་གྱི་དོན་འགྲུབ་པས་རབ་ཏུ་དགའ་བར་འགྱུར་བས་ན་
རབ་ཏུ་དགའ་བའོ། །དེ་ལྟར་ཡང་མདོ་སྡེ་རྒྱན་ལས། བྱང་ཆུབ་
ལ་ནི་ཉེ་བ་དང་། །སེམས་ཅན་དོན་གྲུབ་མཐོང་བ་ལ། །རབ་ཏུ་
དགའ་བ་རྒྱེ་འགྱུར་ཏེ། །དེ་ཕྱིར་རབ་དགའ་ཞེས་བརྗོད་དོ། །ཞེས་
གསུངས་སོ། །ཡོངས་སུ་སྒྲིང་བའི་ཁྱད་པར་ནི། གཞི་ཐམས་ཅད་
ལ་གྲུ་གྲུ་མེད་པའི་བསམ་པ་ལ་སོགས་པ། ཆོས་བརྒྱུ་ལ་སྤངས་
པས་ས་དེ་ཐོབ་པ་ཡིན་ནོ། །དེ་ལྟར་ཡང་མདོ་སྡེ་རྟོགས་རྒྱན་ལས།
ཡོངས་སུ་སྒྲིང་བ་རྣམ་བརྒྱུ་ཡིས། །ས་ནི་དང་པོ་ཐོབ་འགྱུར་ཏེ། །

ཞེས་པ་ལ་སོགས་པ་གསུངས་སོ། །ཉམས་སུ་སྒྲང་བུའི་ཁྱད་པར་
ནི། ས་འདི་ལ་གནས་པའི་བྱང་རྒྱལ་སེམས་དཔའ་དེ། སྤྱིར་ཕ་
རོལ་དུ་ཕྱིན་པ་བརུ་ཀ་ཉམས་སུ་ལེན་ཡང་ཁྱད་པར་དུ་སྤྱིན་པའི་
ཕ་རོལ་དུ་ཕྱིན་པ་ཤས་ཆེ་སྟེ། སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཆོམ་པར་
བྱེད་འདོད་དོ། །དེ་ལྟར་ཡང་འཕགས་པ་ས་བརུ་པའི་མདོ་ལས།
ས་དང་པོའི་ཐད་ཀ་ལས། ཕ་རོལ་དུ་ཕྱིན་པ་བརུ་པོ་དག་ལས།
དེ་སྤྱིན་པའི་ཕ་རོལ་དུ་ཕྱིན་པ་ཆེས་ཤས་ཆེ་བ་ཡིན་ཏེ། ལྷག་མ་
རྣམས་ཀྱང་མི་བསྐྱབ་པ་ནི་མ་ཡིན་ནོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །རྣམ་
པར་དག་པའི་ཁྱད་པར་ནི། ཇི་སྐད་དུ། ས་བརུ་པ་ལས། ས་རབ་
དུ་དགའ་བ་འདི་ལ། མཐོང་བ་རྒྱ་ཆེན་པོ་དང་། སྒྲོན་ལམ་གྱི་
སྟོབས་ཀྱིས་སངས་རྒྱས་མང་པོ་སྤྲང་བར་འགྱུར་ཏེ། སངས་རྒྱས་
བརྒྱ་ཕྱག་མང་པོ་དང་། སངས་རྒྱས་སྟོང་ཕྱག་མང་པོ་དང་། དེ་
བཞིན་དུ་སྤྱར་ཏེ། སངས་རྒྱས་བྱེ་བ་ཁྲག་ཁྲིག་འབུམ་ཕྱག་མང་
པོ་སྤྲང་བར་འགྱུར་རོ། །དེ་དག་མཐོང་ནས་ལྷག་པའི་བསམ་པ་
རྒྱ་ཆེན་པོས་མཆོད་པར་བྱེད། བསྟོ་སྤྲང་བྱེད་དོ། །དེ་བཞིན་དུ་
སྤྱར་ཏེ། དེའི་དགོ་འདུན་གྱི་ཆོགས་ལ་ཡང་རི་མོར་བྱེད་དོ། །དགོ་

བའི་རྩ་བ་དེ་དག་ཀྱང་སྒྲ་ན་མེད་པའི་བྱང་ཆུབ་ཏུ་བསྡོམས་པར་བྱེད་
དོ། །མངས་ཀྱིས་དེ་དག་ལས་ཀྱང་ཆོས་ཉིད་པ་དང་། ལེན་པ་
དང་། འཛིན་པར་བྱེད་དོ། །ཆོས་དེ་དག་ཀྱང་ནམ་ཏན་གྱིས་སྐྱབ་
པར་བྱེད་དོ། །བསྐྱ་བའི་དངོས་པོ་བཞིས་ཀྱང་སེམས་ཅན་རྣམས་
ཡོངས་སུ་སྒྲིན་པར་བྱེད་དོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །དེ་ལྟར་ན།
བསྐྱལ་པ་མང་པོར་མངས་ཀྱིས་དང་ཆོས་དང་དགོ་འདུན་གསུམ།
མཆོད་ཅིང་རྗེས་སུ་བཟུང་བ་དང་། སེམས་ཅན་ཡོངས་སུ་སྒྲིན་
པར་བྱས་པ་དང་། དགོ་བ་སྒྲ་ན་མེད་པའི་བྱང་ཆུབ་ཏུ་བསྡོམས་པ་
སྟེ། རྒྱ་གསུམ་པོ་དེས་དཔྱི་དགོ་བའི་རྩ་བ་རྒྱ་ཆེར་རྣམ་པར་དག་
པར་འགྱུར་བ་ཡིན་ནོ། །དེ་ཡང་ཇི་སྐད་དུ། དཔེར་ན་གསེར་ས་
ལེ་སྒྲུལ་དེ་ཉིད་གསེར་མགར་དག་གིས། ཅི་ཅམ་ཅི་ཅམ་དུ་མེར་
བསྟེགས་པས། དེ་ཅམ་དེ་ཅམ་དུ་བྱང་བ་དང་། ཡོངས་སུ་དག་
པ་དང་། ཅི་དགར་ལས་སུ་རུང་བར་འགྱུར་རོ། །དེ་བཞིན་དུ་ས་
དང་པོ་ལ་གནས་པའི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་དཔྱི་དགོ་བའི་རྩ་
བ་ཡང་རབ་ཏུ་བྱང་བ་དང་ཡོངས་སུ་དག་པ་དང་། ཅི་དགར་
ལས་སུ་རུང་བར་འགྱུར་རོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །རྟོགས་པའི་བྱང་

པར་ནི། སྤྱིར་ས་བརྩུ་པོ་འདི་རྣམས་མཉམ་གཞག་ལ་རྟོགས་པ་
ཞིག་མཚུངས་མོད་ཀྱི། རྗེས་ཀྱི་ངེས་པ་འདྲེན་པའི་བྱེ་བྲག་ལ་
ལྟོས་ནས་སོ་སོར་ཡོད་དོ། །སོ་སོ་བརྩུ་པོ་དེ་བཤད་ན། ས་དང་པོ་
ལ་ཆོས་ཀྱི་དབྱིངས་ཀྱན་དུ་འགྲོ་བའི་དོན་དུ་རྟོགས་ཏེ། དེས་
བདག་གཞན་མཉམ་པ་ཉིད་རབ་དུ་ཐོབ་བོ། །དེ་ལྟར་ཡང་དབུས་
མཐའ་ལས། ཀྱན་དུ་འགྲོ་དོན་ཞེས་གསུངས་སོ། །སྤངས་པའི་
ཁྱད་པར་ནི། ས་དེ་ལ་ཉོན་མོངས་པའི་སྒྲིབ་པའི་དབང་དུ་བྱས་
ན། མཐོང་སྤངས་ཀྱི་ཉོན་མོངས་པ་བརྒྱད་ཅུ་རྩ་གཉིས་ཡོད་པ་
ལས། མ་ལུས་པར་སྤངས་པ་ཡིན་ནོ། །ཤེས་བྱའི་སྒྲིབ་པའི་
དབང་དུ་ན་རྣམ་པ་གསུམ་ཡོད་པ་ལས། ལྷགས་བྱུན་ལ་ཡོད་པ་
ལྟ་བུ་རྣམས་སྤངས་པ་ཡིན་ནོ། །འཇིགས་པ་ལྷ་དང་ཡང་བྲལ་ལོ།
འཕགས་པ་ས་བརྩུ་པའི་མདོ་ལས་ཀྱང་། ས་རབ་དུ་དགའ་བ་
འདི་ཐོབ་མ་ཐག་དུ་འཇིགས་པ་ལྷ་པོ་གང་ཡིན་པ་འདི་ལྟ་སྟེ།
འཆོ་བ་མེད་པའི་འཇིགས་པའམ། ཆོགས་སུ་བཅད་པ་མེད་པའི་
འཇིགས་པའམ། འཆི་བའི་འཇིགས་པའམ། ངན་འགྲོའི་འཇིགས་
པའམ། འཁོར་གྱི་ནང་དུ་བག་ཆ་བའི་འཇིགས་པ་དེ་དག་ཐམས་

ཅད་དེ་ལ་མེད་པ་ཡིན་ནོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །སྐྱེ་བའི་བྱད་པར་
ནི། ས་འདི་ལ་གནས་པའི་བྱང་རྒྱལ་སེམས་དཔའ་དེ་ཕལ་ཆེར་
འཇམ་བུའི་གླིང་ལ་དབང་བའི་འཁོར་ལོས་སྐྱར་བའི་རྒྱལ་པོར་
འགྱུར་ཏེ། སེམས་ཅན་རྣམས་ཀྱི་སེར་སྒྲིའི་དྲི་མ་སེལ་ལོ། །དེ་
ལྟར་ཡང་རིན་ཆེན་ཕྱེང་བ་ལས། དེ་ཡི་རྣམ་པར་སྒྲིན་པས་ནི། །
འཇམ་གླིང་དབང་ཕུག་ཆེན་པོར་འགྱུར། །ཞེས་གསུངས་སོ། །སྐྱེ་
བའི་བྱད་པར་གསུངས་པ་འདི་དག་ཀྱང་རང་བཞིན་ལ་བསམས་
ཀྱི། གཞན་དོན་ནི་གང་ལ་གང་འདུལ་དུ་རྣམ་པ་དུ་མར་ཡང་
ཀུན་དུ་ཉོན་ཏེ། སྐྱེས་པའི་རབས་ལས་གསུངས་པ་བཞིན་ནོ། །
མཐུའི་བྱད་པར་ནི། ཇི་སྐད་དུ། རབ་དུ་དགའ་བའི་ས་ལ་གནས་
པའི་བྱང་རྒྱལ་སེམས་དཔའ་ནི། འདོད་པས་བརྩོན་འགྲུས་རྩོམ་
སྟེ། རབ་དུ་འབྱུང་ན་སྐད་ཅིག་ཐང་ཅིག་ཡུད་ཅམ་ཞིག་ལ་ཏིང་
ངེ་འཇིན་བརྟུ་ཐོབ་ཅིང་སྟོམས་པར་འཇུག་པ་དང་། སངས་རྒྱས་
བརྟུ་མཐོང་བ་དང་། དེ་དག་གི་བྱིན་རླབས་ཀྱང་ཡང་དག་པར་
ཤེས་པ་དང་། འཇིག་རྟེན་གྱི་ཁམས་བརྟུ་གཡོ་བར་བྱེད་པ་དང་།
སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཞིང་བརྟུར་འགོ་བ་དང་། འཇིག་རྟེན་གྱི་ཁམས་

བརྒྱ་སྒྲུང་བར་བྱེད་པ་དང་། སེམས་ཅན་བརྒྱ་ཡོངས་སུ་སྒྲིན་
པར་བྱེད་པ་དང་། བསྐྱལ་པ་བརྒྱར་གནས་པར་བྱེད་པ་དང་།
སྒྲིན་གྱི་མཐའ་དང་། བྱི་མའི་མཐའ་བསྐྱལ་པ་བརྒྱ་ཡང་རབ་དུ་
ཤེས་པ་དང་། ཆོས་ཀྱི་སྒོ་བརྒྱ་རྣམ་པར་འབྱེད་པ་དང་། ལུས་ཀྱི་
སྤྱལ་པ་བརྒྱ་ཀུན་དུ་སྒྲིན་པ་དང་། ལུས་རེ་རེ་བཞིན་ཡང་བྱུང་
རྒྱུ་སེམས་དཔའི་འཁོར་བརྒྱ་བརྒྱ་དང་ལྷན་པར་ཀུན་དུ་སྒྲིན་
པའོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །

ས་གནིས་པའི་མིང་གི་ཁྱད་པར་ནི། དྲི་མ་མེད་པའོ། །ངེས་ཆོག་
གི་ཁྱད་པར་ནི། ས་དེ་ལ་འཆལ་བའི་རྩལ་ཁྲིམས་ཀྱི་དྲི་མ་དང་
བྲལ་བས་ན་དྲི་མ་མེད་པ་ཞེས་བྱའོ། །དེ་ལྟར་ཡང་། འཆལ་རྩལ་
རྩལ་བའི་དྲི་བྲལ་ཕྱིར། །དྲི་མ་མེད་པའི་ས་ཞེས་བརྗོད། །ཅེས་
གསུངས་སོ། །ཡོངས་སུ་སྦྱོང་བའི་ཁྱད་པར་ནི། རྩལ་ཁྲིམས་
དང་། བྱས་པ་གཞོ་བ་ལ་སོགས་པ་ཡོངས་སྦྱོང་བརྒྱད་ཀྱིས་ས་དེ་
ཐོབ་པ་ཡིན་ནོ། །དེ་ལྟར་ཡང་། རྩལ་ཁྲིམས་བྱས་པ་གཞོ་དང་
བཞོད། །རབ་དུ་དགའ་དང་སྦྱིང་བརྩེ་ཆེ། །ཞེས་པ་ལ་སོགས་པ་
གསུངས་སོ། །ཉམས་སུ་སྦྱང་བའི་ཁྱད་པར་ནི། ས་འདི་ལ་གནས་

པའི་བྱང་རྒྱལ་སེམས་དཔའ་དེས་སྤྱིར་ཕ་རོལ་དུ་ཕྱིན་པ་བརྟུ་ཀ་
ཉམས་སུ་ལེན་ཡང་། བྱད་པར་རྩལ་བྱིམས་ཀྱི་ཕ་རོལ་དུ་ཕྱིན་པ་
ཆེས་གས་ཆེ་བར་གསུངས་སོ། །རྣམ་པར་དག་པའི་བྱད་པར་ནི།
སྤར་བ་ཤད་པ་ལྟར་རྒྱ་གསུམ་པོ་དེས། དེའི་དགོ་བའི་རྩ་བ་རྒྱ་ཆེ་
བ་རྣམ་པར་དག་པར་འགྱུར་ཏེ། ཇི་སྐད་དུ། དཔེར་ན་ས་ལེ་སྤྱམ་
དེ་ཉིད་གསེར་མགར་དག་གིས་མཚུར་གྱིས་བཀྱས་ནས་མེར་
བརྟུག་ན། དེ་བས་ཀྱང་དྲི་མ་ཐམས་ཅད་དང་བྲལ་བར་འགྱུར་
རོ། །དེ་བཞིན་དུ་ས་གཉིས་པ་ལ་གནས་པའི་བྱང་རྒྱལ་སེམས་
དཔའ་དེའི་དགོ་བའི་རྩ་བ་ནི། སྤར་བས་ཀྱང་ཆེས་རྣམ་པར་དག་
པ་དང་། བྱང་བ་དང་ལས་སུ་རུང་བར་འགྱུར་རོ། །ཞེས་གསུངས་
སོ། །རྟོགས་པའི་བྱད་པར་ནི། ས་དེ་ལ་ཆོས་ཀྱི་དབྱིངས་མཆོག་
གི་དོན་དུ་རྟོགས་ཏེ། དེས་འདི་སྤྱམ་དུ། བདག་གིས་རྣམ་པ་
ཐམས་ཅད་དུ་ཡོངས་སུ་སྤྱང་བ་མངོན་པར་བསྐྱབ་པ་ལ་བརྩོན་
པར་བྱའོ་སྤྱམ་སོ། །དེ་ལྟར་ཡང་། མཆོག་གི་དོན། ཞེས་གསུངས་
སོ། །སྤངས་པའི་བྱད་པར་ནི། ས་གཉིས་པ་ནས་བཟུང་ནས་བརྟུ་
པའི་བར་འདིས་ཉོན་མོངས་པའི་སྒྲིབ་པའི་དབང་དུ་བྱས་ན།

སྒྲིམ་སྤངས་ཀྱི་ཉོན་མོངས་པ་བཅུ་དྲུག་ཡོད་པ་ལས། དེ་རྣམས་
ཀྱི་ས་བོན་ཅམ་ནི་མི་སྤྲོད་བར་འཛིག་ལ། མངོན་གྱུར་རྣམས་ནི་
མགོ་གཞོན་པ་ཡིན་ནོ། །ཤེས་བྱའི་སྒྲིབ་པའི་དབང་དུ་བྱས་ན་སྒྱི་
ལ་ཡོད་པ་ལྟ་བུ་རྣམས་སྤྲོད་བ་ཡིན་ནོ། །སྒྱེ་བའི་ཁྱད་པར་ནི། ས་
འདི་ལ་གནས་པའི་བྱང་རྒྱུ་སེམས་དཔའ་དེ། སལ་ཆེར་སྤྲོད་
བཞི་ལ་དབང་བའི་འཁོར་ལོས་སྒྱུར་བའི་རྒྱལ་པོར་འགྱུར་ཏེ།
སེམས་ཅན་རྣམས་མི་དགེ་བ་བཅུའི་ལས་ལས་བསྒྲེག་ནས་དགེ་
བ་བཅུའི་ལས་ལ་འགོད་དོ། །དེ་ལྟར་ཡང་། དེ་ཡི་རྣམ་པར་སྒྲིན་
པས་ནི། །དཔལ་ལྷན་རིན་ཆེན་བདུན་དག་གིས། །འགྲོ་ཕན་
འཁོར་ལོས་སྒྱུར་བར་འགྱུར། །ཞེས་གསུངས་སོ། །མཐུའི་ཁྱད་
པར་ནི། སྐད་ཅིག་ཐང་ཅིག་ཡུད་ཅམ་ཞིག་ལ་ཏིང་ངེ་འཛིན་སྤྲོད་
ཐོབ་པ་ལ་སོགས་པ་དང་སྒྱུར་རོ། །

ས་གསུམ་པའི་མིང་གི་ཁྱད་པར་ནི་འོད་བྱེད་པའོ། །ངེས་ཆོག་གི་
ཁྱད་པར་ནི། ས་དེ་ལ་ཆོས་དང་ཏིང་ངེ་འཛིན་གྱི་སྤྲོད་བ་གསལ་
བ་དང་། གཞན་དག་ལ་ཆོས་ཀྱི་སྤྲོད་བ་ཆེན་པོ་བྱེད་པས་ན་འོད་
བྱེད་པ་ཞེས་བྱའོ། །དེ་ལྟར་ཡང་། ཆོས་ཀྱི་སྤྲོད་བ་ཆེན་པོ་ནི། །

བྱེད་པའི་ཕྱིར་ན་འོད་བྱེད་པའོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །ཡོངས་སུ་
སྦྱང་བའི་ཁྱད་པར་ནི། ཐོས་པས་མི་ངོམས་པ་ལ་སོགས་ཆོས་ལྔ་
ལ་བསྐྱབས་པས་ས་དེ་ཐོབ་པ་ཡིན་ནོ། །དེ་ལྟར་ཡང་། ཐོས་པས་
མི་ངོམས་ཉིད་དང་ནི། །ཟང་ཟེང་མེད་པའི་ཆོས་སྦྱིན་དང་། །
ཞེས་པ་ལ་སོགས་པ་གསུངས་སོ། །ཉམས་སུ་སྒྲང་བྱའི་ཁྱད་པར་
ནི། ས་འདི་ལ་གནས་པའི་བྱང་རྒྱལ་སེམས་དཔའ་དེས་སྦྱིར་ས་
རོལ་དུ་ཕྱིན་པ་བརྟུ་ཀ་ཉམས་སུ་ལེན་ཡང་ཁྱད་པར་དུ་བཟོད་
པའི་ས་རོལ་དུ་ཕྱིན་པ་ཆོས་ཤས་ཆེ་བར་གསུངས་སོ། །རྣམ་པར་
དག་པའི་ཁྱད་པར་ནི། སྤར་བ་ཤད་པ་ལྟར་རྒྱ་གསུམ་པོ་དེས་དེའི་
དགེ་བའི་རྩ་བ་རྒྱ་ཆེར་རྣམ་པར་དག་པར་འགྱུར་ཏེ། ཇི་སྐད་དུ།
དཔེར་ན་གསེར་ས་ལེ་སྤྲུམ་དེ་ཉིད་གསེར་མགར་མཁས་པའི་
ལག་ན་བསྐྱེལ་ན། དང་པོའི་སྤང་གངས་ཀྱི་ཆད་ལས་ཟུང་དུ་མི་
འགོ་བར། སྦྱིན་དང་དྲི་མ་ཐམས་ཅད་ཟད་པར་བྱེད་དོ། །དེ་
བཞིན་དུ་ས་གསུམ་པ་ལ་གནས་པའི་བྱང་རྒྱལ་སེམས་དཔའ་
དེའི་དགེ་བའི་རྩ་བ་ནི་མི་འགྲིབ་པར་གནས་ཤིང་། ཤིན་དུ་དག་
པ་དང་བྱང་བ་དང་ལས་སུ་རུང་བར་འགྱུར་རོ། །ཞེས་གསུངས་

སོ། །རྟོགས་པའི་བྱང་པར་ནི། ས་དེ་ལ་གནས་པའི་བྱང་ཆུབ་
སེམས་དཔའ་དེས་ཆོས་ཀྱི་དབྱིངས་དེའི་རྒྱ་མཐུག་པའི་ཆོས་དོན་
ཀྱི་མཆོག་ཏུ་རྟོགས་ཏེ། དེས་ཆོགས་སུ་བཅད་པ་རེ་རེ་ཙམ་ཐོས་
པའི་ཕྱིར་ཡང་མེད་འོ་བས་སྟོང་གསུམ་ཙམ་ཏུ་བདག་ཉིད་མཆོང་
བར་བྱེད་དོ། །དེ་ལྟར་ཡང་། རྒྱ་མཐུག་མཆོག་གི་དོན་ཉིད་
དང་། །ཞེས་གསུངས་སོ། །སྐྱེ་བའི་བྱང་པར་ནི། ས་འདི་ལ་
གནས་པའི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་དེ་ཕལ་ཆེར་ལྷའི་དབང་པོ་
བརྒྱ་བྱེད་ཏུ་འགྱུར་ཏེ། སེམས་ཅན་རྣམས་ཀྱི་འདོད་པའི་འདོད་
ཆགས་བསྐྱེད་པ་ལ་མཁས་སོ། །དེ་ལྟར་ཡང་། ལྷ་ཡི་དབང་ཆེན་
མཁས་པ་སྟེ། །འདོད་པའི་འདོད་ཆགས་བསྐྱེད་པ་ཡིན། །ཞེས་
གསུངས་སོ། །མཐུའི་བྱང་པར་ནི། སྐད་ཅིག་ཐང་ཅིག་ཡུད་ཙམ་
ཞིག་ལ་ཏིང་ངེ་འཛིན་འབུམ་ཐོབ་པ་ལ་སོགས་པ་སྦྱར་རོ། །
ས་བཞི་པའི་མིང་གི་བྱང་པར་ནི། འོད་འཕྲོ་བའོ། །དེས་ཆོག་གི་
བྱང་པར་ནི། ས་དེ་ལ་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་ཕྱོགས་དང་མཐུག་པའི་ཆོས་
རྣམས་ཀྱི་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་འོད་འཕྲོ་བས། སྒྲིབ་པ་གཉིས་བསྐྱེད་པས་
ན་འོད་འཕྲོ་བ་ཞེས་བྱའོ། །དེ་ལྟར་ཡང་། འདི་ལྟར་བྱང་ཆུབ་མི་

མཐུན་ཆོས། །རབ་དུ་སྟེག་བྱེད་འོད་ལྷ་བྱ། །དེ་ལྷན་སྤྱིར་ན་ས་དེ་
ནི། །གཉིས་པོ་བསྟེགས་པས་འོད་འཕྲོ་ཅན། །ཞེས་གསུངས་སོ། །
ཡོངས་སུ་སྦྱང་བའི་བྱད་པར་ནི། དགོན་པར་གནས་པར་བྱ་བ་
ལ་སོགས་པ་བརུས་ས་དེ་ཐོབ་པ་ཡིན་ནོ། །དེ་ལྷར་ཡང་། རྒྱལ་
གནས་འདོད་ཆུང་ཆོག་ཤེས་དང་། །སྦྱངས་པ་ཡང་དག་སྟོམ་
བསྟེན་དང་། །ཞེས་པ་ལ་སོགས་པ་གསུངས་སོ། །ཉམས་སུ་སྦྱང་
བྱའི་བྱད་པར་ནི། ས་འདི་ལ་གནས་པའི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་
དེས་སྤྱིར་ཕ་རོལ་དུ་སྤྱོན་པ་བརུ་ཀ་ཉམས་སུ་ལེན་ཡང་བྱད་པར་
དུ་བརྩོན་འགྲུས་ཀྱི་ཕ་རོལ་དུ་སྤྱོན་པ་ཆེས་ཤས་ཆེ་བར་གསུངས་
སོ། །རྣམ་པར་དག་པའི་བྱད་པར་ནི། སྤར་བ་ཤད་པ་ལྷར་རྒྱ་
གསུམ་པོ་དེས་དེའི་དགོ་བའི་རྩ་བ་རྒྱ་ཆེར་རྣམ་པར་དག་པར་
འགྱུར་ཏེ། ཇི་སྐད་དུ། དཔེར་ན་གསེར་ས་ལེ་སྦྱམ་དེ་ཉིད་གསེར་
མགར་མཁས་པས་རྒྱན་གྱི་རྣམ་པར་བྱས་པ་ནི། རྒྱན་དུ་མ་བྱས་
པའི་གསེར་རྣམས་ཀྱིས་མི་འཕྲོག་པ་ཡིན་ནོ། །དེ་བཞིན་དུ་ས་
བཞི་པ་ལ་གནས་པའི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་དགོ་བའི་རྩ་བ་དེ་
ཡང་། ས་འོག་མ་དག་ལ་གནས་པའི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་

དགོ་བའི་རྩ་བ་རྣམས་ཀྱིས་མི་འཕྲོག་པ་ཡིན་ནོ། །ཞེས་གསུངས་
སོ། །རྟོགས་པའི་བྱང་པར་ནི། ས་འདི་ལ་གནས་པའི་བྱང་རྒྱལ་
སེམས་དཔའ་དེས་ཡོངས་སུ་འཛིན་པ་མེད་པའི་དོན་དུ་རྟོགས་ཏེ།
འདི་ལྟར་ཆོས་ལ་སྟེད་པ་ཡང་ལྷོག་གོ། །དེ་ལྟར་ཡང་། ཡོངས་སུ་
འཛིན་པ་མེད་དོན་དང་། །ཞེས་གསུངས་སོ། །སྐྱེ་བའི་བྱང་པར་
ནི། ས་འདི་ལ་གནས་པའི་བྱང་རྒྱལ་སེམས་དཔའ་དེ་ཕལ་ཆེར་
ལྟའི་རྒྱལ་པོ་རབ་འཐབ་བྲལ་དུ་འགྱུར་ཏེ། སེམས་ཅན་རྣམས་ཀྱི་
འཛིག་ཆོགས་ཀྱི་ལྟ་བ་འཛོམས་པ་ལ་མཁས་སོ། །དེ་ལྟར་ཡང་།
རབ་འཐབ་བྲལ་གནས་ལྟ་རྒྱལ་འགྱུར། །འཛིག་ཆོགས་ལྟ་བ་
རབ་བྱང་བ། །ཀྱུན་ནས་འཛོམས་བྱེད་མཁས་པ་ཡིན། །ཞེས་
གསུངས་སོ། །མཐུའི་བྱང་པར་ནི། སྐད་ཅིག་ཐང་ཅིག་ཡུད་ཅམ་
ཞིག་ལ་ཏིང་ངེ་འཛིན་བྱེ་བ་ཐོབ་པ་ལ་སོགས་པ་སྦྱར་རོ། །
ས་ལྟ་པའི་མིང་གི་བྱང་པར་ནི། ཤིན་དུ་སྦྱང་དཀའ་བའོ། །དེས་
ཆོག་གི་བྱང་པར་ནི། ས་དེ་ལ་སེམས་ཅན་སྒྲིན་པར་བྱེད་པ་ལ་
བརྩོན་ཡང་སེམས་ཅན་གྱི་ལོག་པར་བསྐྱབས་པས་ཀྱུན་ནས་
ཉོན་མོངས་པར་མི་འགྱུར་ཏེ། དེ་གཉིས་ཀ་སྦྱང་དཀའ་བའི་ཕྱིར་

སྤྱད་དཀའ་བ་ཞེས་བྱའོ། །དེ་ལྟར་ཡང་། སེམས་ཅན་དོན་ནི་
བསྐྱབ་པ་དང་། །རང་གི་སེམས་ཀྱང་བསྐྱང་བས་ན། །སྒོ་ལྟ་
རྣམས་ཀྱིས་སྤྱད་དཀའ་བ། །དེ་ཕྱིར་སྤྱད་དཀའ་ཞེས་བྱའོ། །ཞེས་
གསུངས་སོ། །ཡོངས་སུ་སྤྱོད་བའི་བྱད་པར་ནི། རྟེན་སྟོན་གསུང་གི་
དོན་དུ་བྱིས་པ་དང་འདྲིས་པར་བྱེད་པ་ལ་སྟོན་བཅུ་སྤྱངས་
པས་ས་དེ་ཐོབ་པ་ཡིན་ནོ། །དེ་ལྟར་ཡང་། འདྲིས་དང་བྱིས་
ལའང་འབྲེན་པ་དང་། །འདྲ་འཛིན་གྱི་པའི་གནས་དང་ནི། །
ཞེས་པ་ལ་སྟོན་པ་གསུངས་སོ། །ཉམས་སུ་སྤྱོད་བའི་བྱད་པར་
ནི། ས་འདི་ལ་གནས་པའི་བྱད་རྒྱུ་སེམས་དཔའ་དེས་སྒྱིར་ཕ་
རྒྱུ་དུ་བྱིན་པ་བཅུ་ཀ་ཉམས་སུ་ལེན་ཡང་། །བྱད་པར་དུ་བསམ་
གཏན་གྱི་ཕ་རྒྱུ་དུ་བྱིན་པ་ཆེས་ཤས་ཆེ་བར་གསུངས་སོ། །རྣམ་
པར་དག་པའི་བྱད་པར་ནི། སྤྱོད་བཤུད་པ་ལྟར་རྒྱ་གསུམ་པོ་
དེས་དེའི་དགོ་བའི་རྩ་བ་རྒྱ་ཆེར་རྣམ་པར་དག་པར་འགྱུར་ཏེ།
ཇི་སྐད་དུ། དཔེར་ན་གསེར་ས་ལེ་སྤྲུམ་དེ་ཉིད་གསེར་མགར་
མཁས་པས་བྱི་དོར་བྱས་པ་དེ་ལ་རིན་པོ་ཆེ་སྤྲུགས་ཀྱིས་སྤྲུས་ན་
མཚུངས་པ་མེད་པའི་ཕྱིར། དེ་མ་ཡིན་པའི་གསེར་དག་གིས་མི་

འཕྲོག་པ་ཡིན་ནོ། །དེ་བཞིན་དུ་ས་ལྗེ་པ་ལ་གནས་པའི་བྱང་ཆུབ་
སེམས་དཔའ་དེའི་དགོ་བའི་རྩ་བ་ཡང་ཐབས་ཤེས་རབ་གཉིས་
ཀྱིས་དབྱུང་པས་རྣམ་པར་དག་སྟེ། ས་འོག་མ་ལ་གནས་པའི་
བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་རྣམས་ཀྱི་དགོ་བའི་རྩ་བས་མི་འཕྲོག་པ་
ཡིན་ནོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །རྟོགས་པའི་ཁྱད་པར་ནི། ས་འདི་ལ་
གནས་པའི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་དེས་རྒྱུད་ཐ་དད་མེད་པའི་
དོན་རྟོགས་ཏེ། མཉམ་པ་ཉིད་བརྩུ་ཤེས་སོ། །དེ་ལྟར་ཡང་། རྒྱུད་
རྣམས་ཐ་དད་མེད་པ་དང་། །ཞེས་གསུངས་སོ། །སྐྱེ་བའི་ཁྱད་
པར་ནི། ས་འདི་ལ་གནས་པའི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་དེ། སལ་
ཆེར་ལྟའི་རྒྱལ་པོ་དགའ་ལྡན་དུ་སྐྱེ་བར་འགྱུར་ཏེ། ལུ་སྟེགས་
རྣམས་ཀྱི་ལྟ་བ་བསྟོག་པ་ལ་མཁས་པའོ། །དེ་ལྟར་ཡང་། དེ་ཡི་
རྣམ་པར་སྦྱོར་པས་ནི། །དགའ་ལྡན་གནས་ཀྱི་ལྟ་རྒྱལ་འགྱུར། །
ལུ་སྟེགས་བྱེད་པ་ཐམས་ཅད་ཀྱི། །ཉོན་མོངས་ལྟ་གནས་བསྟོག་
པར་བྱེད། །ཅེས་གསུངས་སོ། །མཐུའི་ཁྱད་པར་ནི། སྐད་ཅིག་
ཐང་ཅིག་ཡུད་ཅམ་ཞིག་ལ་ཏིང་ངེ་འཛིན་བྱེ་བ་ཤྲག་སྟོང་ཐོབ་པ་
ལ་སོགས་པ་སྟུར་རོ། །

ས་རྒྱལ་པའི་མིང་གི་བྱང་པར་ནི། མངོན་དུ་གྱུར་པའོ། །ངེས་ཆོག་
གི་བྱང་པར་ནི། ས་དེ་ཤེས་རབ་ཀྱི་ཕ་རོལ་དུ་ཕྱིན་པ་ལ་བརྟེན་
ནས། འཁོར་འདས་གཉིས་ལ་མི་གནས་པའི་ཕྱིར། འཁོར་བ་དང་
སྤངས་ལས་འདས་པ་དག་ལ་མངོན་དུ་གྱུར་པས་ན། མངོན་དུ་
གྱུར་པ་ཞེས་བྱ་བའོ། །དེ་ལྟར་ཡང་། ཤེས་རབ་ཕ་རོལ་ཕྱིན་
བརྟེན་ནས། །འཁོར་བ་དང་ནི་སྤངས་འདས། །གཉིས་འདི་
མངོན་དུ་གྱུར་པའི་ཕྱིར། །མངོན་དུ་གྱུར་པའི་ས་ཞེས་བཤད། །
ཅེས་གསུངས་སོ། །ཡོངས་སུ་སྤྱོད་བའི་བྱང་པར་ནི། སྤྱིན་པ་ལ་
སོགས་ཆོས་རྒྱལ་ཡོངས་སུ་རྫོགས་པར་བྱ་བ་ལ་བསྐྱབ་པ་དང་།
ཉན་རང་ལ་འདོད་པ་ལ་སོགས་ཆོས་རྒྱལ་སྤང་བ་ལ་བསྐྱབ་པ་
སྟེ། དེ་ལྟར་བརྒྱ་གཉིས་ཀྱིས་ས་དེ་ཐོབ་པ་ཡིན་ནོ། །དེ་ལྟར་ཡང་།
སྤྱིན་དང་ཚུལ་ཁྲིམས་བཟོད་བཟོན་འགྲུས། །བསམ་གཏན་ཤེས་
རབ་རབ་རྫོགས་པས། །ཞེས་པ་ལ་སོགས་པ་གསུངས་སོ། །
ཉམས་སུ་སྤང་བའི་བྱང་པར་ནི། ས་འདི་ལ་གནས་པའི་བྱང་ཆུབ་
སེམས་དཔའ་དེས་སྤྱིར་ཕ་རོལ་དུ་ཕྱིན་པ་བརྒྱ་ཀ་ཉམས་སུ་ལེན་
ཡང་། །བྱང་པར་དུ་ཤེས་རབ་ཀྱི་ཕ་རོལ་དུ་ཕྱིན་པ་ཆེས་ཤས་ཆེ་

བར་གསུངས་སོ། །རྣམ་པར་དག་པའི་བྱང་པར་ནི། སྤར་བ་ཤད་
པ་ལྟར་རྒྱ་གསུམ་པོ་དེས་དེའི་དགོ་བའི་རྩ་བ་རྣམ་པར་དག་པར་
འགྱུར་ཏེ། ཇི་སྐད་དུ། དཔེར་ན་གསེར་ས་ལེ་སྤྲུམ་དེ་ཉིད་གསེར་
མགར་མཁས་པས་རིན་པོ་ཆེ་བེ་རྒྱལ་སྤྲུམ་ན་མཚུངས་པ་མེད་
པའི་ཕྱིར། །དེ་མ་ཡིན་པའི་གསེར་ཐམས་ཅད་ཀྱིས་མི་འཕྲོག་པ་
ཡིན་ནོ། །དེ་བཞིན་དུ་ས་དུག་པ་ལ་གནས་པའི་བྱང་རྒྱུ་སེམས་
དཔའ་དེའི་དགོ་བའི་རྩ་བ་ཡང་ཐབས་དང་ཤེས་རབ་ཀྱིས་དཔྱད་
པས་རྣམ་པར་དག་ཅིང་འོད་གསལ་ཏེ། དེ་མ་ཡིན་པའི་ས་འོག་
ས་ལ་གནས་པའི་བྱང་རྒྱུ་སེམས་དཔས་མི་འཕྲོག་པ་ཡིན་ནོ། །
ཞེས་གསུངས་སོ། །རྟོགས་པའི་བྱང་པར་ནི། ས་འདི་ལ་གནས་པ་
དེས་ཀྱང་ནས་ཉོན་མོངས་པ་དང་། རྣམ་པར་དག་པ་མ་ཡིན་
པའི་དོན་དུ་རྟོགས་ཏེ། རྟོན་ཅིང་འབྲེལ་བར་འབྱུང་བ་ལ་གང་
ཀྱང་ནས་ཉོན་མོངས་པའམ། གང་རྣམ་པར་དག་པར་འགྱུར་
བའི་ཆོས་གང་ཡང་མེད་པར་ཤེས་སོ། །དེ་ལྟར་ཡང་། ཉོན་མོངས་
རྣམ་དག་མིན་དོན་དང་། །ཞེས་གསུངས་སོ། །སྐྱེ་བའི་བྱང་པར་
ནི། ས་འདི་ལ་གནས་པའི་བྱང་རྒྱུ་སེམས་དཔའ་དེ་ཕལ་ཆེར་

ལྷའི་རྒྱལ་པོ་རབ་འཕུལ་དགར་སྐྱེ་བར་འགྱུར་ཏེ། སེམས་ཅན་
རྣམས་ཀྱི་མངོན་པའི་ང་རྒྱལ་བཞེས་པ་ལ་མཁས་སོ། །དེ་ལྟར་
ཡང་། དེ་ཡི་རྣམ་པར་སྒྲིན་པས་ནི། །ལྷ་ཡི་རྒྱལ་པོ་རབ་འཕུལ་
དགའ། །ཉན་ཐོས་རྣམས་ཀྱིས་མི་འཕྲོག་པ། །ལྷག་པའི་ང་རྒྱལ་
ཅན་ནི་བྱེད། །ཅེས་གསུངས་སོ། །མཐུའི་ཁྱད་པར་ནི། སྐད་ཅིག་
ཐང་ཅིག་ཡུད་ཅམ་ནིག་ལ་ཏིང་ངེ་འཛིན་བྱེ་བ་ཕྲག་འབུམ་ཐོབ་
པ་ལ་སོགས་པ་སྦྱར་རོ། །

ས་བདུན་པའི་མིང་གི་ཁྱད་པར་ནི་རིང་དུ་སོང་བའོ། །ངེས་ཆོག་
གི་ཁྱད་པར་ནི། ས་དེ་བགྲོད་པ་གཅིག་པའི་ལམ་དང་འབྲེལ་
བའི་ཕྱིར་རིང་དུ་སོང་བ་ཡིན་ཏེ་སྦྱོང་བའི་མཐར་སོང་བའི་ཕྱིར་
རོ། །དེ་ལྟར་ཡང་། བགྲོད་གཅིག་ལམ་དང་འབྲེལ་བའི་ཕྱིར། །
རིང་དུ་སོང་བའི་སར་འདོད་དོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །ཡོངས་སུ་
སྦྱོང་བའི་ཁྱད་པར་ནི། བདག་དུ་འཛིན་པ་ལ་སོགས་ཉི་ཤུ་སྤངས་
ནས། དེ་ལས་བཞེས་པའི་ཆོས་རྣམ་ཐར་སྒྲོག་གསུམ་ཤེས་པ་ལ་
སོགས་པ་ཉི་ཤུ་བརྟེན་པས་ས་དེ་ཐོབ་པ་ཡིན་ནོ། །དེ་ལྟར་ཡང་།
བདག་དང་སེམས་ཅན་འཛིན་པ་དང་། །ཞེས་པ་དང་། རྣམ་ཐར་

སྒྲོ་གསུམ་ཤེས་པ་དང་། །ཞེས་པ་ལ་སོགས་པ་གསུངས་སོ། །
ཉམས་སུ་སྒྲུང་བུའི་བྱང་པར་ནི། ས་འདི་ལ་གནས་པའི་བྱང་ཆུབ་
སེམས་དཔའ་དེས་སྒྱུར་པ་རོལ་དུ་ཕྱིན་པ་བརུ་ཀ་ཉམས་སུ་ལེན་
ཡང་། །བྱང་པར་དུ་ཐབས་ཀྱི་པ་རོལ་དུ་ཕྱིན་པ་ཆེས་ཤས་ཆེ་བར་
གསུངས་སོ། །རྣམ་པར་དག་པའི་བྱང་པར་ནི། སྒྲུང་བ་ཤད་པ་
ལྟར་རྒྱ་གསུམ་པོ་དེས་དེའི་དགོ་བའི་རྩ་བ་རྒྱ་ཆེར་རྣམ་པར་དག་
པར་འགྱུར་ཏེ། ཇི་སྐད་དུ། དཔེར་ན་གསེར་ས་ལེ་སྒྲུལ་དེ་ཉིད་
གསེར་མགར་མཁས་པས་ཞོར་བུ་རིན་པོ་ཆེ་ཐམས་ཅད་ཀྱིས་
སྒྲུལ་ན་ཤིན་དུ་མཛེས་ཏེ། དེ་མ་ཡིན་པར་འཇམ་བུ་གླིང་པའི་རྒྱན་
ཐམས་ཅད་ཀྱི་མི་འཕྲོག་པ་ཡིན་ནོ། །དེ་བཞིན་དུ་ས་བདུན་པ་ལ་
གནས་པའི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་དེའི་དགོ་བའི་རྩ་བ་ཡང་
ཆེས་རྣམ་པར་དག་པས། ཉན་རང་དང་དེ་མ་ཡིན་པའི་ས་ལ་
གནས་པའི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་དགོ་བའི་རྩ་བ་རྣམས་ཀྱིས་
མི་འཕྲོག་པ་ཡིན་ནོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །རྟོགས་པའི་བྱང་པར་
ནི། ས་འདི་ལ་གནས་པའི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་དེས་ཐ་དད་དུ་
མེད་པའི་དོན་རྟོགས་ཏེ། མདོ་ལ་སོགས་པའི་ཆོས་ཀྱི་མཚན་མ་ཐ་

དད་མི་འབྱུང་ངོ་། །དེ་ལྟར་ཡང་། བ་དད་མེད་པའི་དོན་ནིད་
དང་། །ཞེས་གསུངས་སོ། །སྐྱེ་བའི་བྱད་པར་ནི། ས་འདི་ལ་
གནས་པའི་བྱད་རྒྱབ་སེམས་དཔའ་དེ་ཡལ་ཆེར་ལྷའི་རྒྱལ་པོ་
དབང་སྐྱར་དུ་འགྱུར་ཏེ། ཉན་རང་གི་མངོན་པར་རྟོགས་པ་
བསྐྱབ་པ་ལ་མཁས་སོ། །དེ་ལྟར་ཡང་། དེ་ཡི་རྣམ་པར་སྒྲིན་པས་
ནི། །དབང་སྐྱར་ལྷ་ཡི་རྒྱལ་པོར་འགྱུར། །འཕགས་པའི་བདེན་པ་
མངོན་རྟོགས་པའི། །སློབ་དཔོན་བྱ་མཆོག་ཆེན་པོར་འགྱུར། །
ཞེས་གསུངས་སོ། །མཐུའི་བྱད་པར་ནི། སྐད་ཅིག་ཐང་ཅིག་ཡུད་
ཅམ་ཞིག་ལ་ཏིང་ངེ་འཛིན་བྱེ་བ་ཁག་ཁྲིག་འབུམ་ཕྱག་ཐོབ་པ་ལ་
སོགས་པ་སྐྱར་རོ། །

ས་བརྒྱད་པའི་མིང་གི་བྱད་པར་ནི། མི་གཡོ་བའོ། །ངེས་ཆོག་གི་
བྱད་པར་ནི། མཚན་མ་ལ་རྩལ་བའི་འདུ་ཤེས་དང་། མཚན་མ་
མེད་པ་ལ་རྩལ་བའི་འདུ་ཤེས་ཀྱིས་མི་གཡོ་བའི་ཕྱིར་རོ། །དེ་ལྟར་
ཡང་། འདུ་ཤེས་གཉིས་ཀྱི་མི་གཡོའི་ཕྱིར། །མི་གཡོ་བ་ཞེས་
མངོན་པར་བརྗོད། །ཅེས་གསུངས་སོ། །ཡོངས་སུ་སྦྱོང་བའི་བྱད་
པར་ནི། སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཀྱི་སྦྱོང་པ་ཇི་ལྟ་བ་བཞིན་དུ་

ཤེས་པ་ལ་སོགས་པ་ཡོངས་སུ་སྤྱོད་བ་བརྒྱད་ཀྱིས་ས་དེ་ཐོབ་པ་
ཡིན་ནོ། །དེ་ལྟར་ཡང་། སེམས་ཅན་ཀུན་ཡིད་ཤེས་པ་དང་། །
མངོན་པར་ཤེས་པས་བརྩེ་བ་དང་། །ཞེས་པ་ལ་སོགས་པ་
གསུངས་སོ། །ཉམས་སུ་སྤྱོད་བྱའི་བྱད་པར་ནི། ས་འདི་ལ་གནས་
པའི་བྱད་རྒྱུ་སེམས་དཔའ་དེས་སྤྱིར་ཕ་རོལ་དུ་སྤྱིན་པ་བརྒྱ་ཀ་
ཉམས་སུ་ལེན་ཡང་། བྱད་པར་དུ་སྒྲོན་ལམ་གྱི་ཕ་རོལ་དུ་སྤྱིན་པ་
ཆེས་ཤས་ཆེ་བར་གསུངས་སོ། །རྣམ་པར་དག་པའི་བྱད་པར་ནི།
སྤྱིར་བཤད་པ་ལྟར་རྒྱ་གསུམ་པོ་དེས་དའི་དགོ་བའི་རྩ་བ་རྣམ་
པར་དག་པར་འགྱུར་ཏེ། ཇི་སྐད་དུ། དཔེར་ན་གསེར་ས་ལེ་སྒྲུམ་
དེ་ཉིད་མགར་བ་མཁས་པས་རྒྱན་དུ་བེན་པར་བྱས་ཏེ། འཇམ་
བུའི་སྤྱིང་གི་བདག་པོའི་མགོ་འམ་མགུལ་པར་བཏགས་ན།
འཇམ་བུ་སྤྱིང་པའི་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཀྱི་རྒྱན་གྱི་དམ་པ་
རྣམས་ཀྱིས་མི་འཕྲོག་པ་ཡིན་ནོ། །དེ་བཞིན་དུ་ས་བརྒྱད་པ་ལ་
གནས་པའི་བྱད་རྒྱུ་སེམས་དཔའ་དའི་དགོ་བའི་རྩ་བ་དེ་ཤིན་
དུ་རྣམ་པར་དག་པའི་སྤྱིར། ཉན་རང་ཐམས་ཅད་དང་། བྱད་
རྒྱུ་སེམས་དཔའ་ས་བདུན་པ་ལ་གནས་པའི་བར་དག་གིས་མི་

འཕྲོག་པ་ཡིན་ནོ། །ཞེས་པ་ལ་སོགས་པ་གསུངས་སོ། །རྟོགས་
པའི་བྱང་པར་ནི། ས་འདི་ལ་གནས་པ་དེས་ཆོས་ཐམས་ཅད་རྣམ་
པར་རྟོག་པའི་འདུ་ཤེས་དང་བྲལ་ཞིང་རྣམ་མཁའ་དང་འདྲ་བ་
ཁོང་དུ་རྒྱུད་པས་སྟོང་ཉིད་སྐྱེ་མེད་ཀྱི་དོན་ལ་མི་དངངས་མི་སྐྱག་
སྟེ། མི་སྐྱེ་བའི་ཆོས་ལ་བཟོད་པ་ཐོབ་པ་ཞེས་བྱའོ། །མི་སྐྱེ་བའི་
ཆོས་ལ་བཟོད་པ་ཐོབ་པས། གྲི་བ་མེད་ཅིང་། འཕེལ་བ་མེད་
པའི་དོན་རྟོགས་ཏེ། ཀྱུན་ནས་ཉོན་མོངས་པའམ། རྣམ་པར་བྱང་
བ་ཡང་གྲི་བའམ། འཕེལ་བ་མི་མཐོང་བའོ། །དེ་ལྟར་ཡང་། གྲི་
མེད་འཕེལ་བ་མེད་དོན་དང་། །ཞེས་གསུངས་སོ། །ཡང་། དབང་
ནི་རྣམ་པ་བཞི་ཡི་གནས། །ཞེས་གསུངས་ཏེ། རྣམ་པར་མི་རྟོག་
པ་ལ་དབང་བ་དང་། །ཞིང་ཡོངས་སུ་དག་པ་ལ་དབང་བ་དང་།
ཡེ་ཤེས་ལ་དབང་བ་དང་། །ལས་ལ་དབང་བ་དང་བཞི་ཡོད་པ་
ལས། ས་བརྒྱུད་པ་ལ་གནས་པ་དེས། རྣམ་པར་མི་རྟོག་པ་ལ་
དབང་བ་དང་། །ཞིང་ཡོངས་སུ་དག་པ་ལ་དབང་བའི་གནས་ཉིད་
དུ་རྟོགས་སོ། །གཞན་ཡང་ས་བརྒྱུད་པ་ལ་གནས་པ་དེས། དབང་
རྣམ་པ་བརྒྱ་ཡང་ཐོབ་པར་གསུངས་སོ། །དེ་ལ་དབང་རྣམ་པ་

བཙུ་ནི། ཆོ་ལ་དབང་བ་དང་། དེ་བཞིན་དུ། སེམས་ལ། ཡོ་བྱད་
ལ། ལས་ལ། རྒྱེ་བ་ལ། རྫོན་ལས་ལ། མོས་པ་ལ། རྩུ་འཕུལ་ལ།
ཡེ་ཤེས་ལ། ཆོས་ལ་དབང་བའོ། ། རྒྱེ་བའི་བྱད་པར་ནི། ས་འདི་
ལ་གནས་པའི་བྱད་རྒྱུ་སེམས་དཔའ་དེ་ཕལ་ཆེར་སྟོང་སྟེ་ཕུད་
ལ་དབང་བའི་རྒྱལ་པོ་ཆངས་པར་འགྱུར་ཏེ། དག་བཙོམ་པ་
དང་། རང་རྒྱལ་བ་ལ་སོགས་པའི་དོན་གཏན་ལ་འབེབས་པའོ། །
དེ་ལྟར་ཡང་། དེ་ཡི་རྣམ་པར་སྒྲིན་པས་ནི། །སྟོང་གི་བདག་པོ་
ཆངས་པར་འགྱུར། །དག་བཙོམ་རང་སངས་རྒྱས་སོགས་ཀྱི། །
དོན་གཏན་འབེབས་ལ་འཕྲོག་པ་མེད། །ཅེས་གསུངས་སོ། །
མཐུའི་བྱད་པར་ནི། སྐད་ཅིག་ཐང་ཅིག་ཡུད་ཅམ་ཞིག་ལ་ཏིང་ངེ་
འཛིན་སྟོང་གསུམ་འབུམ་ཕྱག་བཙུའི་རྩལ་ཕྱ་རབ་ཀྱི་རྩལ་སྟེད་
ཐོབ་པ་ལ་སོགས་པ་སྦྱར་རོ། །

ས་དགུ་པའི་མིང་གི་བྱད་པར་ནི། ལེགས་པའི་སྟོ་གྲོས་སོ། །ངེས་
ཆོག་གི་བྱད་པར་ནི། ས་དེ་ལ་སོ་སོ་ཡང་དག་པར་རིག་པའི་སྟོ་
གྲོས་བཟང་བའི་ཕྱིར་རོ། །དེ་ལྟར་ཡང་། སོ་སོ་ཡང་དག་རིག་སྟོ་
བཟང་། །ས་དེ་ལེགས་པའི་སྟོ་གྲོས་ཡིན། །ཞེས་གསུངས་སོ། །

ཡོངས་སུ་སྤྱོད་བའི་བྱད་པར་ནི། སྟོན་ལམ་མཐའ་ཡས་པ་ལ་
སོགས་པ་བརྩ་གཉིས་ཀྱིས་ས་དེ་ཐོབ་པ་ཡིན་ནོ། །དེ་ལྟར་ཡང་།
སྟོན་ལམ་དག་ནི་མཐའ་ཡས་དང་། །ལྟ་ལ་སོགས་པའི་སྐད་ཤེས་
དང་། །ཞེས་པ་ལ་སོགས་པ་གསུངས་སོ། །ཉམས་སུ་སྤྱོད་བྱའི་
བྱད་པར་ནི། ས་འདི་ལ་གནས་པའི་བྱང་རྒྱལ་སེམས་པ་དེས་
སྦྱར་པ་རྒྱུ་ཏུ་སྦྱོར་པ་བརྩ་གཉིས་སུ་ལེན་ཡང་། བྱད་པར་ཏུ་
སྦྱོབས་ཀྱི་པ་རྒྱུ་ཏུ་སྦྱོར་པ་ཆེས་ཤེས་ཆེ་བར་གསུངས་སོ། །རྣམ་
པར་དག་པའི་བྱད་པར་ནི། སྤྱིར་བཏགས་པ་ལྟར་རྒྱ་གསུམ་པོ་
དེས། དེའི་དགོ་བའི་རྩ་བ་རྣམ་པར་དག་པར་འགྱུར་ཏེ། ཇི་སྐད་
ཏུ། དཔེར་ན་གསེར་ས་ལེ་སྒྲུལ་དེ་ཉིད་གསེར་མགར་མཁས་པས་
རྒྱན་ཏུ་བྱས་པ་དེ། འཁོར་ལོས་སྦྱར་བའི་རྒྱལ་པོའི་མགོ་རམ་
མགུལ་ཏུ་བཏགས་ན། ཁམས་ཀྱི་རྒྱལ་པོ་རྣམས་དང་། སྤྱིང་བཞི་
པའི་སེམས་ཅན་རྣམས་ཀྱི་རྒྱན་གྱི་རྣམ་པ་རྣམས་ཀྱིས་མི་འཕྲོག་
པ་ཡིན་ནོ། །དེ་བཞིན་ཏུ་ས་དགུ་པ་ལ་གནས་པའི་བྱང་རྒྱལ་
སེམས་དཔའི་དགོ་བའི་རྩ་བ་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་སྤྱང་བ་ཆེན་པོས་བརྒྱན་
པ། ཉན་རང་ཐམས་ཅད་དང་ས་འོག་མ་ལ་གནས་པའི་བྱང་རྒྱལ་

སེམས་དཔའ་ཐམས་ཅད་ཀྱིས་མི་འཕྲོག་པ་ཡིན་ནོ། །ཞེས་
གསུངས་སོ། །རྟོགས་པའི་ཁྱད་པར་ནི། དབང་བཞི་པོ་དེ་ལས་ཡེ་
ཤེས་ལ་དབང་བའི་གནས་ཉིད་དུ་རྟོགས་ཏེ། སོ་སོ་ཡང་དག་པར་
རིག་པ་བཞི་ཐོབ་པའི་ཕྱིར་རོ། །སོ་སོ་ཡང་དག་པར་རིག་པ་གང་
ཞེ་ན། འཕགས་པ་ས་བརྩུ་པའི་མདོ་ལས། སོ་སོ་ཡང་དག་པར་
རིག་པ་བཞི་གང་ཞེ་ན། འདི་ལྟ་སྟེ། ཆོས་སོ་སོ་ཡང་དག་པར་
རིག་པ་དང་། དོན་སོ་སོ་ཡང་དག་པར་རིག་པ་དང་། དེས་པའི་
ཆོག་སོ་སོ་ཡང་དག་པར་རིག་པ་དང་། སྟོབས་པ་སོ་སོ་ཡང་དག་
པར་རིག་པ་རྟག་པར་རྒྱུན་དུ་འབྱུང་ངོ་། །ཞེས་གསུངས་སོ། །སྟེ་
བའི་ཁྱད་པར་ནི། ས་འདི་ལ་གནས་པའི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་
དེ་ཡལ་ཆར་སྟོང་གཉིས་པ་བར་མའི་འཇིག་རྟེན་གྱི་ཁམས་ལ་
དབང་བའི་ལྷན་རྒྱལ་པོ་ཆངས་པར་འགྱུར་ཏེ། དྲིས་པ་ཐམས་
ཅད་ཀྱི་ལན་འདེབས་པར་བྱེད་དོ། །དེ་ལྟར་ཡང་། དེ་ཡི་རྣམ་
པར་སྟོན་པས་ནི། །སྟོང་གཉིས་བདག་པོ་ཆངས་པར་འགྱུར། །
སེམས་ཅན་བསམ་པ་དྲིས་པ་ལས། །དག་བཅོམ་སོགས་ཀྱིས་
འཕྲོག་པ་མེད། །ཅེས་གསུངས་སོ། །མཐུན་ཁྱད་པར་ནི། སྐད་

ཅིག་ཐང་ཅིག་ཡུད་ཙམ་ཞིག་ལ་ཏིང་ངེ་འཛིན་གྱི་སངས་རྒྱས་ཀྱི་
ཞིང་གངས་མེད་པ་འབྱུང་ཕྱག་བརྒྱ་ཚང་བའི་རྩལ་ཕྱ་རབ་ཀྱི་
རྩལ་སྟེད་ཐོབ་པ་ལ་སོགས་པ་སྦྱར་རོ། །

ས་བརྒྱ་པའི་མིང་གི་ཁྱད་པར་ནི། ཆོས་ཀྱི་སྤྱིན་ནོ། །ངེས་ཆོག་གི་
ཁྱད་པར་ནི། ས་དེ་ལ་གནས་པས་ནི་སྤྱིན་བཞིན་དུ་ཆོས་ཀྱི་ཆར་
ཡབ་ནས། སེམས་ཅན་གྱི་ཉོན་མོངས་པའི་རྩལ་ཕྱ་རབ་ཞི་བར་
བྱེད་པས་ན་ཆོས་ཀྱི་སྤྱིན་ནོ། །ཡང་ན་སྤྱིན་བཞིན་དུ་ཏིང་ངེ་
འཛིན་དང་གཟུངས་ཀྱི་སྒོ་ཐོབ་པའི་ཆོས་ལ་ཡོད་པ་ནམ་མཁའ་
ལྟ་བུ་ལ་ཁྱབ་པའི་ཕྱིར་ཆོས་ཀྱི་སྤྱིན་ཞེས་བྱའོ། །དེ་ལྟར་ཡང་།
སྤྱིན་བཞིན་གཉིས་ཀྱིས་ནམ་མཁའི་ཁམས། །ཁྱབ་པའི་ཕྱིར་ན་
ཆོས་ཀྱི་སྤྱིན། །ཞེས་གསུངས་སོ། །ཡོངས་སུ་སྦྱོང་བའི་ཁྱད་པར་
ནི། མངོན་རྟོགས་རྒྱན་ལས་མ་བསྟན་ཏེ། འཕགས་པ་ས་བརྒྱ་
པའི་མདོ་ལས། ཀྱི་རྒྱལ་བའི་སྤྱུང་དག། བྱང་རྒྱལ་སེམས་དཔའ་
དེ་ལྟར་ས་དགའི་བར་དུ་ཤེས་བྱ་ཚད་མེད་པ་ལ་རྣམ་པར་
བརྟགས་པའི་སྒོས་ཤིན་དུ་རྣམ་པར་སྤྱེ་བ། རྣམ་པར་འབྱེད་པ།
ཞེས་པ་ལ་སོགས་པ་ཡོངས་སུ་སྦྱོང་བ་བརྒྱས་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་

པའི་ཡེ་ཤེས་ལ་དབང་བསྐྱར་བའི་ས་ཐོབ་པར་གསུངས་སོ། །
རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པའི་ཡེ་ཤེས་ལ་དབང་བསྐྱར་བའི་ས་
ཞེས་པ་ནི་ས་བརྩ་པ་ལོ། །ས་བརྩ་པ་ལ་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པའི་
ཡེ་ཤེས་ལ་དབང་བསྐྱར་བའི་ས་ཟེར་བ་ཅི་སྟེ་ཞེ་ན། ས་བརྩ་པ་
ལ་གནས་པའི་བྱང་རྒྱལ་སེམས་དཔའ་དེ་ལ། རྟོགས་བརྩའི་
སངས་རྒྱས་ཀྱིས། འོད་ཟེར་གྱིས་དབང་བསྐྱར་བའི་ཕྱིར་ཏེ། རྒྱས་
པར་ནི་ས་བརྩ་པའི་མདོ་ལས་ཤེས་པར་བྱའོ། །རིན་ཆེན་སྤང་བ་
ལས་(1763)བུམས་པ་དང་བུམས་པའི་ཁྲི་ཀ་ལས་ཀྱང་དེ་ལྟར་
གསུངས། གསང་སྤྲལས་ནས་ས་བརྩ་པའི་མཐར་བྱང་རྒྱལ་
སེམས་དཔའ་དེ་ལ། རྟོགས་བརྩའི་སངས་རྒྱས་ཀྱི་དབང་བསྐྱར་
བས་འཛང་རྒྱ་བར་གསུངས་པ་དེ་དང་། འདྲིར་སྒྲོས་པ་གཉིས་
གཅིག་པ་ཡིན་ཏེ། གྲི་བ་ལན་མི་འདྲ་ཡང་དོན་ལ་འགལ་བ་མེད་
དོ། །ཀྱང་། བྱང་རྒྱལ་སེམས་དཔའ་སངས་རྒྱས་ཀྱི། འོད་ཟེར་
དབང་གིས་དབང་བསྐྱར་ཕྱིར། །ཞེས་གསུངས་སོ། །ཉམས་སྲ་
སྤང་བྱའི་ཁྱད་པར་ནི། ས་འདི་ལ་གནས་པའི་བྱང་རྒྱལ་སེམས་
དཔའ་དེས་སྦྱིར་ཕ་རོལ་དུ་ཕྱིན་པ་བརྩ་ཀ་ཉམས་སྲ་ལེན་ཡང་།

ཁུད་པར་དུ་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་ཕ་རོལ་དུ་ཕྱིན་པ་ཆེས་ཤས་ཆེ་བར་
གསུངས་སོ། །རྣམ་པར་དག་པའི་ཁུད་པར་ནི། སྤར་བ་ཤད་པ་
ལྟར་རྒྱ་གསུམ་པོ་དེས་དེའི་དགོ་བའི་རྩ་བ་རྣམ་པར་དག་པར་
འགྱུར་ཏེ། ཇི་སྐད་དུ། དཔེར་ན་ལྷའི་རྒྱུ་ཆེན་པོ་མཁའ་པོ་དང་
བཟོ་བོས་མ་བྱས་པ། རྟེན་བྱ་རིན་པོ་ཆེས་སྤྲས་པ་དེ་ལྷའི་རྒྱལ་པོ་
དབང་སྐྱུར་གྱི་མགོ་འཕམ་མགུལ་དུ་བཏགས་ན། དེ་མ་ཡིན་པའི་ལྷ་
དང་མིའི་རྒྱུ་གྱི་རྣམ་པ་དག་གིས་མི་འཕྲོག་པ་ཡིན་ནོ། །དེ་
བཞིན་དུ་ས་བརྒྱ་པ་ལ་གནས་པའི་བྱང་རྒྱལ་སེམས་དཔའི་ཡེ་
ཤེས་ཀྱི་རྒྱ་དེ་དག་ཀྱང་། སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་དང་། ཉན་རང་
ཐམས་ཅད་དང་། ས་དབྱ་པ་མན་ཆད་ཀྱི་བྱང་རྒྱལ་སེམས་དཔའ་
རྣམས་ཀྱིས་མི་འཕྲོག་པ་ཡིན་ནོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །རྟོགས་
པའི་ཁུད་པར་ནི། དབང་བཞི་པོ་དེ་དག་ལས། ལས་ལ་དབང་
བའི་གནས་ཉིད་དུ་རྟོགས་ཏེ། ཇི་ལྟར་བཞེད་པ་བཞིན་སྤྱལ་པ་སྤྲ་
ཆོག་གས་ཀྱིས་སེམས་ཅན་གྱི་དོན་བྱེད་པའི་ཕྱིར་རོ། །སྐྱེ་བའི་ཁུད་
པར་ནི། ས་འདི་ལ་གནས་པའི་བྱང་རྒྱལ་སེམས་དཔའ་དེ་ལྷའི་
རྒྱལ་པོ་དབང་ཕྱག་ཆེན་པོར་འགྱུར་ཏེ། སེམས་ཅན་དང་། ཉན་

རང་དང་། བྱང་རྒྱལ་སེམས་དཔའ་ཐམས་ཅད་ལ་ཕ་རོལ་དུ་བྱིན་
པའི་ཆོས་སྟོན་པ་ལ་མཁས་པ་འོ། །དེ་ལྟར་ཡང་། དེ་ཡི་རྣམ་པར་
སྟོན་པས་ནི། །གནས་གཙང་ལྟ་ཡི་བདག་པོར་འགྱུར། །བསམ་
ཡས་ཡེ་ཤེས་ཡུལ་གྱི་བདག །དབང་ལྷག་ཆེན་པོ་མཆོག་ཡིན་
ནོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །མཐུན་ཁུད་པར་ནི། སྐད་ཅིག་ཐང་ཅིག་
ཡུད་ཅམ་དག་ལ་ཉིང་ངེ་འཛིན་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཞིང་བཟོད་དུ་
མེད་པ་བྱེ་བ་ཁག་ཁྱིམ་འབུམ་ཕྱག་བཙུན་རྩལ་ཕྱ་རབ་ཀྱི་རྩལ་
སྟེད་ཐོབ་ཅིང་སྟོམས་པར་འཇུག་པ་ལ་སོགས་པ་སྦྱར་རོ། །
གཞན་ཡང་བ་སྦྱུན་ཁུང་བུ་རེ་རེ་ལས་ཀྱང་། གྲངས་ལས་འདས་
པའི་སངས་རྒྱས་བྱང་རྒྱལ་སེམས་དཔའི་འཁོར་ཆད་མེད་པ་དང་
བཅས་པ་སྐད་ཅིག་ལ་སྟོན་པར་རུས་སོ། །ལྟ་དང་མི་ལ་སོགས་
པའི་འགྲོ་བ་མང་པོ་སྟོན་རུས་སོ། །གདུལ་བྱ་གང་ལ་གང་འདུལ་
དུ་བརྒྱ་བྱིན་དང་། ཆངས་པ་དང་། འཛིག་རྟེན་སྦྱོང་བ་དང་།
རྒྱལ་པོ་དང་། ཉན་རང་དང་། དེ་བཞིན་གཤེགས་པའི་གཟུགས་
སུ་གནས་ནས་ཆོས་སྟོན་པར་རུས་སོ། །དེ་ལྟར་ཡང་དབུ་མ་
འཇུག་པ་ལས། བ་སྦྱུན་ཁུང་ནས་ཇོགས་པའི་སངས་རྒྱས་རྣམས།

།གྲངས་མེད་བྱང་རྒྱལ་སེམས་དཔའི་འཁོར་བཅས་དང་། །གཞན་
ཡང་ལྷ་དང་མི་དང་ལྷ་མ་ཡིན། །སྐད་ཅིག་སྐད་ཅིག་སྟོན་པར་
རྒྱས་པ་ཡིན། །ཞེས་གསུངས་སོ། །བྱང་རྒྱལ་སེམས་དཔའི་ས་
བརྩ་བ་ཤད་བྱིན་ཏོ། །

སངས་རྒྱས་ཀྱི་ས་ནི་མཐར་ཕྱིན་པའི་ལམ་གྱི་གནས་སྐབས་ཏེ།
རྩ་རྩེ་ལྷ་བུའི་ཏིང་ངེ་འཛིན་སྐྱེས་པས་སྒྲིམ་སྤང་གི་ཉོན་མོངས་
པའི་སྒྲིབ་པ་དང་། །ཤེས་བུའི་སྒྲིབ་པ་སྤྱིང་པོ་ལ་ཡོད་པ་ལྷ་བུ་
ཅིག་ཅར་དུ་སྤྱིང་བའོ། །

དེ་ལྟར་ས་དེ་དག་ཀྱང་། བསྐྱལ་པ་གྲངས་མེད་པ་གསུམ་གྱིས་
བགྲོད་པར་འགྱུར་ཏེ། ཇི་སྐད་དུ། བྱང་ས་ལས། དེ་དག་ཐམས་
ཅད་ནི་བསྐྱལ་པ་ཆེན་པོ་གྲངས་མེད་པ་གསུམ་གྱིས་ཡང་དག་
པར་འགྱུབ་སྟེ། བསྐྱལ་པ་ཆེན་པོ་གྲངས་མེད་པ་དང་པོས་ནི།
མོས་པས་སྦྱོད་པ་ལས་ཡང་དག་པར་འདས་ནས་རབ་དུ་དགའ་
བ་ལ་གནས་པ་ཐོབ་སྟེ། དེ་ཡང་རྟག་དུ་འབད་པས་ཐོབ་ཀྱིས་མི་
འབད་པས་ནི་མ་ཡིན་ནོ། །བསྐྱལ་པ་ཆེན་པོ་གྲངས་མེད་པ་
གཉིས་པས་ནི། ས་རབ་དུ་དགའ་བ་ནས་ས་བདུན་པ་རིང་དུ་

སོང་བའི་བར་ལས་འདས་ཏེ། ས་བརྒྱད་པ་མི་གཡོ་བ་ཐོབ་པར་
འགྱུར་རོ། །དེ་ནི་ངེས་པ་ཁོ་ན་སྟེ། འདི་ལྟར་བསམ་པ་དག་པའི་
བྱང་རྒྱལ་སེམས་དཔའ་དེས་ངེས་པར་འབད་པའི་ཕྱིར་རོ། །
བསྐྱལ་པ་ཆེན་པོ་གྲངས་མེད་པ་གསུམ་པས་ནི། ས་བརྒྱད་པ་
དང་། དགུ་པ་ལས་ཡང་དག་པར་འདས་ནས་ས་བརྒྱ་པ་ཆོས་ཀྱི་
སྒྲིན་ཐོབ་པར་འགྱུར་རོ། །སྤྱ་བཙུན་འགྲུས་རྩེ་པ་ཆེན་པོས་
སྦྱོར་བ་དེའི་ནང་ན་ལ་ལ་ནི་བར་གྱི་བསྐྱལ་པ་མང་པོ་ཞིག་དུ་
འདུམས་པར་བྱེད་དོ། །ལ་ལ་ནི་བསྐྱལ་པ་ཆེན་པོ་དག་གི་བར་དུ་
འདུམས་པར་བྱེད་ཀྱི། གྲངས་མེད་པ་འདུམས་པར་བྱེད་པ་ནི་
འགའ་ཡང་མེད་པར་རིག་པར་བྱའོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །
དམ་ཆོས་ཡིད་བཞིན་གྱི་ནོར་བུ་ཐར་པ་རིན་པོ་ཆེའི་རྒྱན་ལས།
སའི་རྣམ་གཞག་བསྟན་པའི་ལེའུ་སྟེ་བརྒྱ་དགུ་པའོ། །
རྟོགས་བྱ་རྩོགས་སངས་རྒྱས་ཀྱི་སྐུ། ཞེས་པ་ལ། དེ་ལྟར་ས་
ལས་རྣམས་ཡོངས་སུ་བགྲོད་པར་གྱུར་པ་ལས་སྐུ་གསུམ་གྱི་ངང་
དུ་མངོན་པར་རྩོགས་པར་འཛང་རྒྱའོ། །བྱང་རྒྱལ་ལས་སྒྲིན་ལས་

ཀྱང་། སངས་རྒྱས་བྱང་ཆུབ་ཡུན་མི་རིང་། ཁེས་གསུངས་སོ། །
སངས་རྒྱས་དེ་ཡང་། ལྷོ་མ་ནི།
རང་བཞིན་སྤྱོད་དེ་བ་དང་། །
རྣམ་གཞག་གྲངས་ངེས་མཚན་ཉིད་དང་། །
ཁྱད་པར་དང་ནི་དོན་བདུན་གྱིས། །
རྫོགས་སངས་རྒྱས་ཀྱི་སྐྱེ་རྣམས་བསྐྱུས། ཁེས་པའོ། །
དེ་ལ་དང་པོ་ཡང་དག་པར་རྫོགས་པའི་སངས་རྒྱས་ཀྱི་རང་
བཞིན་ནི། སྤངས་པ་ལུན་སུམ་ཆོགས་པ་དང་། ཡེ་ཤེས་ལུན་སུམ་
ཆོགས་པའོ། འདི་ལ་སྤངས་པ་ལུན་སུམ་ཆོགས་པ་ནི། ཉོན་མོངས་
པའི་སྦྱིབ་པ་དང་། ཤེས་བྱའི་སྦྱིབ་པ་དང་། ས་དང་ལམ་རྣམས་
སུན་ཕུང་ནས་རྩི་རྩི་ལྟ་བུའི་ཏིང་ངེ་འཛིན་གྱི་འཇུག་ཐོགས་སུ་མ་
ལུས་པར་སྤངས་པ་སྟེ། དེ་ཡང་སྟོམས་འཇུག་གི་སྦྱིབ་པ་ལ་
སོགས་པ་ནི་སྦྱིབ་པ་གཉིས་པོ་དེའི་དབྱེ་བར་ཟད་པས། གཉིས་
པོ་དེ་སྤངས་པས་སྦྱིབ་པ་ཐམས་ཅད་སྤངས་པ་ཡིན་ནོ། །
ཡེ་ཤེས་ལུན་སུམ་ཆོགས་པ་ལ་བཞེད་པ་ཐ་དད་དེ། དེ་ལ་ཁ་ཅིག་
ན་རེ། སངས་རྒྱས་ལ་རྣམ་རྟོག་ཀྱང་མངའ། ཡེ་ཤེས་ཀྱང་མངའ་

ཞེས་ཟེར་རོ། །ཁ་ཅིག་ན་རེ་སངས་རྒྱས་ལ་རྣམ་རྟོག་ནི་མི་མངའ་
ལ་ཅི་ཡང་ས་ལེར་མཁྱེན་པའི་ཡེ་ཤེས་ནི་མངའ་ཞེས་ཟེར་རོ། །ཁ་
ཅིག་ན་རེ་ཡེ་ཤེས་རྒྱུ་ཆད་པ་ཡིན་ཞེས་ཟེར་རོ། །ཁ་ཅིག་ན་རེ་
སངས་རྒྱས་ལ་ཡེ་ཤེས་ཡོད་མ་སྟོང་བ་ཡིན་ཞེས་ཟེར་རོ། །

དེ་ཡང་མདོ་དང་བསྟན་བཅོས་གཉིས་ཆར་གྱི་གཞུང་ལས་ནི་
སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཡེ་ཤེས་བཤད་དེ། ཇི་སྐད་དུ། འཕགས་པ་སྤུད་པ་
ལས། དེ་ལྟ་བུས་ན་གལ་ཏེ་སངས་རྒྱས་ཡེ་ཤེས་མཆོག་ །རྟོག་པར་
འདོད་ན་རྒྱལ་བའི་ཡུམ་འདིར་དད་པར་གྱིས། །ཞེས་གསུངས་སོ།
།ཤེས་རབ་ཀྱི་ཕ་རོལ་དུ་ཕྱིན་པ་སྟོང་ཕྱག་བརྒྱ་པ་ལས་ཀྱང་།
ཡང་དག་པར་རྟོགས་པའི་སངས་རྒྱས་ནི་ཆོས་ཐམས་ཅད་ལ་
སྒྲིབ་པ་མེད་པའི་ཡེ་ཤེས་བརྟེན་པ་སྟེ། ཞེས་གསུངས་སོ། །ཡང་
དེ་ཉིད་ཀྱི་ལེའུ་ཉེར་གཅིག་པ་ལས་ཀྱང་། ལྷ་ན་མེད་པའི་སངས་
རྒྱས་ཀྱི་ཡེ་ཤེས་ཡོད་དོ། །ཆོས་ཀྱི་འཁོར་ལོ་བསྐྱར་བ་ཡོད་དོ། །
སེམས་ཅན་ཡོངས་སུ་སྒྲིན་པར་བྱེད་པ་ཡོད་དོ། །ཞེས་གསུངས་
སོ། །མདོ་གཞན་ལས་ཀྱང་ཡེ་ཤེས་བཤད་པ་མང་པོ་ཡོད་དོ། །

བསྟན་བཅོས་ཀྱི་དབང་དུ་བྱས་ན། མདོ་སྡེ་རྒྱུན་ལས་ཀྱང་། ཇི་
ལྟར་ཉི་མའི་འོད་ཟེར་གཅིག །བྱུང་ན་འོད་ཟེར་ཀུན་འབྱུང་བ། །
དེ་བཞིན་སངས་རྒྱས་རྣམས་ཀྱི་ཡང་། །ཡེ་ཤེས་འབྱུང་བར་ཤེས་
པར་བྱ། །ཞེས་སོགས་དང་། མེ་ལོང་ཡེ་ཤེས་མི་གཡོ་སྟེ། །ཡེ་ཤེས་
གསུམ་ནི་དེ་ལ་བརྟེན། །མཉམ་པ་ཉིད་དང་སོ་སོར་རྟོགས། །བྱ་
བ་གྲུབ་པ་ཁོ་ནའོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །བསྟན་བཅོས་གཞན་
ལས་ཀྱང་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཡེ་ཤེས་བཤད་དོ། །

གཞུང་དེ་དག་ལ་བརྟེན་ནས་ཁ་ཅིག་སངས་རྒྱས་ལ་ཡེ་ཤེས་
སངས་བར་བཞེད་དོ། །དེ་ཡང་སངས་ལུགས་བཤད་ན། ཡེ་ཤེས་
དེ་མདོར་བསྡུ་ན་ཇི་ལྟ་བ་མཁྱེན་པའི་ཡེ་ཤེས་དང་། ཇི་སྟེད་པ་
མཁྱེན་པའི་ཡེ་ཤེས་གཉིས་ཡིན་ལ། དེ་ལ་ཇི་ལྟ་བ་མཁྱེན་པའི་ཡེ་
ཤེས་ནི། དོན་དམ་མཁྱེན་པ་སྟེ། སྤར་བཛྲེད་པ་ལྟར་དོ་ཇི་ལྟ་བུའི་
ཏིང་ངེ་འཛིན་གྱི་མཐར་ཐུག་པ་དེ་ཁོ་ན་ཉིད་ཡོངས་སུ་གོམས་པ་
ལས། དུལ་གྱི་སྟོས་པ་མ་ལུས་པར་བཅད་པ་ན། སྟོའི་འཇུག་པ་
མཐར་དག་རབ་དུ་ཞི་བས། ཆོས་ཀྱི་དབྱིངས་སྟོས་པ་མེད་པ་
དང་། ཡེ་ཤེས་སྟོས་པ་མེད་པ་གཉིས་རོ་གཅིག་པས། རྒྱ་ལ་རྒྱ་

བཞག་པའམ་མར་ལ་མར་བཞག་པ་ལྟར་དབྱེར་མེད་པའམ།
གཟུགས་ཅི་ཡང་མ་མཐོང་བ་ལ་ནམ་མཁའ་མཐོང་བར་བསྟུང་
པ་ལྟར་རམ། སྒང་བ་མེད་པའི་ཤེས་རབ་ཆེན་པོ་ཡོན་ཏན་རིན་
པོ་ཆེ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་རྟེན་དུ་གྱུར་པ་སྟེ། དེ་ལྟར་ཡང་། ཇི་ལྟར་ཁུ་
ལ་ཁུ་བཞག་དང་། །མར་ལ་མར་ནི་རྗེས་ཉུགས་ལྟར། །ཤེས་བྱ་
སྟོས་བྲལ་དེ་ཉིད་དང་། །དབྱེར་མེད་ཡེ་ཤེས་རྣམ་འདྲེས་པ། །དེ་
ནི་སངས་རྒྱས་ཐམས་ཅད་ཀྱི། །རང་བཞིན་ཆོས་སྐྱེའོས་བྱར་
བཅོམ། །ཅེས་པ་དང་། །ནམ་མཁའ་མཐོང་ཞེས་སེམས་ཅན་ཆོག་
དུ་རབ་བཅོམ་པ། །ནམ་མཁའ་ཇི་ལྟར་མཐོང་སྟེ་དོན་འདི་
བརྟགས་པར་གྱིས། །དེ་ལྟར་ཆོས་མཐོང་བ་ཡང་དེ་བཞིན་
གཤེགས་པས་བསྟན། །མཐོང་བ་དཔེ་གཞན་གྱིས་ནི་བསྟུང་པར་
རྒྱས་མ་ཡིན། །ཞེས་གསུངས་སོ། །

ཇི་སྟེད་པ་མཐུན་པའི་ཡེ་ཤེས་ཀྱན་ཚོབ་ཐ་སྟུང་པའི་དོན་རྣམ་པ་
ཐམས་ཅད་དུ་མཐུན་པ་ཡིན་ཏེ། རྗེ་རྗེ་ལྷ་བུའི་ཏིང་ངེ་འཛིན་ལ་
བརྟེན་ནས་སྒྲིབ་པའི་ས་བོན་ཐམས་ཅད་བཅོམ་པས་ཤེས་རབ་
ཆེན་པོར་འགྱུར། དེའི་སྟོབས་ཀྱིས་ཤེས་བྱའི་ཆོགས་དུས་གསུམ་

གྱིས་བསྐྱུས་པའི་དོན་མཐའ་དག་སྐྱུ་རུ་ར་རྫོན་པ་ལག་མཐེལ་དུ་
བཞག་པ་ལྟར་མཁུན་ཞིང་གཟིགས་པ་ཡིན་ནོ། །མདོ་ལས་ཀྱང་
སངས་རྒྱས་ཀྱིས་ཀྱན་རྗེ་བ་མཁུན་པར་བཤད་དེ། ཇི་སྐད་དུ། མ་
བྱའི་མདོངས་ནི་གཅིག་ཡུལ། །རྒྱ་ཡི་རྣམ་པ་ཐ་དད་པ། །ཀྱན་
མཁུན་མིན་པའི་ཤེས་བྱ་མིན། །དེ་ཤེས་པ་ནི་ཀྱན་མཁུན་
སྟོབས། །ཞེས་གསུངས་སོ། །རྒྱུད་སྤྲུ་མ་ལས་ཀྱང་། ཐུགས་རྗེ་
ཆེན་པོས་འཇིག་རྟེན་མཁུན། །འཇིག་རྟེན་ཀྱན་ལ་གཟིགས་ནས་
ནི། །ཞེས་གསུངས་སོ། །དེ་ཡང་ཇི་ལྟར་མཁུན་ཞིང་གཟིགས་ན་
དངོས་འཇིན་ལྟ་བུ་མ་ཡིན་ཏེ། སྐྱུ་མ་ལྟ་བུ་མཁུན་ཞིང་གཟིགས་
པ་ནི། དེ་ལྟར་ཡང་ཆོས་ཡང་དག་པར་སྤྱད་པའི་མདོ་ལས།
དཔེར་ན་སྐྱུ་མ་མཁའ་པོ་འགའ། །སྐྱུ་མ་ཐར་བར་བྱ་ཕྱིར་བརྩོན།
།གང་ཕྱིར་དེ་ནི་མདོན་ཤེས་པས། །སྐྱུ་མ་ལ་ནི་དེ་མི་ཆགས། །དེ་
བཞིན་སྤྱིད་གསུམ་སྐྱུ་མ་ལྟར། །རྗེགས་པའི་བྱང་ཆུབ་མཁའ་
པས་མཁུན། །ཞེས་གསུངས་སོ། །ཡབ་སྲས་མཇལ་བའི་མདོ་
ལས་ཀྱང་། སྐྱུ་མ་མཁའ་པོས་སྐྱུ་སྐྱུལ་པ། །སྐྱུ་མ་ལགས་པར་
འཆལ་བས་ན། །དེ་ལ་སྟོངས་པར་འགྱུར་མ་ལགས། །ཁྱོད་ཀྱིས་

འགྲོ་ཀུན་དེ་བཞིན་གཟིགས། །ཐམས་ཅད་གཟིགས་ལ་ཕུག་
འཆ་ལ་བསྟོད། །ཅེས་གསུངས་སོ། །

ཡང་ཁ་ཅིག་ན་རེ། ཡང་དག་པར་རྫོགས་པའི་སངས་རྒྱས་ལ་ཇི་
ལྟ་བུ་མཆོད་པའི་ཡེ་ཤེས་ཞེས་བྱ་བ། རྟོན་དམ་མཆོད་པ་ནི་
སངས་ལ། ཇི་སྟེད་པ་མཆོད་པའི་ཡེ་ཤེས་ཞེས་བྱ་བ། ཀུན་རྫོགས་
མཆོད་པ་མི་སངས་འོ། །དེ་ལྟར་མཆོད་རྒྱུ་ཡོད་པ་ལ་མ་མཆོད་པ་ནི་
མ་ཡིན་ཏེ། མཆོད་རྒྱུ་ཀུན་རྫོགས་མེད་པས་དེ་མཆོད་པའི་ཡེ་ཤེས་
མེད་པའོ། །དེ་ཡང་ཀུན་རྫོགས་ནི་ཉོན་མོངས་པ་ཅན་གྱི་མ་རིག་
པས་རྒྱ་བྱས་པའི་བྱིས་པ་སོ་སོ་སྐྱེ་བོ་རྣམས་ལ་སྤང་། ཉོན་མོངས་
པ་ཅན་མ་ཡིན་པའི་མ་རིག་པས་རྒྱ་བྱས་པའི་འཕགས་པ་གསུམ་
ལ་སྤང་སྟེ། དཔེར་ན་མིག་ནད་ཅན་ལ་སྒྲ་ཤད་དང་རབ་རིབ་སྤང་
བ་ལྟ་བུ་ཡིན།

སངས་རྒྱས་ནི་དོ་རྗེ་ལྟ་བུའི་ཏིང་ངེ་འཛིན་གྱི་མཇུག་དུ་མ་རིག་པ་
སྤངས་ནས། ཆོས་འགའ་ཡང་མཐོང་བ་མེད་པའི་ཚུལ་དུ་དེ་ཁོ་
ནའི་རྟོན་གཟིགས་པས། ཀུན་རྫོགས་འབྲུལ་པ་འདི་སངས་རྒྱས་ལ་

མི་མངའ་སྟེ། དཔེར་ན་མིག་ནད་དག་པའི་གང་ཟག་ལ་སྒྲ་བད་
དང་རབ་རིབ་མི་སྒྲ་བ་ལྟ་བུའོ། །

དེས་ན་ཀུན་རྫོབ་སྒྲ་བ་འདི་མ་རིག་པའི་དབང་གིས་ཡིན་པས།
འཇིག་རྟེན་ལ་ལྟོས་ནས་བཞག་པར་བད་ཀྱི། སངས་རྒྱས་ལ་ལྟོས་
ནས་མེད་པས་དེ་མཁུན་པའི་ཡེ་ཤེས་ཀྱང་མེད་པ་ཡིན་ནོ། །

གལ་ཏེ་སངས་རྒྱས་ལ་སྒྲ་བ་དང་བཅས་པའི་སྟོ་ཡོད་ན།
འབྲུལ་པའི་ཡུལ་སྒྲ་བས་སངས་རྒྱས་ཉིད་ཀྱང་འབྲུལ་བཅས་
སུ་འགྱུར་ལ། ཐུབ་པ་ཆེན་པོ་རྣམས་རྟག་ཏུ་མཉམ་པར་བཞག་
པ་ལ་སོགས་པའི་ལྱང་དང་ཡང་འགལ་ལོ། །(1763)རྒྱ་ཆེ་རོལ་
པ་ལས། ཡང་དག་པར་རྫོགས་པའི་སངས་རྒྱས། ཏུས་ཐམས་
ཅད་མཉམ་པར་བཞག་གོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །ཞེས་ཟེར་རོ། །
དེ་ལ་འདོད་པ་སྤྲུལ་བ་ན་རེ། རྗེས་ཐོབ་ཡིན་པ་ཙམ་གྱིས་གཡེང་
བ་ལ་སོགས་པར་མི་འགྱུར་བས། རྟག་ཏུ་མཉམ་པར་བཞག་པ་
ལ་སོགས་པའི་ལྱང་དང་ཡང་མི་འགལ་ལོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །
འབྲུལ་ཡུལ་སྒྲ་བ་ཙམ་འབྲུལ་པར་བརྗོད་པ་ཡང་མི་འཐད་དེ།
གཞན་གྱི་ཤེས་ངོའི་འབྲུལ་ཡུལ་ཐམས་ཅད་སྒྲ་བ་ཡང་དེར་འཇིན་

པའི་སྒྲོས་མ་ལུས་པ་འབྲུལ་པ་ཉིད་དུ་ཤེས་བཞིན་དུ། འགྲོ་བ་
རྣམས་ཀྱི་མཐོ་རིས་དང་། བྱང་གྲོལ་གྱི་རྒྱ་ཉིད་དུ་བརྟེན་པར་བཅད་
པས་འབྲུལ་བཅས་སུ་ག་ལ་འགྱུར། དེས་ན། འབྲུལ་པ་ཙམ་དུ་
ཡོངས་ཤེས་ན། །མ་འབྲུལ་ཉིད་དུ་ངེས་པར་བཟུང་། །ཞེས་
གསུངས་སོ། །ཞེས་ཟེར་རོ། །

ཡང་ཁ་ཅིག་ན་རེ། བདེན་ཞེན་མེད་པའི་ཀྱན་རྫོབ་ཡུལ་དུ་བྱས་
པ་ལ་མཆོད་མས་གཞོད་པ་མེད་ལ། གཞོད་པ་མེད་པ་དེ། སངས་
རྒྱུ་གྱིས་ཡུལ་དུ་བྱས་ཀྱང་འབྲུལ་པར་མི་འགྲོ། ཞེས་ཀྱང་ཟེར་
རོ། །

དེས་ན་འདོད་པ་སྤྲུལ་ནི། ཇི་སྟེད་པ་ཞེས་བྱ་བ་སངས་རྒྱུ་ལ་
རྗེས་ཐོབ་ཀྱི་ཡེ་ཤེས་མངའ་བར་འདོད་པ་སྟེ། ཇི་སྐད་དུ། སྤྲུལ་ཇི་
ལྟར་མཁྱེན་པ་ནི། །འབྲུལ་མེད་མཉམ་གཞག་སྒྲོ་འཇུག་མེད། །ཕྱི་
མ་ཇི་སྟེད་མཁྱེན་པ་ནི། །འབྲུལ་སྤང་རྗེས་ཐོབ་སྒྲོ་འཇུག་ཅན། །
ཞེས་གསུངས་སོ། །འདོད་པ་ཕྱི་མ་ནི། སངས་རྒྱུ་ལ་རྗེས་ཐོབ་
ཀྱི་ཡེ་ཤེས་མི་མངའ་བར་འདོད་པ་སྟེ། འཕགས་པ་སྒྲོ་མཐའ་
ཡས་པ་སྐྱབ་པའི་མདོ་ལས། དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་མདོན་པར་

རྫོགས་པར་སངས་རྒྱས་ནས། ཆོས་གང་ཡང་ཐུགས་སུ་མ་རྒྱུད་མ་
མཁུན་ནོ། །དེ་ཅིའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། མཁུན་པར་བྱ་བའི་ཡུལ་གང་
ཡང་མེད་པའི་ཕྱིར་རོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །གཞན་ལས་ཀྱང་། ལྷ་
སྟོན་གྱི་ཕྱིར་པ་ཁ་ཅིག་ནི། །ཐར་པར་འགོ་དང་ལྷན་ཞེས་སྟེ། །
ཁྱོད་ནི་ཞི་བར་གཤེགས་ཀྱི་རྒྱུར་ནས། །ལྷ་སྟོན་གྱི་ལྷ་བྱུང་བ་གང་
དུ་མེད། །ཅེས་གསུངས་སོ། །དེ་ལྟར་ན་འདྲོད་པ་ཐ་དད་པ་
རྣམས་བཤད་བྱིན་ཏེ། །

དགེ་བཤེས་པ་ནི། ཡང་དག་པར་རྫོགས་པའི་སངས་རྒྱས་དངོས་
ནི་ཆོས་ཀྱི་སྐྱེ་ཡིན་ལ། ཆོས་ཀྱི་སྐྱེ་ཞེས་བྱ་བ་ནི། རྟོག་བ་ཐམས་
ཅད་ཟད་པ་འཇམ། རང་བཞིན་ལོག་པ་ཅམ་ཞིག་ལ། དེ་སྐད་དུ་ཐ་
སྐད་བྱས་པ་ཅམ་ཡིན། དོན་ལ་ཆོས་སྐྱེ་སྐྱེ་མེད་སྟོན་བྲལ་ཡིན་ནོ།
།མདོ་སྟེ་རྒྱན་ལས་ཀྱང་། ལྷ་སྟོན་འདི་བདེ་བ་ཡིན་ཞེས་གསུང་
ངོ། །ཇི་བཅུན་མི་ལའི་བཞེད་ཀྱི། ཡེ་ཤེས་བྱ་བ་ཡང་། ད་ལྟའི་
ཤེས་པ་བཟོ་བཅོས་མ་ཤོག་པ་འདི་ལ་ཡོད་མེད་དམ། རྟག་ཆད་
ཆོག་དང་སྟོ་ལས་འདས་པ་འདི་རང་ཡིན། འདི་ལ་ཅི་ལྟར་བཞེད་
ཀྱང་འགལ་བ་མ་ཡིན་པས། ཡེ་ཤེས་ཀྱང་དེ་ལྟ་བུ་ཡིན་ཏེ།

མཁས་སུ་རེ་བའི་སྒོས་བྱས་པས་སངས་རྒྱས་རང་ལ་ཉུས་ཀྱང་
ཕྱོགས་གཅིག་པ་ཅིག་གསུང་དུ་ཡོད་མི་སྟེ། ཆོས་སྐྱོ་སྒོ་འདས་
སྐྱེ་མེད་སྒོས་བྲལ་ཡིན། ང་ལ་མ་དྲི། མེས་ལ་ཉུས་དང་། ཐར་
པ་ནོར་བུ་ཅུ་ཅུ་པ་ཉིད། ཅེས་གསུངས་སོ། །དེས་ན་སངས་རྒྱས་
ནི་ཆོས་ཀྱི་སྐྱེ་ཡིན་ལ། ཆོས་སྐྱེ་ནི་སྐྱེ་མེད་སྒོས་བྲལ་ཡིན་པས་ཡེ་
ཤེས་མི་མངའོ། །

འོ་ན་མདོ་ལས་ཡེ་ཤེས་གཉིས་གསུངས་པ་དང་འགལ་ལོ་ཞེ་ན་མི་
འགལ་ཏེ། མིག་གི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་སྒྲུབ་སྒྲུབ་དུ་སྐྱེས་པ་ལ། སྒྲུབ་
པོ་མཐོང་ཞེས་བེད་བ་བཞིན་དུ། ཡེ་ཤེས་ཉིད་ཆོས་ཀྱི་དབྱིངས་སུ་
གྱུར་པ་ལ་ཇི་ཉྟ་བ་མཁྱེན་པར་བཞིན་ལ། ཇི་སྟེད་པ་མཁྱེན་པ་
ཀྱང་རྫོགས་ཡིན་པས་གདུལ་བྱའི་སྒྲུབ་བ་ལ་འཇོག་པས་ན། ཡེ་
ཤེས་སུ་སྐྱེས་ཆོག་པ་པོ་དེ་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ངོ་བོ་འཇམ་རང་བཞིན་
ནོ། །རྒྱུད་སྒྲུ་མ་ལས་ཀྱང་། སངས་རྒྱས་ཉིད་དུ་དབྱེར་མེད་པ། །
དག་པའི་ཆོས་ཀྱིས་རབ་ཆེ་བ། །ཉི་མཁའ་བཞིན་ཏེ་སྤངས་པ་
དང་། །ཡེ་ཤེས་གཉིས་ཀྱི་མཚན་ཉིད་དོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །
མདོ་སྟེ་རྒྱུན་ལས་ཀྱང་། གང་ལ་ཉོན་མོངས་ཤེས་བྱའི་སྒྲིབ་པའི་

ས་བོན་དུས་རིང་རྟག་ལྡན་པ། །སྤོང་བ་ཤིན་དུ་རྒྱ་ཆེན་རྣམ་པ་
ཀུན་གྱིས་རབ་དུ་བཅོམ་གྱུར་ཞིང་། །གནས་གྱུར་ཆོས་དཀར་
ཡོན་ཏན་མཆོག་ལྡན་ཐོབ་པ་སངས་རྒྱས་ཉིད། །ཅེས་གསུངས་
སོ། །

སྒྲིའི་དོན་བཤད་ན། ཅིའི་ཕྱིར་སངས་རྒྱས་ཞེས་བྱ་ཞེ་ན། མ་རིག་
པ་གཉིད་དང་འདྲ་བ་ལས་སངས་རྣམས། ཤེས་བྱ་གཉིས་ལ་སྟོ་
རྒྱས་པས་ན་སངས་རྒྱས་ཞེས་བྱའོ། །དེ་ལྟར་ཡང་། མ་རིག་
གཉིད་ལས་སངས་ཕྱིར་དང་། །སྟོ་རྒྱས་གཉིས་ཕྱིར་སངས་རྒྱས་
ཡིན། །ཞེས་གསུངས་སོ། །དེ་ལ་མ་རིག་པའི་གཉིད་ལས་སངས་
ཞེས་པའི་དོན་ནི། རྒྱར་བཤད་པའི་སྤངས་པ་ལུན་སུམ་ཆོགས་པ་
ཡིན་ནོ། །ཤེས་བྱ་ལ་སྟོ་རྒྱས་ཞེས་པ་ཡང་རྒྱར་བཤད་པའི་ཡེ་
ཤེས་ལུན་སུམ་ཆོགས་པ་ཉིད་དོ། །

དབྱེ་བ་བཤད་ན། སངས་རྒྱས་ལ་དབྱེ་ན་སྐྱེ་རྣམ་པ་གསུམ་སྟེ།
ཆོས་ཀྱི་སྐྱེ་དང་། འོངས་སྟོན་རྫོགས་པའི་སྐྱེ་དང་། སྐུ་ལ་པའི་སྐྱེའོ།
།དེ་ལྟར་ཡང་མདོ་གསེར་འོད་དམ་པ་ལས། དེ་བཞིན་གཤེགས་
པ་ཐམས་ཅད་ལ་སྐྱེ་གསུམ་མངའ་སྟེ། ཆོས་ཀྱི་སྐྱེ་དང་འོངས་

སྒྱུ་དུ་རྫོགས་པའི་སྐྱེ་དང་། སྐྱུ་ལ་པའི་སྐྱེ་འོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །འོ་
ན་ལྟང་ཁ་ཅིག་ལས་སྐྱེ་གཉིས་སུ་བཤད་པ་དང་། སྐྱེ་བཞིར་
བཤད་པ་ཡང་ཡོད། སྐྱེ་ལྔར་བཤད་པ་ཡང་ཡོད་དོ་ཞེ་ན། དེ་
ལྟར་བཤད་ཀྱང་ཐམས་ཅད་སྐྱེ་གསུམ་པོ་དེ་རང་དུ་འདུས་པ་
ཡིན་ཏེ། མདོ་སྡེ་རྒྱན་ལས་ཀྱང་། སྐྱེ་གསུམ་དག་གིས་སངས་རྒྱས་
ཀྱི། །སྐྱེ་བསྐྱུས་པར་ནི་ཤེས་པར་བྱ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །
སྐྱེ་གསུམ་གྱི་རྣམ་པར་བཞག་པ་བཤད་ན། ཆོས་ཀྱི་སྐྱེ་ནི་སངས་
རྒྱས་དངོས་ཡིན་ཏེ། འཕགས་པ་བརྒྱད་སྟོང་པ་ལས། དེ་བཞིན་
གཤེགས་པ་ནི་གཟུགས་ཀྱི་སྐྱེ་མི་བཟླ་སྟེ། དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་
ནི་ཆོས་ཀྱི་སྐྱེ་འོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །མདོ་ཏིང་ངེ་འཛིན་རྒྱལ་པོ་
ལས་ཀྱང་། རྒྱལ་བའི་དབང་པོ་གཟུགས་ཀྱི་སྐྱེ་མི་བཟླ། །ཞེས་
གསུངས་སོ། །གཟུགས་སྐྱེ་གཉིས་ནི་ཆོས་ཀྱི་སྐྱེ་འོ་བྱིན་རྒྱ་བས་
དང་། གདུལ་བྱའི་སྒྲུང་བ་དང་། སྟོན་གྱི་སྟོན་ལས་ལས་གྲུབ་པའི་
སྐྱེ་སྟེ། དེ་གསུམ་འཛོམས་པ་ལས་བྱུང་བར་ཤེས་པར་བྱའོ། །དེ་
ཡང་ཆོས་ཀྱི་དབྱིངས་ཀྱི་བྱིན་རྒྱ་བས་འབའ་ཞིག་ལས་བྱུང་བ་
ཡིན་ན་ནི། ཆོས་ཀྱི་དབྱིངས་ཀྱིས་སེམས་ཅན་ཀྱན་ལ་ཁྱབ་པས།

ཀུན་འབད་པ་མེད་པར་གྲོལ་བར་རིགས་པའམ། ཡང་ན་སེམས་
ཅན་ཀུན་སངས་རྒྱས་དང་ཞལ་མཇལ་བར་རིགས་ཏེ། དེ་ལྟར་
ཡང་མི་འདུག་པས་ཆོས་ཀྱི་དབྱིངས་ཀྱི་བྱིན་རྒྱབས་གཅིག་ཕུ་
ལས་ཕྱང་བ་མ་ཡིན་ནོ། །གདུལ་བྱའི་སྣང་བ་འབའ་ཞིག་ཡིན་ན་
ནི། མེད་པར་སྣང་བ་དེ་ལོག་ཤེས་ཡིན་ལ། ལོག་ཤེས་ལ་བརྟེན་
ནས་སངས་རྒྱས་ན། སེམས་ཅན་རྣམས་ཀྱིས་ཐོག་མ་མེད་པ་ནས་
ལོག་ཤེས་ལ་སྤྱད་ནས། དེ་ཅམ་ཀུན་སངས་རྒྱས་བྱིན་པར་རིགས་
ཏེ། དེ་ལྟར་མི་འདུག་པས་གདུལ་བྱའི་སྣང་བ་གཅིག་ཕུ་ཡང་མ་
ཡིན་ནོ། །སྟོན་ལམ་འབའ་ཞིག་ལས་ཕྱང་བ་ཡིན་ན་ནི། ཡང་
དག་པར་རྫོགས་པའི་སངས་རྒྱས་སྟོན་ལམ་ལ་མངའ་བརྟེན་སམ་
མ་བརྟེན། མ་བརྟེན་ན་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པར་ཡང་མི་འགྱུར་
ལ། བརྟེན་ན་སྟོན་ལམ་ནི་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཀྱི་དོན་དུ་ཉེ་
རིང་མེད་པར་བཏབ་པས། སྟོན་ལམ་གྱི་སྟོན་མ་ཀུན་འབད་པ་
མེད་པར་གྲོལ་བར་རིགས་ཏེ། དེ་ལྟར་ཡང་མི་འདུག་པས། སྟོན་
ལམ་གཅིག་ཕུ་ལས་ཕྱང་བ་ཡང་མ་ཡིན་ནོ། །དེས་ན་གཟུགས་སྐུ་
གཉིས་ནི། གསུམ་པོ་དེ་འཛོམ་པའི་མཐུ་ལས་ཕྱང་བ་ཡིན་ནོ། །

སྐྱུ་གསུམ་དུ་གྲངས་ངེས་པའི་རྒྱ་མཚན་ནི། དགོས་པ་ལ་ལྟོས་
པའི་གྲངས་ཏེ། རང་དོན་དུ་ཆོས་སྐྱུ་ཡིན་ལ། གཞན་དོན་དུ་
གཟུགས་སྐྱུ་རྣམ་གཉིས་ཡིན་ནོ། །དེ་ལ་ཆོས་སྐྱུས་རང་དོན་ཅི་
ལྟར་བྱེད་ན། ཆོས་ཀྱི་སྐྱུ་དེ་ཐོབ་ནས་ཡོན་ཏན་ཐམས་ཅད་ཀྱི་
གཞི་རྟེན་ཡིན་པས། ལྟོབས་དང་མི་འཇིགས་པ་ལ་སོགས་པའི་
ཡོན་ཏན་ཐམས་ཅད་བོས་པ་བཞིན་དུ་འདུ་བར་འགྱུར་བའི་ཕྱིར་
རོ། །གཞན་ཡང་ཆོས་སྐྱུ་དེ་ཐོབ་པར་མ་བཟད་དེ། ཆོས་ཀྱི་སྐྱུ་དེ་ལ་
མོས་པ་བྱས་པ་དང་། ཅུང་བཟད་རྟོགས་པ་དང་། ཕྱོགས་གཅིག་
རྟོགས་པ་དང་། སལ་ཆར་རྟོགས་པ་རྣམས་ཀྱང་ཡོན་ཏན་རིམ་
པ་ལྟར། ཅུང་བཟད་དང་། མང་པོ་དང་། དུ་མ་དང་། དཔག་དུ་
མེད་པ་དང་ལྡན་ནོ། །དེ་ལ་འཇིག་རྟེན་ཆོས་མཆོག་མན་ཆད་ཀྱི་
ཏིང་ངེ་འཇིན་དང་། མངོན་ཤེས་དང་། མཐུ་ཤུན་སུམ་ཆོགས་པ་
ཐམས་ཅད་ནི་ཆོས་ཀྱི་སྐྱུ་ལ་མོས་པ་བྱས་པའི་ཡོན་ཏན་ཡིན་
ནོ། །འཕགས་པ་ཉན་ཐོས་དགྲ་བཅོམ་པ་རྣམས་ཀྱི་སྤངས་པ་
དང་། མངོན་ཤེས་དང་། རྩ་འཕུལ་ལ་སོགས་པ་ཐམས་ཅད་ནི་
ཆོས་ཀྱི་སྐྱུ་ཅུང་བཟད་རྟོགས་པའི་ཡོན་ཏན་ཡིན་ནོ། །འཕགས་པ་

རང་སངས་རྒྱལ་དག་བཅོམ་པ་རྣམས་ཀྱི་སྤངས་པའི་ཏིང་ངེ་
འཛིན་དང་། མངོན་པར་ཤེས་པ་ལ་སོགས་པ་ཐམས་ཅད་ཀྱང་
ཆོས་ཀྱི་སྐུ་ཕྱོགས་གཅིག་རྟོགས་པའི་ཡོན་ཏན་ཡིན་ནོ། །བྱང་
ཆུབ་སེམས་དཔའི་ས་ལ་གནས་པ་རྣམས་ཀྱི་སྤངས་པ་དང་།
ཏིང་ངེ་འཛིན་དང་། མངོན་ཤེས་ལ་སོགས་པ་ཐམས་ཅད་ཀྱང་།
ཆོས་ཀྱི་སྐུ་ཡལ་ཆེར་རྟོགས་པའི་ཡོན་ཏན་ཡིན་ནོ། །གཞན་དོན་
གཟུགས་སྐུ་རྣམ་གཉིས་ཡོད་པས་བཞག་པ་ཡིན་ཏེ། དག་པའི་
གདུལ་བྱའི་ངོས་ལ་ཡོངས་སྐྱའོ། །མ་དག་པའི་གདུལ་བྱའི་ངོས་
ལ་སྐུལ་སྐྱའོ། །དེས་ན་སངས་རྒྱལ་ལ་སྐུ་རྣམ་པ་གསུམ་དུ་ངེས་
སོ། །

སྐུ་གསུམ་པོ་སོ་སོའི་མཆོད་ཉིད་འཆད་པ་ལ། ཆོས་ཀྱི་སྐུ་ཞེས་པ་
དེ་ཡང་། ཆོས་ཀྱི་དབྱིངས་སྟོང་པ་ཉིད་ཀྱི་དོན་རྟོགས་པས། རྟོག་
བ་ཐམས་ཅད་ཟད་པའམ། འཁྲལ་ངོར་སྤང་བའི་རང་བཞིན་
ལོག་ཅུམ་ཞིག་ལ། ཆོས་ཀྱི་སྐུ་ཞེས་པ་སྟོང་བཏགས་པ་ཅུམ་ཡིན་
ཀྱི། དོན་ཀྱི་ངོ་བོ་ལ་ཆོས་ཀྱི་སྐུ་དང་། ཆོས་ཀྱི་སྐུ་ཡི་མཆོད་ཉིད་

དང་། མཚན་གཞིར་གྲུབ་པ་གང་ཡང་མི་མངའ་བའི་ཕྱིར། སྤྲུམ་
མི་ལས་གསུངས་པ་དེ་ཀ་ལྟར་ཡིན་ནོ། །

ལྷོག་པའི་སྒོ་ནས་བཤད་ན་ཆོས་ཀྱི་སྐྱེ་མཚན་ཉིད་བརྒྱད་དང་
ལྷན་ཏེ། མཉམ་པ་དང་། ཟབ་པ་དང་། རྟག་པ་དང་། གཅིག་པ་
དང་། ཡང་དག་པ་དང་། གཙང་བ་དང་། འོད་གསལ་བ་དང་།
འོངས་སྤྱོད་ཚླགས་པ་དང་འབྲེལ་བའོ། །དེ་ལ་མཉམ་པ་ནི།
སངས་རྒྱས་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ཆོས་ཀྱི་སྐྱེ་ལ་ཁུད་པར་མེད་པའི་ཕྱིར་
རོ། །ཟབ་པ་ནི། སྤྱོད་པ་ཐམས་ཅད་དང་བྲལ་བས་རྟོགས་པར་
དཀའ་བའི་ཕྱིར་རོ། །རྟག་པ་ནི། འདུས་མ་བྱས་པས་ཐོག་མཐའ་
བར་གསུམ་དུ་སྐྱེ་འགག་དང་བྲལ་བའི་ཕྱིར་རོ། །གཅིག་པ་ནི།
དབྱིངས་དང་ཡེ་ཤེས་ཐ་མི་དད་པས་དབྱེར་མེད་པའི་ཕྱིར་རོ། །
ཡང་དག་པ་ནི་སྒོ་སྐྱར་གཉིས་ཀྱི་མཐའ་ལས་འདས་པས་ཕྱིན་ཅི་
མ་ལོག་པའི་ཕྱིར་རོ། །གཙང་བ་ནི། སྤྱིབ་པ་གསུམ་(1763)ཉོན་
མོངས་ཤེས་བྱ་སྒྲིམས་འཇུག་གི། བྱི་དྲི་མ་དང་བྲལ་བའི་ཕྱིར་རོ། །
འོད་གསལ་བ་ནི། རྟོག་པ་མེད་པ་སྟེ་རྣམ་པར་མི་རྟོག་པས་མི་
རྟོག་པ་དེ་ཉིད་དུ་དམིགས་པའི་ཕྱིར་རོ། །འོངས་སྤྱོད་ཚླགས་པ་

དང་འབྲེལ་བ་ནི། ཡོན་ཏན་རྒྱ་ཆེན་པོའི་བདག་ཉིད་ཀྱི། ཡོངས་
སྤྱོད་ཚྲིགས་པའི་རྟེན་དུ་གྱུར་པའི་ཕྱིར་རོ། །དེ་ལྟར་ཡང་རྒྱད་སྟེང་
མ་ལས། ཐོག་མ་དབུས་མཐའ་མེད་ཅིང་རྣམ་དབྱེར་མེད། །
གཉིས་མེད་གསུམ་བུལ་ངྲི་མེད་རྣམ་རྟོག་མེད། །ཆོས་དབྱིངས་
རང་བཞིན་གང་ཡིན་དེ་རྟོགས་པ། །མཉམ་པར་བཞག་པའི་རྣལ་
འབྱོར་པ་ཡིས་མཐོང་། །ཞེས་གསུངས་སོ། །མདོ་སྡེ་རྒྱན་ལས་
ཀྱང་། རང་བཞིན་སྐྱ་ནི་མཉམ་པ་དང་། །ཕྱ་ཞིང་ཡོངས་སྤྱོད་
ཚྲིགས་འབྲེལ་དང་། །ཞེས་གསུངས་སོ། །
ཡོངས་སྤྱོད་ཚྲིགས་པའི་སྐྱ་ཡང་མཆོན་ཉིད་བརྒྱད་དང་ལྷན་ཏེ།
འཁོར་དང་། ཞིང་དང་། སྐྱ་དང་། མཆོན་དང་། ཆོས་དང་།
མཇུག་པ་དང་། ལྷན་གྱིས་གྲུབ་པ་དང་། རང་བཞིན་མེད་པའོ། །
དེ་ལ་གང་དང་ལྷན་ཅིག་དུ་སྤྱོད་པའི་འཁོར་ནི། ས་བརྒྱུ་ལ་
གནས་པའི་བྱང་རྒྱུ་མེས་ས་དཔའ་ཤ་སྟག་གོ། །གང་དུ་ཡོངས་
སྤྱོད་པའི་ཞིང་ནི། ཞིང་ཁམས་ཡོངས་སུ་དག་པའོ། །གང་གིས་
ཡོངས་སྤྱོད་པའི་སྐྱ་ནི། དཔལ་རྣམ་པར་སྒྲུང་མཇུག་ལ་སོགས་
པའོ། །གང་དང་ལྷན་པའི་མཆོན་ནི། སྐྱ་དེ་མཆོན་བཟང་པོ་སུམ་

ཅུ་རྩ་གཉིས་དང་། དཔེ་བྱད་བཟང་པོ་བརྒྱད་ཅུ་དང་ལྷན་པའོ། །
གང་ལ་རྫོགས་པར་འོངས་སྟེད་པའི་ཆོས་ནི། ཐེག་པ་ཆེན་པོ་
འབའ་ཞིག་གོ། གང་མཛད་པའི་འཕྲིན་ལས་ནི། རྒྱལ་སྤྱི་ལུང་
སྟོན་པ་ལ་སོགས་པ་མཛད་པའོ། །ལྷན་གྱིས་གྲུབ་པ་ནི། མཛད་
པ་ལ་སོགས་པ་དེ་དག་ཐམས་ཅད་ལ་འབད་པ་དང་བྲལ་ཏེ།
ནོར་བུའི་རྒྱལ་པོ་ལྟར་ལྷན་གྲུབ་དུ་འབྱུང་བའོ། །རང་བཞིན་མེད་
པ་ནི། སྐུ་ལ་སོགས་པ་སྣ་ཆོགས་སུ་སྣང་ཡང་། ཤེལ་གྱི་ཁ་དོག་
ལྟར་སྣ་ཆོགས་གྱི་རང་བཞིན་དང་བྲལ་བའོ། །དེ་ལྟར་ཡང་མདོ་
སྡེ་རྒྱན་ལས། འོངས་སྟེད་རྫོགས་པ་ཁམས་ཀྱི་དུ། །འཁོར་
ཡོངས་སྟེད་དང་ཞིང་དང་མཆོན། །སྐུ་དང་ཆོས་རྫོགས་འོངས་
སྟེད་དང་། །མཛད་པ་དག་གིས་ཐ་དད་དོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །
མདོན་རྟོགས་རྒྱན་ལས་ཀྱང་། མཆོན་ནི་སུམ་ཅུ་རྩ་གཉིས་
དང་། །དཔེ་བྱད་བརྒྱད་ཅུའི་བདག་ཉིད་ནི། །ཐེག་ཆེན་ཉེ་བར་
འོངས་སྟེད་ཕྱིར། །གྲུབ་པའི་འོངས་སྟེད་རྫོགས་སྐུར་བཞེད། །
ཅེས་གསུངས་སོ། །

སྐྱུལ་པའི་སྐྱུ་ཡང་མཚན་ཉིད་བརྒྱད་དང་ལྷན་ཏེ། རྟེན་དང་། རྒྱ་
དང་། ཞིང་དང་། དུས་དང་། རང་བཞིན་དང་། འཇུག་པར་བྱེད་
པ་དང་། སྦྲིན་པར་བྱེད་པ་དང་། གྲོལ་བར་བྱེད་པ་ལོ། །དེ་ལ་
རྟེན་ནི། ཚེས་ཀྱི་སྐྱུ་སྟེ་གཡོ་བ་མེད་བཞིན་དུ་ལོ། །རྒྱ་ནི། འགྲོ་བ་
མཐའ་དག་ལ་ཕན་པར་བཞེད་པའི་སྦྱིང་རྩེ་ཆེན་པོ་ལས་བྱུང་
བའོ། །ཞིང་ནི། ཡོངས་སུ་དག་པའི་ཞིང་དང་ཡོངས་སུ་མ་དག་
པའི་ཞིང་ཡང་ངོ་། །དུས་ནི། འཇིག་རྟེན་ཇི་སྟོན་གནས་ཀྱི་བར་དུ་
རྒྱུན་མི་ཆད་པ་ལོ། །རང་བཞིན་ནི། སྐྱུལ་པ་གསུམ་གྱི་གཟུགས་
ཀྱིས་ཏེ། བཟོ་སྐྱུལ་པ་པི་ཤང་ལེན་པ་ལ་སོགས་པ་བཟོ་སྐྱུ་ཚོགས་
དཔེ་མེད་པར་མཁས་ཤིང་སྦྱོར་བ་དང་། སྦྱོ་བ་སྐྱུལ་པ་རི་བོང་ལ་
སོགས་ལུས་དམན་པ་སྐྱུ་ཚོགས་ཀྱང་ལེན་པ་དང་། མཚོག་གི་
སྐྱུལ་པ་དགའ་ལྷན་ནས་གཤེགས་པ་དང་། ལྷམས་སུ་འཇུག་པ་
ནས། ཞི་བ་ཆེན་པོར་གཤེགས་པའི་བར་བསྟན་པ་ལོ། །དེ་ལྟར་
ཡང་མདོ་སྟེ་རྒྱུན་ལས། བཟོ་དང་སྦྱོ་དང་བྱུང་རྒྱུ་ཆེ། །ལྷ་ངན་
འདས་པ་ཏྲག་སྟོན་པས། །སངས་རྒྱས་སྐྱུལ་པའི་སྐྱུ་འདི་ནི། །
རྣམ་པར་གྲོལ་བའི་ཐབས་ཆེན་པོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །རྒྱུད་སྒྲ་

མ་ལས་ཀྱང་། སྤྱལ་པའི་རང་བཞིན་སྣ་ཚོགས་ཀྱིས། །སྦྱོར་བ་
མངོན་པར་སྦྱོར་བ་དང་། །དགའ་ལྷན་གནས་ནས་འཕོ་བ་དང་། །
ལྷམས་སུ་འཇུག་དང་བལྟམས་པ་དང་། །བཟོ་ཡི་གནས་ལ་
མཁས་པ་དང་། །བཙུན་མེའི་འཁོར་ལ་དགེས་རོལ་དང་། །ངེས་
འབྱུང་དཀའ་བ་སྦྱོང་བ་དང་། །བྱང་ཆུབ་སྣང་པོར་གཤེགས་པ་
དང་། །བདུད་སྡེ་འཛམས་དང་ཚོགས་པར་ནི། །བྱང་ཆུབ་ཚོས་
ཀྱི་འཁོར་ལོ་དང་། །སྤྱང་ན་འདའ་བར་གཤེགས་མཛད་རྣམས། །
ཡོངས་སུ་མ་དག་ཞིང་རྣམས་སུ། །སྤྲིད་པ་ཅི་སྤྲིད་གནས་པར་
སྟོན། །ཞེས་གསུངས་སོ། །འཇུག་པར་བྱེད་པ་ནི། །འཇིག་རྟེན་ཐ་
མལ་པ་དག་ཅི་རིགས་པར་སྤྱང་ན་ལས་འདས་པ་རྣམ་པ་གསུམ་
ལ་འདུན་ཞིང་འཇུག་པར་བྱེད་པ་ལོ། །སྦྱིན་པར་བྱེད་པ་ནི། །ལམ་
ལ་ལྷགས་པ་རྣམས་ཚོགས་ཡོངས་སུ་སྦྱིན་པར་བྱེད་པ་ལོ། །གྲོལ་
བར་བྱེད་པ་ནི། །དག་བས་ཡོངས་སུ་སྦྱིན་པ་དག་སྤྲིད་པའི་འཆིང་
བ་ལས་གྲོལ་བར་བྱེད་པ་ལོ། །དེ་ལྟར་ཡང་རྒྱུད་སྒྲ་མ་ལས།
འཇིག་རྟེན་ནི་བའི་ལམ་ལ་འཇུག་པ་དང་། །རབ་ཏུ་སྦྱིན་དང་
ལུང་སྟོན་རྒྱ་ཡི་གཟུགས། །ཞེས་གསུངས་སོ། །དེ་ལྟར་བརྒྱུད་པོ་

དེ་སྐྱུལ་པའི་སྐྱུའི་མཚན་ཉིད་དོ། །མངོན་རྟོགས་རྒྱུན་ལས། གང་
གིས་སྤྱིད་པ་ཇི་སྤྱིད་བར། །འགྲོ་ལ་ཕན་པ་སྣ་ཚོགས་པ། །མཉམ་
དུ་མཇད་པའི་སྐྱུ་དེ་ནི། །བྱབ་པའི་སྐྱུལ་སྐྱུ་རྒྱུན་མི་ཆད། །ཅེས་
གསུངས་སོ། །

ཁྱད་པར་ནི་གསུམ་སྟེ། མཉམ་པའི་ཁྱད་པར་དང་། རྟག་པའི་
ཁྱད་པར་དང་། སྤང་བའི་ཁྱད་པར་རོ། །དེ་ལ་དང་པོ་མཉམ་
པའི་ཁྱད་པར་ནི། སངས་རྒྱས་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ཆོས་ཀྱི་སྐྱུ་ནི། རྟེན་
ཆོས་ཀྱི་དབྱིངས་ཐ་དད་མེད་པས་མཉམ་པའོ། །སངས་རྒྱས་
ཐམས་ཅད་ཀྱི་ལོངས་སྤྱོད་རྟོགས་པའི་སྐྱུ་ནི་དགོངས་པ་ཐ་དད་
མེད་པས་མཉམ་པའོ། །སངས་རྒྱས་ཐམས་ཅད་ཀྱི་སྐྱུལ་པའི་སྐྱུ་
ནི་འཕྲིན་ལས་བྱུན་མོང་དུ་བྱུར་པས་མཉམ་པའོ། །དེ་ལྟར་ཡང་
མདོ་སྟེ་རྒྱུན་ལས། དེ་དག་རྟེན་དང་དགོངས་པ་དང་། །འཕྲིན་
ལས་ཀྱིས་ནི་མཉམ་པ་ཉིད། །ཅེས་གསུངས་སོ། །རྟག་པའི་ཁྱད་
པར་ནི། ཆོས་ཀྱི་སྐྱུ་དོན་དམ་པར་སྟེ་འགག་དང་བྲལ་བའི་བདག་
ཉིད་ཡིན་པས་རང་བཞིན་གྱིས་རྟག་པའོ། །ལོངས་སྤྱོད་རྟོགས་
པའི་སྐྱུ་ནི་ཆོས་ཀྱི་ལོངས་སྤྱོད་རྒྱུན་ཆད་པ་མེད་པའི་ཕྱིར་རྒྱུན་

གྱིས་རྟག་པའོ། །སྤྱལ་པའི་སྐྱ་ནི་མི་སྤང་བར་བྱར་ནས་ཀྱང་ཡང་
དང་ཡང་དུ་སྟོན་པ་སྟེ། རིགས་མཐུན་རྒྱན་ཆད་ཀྱང་འཆམས་
པའི་དུས་ལས་མི་ཡོལ་བར་འབྱུང་བའི་ཕྱིར་བྱ་བ་བྱེད་པས་རྟག་
པའོ། །དེ་ལྟར་ཡང་མདོ་སྟེ་རྒྱན་ལས། རང་བཞིན་དང་ནི་རྒྱན་མི་
ཆད། །རྒྱན་གྱིས་དེ་དག་རྟག་པ་ཉིད། །ཅེས་གསུངས་སོ། །སྤང་
བའི་ཁྱད་པར་ནི། ཆོས་ཀྱི་དབྱིངས་ལ་ཤེས་བྱའི་སྒྲིབ་པ་དག་པས་
ནི་ཆོས་སྐྱར་སྤང་ངོ་། །ཉོན་མོངས་པའི་སྒྲིབ་པ་དག་པས་ནི་
ཡོངས་སྐྱར་སྤང་ངོ་། །ལས་ཀྱི་སྒྲིབ་པ་དག་པས་ནི་སྤྱལ་སྐྱར་སྤང་
ངོ་། །

དམ་ཆོས་ཡིད་བཞིན་གྱི་ནོར་བུ་ཐར་པ་རིན་པོ་ཆེའི་རྒྱན་ལས།
འབྲས་བུ་རྫོགས་པའི་སངས་རྒྱས་བསྟན་པའི་ལེའུ་སྟེ་ཉི་ཤུ་པའོ། །

༥

རྟེན་ལས་རྟག་མེད་འགྲོ་དོན་མཛད། །ཅེས་པ་ལ། འོ་ན་དང་
པོ་བྱང་རྒྱལ་དུ་སེམས་བསྐྱེད་པ་དང་། བར་དུ་ལམ་ཉམས་སུ་
ལེན་པ་དང་། མཐར་འབྲས་བུ་སངས་རྒྱས་འདོད་པ་ཐམས་ཅད་
ནི་སེམས་ཅན་གྱི་སྤྱག་བསྐྱལ་བསལ་ཞིང་བདེ་བ་སྐྱབ་པའི་དོན་

ཆེད་ཁོ་ན་ཡིན་ན། སངས་རྒྱས་པའི་ཆོ། རྣམ་རྟོག་དང་འབད་
ཚུལ་མི་མངའ་བར་འདུག་པས། སེམས་ཅན་གྱི་དོན་ཅང་འབྱུང་
ངམ་སྟམ་ན་སངས་རྒྱས་ལ་འབད་ཚུལ་དང་རྣམ་རྟོག་མི་མངའ་
བཞིན་དུ། འགྲོ་དོན་ལྷན་གྲུབ་དང་རྒྱན་མི་ཆད་པར་འབྱུང་དོ། །
དེ་ཡང་ཇི་ལྟར་འབྱུང་བ་བཤད་ན། རྣམ་རྟོག་
སྐྱེ་ནི་རྟོག་མེད་འགྲོ་དོན་མཛད། །
དེ་བཞིན་གསུང་དང་ཐུགས་གྲུང་ནི། །
རྟོག་པ་མེད་པར་འགྲོ་དོན་མཛད། །
གསུམ་གྱིས་སངས་རྒྱས་འཕྲིན་ལས་བསྐྱུས། །ཞེས་པའོ། །
དེ་ཡང་སྐྱེ་གསུང་ཐུགས་རྣམ་རྟོག་མེད་པས་སེམས་ཅན་གྱི་དོན་
མཛད་པ་དེ་དཔེ་དང་སྦྱར་ནས། རྒྱུད་སྒྲ་མ་ལས་གསུངས་ཏེ། ཇི་
སྐད་དུ། བརྒྱ་བྱིན་ཏེ་སྤྲིན་ཆངས་པ་དང་། །ཉི་མ་འོར་བུ་རིན་
ཆེན་བཞིན། །དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་སྤྲ་བརྟན་བཞིན། །ནམ་
མཁའ་དང་ནི་ས་བཞིན་ནོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །
དེ་ལ་བརྒྱ་བྱིན་དུ་སྤྲང་བ་བཞིན་ཞེས་པ་ནི། རྒྱེ་རྟོག་པ་མེད་པས་
འགྲོ་དོན་མཛད་པའི་དཔེ་སྟེ། དཔེར་ན་ལྷ་དབང་བརྒྱ་བྱིན་དེ།

ལྷའི་བུ་མའི་ཚོགས་དང་བཅས་ཏེ་རྣམ་པར་རྒྱལ་བའི་ཁང་
བཟང་ན་བཅུགས་པ་ལ། ཁང་བཟང་དེ་བེ་རྒྱལ་འི་རང་བཞིན་
དག་ཅིང་དང་བ་ཡིན་པས། བརྒྱ་བྱིན་གྱི་གཟུགས་བརྟན་ཁང་
བཟང་གི་ཕྱི་རོལ་དུ་སྤང་བར་འབྱུང་ངོ་། །དེར་ས་གཞི་ལ་གནས་
པའི་སྐྱེས་པ་དང་བྱུང་མེད་གཞན་དག་གིས་བརྒྱ་བྱིན་གྱི་
གཟུགས་བརྟན་དང་ལོངས་སྤྱོད་གྱི་གཟུགས་བརྟན་མཐོང་ནས།
ངེད་ཀྱང་སྐྱར་དུ་འདི་ལྟར་གྱུར་ཅིག་ཅེས་སྒྲོན་ལམ་འདེབས་ཤིང་
དེའི་དོན་དུ་དག་བ་ལ་འབད་པས་ཤི་འཕྲོས་ནས་དེར་སྐྱེའོ། །
གཟུགས་བརྟན་སྤང་བ་དེ་ལ་རྣམ་རྟོག་མེད་ཅིང་གཡོ་བ་མེད་དོ།
འདི་བཞིན་དུ་དོན་ཆེན་པོ་ལ་ཉེ་བར་ཅུགས་པས་དད་པ་ལ་
སོགས་པ་བསྒྲོམ་པ་ལ། རྫོགས་པའི་སངས་རྒྱུས་རྣམས་ཀྱི་སྐྱེ་
མཚན་དཔེས་བརྒྱན་པ། འཆག་པ་དང་བཞེངས་པ་དང་བཅུགས་
པ་དང་གཟིམ་པ་དང་། ཚོས་གསུང་བ་དང་མཉམ་པར་བཞག་པ་
ལ་སོགས་པ་ཚོ་འཕུལ་སྤྲོ་ཚོགས་པ་རེ་མཇེད་པ་མཐོང་བར་
འགྱུར་ལ། དེ་སྤང་བས་དེ་ལ་དད་ཅིང་འདུན་ཏེ། དེ་ཐོབ་པར་བྱ་
བའི་ཕྱིར་དེའི་རྒྱ་སེམས་བསྐྱེད་པ་ལ་སོགས་པ་ལ་འཇུག་པས།

མཐར་མངས་རྒྱས་ཐོབ་པར་འགྱུར་རོ། །སྐྱར་སྒྲུང་བ་དེ་ནི་རྣམ་
རྟོག་མེད་ཅིང་གཡོ་བ་མེད་དོ། །དེ་ལྟར་ཡང་། ཇི་ལྟར་བེ་རྒྱར་ས་
གཞི་གཙང་མ་ལ། །ལྷ་དབང་ལུས་ཀྱི་གཟུགས་བརྟན་སྒྲུང་བ་
ལྟར། །དེ་བཞིན་འགྲོ་སེམས་ས་གཞི་གཙང་མ་ལ། །བྱུང་པའི་
དབང་པོའི་སྐྱེ་ཡི་གཟུགས་བརྟན་འཆར། །ཞེས་གསུངས་སོ། །
དེས་ན་སྐྱེ་རྣམ་རྟོག་མེད་པས་འགྲོ་དོན་མཇད་པའོ། །
ལྟའི་རྩ་བཞིན་ཞེས་པ་ནི། གསུང་རྣམ་རྟོག་མེད་པས་འགྲོ་དོན་
མཇད་པའི་དཔེ་སྟེ། དཔེར་ན་རྣམ་པར་རྒྱལ་བའི་ཁང་བཟང་གི་
སྟངས། ལྟའི་རྩ་ཆོས་ཀྱི་ཤུགས་འཆང་ཞེས་བྱ་བ། ལྷ་རྣམས་ཀྱི་
སྟོན་གྱི་དཀར་པོའི་ལས་ཀྱི་མཐུ་ཡིས་བྱུང་པ་ཞིག་ཡོད་དེ། རྣམ་
པར་རྟོག་པ་མེད་བཞིན་དུ། འདུས་བྱས་ཐམས་ཅད་ནི་མི་རྟག་
པའོ། །ཞེས་པ་ལ་སོགས་པའི་སྐད་ཀྱིས་བག་མེད་པའི་ལྷ་རྣམས་
བསྐྱལ་ལོ། །དེ་ལྟར་ཡང་། ཇི་ལྟར་ལྷ་ནང་ལྷ་རྣམས་ཀྱི། །སྟོན་གྱི་
དཀར་པོའི་མཐུ་ཡིས་ནི། །འབད་དང་གནས་དང་ཡིད་གཟུགས་
(1763)བཀའ་རྟགས་ཀྱི་ཤུག་རྒྱ་བཞི་ནི་འདུས་བྱས་ཐམས་ཅད་
ནི་མི་རྟག་པའོ། །ཆོས་ཐམས་ཅད་ནི་བདག་མེད་པའོ། །ཟག་

བཅས་ཐམས་ཅད་ནི་སྟུག་བསྐལ་བའོ། །མྱ་ངན་ལས་འདས་པ་
ཐམས་ཅད་ནི་བའོ། ། ༥༤ ། རྣམ་པར་རྟོག་པ་མེད་བཞིན་དུ། །
མི་རྟག་སྟུག་བསྐལ་བདག་མེད་དང་། །ཞི་བའི་སྒྲ་ཡིས་བག་མེད་
པའི། །ལྟ་རྣམས་ཐམས་ཅད་ཡང་ནས་ཡང་། །ཆོས་ཀྱི་རྒྱུ་ནི་
བསྐལ་བྱེད་ལྟར། །ཞེས་གསུངས་སོ། །དེ་བཞིན་དུ་འབད་རྩེལ་
དང་བྲལ་ཞིང་རྟོག་དཔྱེད་མེད་ཀྱང་། །སངས་རྒྱས་ཀྱི་གསུང་གིས་
སྐལ་ལྷན་རྣམས་ལ་ཇི་ལྟར་འཆམས་པའི་ཆོས་སྟོན་དོ། །དེ་ལྟར་
ཡང་། །དེ་བཞིན་ཁྱབ་བདག་འབད་སོགས་དང་། །བྲལ་ཡང་འགྲོ་
བ་མ་ལུས་པ། །སངས་རྒྱས་གསུང་གིས་ཁྱབ་མཛད་དེ། །སྐལ་
ལྷན་རྣམས་ལ་ཆོས་སྟོན་དོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །དེས་ན་གསུང་
རྣམ་རྟོག་མེད་པས་འགྲོ་དོན་མཛད་པའོ། །

སྤྱིན་བཞིན་ཞེས་པ་ནི། ཐུགས་རྣམ་རྟོག་མེད་པས་འགྲོ་དོན་
མཛད་པའི་དཔེ་སྟེ། དཔེར་ན་དབྱར་གྱི་དུས་ན་འབད་རྩེལ་མེད་
པར་ནམ་མཁའ་ལ་སྤྱིན་ཆོགས་དེ། རྣམ་རྟོག་མེད་པར་ཆར་ས་
ལ་བབས་ནས་ལོ་ཐོག་ལ་སོགས་པ་ལུན་སུམ་ཆོགས་པར་བསྐྱེད་
དོ། །དེ་ལྟར་ཡང་། །ཇི་ལྟར་དབྱར་གྱི་དུས་ན་སྤྱིན། །ལོ་ཐོག་ལུན་

སུམ་ཚོགས་པའི་རྒྱ། །ཁུ་ཡི་ཡུང་པོ་འབད་མེད་པ། །ས་ལ་མངོན་
པར་འབབ་པ་ལྟར། །ཞེས་གསུངས་སོ། །དེ་བཞིན་དུ་ཐུགས་ཀྱི་
འཕྲིན་ལས་རྣམ་རྟོག་མེད་པར་ཆོས་ཀྱི་ཆར་གདུལ་བྱ་ལ་བབས་
པས། དགོ་བའི་ལོ་ཐོག་སྒྲིན་པར་བྱེད་དོ། །དེ་ལྟར་ཡང་། དེ་
བཞིན་ཐུགས་རྗེའི་སྒྲིན་ལས་ནི། །རྒྱལ་བའི་དམ་ཆོས་ཁུ་ཡི་
ཆར། །འགྲོ་བའི་དོན་དུ་ལོ་ཐོག་རྒྱན། །རྣམ་པར་རྟོག་པ་མེད་
པར་འབབས། །ཞེས་གསུངས་སོ། །དེས་ན་ཐུགས་རྣམ་རྟོག་མེད་
པས་འགྲོ་དོན་མཛད་དོ། །

ཆངས་པ་བཞིན་ཞེས་པ་ནི། དཔེར་ན་ལྷའི་རྒྱལ་པོ་ཆངས་པ་དེ།
ཆངས་པའི་གནས་ནས་མ་འཕོས་བཞིན་དུ། ལྷའི་གནས་ཐམས་
ཅད་དུ་གནས་པར་སྟོན་དོ། །དེ་བཞིན་དུ་སངས་རྒྱས་ཀྱང་ཆོས་
ཀྱི་སྐུ་ལས་མ་བསྐྱེད་བཞིན་དུ། གདུལ་བྱ་རྣམས་ལ་མཛད་པ་
བརྟུ་གཉིས་ལ་སོགས་པར་སྐུ་ལ་ནས་དོན་མཛད་དོ། །དེ་ལྟར་
ཡང་། ཇི་ལྟར་ཆངས་པ་ཆངས་པ་ཡི། །གནས་ནས་འཕོ་བ་མེད་
བཞིན་དུ། །ལྷ་ཡི་གནས་ནི་ཐམས་ཅད་དུ། །སྒྲུང་བ་འབད་མེད་
སྟོན་པ་ལྟར། །དེ་བཞིན་ཐུབ་པ་ཆོས་སྐུ་ལས། །བསྐྱེད་པ་མེད་

པར་ཁམས་ཀུན་དུ། །སྐལ་ལྷན་རྣམས་ལ་འབད་མེད་པར། །
སྐལ་པ་དག་ནི་སྟོན་པར་མཛད། །ཅེས་གསུངས་སོ། །
ཉི་མ་བཞིན་ཞེས་བྱ་བ་ནི། དཔེར་ན་ཉི་མའི་འོད་ཟེར་གྱིས་རྟོག་
པ་མེད་པར་དུས་གཅིག་ཅར་དུ། པར་ལ་སོགས་པ་མེ་རྟོག་གི་བྱེ་
བྲག་དཔག་དུ་མེད་པའི་ཁ་འབྱེད་པར་བྱེད་དོ། །དེ་བཞིན་དུ་
སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཆོས་ཀྱི་འོད་ཟེར་གྱིས། རྣམ་རྟོག་དང་འབད་ཚུལ་
མེད་བཞིན་དུ། གདུལ་བྱ་རིགས་དང་མོས་པ་དཔག་དུ་མེད་པའི་
སྟོའི་པར་དཀར་པོའི་ཕྱོགས་སུ་ཁ་འབྱེད་པར་མཛད་དོ། །དེ་ལྟར་
ཡང་། ཇི་ལྟར་ཉི་མ་རྟོག་མེད་པར། །རང་འོད་ཅིག་ཅར་སྒྲིམ་པ་
ཡིས། །པར་རྒྱས་པར་འབྱེད་པ་དང་། གཞན་དག་སྒྲིམ་པར་
འབྱེད་པ་ལྟར། །དེ་བཞིན་དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་ཡིས། །ཉི་མ་
དམ་ཆོས་འོད་ཟེར་དག །གདུལ་བྱའི་སྐྱེ་བོའི་པར་ལ། །རྣམ་པར་
རྟོག་པ་མེད་པར་འཇུག །ཅེས་གསུངས་སོ། །
ཡང་དཔེར་ན། ཉི་མ་དེའི་གཟུགས་བརྟན་སྟོན་དྲངས་པ་ཐམས་
ཅད་དུ་གཅིག་ཅར་དུ་འཆར་བ་ལྟར། སངས་རྒྱས་གདུལ་བྱ་སྣང་
བ་དག་པ་ཐམས་ཅད་ལ་གཅིག་ཅར་དུ་འཆར་ལོ། །དེ་ལྟར་

ཡང་། གང་ཕྱིར་གདུལ་བྱ་དག་པ་ཡི། །ཁུ་ཡི་སྒོད་ནི་ཐམས་ཅད་
ལ། །བདེ་གཤེགས་ཉི་མའི་གཟུགས་བརྟན་ནི། །དཔག་དུ་མེད་པ་
གཅིག་ཅར་འཆར། །ཞེས་གསུངས་སོ། །

ཡིད་བཞིན་ནོར་བུ་ཞེས་པ་ནི། དཔེར་ན་ཡིད་བཞིན་གྱི་ནོར་བུ་
རིན་པོ་ཆེ་ལ་རྣམ་རྟོག་མེད་ཀྱང་། གསོལ་བ་བཏབ་པས་ཅི་
དགོས་འབད་པ་མེད་པར་འབྱུང་བ་ལྟར། སངས་རྒྱས་ལ་བརྟེན་
ནས་ཉན་ཐོས་ལ་སོགས་པ་བསམ་པ་ཐ་དད་པ་རྣམས་ཀྱི་དོན་
འགྲུབ་པའོ། །དེ་ལྟར་ཡང་། ཇི་ལྟར་ཡིད་བཞིན་ནོར་བུ་ནི། །རྟོག་
པ་མེད་ཀྱང་ཅིག་ཅར་དུ། །སྦྱོད་ཡུལ་གནས་པ་རྣམས་ཀྱི་ནི། །
བསམ་པ་སོ་སོར་རྫོགས་བྱེད་ལྟར། །དེ་བཞིན་སངས་རྒྱས་ཡིད་
བཞིན་ལ། །བརྟེན་ནས་བསམ་པ་ཐ་དད་རྣམས། །སྒྲ་ཆོགས་ཆོས་
ནི་ཐོས་གྱུར་ཀྱང་། །དེ་ནི་དེ་ལ་རྣམ་མི་རྟོག་ །ཅེས་གསུངས་སོ། །
དེ་བཞིན་དུ་སྒྲ་བརྟན་དང་། རྣམ་མཁའ་དང་། ས་གསུམ་གྱིས་
ཀྱང་རྣམ་རྟོག་མེད་པར་འགྲོ་དོན་མཛད་པའི་དཔེ་སྟོན་དོ། །

དམ་ཆེས་ཡིད་བཞིན་གྱི་ནོར་བུ་ཐར་པ་རིན་པོ་ཆའི་རྒྱན་ལས་
སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཐོན་ལས་བསྟན་པའི་ལེའུ་སྟེ་ཉི་ཤུ་རྩ་གཅིག་
པའོ།། །།

༎དམ་ཆེས་ཡིད་བཞིན་གྱི་ནོར་བུ་ཐར་པ་རིན་པོ་ཆའི་རྒྱན་ཞེས་
བྱ་བ། ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་ལམ་གྱི་རིམ་པ་བཤད་པ་འདི་ནི་བརྟེན་
དར་མ་སྐྱབས་ཀྱིས་བསྐྱེད་བའི་ངོར། ལྷ་རྩེ་བསོད་ནམས་རིན་
ཆེན་གྱིས་བཀོད་པ་རྩོགས་སོ། །ཡི་གེ་པ་ཡང་དར་མ་སྐྱབས་ཀྱིས་
བསྐྱེད་པའོ། །

དམ་ཆེས་ཡིད་བཞིན་ནོར་བུ་ལྷ་བུ་ཡི། །

རྟོག་མེད་འགྲོ་བའི་དོན་འབྱུང་བ། །

ཁྱེད་ཉིད་བྱིས་པའི་བསོད་ནམས་ཀྱིས། །

འགྲོ་ཀྱན་བྱང་རྒྱལ་མཆོག་ཐོབ་ཤོག །

ཆོག་སྐྱབས་བཅད་པ་འདི་སྟེ་དགའི་དཔར་ཁང་དཔར་མའི་འཇུག་

བྱང་ལྷ་རྩེ་བུ་བཅུ་གསུམ་པས་བྱིས་སོ། །དགོའོ། །དགོའོ། །

དགོའོ། །སའ་མཆོག་ལོ།། །།

༥ རྩོམ་སྤྱི་མཆོག་རྒྱུ། དེང་འདིར་གསུང་རབ་རིན་ཆེན་འཕུལ་
པར་དུ། །བཞེངས་དགེས་ལེགས་བྱས་འདིས་མཆོན་དུས་གསུམ་
དུ། །བགྱིས་པའི་དགེ་ཆོགས་དྲི་མ་མེད་པ་རྣམས། །གཅིག་དུ་
བསྐྱེམས་ཏེ་མཐུན་རྒྱུ་རྣམས་དང་། །བསྟན་པའི་སྤྱི་
བདག་ཆེ་རིང་འབྱོར་ལྷན་ཞིང་། །མ་གྱུར་ནམ་མཁའི་མཐའ་
མཉམ་འགོ་བ་ཀྱན། །སྤྱི་བ་གཉིས་བྱང་ཞིང་ཆོགས་གཉིས་སྐྱར་
ཇོགས་ཏེ། །སྤྱི་མེད་རྣམ་གྲོལ་ཐོབ་པའི་རྒྱ་རུ་བསྐྱོ། །བསྟན་
འཛིན་དམ་པ་གང་ན་སྤྱི་བཅུགས་རྣམས། །སྤྱི་ཆེན་རྒྱུ་གེགས་
ཐ་དག་རབ་ཞི་ནས། །བསྟན་འགྲོའི་དོན་ཆེན་སྤྱི་མེད་མཇུག་
བཞིན་དུ། །དམ་ཆོས་བདུད་རྩི་སྤྱང་ཆར་འབེབས་གྱུར་ཅིག །
ཡངས་པའི་རྒྱལ་ཁམས་ཀྱན་དུ་ལོ་ལེགས་ཤིང་། །ནད་སྐྱུག་
འབྱུག་རྩྱུ་ཐུང་ཐུང་ཅད་ཞི་བ་དང་། །མི་མཐུན་རྒྱུད་པའི་མིང་
ཡང་མི་གྲགས་པར། །ཇོགས་ལྷན་དང་པོའི་ལང་ཆོ་འཆར་བར་
ཤོག །དེའི་མཐུས་ཁ་བ་རིས་པའི་སྤྱི་དགུའི་ཡིད། །རྣམ་དཀར་
དགེ་བའི་ལས་ལ་ཕྱོགས་པ་དང་། །མཐུན་རྒྱུ་ལེགས་ཆོགས་
གོང་ནས་གོང་འཕེལ་ཏེ། །དམ་ཆོས་འཛིན་པའི་སྤྱི་དུ་རུང་བར་

ཤོག །འཛིག་རྟེན་དབང་ཕུག་ཕུག་ན་པ་སྒྲོ་ཡི། །ཞབས་པད་སྟོ་
ཌའི་ལྗོངས་འདིར་མུར་བཀོད་དེ། །ཞི་བམིལ་ཆོས་ཀྱི་བདུད་ཅིའི་
བེལ་མངར་རོར། །ལོངས་སུ་སྦྱོད་པའི་སྐལ་བཟང་མུར་འཆར་
ཤོག །ཁྱད་པར་བསྟན་པའི་སྟིང་པོ་སྐྱབ་བརྒྱད་ཀྱི། །རིང་ལུགས་
དྲི་མེད་ས་ཆེན་ཡོངས་ཁྱབ་སྟེ། །བསྟན་པ་འཛིན་པའི་སྦྱེས་བུ་
དམ་པ་རྣམས། །སྐྱ་ཆེ་མི་འགྱུར་ཆེ་ལྟའི་ངོ་བོར་བརྟན། །ཕྱིན་
ལས་མི་བད་ཉི་ལྔའི་འོད་དང་སྟེབ། །འདུས་ཆོགས་དགེ་འདུན་
བགྲང་ཡས་རྒྱ་སྐར་ལ། །བཟབ་རྒྱས་ཆོས་ཀྱི་གྲུ་ཆར་འབེབས་པར་
ཤོག །ལྷ་རྣམས་མཁའ་ལ་ཤེས་པའི་གྲུ་དབྱངས་ལེན། །འགྲོ་
རྣམས་བདེ་ཞིང་སྦྱིད་པའི་ཡུན་དུ་འཛོ། །ཁྲུ་རྣམས་དགའ་བས་
ནོར་འཛིན་དབྱིག་གིས་བཀའ་། །མཐར་ཐུག་སངས་རྒྱས་ཡེ་ཤེས་
ཐོབ་པར་ཤོག །ཅེས་པའང་ ལ རྒྱལ་དབང་ཀམ་པ་ཨོ་རྒྱན་ཕྱིན་
ལས་རྩོ་རྩེ་མཆོག་དགྲུང་གྲངས་བརྒྱ་གསུམ་སྟེང་། །འོག་མིན་
མཚུར་ཕུའི་གདན་སར་ལྗུགས་རྩོམ་གནང་བའི་རྟེན་གསུམ་
གསར་བཞེངས་ཀྱི་དགེ་བསྟེན་སྟོན་ཆོག་བྱིན་རྒྱབས་ཅན་ནོ། ། །

༥ ཡིད་བཞིན་ནོར་འདྲེ་དམ་ཆོས་རིན་པོ་ཆེ། །དྲགས་པོ་ཐར་
 རྒྱུ་པར་བསྐྱུན་བགྱིས་པ་ལ། །བདག་ཉིད་སྤྱངས་པ་རྒྱུང་བས་
 རྟོངས་པ་སོགས། །སྦྱོར་བྱ་དམ་པ་རྣམས་ཀྱིས་བཟོད་པར་
 གསོལ། །འདི་ལ་རྒྱུང་ཟད་འབད་པའི་དགོ་བ་དང་། །མཐུན་རྒྱུན་
 བྱུང་པའི་སྦྱིན་བདག་ཆེ་ཆེང་དུ་ཡིས། །འོངས་སྦྱོད་སྦྱིང་པོར་
 བྱུང་པ་དེ་མཐུས་དང་། །གཞན་ཡང་རྣམ་དཀར་ལེགས་ཆོགས་
 བགྱིས་པ་དེས། །ཕྱོགས་བརྒྱར་བཅུགས་པའི་བསྟན་འཛིན་སྦྱོར་
 བྱ་རྣམས། །ཞབས་པད་བརྟན་ཅིང་མཛད་སྤྱོད་ཡིད་བཞིན་
 འབྱུང། །འདུས་སྡེ་ཐུགས་མཐུན་བྲིམས་གཙང་བསྐྱབ་གསུམ་
 ཀྱིས། །བརྒྱུན་ཏེ་བསྟན་པ་ཡུན་རིང་གནས་པར་ཤོག །དེ་མཐུས་
 འཛིག་རྟེན་ཁམས་སུ་རྟག་དུ་བདེ། །རྒྱ་སྦྱོར་ཡོན་བདག་དེ་ཉིད་
 ཆེ་བསོད་སོགས། །རྒྱས་ཤིང་བསམ་དོན་འབད་མེད་ལྷན་གྱིས་
 འབྱུང། །ལྷུར་དུ་མངོན་འཛང་རྒྱ་བའི་རྒྱར་ལྷུར་ཅིག །ཅེས་
 པའང་སྐབས་ཀྱི་ཅུ་དག་གི་སྤྱི་ཅུ་བ་ཀམ་ལེགས་བཤད་སྤྱིང་
 བཤད་གྲུའི་མཁན་མིང་འཛིན་པ་ཀམ་བི་ཇ་ཡས་སྦྱོན་པ་དགོའོ།།
 །།སཏྲ་མཆྱ་ལྟོ།། །།